ידיעות אחרונות

המוסף לשבת

לפני כ־12 שנה אמרתי: יבוא יום וינסו לסלק אותי – וירצו להרוג אותי

„אם הייתי אומר לך מי מבכירי המדינה צילצל אלי כדי להביע תדהמתו על דו"ח ועדת בייסקי, היית נופל מהכיסא"

שיחות עם ארנסט יפת

מאת ישעיהו בן־פורת

בספרו המונומנטאלי „איש בעל השפעה", שז'אק אטאלי, יועצו של נשיא צרפת מיטראן הקדיש השנה לסר זיגמונד ורבורג, מגדולי הבנקאים היהודים במאה שלנו (נפטר ב־1982), מוזכר פעמים אחדות שמו של ארנסט יפת, יו"ר מועצת־המנהלים של בנק לאומי לישראל. סר זיגמונד, כותב אטאלי, העריך מאוד את יפת, נפגש איתו לעתים מזומנות, וראה בו בנקאי בעל מעמד בינלאומי.

עלי להודות שעד קריאת ספרו של אטאלי, אני כישראלים רבים אחרים, לא הייתי מודע ליוקרה הרבה, שממנה נהנה בנקאי ישראלי זה בשוקי ההון הבינלאומיים, שם הוא נחשב לכעין שגריר פיננסי של ישראל בעולם.

בעיקבות אטאלי שהלך אצל ורבורג, הלכתי אני אל יפת. זה היה לפני שבועות אחדים, והוסכם בינינו שהשיחות, שנמשכו שעות רבות, יראו אור אחרי פירסום דו"ח ועדת־בייסקי. רק תגובתו הראשונה של יפת על הדו"ח הוקלטה השבוע ומובאת כאן בראש הסידרה.

„תמיד ידעתי את הגישה של המימסד והתיקשורת המבססים את דעותיהם על בורות, קינאה ודמגוגיה"

★

„ישנתי מצויין בלילה אחרי פירסום דו"ח בייסקי: עברתי בחיים הרבה דברים"

★

„אני אשמע את כל הדעות ואחר־כך אחליט...ההחלטה על גורלי האישי תהיה החלטתי שלי. בסופו של דבר, אתה תמיד לבד"

● ועדת השופט בייסקי הסיקה מה שהסיקה. ניתן לך פסקי־זמן של 30 יום כדי לחשיב, להגיב, להסיק מסקנות. לפיכך, אינני מצפה ממך לתגובה אוסרטיבית. אבל אמוציונלית, אין לי ספק שיש לך מה לומר כבר בשלב זה.

מתוך אדיבות אליך וכלפי קוראיך, עלי להבהיר קודם־כל שבכחצי מאה שנה של שירות בבנקאות חינכו אותי לא להגיב ספונטאנית, על אף שכל חברי לעבודה, ולקוחותי, והבנקאים ברחבי תבל, מכירים אותי כאיש שבדרך־כלל מגיב. את המקצוע הזה אני מכיר כל כך טוב, שאני יכול להרשות לעצמי להגיב גם אינסטינקטיבית. על המסקנות וההמלצות של ועדה שישבה למעלה משנה, ואשר מתבטאת על הסוגיה המורכבת של מיבנה הכלכלה, שוק ההון והבנקאות בישראל, יש לי בהחלט תגובות אינסטינקטיביות, אבל לא אגיד אותן היום. ועדה שגיבשה המלצות בקשר לגורלם של בני־אדם, שמילאו תפקידים משמעותיים בזירה הכלכלית של חברתנו ושל מישקנו במשך עשרות שנים, כולל גורלי־אני – על כך אני ארשה לעצמי להגיב בצורה ובמועד שאמצא לנכון, אחרי שיקול־דעת מעמיק ויסודי עם חברי.

● יפת בצעירותו: „שנאתי את בית־הספר יותר מהצבא"

● אבל אמוציונלית, המלה הראשונה שעלתה על דעתך למיקרא הדו״ח היתה בוודאי המלה „עוול"? לאמור – עשו לך עוול?

אגיב במועד שאמצא לנכון. אני פשוט נדהם מהמסקנות בשטח המישקי וההמלצות בשטח האישי, מבלי שאומר עכשיו מהן תגובותי.

● אתה הופתעת מהמסקנות וההמלצות?

אני חונכתי כל חיי, על אף שאני אופטימיסט מושבע, לצפות תמיד לגרוע ביותר.

● ומן הוועדה אכן יצא הגרוע ביותר שיכולת להעלות על הדעת?

ארוני, אל תמשוך אותי בלשון. אמרתי שלא אגיב היום.

● בציבור, בכנסת ובתיקשורת יש אווירת „עליהום" על קבוצת הבנקאים שנפגעה מהמסקנות. היו רוצים לערוף את ראשיכם, כאן ועכשיו. האם אתה מודע לכך?

בקשר ל„עליהום", ארם שיקר לי מאוד הזכיר לי שלפני כ־12 שנה אני אמרתי שיבוא יום וינסו לסלק אותי וירצו להרוג אותי. אז עוד לא היכרתי את העניין, אבל אינסטינקטיבית תמיד ידעתי את הגישה של הממסד ושל התיקשורת, המבססים את דעותיהם על בורות, קינאה ודמגוגיה. הפעם הופתעתי מאוד מאוד לטובה מעשרות אם לא מאות תגובות בכתב ובעל־פה שקיבלתי, בחלקן מאנשים ששכחתי על

←

המוסף לתרבות, ספרות ואמנות - מעמוד 20

„אני גאה להיות יקה. הייקים הם חומר טוב, עם תרבות, יושר ויסודיות"

• יפת במישרדו: „מעולם לא הרגשתי את עצמי דפוק"

קיומם, שאינני מכיר, שאינם חייבים לי דבר. זה כולל מיברקים וטלפונים מרחבי העולם: תגובות של אנשים וגופים שפשוט אינם קולטים מה שקורה בזירה שלנו.

• אולי המגיבים כך הם אינטרסנטים?

המדובר באנשי מיקצוע, אנשים שאינני מכיר, שעוקבים אחרי פעלי במשך עשרות שנים. אם אני מופתע ממשהו, זה מאינטרסנטים שמהם אינני מקבל תגובות. אולי הם מפחדים. הרוב מאלה שהגיבו לא חייב לי כלום, כולל פקידים בבנק שמעודי לא ראיתי ולא היכרתי. כאלה שאולי היום צריכים לשקול אם לא להעביר את אמונם למישהו אחר. ואף-על-פי-כן הם הגיבו, ולא חששו לעורם.

• נפגשנו במוצאי-שבת, יממה לפני פירסום הדו"ח, ועדיין לא ידעת שזה עומד להתפרסם. מתי נודע לך הדבר?

ביום ראשון, בשעה 12 בצהריים, ישבתי בישיבת מועצת המנהלים, כאשר עוזר שלי הכניס לי פתק, בו הודיע לי שזה יתפרסם בו בערב. אחד האנשים שלנו עלה לירושלים, וקיבל חמישה עותקים. ישבנו עד קרוב לחצות, וכבר באו עשרות טלפונים על סמך מה שהתפרסם ברדיו ובטלוויזיה. אם הייתי אומר לך מי מבכירי המדינה צילצל כדי להביע את תדהמתו, היית נופל מהכיסא.

• קראת את כל הספר?

כן.

• ישנת באותו הלילה?

ישנתי מצויין. אני עברתי בחיים הרבה דברים.

• התרגשת מגילויי האהדה שקיבלת? זה בכלל חשוב לך?

„אבי אמר לי דבר חשוב אחד כבנקאי, וזאת אני זוכר עד היום: בענין הזה אתה צריך שכל בריא ונקיון-כפיים"

זה חשוב לי, ואולי במיוחד זה יהיה חשוב לילדים שלי.

• למראה פניך הטובים ולשמע תגובותיך, אפשר לומר שהמסקנות וההמלצות לא שברו אותך.

ישברו אותי? לאו

• מה קורה בבנק עכשיו?

קודם כל, ממשיכים בעבודה השוטפת היום-יומית. אנחנו באופן יסודי ביותר לומדים את כל ההיבטים, בין מישפטיים בין קבוצתיים ובין אישיים, יחד עם עורכי-הדין ועם חברי מועצת המנהלים. הצוות הזה יגבש את התגובה. ההחלטה בקשר לגורלי האישי תהיה החלטתי שלי. כי בסופו של דבר, אתה תמיד לבד.

• בענין זה, ההחלטה תיפול בינך לבין עצמך?

אני אשמע את כל הדעות, ואחר-כך אחליט.

• עד כאן הדו"ח. מכאן נעבור לעבר הרחוק. אתה יליד ברלין, 1921. אמך ממשפחת פויכטוונגר המפורסמת. אבא, מבית יפת, היה בנקאי, וכן סבך. איזה זיכרון אתה נושא עימך מבית ההורים בברלין, בסוף שנות העשרים, כשאתה כבן 10?

אני זוכר את ביתנו בלנדגראפנשטראסה 17, מערב ברלין. רחוב קטנטן של כ-20 בתים, עם עצים גבוהים, ערמונים ובתים בני שתיים או שלוש קומות. מאוד שקט. בבית לידנו היה ה„אוטומוביל קלוב", רק נאצים, ומעל המועדון היה גר יהודי דתי, נוסבאום שמו, שה„שטירמר" קרא לו „השודד של הקרקעות בגרמניה". הוא היה בעל הקרקעות הגדול ביותר בגרמניה. כשהיה חסר לו יהודי למניין, היה שולח משרת להביא את אבא שלי.

• גדלת ברובע של מיוחסים...

רובע יקר. לכל משפחה לפחות קומה שלימה. היינו שלושה בנים ואחות קטנה. היא גרה בתל-אביב. שני אחי נמצאים בארה"ב.

• כולם בבנקאות?

רק אני. אח אחד מהנדס, השני במיסחר.

• אתה זוכר את אביך?

הוא נפטר מוקדם. עלינו ב-33' ואבא נפטר ב-39', על אוניה בלב ים. הוא היה חולה-לב מילדות. היה איש מאוד סימפטי. בכל זאת אי-אפשר היה לגשת אליו, אלא אם כן ביקשת רשות לשוחח איתו. אסור היה לשבת לשולחן עד שאבא לא היה יושב. אדם שקט, שמעולם לא היכה ילד, אבל בעל כוח שיכנוע רב.

• אתה דומה לו פיסית?

שמע, יום אחד, לפני שנים רבות, ניגשה אלי אשה בשדרה החמישית בניו-יורק ושאלה אותי: תגיד לי, אתה קרוב של יעקב יפת? אמרתי: אני הבן. למה את שואלת? היא היתה אשתו של מנכ"ל אחד הבנקים הגרמנים הגדולים, ואמרה: הכרנו את אביך כשהיה בגילך, ואתה דומה לו כמו שתי טיפות מים. והיא הוסיפה: רק אל תהיה רך כמוהו...

• אבל אתה מתאר אותו דווקא כאדם קשוח.

לא קשוח, אלא שומר מרחק. אבל הוא לא היה לוחם גדול. הוא נפטר כשהייתי בן 17, ואני זוכר אותו כאדם קונסטרוקטיבי ותרבותי. כל החיים שלו הצטער שעזב את בית-הספר בגיל 14.

• היה לך ממי ללמוד; גם אתה הסתלקת מבית-הספר בירושלים...

נכון. שנאתי את בית-הספר אפילו יותר מהצבא.

• אבא ניהל את הבנק שסבך יסד?

לא. הסבא היה ה„סניור-אופיטר" בבנק-דרייפוס בפרנקפורט. זאת אומרת, בעל זכות החתימה הבלעדי. אבא שלי, שרצה להיות כנר, הוכנס לחניכות בבנק כמעט בעל-כורחו. לימים, אחרי שנשא את אמי, הוא יסד בברלין בנק ששמו היה יפת-זונדהיימר – שם השותף השני.

• איך הגיעה משפחתך בכלל לבנקאות? חקרת זאת פעם?

„אחרי שהשותפים של אבי פיטרו אותי מבנק-יפת, נשבעתי לעצמי שזה לא יקרה לי עוד פעם בחיים. אבל זה קורה עכשיו"

לא, אני רק יודע שגם אחיו של סבא נכנס בגיל צעיר כחניך לבנקאות, בפרנקפורט, ברלין, המבורג ולונדון. לעומת זה, אבא של סבא, שעל שמו אני נקרא, ישראל מאיר (ארנסט זה השם שאמא רצתה), כתב ספרי דיקדוק בעברית, פירושים להגדה, והיה קומפוזיטור של שירים. אבל איכשהו הידרדרנו להיות בנקאים.

• אבא רצה שאתה תלך בדרכו?

הוא אמר לי דבר חשוב אחד כבנקאי, וזאת אני זוכר עד היום: בעניין הזה אתה צריך שכל בריא ונקיון-כפיים. זו היתה סיסמתו.

• גם לאמא שלך היה מסר?

היא האמינה בדבר אחד: דיסציפלינה, משמעת עצמית. עד יומה האחרון – היא נפטרה לפני שנתיים – היתה אומרת: ארנסט, אין סבל ואין עייפות, יש רק משמעת עצמית. בברלין היה לנו אוטו, דבר לא מקובל בימים ההם, אבל אנו, הילדים, לא היינו רשאים להיכנס לאוטו. הלכנו לבית-הספר ברגל, בגשם ובשלג, ואמא היתה הולכת איתנו.

• ספרים היו בביתך?

ספריה עצומה. גם ספרי-קודש, על-אף שאבא לא התעסק בזה.

• בבית דיברתם גרמנית?

כן. יידיש למדתי בבנק-יפת. כשהוטל עלי לטפל במיסחר הזהב, והיה לי עסק עם החלפנים היהודים מירושלים, בין היתר יומלה ויינברג, שהיה מוכתר העיר-העתיקה.

• בבית קיבלת חינוך עברי, ציוני?

מה זאת אומרת? שלחו אותי ללמוד באגודת-ישראל, וידעתי קרוא וכתוב עברית, לפני שידעתי קרוא וכתוב גרמנית. בשבת אחר-הצהריים היה לנו שיעור בגמרא. בבוקר הלכנו לבית-הכנסת ואחר-כך ביקרנו אצל הדוד פליכס שלסינגר, שהיה מומחה המטבעות הראשון במעלה בגרמניה ואולי באירופה. הוא מכר בשביל הסובייטים את אוסף המטבעות של הצארים, והיה קונה מטבעות בשביל הוותיקן.

• למשפחת אמך היה שם בעל יוקרה רבה: פויכטוונגר.

במינכן היו אומרים: יש אנשים טובים, יש אנשים רעים ויש פויכטוונגרים. זה היה שבט. הסופר ליאון פויכטוונגר היה בדור של אמא. מוצא המשפחה מדרום-גרמניה.

• אמא היתה אשה קשה מאוד? משמעת מעל לכל?

כן. אשה בעלת אופי קשה. תמיד אמרה לי: ארנסט, אל תהיה רך כמו אביך. היא היתה המטריארך במשפחה. בעלת יושר עצום ותרבות רחבה. תמיד אמרה לאנשים מה שהיא חושבת.

• ממי למדת יותר, מאבא או מאמא?

ראה, אמא נפטרה לפני כשנתיים ואבא נפטר כשהייתי בן 17 בערך. אבא השאיר עלי רושם עצום. מגיל צעיר רציתי להיות כמוהו. כלפי אמא היתה לי תמיד יראת-כבוד. כשהייתי בצבא הבריטי, כתבתי לה כל יום. אני חייב להודות שאמא היתה שתלטנית.

• במבט לאחור, יצא ממך מה שיצא הודות לאמא?

אמא, והשותפים של אבי. כשאבי נפטר, אני לא יכול לשכוח את זה עד היום, קיבלתי מכתב תנחומים מהדוד שלי בלונדון, שהיה אז כבר בן 80 פלוס. הוא כתב: זכור שאת המלה „תודה" אתה רק מוצא תחת האות ת' בלכסיקון. ואחר-כך הוא הזהיר אותי נגד השותפים של אבי.

• שבבוא הזמן יפטרו אותך מהבנק?

כן, ונשבעתי לעצמי אז שזה לא יקרה לי עוד פעם בחיים. אבל זה שוב קורה עכשיו.

• היית עד-ראייה לעליית הנאצים בגרמניה?

הייתי בן 13. אני זוכר את ה-30 בינואר 33': ראיתי את מיצעד-הניצחון של הנאצים בברלין, וזה היה מרשים נורא. ב-1 באפריל 33' אבא הוציא אותנו מבית-הספר ואמר שעוזבים את גרמניה. הוא הבין כבר אז שהנאצים לא יתנו לנו לגשת לאוניברסיטה. אז אמא אמרה: היטלר אומר שיהודים צריכים ללכת לפלשתינה, אז נלך לפלשתינה. הוציאו אותנו מבית-הספר, לקחו רב, ד"ר מיכאל [illegible], וארבעת הילדים קיבלנו בבית כל בוקר ארבע-חמש שעות שיעור בעברית. בספטמבר 33' עזבנו את גרמניה לארץ-ישראל, אם כי הורי לא היו ציונים.

• בגיל הזה, 10-11, כבר ידעת משהו על פלשתינה?

לא זוכר.

• בתנועת-נוער היית?

כן, בעזרא, תנועת נוער דתית. עשינו טיולים והלכנו להכשרה בחווה של זלמן שוקן.

• הלכת עם כיפה?

רק בבית-הספר ובשיעורי עברית. אבל למדתי גם לטינית.

• היתה לכם היתקלות אלימה עם נאצים?

כשעמדנו לעזוב את הדירה, בא קצין גבוה במדים, [illegible] פון-אופנהיים, שרצה לקחת את הדירה. אני זוכר שאמא אמרה לו [illegible] ראשון: תוציא את הסיגר מהפה. אתה לא תיכנס לבית עם סיגר. הוא מייד כיבה את הסיגר.

• האם באיזשהו אופן גרמניה נשארה המולדת הרוחנית שלך?

בשום אופן לא. אני בלי ספק מרגיש נוח בשפה הגרמנית. [illegible] מדבר גרמנית, אנגלית ועברית, ומבחינת הדיבור זה היינו הך. מבחינת הקריאה, אני מתבייש להודות בזה - העיניים שלי נמשכות יותר לא[ל] הלטינית. זה אוטומאטי.

• אתה נעלב כשאומרים לך שאתה „יקה"?

בכלל לא. אני גאה בזה.

• מדוע?

מפני שה„ייקים" הם חומר טוב, עם תרבות, עם יושר, עם יסודיות. הגם שבארץ לא נתנו להם לתרום את מלוא התרומה, הם עשו [illegible] הרבה מאוד. למרות שעשו צחוק מאיתנו בבית-הספר, אין לי רגשי נחיתות, אולי להיפך. על אף של„ייקים" מעולם לא נתנו מעמד בשלטון, הרי במקצועות החופשיים - בשיפוט, ברפואה, באדריכלות, בעריכת-דין, בבנקאות - הם תרמו בצורה פנומנלית.

• כשאתה מדבר עם יהודי אתיופי או מרוקני, אתה אומר לו אנחנו ה„ייקים" היינו דפוקים לא פחות מכם?

מעולם לא הרגשתי את עצמי דפוק. זו תופעה טיפוסית לארץ-ישראל. היהודים הגרמנים בארה"ב, אלה שבאו לשם באמצע המאה ה-19, הלהמנים, הלובים, הגוגנהיימים, גם כן לא התייחסו בצורה הנאותה ביותר ליהודים שבאו אחר-כך מהונגריה, רוסיה ופולניה. זה טבעי בארץ-הגירה. בני-אדם לא אוהבים אחד את השני.

• ההורים עם קרובת משפחה: „אל תהיה רך כמו אבא"

• לדעתך, יהדות גרמניה הטביעה חותם כלשהו בארץ?

בשטחים מסויימים היא הטביעה אימפקט משמעותי. למשל בשטח השיפוט. מפנחס רוזן עד חיים כהן.

• כיוצא גרמניה, ניסית להסביר לעצמך את משמעות השואה?

מגיל צעיר התרגלתי לצפות לדבר הגרוע ביותר מבני-האדם. אני חושב שבני-האדם הם אכזריים מטבעם, גם כילדים. הילדים שקיבלו אותי בבית-הספר בירושלים היו אכזריים נורא. הם צחקו מהבגדים שלי, מהשפה שלי. בכל גיל בני-אדם הם אכזריים מאוד אחד לשני.

• אדם לאדם זאב?

חיית טרף ממש. בכל שיחה עם המנהלים שלנו אני אומר: החברה היא ג'ונגל. יש אנשים טובים, אבל הם נדירים. כבר הוכח שלא רק הגרמנים מוכנים לעשות הכל לזולת. פעמים אתה לא מבין מה אחד מוכן לעשות לשני, רק בגלל הקריירה או דברים פעוטים יותר.

• שאלה קשה: עם העבר שלך והשקפותיך, איך חש זרות בינך לישראל של היום?

את זה תשאל את הישראלי דהיום, לא אותי. אני לא מרגיש שום זרות. אולי אחרים חשים זרות כלפי.

• ואתה נונקונפורמיסט?

טוטאלי, ורוצה להיות כזה, גם אם שילמתי וממשיך לשלם את המחיר.

★

(הפרק השני בגליון יום ו' הבא)

מדוע לא נענשו הפוליטיקאים

על ועדת בייסקי נמתחה ביקורת על שנהגה איפה ואיפה: היא החמירה עם אנשי הדרג המקצועי (ראשי הבנקים) והמליצה להדיחם מתפקידיהם; לעומת זאת הקלה עם אנשי הדרג המדיני והסתפקה בקביעת אחריותם האישית

מאת
יחיאל גוטמן
פרשננו המשפטי

יורם ארידור: רק לא משרד האוצר

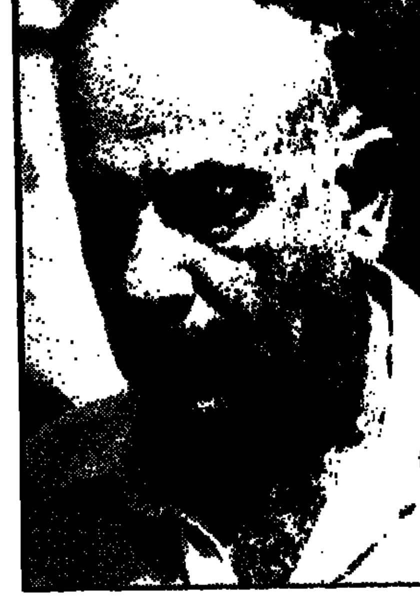

יגאל הורביץ: בלי סנקציה מפורשת

מבט שטחי על כותרות העתונים ועל התגובות הראשונות, ביום שלאחר פירסום דו"ח בייסקי נראה, כי עיקר הביקורת הציבורית על הדו"ח התמקדה באמות-המידה השונות שנהגה הוועדה כלפי הדרג המקצועי מזה, והדרג הפוליטי מזה. ובתחושה של איפה ואיפה.

לגבי מנהלי הבנקים ונגיד בנק ישראל, החמירו חברי הוועדה והמליצו להדיחם מתפקידם לאלתר. ובקשר לאחדים מהם אף המליצו, שלא יוכלו לעסוק בבנקאות כל ימי חייהם; ואילו עם הדרג הפוליטי, דהיינו עם שני שרי האוצר, שהיו מעורבים בוויסות, הקלו חברי הוועדה והסתפקו בקביעת אחריותם האישית ולא מצאו לנכון להמליץ לפוסלם מלכהן בתפקידים בכירים במערכת הכלכלית-פוליטית בעתיד.

מעשים ומחדלים

ביקורת ציבורית זו כלפי הוועדה, שעשתה, לכל הדעות, עבודה עצומה, איננה חדשה והיא מוטחת באופן שיטתי לאחר כל פירסום של דו"ח ועדת חקירה משפטית, שבחנה מעשים ומחדלים של דרג מקצועי ודרג מדיני.

הביקורת החמורה ביותר בתחום זה זכורה מימי פירסום הדו"ח החלקי של ועדת החקירה לעניין מלחמת יום הכיפורים, הידועה כוועדת אגרנט. כגודל הציפיות מהוועדה, כך גם היו האכזבות מהמלצותיה. היא מצאה לנכון להטיל אשמה ברורה ומפורשת, עם סנקציה בצידה, על הדרג המקצועי הלוחם — הרמטכ"ל, ראש אמ"ן וקצינים אחרים, ששילמו את המחיר המלא; לעומת זאת מילאה הוועדה פיה מים, כשמדובר בסנקציות כלפי הדרג המדיני והסתפקה בקביעה ערטילאית של קיום עקרון האחריות המיניסטריאלית.

גם ועדת השופט כהן, שחקרה את הטבח במחנות הפליטים סברה ושתילה בלבנון, לא יצאה שלמה בעניין זה ולא מנעה מעצמה ביקורת. בעוד שאמרה דברים מפורשים כלפי הדרג המקצועי וגרמה לפרישתם לאלתר של קצינים ומפקדים בכירים, נהגה באמות-מידה שונות כלפי הדרג הבטחוני-פוליטי, למרות קביעה מפורשת של אחריות הדרג הזה.

כלי ממלכתי

ועדת חקירה ממלכתית איננה מיטת-קסם, שבכוחה להשביע את כל מאווי הציבור. מוסד ועדת החקירה הממלכתית בישראל נולד על רקע הטראומה של פרשת לבון והקמתה של ועדת שבעת השרים, שהתיימרה לקבוע בדרך משפטית, מי נתן את ההוראה לביצוע „עסק הביש" במצרים. טראומה זו, שהובילה להתפטרות ראש הממשלה דאז, דוד בן-גוריון, ובסופו של דבר לפילוג מפא"י, הוכיחה בעליל, כי בספר החוקים שלנו, אין בנמצא כלי חקירה ממלכתי אובייקטיבי, שניתן באמצעותו לחקור שאלות, המסעירות את הציבור.

על רקע זה חוקקה הכנסת ב-1968 את חוק ועדות החקירה, ביוזמתו של שר המשפטים דאז, יעקב שמשון שפירא (שהיה מאוחר יותר אחד מקורבנותיו הראשונים של החוק, בעקבות ועדת החקירה בעניין נתיבי נפט). בהציגו את החוק בפני הכנסת, אמר אז שר המשפטים: „ועדת חקירה, תפקידה לקבוע אם יש אמת בשמועות רעות ששטו. הוועדה צריכה לקבוע — או שהשמועות אינן אלא קלוטות מת-אוויר, ואז אין כל מקום לוועדה, או שאומנם נכונות השמועות ויימצאו האחראים, שיבואו על עונשם".

ואולם, למרות שחוק ועדות החקירה שלנו הוא משוכלל ומתקדם ומפעם לפעם, על פי הניסיון המצטבר, נעשים בו תיקונים תוך כדי הפקת הלקחים הנכונים, הרי שבכל זאת קיימת תחושה ציבורית רחבה, שלא בכל מקרה הוא האמצעי הנכון לעשיית צדק לכל.

תחושת חוסר הנחת הולכת ומתרחבת בעיקר כאשר נעשית על-ידי הוועדות, המוקמות מפעם לפעם, הבחנה בהמלצות ובסנקציות בין הדרג המקצועי שמשלם בדרך כלל מחיר יקר ביותר בגין „פשלות", לבין הדרג הפוליטי, שלכאורה נראה כבלתי ניזוק — בכל אופן ללא כל יחס לסנקציה המוטלת על הדרג המקצועי.

עוול משווע

נשאלת השאלה, מדוע שלוש ועדות חקירה ממלכתיות (אגרנט, כהן ובייסקי), שעסקו בשאלות יסוד כמעט קיומיות ושעבודתן עוררה התעניינות ציבורית רחבה, מצאו לנכון, לפחות לכאורה, להמליץ המלצות על פי אמות-מידה שונות כלפי הדרג הפוליטי וכלפי הדרג המקצועי, תוך החמרה ברורה עם הדרג המקצועי. התשובה לשאלה זו נעוצה בשיטה הקונסטיטוציונית, הנהוגה במדינת ישראל.

בעוד שהדרג המקצועי הוא דרג ממונה, הנושא באחריות ישירה למעשיו ולמחדליו, הרי הדרג הפוליטי הוא דרג ניבחר — כשמדובר בניבחרים, הרי שאת הדין הם צריכים לתת בפני הבוחרים.

יש לזכור, כי ועדת חקירה איננה בית-משפט; שיטת בירור הצדק, הבאת הראיות, וההליכים הנהוגים בה, אינם זהים לאלו של בית-משפט. זאת ועוד. ועדת חקירה אינה מוציאה פסק-דין, אלא דין-וחשבון והמלצותיה אינן אלא המלצות בפני הגופים המוסמכים, שאין חובה משפטית לאמצן. הדעת נותנת, שאם בהמלצות ייראה עוול משווע, תימצא הדרך לדחותן.

נראה, כי נקודת-המוצא של חברי ועדת חקירה, בבואם לדון באחריות הדרג הפוליטי, היא להצביע על מידת האחריות המיניסטריאלית או האישית של האישים הפוליטיים המעורבים בנשוא החקירה; ואילו את שאלת הסנקציה, המתחייבת מקביעת האחריות, משאירים חברי הוועדה לשיקול דעתם של הגופים הפוליטיים — ראש הממשלה, הכנסת, המפלגות — ושל הציבור הרחב ביום מתן הדין הפוליטי, הוא יום הבחירות.

אחריות השר

גישה זו באה לידי ביטוי חד בדו"ח ועדת אגרנט. הוועדה אומנם קבעה את היעדרה של אחריות אישית מצד שר הבטחון דאז, משה דיין ז"ל, וראש הממשלה דאז, גולדה מאיר ז"ל; ואולם, בהתייחסותם לשאלת האחריות המיניסטריאלית, קבעו חברי הוועדה: „לא ראינו מתפקידנו להביע דיעה על מה שעשוי להשתמע מאחריותם הפרלמנטרית. אמנם, בישראל מקובל העקרון, שחבר הממשלה אחראי בפני בית-הנבחרים לכל הפעולות המינהליות של המנגנון שבתחום משרדו, וזאת אפילו אם לא ידע עליהן מראש ולא היה צד להן... הרי מלמד אפילו הנסיון האנגלי, שלא נקבעו מסמרות באשר לשאלה באילו מקרים מסוג זה צריך הוא להתפטר ממישרתו המיניסטריאלית ודבר זה משתנה לפי הנסיבות ממקרה למקרה. הסיבה העיקרית לכך היא, ששאלת התפטרותו האפשרית של חבר מהממשלה בסוג מקרים זה היא ביסודה שאלה פוליטית מובהקת ומכאן שסבורים אנו, כי אין לנו לעסוק בה".

מאחר שוועדת אגרנט נמנעה מלהיכנס לסוגיית הסנקציה הנתבעת משר, בשל האחריות המיניסטריאלית שלו, והציבור לא בא לידי סיפוקו בעניין זה, ביקשה גולדה מאיר ז"ל משר המשפטים דאז, חיים צדוק, להכין חוות-דעת על משמעות האחריות המיניסטריאלית במדינת ישראל. צדוק הכין חוות-דעת מקיפה, ובה קבע: „יישום עקרון האחריות המיניסטריאלית לגבי שר, הוא נושא לגיטימי לדיון בממשלה. מאחר שהממשלה נושאת באחריות משותפת בפני הכנסת ומכוח אחריותה, זו הברירה בידיה להתייצב מאחורי שר, או להציע לו שיתפטר... אין בכך כדי לצמצם זכות פעולה בתחום זה של ראש הממשלה, של מפלגות פוליטיות וכמובן של הכנסת, שיכולה להביע אי-אמון בממשלה, בשל אי הסקת מסקנות בתחום האחריות המיניסטריאלית האינדיבידואלית".

מחיר יקר

מאז ועדת אגרנט, עשו ועדות החקירה שבאו בעקבותיה כיברת-דרך נכבדה גם בתחום זה. בעוד שוועדת אגרנט התרכזה בשאלת האחריות המיניסטריאלית, הרי ועדת כהן וועדת בייסקי הרחיבו וקבעו גם את האחריות האישית של הדרג הפוליטי למחדלים קשים; אך שתי הוועדות המשיכו לנקוט בעמדה של הימנעות מהמלצה על סנקציות נגד אותם אישים, שנמצאו אחראים. נראה, כי קביעתו של השופט אגרנט, כי הסנקציה בתחום זה היא ביסודה שאלה פוליטית — בעינה עומדת.

יחד עם זאת, מן הראוי לציין, כי גם הדרג הפוליטי שילם לא אחת מחיר יקר, בגין מחדלים שהיו נושא לוועדות חקירה. כך גולדה מאיר, שפסקה מלשמש כראש ממשלה זמן קצר לאחר פירסום מסקנות ועדת אגרנט; כך משה דיין, שיצא למדבר הפוליטי למשך שנים רבות, לאחר אותו הדו"ח; כך אריאל שרון, שאולץ לוותר על תיק הבטחון; וכך גם, בסופו של דבר, מנחם בגין, שבחר מרצונו לפרוש ולהסתגר.

הייתי מעז לקבוע, שלמרות העדר סנקציה מפורשת בדו"ח בייסקי בקשר ליורם ארידור וליגאל הורוביץ, סביר להניח, שאם תיווצר בעתיד הקרוב קונסטלציה פוליטית, שתאפשר למנות אחד מהם מחדש לתפקיד שר האוצר, לא יהיה זה מהלך קל. הוא יהיה מלווה בביקורת חריפה ביותר, וספק רב אם הוא יהיה אפשרי. ואולם, אין בכך כדי לפסול אותם, על פי הנורמות הנהוגות, מכהונה בתפקידים בכירים אחרים, מחוץ למשרד האוצר.

„יש הבדל בין עבריין לשוטר שלא תפס אותו"

מאת צבי זינגר

כיצד מסבירים חברי ועדת בייסקי את ה„אפליה" שהיתה לכאורה במסקנות הוועדה בין מנהלי הבנקים מזה לבין הפוליטיקאים ואנשי הדרג הממלכתי מזה.

בראיון שקיימנו לפני מספר ימים עם ד"ר דניאל פרידמן, חבר הוועדה ואיש אוניברסיטת תל-אביב, הוא הסביר, כי הוועדה עשתה אבחנה ברורה בין מבצעי הויסות בפועל – כלומר מנהלי הבנקים המסחריים – לבין הגופים והאנשים, שתפקידם היה לפקח על הבנקים. מסיבה זו גם נמנעה הוועדה מלהמליץ, כי אישים בדרג הפוליטי לא יכהנו יותר בתפקידים כלכליים בכירים, כפי שהמליצה לגבי חלק ממנהלי הבנקים.

שאלנו את ד"ר פרידמן, האם בכך לא נהגה הוועדה איפה ואיפה?

ד"ר פרידמן: „עשינו אבחנה בין אנשים, שעשו את המעשה בפועל, לבין אנשים, שתפקידם היה לפקח עליהם. זאת כפי שישנה אבחנה בין אדם שמבצע עבירה לבין שוטר, שלא תפס אותו בביצוע אותה עבירה. את הויסות עשו הבנקים ולא שר האוצר או גופים אחרים. ישנו הבדל בין אדם המבצע עבירה בפועל לבין האנשים שתפקידם לפקח עליהם. באותם מקרים שנקבעה אחריות של אנשים למחדל או למעשה – לא היססנו מלהצביע על כך. לגבי חלק מהם, כמו נגיד בנק ישראל, לא היססנו גם להסיק מסקנות אישיות – למרות שנגיד בנק ישראל לא עסק בהויסות מניות."

האם לא היתה כאן התחמקות מהטלת אחריות על הדרג המדיני?

ד"ר פרידמן: „איני רואה כיצד אפשר להגיד, שהיתה פה התחמקות מהסקת מסקנות. זה מעשה של איפה ואיפה? יכול להיות, שבעיני מישהו לא מוצאות חן המסקנות שלנו, הבנתי – אבל אי-אפשר להגיד, שהיתה כאן התחמקות".

החרוצים והעצלים של הכנסת

מאת גדעון רייכר

אחת לשנה מרכיב ח"כ שבח וייס את נבחרת החרוצים והנירפים של הכנסת. את טבלת הליגה הזו הוא מציב בקפידה ובוחן אותה לפי אמות־מידה של פרופסור למדע המדינה. ח"כ וייס מנהל „גיליון נוכחות" פרטי ובו הוא מעניק ציונים לנבחרי העם.

הח"כ החיפני המזוקן הרכיב השבוע את השלישיה המצטיינת, המרבה להשתתף בישיבות המליאה של הכנסת: שלשת הנבחרים, היודעים להקשיב ואף לעלות אל הדוכן ולהרבות בהגשת שאילתות והצעות לסדר היום, הם אלה:

המוביל בראש הוא ח"כ שבח וייס בכבודו ובעצמו; סמוך לו נושף בעורפו ח"כ מתתיהו פלד מהרשימה המתקדמת; והשלישי במניין החרוצים הוא ח"כ יאיר צבן ממפ"ם.

את הרשימה חותמים כדוגמה להיעדרות ולמיעוט פעילות פרלמנטרית: ח"כ דוד מגן (הליכוד) בתחתית הרשימה; סמוך לו חברו לסיעה מיכאל איתן, שדיבורו

• מרבים בפעילות: שבח וייס, מתתיהו פלד, יאיר צבן

• ממעטים בפעילות: דוד מגן, מיכאל איתן, רפאל איתן

עולה לגבהים רק כאשר מדובר ב„סולל בונה" או בחברת העובדים; וסמוך לו ממרה בעצלתיים ח"כ רפאל איתן מהתחיה.

ועוד גילה ומצא ח"כ וייס, כי הנשים הן המובילות בחריצותן בכנסת. הוא מעניק צל"ש מיוחד לח"כ אורה נמיר, הצועדת בהפרש נקודות ניכר מכל חברותיה הנשים.

הח"כ הפרופסור גם שירטט „קלסתרון של טרכני המליאה". כך הוא מגדיר את אלה שנוכחותם שם מצומצמת למדי. הוא גילה ומצא כי דווקא השרים־לשעבר כמו אבא אבן, זבולון המר, יובל נאמן, אליעזר שוסטק, אהרן אבו־חצירא, יורם אורידור, פסח גרופר ויגאל כהן־אורגד – הם טרכנים מפורסמים, שלגבי דירם, כך גורס שבח וייס, הכנסת היא „דירה מצומצמת" ונחותה מדי לפעילותם רבת ההיקף.

בתום הפגרה ישוב וירשום וייס בפנקסו את החרוצים והעצלים ויפרש את טבלת הליגה החדשה לקראת עונת המלל הבאה עלינו לטובה.

□□□

המנכ"ל התבייש לחתום

בשבוע שבו הועלו משכורות הבכירים והח"כים בכנסת שיגר אחד המנהלים הכלליים בממשלה מכתב בעילום שם לח"כ אריאל ויינשטיין. המנכ"ל התנצל וכתב: „אני מתבייש לחתום את שמי". הוא מעיד על עצמו כי הוא עומד בראש מישרד ממשלתי גדול והוא מקבל כמעט מחצית השכר ממנכ"ל של חברה ממשלתית, הכפוף לו ישירות ונמצא תחת פיקודו.

האם זה ייתכן? שואל המנכ"ל רב העוצמה, שמכונית־שרד עומדת לרשותו וכן לישכה רוחבת־ידיים ומאות פקידים מושמעים הממתינים למוצא פיו.

למשל, קובל הכותב, מנכ"ל חברת „אל על", הכפוף למנכ"ל מישרד־התחבורה, מקבל משכורת גבוהה כמעט פי שניים מהמנכ"ל שהוא כפוף לו. עוד דוגמה? – שואל האלמוני הבכיר: בבקשה מנכ"ל חברת־החשמל הכפוף למנכ"ל מישרד־האנרגיה.

מה שאני מציע, חותם המנכ"ל, הוא שאתה כחבר־כנסת תדאג לנו ולפחות תקרב אותנו למשכורות של אלה שאנחנו ממונים עליהם.

□□□

מתעופפים — לא ב„אל על"

„ראש־הממשלה מעופף", אמר השר מודעי וגרם למשבר ממשלתי חמור. ח"כ פנחס גולדשטיין, המקורב מאוד למודעי, מוסיף על דברי מורו ורבו: „שיתעופפו לאן שירצו ובלבד שיטוסו באל על".

פנחס גולדשטיין בדק ומצא כי שרים ובכירים רבים, המתעופפים על חשבון הציבור מעבר לים, מבכרים לא אחת לטוס בחברות זרות ולא ב„אל על". הוא חקר את פשר המינהג המוזר הזה וגילה את הסוד: בעוד שבחברת „אל על" מקפידים שלא להעניק יותר „צ'ופרים" לרמי־המעלה ולא מקדמים אותם למחלקה הראשונה כפי שהיה נהוג בעבר – הרי שבחברות הזרות הפועלות בארצנו, עדיין נהוג להעניק להם את הזכות לשבת במחלקה המועדפת, וליהנות שם בשפע של תפנוקים וסעודות מגוונות. וכך יוצא שמיניסטר בישראל, שצריך לטוס בחברת התעופה הלאומית ושם להכין את מרפקיו עם „עמך" במחלקת תיירים או עסקים – זוכה לכבוד מלכים דווקא אצל ה„גויים".

עמד גולדשטיין והגיש הצעת־חוק לכנסת, הקובעת בפירוש: עובד ציבור, שנסיעתו לחו"ל ממומנת כולה או בחלקה מכספי גוף ציבורי, יטוס אך ורק במטוסי חברת „אל על", כמובן בקווים שהיא מקיימת בהם טיסות. הצעת החוק הזו לא זכתה בינתיים למחמאות בקרב שרי הממשלה.

• נסים ומודעי: המאבק שכבר הוכרע נפתח מחדש

מהפך נסים: שר־אוצר — ומועמד למנהיגות הליברלים

מינויו העניק לו סמכויות לחלוקת מינויים פוליטיים, וחיזק את מעמדו לקראת האפשרות שיגשים את חלומו הישן: להיות מיספר 1 בליברלים

מאת בינה ברזל

זמירות חדשות במפלגה הליברלית: מינויו המפתיע של השר משה נסים לתפקיד שר האוצר יצר מצב חדש לא רק באוצר, אלא גם בצמרת המפלגה. השבוע, עקבו פעילים במפלגה בחשש רב אחרי צעדיו במעמדו החדש, כשר בכיר בממשלה.

נסים, כך נראה, כבר מאותת מצידו על כוונותיו גם בתחום המפלגתי: כשהוחלט באחרונה לצרף שכירים חדשים למנגנון המפלגה, הפתיע נסים בדרישתו להיכלל בוועדת המינויים, שעד כה כיכבו בה רק מודעי ושריר. כששלחו לו פרחים ובירכוהו על כניסתו למשרד האוצר וניסו לתת לו עצות טובות, סיפרו במסדרונות המפלגה כי נסים כבר אמר ש„כל אלה שנעלמו בשנתיים האחרונות – עכשיו הם כבר שולחים לי פרחים..."

„נסים עוד יעשה חשבונות", אומרים במפלגה הליברלית, ומזכירים כי בפרשת מינויו־מחדש של הראשון־לציון עובדיה יוסף, חשף השר השקט את הצד הנוקם־ונוטר שלו.

המסקנה שאליה הגיעו בליברלים היא שנסים, אשר עד כה לא עמד בראש שום מוסד מפלגתי, עתיד לדרוש לעצמו את תפקיד יו"ר המרכז.

המפתח: מינויים

אין ספק, שחלה תפנית: נסים, שנאלץ לקבל את תיק האוצר – קיבל יחד עימו גם את המפתח למהפך במעמדו במפלגה. ממי שנחשב לאדם שנחלש ואיבד מכוחו ומאנשיו, הוא הפך בתוך רגע קט אחד למי שמחזיק בעמדת־הכוח החשובה ביותר במפלגה הליברלית. לא בעתיד – אלא כבר היום, וזאת משום שבין שאר הסמכויות המופקדות בידי המחזיק בתיק האוצר נמצא גם הסמכות הנכספת לחתום על מינויים בעשרות חברות ממשלתיות, ולספק מישרות בכמות כמעט בלתי־מוגבלת. ובמפלגה שבה כוחו של שר נמדד במספר המינויים הפוליטיים שמינה, וכמחצית חברי מרכז המפלגה מזוהים כנאמני שר זה או אחר, שלו הם חייבים דבר־מה – הרי שסמכות המינויים החדשה של נסים מבטיחה „עליה לרגל" למשרדו החדש.

השאלה היא, באיזו מידה ינצל נסים את סמכותו כדי להגשים את חלומו הישן, ליהפך למנהיג המפלגה הליברלית. ואם לא המנהיג – בוודאי שיוכל להבטיח לעצמו, אם רק ירצה, את המקום השני במפלגה.

האם יעשה זאת? במפלגה הליברלית ישנם רבים הבטוחים, כי „נסים לא מסוגל לכך". לדבריהם, כשם שלא מינה אנשים בשעת כהונתו במשרד המשפטים – כך לא יעשה זאת גם עכשיו. פעילים במפלגה „משמיצים", כי נסים אפילו לא ניצל את קרן העזבונות העומדת לרשות שר משפטים כדי לחלק כספים לגופים „הנכונים" במפלגה.

גורם בכיר בליברלים דחה בליגלוג את האפשרות, שנסים לא נקט עד כה בדרך של מינויים פוליטיים ותשלומי־כוח – מתוך הגינות פשוטה. „הגינות בפוליטיקה? במפלגה הליברלית? צריך להיות ריאליים.

בשביל דבר כזה צריך להיות קדוש – וגם נסים אי[נו] קדוש", אמר.

האמת היא, כי חלומו הכמוס של נסים מאז ומתמיד ה[יה] להיבחר כמנהיג המפלגה. כשעסקו פת, מודעי ושרי[ר] במלחמות הצמרת – ציפה נסים לזכות בבכורה כמוע[מד] של משרה. לקראת הבחירות האחרונות התמודד מול מו[דעי] על המקום הראשון ברשימה לאחר שריר, שלא יכול ה[יה] להרשות לעצמו כישלון מול מודעי, לא התמודד, והפס[יד] לנסים את תמיכתו. כשהפסיד נסים, כצפוי, את המק[ום] הראשון, הוא זכה במקום השני מכוח הסכם שנחתם מס[פר] שעות לפני ההתמודדות, לפיו המפסיד יזכה במקום השני.

מאז, מהמספר „האגדי" של עשרה אחוזי תמיכה שעי[מו] יצא מן הוועידה האחרונה – לא נותרו הוכחות רבו[ת]. המקום השני בליברלים היה עניין זמני מאוד. אחד מראש[י] קבוצתו, סגן ראש עיריית תל־אביב יצחק כספי, הודי[ע] בפומבי על נטישתו את נסים על רקע הפעילות של נס[ים] לאיחוד עם חרות. אחר־כך פרש כספי עם חבריו, כד[י] להקים את המרכז הליברלי החדש. גם מזכיר המפלג[ה] מאיר הוכרמן אינו נחשב עם תומכיו של נסים כבעבר, ומעמדו של נסים בסניף ירושלים נחלש לטובת ח"כ ה[...] תיכון.

בכל זאת, גם לפני מינויו לשר־האוצר, במפלג[ה] הליברלית עדיין לא סברו שנסים „גמור". שם ציפ[ו] לתמורה במעמדו עם הקמת האיחוד המתוכנן עם חרות[.] העריכו, כי מי שכונה במפלגתו „חרותניק", יוכל ליהנו[ת] במפלגת הליכוד החדשה משילוב כמה גורמים שיגבירו א[ת] כוחו: היותו ממוצא ספרדי, היותו אדם דתי, והלויאליו[ת] שלו לבגין.

איום על מודעי

גם בחרות ישנם שותפים להערכה זו: השרים לוי ושרון, החוששים כי צירוף הליברלים יחזק את מעמדם של שמיר וארנס במפלגה החדשה מנסים, באמצעות אנשיהם, לשכנע את מודעי כי עדיף גם לו שכל עוד „משוריינים" מקומות הליברלים ברשימת המפלגה החדשה לכנסת – תיבחר כל מפלגה את אנשיה־שלה. אחרת, הם אומרים, במרכז המאוחד של חרות והליברלים, עלול להיווצר מצב שבו נסים עוד יזכה במקום השלישי ברשימה המשותפת – מקום ה„משוריין" לליברלים, ואשר ההנחה היתה כי מודעי יזכה בו ללא עוררין.

בכל מקרה, שיקולים אלה של עתיד מפלגת הליכוד המאוחדת, חרות־ליברלים, עודם מוקדמים. בחרות השסועה מאז פיצוץ ועידתה ממתינים לסוף מאי. עד אז, ישנה רגיעה במלחמת המחנות. למרות שלא מסתמנת הסכמה בעמדות השרים, ישנה מעין הסכמה־שבשתיקה להמתין. המתנה זו מונעת גם את האיחוד עם הליברלים.

הליברלים מצידם כבר החליטו בעבר, שאם עד תחילת מארס לא תאשר חרות את הסכם האיחוד עימם, הם יקימו סיעה נפרדת בכנסת. האיום בהחלטה זו היה גלוי, וכמוהו האדישות שהפגינה כלפיו חרות. עתה, כשמודעי הוא על תקן של מי שהודח ע"י שמעון פרס, ומשה נסים מכהן כשר־האוצר שלו – הופך איום זה למגוחך.

פרס מתכונן להקים 'ממשלה זוטא' אחרי הרוטציה

לישכתו במשרד החוץ תחולק, כנראה, לטוחיים: האחת לענייני המשרד — והשנייה לתפקידו כממלא־מקום ראש הממשלה, בו הוא מתכונן להיות פעיל ביותר ★ חלק מיועציו יעברו עמו ויסייעו לו להיות ממלא־המקום — והוא מתכונן להמשיך לעסוק בנושאי כלכלה ★ מזכיר הממשלה ביילין הוא מועמדו לתפקיד מנכ"ל משרד החוץ ★ טמיר מוצע כשגרירנו באו"ם ★ אחת הבעיות שיצטרך לפתור: תפקיד הולם לוויצמן

■ שמעון פרס ויצחק שמיר: איך להישאר בזירה – שואלים היועצים

מאת שלמה נקדימון

אם אכן תתקיים הרוטציה, עשוי שמעון פרס לבצע חידוש בכהונת ממלא־המקום לראש הממשלה. בפרוזדורים הפוליטיים מעריכים, שלישכתו במשרד החוץ תחולק לשניים: האחת, לפעילות השוטפת של המשרד. השנייה, שתשרת את ממלא־המקום, תהפוך להיות למעין ראשות ממשלה זוטא. יותר מרמז בעניין זה כבר נתן פרס, כאשר הבהיר, שאחרי הרוטציה ימשיך לעסוק בנושאי כלכלה. לכן, סביר להניח, שיועצו הכלכלי יעבור עמו מלישכת ראש הממשלה למשרד החוץ.

בלישכתו הנוכחית, במשרד ראש הממשלה, יש לפרס כמניין יועצים. הם מסייעים לראש הממשלה בנושאי תקשורת, מדיניות, כלכלה, תפוצות, עיירות פיתוח, שיקום שכונות, מינהלה וכדומה. עם שובו של יצחק שמיר ללישכת ראש הממשלה, באוקטובר הקרוב, הם יגישו כאיש אחד את התפטרותם. כמה מהם עשויים להיות מוזמנים על ידי פרס להמשיך לעבוד עמו בלישכת המ"מ. מעריכים שפרס כבר החל לגבש את מיבנה מישרת המ"מ.

בין אלה שיילכו עם פרס יהיה, קרוב לוודאי, מזכיר הממשלה יוסי ביילין. מעבר לכהונתו כמזכיר, ביילין הוא קרוב לפרס יותר מכל יועץ אחר. הוא מיועד – כך מעריכים – לשמש כמנכ"ל משרד החוץ. אולם, ככל הידוע, יש עוד מועמד לתפקיד זה: מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אברהם טמיר. צריך לזכור, כי טמיר מונה כמנכ"ל משרד ראש הממשלה בתוקף הסכם עם סיעת „יחד", שבראשה עומד עזר ויצמן.

שלושה מאנשי „יחד" מאיישים עתה שלוש כהונות בכירות: עזר ויצמן, שר בלי תיק, היוצא ובא אצל ראש הממשלה כרצונו. אברהם טמיר, מנכ"ל משרד ראש הממשלה. אריה שומר, סמנכ"ל המשרד, שהוא למעשה הזרוע הביצועית של ויצמן וטמיר.

בעוד שעתידם של יועציו הנוכחיים איננו מהווה בעיה פוליטית – עומד פרס בפני שאלה פוליטית אמיתית לגבי ויצמן, טמיר ושומר. ויצמן מעריך, כי אצל שמיר לא תהיה לו דלת פתוחה כמו אצל פרס. את מקומו יתפוס, כנראה, השר משה ארנס. אך מעבר לכך, יש המפקפקים אם שמיר יסכים שוויצמן ימשיך גם להבא להיות אחראי לערביי ישראל. זהו תפקיד רגיש ביותר הנתון לסמכות משרד ראש הממשלה, ובעל משמעות לגבי ובימי בחירות. יתכן שפרס, המתכוון להיות מ"מ ושר חוץ פעיל ביותר, יציע לוויצמן להמשיך באותה מערכת יחסים שהיתה קיימת ביניהם עד היום – זאת בהנחה שהבחירות הבאות יביאו שיפור במעמד המערך וממילא יזכה ויצמן בתפקיד משמעותי בממשלה הבאה. ויצמן, שאינו חוזר לדבר על כך שיתפטר מן הממשלה שבראשה יעמוד שמיר, מבקש גם לדאוג לשני עמיתיו: טמיר ושומר. מה יעשה טמיר, אם פרס יבקש למסור את מנכ"לות משרד החוץ לביילין? על רקע זה היה מי שהעלה באחרונה אפשרות, לפיה ימונה טמיר כשגריר ישראל באו"ם.

אפשרות זו הועלתה נוכח השמועות שהשגריר הנוכחי באו"ם, בנימין נתניהו, נושא עיניו לכהונת מנכ"ל משרד ראש הממשלה של יצחק שמיר. אולם, ככל הידוע, מבקש שמיר למנות כמנכ"ל את יועצו הקרוב, יוסי בן־אהרון – היום מנהל לישכתו במשרד החוץ. אם ירצה בן־אהרון, הוא יוכל לזכות בכהונת המנכ"ל, אך אין זה סוד: הוא מתלבט אם עדיף להישאר יועץ בכיר ובמעמד אישי שהוא למעשה יותר גבוה ממנכ"ל, כפי שהוא נהנה ממנו היום.

מכל מקום, אם נתניהו לא יחזור עתה לארץ, הוא כבר עלה על נתיב ההשתלבות בהנהגת תנועת החרות.

מתיחות טבעית שוררת, איפוא, בין יועצי פרס ושמיר לקראת עתידם ברוטציה. צריך לזכור, כי חלקם רואה בתפקידיהם הנוכחיים קרש קפיצה לקראת השתלבות עתידה בחיים הפוליטיים. לכן חשוב להם להמשיך ולהישאר בזירה. ראש הממשלה וממלא מקומו טרם גילו את תוכניותיהם, את מי ימנו איפה.

סוניה פרס: שמעון, בצע את הרוטציה

ח"כ אברהם שפירא, הפוקד את ביתו של ראש הממשלה בעיקר במשברים ממשלתיים, סיפר באחרונה בראיון לשבועון הדתי „ערב שבת": „באחת השיחות עם פרס – עמוק אל תוך הלילה – בעת משבר מודעי, הוא הסביר לי, כי כל אדם שחיי משפחתו תקינים שומע בעצת אשתו. ואשתו אומרת לו מדי שבועיים: מה שלא יקרה, בצע את הרוטציה...".

□□□

שרון לשחל: היזהר, אתה טס בשבתות

פירור שנשמט משולחן הממשלה, בעת הדיון על שעון הקיץ, וטרם „הודלף":

החלוקה בעת הדיון בממשלה היתה, כזכור, מסורתית: גוש המערך נגד גוש הליכוד (כולל הדתיים). השר משה שחל גילה מעורבות רבה בדיון בנושא, נגד עמדתו של שר הפנים, הרב יצחק פרץ, שקבל על המערך, המקוז את סמכויותיו.

השר אריאל שרון, היושב ליד שחל, הזדעק לעזרת שר הפנים. הוא יעץ לשחל להיות זהיר בדבריו: אתה טס בשבתות. הנה, חזרת מארה"ב, לא ב'אל על', בשבת...

שחל – אשר נזכר באירועים קודמים – השיב: מה, אתה רוצה לפרק את הממשלה על רקע זה?

אף שהדברים לא נאמרו בהרמת קול, הגיעו הדיהם לראש הממשלה. הוא בוודאי איננו מעוניין בפירוק הממשלה על רקע דתי. ארועי העבר חרוטים היטב בזכרונו, והוא לא ימהר לחזור עליהם. הוא התערב – והרגיע את הרוחות.

□□□

ב.ג.: ארץ ישראל היא גם חברון...

השבוע התחדש העימות בין מצדדי שלימות ארץ ישראל לבין החולקים עליהם, על רקע חגיגות „גוש אמונים" בחברון. באירועים כגון אלה, עולה וצצה כמעט תמיד השאלה, מה אמרו בעניין זה האבות המייסדים של מדינת ישראל?

בשנות ה־50 התנהל ויכוח סוער: האם יש לשנות את שמה של ההסתדרות – „ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל" – ולהסתפק בישראל, במקום בארץ ישראל.

דוד בן־גוריון היה אחד המתנגדים לשינוי המוצע, וכך הוא הסביר את התנגדותו במכתב שכתב למזכ"ל ההסתדרות דאז, מרדכי נמיר, והרואה עתה אור בראשונה:

„יש לדעתי נימוק לקיום השם המקורי של ההסתדרות: 'ישראל' איננה זהה עם ארץ ישראל. גבולות ישראל נקבעו במקרה כפי שהם, ואולם גבולות א"י כוללים גם חברון, ירושלים העתיקה, עמק הירדן כולו ועוד. ואין אנו חייבים לקבוע הלכה שלא יתכנו פועלים יהודים (ויהודים בכלל) בחלקים שהם כלולים בארץ־ישראל – ולא כלולים בגבולות ישראל.

„אילו היתה ההסתדרות נוסדת עכשיו – היינו קוראים לה בשם...(המוצע לשינוי). אבל מכיוון שההסתדרות נולדה בשטח יותר רחב (ואם כי במספר יותר מצומצם) אין כל טעם לשנות שמה.

„גם בחוק השבות – שהוא החוק היסודי של המדינה, השארנו המונח ארץ־ישראל, כי חוק זה קובע זכותו של כל יהודי בעולם לשוב לא"י. סעיף 1 בחוק השבות אומר: כל יהודי זכאי לעלות ארצה".

□□□

האם ידעו בריה"מ ויוגוסלביה על עברו של ולדהיים?

אפילו אם יצליח ד"ר קורט ולדהיים להיבחר בשבוע הבא כנשיא אוסטריה, „תיבת הפנדורה" הכרוכה בשמו לא תיסגר. גורמים החוקרים את עברו הנאצי מגלים: ללא הרף זורם מידע על נקודות אפילות בעברו בעת השואה. לא הכל ניתן להוכחה מיידית, ויהיה צורך בזמן כדי לברוק את אמיתותו.

בהקשר זה משתאים החוקרים על שיתוף הפעולה ההדוק ששרר בין ולדהיים לבין בריה"מ ויוגוסלביה, בעת מערכת הבחירות לבחירתו כמזכ"ל האו"ם ובמהלך כהונתו. בריה"מ גילתה מעורבות רבה למען בחירתו. בתקופת כהונתו גדל באורח משמעותי מספר הפקידים במנגנון האו"ם, מבריה"מ ומיוגוסלביה.

סברה שלא הוכחה קושרת עובדה זו בכך, ששתי מדינות אלה ידעו על עברו, אך העדיפו לשים מחסום לפיהן. שתיקתן – כך טוענים עתה – הפכה את המזכ"ל כלי משחק בידי מוסקבה ובלגראד בתחומים חשובים להן באו"ם. צריך לזכור, כי בריה"מ ויוגוסלביה היו בין המדינות שהשתבחו בכך שהן אינן מניחות לשרידי הנאצים להישרד.

הורביץ: טוניק לא התריע על הוויסות; טוניק: התרעתי — חבל שלא טרחת לקרוא

ויכוח ער מתנהל בין שר האוצר לשעבר יגאל הורביץ לבין מבקר המדינה יצחק טוניק. הרקע: מסקנות ועדת בייסקי על הבנקים.

מערכה א': עם פירסום המסקנות, הזכיר המבקר את מה שכתב ואמר עוד לפני מינוי הוועדה על פרשת ויסות מניות הבנקים. כבר אז הטיח דברים קשים, שהתאשרו, כדבריו, בדו"ח.

מערכה ב': בראיון בתוכנית „ערב חדש", בטלוויזיה הלימודית, דחה הורביץ את ביקורתו של טוניק. הוא סיפר: כאשר כיהנתי כשר אוצר, מיניתי את עו"ד יצחק טוניק (בטרם היה למבקר) כנציג הציבור ברשות לניירות ערך. לא שמעתי על כך שהוא ביקר אז את ויסות המניות, למרות שהוויסות היה בעיצומו.

מערכה ג': בראיון ל„קול ישראל" השבוע אמר המבקר: כן התרעתי. הזהרתי מפני 'יום פקודה'. חבל שהורביץ אינו קורא פרוטוקולים. תגובתו היא אמוציונלית וידועה אצל פוליטיקאים, אך אין לה כל משקל מבחינה עניינית.

מערכה ד', אחרונה בעת כתיבת שורות אלה: הורביץ לכתב „ידיעות אחרונות": לדבר אל הפרוטוקול זה כמו להתחבא מתחת לשמיכה. אני, כממנהו של טוניק ברשות לניירות ערך, לא שמעתי ממנו מילה על התרעותיו. אישית, ידוע לי רק על אדם אחד שהסיק מסקנות כאשר חלק על מדיניות זו: אני. קמתי והתפטרתי ממשרד האוצר.

■ טוניק: דברים קשים

ויליאם נקש: רוצח או יהודי נרדף

מאת נעמי גל וגד ליאור

צרפת ביקשה מישראל להסגיר את הצעיר המוכר גם בשם רודי אטלן באשמת רצח בעת סיכסוך בין כנופיות עבריינים ■ אטלן-נקש אומר באמצעות פרקליטו: זהו מעשה גבורה של חיסול ערבי שהתנכל ליהודים ■ בינתיים הוא מוחזק בכלא הישראלי, לאחר שנחשד בתיכנון שוד מזויין ערב נשואיו לצעירה חוזרת בתשובה

את ליל-הסדר בילה ויליאם נקש הידוע גם בשמו רודי אטלן בין כתלי הכלא. כל מאמציה של רינה אטלן, אשתו הטריה, להשיג עבורו שחרור לליל החג – עלו בתוהו. מי הוא האסיר המסתורי שמסוכן מדי לשולחו הביתה לליל-הסדר?

ויליאם נקש, בן 23, איננו מפורסם כמו פלאטו-שרון או משה שטרן, אולם גם הוא נושא לדיונים משפטיים בנושא הסגרה בין צרפת לישראל. המבקשת היא צרפת והמתבקשת להסגירו היא ישראל. האם יוסגר?

ויליאם נקש, על-פי המשטרה הצרפתית, רצח ב-22 בפברואר 1983 אלג'יראי בשם עלי האקר ומיד לאחר-מכן נמלט ארצה. הרקע: חיסול חשבונות בין כנופיות עבריינים.

ויליאם נקש, על-פי ויליאם נקש, הוא צעיר יהודי תמים, שמשפחתו סבלה מאנטישמיות. הרצח, שבוצע בעיר בזנסון בצרפת לא היה, לדבריו, אלא מעשה גבורה של חיסול ראש כנופיה ערבי שהתנכל ליהודי העיר.

תיק מסודר למופת

בשבועות האחרונים קבלו שלושה חברי-כנסת קלסר משרדי ורוד, שעליו כתוב בכתב-יד „פיקוח נפש – הסגרה" ומתחת כתוב: „רודי אטלן (ויליאם נקש)". התיק מסודר למופת והוא כולל קטעי עתונות, מיסמך מעורך-הדין רונלד רוט, פרקליטו של נקש, המפרט את ההשלכות הפוליטיות להסגרת נקש, רשימת הראיות המצביעות על המימד היהודי בפרשה, תקציר חוות-דעת של פרופ' ד"ר פור בעניין הסגרתו של ויליאם נקש, פסק-דין של בית-המשפט המחוזי והודעת עירעור לבית-המשפט העליון.

התיק הוא עב-כרס וממעטפת הניילון שממנה נשלף, שוכנים עוד כתריסר תיקים כאלה. רינה אטלן, האשה שאתו, אבל קצת מרחוק כרגע, אומרת: „עד שהכרתי את ויליאם הייתי ספרית. אחר-כך חזרתי בתשובה ועבדתי כפקידה במוניות 'אביב'. כאשר נעצר התפטרתי ומאז אני עובדת במישרה מלאה: מניעת הסגרתו".

צעירה, רינה אטלן, דקת-גו, שערה עטור שביס, קווצות נמלטות, שמלת תכלת קצרה, אך צנועה, גרביים – חובה. בת למשפחה גדולה: „נבחרת כדורגל, אצלנו 12 ילדים". לפני שפגשה את אטלן הספיקה לשרת את המדינה. „הייתי קרבית בקציעות. עכשיו אני מחכה שהמדינה תשרת אותי. מה אני מבקשת? את בעלי, זה הכל, רוצה להקים אתו משפחה".

דמות מוכרת, ריינה אטלן: חברי כנסת, שרים, ראש-הממשלה. לראש-הממשלה כתבה: „אני הפונה אליך, אשתו של רודי אטלן (ויליאם נקש), היושב בכלא הישראלי יותר משנה בשל בקשת הסגרה של צרפת. בעלי מבוקש על-ידי הצרפתים משום שהוא חשוד בהריגת ראש כנופית אנטישמים (עלי האקר), בעיר בזנסון בצרפת. אותה כנופיה חיללה בתי-קברות והפילה פחד על כל הקהילה היהודית בעיר". המכתב ממשיך ומפרט את טוב-ליבו וטוהר מעלותיו של הבעל-הטרי, אשר חזר בתשובה מלאה, למד בישיבת „אור חיים" ונעצר יום לפני החתונה.

● ויליאם נקש: „הכל בגלל האנטישמיות" (צילום: זום 77)

הדוד נרצח

מאיפה מתחיל הסיפור המפותל הזה? אולי בדוד ויליאם נקש שנרצח באושוויץ, ואשר על-שמו נקרא ויליאם נקש. אולי הוא מתחיל בילדות בבאנייה שליד פאריז, ממש מול בית-הקברות היהודי אשר חולל לא אחת. את הנקודה הזאת אוהב רולנד רוט, עורך-הדין, להדגיש בכל הזדמנות.

בית-הקברות המחולל הרתיח את דמו הצעיר של נקש, ומסביר - כפי שהציג את התמונה הסניגור רוט בבית-המשפט -- את הרצח שביצע שנים מאוחר יותר על רקע של מלחמה פרטית נגד האנטישמיות. נקודה נוספת ומודגשת: שלושה מבני משפחתו של ויליאם נקש נרצחו על-ידי אנטישמיים. הדוד ויליאם שכבר הוזכרנו, הסבא שנרצח באלג'יר, ודוד נוסף שנרצח גם הוא באלג'יר בידי ערבי.

כאשר זכתה אלג'יר בעצמאותה – היגרה משפחת נקש לצרפת. פרופ' ד"ר פור, מומחה צרפתי לאנטישמיות, כיום פרופסור לקרימינולוגיה באוניברסיטת בר-אילן, נתן חוות-דעת המחזיקה 15 עמודים על ויליאם נקש. בתאור המניעים הוא מסביר:

„שמו הפרטי של נקש, ויליאם, שייך לדוד שהוסגר ומת במחנה השמדה. השם שלו הוא גם האישיות שלו. הזהות של ויליאם נקש מתערבבת עם זהותו של הקורבן שהושמד על-ידי האויב. כשהיו הפיגועים ברחוב קופרניק בפאריז, שחרורם וגירושם של ערבים שביצעו פשעים כנגד יהודים בצרפת, פירסם העתון 'ליברסיון', שהדם היהודי עומד לזרום בצרפת 'בגלל מה שישראל עושה לפלשתינאים'. או אז רכש ויליאם נקש נשק והחליט 'שלעולם לא יתן שיחסלו אותו ולא ירשה עוד לערבים להרוג יהודים'".

המשטרה הרבה פחות נלהבת מההסבר האידיאולוגי. לא אנטישמיות, הם אומרים, אלא מלחמת כנופיות. ויליאם נקש נעצר בישראל לא על שום בקשת ההסגרה הצרפתית, אלא דווקא כאשר נחשד בתיכנון ביצועו של שוד מזויין בישראל. הוא נעצר בנסיבות חשודות מאוד, יחד עם אחרים מחבריו. למרבה הפלא, היה זה יום לפני נישואיו לרינה. קצינים במשטרת ישראל האמינו שבידיהם „סתם שודד פשוט". רק משנכלא התברר, לתדהמת החוקרים, כי זהו האיש המבוקש על-ידי הצרפתים וכי העציר שבידיהם -- רודי אטלן שמו -- הוא ויליאם נקש.

אשה דתית

רינה לבית חזן הכירה את ויליאם-רודי-נקש-אטלן שמונה חודשים לפני שנעצר. הוא היה ב„אור החיים" והיא, בבית הוריה, ממש מעבר לרחוב. מבטים, דיבורים ואת הזרם הזה אי-אפשר לעצור. אהבה ממבט (מושפל) ראשון. רינה חזן לא היתה דתיה. חבית מסורתית, כן, אבל לא מקפידים. היא בכלל עבדה בספרית – מקצוע שכיום זנחתו „זה לא כל-כך צנוע לאשה דתית. כיום אני 100 אחוז דתית. המשפחה שלי מאוד אוהבת אותו וגם כשהוא נעצר, אף-אחד לא אמר לי: 'תעזבי שטויות, תתגרשי'".

אשר, היא קוראת לו, לא ויליאם, לא רודי, אלא אשר. אחד מחברי-הכנסת, ולא הקיצוני שבהם, אצלם ביקרה במאמץ להשיג תמיכה אמר לה: „למה רצח רק ערבי אחד?". על ויליאם-רודי-אשר היא אומרת: „אני כל שבוע בכלא אצלו. בזמן האחרון הוא ממורמר ועצוב לו מאוד שלא יצא לליל-הסדר. הוא יושב מבודד בכלא כדי שהערבים לא יפגעו בו. מה הוא עושה? יש לו חומר קריאה. ספרי תורה ועתונים בצרפתית. העברית שלו בסדר, אולי יש לו כמה שגיאות בדיבור. צרפתית באופן כללי עוד לא למדתי, גם לא ביקרתי אף-פעם בצרפת, אבל אני כבר יודעת לומר: 'פריזון' (כלא) ו'אבוקט' (עורך-דין)". כך רינה אטלן: „רק בזכותו חזרתי בתשובה. לפני כן לא הייתי הולכת בשמלה בכלל, רק מפני שהוא כל-כך ביקש ממני. גם למיקווה אני הולכת. את זה לא הייתי עושה לפני כן."

רינה מגלה בקיאות רבה בביוגרפיה של בעלה:

„יש לו ארבעה אחים ואחות. באלג'יר אביו היה שוטר. הם הגיעו לצרפת ב-62'. בילדותו עבר ילדות קשה. כאז הוא ילד מצוין בלימודים, גם שהוא חי. הצליח לעבור בבחינה ציונית: פקיד הוצאה לפועל. עבד באי.בי.אם. את הכסף רכש אחרי הפיגוע במסעדה היהודית 'גולדנברג' בפאריז. הוא קנה אקדח להגנה עצמית. הרגישות שלו לענינים היתה גדולה, בגלל פיגועים אנטישמיים. הוא סיפר, כי לא התכוון להרוג את הערבי, רק [illegible] איתו ולהכות אותו. הערבי היה מתנכל לאחיו של ויליאם ומצייר צלבי קרס על חלונות המספרה שלו.

„שבוע לאחר מכן עלה ארצה, היה תקופה קצרה בקיבוץ, אבל מה שקרה העיק על ליבו. הוא רצה להתוודות והוא לא הסתיר מפני אף-אחד, לא בישיבה וגם לא מפני: מיד כשהכרנו סיפר לי בדיוק מה קרה. עצרו אותו יום לפני החתונה. למה לא התייצב מעצמו במשטרה? כי הוא יודע שבצרפת צפוי לו עונש מוות, אבל הוא אף-פעם לא הסתיר שקוראים לו גם ויליאם נקש וגם רודי אטלן: עובדה שבצבא קראו לו בשני השמות. יצא בבוקר מהבית כדי לשלם לבעל אולם החתונות ולתזמורת. בערב נודע לי שנתפס.

משמר כבד

„באותו יום היתה חגיגת חינה – כל חתן. לא רציתי ללכת למיקווה – עד ששמעתי ממנו: הוא התקשר ממשטרת יריחו וסיפר שנעצר. הלכתי למיקווה ומשם למגרש הרוסים: הוא הגיע בטנדר משטרה. ניסיתי להתקרב. היו 20 שוטרים סביבו, לא נתנו לי להתקרב אליו. הכניסו אותו לבית-המעצר, יצא החוקר ואמר לי: 'הוא בחור עדין ומנומס'. רציתי לדעת אם הוא יבוא לחתונה שלו. החוקר אמר שהוא לא חושב, כי ויליאם-רודי-אשר לא משתף פעולה.

„למחרת בבוקר, במקום להיות בסלון לכלות -- הייתי במשטרת בית-לחם, כדי להתחנן שירשו לו לבוא לחתונה. בסוף הביאו אותו תחת משמר כבד והשאירו את אשר מעט זמן. היה נס שהרב גמר לקדש לפני שלקחו אותו חזרה. לפני שבעה חודשים הביאו אותו לביקור-בית של שלוש שעות. שלא יעשו טובות כאלה יותר! כמה שומרים היו רגע לא היינו לבד. בבית הסוהר, לפחות, אנחנו יושבים בחדר לבד. על התייחדות אין מה לדבר. המצב לא מאפשר לנו ילדים, חשבנו על זה. לי לא איכפת מה יקרה לי – לי איכפת רק מה יקרה לו. אני מוכנה לכל דבר. אם חס וחלילה יסגירו אותו – אני איתו בכל אשר ילך. בשום מקרה אני לא עוזבת אותו: בחרתי לחיות אתו".

ויליאם נקש עוד לא הוסגר, אולם יתכן, שבקרוב תעשה מעשה נדיר ותסגיר לשלטונות הצרפתיים אזרח ישראלי, שאין ספק, כי אם יורשע במשפט הרצח בצרפת -- לא יחזור ארצה. בצרפת קיים עונש מוות. והיה וידון רק למאסר עולם, חוששים בני משפחתו, כי ערבים-נוקמים ירצחוהו בכלא. וגם אם יחיה -- בצרפת מאסר עולם הוא מאסר עולם.

באחרונה, פסק השופט המחוזי בירושלים, פרופ' יעקב בזק, כי ויליאם נקש, הוא רודי אטלן, הינו בר-הסגרה לצרפת. אולם, לוויליאם עומדת זכות העירעור. באמצעות פרקליטו, עו"ד רולנד רוט, עירער לבית-המשפט העליון והדיון הראשון התקיים כבר. עתה מצפה ויליאם לדיון המסכם ולהכרעת הערכאה הגבוהה ביותר בישראל בעניינו, בשבועות הקרובים, אולי עוד לפני „החופש הגדול".

רולנד רוט אמר בבית המשפט: „הסגרה – פירושה עונש מוות לוויליאם. אל תתנו להרוג את האיש הזה".

גיבור או פושע? יהודי-גא שקם להגן על כבודו המחולל של עמו, צעיר שגדל בצל אנטישמיות קשה והחליט לפעול בדרכו שלו, האם קרא והושפע מסיפורו של הרשל גרינשפן, הצעיר שרצח במו-ידיו נספח נאצי בפאריז הכבושה או שמא עניין לנו עם פושע קטן שמשתמש באידיאלים גדולים ובמלים יפות. אולי כל סיפור הרצח אינו אלא ריב כנופיות ואולי האמת היא אי-שם באמצע?

הספריה

אני מנוי וגמור

קרא לפני כולם... ותתענג בביתך הרבה לפני שיצאו הספרים למכירה בחנויות הספרים. הטבות מיוחדות בשבילך; כמנוי, תוכל לקבל את כל הספרים של הוצאות הקיבוץ המאוחד וכתר בהנחה של עד 40% בחנויות של בתי ההוצאה הנ"ל.

דוד גרוסמן, חנוך לוין, א.ב. יהושע, יוסל בירשטיין - המיטב שבמקור! נאבוקוב, סאבאטו, דוסטוייבסקי - במיטב התרגום. יותר טוב מזה? 11 הספרים הטובים במחיר 5 בלבד! ישירות לביתך!

מנוי וגמור: כן, כדאי בהחלט. חתום על מנוי כבר היום. לנוחותך: תשלום בכרטיסי אשראי או בהמחאה. קבלת הספרים: מהחנויות הנ"ל או בדואר. סמן את בחירתך ומלא את הפרטים המתאימים בתלוש, ושלח היום:

שמי: ______ כתובתי: ______

ת.ז. ______ טל. ______

כרטיס אשראי: ויזה/ישראכרט/דיינרס: מס' ______

תאריך ______ חתימה ______

לכב': כתר שירותי שיווק (עבור הספריה) ת.ד. 7145 ירושלים, מיקוד 91071

א) □ אקח את הספרים מחנות ______ במחיר 99 ש"ח

ב) □ נא שלחו את הספרים לביתי. במחיר 99 ש"ח + 15 ש"ח משלוח, סה"כ: 114 ש"ח

□ נא לחייב את חשבוני עפ"י כרטיס אשראי.

□ רצ"ב המחאה ע"ס ______

הספריה — הוצאת הקיבוץ המאוחד/ספרי סימן קריאה, בית הוצאת כתר, ירושלים

● מימין, יוסי דם-ארי וריימונד דורסט ליד הכניסה למיטווח: „קיבלנו ילדים חדשים" (צילם: צבי רוגר)

הכדורים שורקים בין בתי בוסתן-הגליל

לאחר שנער בן 16 נהרג בחודש שעבר בתוך המיטווח, הורה הרמטכ"ל לסגור את האתר – אולם הירי ממשיך ■ זה חמש שנים מנהלים תושבי המושב שבין עכו לנהריה מלחמה נגד המימסד ומבקשים להרחיק מבתיהם את המיטווחים של צה"ל שפגעו בנפש וברכוש ■ „המיטווח אינו מגודר ואין שומר שמרחיק את המתקרב בשעת אימוני הירי", הם טוענים ■ גם תנועת כלי הרכב הצבאי הכבדים ברחוב הראשי מטרידה את מנוחתם ומקפיצה אותם ממיטותיהם בשעות לילה

מאת שרה ארנון ומורסל זוהר

אתה יכול להתגורר במדינת ישראל כאזרח בעל-זכויות ואתה יכול להתגורר בה כתושב של בוסתן-הגליל וסביבתו הקרובה. ההבדל בין ה-שניים ברור לחלוטין. במקרה הראשון, צה"ל שומר על חייך ודואג לבטחונך. במקרה השני, ההיפך הוא הנכון. הצבא, שגם אתה משרת בו ומשלם מיסים להחזקתו, לא מתחשב בך. הוא יורד לחייך ולחיי יקיריך, ואפילו מסכן אותם בפועל, וכשאתה מגלה, שכדורים שורקים בתוך ביתך וילדי השכנים נפצעו ואפילו נהרגו ותובע שהעניין ייפסק, מתייצבת מולך מכונה אטומה, שמספקה כל מיני הצעות מתוחכמות ומסבירה לך, שהיא מצטערת מאוד — סכנת חיים או לא סכנת חיים, לצה"ל אין תקציב לצורך זה ולך שבור את הראש בכוחות עצמך.

העובדות מתחילות בשטח המיטווחים המכונה סן ג'ין, בין עכו לנהריה, מתחת לאף של מושב בוסתן-הגליל ושל מוסד הנוער „חופים" (ובעבר הלא-רחוק „פילדלפיה"). לפני שנים רבות, כש-הבריטים שלטו בארץ, היה כאן מחנה צבאי בלבד. הבריטים יצאו. צה"ל ירש אותם והתחיל להשתמש במטווחים שהשאירו. ובינתיים, החליטו הגורמים המוסמכים להקים את המושב ואת ה-מוסד הנזכרים לעיל. במלים אחרות, המתיישבים והנערים לא פלשו לשטח. הם הגיעו לשם כחוק. אבל הם, בשונה מאזרחים אחרים, מורגלים ב-מחזות מן הסוג הבא.

ערב יורד על הכפר הקטן, אורות נדלקים ב-בתים. ילדים מכינים שיעורים או מתבוננים בטל-וויזיה. מבוגרים מנסים לתפוס שלווה מעמל ה-יום. ואז, לפתע פיתאום, מגיעה שיירה של עש-רות כלי-רכב צבאיים. יש בה נגמ"שים וזלדות, תותחי נ"מ נגררים, משאיות כבדות, ג'יפים וגם חיילים רועשים. כל אלה גודשים את הרחוב הראשי של בוסתן-הגליל. אין להם דרך אחרת להגיע למטווחים. הצופרים מייללים. הבלמים חורקים. המפלטים ממלאים את חלל האוויר ב-אדים מצחינים.

אבל יש גרוע מזה. השיירה יכולה להגיע ב-שעות לילה מאוחרות יותר. ואז הרעש והריח מקפיצים את התושבים ממיטותיהם — וגם זה רק בגדר הצגה ראשונה. אחרי הכל, השיירה הגיעה לשטח בלילה, במטרה מסויימת, ובמקרה הזה, המטרה היא לירות, בכל מיני כלים ובכל מיני צורות, בנשק קל ובנשק כבד יותר, ב„בו-דדת" ובצרורות, על מטרות קרקע ואפילו על מטרות מוטסות.

אפשר לישון בתנאים כאלה?

במוסד „חופים" מתקשים בכך. במוסד הזה, השייך ל„עליית הנוער" של הסוכנות היהודית מתגוררים 206 ילדים בגילים שבין ארבע וחצי ל-18. יש ביניהם עשרות יתומים שהגיעו לא מכבר מאתיופיה, ובחייהם הקצרים ראו סבל רב. עכשיו הם מתנסים בלילות שבהם ניתק פיתאום זרם החשמל ובה בשעה נפתח הקונצרט המפחיד.

הנה מה שאומר על החוויה הזאת הרב נחום כהן, מנהל המוסד, שהיה במלחמת וייטנאם עם ה„מארינס", וקולות הירי אינם זרים לו: „היתה פנטזיה של יריות מימין ומשמאל. ירו שם לפחות במשך רבע שעה בנשק אוטומטי ובמרגמות. אמרתי לאשתי שלפי הרעש אפשר לחשוב ש-מלחמת העולם השלישית כבר התחילה".

קליע במקרר

לפני שנים אחדות, קרה שמטרה מוטסת הש-תחררה מכבל הגרירה וצנחה במזל בחצר ביתי בסאתי המוסד. למרבה המזל, לא היה אז איש בבית, ונמנע אסון כבד.

המזל היטיב לפעול עוד פעם אחת. קליע של תותח נ"מ, בקוטר 20 מ"מ (כלומר, זעיר אבל קטלני) חדר לצריפו של אחד התושבים ונבלם במקרר.

אבל המזל לא האיר פניו לתושב עכו, מישל ספיז ולבנו, יהודה, בן 16. באפריל 1981 יצאו השניים לאסוף גרוטאות על חוף הים. בעודם מחפשים אבזרי נחושת, ולפתע פיתאום התפוצץ לידם „נפל" של טיל „לאו" וגרם לשניהם פצעים קשים.

המזל הסתתר גם בפניהם של הילדים גלית ואשר שריקי, שיצאו במאי 1982 מביתם בעכו, כדי לרחוץ את הכלב שלהם בים. גליה היתה אז בת 8, ואשר הגדול היה בן 12. הם הלכו לתומם, נכנסו לשטח אש ליד בוסתן-הגליל, הבחינו בכבל טלפון והלכו לאורכו. מי אמר שכבל כזה הוא מסוכן? ואז, בלי שהרגישו ובלי שיכלו להרגיש, כבר היו בלב המטווח. אשר הרים „נפל" של „לאו" שהיה מונח על האדמה, עשה צעדים אח-דים, שמע קולות ירי ונתקף בהלה. כל-כך נבהל עד שזרק את החפץ שהרים זה עתה. ה„נפל" התפוצץ. גלית איבדה ארבע אצבעות של כף רגלה הימנית. רסיסים חדרו לאיברים שונים בגופה. הפגיעה הכללית הסתכמה ב-70 אחוזי נכות לצמיתות. אשר יצא בחסד. הוא ספג רסי-סים רבים ברגליו ובפניו ובעוד כמה איברים אבל נכותו הסתכמה רק ב-20 אחוז. הוריהם של אשר וגלית הגישו תביעה נגד משרד-הבטחון. טחנות הצדק טחנו כפי שטחנו, ולבסוף נולדה פשרה. מדינת ישראל תשלם לשני הילדים 205 אלף שקלים חדשים, שהם, בניכוי שכר טירחתו של עורך-הדין והוצאות האישפוז, רק 145 אלף ש"ח. אין להם מעמד בפני הביטוח הלאומי, אין הם נחשבים כנפגעי פעולות איבה או כנכי צה"ל. זה הסכום ואין בילתו — חרף הניתוחים שעוד יבואו, חרף הסבל והנכות ועוגמת הנפש המצפים להם.

והמטווח על מקומו עומד, בדיוק כפי שהיה. הזמנה ברורה לקורבנות נוספים.

לפני כחודשיים יצאו שני ילדים נוספים אל חוף הים, יוסי דם-ארי בן ה-10 מבוסתן-הגליל וריימונד דורסט בן ה-12. מספר יוסי: „הלכנו בדרך מקצרת. הקיצור עובר דרך המיבנים הבריטיים הישנים שיש בשטח המיטווח. טיפסנו על אחד המיבנים. על הגג מצאנו רימון, ידענו שזה רימון ומרוב פחד זרקנו אותו רחוק. הרימון לא התפוצץ. התחלתי ללכת הביתה, אבל ריימונד רצה לקחת הרימון. הבאנו אותו אלי הביתה לבוסתן-הגליל. הראינו אותו לאבא שלי והוא נבהל נורא. אבא הוציא אותו למקום רחוק בחצר וקרא לחבלן ממשטרת עכו. החבלן בא ואמר שזה מסוכן והוא לא נוגע בזה. למחרת הביאו את הרובוט הקטנצ'יק של המשטרה והוא ירה ברימון ופוצץ אותו. אבא שלי אמר: יש לנו ילדים חדשים..."

אבל אין ילד חדש להוריו של משה ביז'אווי ז"ל מעכו. הנער בן ה-16, תלמיד בית-ספר תיכון, מת לפני כחודש בתוך המיטווח. תושבי בוסתן-הגליל שמעו באמצע היום קול נפץ עז. הם חשו למקום ומצאו את משה פצוע אנושות. כף ידו נקטעה, בחזהו נפער קרע גדול, רגליו היו שבורות, בשארית כוחותיו אמר: „מצאתי טיל, שיחקתי בו והוא התפוצץ".

מלחמה בטחנות-הרוח

זה חמש שנים צופים התושבים במתרחש ו-מנסים לבטל את רוע הגזירה. זה חמש שנים הם מנהלים מלחמה עיקשת נגד המימסד ומבקשים על חייהם ועל חיי ילדיהם וגם על שלוותם ה-מופרעת. הנה קטעים מן התכתובת, עדויות בו-טות לאטימות, לקהות-החושים ולזילזול.

בשלהי 1980 דורשים אנשי בוסתן-הגליל, ב-תמיכתה המלאה של המועצה האזורית געתון, כי המטווחים יורחקו מבתיהם. תשובת צה"ל: „סוכם, כי חומת היורים הקרובה לכפר תועתק מערבה 100 מטרים"... מי יכול להסתפק בכך? במארס 1981 פונה אוגניה ריינהרץ, יושבת-ראש הוועד, לשר הבטחון דאז, מנחם בגין, ומסבירה לו:

„הננו להביא לידיעתך את המצב הבלתי נסבל שנוצר עם פיתוח מיתקני הירי בסן-ג'ין; אימו-נים בכל שעות היום והלילה; שימוש בנשק כבד המזעזע את הבתים וגורם לסדקים. הטרדת ה-תושבים ובמיוחד הילדים; תנועת רכב צבאי, זלדות וכו', בתוך הכפר. מספר כלי-הרכב גדול ותנאי התעבורה בכפר גרועים, הכבישים צרים ואין מידרכות. המשאיות נוסעות במהירות גבוהה ומסכנות את חיי הולכי-הרגל; סוללת ירי חדשה הוקמה לפני כארבעה חודשים בקצה הדרומי של המטווח (כ-30 מטרים מבתי התושבים). אנו מתנגדים לכוונה להזיז את הסוללה כ-100 מטר מערבה, ודורשים פינוי כל האיזור הדרומי מ-עמדות הירי".

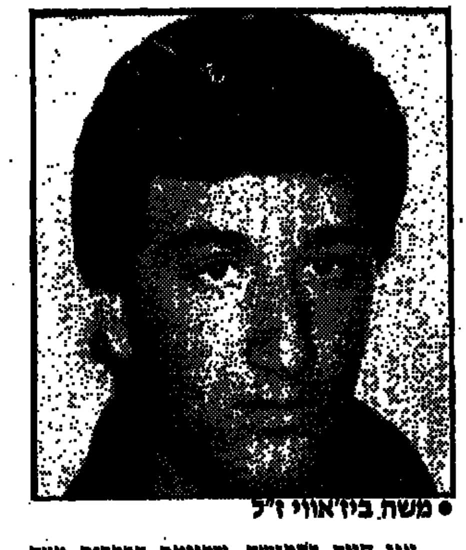

● משה ביז'אווי ז"ל

„...אנו חיים בהרגשה, שקיימת הפקרות מצד הגורמים הצבאיים המטפלים בנושא. המטווח אינו מגודר ואין שומר בשעות האימונים. החיי-לים מגיעים למטווח בצורה פרטיזנית בשעות שונות וגם באמצע הלילה. חלקי פגזים ורימונים נשארים בשטח והילדים אוספים אותם בטיוליהם. דבר לא נעשה בכדי למנוע את הסבל ואת הסכ-נות הצפויות".

כביש עוקף

„אנו דורשים", מוסיפה אוגניה ריינהרץ, „העת-קת המטווח צפונה, מעבר לנחל יסיף; כביש עוקף למיתקן צבאי, גידור שטח המטווח; הפ-סקת פעילות בלילה ובשעות המנוחה. עם זאת אנו בטוחים שהפתרון הטוב ביותר יהיה העתקת המטווח כולו לאיזור לא מיושב". העתקי מכתב זה נשלחו לרמטכ"ל דאז, רפאל איתן, ולממונה על המחוז במשרד הפנים.

המטווח נשאר כשהיה.

חולפת שנה, ובאפריל 1982 כותב ראש המו-עצה האזורית, בוניו רונן, לכמה וכמה מכותבים (ובהם סגן הרמטכ"ל ואלוף פיקוד הצפון): „ה-מטווח מהווה מיטרד בלתי נסבל, עם סיכון חיי אדם. היריות הבלתי פוסקות מנשק קל ומסו-ללות נ"מ (נגד מטוסים) הופכות את חיי התו-שבים לגיהנום, שאינם מסוגלים להבחין בין ירי אימונים, לבין ניסיון חדירה של מחבלים. ילדי המושב סובלים מפחדים והתפתחותם הבריאה נפגמת קשות..

„במרוצת השנים נגרמו נזקים כבדים ברכוש התושבים ובגוף אדם. תנועה בלתי פוסקת של כלי-רכב צבאי עוברת בין בתי התושבים (לא אחת עם הפעלת צופרים) ומסכנת את חיי הילדים. התושבים עלולים לאבד את סבלנותם ול-התנגד פיזית".

בו בחודש מבריקה אוגניה ריינהרץ לסגן ה-רמטכ"ל: „הננו להודיעכם, כי לא ניתן מעבר למשאיות דרך ישובנו". הרמז הזה נקלט משום-מה. עובדה, כעבור חצי שנה מתקשרים גורמים בכירים בצה"ל: „גידור המטווחים בחלקו הגדול גמור, בחלק קטן ליד החומות יגודר עד סוף נובמבר 1984".

אבל בנובמבר 1984 יש רק סימנים של גדר. גם לפני 3 שבועות. לא ראינו גדר של ממש. רצו-פה לאורך כל השטח. מדוע? אולי בגלל ההסבר שניתן לפני שנה וחצי ועיקרו — „עקב הקיצוצים בתקציב". אולי בגלל הצעות גאוניות כמו „צה"ל יעביר את המטווחים צפונית לנחל יסיף, על חשבון המועצה האזורית", או „המטווח יעבור צפונה (עדיין בתחום הרעש והסכנה) ותושבי בוסתן-הגליל יממנו סלילת דרך לשטח החדש".

„לא הובטח"

ב-31 במארס 1986, לאחר מותו של משה ביז'אווי ז"ל הורה הרמטכ"ל על סגירה מוחלטת של המטווח. הגורמים הצבאיים הודיעו שבינ-תיים אין שום ירי בשטח. לפני כשבועיים גילו תושבי בוסתן-הגליל שדיבורים לחוד וירי לחוד.

ולקינוח עגום, תגובתו של דובר-צה"ל: „צה"ל לא הבטיח שתוקם גדר בין המטווחים. הובטח קטע גדר שיפריד בין הישוב לבין המט-ווח הקרוב אליו, והדבר בוצע. לא הובטח על-ידי צה"ל שייאסר על היחידות לעבור דרך הישוב".

מי שמתפלא על הניסוחים הללו ועל מה ש-משתמע מהם, שיתפלא. מי שחושב שזה גבול הציניות, מוזמן לעיין במלותיו של הדובר בסוף התגובה: „אין שום סיבה שמאות ילדים יחיו בפחד".

אם אין שום סיבה, מדוע בכל זאת אתם פוח-דים מן הכדורים והפגזים והנפלים המתפוצצים?

יומן אמריקני

מאת אהרון בכר, ניו־יורק

איך לעשות כמה

זה עתה התבשרנו, באמצעות הדואר, שעלה בידינו לסיים בהצטיינות את המכינה של "המכון לשיפור היכולת ולגילוי עצמי" בניו־יורק. תעודת־גמר על נייר כרומו משונח, מקושטת בחתימותיהם המסולסלות של הדיקן וחברי הסגל האקדמי, מפארת מעתה את כתליו של החדר הקטן ביותר בדירה שלנו.

יש לנו, מעניין, הרגשה שיכולנו לסיים באותה מידה של הצלחה את הלימודים גם בפקולטה עצמה, על שלל חוגיה, ואולם בעת ההרשמה נמצאו בכיסנו לא יותר מ־25 ירוקים בשטרות בודדים (במזכירות הפקולטה לא מקבלים המחאות), כך שבנתוני פתיחה כאלה היה עלינו להסתפק בהצעה הזולה ביותר. אין לנו, אגב, מה להצטער.

פצצה בלונדינית, שעשתה לנו עיניים מעבר למכתבה שלה במשרד ההרשמה ונטעה בנו משם רושם (מוטעה) שהיתה שמחה לבלות עימנו לילה או שניים, הסבירה באריכות מלומדת את יתרונותיה של ההצעה הזולה ביותר.

ובכן, יקירי, אמרה, יתרונותיה של המכינה טמונים בעצם האפשרות להכיר באופן יסודי את מיגוון החוגים ואת סגל המורים. היא הניחה שהמכינה תקל עלינו לבחור, בעיניים פקוחות, את המסלול המתאים לאישיות ולשאיפות שלנו. הירשנו לה להשתעשע באשליות האלה. על פניה הצטיירה ארשת חומרה כאשר התעכבה בפרוטרוט על דרישותיו המחמירות של המוסד המכובד ועל הסטנדרטים הגבוהים שלו – ואולם ככל שיכולנו לעמוד עליהם, נראה לנו שהדרישה העיקרית מסתכמת, בכל זאת, בתשלום במזומנים.

במרוצת סימסטר מפרך בן ארבע שעות וחצי (נטו) הזדמנה לנו חוויה אינטלקטואלית נדירה לחתות מקרוב על טיב המוסד (שהואיל להכיר בנו מייד עם התשלום כתלמיד מן המניין וכמועמד ודאי ללימודים במסלול המתקדם). זה היה, בקיצור, קורס שנועד לפתוח לנו אשנב קטן, אך משעשע, אל כל שאר הקורסים במכון.

את השיעור הראשון העברנו בהתבוננות אינטנסיבית בחברינו (בעיקר בחברותינו) לספסל הלימודים. דבריו של ינשוף ממושקף ומצמץ, שעמד במרומי הקתדרה וניסה לעורר בנו עניין, בין כה וכה שיעממו אותנו עד מוות.

הסטודנטים, ניכר בהם מייד, בלעו את דבריו בצמא. הם הקשיבו לו בריכוז עילאי, משתדלים לא להחמיץ אף מלה, ורשמו לעצמם הערות במחברת. מעת לעת הורמה יד ומישהו שאל את המרצה אם יואיל לחזור בקצב הכתבה על המשפט האחרון שלו.

מכל הטיפוסים בכיתה שלנו משכו את תשומת ליבנו שתי נקבות קטנות במיני מינימלי, סבתא בת 70, קומץ ברנשים מעונבים (שהקפידו בהפסקות על דיסטנץ קריר), ג'נטלמן עם תרבוש חולי, שני כושים עליזים (שהחזיקו כל הזמן ידיים) וצ'יף אינדיאני גבה קומה, בבגדי חאקי, שישב כל העת מהורהר והזכיר לנו (משום מה) את הצ'יף המטורף מ"קן הקוקיה".

במרוצת הסימסטר המתיש ניתנה לנו הזדמנות להכיר, כמובטח, את ראשי החוגים ולשמוע מפיהם פרטים מאלפים על תוכנית הלימודים בפקולטה, על מיגוון מסלוליה.

ראש החוג לעיתונאות, ברנש שמנמן ומלא חיים, ששמו פרח מזכרוננו, הסביר את עיקרי הפילוסופיה שלו.

עליכם להבין, אמר, שרוב המו"לים מתעבים טיפוסים שכותבים מתוך דחף פנימי, או השד יודע מתוך איזה דחפים אחרים. הם מעדיפים מקצוענים, שיודעים את המלאכה בדיוק כפי שכל בעל־מלאכה אחר יודע את מלאכתו. הקורס שלנו ילמד אתכם לכתוב בידענות גם על נושאים שאין לכם בהם מושג וירגיל אתכם לראות את העולם מנקודת ראותו של המו"ל. רק עיתונאי שיודע לחשוב כמו המו"ל שלו מסוגל להגיע להישגים אמיתיים. כל השאר מבזבזים, לדעתי, את זמנם.

גילוי הלב שלו, עלינו להודות בכך, מצא חן בעינינו. אנחנו משועשעים מן הריאליזם התכליתי שלו.

ראשי החוגים לתיאטרון, טלוויזיה, קולנוע וכתיבה יוצרת שיעממו אותנו. הם לא הצליחו לגלות לנו את אמריקה, ורוף אותו ריאליזם תכליתי ומפוכח שנדף גם מהם ועורר בנו כמה מחשבות על החיים. את תשומת ליבנו ריתקו ראשי החוגים למדעי ההתנהגות.

גברת מקסימה בשם רשל מיקס נותנת קורס שמיועד לנשים בלבד: איך להתאהב בגבר צעיר ממך – ולהינשא לו נישואין מאושרים.

רוב הנשים, הסבירה מרת מיקס, שבויות בידי מוסכמות החברה ביחס לגילו של בן זוגה. אנחנו נארח בקורס פסיכולוג, שני סופרים, מומחה לנישואין וארבעה זוגות מאושרים, שיפריכו את דעותיכם הקדומות, אחת לאחת, ויעניקו לכם בסיס אחר לאושר.

מרת מיקס נותנת עוד שני קורסים: איך ואיפה להכיר בני זוג בניו־יורק ואיך לטפח את האהבה גם לאחר הנישואין.

מריו סמטס, ג'נטלמן מעונב ולבוש בקפידה, נותן קורס שעליו, מסתבר, יש קופצים רבים: איך לטפח את הכריזמה שלך.

אנשים רבים, סיפר מר סמטס, אינם מעלים בדעתם שאפשר ללמוד את זה. רבים מן העשירים המפורסמים והמצליחנים של דורנו (כל העיניים בכיתה נדלקו) למדו לפתח בעצמם את התכונה הנפלאה הזאת. הם למדו להעניק לגופם דימוי אחר, להשתמש נכון במיתרי הקול, להביע את עצמם במבט ולהקרין סביבם ביטחון ועוצמה.

גברת צעירה, שלעיסות המסטיק שלה עמדו להטריף את דעתנו, הצביעה ושאלה אם יש בנמצא כריזמה סכסית. היינו נבוכים לגלות שאיש מלבדנו לא פרץ בצחוק.

בוודאי, אמר מר סמטס, אנשים יכולים לטפח את משיכתם המינית כפי שאפשר לטפח כל תכונה אחרת. חלק ניכר מן הכישלונות במיטה נובעים, לדעתי, מהיעדר כריזמה מינית.

מתוך מיגוון הקורסים שמציע החוג למדעי ההתנהגות, משכו את תשומת ליבנו מסלולי הלימוד הבאים: איך להתגרש באושר, איך לנהל משא־ומתן עם אנשים קשים, איך לשפר את כוח הזיכרון, איך לארגן סדר־יום, איך להפוך את ילדיך לכוכבים בסירטוני פירסומת, איך להכיר ידידים, ואיך לנהל משא־ומתן על גובה שכרך.

במסלול המעשי, התרשמנו במיוחד משלושה קורסים: איך לשחק פוקר לשם צבירת רווחים, איך לשחק בלאק ג'ק במקצוען, ואיך לעשות מעשי כשפים.

מר נורברט ינג, מרצה למדעי הפוקר, הסביר באריכות שהוא משחק אינטליגנטי שכרוך בכישרון הרבה יותר מכפי שהוא כרוך במזל. הקורס שלו, הבטיח מר ינג, יטפח אצל הסטודנטים את הכישרון להעמיד פנים ואת היכולת לקרוא על מיצחו של הזולת את מחשבותיו ואת כוונותיו.

תוכנית הלימודים של "המכון לשיפור היכולת ולגילוי עצמי" כוללת גם קורסים לדוגמנות, קריינות, עיצוב, ציור, מסחר, זבנות, ג'ודו, ריקודים, יוגה, צילום, הפקת ג'ינגלים, כתיבת שירים, ניהול, היפנוזה, הפקת סרטי וידאו, שיפור כתב היד, השקעות, שיווק, טיס, ביטוח, שפות, עיצוב חלונות־ראווה, בישול, נימוסין, עירבוב קוקטיילים, נכסי־דלא־ניידי, גננות, פירסום, יחסי־ציבור, תורת הנאום, טעימת יינות, כתיבת רומנים זעירים, גרפיקה שימושית, כתיבת קומיקס, החלקה על סקטים, ועוד כ־250 מקצועות העשויים, כדברי המרצה שלנו בדברי הפתיחה המרשימים שלו, לקדם אותך בחיים ולשפר במידה ניכרת את הכנסתך.

כבוגרי המכינה של המוסד החשוב הזה, עסק משגשג מאין כמוהו, יש לנו הרגשה עמומה שלמדנו שם משהו חשוב על אמריקה.

□□□

בעבור חופן דולרים

ביום שישי לפנות ערב, שעה קלה אחרי שה"יאנקיס" מביסים בבית את השחצנים מקליבלנד, חוזרים שלושה אוהדים מהאיצטדיון לשכונה האירית בצפון העיר – ובדרך הביתה נכנסים למיסבאה קטנה ברחוב 214, לחגוג את הניצחון.

הם מורידים שם חמש־שש בירות ושניים־שלושה דאבלים, אבל דווקא כאשר מגיעה שמחת הניצחון לשיאה, מסתבר שאין להם מספיק כסף בשביל עוד סיבוב חיוני או שניים.

חכו כאן רגע, מציע אחד מהם, איידן מולוניי, 18, לשני חבריו הטובים, אני הולך לגרד פה בסביבה כמה בוקסות.

מולוניי ניגש למיסבאה סמוכה, מרחק שניים או שלושה בלוקים, בבניין מספר 5008 במעלה ברודוויי. הוא הכיר כמה פרצופים מהשכונה שלו שנהגו ללגום במיסבאה הזאת. הטיפוסים האלה יכלו להלוות לו כמה מרשרשים להשלים בהם את שמחת הניצחון.

מולוניי נכנס למיסבאה בברודוויי, סוקר את הדלפק, אבל איש ממכריו לא היה שם. אגב כך, ואולי לא בכוונה, נופל לו המבט על 13 ירוקים שברנש אחד מניח על הדלפק לפני שהואקם לשירותים. מולוניי, שתוי מעט, לא חושב פעמיים. הוא שם עליהם את ידו וחומק החוצה.

היי, אתה שם! גוער בו הברמן, שעמד מאחורי הדלפק וניגב כוסות, תוריד מהר את היד שלך מהכסף!

מולוניי מתעלם מההצעה. הוא לוקח את הרגליים ומסתלק החוצה עם הכסף ביד.

בין האנשים שיושבים סביב הדלפק להשכיח מעצמם את עצמם, היה גם שוטר בלבוש אזרחי, פול מונטנרו, 33, שהספיק להוריד לפני כן כמה בירות טובות. הוא לא היה בתפקיד.

השוטר קופץ מייד החוצה בעיקבות הברנש עם הכסף. בדרך, ליתר ביטחון, הוא שולף את הכלי שלו, 38 מילימטר, וטוען אותו.

סמוך לפינה, בתום מירדף קצר, הוא תופס אותו ודוחף לו אל תוך הפה את הקת של האקדח, כך שכל שיניו הקידמיות של המסכן מתנפצות לו לרסיסים. הוא מושיט לשוטר באזרחית את הכסף שסחב מהדלפק ומתחנן בקול בוכים על נפשו.

בינתיים מגיעים שני חבריו מן המיסבאה הסמוכה. הם רואים ג'לוב מטורף מסתער על חברם עם אקדח ובאים לברר מה קורה.

אתה משוגע או מה? צועק על השוטר אחד מהם, דניאל גיי, 18, מה אתה משחק פה את בוק ג'ונס?

וההערה הזאת מעלה לשוטר פול מונטנרו את חבירה לראש. הוא מכוון את הכלי הארור ישר אל מיצחו של דניאל גיי ומשכיב אותו עם כדור בין העיניים. •

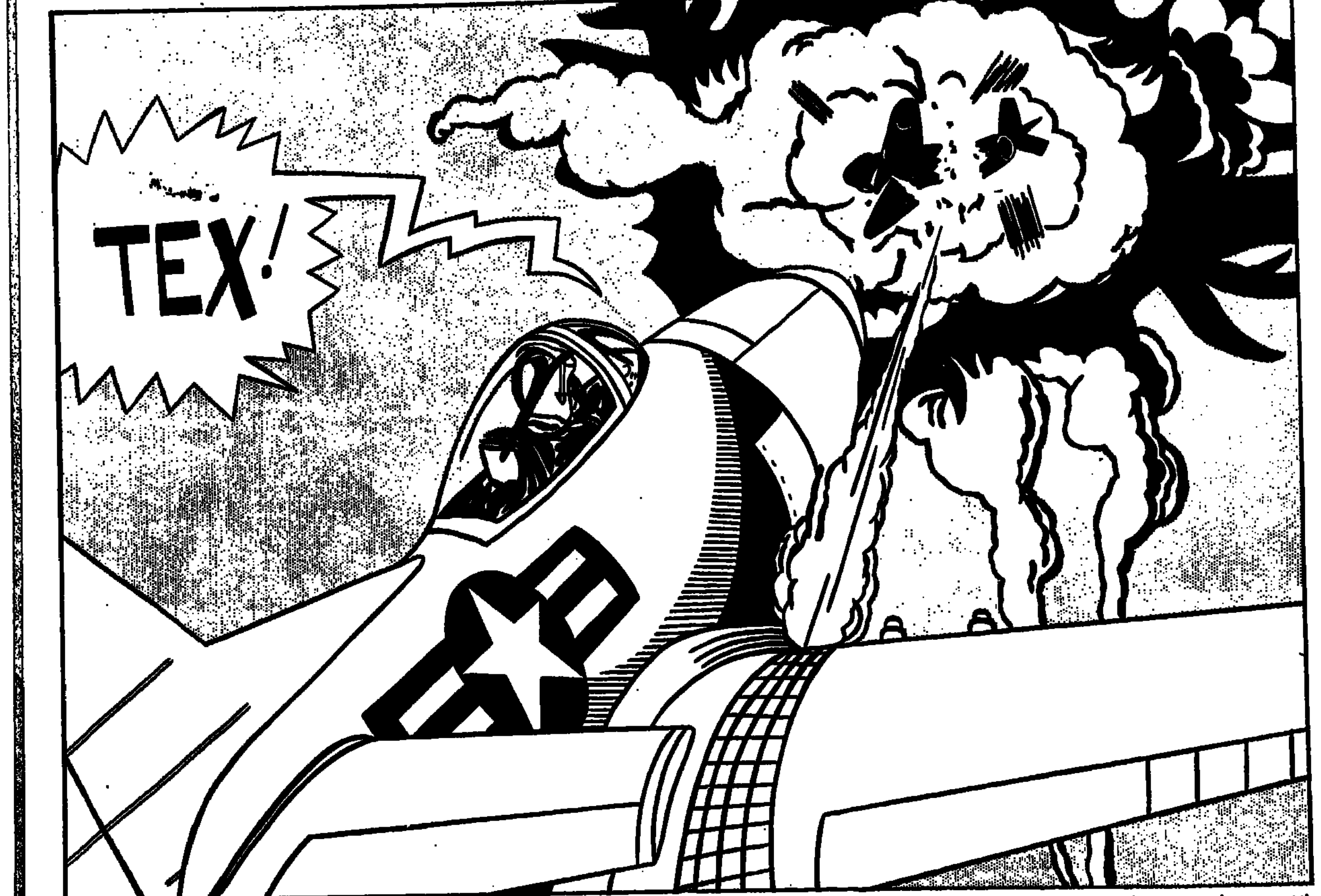

(איור: רוי ליכטנשטיין)

חץ מסילבי קשת

טוהר הנשק

נקרא לו מייק. הוא אל"מ (מיל.) וסוחר נשק. כולם יודעים זאת, והוא איננו מתבייש בכך. כבר עבר את השלב של הצורך לכסות את עיסוקו במלים כמו: "אי־סוף ידע ומכירתו... יצוא בטחוני... הספקת ציוד ומערכות לחימה." שישקו לו כולם.

הוא נמנה על מועדון אקסקלוסיבי, הגדל והולך. הוא נהנה ממנעמי החיים. טס לכל העולם במחלקה ראשונה. נעשה אנין טעם. מומחה למסעדות. מעשן סיגרים. נוהג במכונית יקרה. גר בפנטהאוז. זה שהוא מתפרפר עם חתיכות בכל העולם, לא מפריע לו לראות את עצמו כאיש משפחה טוב. שישקו לו כולם.

הוא לא מתרגש מזה שהזרקורים מופנים כעת אליו ושכמותו, אחרי פרשת תא"ל ברעם, בחור השחור של משולש ברמודה. גם זה יעבור. לא טיפוס כמוהו יתגונן.

תא"ל (מיל.) מנו שקד, בראיון ב"הארץ", ממש הוציא לו את המלים מהפה: "...לכל יפי־הנפש שתוקפים את סוחרי הנשק... זו המומחיות שלהם. יש ביקוש לגזע הזה בעולם. לא צריך להתבייש בכך... הם הכניסו למדינה מאות מיליוני דולרים, שבחלקם ממנו את משכורותיהם של יפי־הנפש..." שישקו לו כולם.

העולם הוא ג'ונגל

מה הצביעות הזו? קיבוצים עוסקים בזה. "כור" עוסקת בזה. פיתאום מעקמים את האף. מדברים על סוחרי נשק, סוחרי מוות. סרסורי נשק למשטרים אפלים. והמדינה לא עושה את זה? כל העולם יודע שאנחנו מספקים נשק לאיראן. אריק שרון בעצמו הכריז על זה, כשהיה שר בטחון. מי מצייד ומאמן את הצבא הפרטי של מובוטו בזאיר? מי, בכלל, עשה את אידי אמין? מי מכר נשק לארגנטינה במלחמת פוקלנד?

החיים הם לא תנועת נוער. אין נשק טהור. נשק נועד להרוג. אנחנו מדינה שחיה על חרבה, והיא מייצרת נשק. אז היא צריכה שוק לזה. ויש מקומות בעולם שצריכים את הנשק ואת הידע. רוצים עצמאות כלכלית או לא?

ואם אני לא אמכור או אתווך, מישהו אחר יעשה את זה. ואני מוכר את מה שאני יודע. מלחמה זה המקצוע שלי. מה זה מעניין אותי לאיזה ידיים נופל הנשק. שיהרגו אחד את השני.

עשו־אהבה־לא־מלחמה זה טוב בשביל השירים. וזכויות האדם, זה בשביל האו"ם. הכל בבל"ת מוסרני. שישקו לו כולם.

מייק נכנס לעסקי הנשק, אחרי שהיתה רוויה בשוק האזרחי בגנראלים. מה ציפו ממנו שיעשה? שיהיה פנסיונר? אין לו חותן עשיר. שלושים שנה נתן מחייו לצבא. אני נהרגתי ואחרים עשו כסף. עכשיו תורי. כסף, והרבה.

הוא עושה עסקים עם ארצות אפריקניות, עם מרכז ודרום־אמריקה, הוא היה בפיליפינים, ויש לו סיפורים על אימלדה מרקוס. הוא נוסע לטייוואן, לקוריאה הדרומית. אם היתה לו רגישות, הוא איבד אותה. זה העולם. ג'ונגל. לא אני עשיתי אותו. הוא מתארח בארמונות, וכל הפאר, העושר והשחיתות של הרודנים, מרשימים אותו. בעיניו הם לא מפלצות. הוא יכנה אותם ממזרים בני־זונות, כמעט בחיבה. ויש לו תמיד איזו אנקדוטה משעשעת עליהם.

במקצוע הזה צריך לתת שוחד והרבה. זה דרך העולם.

ארץ ישראל היפה

מלחמת אזרחים קטנה או גדולה, דיכוי מחתרות, זה טוב בשביל העסקים. הוא לא יתעכב לחשוב על הטרור של השליטים. הוא פוטר את מתנגדי המשטר כקומוניסטים. הוא מתרגם דפוסי תרבות לדפוסי התנהגות לצרכים כלכליים. כל השאר מתאים את עצמו.

עיסקה גוררת עיסקה, והחיים טובים. על כרטיס הביקור הלועזי שלו כתוב בריגדיר ג'נראל וזה פותח את כל הדלתות. ישראל הולכת חזק בשוק.

הוא שומר על בריאותו. הולך כל חצי שנה לבדיקות יסודיות בתל־השומר. הוא מאמין שעסקים לחוד, וחייו הפרטיים לחוד. שהוא תוצר של "ארץ ישראל היפה". הוא אוהב לארח ביד רחבה חברים בחו"ל. כשהוא רוצה להרשים אותם, הוא לוקח אותם, בלונדון, ל"ויקטוריה ספורטינג קלאב", שהוא מועדון הימורים מפואר. הוא מכיר משם את עדנאן חשוגי.

מדי פעם, הוא בא ביום ששי בצהריים ל"כסית" ויושב אל שולחן המנהלים, ומכבד את כולם בשתייה. ביום העצמאות הוא במסיבה הנכונה, שר ברגש שירים נוסטלגיים, שירים סובייטיים, שירי מרוקאים.

כמו גנראלים רבים, הצביע ד"ש בבחירות של 1977, והמהפך לא גרם לו שום זעזוע. הוא מרגיש טוב עם ממשלת האחדות. מחר הם יהיו בשלטון, וצריך קשרים טובים. אין לו שום טראומות ממלחמת הלבנון. הקידום שלו בצה"ל נפסק בגלל שהיה צפוף בצמרת. הוא לא רוצה להתעכב על זה. איפה הם ואיפה הוא, היום?

הוא נפגש לעתים קרובות אצל רפי נלסון, ודחף, יחד עם גנראלים אחרים, את אלי פפושדו להקים את "אביה סונסטה", שהפכה את טאבה לנחלת־אבות. הוא מעריך את גאולה כהן. והוא בעד חנינה לאנשי המחתרת היהודית. הם פטריוטים.

בנו חזר בתשובה. מה יש? הוא בחברה טובה בעניין הזה. עם גנדי. עם אברשה טמיר. עם רפול.

אני מקצוען

כסף זה כוח והוא אוהב כוח. והצלחה. והוא לא תלוי עכשיו במצב הכלכלי בארץ. אין לו מפעל שעומד בסכנת התמוטטות. הוא לא צריך לריב עם קיסר. המוטו שלו הוא: אם כל פרט ישאף להיות עשיר, כל המדינה תהיה עשירה.

כל הנורמות של פעם, לא עובדות היום יותר. עברו הימים שהיה חשוב, בארץ, במה אתה עוסק, ולא כמה אתה מרוויח. כאשר פוליטיקאים דאגו שבתעודת הזיהוי שלהם, יהיה כתוב "חקלאי", כמקצוע.

אני מקצוען, והג'וב שלי הוא לספק את הסחורה. ואני עושה את זה הכי טוב שאני יכול. שישקו לי כולם.

הדמונולוגיה של סוחרי הנשק, סוחרי המוות, לא עובדת עליו. לחשוב שבנעוריו, נראה לו סוחר הנשק האגדי, באזיל זאהארוף, כדמות מיסתורית. סמל האופל והרשע.

בוויכוח שהיה לו השבוע עם ידיד, יפה־נפש, נתן לו תשובת מחץ ומה, המשורר הצרפתי רמבו, לא מכר נשק לאתיופים?

לא שידע על המשורר רמבו. חבר שלו, משורר מדור הפלמ"ח, מסר לו את המידע הזה, רק הבוקר.

שישקו לו כולם.

האב מרסל דיבואה, נזיר צרפתי וראש החוג לפילוסופיה באוניברסיטה העברית, בעקבות ביקור האפיפיור בבית הכנסת הגדול ברומא

„הוותיקן יכיר בישראל כשיימצא הסדר שיכבד את זכויות הפלשתינאים"

מאת יהודית אוריין

אלפיים שנות איבה התנקזו לרגע ההתפייסות הזה. הצלב בטלית הגיע בבית הכנסת הגדול ברומא. יוחנן פאולוס השני, עוטה הדר קתולי, מאיר פנים לרב טואף, שבטלית הפסים המצוייצת. ולי נדמה כאילו לא האפיפיור בא אצל הרב אלא הרב הלך אל האפיפיור. למה ניבטת מן התמונה איזו פטרונות אבהית, מדוע נראה לי כאילו האפיפיור משפיע חסד על סביבותיו. האם זה דמיוני הפראנואידי המתעתע כאילו שח ראשו של הרב טואף לפניו?

עליתי לירושלים לשמוע דברים בעניין זה מפי האב מרסל דיבואה, נזיר קתולי צרפתי וראש החוג לפילוסופיה באוניברסיטה, המתגורר בירושלים למעלה מעשרים שנה. הוא קיבל את פני בחדר עבודתו שבספרית „בית ישעיהו הנביא".

– עורך העיתון שלך שלח אותך לשאול אותי? שאל האב דיבואה. מה מדהים בזה?

– אף אחד, חוץ מגלי צה"ל, לא שאל לתגובתי. גם הצרפתים לא ביקשו ממני שום הערות בעניין זה. זו היתה הזדמנות להופיע בחו"ל עם חיוך סימפטי גם בארצות ערב.

איך אתה מסביר את ההתעלמות?

– בשיטחיות וטימטום. זה שיתוק לגבי הנצרות. אני אומנם מבין

„הוותיקן לא מדבר מספיק על השואה. הוא היה צריך להגיד שהרע של ימינו, הרע הנצחי, מוצא דוגמא טיפוסית בשואה"

את זה מכפנים, היסטוריה כל־כך טראגית. אבל שמים יותר לב לאכזבות. וכשיש משהו חיובי, כמו הביקור בבית הכנסת, לא מרגישים. זו שטות לחכות שהאפיפיור ברומא יוכיר את מדינת ישראל. מי שמכיר את הוותיקן יודע שזה לא יתכן. מי שמכיר את כל הויכוחים התיאולוגיים שהיו בשנה שעברה, יודע שזה לא הרגע. זה יבוא, אני בטוח, אבל סבלנות.

לאיזה ויכוחים תיאולוגיים אתה מתכוון?

– בשנה שעברה פירסם הוותיקן הערות לגבי התלמוד־תורה הנוצרי, איך לדבר על היהדות והיהודים. יש שם המון חירושים חיוביים, איך לדבר על ישוע, ואיך על הפרושים והברית החרשה. שצריך להסתכל על היהודים כפי שהם מסתכלים על עצמם מכפנים. יש תורעה עצמית של היהודי איך הוא מסתכל על הדת שלו אפילו אם הוא לא דתי. עם סגולה זה אחד המרכיבים של הזהות היהודית, וזה כולל לא רק את התורה אלא גם את הארץ. אי אפשר להצדיק את הציונות בלי לראות את היחס המהותי בין העם והארץ. להיות יהודי זה לא עניין של הגדרה אובייקטיבית. יש חוויה יהודית, יש הפתקה יהודית. גם הגאווה, יותר נכון השמחה, להשתייך לעם הסגולה, להבין את הבדידות החיובית, את האצילות של העם הזה וגם להבין מכפנים את הבדידות הזאת כאצילות או כגורל טראגי.

מה היה מיוחד בהערות ואחרונות של הוותיקן?

– היו שם חידושים רבים, היו אמנם גם דברים שליליים. למשל, לא מדברים מספיק על השואה. היו צריכים להגיד שהרע של ימינו, הרע הנצחי, מוצא דוגמא טיפוסית בשואה, וצריך להדגיש את היסודות התיאולוגיים שהיו בשנאה של הפגאנים הנאצים, שראו בעם האלוהי את האויב הרוחני. זה לא מקרה שהיהודים כעם סבלו במדינות שבהן הלאומנות השתמשה בנימוקים תיאולוגיים, כמו ספרד הקתולית, פולין הקדושה, צרפת של המלך הנוצרי ביותר, כי העם היהודי הוא היחיד שהוא עם ודת. יש אצל שאגאל ציורים של יהודי עם טלית תלוי על הצלב, זה מבטא את מה שהתיאולוגיה לא מסוגלת. אולי יש משמעות תיאולוגית בשואה, יש יסורים, מוות ותחיה מן המתים של ישוע כתהליך אלוהי של גאולה. אם כך, יש לשואה משמעות בפרספקטיבה של הגאולה.

איך אפשר לחתבונן בשואה כארוע שישרת את הגאולה? דוסטוייבסקי אמר שאם הגאולה תבוא במחיר סבלו של ילד קטן, לא שווה בעיניו כל הגאולה.

– הייתי אומר בדיוק להיפך. אם יש סבל כל יום ודמעות כל ערב ונטיה ליאוש – הכול משתנה מפני שהיה הצלב ותחיית המתים. ברע שבעולם, בחטא שבתוך לבי, יש נצחון של ישוע מעל ומעבר כל צורות המוות. כל הסבל והכאב קיבלו משמעות חרשה, כל הטראגיות והעצב שבכל שיר אהבה של ז'אק ברל, מקבלים לאורו של הצלב ערך מיסתורי חיובי. מה שקורה לעם היהודי זה לא סתם. זה לא קטסטרופה, לא שאני מזלזל, אבל לטראגדיה של העם היהודי יש משמעות לגבי רז הגאולה.

האב דיבואה, אינני מבינה כלל את הקשר עם ישו והנצחון על המוות?

– כן, זה טיפוסי למחשבה הנוצרית.

אני רואה אותו עטוף גלימה בצבע החרוסת, קצת מרובבת על החזה, מוקף מדפים של ספרי תיאולוגיה, ראייתי קולטת את תומאס

„חלקתי על כך שהאפיפיור הזמין את ערפאת מפני שאני ישראלי ★ אני בהחלט חושב שהאפיפיור עושה גם טעויות ★ אם יגידו שבכל בוקר הוא שותה מיץ תפוזים זה לא ידרוש ממני לשתות מיץ ★ האפיפיור אינו בר־טעות רק בדברים שבאמונה"

אקווינס, וידויים של סנט אוגוסטינוס, הקוראן באנגלית. אני חשה הרבה אהבת ישראל והרבה ציונות מעבר לשולחן שבינינו, אבל אצלי נשמעים הדברים כמו מבער לפרוכת כבדה של אי הבנה.

על סמך מה אתה בטוח שבמוקדם או במאוחר יכריז הוותיקן על הכרה במדינת ישראל?

– במיסמכי הוותיקן מהשנה שעברה היתה חסרה אמנם התייחסות ישירה למדינה, אבל עליך להבין את המשמעות של המיסמך הזה. היהדות זוכה בו ליחס מיוחד של כבוד. אין שום מיסמך כזה לגבי דתות אחרות, לא האיסלם ולא הלותרנים. פשוט, איך לדבר על יהודים, איך להבין את אמונתם ואפילו את ההתנהגות הפוליטית שלהם. ואגב, אני יכול רק להצטער – אבל בלי מרירות – על ששום מוסד יהודי לא פירסם דוקומנט כזה כלפי הנצרות.

הוא מתכוון ודאי לאיזו ועידה אקומנית יהודית שתעז אף היא לערוך שינויים ביחס לדתות האחרות.

– כי העם היהודי זכה להתגלות, וזה כולל גם את מי שאינו דתי. זאת אומרת, יש צורה יהודית להתנגד לאלוהים. בתנ"ך, שאותו גם אנו מקבלים, יש יחס מציאותי בין היהודי לבין הארץ, ואם יש הכרה כזו, או תהיה גם הכרה במדינה. סבלנות נתקדם, זה יבוא. אני לא יכול להסתכל בעם הזה בלי אהבה, כי אני מתייחס לעם דרך התורה ורואה את האהבה שאלוהים אוהב את העם הזה.

מנין לך הבטחון הזה, הרי לאורך ההיסטוריה דרשה הנצרות להשאיר את היהודים בשפלותם כעדות למי שסירב לקבל את המשיח. הרעים טבחו בהם, ואילו ההומאניסטים שבין אנשי הדת אסרו על מאמיניהם לגעת ביהודים לרעה, כדי להשאירם בשפלותם לעדות עולם. אז איך תכיר הנצרות שלך במדינת ישראל, שגאולת את העם היהודי משפלותו?

– ודאי, אוגוסטינוס הקדוש אמר את זה, כל המסורת קיבלה את זה. אבל צריך להבין, מבחינה תיאולוגית זה העם שקיבל את היעוד לבשר ולהכין את בואו של המשיח, והוא לא הכיר במשיח של הנוצרים. תראי את הפרקים ט' י' י"א באיגרת של פאולוס לרומיים, הוא כיהודי שקיבל את ההתגלות, מגמגם. זה כה עמוק, שהוא גאה להיות יהודי ועצוב שהאחים שלו לא גילו מה שהוא גילה. מגמגם, כי זה קרוב לסוד הפנימי של העולם. זה מזמין לכבד את היהודים אפילו בטעות ובנפילה שלהם. אבל אם את רוצה לדבר על זה בעיתון, תיזהרי מאד שלא יבינו את זה כמיסיונריות מצדי. הנה כבר במועצה של טראנטו במאה ה־16 יש טקסט מעניין לגבי רצח האל. שם לא נאמר שהיהודים לקחו בו חלק. אם אני רוצה להבין פרושה של אהבת האל, אני מסתכל באהבת האל את העם היהודי. אם אני רוצה להבין את הבחירה, אני מסתכל ביהודי, ואם אני רוצה להבין את הסרוב להכיר במשיח, גם אני מסתכל בעם היהודי. כשאני בא לכותל ורואה שם את היהודים

מבצע מיוחד בשקם

מדפסת צבע עברית + אנגלית חינם

לכל הרוכש בשקם מחשב אטארי 800XL + טייפ תוכנות מדבר חדש XC12

רק 3 × 143 ש"ח ב־3 תשלומים ובלי ריבית

נצל את המבצע המיוחד של אטארי בשקם! מחשבי אטארי וכל הציוד ההיקפי, כונני דיסקטים, מודום תקשורת, ספרות מקצועית, לוח מגעים גרפי, ידיות ועוד - ב־3 תשלומים ובלי ריבית.

חשוב לדעת:

בעת קנית מחשב אטארי דרוש את תעודת האחריות של חברת ארם בע"מ המקנה לך:

1. החלפת 100 תוכנות
2. תוכנה עברית
3. חברות במועדון המחשב
4. שרות אמין לאורך שנים

רק לחברת ארם הידע ומלאי החלפים כדי להבטיח שרות ואחריות לאורך שנים.

להשיג בחנויות השקם

ATARI®
ארם מחשבים בע"מ
דיזנגוף 248 תל־אביב טל' 238940

אטארי - המחשב הנמכר ביותר בישראל

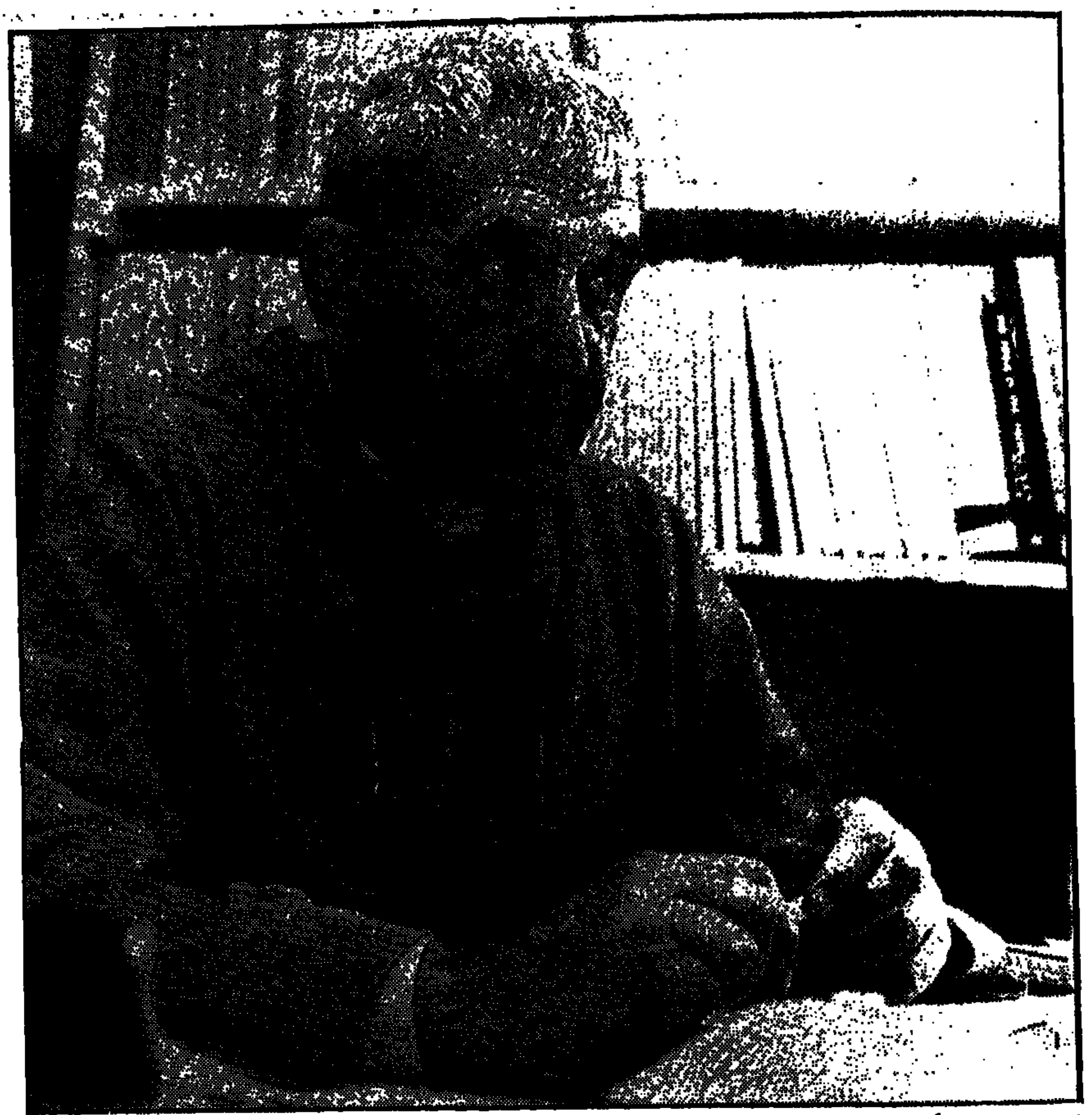

■ האב מרסל דיבואה: כדומיניקני אני עוקב אחרי כל התרחשות. אני רואה סרטים, טלוויזיה, קורא ספרים, מאזין למוסיקה. הדומיניקנים חייבים להאזין לכל ביטוי אנושי שאולי דרכו מגיעה הבשורה

שמתפללים, הנאמנים שלא קיבלו את ישוע, התורה שהם מקיימים משחקת בליבם את תפקיד המתווך, שישוע משחק בלבי. ז"א הקרוב ביותר לעמדתי מול אלוהים זה היהודים. אצלם ה„לא" נגד ישוע המשיח זה ה„כן" בצורה העמוקה ביותר לאלוהי אברהם יצחק ויעקב, שהוא גם אלוהי ישוע וגם אלוהים שלי. אני מכבד את זה, יש משהו חיובי מאד בנאמנות החושכה שלהם.

אגב, למה אתה קורא לו ישוע ואנחנו אומרים ישו?

– ישו זה ביטוי של בוז. אבל ישוע זה שם תנ"כי.

אני לא מבינה את הסובלנות שלך כלפי היהודים. האלוהים בחר רק ביהודים לקיום מצוותיו לכן היהדות סבלנית לגבי לא יהודים. אבל אתם הנוצרים רואים ביהודים עם שהולך בחושך. בברית החדשה נאמר בפירוש, כי לישו לא איכפת מהכנענים ומהשומרונים, הכול נעשה כדי להאיר את עיני בני ישראל, שהם חשובים לו. אז איך אתה יכול לחיות סובלני ולא לנסות לשכנע אותנו בצדקת דרכך?

– צריך להבחין בין סובלנות למיסיון. אני לא יכול להשפיע על אף אחר, כי זה עניין של חסד. האיש שחי לפי האמת שלו, מתקדם לכיוון האור. אפשר להסתכל כך לגבי העם היהודי, אינני יכול לומר כך לגבי מרכס או ניצ'ה או פיקסו, כי אצלם יש סרוב מודע, סגירות לב, אבל היהודים שקיבלו יעוד מיוחד וגורל טראגי...

אבל כל עוד היהודים לא התנצרו, הנצרות שלך לא ניצחה.

– מה זאת אומרת ניצחה? אלה מושגים מסוכנים, כמעין קרב תמידי. נאמר כך: אם ישוע המשיח הוא בו בזמן בנו של אלוהים וגם בן ארם אמיתי, יהודי שבא להציל את העולם – אם הדבר הזה קרה, מותו ותחייתו זה הנצחון על המוות, זוהי הדרך לגאולה כללית. אפשר

„יש שני דברים שהבורא לא היטיב לעשות: את החזירים הוא ברא ורודים — ואת הדומיניקנים הלביש לבן ★ שניהם מתלכלכים מהר"

לטעון שאני עושה מיסיונריות חשאית בחושך. כשאני הולך למשל בירושלים, לא בירושלים, נניח בתחתית בפריז ואני מסתכל באנשים, העובדה שאני מסתכל בהם, אני עושה קשר חי בין אלוהי, אמונתי וישוע המשיח, המתווך של אמונתי, וכך יש גם לאנשים האלה גאולה.

אבל אם הם בכלל לא רוצים את הגאולה שלך, יש להם דרכים אחרות משלהם לגאולה?

– מה פרוש הם לא רוצים, הסרוב הזה, אמירת ה„לא" פרושה להגיד „כן" למשהו אחר. את מבינה? הגאולה פרושה להסתכל בכל אחד כאהוב ומוזמן. אני לא יכול לדון את היהודים הנאמנים לתורתם, אני רק יכול להגיד שישוע מציע לבני ארם דרך חדשה ופתוחה לחזור לאלוהים על ידי חסד.

וזה הובתך לנסות לשכנע אותי בזה, לא כן?

– רק אם את שואלת, אבל לשנות את הלב זה לא שייך לי. זה עניין של רוח הקודש, תמיד יש אפשרות של יתר שכנוע ויתר עומק בין לחברו, כך בין בעל לאשתו, וכך גם ביחס לאלוהים. למשל, היהודים הדתיים אומרים לא. יש יהודים משיחיים שאומרים כן. בין שניהם יש כל מיני צורות. אבל אני לא מסוגל לדון אף אחד. מבחינת התכלית הסופית יש תקווה, אני מאמין במישהו שיבוא. אתם מצפים למשיח שיבוא, ואנחנו מצפים לו שיחזור. כמו שאמר לי פעם פרופ' פלוסר – ואני אוהב את זה – אם כשהמשיח יבוא אני אראה שהוא דומה לישוע המשיח, אני באמת אשמח.

האם יש בגאולת ישראל בציון איזו משמעות לגבי הגאולה הכללית של העולם?

– אני מקווה. אם לא תהיה כאן סגירות לב, גאוותנות, עויינות לזולת. זה הצד השני של עם הסגולה. רק שלא יתפתחו אנוכיות ובוז לאחרים. ואני פוחד שזה יתפתח יותר על ידי הישראלי בשם היהדות.

אבל מה מעכב את האפיפיור מלהכריז על הכרה במדינת ישראל?

– הבעיה הפלשתינאית, תגובות מדינות ערב, העוינות בין היהודים לערבים. וגם הטעויות שידידינו בלבנון ובשטחים...

למי אתה מתכוון בידידינו?

– ידידינו – כי כל ישראל חברים. שרון, בגין, שמיר שעשו סידרת טעויות. אני אמנם מבין את העייפות שלהם מלחיות כל הזמן בסביבה עויינת, אבל צריך גם להשתמש בשכל. זה מחמיר את המצב. אילו אחרי סאדאת, ירדן היתה עושה משהו דומה, אילו אפשר היה לעשות הסכם גבולות, אז תהיה התקדמות מצד הוותיקן, הסדר שיכבד את זכויות הפלשתינאים יביא הכרה.

זו פעם ראשונה שאפיפיור בכלל מבקר בבית כנסת. מדוע דווקא עכשיו?

– בשנה שעברה, כשמלאו עשרים שנה למועצה האקומנית ששינתה את היחס ליהודים, היה כבר לחץ בכיוון הזה, היו כינוסים ויכוחים. חוץ מזה זה הזמן המתאים ביותר, כי זה בדיוק בין פסחא שהיה לבין חג הפסח של היהודים. לביקור שלו יש משמעות מיוחדת סמלית, זה לא דומה כלל לביקור האפיפיור בהודו. אם מסתכלים בדינאמיות של התהליך, יש התקדמות בכיוון זה, עוד עשר עוד עשרים שנה.

אתה היית בין אלה שחלקו על התנהגות האפיפיור בהזמנת ערפאת, לא כן?

– כן, תראי זה מפני שאני ישראלי אז חלקתי עליו. מה שגרם לכך הוא שבאותו שבוע היה רצח ג'ומאייל וסברה ושאתילה, והוא קיבל אינפורמציה מוטעית מאמא תרזה, ששבה ממחנות הפליטים שבלבנון.

ואז הוא הזמין את ערפאת?

– לא, לא הזמין, הם עשו טריקים, ביקשו להתקבל, רצה לתת עידוד לעם הפלשתינאי שסובל וגם להכניס אותו למהלך השלום. גם זאת היתה טעות.

איך אתה חולק על מעשה האפיפיור שלך, שהרי איננו בר־טעות?

– לא בדברים כאלה. אם יגידו לי שכל בוקר האפיפיור שותה מיץ תפוזים זה לא ידרוש ממני לשתות מיץ תפוזים. אני בהחלט חושב שהאפיפיור עושה גם טעויות אחרות. הוא איננו בר־טעות כשהוא מגדיר דברים שבאמונה כראש הכנסיה והאוניברסלית. וזאת הוא עושה דרך מועצה אקומנית והוא רק חותם. אבל זה לא שייך לערפאת. לא כל הנוצרים מסכימים למה שהאפיפיור עושה, למשל לגבי ערבים נוצרים בביירות. הביקור שלו בבית הכנסת לא משמח כלל.

אבל האם מותר לכם לחלוק על התנהגותו ומעשיו? אצל יהודים דתיים הסמכות הדתית קובעת בכל נושא.

– יש גישה כללית חיובית אך אין הסכם בכול. גם כהני הדת שבארצות אמריקה הדרומית, למשל, לא כל כך שמחו לדברים שאמר הוותיקן.

בכלל, איך זה שהאפיפיור משתתף כל כך מעט במה שקורה בעולם מבחינה מוסרית, הרי יש לאפיפיור דוויזיות, הרבה דוויזיות, אז למה אינו מתערב כשהפוליטיקה נוגעת בבעיות של האתיקה?

– הוא עושה את זה, אבל בכיוון שמרני שחושבים שהוא לא מתערב. כמו בעניין הגלולות והפלות. ויש שחושבים שהאפיפיור הזה מתערב יותר מדי. הוא צריך לנסח את עצמו כך שאף אחד לא יזדעזע, כי יש כל כך הרבה עמדות, ויש מדינות ערב. הוא באמת די אמיץ ודי ישר, אבל למשל כשהיה בדרום אמריקה הוא אמר דברים די נבונים אבל לא בכיוון השמאלני, לכן אמרו שהוא לא מתערב, הוא ביקש מעשים בכיוון של אמא תרזה מאשר בכיוון של צ'ה גווארה.

אני מתרשמת שאתה עוקב אחר הנעשה מחוץ לעולם האמונה. אתה רואה טלוויזיה, מוזיקת פופ?

– פופ זה לא הטעם שלי. תלוי איזה סיגנון. כדומיניקני אני עוקב. אילו הייתי שייך למסדר השתקנים הייתי מתעלם מזה, ולפעמים באמת יש רצון לעזוב הכול כמו אצל השתקנים. אבל הדומיניקנים חייבים להאזין לכל ביטוי אנושי שאולי דרכו מגיעה הבשורה. דרך כל

„היהודים מצפים למשיח שיבוא — והנוצרים מצפים לו שיחזור ★ לטרגדיה של העם היהודי יש משמעות לגבי רז הגאולה"

צעקה, שיר, ציור יש קריאה, פניה לזולת, צריך לתרגם את השאלות ולתת תשובות לפי סגנון זמננו. אני לא אומר שאני מצליח, לפעמים אין לי זמן ואני עייף. זו חולשה. אבל אני הולך לקולנוע כשיש לי זמן.

מה היה הסרט האחרון שראית?

– הסרט הטוב ביותר שראיתי בזמן האחרון, שמחתי לראותו. הוא לא רציני, אבל טיפוסי ומלא משמעות. „שוטר מגנב פטור". ראיתי אותו אפילו פעמיים סתם בשביל לצחוק, פעם בפריז ופעם כאן עם ידיד.

ואתה קורא רומנים?

– כן, אבל מבחינה זו אני קלאסי, חוזר לפרוסט ולמוריאק.

וסופרים עבריים?

– יש לי יחסים קרובים עם סופרים כמו עמוס עוז, אבל עוד קשה לי לקרוא ספרים בעברית, ואינני רוצה לקראם בתירגום, ופשוט אין לי זמן, עיתונאים כאים מכל העולם ואוכלים את הזמן שלי

אבל הוא לא נראה לי קצר רוח. ככלות הכול נענה ברצון לבקשתי לפגשו. ואני שאני פוגשת נזירים יום יום, רוצה ללמוד עוד משהו על האיש בן ה־66.

מתי בחרת בנזירות?

– בגיל 18. קיבלתי מילדותי חינוך קתולי. הורי לא הכינו בזה. ולכן הסתרתי את כוונתי ואמרתי להורי שאני מתכוון להיות קצין בצי.

„הצד השני של עם סגולה הוא סגירת לב, גאוותנות, אנוכיות ובוז לאחרים ★ אני פוחד שזה יתפתח יותר על ידי הישראלים בשם היהדות"

אבל אז גיליתי את האיזון בין נזירות ולימודים, בין תפילה ופתיחות לעולם.

זה בא בעקבות איזו הארה או חוויה או התגלות?

– לא. מילדות היה לי אינסטינקט כזה. הייתי די שובב, אבל מאמין ומתפלל.

היו לך משברים בלשהם בעניין זה?

– היו לי לבטים. בגיל 16 פגשתי פעם ראשונה את היופי והחיבה והתחלתי להסס, ואז הלכתי להתבודד במנזר דומיניקני כדי להחליט.

אז בסוף הכול אהבת לאשה לא היתה לך מעולם?

– וראי שכן. אני בן אדם. להיפך, אם זה לא היה קורה לא הייתי ראוי להיות נזיר. איך אפשר לאהוב את אלוהים, אם איני יכול לאהוב אישיות מיוחרת בעולם.

אז חווית חוויה של אהבת אשה?

– חיבה, הכרה, הערצה, את הרז שבאשה. חוץ מנישואין.

ממה עוד מתנזרים דומיניקנים?

– יש נדרים, צייתנות, צניעות ועוני. אין לי רכוש, הכסף שלי הולך לקהילה, אבל כדומיניקני טיילתי בכל העולם. זה פרדוכסאלי כשמדברים על העוני של נזיר דומיניקני. לגבי העוני, יש לי ספריה גדולה ותקליטיה שאין להרבה מעמיתי, זו הספריה של המנזר. אין לי כסף ואני מוזמן להלהורף אסטוריה. צריך לקבל את זה עם קצת חוש הומור. לא מתקשרים לדברים האלה. אכלתי גם סנדוויץ' על ספסל בשורה השביעית, כי היה חבל לי על הכסף והזמן. זה פשוט לא חשוב.

יש לכם צבע מיוחד בלבוש?

– אנו לובשים לבן. יש שני דברים שהבורא לא היטיב לעשות: את החזירים שהוא ברא ורודים ואת הדומיניקנים הלביש בלבן. שניהם מתלכלכים מהר.

מעבר לדלת כבר נשמעים צעדים של אנשים שבאו למיסה. לפני הפרידה אני שואלת, אם הוא חוגג את ליל הסדר.

– כן, אצל ידידים, קצין ישראלי.

ומה אתה מרגיש בשולחן הסדר, כשקוראים בהגדה „שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך"?

הוא נתקף תדהמה.

– מה, באמת ככה כתוב שם? אף פעם לא שמתי לב.

הוא שאמרנו, אלפיים שנות איבה, איבה הדדית, ששרש באו על תיקונן.

הדיירים. בכל כניסה, משותפת לשני בניינים, יושב שומר המשגיח על הנכנסים והיוצאים (גם לחניה התת קרקעית) בעזרת טלויזיה במעגל סגור. השומר גם מפעיל את מערכת הוידאו הפרטית של הבנין. כך, לפי אזורים, צריך לחיות.

מה אתה מחפש בדירת יוקרה?
זו השאלה הראשונה ששאלנו עשרות אנשים מקרב האוכלוסיה לה אנו מיעדים את שכונת אזורי חן. מה

אל תדאג לילדים, אנחנו כבר דאגנו להם.
אזורי חן היא מיניי חויה לילדים. שטחי הירק הרבים, הכבישים השקטים והרחובות ההולנדיים מקנים לכם ולילדים שלווה וביטחון כמו בקיבוץ. בד בבד עם גינות הנוי המטופחות, יוקצו בשכונה פינות משחקים מיוחדות לילדים עם שפע של נדנדות, מגלשות ומתקנים אחרים. יחד עם בני ובנות גילו יבלה ילדך בגן הילדים השכונתי או ירחץ בבריכה המיוחדת לילדים במרכז הספורט. כדי לחזור הביתה הוא לא יאלץ לחצות אף רחוב עם מכוניות. גם ילדים זה ענין של אזורים.

אתה שואל, ובצדק, מי יתחזק וישמור על כל זה.
אתה יכול לישון בשקט, הצפון החדש ישאר חדש גם בעוד 20 שנה, לכל צמד בניינים בלובי המשותף כניסה עם עמדת שמירה ובקרה עם "קונסיירז'" משולבת במערכת טלוויזיה במעגל סגור המחוברת לדירות. תחזוקת השכונה תתבצע ע"י חברת ניהול ואחזקה מרכזית אשר תשחרר את הדיירים מכל דאגה לנקיון הסביבה, וגם תדאג לתיקונים ולאחזקה השוטפת של הבניינים והדירות.
לא סתם אנחנו אומרים, שמגורים זה ענין של אזורים.

בוא ניפגש על כוס קפה.
קבע איתנו פגישה באתר המכירות
בימים א'-ה' בין השעות 10.00-18.00,
ביום ו' בין השעות 09.00-14.00
שבת 10.30-18.00,
או במשרד המכירות ברח' דרויאנוב 5 ת"א
בימים א'-ה' 09.00-21.00,
ו' 09.00,-13.00,
מוצ"ש 19.00-21.00
טל' 204705, 295222 קו פנימי 413
נשמח לספר לך את כל הפרטים הנוספים
אתה ודאי תשמח לשמוע אותם. להתראות.

תן לנו להציע לך את הצפון החדש

החלה מכירת בית החמר

כשאתה קונה דירה באזורי חן אתה מקבל למעשה שכונה יוקרתית שלמה עם גינות ענק, קאונטרי קלאב, בריכת שחיה, מגרשי טניס, מועדון שכונתי ומה לא?
שכונת אזורי חן היא שכונת יוקרה אמיתית ובלעדית המציעה לתושביה סגנון חיים המקובל רק בשכונות דומות באירופה וארה"ב.
השכונה כולה מוקפת כביש טבעת ולתוכה יוכל להכנס רק רכב דיירים. השכונה כוללת 16 מבני איכות מוקפים בפארק עירוני ושטחי ירק רחבים. הבניינים נבנים במרחק של 50-100 מטר האחד מהשני, ומתוכננים כך שאינם פונים האחד כלפי השני, כדי להשיג את מירב הפרטיות לתושבי השכונה. לכל בנין דרך גישה פנימית מרוצפת באבנים משתלבות (רחוב הולנדי). הפיתוח הסביבתי כולל חצר עם שבילי גרנוליט, תאורה, גינות, מגרשי משחקים לילדים, ריהוט גן וספסלי ישיבה.
באזורי חן מרכז מסחרי מודרני וגן ילדים מיוחד לדיירי השכונה. ואם חשקה נפשך לטבול בבריכה או לשחק טניס עם השכן אתה יורד במעלית ויוצא אל מרכז הספורט הפרטי לדיירי השכונה. במרכז זה - בריכת שחיה רחבה ובריכה לילדים; מדשאות נרחבות; שמשיות וכסאות נוח; חדר כושר; מגרשי טניס; מגרשי כדורסל; סאונה; בית קפה ועוד.
במרכז ספורט זה גם יופעל מועדון שכונתי בו יתקיימו פעילויות וחוגים שונים. בצפון החדש יש באמת הכל.

150 מ"ר מצופים בשיש עד לתקרה וכוללים פינת ישיבה אינטימית, צמחיה מטופחת, מראות ורהיטים מפוארים... וזה עדיין רק הלובי של הבנין.
הדירה שלך באזורי חן מתחילה עוד הרבה לפני דלת הפלדה הפרטית שלך. אתה מגיע עם המכונית לחניה התת קרקעית שלך, נכנס ללובי המפואר או עולה הישר באחת משתי המעליות המהירות לקומה שלך (למעליות אלו גם גנרטור חשמלי להפעלה אוטומטית במקרה של הפסקת חשמל). אפשרות למעלית שבת לפי בקשת

שהם עם לנו, זה מה שבניט. באזורי חן תמצא: קירות חיצוניים עשויים בלוקי איטונג לבידוד מקסימלי ומצופים בפסיפס קרמי רחיץ ועמיד לאורך שנים; מזוג אויר פרטי לחימום וקירור (אינך תלוי ואינך משלם עבור אחרים); אספקת מים חמים ע"י מערכת סולרית עם דודים של 150 ליטר וגיבוי חשמלי עם חמום מהיר לחסכון באנרגיה; צנרת נחושת למים החמים והקרים; מרצפות פלחי שיש בסלון, בפרוזדורים, בפינת האוכל ובמטבח. ארונות המטבח בסנטדרט גבוה במיוחד. בכל דירה 2 חדרי רחצה ויחידת שרותים נפרדת; קרמיקה בקירות וברצפות השרותים (לפי בחירה אישית); כלים סניטרים צבעוניים; אנטנת טלויזיה רבת ערוצים; אספקת חשמל תלת פאזית כוללת אבטחה מקסימלית מפני התחשמלות; מערכת וידאו מרכזית לכל הבנין (מופעלת מעמדת השמירה והבקרה של הבנין); מרפסות פתוחות בהן תוכל לשבת ולהנות מהבריזה הים תבונית, דלת כניסה מפלדה ועוד הרבה דברים, שצר כאן המקום מלהכילם.

אזורי חן
הצפון החדש של תל-אביב

מגורים זה ענין של אזורים

אזורים
אזורים בנין (1965) בע"מ מקבוצת "כלל". רח' קויפמן 6, בית גיבור, ת"א. טל' 03-630440

קבלן מבצע:
סולל בונה בע"מ
מחוז המרכז

טוגל

פרופר – זה „אסם"

אויגן פרופר, האיש ששמו היה מזוהה עם תשלובת־המזון הפרטית הגדולה ביותר במדינה, הלך לעולמו בגיל 74 כשמפעל חייו שוב לא היה שלו: לפני חודשים ספורים, נאלץ לפרוש עם בניו מ„אסם" בגלל סיכסוך עם השותפים ★ הוא היה תעשיין בכל רמ"ח אבריו, לא בחל מעבודה ליד המכונות הפולטות איטריות, נסע במכונית ישנה והדיר רגליו ממסעדות־פאר ומאירועים נוצצים ★ הוא התגאה בכך, שיובאו מאנגליה לארץ מרקים מתוצרת... „אסם"

אויגן פרופר ורעייתו אליס: „כשהשותפים מסוכסכים – צריך לפרוש"

מאת אברהם דישון

אויגן פרופר לא יפתח השנה את מפעלי „אסם" במוצאי חג הפסח, כפי שנהג לעשות ב־44 השנים האחרונות. פרופר נפטר בגיל 74, יומיים לפני חג הפסח.

זו היתה מסורת. בכל שנה, במוצאי חג הפסח, לאחר שהמפעלים היו סגורים שבוע ימים, היו מתכנסים כולם – מנהלי המפעלים, העובדים ובני משפחותיהם – ויחד פותחים שנת־עבודה חדשה, מפעילים את המכונות ומוציאים תוצרת לחנויות. כך זה היה משך 44 שנים.

אויגן פרופר נימנה עם חוג, ההולך ונעלם בישראל, של תעשיינים בכל רמ"ח אבריהם, אשר מאמינים, כי העתיד טמון בתעשייה בריאה.

מפעל חייו שוב לא היה שלו

משך עשרות שנים, נקשר שמו של אויגן פרופר לתשלובת המזון הפרטית הגדולה בישראל, „אסם": כ־1,800 עובדים בשרשרת של מפעלים – בבני־ברק, תל־אביב, פתח־תקווה, אור־יהודה, יקנעם, רמלה, חולון, מגדל־העמק, גן־יבנה, ובמחסום ארז. המחזור השנתי האחרון של „אסם" נע סביב 80 מיליון דולר, מתוכם ייצוא במיליוני דולרים.

אבל את חייו סיים פרופר מחוץ לתעשייה. היה לו חלום, לסיים את חייו בתוך המפעל, ליד המכונות מלאות הקמח, הפולטות איטריות. שנים על גבי שנים, הוא היה במפעלים יותר מאשר בביתו. שלוש אהבותיו היו, לפי הסדר: „אסם", רעייתו אליס, ושני בניו, דן וגד.

יחד עם בניו, המנכ"לים של „אסם", הוא נאלץ לפרוש לפני כשלושה חודשים מהחברה, לאחר ששותפיו קמו נגדו. כלפי חוץ הוא המשיך להישמע אופטימי כתמיד, כאילו דבר לא קרה. הוא ביקש אולי ליצור את הרושם, כי יחד עם בניו, יוכל להקים תשלובת דומה.

אבל מאחורי האופטימיות המעושה הזו, ביצבצה המרירות. מפעל חייו שוב לא היה שלו. „יכולתי לקנות את חלקם של השותפים לפני עשרות שנים: הם ביקשו זאת ממני, אבל סירבתי. לו הייתי קונה או את חלקם, אי־אפשר היה לפטר אותנו היום מהחברה" – אמר פרופר לאחר שנאלץ לפרוש מ„אסם". „הדור השני של המייסדים אינו דומה לדור הראשון, שעימו הקמנו את החברה ופעלנו בהרמוניה מלאה משך עשרות שנים. צריך להתחיל הכל מחדש. אמרתי לדן וגד, כי אין ברירה: כאשר השותפים מסוכסכים, צריך לפרוש".

ואכן, בחודש ספטמבר 1985, החליטו אויגן פרופר ובניו דן וגד לפרוש. הדבר נשמר בסוד כמוס עד לסוף השנה. עד היום טרם נסתיימו הוויכוח סביב שווי המניות של בני משפחת פרופר בחברה (הם מחזיקים ב־8.2 אחוזים מהמניות).

בשנות הגיאות של הבורסה, בתחילת שנות ה־80', היתה חברת „אסם" בין הבודדות, שלא פנו לגייס הון בבורסה. הדבר נשקל אומנם ברצינות, והחברה היתה מסוגלת אז לגייס בקלות יותר מ־20 מיליון דולר תמורת רבע ממניותיה, אבל „הזקן" הטיל וטו וההנפקה לא בוצעה.

אסור לנהל אחרי גיל 70

בשנת 1981, בהגיעו לגיל 70, החליט אויגן פרופר לפרוש מתפקידו כמנכ"ל התשלובת. בסיומה של ישיבה רגילה של מועצת המנהלים, הודיע פרופר, כי על פי התקנות – שהוא עצמו קבע – אסור לשמש בתפקיד מנכ"ל אחרי גיל 70. בניו דן וגד, שכבר עבדו בחברה עשרות שנים, מונו או למנכ"לים.

פרופר, שמפעל „אסם" היה מזוהה עם שמו, נהג תמיד להדגיש את חלקם של שותפיו. „העסק שייך גם לשותפים", היה אומר, והקפיד לציין את שמותיהם לפי סדר הא"ב: וייל, וילמסדורף, הרפק, כצמן, לורש, פרופר, קליין.

„אסם" הוקמה על־ידי מיזוג של שלוש חברות, שפעלו בשנות ה־30' בנפרד. פרופר, אשר, כדבריו, „נולד במפעל איטריות של אבי בצ'כיה, ולכן אין לי ברירה אלא להמשיך בדרך זו", פעל למיזוג מפעלי „עססית", „איטרית" ו„הדגן". זה האחרון היה בבעלותו ובבעלות משפחת קליין.

מיזוג זה נתן תנופה לייצור המזון כולו בישראל של או. פרופר החליט, שכל מאות המוצרים שייצר יישאו שמות עבריים. לדידו, לא היה מקום כלל לייבוא מתחרה של מיצרכי מזון בעלי שמות מפוצצים: בארץ אפשר היה, לדבריו, לייצר הכל ובאיכות מעולה. עוד בשנות ה־70', הוא דאג להדפיס על אריזות מוצריו, כי כל תוצרת פגומה תוחלף על־ידי המפעל. הוא התגאה בכך, כי לישראל מייבאים מחברת „מארקס אנד ספנסר" הבריטית מרקים, שיוצאו לרשת הבריטית על־ידי... „אסם".

במרוצת השנים, הקים פרופר רשת שיווק בבריטניה, אשר עוסקת היום גם בהפצת מוצרים של מפעלים ישראליים אחרים בענף המזון. במקביל הוקמה חברת „אסדע", שכמעט אינה מוכרת לציבור. חברה זו עוסקת בפיתוח מפעלים לייצור מוצרי מזון שונים. היא הקימה שורה של מפעלים בארצות שונות, חלקם עבור קבוצת איזנברג.

ה„לארק" הכי ותיק בעיר"

אויגן פרופר לא נהנה מכספו – הכל הושקע במפעלים. הוא האמין, כי יש להשקיע את מירב המשאבים בתעשייה. שותפיו כעסו על כך; הם רצו, שיוגדל הדיווידנד שלהם ורק בלחץ רב הסכים לכך. הוא נהג בצניעות כמעט כפייתית. אפשר היה לראות אותו נוהג במכונית ה„לארק" – „הוותיק ביותר בתל־אביב" – או משתמש בתחבורה ציבורית, כאשר הרכב היה בתיקון. גם לא עלה בדעתו להחליף את דירתו הוותיקה, בסוף שדרות רוטשילד בתל־אביב, באיזו וילה באיזור יוקרתי. מעולם לא ישב במסעדות־פאר ולא השתתף באירועים נוצצים. גם משרדיו היו מרוהטים בפשטות רבה. אגב, גם בניו ממשיכים בדרך זו. הוא האמין במעורבות של ה„בוס" בכל פרט; דומה היה, כי דבר לא נסתר ממנו, הוא הכיר כל בורג במפעלים וכל עובד, על בני ביתו.

למרות היותו אדם חילוני, תמיד ידע „להסתדר" עם הרב יעקב לנדא המנוח, רבה הראשי של בני־ברק. הרב היה מן המחמירים ביותר, בכל הקשור במתן תעודות כשרות, ופרופר קיבל את פסיקותיו ללא עירעור.

„באסם" לא שילמו מעולם לעובדים „מתחת לשולחן", תמיד אך ורק על פי הסכמי השכר הקיבוציים. בענף המזון, השכר הוא מן הנמוכים בתעשייה, ובכל זאת מעולם לא פרצה שביתה ב„אסם".

העובדים ראו אותו עובר במותם, בלבוש פשוט וללא גינונים, והאמינו, שאכן המצב בתעשייה קשה ושאין מקום לתריגות מהסכמי השכר.

(סוף בעמ' 18)

יוזמה חופשית

★ תביא לחידוש הצמיחה.
★ תמנע את חידוש האינפלציה.
★ תאפשר הקטנת המיסים.
★ תביא לעצמאות כלכלית.

המרכז הליברלי
תל-אביב, בית אל-על
בן יהודה 32
טלפון: 280843
ת.ד. 2202, תל-אביב 61021

הכתובת הנכונה. במרכז.

רעיונות חדשים ב"רים"

mobilia

המטבח האמריקאי האמיתי

חנויות רים: לרים 55 חנויות בכל הארץ אחת מהן קרובה ודאי לביתך! ■ ירושלים: כורש 7 • מרכז כלל יפו 97 (חנות מיוחדת למטבחים) • חנות חדשה: שלומציון המלכה 18 • אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ תל-אביב: בן יהודה 108, 116 • הרצל 102, הרצל 32 • בית קלקא דרך פ"ת 116 • כל-בו שלום, אחד העם 9 • דיזנגוף סנטר, שער 3 ליד המשביר ■ חיפה: הרצל 67 • דרך חטיבת גולני 23 • ההסתדרות 20 (צ'ק פוסט) ■ מפרץ חיפה: "רים", צומת קרית אתא ■ באר-שבע: הרצל 54, 58 • קרן קיימת 71 • אזור התעשיה גב-ים, ביתן 6 ■ אילת: הוכמן ובניו ■ אשדוד: רח' רוגוזין 25 ■ אשקלון: צה"ל 29 ■ דימונה: תחנת אגד ■ חדרה: הרברט סמואל 52 ■ חולון: רח' סוקולוב 8 ■ הרצליה: ויצמן 20 פינת היובל ■ כפר-סבא: קולמן, ויצמן 66 ■ נהריה: שד' הגעתון 2 ■ נצרת: נמסוואי 720 ■ נתניה: שער העמק 1 ■ עכו: רח' בן עמי 32 ■ עפולה: רח' מנחם פינת ארלוזורוב ■ פתח-תקוה: בית "רים", בר-כוכבא 23 ■ צפת: רח' ירושלים 18 ■ קרית-גת: שד' לכיש 7/18 מול מ.ד.א. ■ קרית שמונה: מרכז מסחרי ■ ראשון לציון: רוטשילד 81 ■ רחובות: אחד העם 27 ■ רמלה: הרצל 84 ■ רמת-גן: ז'בוטינסקי 106 ■ רמת-השרון: סוקולוב 30.

אליהו עמיקם

הגדה לסוף פסח ופורים-תשמ"ו־מוווו!

בפסח זה, הוא פסח תשמ"ו, הגיעה תרבות־ישראל־העכשווית לשיא, שעלה על שיאי שוד עתיקותיה של הארץ ומכירתן לנשדד ועל הפוגרומים ה„אמנותיים" ב„תיאטרון הישראלי".

דומה, כי הפוגרום הוא יסוד מוסד של התרבות הנ"ל – אולי היסוד היחיד, שנותר לה מצור מחצבתה היהודי. מאז גלו אבותינו מארצם, שלא היתה ארצנו, כפי שמסבירים לנו זאת ללא הרף, היה המוות חלק מחיי היהודים. הם חיו בין פוגרום לפוגרום, ואפילו בשובם לארץ אבותיהם, שלא היתה ארצם, נשתבצו חייהם בין „מאורעות" ל„מאורעות".

תופעה מתמשכת יוצרת נורמה. הפוגרום הפך לתופעה נורמאלית בחיי היהודים, וכאשר אנומאליה הופכת למשהו נורמאלי, נולדת סטייה. כך, בדומה לסוטי מין, מסתובבים בינינו סוטי־המוות־היהודי. ולא פעם מתקבל הרושם, כי יש יהודים, שאינם יכולים לחיות, פשוטו כמשמעו, בלי פוגרום, כשם שיש יהודים, שאינם יכולים לחיות בגללו.

לפוגרום דרושים שניים: המורע והקורבן, הרוצח והרציה. הזדקקותו של צד אחד לצד שכנגד – יוצרת את מערכת היחסים שבין ספק לבין צרכן, וכפי שמגלה זאת הוויקטימולוגיה (תורת הקורבן, לאו דווקא קורבן פסח) — גם בין הרוצח לרציה.

יהודי היה צרכן הפוגרומים, צרכן המוות. והספק – ידוע, אם כי הוא משנה תמיד את זהותו, בהתאם לתקופה ולתנאיה.

★

הציונות היתה אמורה לשנות נורמה זו. לשם כך באו הציונים לארץ אבותיהם, שלא היתה ארצם. ואומנם באותה ארץ, שלא היתה ארצם, פסקו הפוגרומים, כפי שידעו אותם יהודים ב„ארצותיהם". לא עוד פוגרומים קלאסיים, כתיקנם וכהילכתם. היקפם ירד מן הסיטונות המאסיבית לקימעונות. לדם היהודי נקבע מחיר ותובעיו נתבעו לשלם את מלואו. ושילמו.

ואז, או אז פרצה המהומה. בני תרבות־ישראל־העכשווית, בני העכשיו עתיק־היומין – העכשיו של הפוגרום־עכשיו, השתוללו: מה זאת אומרת שמחסלים פורעים? זה הומאניסטי זה?

הומאניסטי, הומאניטארי, הומאני, הומייני – גלושים בכליל אחד במוחותיהם ובלשונותיהם של העכשווים. מסתבר, שלמדנותם, במסגרת תרבותם הנ"ל, אינה עולה בהרבה על מוסרם. אולם דבר אחד אפשר היה להבין משאגותיהם: טרור אינו תשובה לטרור!

וזה בדיוק מה שאמר הטרור העולמי לקורבנותיו. זה בדיוק מה שזעקו מאות אלפים מפגינים ברחובות אירופה, שהיא גדול בתי־הקברות לקורבנות־שווא בעולם. רייגן ותאצ'ר הם טרוריסטים! – הם שאגו. ורעייתו של מועמר אישרה זאת במו פיה. כן קדאפי בעצמו.

★

פגיעה בטרור עלולה לדכא אותו, ובמקרה הטוב – לצמצמו. על כן, יש להבין את הזעם, שמעורר איום כזה. הקשר בין הרוצח לקורבנו יוצר, בשני הצדדים, תשוקה למיצוי אותו קשר, כפי שמוכיחה הוויקטימולוגיה. כך נוצר מגע של תזונתי־מוות, שמהם נולדת הפורנוגרפיה־של־מוות: הפורנו־אמנות־של המוות – בתיאטרון, בפיסול, בציור, בשירה ובשוליה התיקשורתיים ואף הפוליטיים.

ראו את המחזות שלהם, את פסליהם, את ציוריהם, ומצאתם את התשובה לשאלה: לשם מה הפוגרומים האלה על כמותיהם? הלא אין אצלם מחזה, ולו לרפואה, ללא פוגרום, ללא „פיי ז'ידוב" (הכה ביהודים)

התשובה היא פשוטה: קופות להקרנת סרטים פורנוגרפיים אינן מציגות אופרות ואינן עורכות פסטיבלים למוסיקה ליטורגית. ספקים חייבים לספק את סחורתם ללקוחותיהם, ואין לבוא אליהם בטענה, שהם מוכרים תמיד אותה סחורה. זה ה„לייף" שלהם. קופות לסרטים כחולים מספקות תמיד פורנוגרפיה.

הוא הדין לגבי „אמנות" פורנו־פוגרומיסטית. כאן יש לזכור את בעיית המצוקה והמורה בענף הפוגרומי בארץ, שבה לא קל לארגן פוגרום ראוי לשמו. מה עושים, כשיש קושי במציאת גוי־של־שבת? זה בדיוק עושים, כשאין גוי־של פוגרום – יהודים בעצמם מבעירים את האש.

אם אי־אפשר (עדיין) לפרוע בחומר, עורכים פוגרומים ב„רוח", על במה. וצרכני הפורנוגרפיה הזאת יבואו לחגיגה, כי זוהי הדרך היחידה, שיש להם תקווה להגיע אל סיפוק ר"ל.

★

שנת תשמ"ו היא שנת הפרה, אם נשתמש בשיטה חסינית להגדרת השנים. ולא רק בשל הגעייה הנשמעת מסיומת שמה. העיקר הוא התוכן: שנה זו מזכירה פרה ישראלית גועית – פרה רזה, משבע הפרות הרזות, המתפוצצת ממישמניה. היא גם מניבה תנובת הישגים עצומה העלולה להביאה לשחיטה.

כפי שאמרנו בפתח הרשימה, היא הגיעה לשיא, בתחום התרבות העכשווית, שיקנה לה מקום חשוב במעלות השנים הזכורות בהיסטוריה, כמו שנת תרפ"ט, למשל, או שנת תרצ"ח. עליה ייאמר: בשנת תשמ"ו יצאה מישראל הגדה, שדוגמתה לא הוגדה מאז צאת ישראל ממצרים. באחריות.

כי היא לא רק הגדה של פסח. היא גם הגדה של פורים ושל תשעה־באב, של יום־השואה (ובדילוג על הגבורה), של האחרי־במאי ושל „מאחרי־הסורגים" וכו'.

על צאתה לאור שמענו, כמובן, באחד משידורי הטלוויזיה המופנים ליהודים, שמתפקידה, בין היתר, לשדר בשורות כאלו. זה לא היה תשדיר פירסומת, אלא – בשורה. בישרה אותה אשה, שריגרה בשם „אנחנו". לא הייתי מנסה לקבוע את גילה, את מיקצועה או את מנת־מישכלה. כפי הנראה היא יהודיה. דיברה עברית.

והיא בישרה, שההגדה החדשה היא חדשה למהדרין בחידושים. חידוש ישראלי. מופיע בה אפילו תצלומו של חוזה המדינה – אמיתי. לא מ„קמא סוטרה" של „השומר הצעיר".

ההגדה החדשה עברה שיפוץ מדוקדק. לא רצינו – אמרה המבשרת – שתהיה בה „מיליטאנטיות" או פוליטיקה. מה עשו? הוציאו ממנה את כל סיפור על מכות מצרים ושמו במקומו את סיפור השואה. „לקצו את המכות על עצמנו..." – אמרה בחיוך שובה־לב, מומין מחמאות והתפעלות. מתוך התפעלות אפשר היה להציע כותרת להגדה החדשה: ובאושוויץ־טרבלינקה לקו היהודים שש מיליון מכות...

למה? כי בהגדה המיושנת, הבלתי־מעודכנת, אומר רבי עקיבא: במצרים לקו (המצרים) חמישים מכות ועל הים לקו מאתיים־וחמישים מכות. סך־הכל – שלוש־מאות מכות.

בהגדה החדשה, המעודכנת, מוסבר, שהיהודים לקו – פי עשרים־אלף יותר מכות מאשר המצרים.

איך? צאו וחישבו: ההגדה המעודכנת העמידה מול שלוש־מאות מכות מצרים את ששת מיליון שלנו.

★

החישוב הזה מסביר בעצם את הכל: יש כאן תחושת העוול האיום, אשר נגרם למצרים בשלוש־מאות המכות שלקו. לכן מוטב לא לספר לעולם כמה מיליטאנטים אנחנו. מוטב לספר לו על שש מיליון מכותינו, כדי שידע כמה נחמדים אנחנו.

ובכלל, מי צריך לדעת, שהמצרים נצטוו להשליך היאורה כל הבן הילוד לנו, ושזה היה רצח־עם ראשון בהיסטוריה. ומי צריך לדעת, שהם שיעבדו, העבידו ועינו אותנו, ואנחנו רצינו ללכת מהם בלא מכות, ושניתנו להם עשר אתרעות, ובעשירית הוכו מכת בכורות ולא מכת כל ילוד.

כל זה עלול להישמע מיליטאנטי ופוליטי, אם הבינונו אל נכון את דברי בשורתה של המבשרת. אבל לא פרעה והמצרים שלו הם המיליטאנטים, על פי ההגדה הישנה, אלא דווקא אנחנו – מגידי ההגדה. זהו ההגיון וזה המוסר, סליחה – מוסר־השכל. ההגיון הזה והמוסר הזה אינם חדשים כלל ועיקר. הם עתיקים מאוד ובלים מרוב זוקן,

גם אם יוגשו באריזת הגדה חדשה שבחדשות. אושוויץ־טרבלינקה זה סופו של סיפור ארוך על חטא ועונשו. היהודים נענשו על העוול, שגרמו למצרים ולעולם כולו.

ואין לך דרך טובה יותר לספר על אותו עונש מאשר בהגדה הקשורה לפסח, שבו רצחו היהודים, במסגרת מכת בכורות, את בכורו של האל. הדבקת השואה לפסח, העונש לחטא, שווה לרבים הרבה יותר מאשר אלפיים דולר לעותק.

★

מהי שווה לעם ישראל? היא מראה את ה„ישוב" במערומיו. בשורת ההגדה שודרה בטלוויזיה ואיש לא קם ולא מחה נגד הכדיחה הגלוחה, שעשו מן השואה, נגד השימוש ברמה לצרכים טואלטיים.

כאן מתווידים הפוגרומים של הכמות. כאן אין עוד סטייה. זהו טירוף כבוי, מונצח בהגדה לכבוד שואת הגאולה או גאולת השואה, בפסח של שנת הפרה – תשמ"ו. מוווו. המטורף הפך לאידיוט, לבן חמישי, שאינו יודע להגיב אפילו ב„מווווו.

למי בעצם דרוש יד־ושם?

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

חסל סדר

מצב לאומי: כל העם כולו ג ש ר.

★

חברים לנשק: „חבורת ברמודה" – צריכה לתת את הדין על חטא ועל פשע: חטא – על ש„מכרו" מטוסים וטילים לחומייני; פשע – על שנתנו נשק לשונאי ישראל.

★

משיכת יתר: „מנהלי הבנקים אינם ממהרים להתפטר".

– הם מתייחסים אל המסקנות של דו"ח בייסקי, כאל צ'ק דחוי.

★

געואלדהיים: הקנצלר קוהל: „אם יכול הייתי להצביע באוסטריה, הייתי יודע במי לתמוך".

– הקוהל קול עשיו, והידיים ידי עשיו.

★

אימרת סופר: „לשקר יש לפעמים רגליים, אבל צריך לקצץ אותם" (יוסף חיים ברנר).

★

קרבן פסח: „כוחות גדולים של צה"ל מנעו הפגנות של ,גוש־אמונים' בקסבה של חברון".

– בירושלים מנעה המשטרה מ„נאמני הר הבית" לבנות את בית־המיקדש, ובחברון מנע צה"ל מ„גוש אמונים" את חידוש הקורבנות.

★

פתח־תקוה: ביוזמתו של ראש העיר תבורי ובעידודו של הרב הראשי סולומון, נערכים בעיר מיפגשים לדו־שיח בין דתיים לחילוניים.

★

הסטטוס והקוו: „חילוניים ודתיים מתלוננים על הפרת הסטטוס קוו הדתי וכירסומו".

– לחילוניים נדמה שהמדינה סובלת מעודף דת, לדתיים נדמה שהדת סובלת מעודף מדינה.

★

אימרת חכם: „הציונות היא שיבה אל היהדות, עוד לפני שובנו אל ארץ היהודים" (הרצל).

★

לכבוד ה־1 במאי: כאשר העסקנים בהסתדרות מדברים על „עם עובד", הם מתכוונים להוצאת ספרים. וכאשר הם מדברים על „הפועל", זה אצלם כדור־מישחק, בעיטות, ספורט ובידור.

★

פסוקו של טור: הצדיק רבי יצחק מקומרנה היה אומר: „מי שאומר ואינו עושה, מבטיח ואינו מקיים, וכל דיבורו מן השפה ולחוץ, לזה אוהבים כל בני עירו".

דידי מנוסי

„במדינת הגמדים רעש ומהומה..."

בִּמְדִינַת הַגַּמָּדִים
הַמַּצָּב לֹא קַל,
גַּמָּדִים פּוֹשֵׁט מַדִּים
וּכְבָר הוּא מִתְסַפֵּל.

כָּל חַיָּיו הַנַּ"ל הָלַךְ
מִעַדְכָן וּמְדֻוָּח
וּפִתְאֹם יָרַד הַצֵּל –
טֶלֶפוֹן לֹא מְצַלְצֵל.

כְּאֶזְרָח יוֹצֵא הָרְחוֹבָה
וּמַרְגִּישׁ גַּלְמוּד;
בְּלִי דַּרְגּוֹת וְתָג עַל כּוֹבַע
וּלְלֹא נֶהָג צָמוּד.

טְרָלָה... טְרָלָה... לָה... לָה... לָה...

בִּמְדִינַת הַגַּמָּדִים
גַּמָּד בְּמִיל.
שֶׁקָּשֶׁה לוֹ בְּלִי מַדִּים –
נוֹטֵל אֶת הַתַּרְמִיל.

מִמִּזְרָח עַד מַעֲרָב
לֹא חָסֵר שְׂדוֹת־שֶׁל־קְרָב,
אִם יַפְעִיל אֶת הַדִּמְיוֹן
מִיל. עוֹד יֵעָשֶׂה מִילְיוֹן.

כִּי מֻמְחֶה הוּא לְתַחְמֹשֶׁת,
לְתוֹתָח וְטַנְק,
מָה חָשׁוּב לוֹ שְׁכוֹל וָחֹשֶׁךְ
אִם הָאוֹר דּוֹלֵק... בַּבַּנְק.

טְרָלָה... טְרָלָה... לָה... לָה... לָה...

לִמְדִינַת הַגַּמָּדִים
לִפְעָמִים קוֹפֵץ;
וּבְחֶבְרַת הַיְּדִידִים
יוֹשֵׁב וּמִתְלוֹצֵץ:

אֵיךְ בְּפַמָּה קָנָה
טִיל חָלוּד מֵרֹב זִקְנָה;
וְכֵיצַד אוֹתוֹ מָכַר
לִבְרָזִיל – כְּטִיל מֻבְחָר...

וְרֵעָיו שׁוֹמְעִים קוֹלָנָה
וּמְתִים עָלָיו,
לוּ יָכְלוּ, הָיוּ בִּן־רֶגַע
נִכְנָסִים בִּנְעָלָיו.

טְרָלָה... טְרָלָה... לָה... לָה... לָה...

חיים חפר

עם ישראל חי

עַם יִשְׂרָאֵל חַי וְעָבַר אֵיכְשֶׁהוּ אֶת הַפֶּסַח בְּשָׁלוֹם ● הַפַּרְדֵּסִים, כָּרָגִיל, נָתְנוּ רֵיחָם, וְהַטִּיּוּל, הָיָה מַמָּשׁ חֲלוֹם ● נָכוֹן, שֶׁמַּרְגִּישִׁים אֶת הַבַּצֹּרֶת, אַךְ בַּכִּנֶּרֶת יָרַד גֶּשֶׁם פִּתְאֹם ● טִפּוֹת גְּדוֹלוֹת עַל הַסִּירִים-כְּבָשׂ, וְעַל הָאֹהָלִים בְּכָחֹל, בְּיָרֹק, בְּכָתֹם ● „זֶה יַצִּיל אֶת הַחַקְלָאוּת" אָמְרָה הַגְּבֶרֶת זוּפוֹבִיץ' לְאָדוֹן מְשִׁיחַ תָּם ● „וְזֶה יַצִּיל אֶת הַחַקְלָאוּת?" אָמַר אָדוֹן מְשִׁיחַ „מָה פִּתְאֹם?" ● וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל קִפֵּל אֶת אָהֳלוֹ, וּמַר אוֹחָנָה אָמַר: „בְּחַיַּי ● מָה פִּתְאֹם גֶּשֶׁם, עַכְשָׁו הֲרֵי עוֹד מְעַט מַאי"! ● וַיִּסְעוּ וַיַּחֲנוּ בַּמַּחֲנֶה, הֲלֹא הוּא גּוּד-הַשְּׁלֹשָׁה, וְעַם יִשְׂרָאֵל חַי ●●

שְׁמוֹנַת אֲלָפִים אִישׁ, מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְהֵם זוֹרְמִים עוֹד וָעוֹד וָעוֹד ● שְׁמוֹנַת אֲלָפִים צַיָּרִים, פַּסָּלִים קֶרָמִיקָאִים וּמְבַקְּרֵי אָמָּנוּת בְּעֵין-הוֹד ● עִם פִּיגוּרָטִיבִי אֶל מוּל מוֹרֵל צִירִים, הוֹגֵה-דֵּעוֹת בְּנִימוּס וּבְטֶקְט ● וּבְתוֹכוֹ יֵשׁ הַמְּכוּרִים לַהוֹפּ-אַרְט וְלַקִּינֶטִי, וְיֵשׁ הַנִּגְמָלִים מִן הָאַבְּסְטְרַקְט ● וְטוֹנוֹת שֶׁל אַשְׁפָּה רֵיאָלִיסְטִית, יְפַנֶּה הַדַּחְפּוֹר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים ● „אֵיךְ הַחַיִּים כָּאן?" שׁוֹאֵל תַּיָּר מָצוּי אֶת אֶחָד הַתּוֹשָׁבִים ● עוֹנֶה לוֹ אִיצְ'ה: „אֲנִי מַשְׁוֶה בְּמֵאָה צַיָּרִים וּמֵאָה מִלְיוֹן עַרְבִים" ● וְזֶה נִשְׁמַע הֶגְיוֹנִי, כִּי זֶהוּ הַמַּצָּב עוֹד מִימֵי פָּלֶשְׂתִּינָא (א"י) ● וַעֲבוֹדָה נֶחֱרֶצֶת הִיא, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל חַי ●●

מָאתַיִם אֶלֶף בְּנֵי אָדָם – כְּמוֹ מוֹסֶרֶת הַתִּקְשֹׁרֶת – יָרְדוּ לְאֵילַת עִיר פְּרָזוֹת ● וְקוֹרְעוֹת אֶת יַם-סוּף מֵאָה אֶלֶף חֲתִיכוֹת, שְׁמֵנוֹת וַחֲטוּבוֹת וְרָזוֹת ● וְעַם יִשְׂרָאֵל לוֹחֵשׁ עַל גֶּחָלִים אֶת שִׁבְחֵי הַבָּשָׂר וְהַדָּגִים ● וְאֶת הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ בְּשֶׁל יְמֵי הַגֶּשֶׁר שֶׁבֵּין הַחַגִּים ● וְכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ, מֵעֶשֶׂר-דַּקּוֹת-מִקִּרְיַת-שְׁמוֹנָה וְעַד לְעֶשֶׂר-דַּקּוֹת-מִכְּפַר-סָבָא ● וְיַחַד נוֹגַעַת בְּיֶתֶר וּמֵיתָר בְּמֵיתָר מִתּוֹךְ טָאבָּא ● וְתַחַת חֻפּוֹת הַפְּלַסְטִיק מִתְפַּלְּלִים בְּנֵי עַמֵּנוּ אֶת

מוּסַף הַבְּרִידְג' וְהַפּוֹקֶר ● וְשֶׁמֶשׁ אָרוֹם עוֹנֶדֶת אֶת טִפּוֹת הַיַּהֲלוֹמִים עַל הַשָּׁבִים מִשְּׂחִיּוֹת הַבֹּקֶר ● וּבָתֵּי הַמָּלוֹן גְּדוּשִׁים וְכָל מַצָּע שָׁמוּר וְהָעִיר כֻּלָּהּ בְּפִיֶּסְטָה ● וְחַג הָאָבִיב נוֹחֵת וְנוֹחֵת וְנוֹהֵר עַד רַפֵּי נֶלְסוֹן וְ„סוֹנֶסְטָה" ● וְאֵין כְּבָר אִישׁ הַשּׁוֹאֵל „מַה נִּשְׁתַּנָּה?" בִּרְאוֹתוֹ עַל הַחוֹף בְּרֵכַת שַׁדַּי ● וְגַם הַקְּשִׁישִׁים חָשִׁים הִתְרוֹמְמוּת רוּחַ וָחֹמֶר – וְאֶת עַם יִשְׂרָאֵל חַי ●●

בְּכָל רִשְׁתוֹת הַשּׁוּק הַגְּדוֹלוֹת רוֹקְנוּ מַדָּפִים ● וְכָל עֲגָלָה עֲמוּסַת חֲלוֹמוֹת וְכֵלִים נוֹצְצִים וְיָפִים ● בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, מְעֻנִּים וּלְחוּצִים, פָּשְׁטוּ עַל כָּל הַקַּנְיוֹנִים ● עַד כִּי בְּקוֹ-אוֹפּ הִפְשִׁילוּ הַמְּנַהֲלִים שַׁרְווּלִים וְהָלְכוּ לִהְיוֹת זַבָּנִים ● הַשָּׁעוֹת הַנּוֹסָפוֹת בְּכָל הַמַּרְכּוֹלִים, הִתִּישׁוּ סַבָּלִים וְהַנְהָלוֹת ● וְרַק „דְּזַבִּין אַבָּא בְּאַלְפֵי זוּזֵי" הֵם שָׁמְעוּ שֶׁהַקֻּפּוֹת מְצַלְצְלוֹת ● „אַרְבָּעָה חָדְשֵׁי פִּדְיוֹן בְּעֶרֶב-הַפֶּסַח!" שָׂח אַחַד הַמְּנַהֲלִים בְּקוֹל ● וְהִבִּיט בְּעֶרְגָּה וּבְאַהֲבָה אֶל הָעָם הַיּוֹצֵא בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל ● וְכָל קוֹנֶה – הוּא יְהוּדִי תָּם, שֶׁעַד מֵאָה וְעֶשְׂרִים יִחְיֶה ● וְכָל יְהוּדִי – אֵינוֹ קְלַיֶּנְט בְּדַרְכּוֹ, וְלֹא חָשׁוּב בַּמֶּה, הָעִקָּר – „שֶׁיִּהְיֶה" ● וְ„רַק פַּעַם אַחַת חַיִּים" עַל כֵּן צָרִיךְ לִחְיוֹת מַהֵר, כִּי אֵין פְּנַאי ● וְהַחֶשְׁבּוֹן יַגִּיעַ רַק בְּעוֹד חֳדָשִׁים, וְעַד אָז – עַם יִשְׂרָאֵל חַי ●●

וְרַק הַיֶּלֶד הַזֶּה, שֶׁרָאָה אֶת הַמֶּלֶךְ עֵירֹם, הִסְתַּכֵּל בַּהֲמֻלָּה וְהַהוּלָּא ● וְנִזְכַּר שֶׁמִּמַּעֲרָב יֵשׁ לוֹ אֶת קַדָּאפִי וּמִמִּזְרָח אֶת הָאַיָּתוֹלָּה ● וְנִזְכַּר בַּסַּחַר שֶׁבְּמֶשֶׁךְ שֶׁבַע הַשָּׁנִים הַקְּרוֹבוֹת ● הוּא יִצְטָרֵךְ לִפְרֹעַ מִילְיַארְדִּים עַל מִילְיַארְדִּים שֶׁל חוֹבוֹת ● וְנִזְכַּר עוֹד עַל מִינֵי תַּחֲזִיּוֹת וּבְשׂוֹרוֹת לֹא טוֹבוֹת ● רַק הַיֶּלֶד הַזֶּה, מְקַלְקֵל הַשְּׂמָחוֹת הַיָּדוּעַ, נֶאֱנַח וְאָמַר: „אֵי! אֵי! אֵי! עַם יִשְׂרָאֵל, עַם יִשְׂרָאֵל, אֵיפֹה אַתָּה חַי? ● וּלְאָן כָּל זֶה יוֹבִיל? וְאֵיפֹה כָּאן הַגְּבוּל?" ● עוֹד נֶאֱנַח הַיֶּלֶד הַזֶּה, וְיָצָא – כְּמוֹ כֻּלָּם – לְטִיּוּל ●●

„שחצנים!"

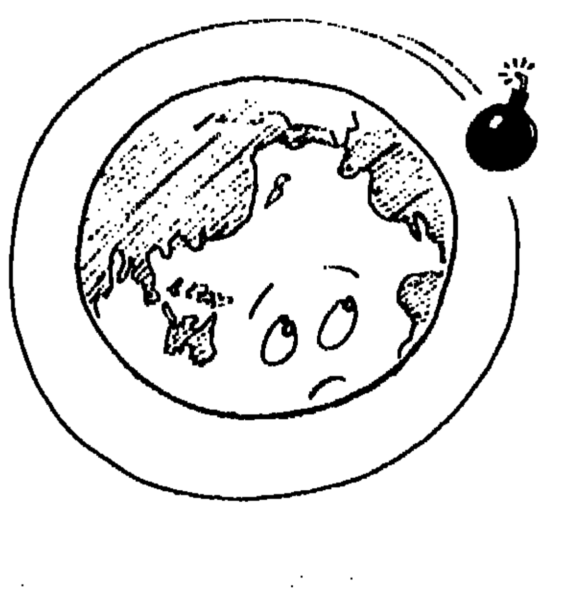

דוד שחם

הלבן והשחור

זו לא היתה ידיעה שסוכנויות החדשות הבריקו אותה לכל חלקי העולם. אבל המהפך שהיא מסמלת עשוי עוד להתגלות כבעל חשיבות רבה הרבה יותר מעניינים אחרים, שנראה לנו עכשיו כי הם עומדים ברומו של עולם.

מדובר בסיכסוך שהתעורר אחרי הבחירות האחרונות למועצת העיר סטוקטון בקליפורניה. מסתבר שבבחירות אלו התעוררה בעיה עדינה, שמועצת העיר נקראת להכריע בה. האם אחד, מרק סטבינס, הוא שחור, או שהוא לבן? אם הוא שחור – יוכל לתפוס את המקום שאליו נבחר במועצת העיר. אם הוא לבן – יצטרך לוותר על המקום.

לפי מראהו של מרק סטבינס, קשה להחליט אם הוא לבן או שחור. יש לו שיער מסולסל, שצבעו חום בהיר, עיניו כחולות ועורו לבן למדי. בתעודת הלידה שלו (בארצות-הברית רושמים דברים כאלה) רשום שהוא בן הגזע הלבן. אבל למרות כל העובדות החותכות האלה, ממשיך מר סטבינס לטעון בעקשנות שהוא שחור למהדרין.

עולם הפוך? אולי. מי המשוגע שיתעקש שהוא שחור, כאשר בתעודותיו כתוב שהוא לבן? אבל בשיגעון הזה יש שיטה. מרק סטבינס הציג עצמו כשחור כשרץ לבחירות, ולא במקרה. שמונים וחמישה אחוזים מתושבי מחוז הבחירה שלו הם כושים או יוצאי אמריקה הלטינית. למועמד לבן אין במחוז בחירה כזה סיכוי רב יותר מלכדור שלג בגיהנום. ואכן, מר סטבינס, שהוצג בפני הבוחרים כבן הגזע השחור, זכה בניצחון מוחץ על פני מועמד שחור אחר, ששמו במקרה וייט, דהיינו לבן.

למציאות יש לפעמים בדיחות פרטיות משלה.

★

המועמד השחור שנכשל לא קיבל את כישלונו בשלוות הנפש הראויה. הוא נבר בארכיונים, חיפש וחיטט, עד שגילה שמרק סטבינס רשום בהם כבן הגזע הלבן. ואז הגיש לבית-המשפט בקשה לביטול תוצאות הבחירות, בנימוק של הונאת הבוחרים. „אני יכול להכיר לבנים מרחוק", העיר מר וייט הערה, שהגזענות שבה בולטת למדי, גם אם היא פונה בכיוון ההפוך מן המקובל. „מייד ראיתי שהוא לבן, ולא שחור".

להגנתו הביא מרק סטבינס את רעמת השיער המתולתל שעל ראשו. אבל וייט השיב, שזו תוצאה של סילסול תמידי. מי זוכר את הזמנים שכושים היו מוכנים לעבור עינויים קשים כדי ליישר את שיערם המתולתל?

כדי לסבך עוד יותר את התמונה כדאי לציין שמר וייט, השחור הוודאי, הוא עשיר מופלג ומתגורר בלב הגיטו הכושי בבית בן עשרים ושבעה חדרים, ואילו מר סטבינס, השחור המפוקפק, והשחור כלבן, הוא שכיר בעל אמצעים מוגבלים. אבל לא זה העיקר. העיקר הוא – מיהו השחור האמיתי?

הרבה מים זרמו במיסיסיפי מאז ביקשו שחורים להעמיד פני לבנים, עד שכבר יש לבנים המבקשים להעמיד פני שחורים. לא במקרה נעשו שחורים רבים ראשי-עיר, בלוס-אנג'לס, בשיקאגו, בדטרויט. אפילו באטלנטה שבלב הדרום. ומי שאינו יודע לקרוא את הכתובת הזו, הכתובה על הקיר שחור על גבי לבן, אינו יודע לקרוא.

בועז עברון

זמנם עבר

כל זה לא יעזור להם.

לא יעזרו להם ה„טיולים" בחברון והכרזותיו המפוצצות של יצחק שמיר. לא יעזור להם „חידוש הבינוי בחצר היהודים" דהתם, כהכרזתו החגיגית של לוי לוי. ולא יעזרו להם ההכרזות שלהם עצמם על „כל עם ישראל" שבא לשם כביכול.

ואין זה רק מפני שהתעלולים שלהם נמאסו על כל אותו עם ישראל שהם מדברים עליו כאילו הוא נתון בכיסם. ואין הימאסות זו רק תוצאת ההבנה שהחלה חודרת למוחם של הרבים שהכספים שמתבזבזים עליהם חסרים בעיירות הפיתוח, ב„מספנות ישראל", ב„סולל בונה" ובקופת-חולים. ואין היא רק תוצאת העובדה שתעלולי חרדתיים בכלל, ולא רק של „גוש אמונים" והמיגזר המוביל שלו, הרב כהנא, החלו לצאת מהאף ומהאוזניים של כולנו, לא רק של ה„יונים".

סיבת היסוד היא, ש„הזרימה ההיסטורית" מתחילה לפעול נגדם. עובדות היסוד של המדיניות והדמוגראפיה, שעליהן אי אפשר להתגבר, אפילו כשבטוחים שהמשיח יגיע במטוס הראשון מחר בבוקר – מתחילות להשפיע את השפעתן.

★

שתיים-שלוש מלים על דמוגראפיה, אף-על-פי שלכאורה כבר הכל ידוע בנידון. והמלים לקוחות מספרו החדש של יהושפט הרכבי, „הכרעות גורליות" (הוצאת „עם עובד"): „כבר עכשיו מצויים מערבה לירדן... בישראל ובשטחים, (לפי מפקד 1983) – 348 אלפי ילדים ערבים בגיל אפס עד ארבע, לעומת 359 אלפי ילדים יהודים מאותן קבוצות גיל. כלומר, כשילדים אלה יתבגרו, יהיה מספר הצעירים יוצאי צבא בשתי האוכלוסיות שקול פחות או יותר. במגמות הנוכחיות...יהיו בשנת 2000 ממערב לירדן ב־20 אחוז יותר ילדים ערבים בגילים אלה מילדים יהודים. מחשבתון הסטטיסטי לישראל לשנת 1984 מתברר, כי בשנת 1983 היו לערבים הישראלים 23,831 לידות ולערביי השטחים 52,397 לידות, כלומר, בסך הכל היו ב„ישראל השלמה" 76,228 לידות לערבים, ולעומתן 74,893 לידות ליהודים... עד שנת 2015 תהיינה האוכלוסיות הערבית והיהודית שקולות בגודלן, והיחס ביניהן ילך וירע מבחינת היהודים... הבעייה אינה רק כמותית. קבוצה אתנית אחת יכולה לשלוט באחרת בכל שיש פער איכות ניכר לטובת הקבוצה השליטה. האוכלוסיה הערבית מתקדמת, מעמד המשכילים בה ילך ויגדל, דרישותיה תהיינה תקיפות והשליטה בה קשה יותר, ואפילו בטרם יגיעו הערבים להיות רוב". (ע' 62,61).

מי שבונה על עלייה, מדבר שטויות. אין עלייה ולא היתה עלייה ממשית מזה 30 שנה. יתר על כן: אין ממה להעלות. כבר היום, לפי חישובים שונים, נולדים בישראל יותר מחצי הילדים היהודים בעולם. העם היהודי בעולם מתמעט, והוא לא יורו לבוא ארצה רק משום ש„גוש אמונים" חושש לשואה דמוגראפית, כמו שלא בא עד עכשיו.

★

את זה תפסו הרב כהנא ו„התחיה", ויש להם „תרופה" - לגרש את הערבים.

גם זה לא יצליח. ולא רק מפני שהכלכלה הישראלית פשוט לא תוכל להסתדר עוד בלי ערבים. ולא רק מפני שהערבים הם הם הבונים את כל ישובי ה„גוש" (סוף סוף מישהו צריך לעבוד, כשיש קהל גדול כזה של טפילים הניזונים מכך שהם כביכול „לומדים תורה"). זה לא יצליח מסיבות שקשה להגדירן בדיוק, אבל הן ממשיות וקשות ממש כמו מספרים דמוגראפיים.

כמו שמלחמת לבנון היתה בלי ספק המלחמה היזומה האחרונה של ישראל, למרות שלכאורה אין סיבה שלא ניזום מלחמה נוספת; כמו שלא יכולנו לכבוש את בירות לבנון, אפילו שמבחינה צבאית טהורה לא היתה בכך כל בעייה (הרכבי טוען בצדק שלמעשה הפסדנו באותה מלחמה, אפילו שניצחנו בכל. הקרבות) – כך גם לא נוכל לגרש את הערבים מארץ-ישראל.

הפעם היחידה שאפשר היה לעשות זאת, מבחינת דעת הקהל העולמית והאווירה הבינלאומית בכלל, היתה כשהותקפנו על-ידי המדינות הערביות בשנת 1948. בן-גוריון היה שמח אילו לא היה נשאר בארץ אף ערבי אחד, אבל גם הוא לא העז לעשות אף צעד אחד כזה בזמן מבצע סיני, לא כלפי ערביי ישראל ולא כלפי תושבי רצועת עזה. אפילו בתנופת מלחמת ששת הימים, כשאהדת העולם היתה לצידנו, לא העזו השלטונות שלנו לבצע גירושים המוניים מהגדה ומהרצועה. יש דברים מסויימים שפשוט אינם ניתנים לביצוע, מבחינת הלך-הרוחות הכללי בעולם. אפילו הנשיא רייגן אינו מצליח להעביר בקונגרס הענקת מאה מיליון דולר ל„קונטראס" בניקאראגואה, חרף כל הדיבורים על סכנת הקומוניזם וההיסטוריה האמריקנית בנקודה זו, וזה לגבי איזור שבאורח מסורתי ראתה אותו ארצות-הברית כאיזור קולוניאלי-למעשה שלה.

★

את ערביי ארץ-ישראל לא יוכל לגרש אפילו הרב כהנא, גם אם יתגשמו פעם הסיוטים הגרועים ביותר שלנו. דברים כאלה לא יכולה להרשות לעצמה אפילו מדינה התלויה מעט מאוד באחרים, כדוגמת אפריקה-הדרומית. מדינה כישראל אפשר יהיה לעצור בשיחת טלפון אחת, שבה פשוט מאוד ייאמר לכהנא או ליובל נאמן (אינני מבדיל ביניהם) שאנחנו, היינו ארצות-הברית, אומנם לא נעשה לכם דבר – אבל להווי ידוע לכם שאם הגירושים לא ייפסקו מיד והמגורשים יוחזרו, אזי החל ממחר בבוקר בשעה שש, אינכם נתונים עוד לחסות המטריה האמריקנית, והודעה ברוח זו מועברת ברגע זה לקרמלין. נקודה. זה יספיק לקפל אותם. אבל מהר.

אבל צרות רבות ואסונות רבים הם עוד ימיטו עלינו, ועוד חזון למועד.

„השנה אני לא טס לאף מקום..."

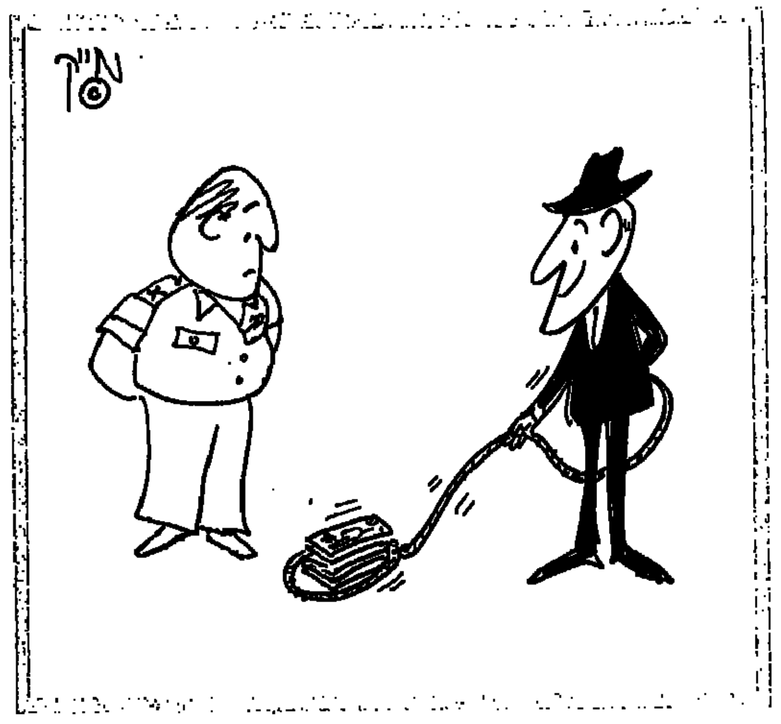

זיוה יריב

ראש קטן וראש גדול

אני משוחרר צה"ל עם סעיף 21, אין לי תעסוקה. מובטל כמה שנים.

הלכתי למשרד הבטחון וביקשתי כתור משוחרר צה"ל היתר לעסוק בסחר הרואין בינלאומי, בידע ובציוד. אז גרשו אותי משם ואמרו לי שהרואין זה דבר מסוכן וקטלני, והורג אנשים ולא אקבל בשום אופן רשיון.

אבל אמרו לי שם, שאם הייתי הולך בזמנו לקורס קצינים ולא היה לי מה לעשות אחרי השיחרור, והייתי מובטל, אז היו נותנים לי רישיון להיות סוחר נשק והייתי יכול להרוויח מיליונים. למה שנשק זה בכלל לא מסוכן, ולא הורג כמו הרואין.

וואללה, למה הייתי ראש קטן ולא הלכתי לקורס קצינים!

קולות האביב

פסח הוא חג החרות, חג האביב, חג העומר, ורק באחרונה שמתי לב שהוא בעיקר חג לאוזניים.

חג מצחיק שופע צלילים, קולות, ציוצים, איוושות, רחשושים, ופצפוצים, כמו בסרט של ז'אק טאטי. לאן שלא תברח רודפת אחריך הסימפוניה הבלתי גמורה של כירסום מצות, ריסוק עלי חסה, פיצוח אגוזים, וניפוץ ביצים קשות.

תארו לעצמכם ארוחת-ערב חגיגית בפסח בבית ראש-הממשלה, לכבוד שר החוץ האמריקני שולץ, או הגברת תאצ'ר.

„מיסטר שולץ, בעניין (קריץ) המענק (קראץ)", אומר פרס כששיניו גורסות בקול נפץ מצה קולנית והיסטרית.

„סליחה, (פיץ) לא שמעתי (פאץ), מה אמרת (קנאק)" עונה שולץ כשהוא מרוצץ על השולחן גולגלתה הקשה של ביצה עקשנית, ומנער מחליפתו פרורי מצה מרשרשת.

„כן, (קראססס) גם אני (קראססס) אוהב חרוסת (קריץ), אם ירדתי (טראח) לסוף דעתך", מחייך פרס כשפיו מכסה בתיאבון עלה חסה עסיסי ואודניו פולטות ענני אבק כשר למהדרין.

ותארו לעצמכם את שני סוכני הסי.אי.איי. במשרדם בוושינגטון, הנאלצים בתוקף תפקידם להאזין לשיחה חשובה זו המתנהלת בין משק כנפי החסה, המיית המצה, ותרועות הצנון.

חרדתם וראי גוברת והולכת מניתוץ לניפוץ, מסיפצוץ למיצמוץ. וכשנכתשת המצה לרסיסים וצוללת במצולות המרק, כבר מרחפת סכנה איומה על עור התוף של צמד הסוכנים המודאג לשלומו של שולץ.

ואז מגיעה לשולחן המסובים בירושלים צלחת האגוזים והפיצוחים. בום! טראח! קריץ! קראץ! הטייפ-רקורדר בוושינגטון כמעט מתפוצץ להם ביד.

אבל שני הסוכנים המיומנים יודעים היטב את המוטל עליהם. הם מזעיקים את כוח דלתא והצי השישי לחלץ את שולץ ותאצ'ר מהתקפת הטרור הוודאית.

טרור בינלאומי

בזמן האחרון קשה לתפוש פינה שקטה בכדור הארץ, אומר טרי קולק.

בפאריז אתה עלול לחטוף פצצה. בלונדון ורומא אתה עלול להתרומם על טיל. בדיסקוטק בברלין ממתין לך מטען או מכונית תופת. גם במטוס מצפה לך הפתעה – חטיפה ללוב או צניחה חופשית מגובה שלושים אלף רגל, או קריירה מזהירה של אומצת בשר הסובבת את כדור הארץ כלוויין.

בירושלים אורב לך בפינה סכין בגב או אקדח טוטו בעורף. בדרך לרמאללה, כביש רמות, ומאה-שערים, מתעופפות אבנים. במבואות שכם וטול-כרם מחכים לך בקבוקי תבערה ורימונים, ובגליל שורקות קטיושות.

לכבוד חג הפסח, חג החרות, החלטנו במועצה משפחתית סודית לבחור פינה בטוחה ומוגנת, עמוק בתוך חקו הירוק, מקום שאפשר לנשום בו אוויר פסגות, נקי ממחבלים, טרוריסטים, קנאים וחרדים.

הכנו צידניות, תרמילים, תרמוסים, ויצאנו בשיר על שפתיים למערות הכרמל. עוד אנו עולים בשביל המתפתל ופתאום צרח הבן שלנו – מוקש נעל! תפשנו מחסה והשתטחנו כמו חיילים מאומנים על הקרקע.

כשקמנו התברר לנו שנחתנו ישר בשדה מוקשים צפוף וטובעני. המקום היה זרוע מוקשי נעל מגוונים, מוקשי סנדל, ועוד אלפי מטענים מזוהים ובלתי מזוהים מוסווים בניירות טואלט, עיתונים ישנים, ומוספי חג מעררכנים.

זהו זה – פינת החמד הבטוחה היחידה בארצנו הפכה גם היא למרכז טרור בינלאומי.

נתן ברון

הדוכסית

כך חולפת תהילת עולם. כאשר מתה בשבוע שעבר בביתה, ביער־בולון בפאריז, לא היתה הדוכסית מווינדזור אלא שבריר־של־זכרון, משהו מטושטש, דמות מערפילי העבר.

והרי הסיפור של מלך אנגליה, אדוארד השמיני, ואהובתו האמריקנית — הוא ה„רומן הרומנטי" במיטבו. לעומתו מחוויר כל סרט ערבי ביום ששי אחר־הצהריים, ואפילו השמאלץ של אנה־קרנינה בסידרת הטלוויזיה נראה מאולץ ומאבד את טעמו.

מה שלא היה בפרשיה הזו, שהסעירה את העולם לפני כ־50 שנה: אהבה, פוליטיקה, כסף, ונכסים, מאבקי־כוח, מיסתורין — ואפילו דרמות המתאימות יותר לספריו של סופר־הריגול ג'ון לה־קארה. עשרות ספרים, מאות ואלפי מאמרים, נכתבו על הפרשה, ובצדק: סיפור כזה, על מלך צעיר ונאה המוותר על כס מלכותו בגלל אשה — ועוד אמריקנית, וגרושה פעמיים — סיפור כזה לא היה, ובוודאי לא יהיה.

*

אבל, האמת קצת שונה מכל הסופרלטיבים שהוענקו בשעתו לפרשה הזאת.

ראשית, לפי כל העדויות וההתרשמויות היה אדוארד השמיני, במחילה, פשוט טיפש. איש חלש, לא משכיל, שכלל לא אהב ולא נהנה מכל עניין המלוכה. ונא לא לשכוח, כי להיות מלך אנגליה ב־1936 אינו דומה למצב ב־1986. אנגליה באמת שלטה ברוב העולם, והשמש לא שקעה מעולם באחת הפינות של האימפריה הבריטית. אבל המלך המהסס והמגמגם הזה, רווק בן 40, שפסיכיאטרים היו בוודאי עושים עליו הון לו נמסר לטיפולם, סבל מכל העניין: הוא לא אהב את המגע עם המוני העם, העדיף לצאת למסעות ולבילויים במקום לטפל בענייני המדינה, ובסך־הכל גם לא כל־כך הבין את מהות תפקידו ואחריותו.

ואז הופיעה לה ווליס סימפסון. אשת העולם הגדול, גברת רצינית, פיקחית, שאפתנית — וחשוב מכל: היא לא לקחה אותו ברצינות. היא שיעשעה אותו, חילצה אותו ממצבי־הרוח הקודרים שלו, הכניסה אותו למעגלים חברתיים שמעולם לא הכיר ולא ידע, ובסך־הכל הכניסה הרבה אור לחייו אשר — עד כמה שהדבר ייראה מוזר עם כל הארמונות ושומרי־הראש והטקסים — היו די עלובים וקודרים.

על מה הוא ויתר, אדוארד, ומה הוא קיבל בתמורה? צריך פעם לשאול את השאלה הזאת. מי עשה עיסקה טובה יותר — הוא או היא? מה היא היתה צריכה אותו בכלל — אשה פיקחית, מצליחנית בחברה, שנונה ורבת־קסם כמוה?

הצלמים הרבים שצילמו אותם כל ימיהם, הנציחו לתמיד את התמונות הללו: הזוג ווינדזור בנשף, בסעודה, בכניסה לארמון כלשהו באירופה, בתא באוניית־פאר. ותמיד, תמיד, אפשר לראות בבירור את הסיפור האמיתי: היא, עיניים מברי־קות, חיוך בטוח, הבעה של שליטה עצמית מוחלטת; הוא, עגום, עיניים טרוטות, הבעה של ילד שלקחו לו צעצוע.

מאז ומעולם הציגו את ווליס סימפסון כצד הרע בכל הפרשה. היא לכדה אותו בקסמיה, את המלך המסכן והטוב, פיתתה אותו והעלתה אותו כדג בחכה. אבל מעולם לא נוצר דג שכה שמח למצוא את הקרס התלוי כדי שייתקע בפיו הפעור.

*

לצידה של הפרשיה הרומנטית הזו — קיים בהקשר הזה גם סיפור נוסף, לא פחות חשוב, בתחום אחר.

הרומן של המלך וגב' סימפסון גרם למשבר פוליטי חמור בבריטניה. הממשלה צריכה היתה לאשר את הנישואים, וראש־הממשלה דאז, סטנלי בולדווין, סירב בתוקף. לעומתו, ניצבה קבוצה אחרת, שכונתה „מפלגת המלך". דוברה הראשי היה אז ווינסטון צ'רצ'יל.

צ'רצ'יל ב־1936? איש בן למעלה משישים, שנמצא במדבר הפוליטי כשבע שנים, כבודד ממוקדי־הכוח, ללא עורף פוליטי, עם בעיות כספיות קשות. בקיצור: אדם בסוף דרכו הפוליטית והציבורית.

בוויכוח המכריע בפרלמנט, באחד הדיונים הדרמאטיים ביותר בתולדות הגוף הזה, הגיעו הדברים לידי כך שצ'רצ'יל נאלץ להפסיק את נאומו. וזו, שנים לאחר שנכנס בפעם הראשונה כציר צעיר, אחרי קריירה מזהירה כשר בתפקידים שונים, אחרי מוניטין כוכב של נואם מבריק כאין כמוהו — קמו מולו רוב צירי הפרלמנט, הראו לעברו קריאות־גנאי והטביעו את דבריו במטר של בוז וליגלוג. צ'רצ'יל עזב באותו יום את הפרלמנט מובס, מותש, אומלל למראה. איש גמור ומחוסל.

כ־3־4 שנים לאחר מכן, באחד מאותם סיבובי־גורל שההיסטוריה אוהבת לשחק בהם כמו ברולי־טה, הפך צ'רצ'יל לראש ממשלת בריטניה והיה לאיש שסימל יותר מכל את המנהיגות, ההחלטות ואת האומץ האישי מול היטלר.

כדאי לחשוב לפעמים על הרולטה הזו. היא עדיין ממשיכה להסתובב פה ושם.

פרשת השבוע

„אחרי מות"

מאת מנחם בקר

פרשת „אחרי מות" מתארת בפרטות רבה את עבודת הכוהן הגדול ביום הכיפורים, בימים שבית־המקדש היה קיים. כזיכרון לעבודת־הקודש, שבטלה עם חורבן הבית השני, קבעו חכמי ישראל לקרוא את הפרק הראשון בפרשה זו (פרק ט"ז) בין שחרית למוסף ביום הכיפורים (מגילה ל', א').

בניגוד לשלושת הרגלים (פסח, שבועות וסוכות), אין יום הכיפורים מוזכר כלל בספר „שמות" ובספר „דברים". אולם זכה היום הקדוש בשנה לפרק מיוחד בספר „ויקרא" — הפרק הפותח פרשת „אחרי מות" — בו משובץ הפסוק המציין ייעודו ותכליתו של יום הכיפורים: „כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, לפני ה' תטהרו" (ט"ז, ל').

*

במנחה של יום הכיפורים קוראים פרק י"ח, ה־מסיים פרשה זו, המוקדש לדיני „עריות" (יחסי־אישות אסורים) וטהרת המשפחה.

יש אומרים, שהקדמונים תיקנו לקרוא פרק זה ביום הכיפורים בהשפעת דברי־הפתיחה שבו: „כ־מעשה ארץ מצרים... וכמעשה ארץ כנען... לא תע־שו, ובחוקותיהם לא תלכו. את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם" (י"ח, ג'־ד'). בפסוקים אלה מנוסחת בתמציתיות רבה כל תורת היהדות בתחום של „סור מרע" ובתחום של „עשה טוב". משום כך מתאים פרק זה להיקרא ביום הקדוש ב־שנה, המלכד את המוני בית ישראל לחטיבה אחת.

„דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: אני ה' אלקיכם" (י"ח, ב')

שנינו במסכת ברכות (א', ה'): „מזכירין יציאת מצרים בלילות". מפרש זאת רבנו עובדיה מברטי־נורא (1450—1516): אומרים פרשת ציצית (במדבר ט"ו, ל"ז־מ"א) בקריאת שמע של ערבית, ואף־על־פי שאין לילה זמן ציצית (= אין מצוות ציצית נוהגת בלילה), מפני יציאת מצרים שבה (= משום המצווה להזכיר את יציאת מצרים גם בלילות, כדרשת בן זומא בהמשך המשנה שם).

לדברי הגאון רבי אליהו מווילנא (1720—1797), כוונת המשנה שלפנינו היא, שאין לומר פרשת ציצית בקריאת שמע של ערבית, אלא יש להזכיר את יציאת מצרים בימים ובלילות כאחד; וכן מפורש בתלמוד הירושלמי.

בעניין זה מסופר בגמרא (ברכות י"ד, ע"ב), ש־בארץ ישראל היו נוהגים לומר בקריאת שמע של ערבית את ההתחלה והסוף של פרשת ציצית: „דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם — אני ה' אלקיכם אמת"; ואחר־כך המשיכו באמירת „אמת ואמונה...", שיש בה הזכרת יציאת מצרים.

שואלים על כך חכמי ישראל: הכיצד הורו היתר בארץ ישראל לחצות פסוקים מן התורה? הרי גמרא מפורשת היא: „כל פרשה דלא פסקה (= שלא חצה אותה) משה רבינו, לא פסקינן" (ברכות י"ב, ע"ב)!

מיישב זאת הגאון רבי אליהו מווילנא בדרך ה־באה: הפתיחה והסיום בפרשת ציצית (שהם שני חצאי פסוקים) מובאים בפרשת „אחרי מות" בפסוק שלם (י"ח, ב'). משום כך יכלו לומר זאת בארץ ישראל, כדי להזכיר אחר־כך את יציאת מצרים ב־לילות...

ממדרשי חז"ל

„ושמרתם את חוקותי ואת משפטי, אשר יעשה אותם אדם וחי בהם" (י"ח, ה')

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: נימנו וגמרו (= חכמים דנו והחליטו) בעליית בית נתזה בלוד: כל עבירות שבתורה — אם אומרים לאדם: „עבור ואל תיהרג", יעבור ואל ייהרג; חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות (= יחסי־אישות אסו־רים) ושפיכות דמים (שמצווה למסור את הנפש על קידוש השם, ולא לעבור עליהן).

ומניין (= מהיכן למדים), שבכל עבירות שבתורה (חוץ משלוש) יעבור ואל ייהרג? שנאמר: „ושמר־תם את חוקותי וגו' וחי בהם" — ולא שימות בהם.

חסידים מספרים

הצד השווה שבין העשירות לקטורת

מעשה בעשיר מופלג בפטרבורג, בירת רוסיה הצארית, שיצא לו שם רע בקהילות ישראל, שקופץ ידו לכל דבר צדקה ואינו נושא פנים אפילו לגדולי ישראל, הבאים להתרים לצרכי הכלל.

פעם נזדמן אצלו רבי ישראל ליפקין מסלנט, אבי תנועת ה„מוסר" בליטא (1810—1883), והשמיע באוז־ניו את הדברים הבאים: בעבודת הכוהן הגדול ביום הכיפורים נאמר: „ונתן את הקטורת על האש... ולא ימות" (ט"ז, י"ג); מדייק מכאן רש"י על־פי חז"ל: הא (= אבל) אם לא עשאה כתיקנה — חייב מיתה. והנה שנינו במסכת יומא (כ"ו, ע"א), שהקטורת שהקריבו הכוהנים במקדש משפיעה להורדת עושר ממרום, שנאמר בברכת משה לשבט לוי: „ישימו קטורת באפך וכליל (= קרבן עולה) על מזבחך" (דברים ל"ג, י'); ובסמוך לכך נאמר: „ברך ה' חילו" (שם, י"א).

מכאן נמצאנו למדים, שקיים צד שווה בין העשי־רות לקטורת: כשם שבמעשה הקטורת אם לא הש־תמשו בה כדת וכדין, נענשים על כך בעונש מיתה; הוא הדין בעשירות. אם יודעים לנצלה למעשים טובים — מגיעים על־ידיה למעלות גדולות ועצו־מות; ואם חלילה נכשלים בה ואין מנצלים אותה להיטיב עם הבריות הנזקקים לעזרת הזולת — נהפכת העשירות לרועץ לבעליה ועלולה לדחוף אותו לעברי פי־פחת...

פרופר — זה „אסם"

(סוף מעמ' 13)

שנים רבות שימש פרופר בתפקידים ציבוריים, כחבר בהנהלות של בנקים ושל גופים ציבוריים שונים, דוגמת „רוטארי". אך ביתו השני, אחרי המפעל, היה בית התאחדות התעשיינים. שם שימש בתפקידים רבים, ביניהם ראש אגף המזון, חבר נשיאות וחבר הוועד הפועל. הוא חש כנציגה של התעשייה כולה. תמיד היה חשוב לו להגן על התעשייה, ובמקרים שתוכננו צעדים, אשר נועדו לפגוע במפעלים, הוא היה מפעיל את מלוא כוח השפעתו כדי לבטל את הגזירה.

לפני שנים מספר, כאשר אך החלים מהתקף־לב קשה, נודע לו, כי גורם בכיר במשרד הבריאות תוקף את מפעלי המזון בשל תוספות מסוכנות של צבע מאכל, שהם מוסיפים למוצריהם: גורם זה אף ביקש לאסור את ייצורם של מוצרים שונים. פרופר, כחוש לאחר ההתקף, יצא למלחמה. כולו אש וגופרית, הוא קרא בקול רועם: „איך ייתכן, שפקידים יעשו דבר כזה לתעשייה מפוארת" בסופו של דבר, הוא ניצח את „הפקיד", ששוב אינו עובד במשרד.

„מרחמים עלי ומזמינים אותי"

פרופר נימנה עם 11 המייסדים של חברת ההשקעות „דנות", הנמצאת בפירוק בגלל הפסדים כבדים. למרות הפסדיו, הוא לא דיבר סרה בשותפיו בחברה, שהם מגדולי התעשיינים בארץ. רק בקושי הסכים לומר: „זה מה שקורה כאשר לא נמצאים בחברה וסומכים רק על מנהלים". בכלל, קשה היה לדלות מפיו דברי רכילות או מידע על אנשים אחרים, לרבות מתחרים שלו בענף.

את מותו מצא פרופר ביום שני בשבוע שעבר במקום שלא הירבה לפקוד במותו: מסעדת־היוקרה ב„בית אסיה". הוא הוזמן עם בניו, גד ורון, לארוחה חגיגית, שיזמו ראשי „המשביר המרכזי", עימם היה בקשרים עיסקיים משך שנים רבות. שם הוא התבדח ואמר, כי בגלל פרישתו מ„אסם", כולם מרחמים עליו ומזמינים אותו לארוחות־צהריים. בתום הארוחה הוא חש ברע. ליבו הפסיק לפעול ולא הועילו מאמציהם של צוות שח"ל, שהוזעק למקום, ושל שלושה רופאים מבית־החולים „איכילוב" הסמוך. בשעה תשע בערב הוא נפטר, כאשר רעייתו אליס ובניו לצידו.

מאות בנקאים, תעשיינים מנהלי חברות, אנשי משק וכלכלה ליוו אותו בדרכו האחרונה. נשיא התעשיינים, אלי הורביץ, אמר בדברי ההספד: „הלך עוד תעשיין אמיתי, תעשיין שחי את התעשייה עד יומו האחרון, הכל היה חשוב לו למען התעשייה".

שותפיו, בני הדור השני באסם", לא היו שם. אולי ביקש אותם, שלא ילווהו בדרכו האחרונה, והם כיבדו בקשה זו.

עדיליון

"צאתך לשלום ושובך לשלום"

איתך לאורך כל הדרך.

עדיליוני זהב עכשיו ב־3 תשלומים (בתוספת 3% ריבית חודשית)

עדיליון זהב החל מ־125 ש"ח, עדיליון כסף החל מ־33 ש"ח

להשיג בחנויות החברה:

ירושלים - אחד־העם 5, טל. 02-668105 תל־אביב - מנדלי 3, טל. 03-227428

ואצל הסוחרים המורשים:

ירושלים "חצרנוב" - יפו 38, "סטנק" - הילטון, חנות המשביר לצרכן, "אידליך" - בן־יהודה 5; תל־אביב "אהרוני" - הר סיני 2, "אמינות" - בן יהודה 55, "עובדיה יהושע" - שד' רוטשילד 15, "שאשא" - מזא"ה 4, "סטנק" - הילטון ושרתון, "דיאורס" - בן יהודה 11, "יופה את שפיץ" - ככר נמיר 365, "תכשיטי שי" - בן יהודה 33, "גיל" - רמב"ם 24, "תכשיטי דיאנור" - אלנבי 11, "איכבום" - אלנבי 101, "גולדפרב" - מונטיפיורי 26, "תכשיטי פחיילוב" - אלנבי 84, חנות השק"ם - אבן גבירול, חנות המשביר לצרכן - דיזנגוף סנטר; בת־ים "מריא" - רוטשילד 27, "קשלס" - בלפור 47; חולון "צורף רחמים ובנו" - ככר ויצמן 1; פתח־תקוה "ברקוביץ" - מוהליבר 3, "פרץ תכשיטים" - חובבי ציון 15, "תכשיטי שנרך" - ההסתדרות 24; ראשון־לציון "שי" - הרצל 75; רמת־גן "ליכט" - ביאליק 54, חנות השק"ם - הקניון; גבעתיים "אוליך" - כצנלסון 52, חנות השק"ם; חיפה "המצליח" - יפו 24, "פור" - הרצל 8, "אידלשטיין את הולנד" - הרצל 61; קרית־מוצקין חנות השק"ם; הרצליה "מלון דניאל"; רעננה "עדי" - אחוזה 109; אשקלון "תכשיטי רפי" - העבודה 10; אשדוד "תכשיטי קימברלי" - רוגוזין 11; רחובות "אהרון מאיר" - הרצל 173; נס־ציונה "תכשיטי ויזל" - גורדון 1; טבריה "תכשיטי דללי" - רח' הגליל, "מרכז התכשיט" - ככר רסקו, "תכשיטי שי" - הבנים 26; עפולה "שביל הזהב" - ככר העצמאות 6; צפת "תכשיטי שלום" - ירושלים 80; כרמיאל "תכשיטי קנר" - מרכז מסחרי; קרית שמונה "פלר" - תל־חי 54/21; נהריה "שמושקו" - מלון קרלטון; עכו "תאואר צבי ובנו" - ויצמן 15, "אבן חן" - בן עמי 28; נתניה "דובי" - שטמפפר 2, "סנסי" - הרצל 7, חנות השק"ם; חדרה "מרליוך" - הנשיא 52, "יד זהב" - רוטשילד 60; באר שבע "תכשיטי וילי" - קק"ל 114, "תכשיטי חביב" - הדסה 56, "תכשיטי שי" - קק"ל 175, "הרמן" - תחנת אגד, חנות השק"ם; דימונה חנות השק"ם; ערד "טלי" - מרכז מסחרי אילת "אזורית" - מרכז קניות שלום ערד "פינת התכשיט" - מרכז מסחרי; נתיבות "תכשיטי אוצר" - מסג' בנק הפועלים; קרית־גת "תכשיטי שוקי" - מרכז מסחרי 77; רמת־השרון "חבוידעס" - סוקולוב 53.

הזמנות טלפוניות (24 שעות ביממה) טלמיילקס. טל. 03-7511235. (דמי משלוח וביטוח 3 ש"ח)

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות טל. 02-668105.

לשכת הפרסום הממשלתית

חוברת טיולי קיץ '86 של מליה „יצאה לאור"

דרוש אותה אצל סוכן הנסיעות שלך

מצא את הטיול שלך ממגוון הטיולים שמליה' מציעה לספרד ופורטוגל, אירופה הקלאסית, סקנדינביה ומזרח אירופה ואת בנוסף למגוון אפשרויות הנופש למטייל האינדיבידואלי.

Melia

עם מליה, בלי ספק!

צוות מליה מ.פ.ט. טל. 03-243321 עומד לרשותך בדבר מידע נוסף.

★ **איטליה, הונגריה, אוסטריה** - 19 ימים - 18 לילות
תאריכי יציאה: 15/6, 29/6, 13/7, 27/7, 10/8, 24/8

★ **איטליה, יוגוסלביה** - 16 ימים - 15 לילות
תאריכי יציאה: 5/6, 19/6, 10/7, 24/7, 7/8, 14/8

★ **גרמניה, שוויץ, אוסטריה** - 15 ימים - 14 לילות
תאריכי יציאה: 10/7, 24/7, 7/8, 28/8, 25/9

אוסטריה, הונגריה, יוגוסלביה וגרמניה — 22 ימים — 21 לילות
תאריכי יציאה: 4/7, 18/7, 1/8, 15/8, 29/8, 28/9

★ **רומניה, הונגריה, אוסטריה** - 15 ימים - 14 לילות
תאריכי יציאה: 2/7, 16/7, 30/7, 6/8, 13/8, 24/9

★ **רומניה, בולגריה, יוגוסלביה, הונגריה** - 22 ימים - 21 לילות
תאריכי יציאה: 30/6, 14/7, 28/7, 11/8, 15/9

★ **איטליה, שוויץ, צרפת, אנגליה** - 20 ימים - 19 לילות
תאריכי יציאה: 24/6, 8/7, 22/7, 5/8, 2/9, 14/9

★ **שבדיה, דנמרק, נורבגיה** - 16 ימים - 15 לילות
תאריכי יציאה: 2/7, 9/7, 16/7, 23/7, 6/8, 13/8

★ **ספרד, פורטוגל** - 15 ימים - 14 לילות
תאריכי יציאה: 8/6, 22/6, 29/6, 6/7, 13/7, 20/7, 27/7, 3/8, 10/8, 17/8, 24/8, 7/9, 21/9, 28/9, 5/10, 19/10, 26/10

★ **ספרד ונופש בטורמולינוס או בפלמה** -
15 ימים - 14 לילות - טורמולינוס
17 ימים - 16 לילות - פלמה
תאריכי יציאה: 18/6, 25/6, 2/7, 9/7, 6/8, 13/8, 27/8, 24/9, 1/10, 8/10, 15/10

★ **ספרד פורטוגל ונופש במדירה** - 17 ימים - 16 לילות
תאריכי יציאה: 7/7, 21/7, 4/8, 11/8, 29/9

פרופ' יהושע פראוור על: האוניברסיטה העברית בראשיתה, מורים וסטודנטים אז והיום, מחקר והוראה, פעילות פוליטית ומיגדל־שן

ידיעות אחרונות
תרבות ספרות אמנות

מאת יעקב שביט

בשנת 1947 התחיל פרופ' יהושע פראוור ללמד באוניברסיטה העברית שעל הר־הצופים. שלושים־ותשע השנים, שחלפו עד פרישתו מן ההוראה הפעילה השנה, חופפות במידה רבה את התפתחותה של האוניברסיטה העברית והאקדמיה הישראלית בכלל, ואת התפתחותו של המחקר ההיסטורי בארץ. לא מעטים, כמדומה, הגיעו אל תולדות ארץ־ישראל דרך שני הכרכים של "תולדות ממלכת הצלבנים בארץ־ישראל", ולי זכור כי אי־שם בשנות השישים זה היה הספר הראשון על תולדות הארץ שקראתי, וכקורא מן השורה השאיר עלי רושם עמוק ביותר. קודם־כל בדרך כתיבתו. פרופ' פראוור, מבכורי ההיסטוריונים בישראל וחוקר בעל שם עולמי, קנה לו מעמד מרכזי בתולדות המחקר, החינוך והתרבות בישראל בזכות שורה של פעולויות אקדמיות וחוץ־אקדמיות ("ועדת פראוור" לרפורמה בחינוך, השלמת האנציקלופדיה העברית ועוד). פרישתו מן ההוראה הפעילה לפני זמן קצר היא הזדמנות נאותה לשיחה, שענינה לאו דווקא תולדות ממלכת הצלבנים, טיבה ההיסטורי והאסוציאציות שהיא מעוררת, אלא האקדמיה והמחקר ההיסטורי בישראל בדורנו.

מקובל לתאר את האוניברסיטה העברית כיצירתם של מלומדים בוגרי אוניברסיטאות בגרמניה, שאחר־כך מצטרפים אליהם תלמידים בעיקר יוצאי פולין. לפי הדימוי המקובל, זהו דור של תלמידים

היסטוריה היא אמנות

שהגיע עם מטען השכלה ותרבות כבר בהרבה ממה שהיה לבוגר גימנסיה ארץ־ישראלית (או ישראלית) פרובינציאלית.

פרופ' פראוור: כשהגעתי להר־הצופים בשנת 1936, למדו בה כ־700 סטודנטים בכל המקצועות שהיו קיימים באותו זמן. תלמידי האוניברסיטה נחלקו לשלש קבוצות. ראשית היו הסטודנטים יוצאי פולין, וכאן צריך לזכור שיהדות פולין לא היתה גוף־מונוליטי; היו ביניהם, למשל, בוגרים של גימנסיה „תרבות" או של הסמינר המפורסם של ביאליסטוק, שהיו בעלי תרבות יהודית שורשית ומעולה, שעבורם הפולנית היתה שפה זרה, שפתם היתה יידיש ועברית, עברית ספרותית. אלה שבאו מאזורי הגבול הרוסי קראו רוסית, אחרים ידעו גרמנית. לעומתם, היו אלה שיצאו מתוך התרבות הפולנית ואשר למדו והתחנכו על ברכי תרבות זו. היו בין אלה לאלה הבדלים לא מעטים. שנית, היו הסטודנטים עולי גרמניה, שהתחילו להגיע לאוניברסיטה ב־1933 והיו בעלי תרבות בסיסית רחבה וגבוהה יותר מזו של יוצאי פולין. מובן מאליו שהגרמנית שבפיהם היתה נכס תרבותי ואקדמי ממדרגה ראשונה, והם גם ידעו בדרך־כלל גם צרפתית ומעט אנגלית. הם, אגב, התגוררו בקבוצות סגורות, וכמעט שלא קיימו מגע עם הסטודנטים האחרים. הקבוצה השלישית היו הסטודנטים הארץ־ישראליים, בוגרי הגימנסיות בארץ, שהיוו מיעוט קטן. הקשר בין שלוש הקבוצות הללו היה רופף והתקיים פה ושם רק במיסגרות הפוליטיות. אבל בשנים ההן לא נחשב הדבר ל„בון־טון" בקרב הסטודנטים להיכנס למיסגרות פוליטיות.

יחס בוז אל הסטודנט

● כלומר, זו היתה בעיקר אוניברסיטה של עולים, שבחלקם הגדול הגיעו ארצה בזכות הקטגורית של עולה־תלמיד.

פרופ' פראוור: היו רבים, שהגיעו באמצעות אשרת העליה של תלמיד כדי להירשם לאוניברסיטה או לטכניון בחיפה, ולא נרשמו כלל ללימודים. בל נשכח כי הסיכוי להתפרנס מהשכלתם בארץ־ישראל המנדאטורית היה קטן ביותר. רוב הסטודנטים הגיעו לארץ ללא משפחותיהם, והחיים היו קשים ביותר לאחר 1936. ב־1939 נפסקה התמיכה הכספית שקיבלו מאירופה, והאנשים היו צריכים להתחיל לדאוג לעצמם. הלימודים באוניברסיטה לא היו כלל אי של גוחות ובוודאי לא מותרות. לא היתה קיימת כל מערכת התמיכות המסועפת הקיימת היום ולא־אחת רעבו, פשוטו כמשמעו. חשוב גם לזכור שתכלית הלימודים לרוב הסטודנטים היתה ההכשרה להוראה. לרבים היתה ההוראה יעוד לאומי. ואגב, אלה שבאו מהסמינרים בפולין יכלו ללמוד בבתי־ספר גם בלי התוספת של ההשכלה האקדמית. בצידם היתה קבוצת שבמרחק השנים כינינו אותם „המתנוזרים למדע". אלה שראו את יעודם במדע ובמחקר, והקדישו לכך את חייהם.

● תדמיתו של סטודנט, ובתוך זה גם סטודנט המקדיש עצמו למדע, בוודאי לא היתה גבוהה בדור שהעריך ערכים של חלוציות ותרומה לחברה בבנייתה. הסטודנט נראה בוודאי כמין בטלן שאינו משתתף בעשיה הלאומית.

פרופ' פראוור: כאן היה מצב מוזר. החברה רחשה כבוד בלתי־רגיל לפרופסורים ולמלומדים (יחס שמאז נשחק בהוגן). דרגת פרופסור נחשבה לתואר מכובד, אבל אל תלמידו של הפרופסור, אל הסטודנט, התייחסו בלא מעט בוז. רבים מבני הדור ההוא, צריך לזכור, עזבו את לימודיהם בדרך־כלל בכיתה י"א והלכו להכשרה, למשקים או לפעילות ביטחונית. הליכה לאוניברסיטה היתה משהו די אוטרי. היום מרבים לדבר על הניתוק של האוניברסיטה מן החיים, וזהו מלל ריק ושטות. אבל בשנות השלושים והארבעים האוניברסיטה על הר־הצופים יצרה מצב פיסי של ניתוק וריחוק. הגעת אליה אחרי נסיעה של שלושת רבעי שעה באוטובוס הרחק מן העיר. גם הופעתו של נשיא האוניברסיטה, י.ל. מגנס, לא הוסיפה לנו מעמד מכובד. כך שבאמת באותן שנים היה המגע הישיר שלנו עם העולם החיצוני מצומצם.

● בחירה בקאריירה אקדמית בשנים ההן היתה מעין סטיה חברתית?

פרופ' פראוור: כן, במידה לא קטנה מנקודת־המבט של החוץ זה נראה כך. ובימי מלחמת העולם הפכו הלימודים עוד הרבה יותר לענין קשה וחריג. חלק מהסטודנטים התגייס לבריגדה, ורק מעטים המשיכו באותה תקופה לכתוב את עבודות הדוקטור שלהם, שהיו לפעמים עבודות עצומות מבחינת ההיקף והחשיבות.

● אחרי מלחמת־העצמאות השתנה היחס, והלימודים באוניברסיטה הפכו לכמעט אופנה. האם זה נבע מתחושה של חסר תרבותי או שהיה כאן תהליך של התמסדות, שהאוניברסיטה היתה חלק ממנו?

פרופ' פראוור: נכון שרבים מבני הדור שחזרו מהמלחמה רצו ללמוד. אפשר לקרוא להם הדור של „טרה סנטה". מניע מרכזי היה הרצון להתבסס על־ידי השלמת לימודים, והדבר הזה מצידו חייב שידוד־מערכות במבנה האוניברסיטה. התואר הראשון, הב.א., הפך להיות חשוב והאוניברסיטה קלטה סטודנטים שלא סיימו את הגימנסיה ואיפשרה להשלים תואר ראשון. אישי־ציבור רבים סיימו בתקופה ההיא של ראשית שנות החמישים את חוק לימודיהם. האוניברסיטה

יהושע פראוור

קלטה אז גם סטודנטים ניצולי שואה שהשכלתם נקטעה, וזכור לי שפרופ' רוטנשטרייך ואני קראנו מאות תיקים, והמוסד לא חסך כל מאמץ כדי לאפשר להם לימודים. הלימודים הפכו מעין סוף־פסוק בדרך הנדודים והתלאות ותחילת הדרך להיקלטות ולהתבססות.

המהפכה התרבותית החשובה

● בשנים ההן עוצבו גם דרכי ההוראה ומיבנה הלימודים.

פרופ' פראוור: הדור שלי היה הדור שבזמנו עוצבה האוניברסיטה וגובשו סדריה. אומנם המורים הראשונים היו חניכי אוניברסיטאות גרמניות. אבל אין זה נכון לתאר את האוניברסיטה כאן כאוניברסיטה על־פי הדגם הגרמני. כל אחד מהמורים הביא את הרקע המיוחד לו. לא היה קיים תקנון, ולסטודנט היה חופש בחירה רחב. אני, למשל, למדתי כלכלה הקלאסית, תולדות עם ישראל, היסטוריה כללית וחינוך. ירושלים התפתחה ולמדה מתוך הניסיון. היה זה, למשל, פרופ' גרשם שלום שתבע שעבודת הדוקטור לא תהפוך למיפעל־חיים הנמשך שנים ארוכות. מלחמת העצמאות היתה פרשת־דרכים. איבדנו את הר־הצופים, אובדן שהיה טראומטי בשביל רבים מאיתנו, שהחר היה להם כבית. היום אנו נמצאים שוב על הר־הצופים, אבל עד ששבנו אליו עברתי חמישה בניינים שונים. זכותי הגדולה שאני הוא שקיבלתי את בנין „טרה סנטה" בשביל האוניברסיטה תודות לקשרים הטובים שטיפחתי עם הנזירים הפרנציסקנים. כל הבניינים שבהם השתכנה האוניברסיטה עד שנבנתה הקריה בגבעת רם היו מנכסי הכנסיה.

עכשיו, אם נחזור לענין הקודם, התרחבות האוניברסיטה תבעה גם קביעת תקנון מחייב של חוגים ושעות הוראה ובחינות גמר וחופש הבחירה שהיה נחלתנו שלנו, נעלם כמובן.

● 1948 היא סופו של המנדט הבריטי, אבל נדמה שדווקא אחרי צאתם של הבריטים חל שינוי תרבותי גדול והאוניברסיטה באה במעגל ההשפעה של התרבות והמחקר הבריטיים והאמריקניים.

פרופ' פראוור: זוהי המהפכה התרבותית החשובה שעברה על מיכלול מדעי־הרוח ובעקיפין על דמותה של החברה והמדינה. יש לי רושם שמעבר זה לא הוערך ולא נחקר כראוי לו. השינוי היה בולט מיד בשפה. ממדעי שבעיקרו נשען על הגרמנית, שפת חוקרים ושפת הביבליוגראפיה, עברנו למדע הנשען על האנגלית. הספריה הלאומית היא מבוססת עד סוף מלחמת־העולם השניה על ספרים שהביאו איתם עולי גרמניה, אך משנות החמישים מתחילה השפה האנגלית לשלוט גם על מדפי הספריה. היה כאן מעתק תרבותי עצום. בעבר נוי שעבר אותו ידע להכינו. לפתע פתאום יצאת מאירופה המרכזית ועברית להיג העמים דוברי האנגלית. נוצרה אוריינטציה תרבותית שונה. בשנות החמישים שלטה הנטיה לאי־התפלספות, שכן ליסודי הפילוסופיה היו קשורים לכאורה בשפה הגרמנית. הפילוסופיה חזרה לניצנדה רק בשנות ה־70 וה־80. לעומת זאת, החלו להתבלט מקצועות כמו ספרות אנגלית, סוציולוגיה וכלכלה.

מיפגש בין־תרבותי חד־פעמי

● האוניברסיטה הופכת לבית שולח מדוגמת רצו שתהיה, מוסד הוראה לרבים. האם ה„המוניות" הזאת הביאה לירידת הרמה בקרב מורים ותלמידים כאחד? רוורת, למשל, הדעה שדור־הענקים, שעליהם נישאה האוניברסיטה בראשיתה, עבר מן העולם.

פרופ' פראוור: הגידול הדרמטי במיספר התלמידים בוודאי השפיע גם הצורך לסיים את תקופת הלימודים בפרק־זמן קצוב. מיספר האוניברסיטאות גדל, והדבר החליש באופן טבעי את הסלקציה. אבל צריך להיזהר מהכללות, שכן הסטודנטים אינם גוף מונוליטי והאוניברסיטה אינה יכולה להיות מוסד דמוקרטי־שיוויוני. תמיד ישנה קבוצה של תלמידים מובחרים ההולכת איתך. וקבוצות כאלו היו בעבר וישנן גם היום. ברור שהדור החדש של המורים והחוקרים בא מרקע תרבותי אחר מזה של מוריו ומוריהם של מוריו. הדור ההוא נהנה מצירוף נדיר, המתרחש פעם אחת בהיסטוריה. זה היה דור שחי בלב מיפגש בין־תרבותי, ונטל חלק בהשגת השיאים העצומים שאליהם הגיע המדע היהודי והכללי. הדור הזה, האירופי המובהק, מסתיים עם בני דורי. ברור שעכשיו יש התמחות רבה יותר, וזה לטובה, שכן התמחות מאפשרת לך להעמיק ותלמידיך יקבלו הדרכה טובה יותר. המרחב של ההשכלה והתרבות הכללית הוא עכשיו ענין אינדיווידואלי. הוא תלוי באדם יותר מאשר הוא תלוי במה שמצפים ממנו. אבל בוודאי שיש גם היום חוקרים ומורים שאינם צריכים להשפיל מבטם בפני הדור הקודם. היום לא יכול לחזור המיקרה של פרופ' קבנר, שלימד היסטוריה חדשה והיסטוריה של ימי־הביניים וכאשר פרש התברר ששישה־עשר מורים בעשרה מקצועות שונים היו תלמידיו!

● הריבוי הזה של מורים וחוקרים הוליד ביקורת על היווצרות של „מימסד אקדמי", שהוא מעין חי המזין את עצמו.

פרופ' פראוור: אי־אפשר גם להתריע על פרובינציאליות ולבנ־טיניזציה וגם לראות באוניברסיטה מימסד מיוחר ואפילו טפילי. אנחנו היום חלק מן העולם המדעי והאקדמי הגדול ואי־אפשר להישאר מחוצה לו. משונה שאיש לא יפתח ביקורת על חוקר במדעי הטבע או ברפואה, הנוסע להתמחות או להשתלמות או לכינוסים, אבל יעשה זאת בקלות כשמדובר במדעי־הרוח. אין התקדמות במחקר בלי השתתפות פעילה במקומות שבהם נפרצות דרכים חדשות.

קנאות ללימודים הקלאסיים

● האוניברסיטה של תקופת לימודיך הפכה מרכז חשוב למדעי היהדות, והלכה ונוצרה מה שנהוג לכנות „האסכולה הירושלמית". והנה אתה פונה לא לתולדות עם ישראל, אלא למסעי־הצלב דווקא.

פרופ' פראוור: אני תלמידם של יצחק בער וריכרד קבנר מראשית לימודי ועד קבלת התואר. אחד היתרונות שלי על פני תלמידים אחרים היתה ידיעת הלטינית, והיה זה קבנר מורי שיעץ לי לנסות לחפש נושא שיגשר בין תינוכי האירופי וארץ־ישראליות שלי. הוא הציע לי את מסעי־הצלב כתחום מחקר. רבים שהתחילו או במחקריהם הראשונים פנו אחר־כך למסלול אחר. יעקב טלמון, למשל, כתב עבודת־גמר על תורת העניות במאה ה־14, הרבה לפני שאקו עשה אותה לפופולארית. לבד מזאת, לא הכל פנו לתולדות ישראל. היתה אז חבורה שהיתה קנאית ללימודים הקלאסיים. הם התרכזו סביב הנס (יוחנן) לוי ומשה שוואבה, וביניהם היו פרופ' פוקס, פרופ' וירשובסקי, שרה דבורצקי, שהלכו כבר לעולמם, ופרופ' פרלמן מאוניברסיטת תל־אביב. הם עבדו במשך עשרים־וארבע שעות בימממה את פסל אמילו. קבוצה הזאת לא קמה יותר. כולנו, אגב, באנו מרקע סוציאליסטי, ולכן ניגשנו לכל התקופות מתוך ענין בבעיות סוציאליות, כך טלמון, כך פוקס וכך אחרים.

● טלמון כתב פעם שהגיע להיסטוריה משום שנולד לתקופה של קיטוב אידיאולוגי ושל נתח אידיאולוגי גדול. ההיסטוריה בערה כאש בעצמותיו. מה הביא אותך ללימודי ההיסטוריה דווקא?

פרופ' פראוור: טלמון היה בין האחרונים לאותו דור של אינטלקטואלים יהודים גדולים, שאולי ישעיה ברלין הוא האחרון שבהם. ההיסטוריה היתה עבורו סדן של רעיונות. מטרתי שלי היתה לעשות רקונסטרוקציה של חיים שנמשכו במשך מאתיים שנה בארץ הזאת, וזה בוודאי היה נושא שלא היה עולה על דעתי אילו למדתי בחו"ל. הענין בתולדות ההתקלאות של הצלבנים ותולדות הקולוניזציה הצלבנית לא היה קלוט מן האוויר. והשאלה שצריך בעצם לשאול היא מדוע לא עסק בזה אף אחד לפני, שהרי הדור שלנו בוודאי שהיה צריך לגלות ענין בניסיון היישובי של הצלבנים. סטודנטים פעם התלוצצו שאם טלמון מלמד על הרכבת, היא הופכת להיות אידיאה פוליטית, וכשפראוור מלמד על האקיפיורות, היא הופכת להיות גורם כלכלי. אין ספק שהרקע הסוציאליסטי והתהויה הארץ־ישראלית השפיעו בכיוון זה. טלמון היה אולי היחיד מאיתנו שחי ממש את ההיסטוריה הפולנית, עם אהדה והבנה עצומות. עבורו כתיבת היסטוריה היתה אמנות. מאמרים לא היו הפורטה שלו. מאמרים כותבים כולם, טלמון כתב מסות, דברי הגות כאמן גדול.

מישפט מתוך רומאן פולני

● לכן הוא נוטה לעולם של מהפכה, של דראמה, של מערבולת, ואתה לתיאור אידיאה שהתממשה והתמסדה.

פרופ' פראוור: אין כאן הבדל מהותי. גם טלמון התעניין בשאלה מה קורה לאידיאולוגיה כשהיא מתגשמת. מה קורה למהפכת אחרי שהצליחה. אותי עניינה השאלה מה קורה לעם המגיע לארץ זרה לו, כשהוא נושא איתו את תרבותו. מה קורה לתרבות שהוא מביא איתו במיפגש או בעימות עם התרבות החדשה. הצלבנות היא מיקרה מובהק של אידיאולוגיה שהתנפצה ושל עימות בחזית רחבה בין שתי תרבויות. לשם כך היה צריך תחילה להכשיר את הקרקע, לחקור את ההתקלאות הצלבנית, את מערכת המישפט וכו'. התמונה הרומאנטית של אבירים החיים על קו נשרים, שקיבלנו מוולטר סקוט, הפכה לתמונה אפורה, שבה יש צלבנים רבים חסרי קרקע, העומדים בתור לקבל משכורת. בקצרה, כאן וכאן לפנינו מיקרים, אולי שונים באופים, של אידיאולוגיות היורדות אל הקרקע.

● גם טלמון וגם אתה כותבים היסטוריה תוך הדגשת המימד הספרותי, נמיה שיש טוענים כי עברה מן העולם והיא שריד לכתיבת ההיסטוריה של המאה הי"ט.

פרופ' פראוור: אני מאמין שהיסטוריה היא אמנות, ולא רק

(המשך בעמוד 29)

בעריכת זיסי סתוי

פירסום ראשון: שואה וגבורה במחזה גנוז של נתן שחם

להציל – או לא להציל?

נתן שחם

צילם: שלום בר־טל

מאת בן־עמי פיינגולד

„בלי מזוודות" הוא מחזה לא מוכר מאת נתן שחם, שנכתב לפני כשלושים שנה, בשנים 55־1954 לערך. המחזה עמד להיות מוצג על־ידי חברי קיבוץ העוגן, אולם נגנז מסיבות שאפשר להגדירן כ"אידיאולוגיות". ומאז היה שמור עם המחבר בכתב־יד.*)

המחזה מספר על קבוצת צעירים מחברי המחתרת היהודית־סלובאקית, אנשי ה"תנועה", כלומר תנועת „השומר הצעיר", שמנסים להתארגן למאבק ולהצלה בתקופת הכיבוש הנאצי. הם פועלים עד כמה שניתן בתנאי מחתרת למנוע מישלוח יהודים למחנות־השמדה ומתכוננים להכשיר את עצמם לעלייה ולהתיישבות חקלאית בארץ־ישראל. הם מחפשים שיטות להצלת יהודים, להסוואת יהודים כ"ארים", להתחמקות ממאסר, ועם התקרבות הגרמנים הם נסוגים ומתבצרים בהרים לקרב אחרון לחיים ולמוות.

הרקע למחזה הוא היסטורי ומבוסס על עובדות. גיבורי המחזה תפורים על־פי מודלים של דמויות אותנטיות. רובם חברי קיבוץ העוגן כיום. אולם שחם אינו מעוניין בתיעוד לשמו, אלא בחשיפה דראמטית של כמה דילמות עקרוניות ובהעמדת סימני־שאלה אחדים לגבי מיתוסים ומוסכמות המלווים את תודעת השואה אצלנו בדור האחרון. המדובר הוא בגילויי הגבורה ששיאיה הם, אולי, מרד גיטו וארשה מכאן, ומותם ההרואי של השליחים־הצנחנים מארץ־ישראל, חנה סנש וחבריה, מכאן. דילמה אחת שהמחזה מעלה קשורה בשאלה אם זאת מי להציל. את החזקים, הצעירים, היכולים להתחמק, להימלט ולהבטיח מאבק והמשך? או לנסות להציל כל יהודי מתוך סולידאריות עם הגורל הלאומי הקולקטיבי, ולמעשה להיכנע, לוותר, ולהצטרף באופן פאסיבי אל הנידונים למוות? יתר על כן, מהו מאבק? מאבק הרואי, אבוד מראש, נוסח גיטו וארשה — או ניצול מפוכח וזהיר של אפשרויות הצלה של יחידים בתנאים ובנסיבות שהזמן והמקום מאפשרים, ללא תרועות־קרב וסיסמאות, גם במחיר הידיעה הוודאית שרוב נידון, למעשה, להשמדה, ואולי אפילו מופקר לגורלו (סיטואציה שאגב, תחזור שלושים שנה לאחר־מכן ב„קסטנר" של מוטי לרנר, המוצג כיום בתיאטרון הקאמרי).

מאבק עד הסוף

גיבור המחזה דיורו, המנהיג, או ליתר דיוק הדמות המרכזית בין חברי התנועה, צעיר בן 25, עומד בפני סידרה של מצבים ועימותים, המדגימים את הקונפליקט העיקרי מזווית שונות. אברם, הפליט מוורשה, מותח על השאננות שהוא מוצא בסלובאקיה: „אתם יושבים כאן, מוגנים על־ידי ניירות אריים... ומחכים למה? יודעים אתם מה פירוש ה־משלוח ברכבות", הוא שואל, „פירושם השמדה!" ו„מה עשיתם?" הוא מוסיף ושואל בלהט. „מה שאפשר", עונה דיורו בשלווה, תשובה שהיא תמצית האמידה של המחזה כולו. אברם אינו משלים. הוא רוצה מאבק מוסגן, הרואי, שיעורר הד: „גם בפולין היו יהודים שהצילו את עצמם באמצעות ניירות אריים", הוא טוען, „אבל לא זה הדרך לתנועה לוחמת. היא חייבת לנהל את המאבק עד הסוף בתוך העם. למען יידע העם". דיורו איתן בדעתו. ההצלה חייבת לחיות סלקטיבית: „אנחנו מוכנים להציל את כל מי שמוכן לפעול". אין הוא רוצה ב„מות גיבורים" וב„הצלת הכבוד היהודי", אלא להבטיח המשך, ולהציל צעירים ולוחמים שמטרתם הסופית „להגיע לארץ־ישראל בכל הדרכים".

גם יודקה, השליחה־הצנחנית מארץ־ישראל, אינה מרוצה מהגישה הפראגמאטית, האנטי־הרואית, ואולי גם האכזרית, של דיורו. היא מצפה למאבק מסוג אחר. בונקרים ובריקאדות ומלחמת־חורמה באויב, כמו שכתוב באגדות. אולם דיורו בשלו: „אם הבחירה היא כפר על שמנו בארץ־ישראל או כפר שלנו — אנחנו מעדיפים כפר שלנו". יודקה אינה מוותרת. היא באה מארץ־ישראל מוכנה מראש עם אידיאולוגיה של מרד ומאבק: „צריך לדעת להקריב הכל, ולהילחם בפועל ממש". דיורו דוחה גם את טענותיה. „אין אנו נלחמים כדי לעשות רושם טוב על העולם, שיאמרו 'היהודים לא הלכו למות כצאן לטבח'. אנחנו הולכים להילחם מפני שיש לנו סיכוי לנצח ולהישאר בחיים".

יודקה אינה משלימה עם הפקרת אותו המון נרדף וחסר־ישע של סליטים יהודים. היא אינה מוכנה לקחת על עצמה את „הזכות המוסרית להבדיל בין דם לדם". היא לא תנסה לשכנע את הפליטים „שעליהם להניח לנו כדי שנוכל להימלט ולהציל את עצמנו, קלים בלי עומס מיותר ובלי דאגה לזקנים וחולים". היא נוטשת את אנשי התנועה ומצטרפת לאותם „האנשים האומללים", שחבריה „רוצים להשאיר כאן לחסד הגרמנים".

מתבצרים על ההר

שחם מחריף את הדילמה כשהוא מעלה על הבימה את אביו הזקן של אחד החברים, התוהה בחוסר ישע: „הרי לא תשאירו אותי כאן". אולם גם במעמד מרגש זה דיורו אינו נשבר. „היכול אתה לרוץ?" הוא שואל. „אין אנו הולכים למקום מבטחים. אנחנו הולכים להילחם בתנאים קשים". מובן לו מאליו שאין לזקן מקום בין לוחמים צעירים.

המחזה מסתיים בכל־זאת בתמונה של פיוס, בכעין תיקו אידיאולוגי, שהוא אומנם פיתרון ספרותי כדי לתת למחזה סיום הגיוני, אך אין בו תשובה עקרונית לדילמה עצמה, שנשארת פתוחה ונתונה לוויכוח. הלוחמים מתבצרים על ההר בקרב האחרון. יודקה שבה ומצטרפת אל דיורו וחבריו, אף שניתנה לה ההזדמנות להינצל ולטוס בחזרה לארץ־ישראל, לאחר שניסתה, ללא הצלחה, להציל אותם יהודים שהופקרו על־ידי דיורו וחבריו. כל אחד מן הצדדים מבין שהצד השני צדק במשהו. שתי הדרכים משלימות זו את זו. המאבק ההרואי של יודקה, ה"אגדה" שבהופעתה ובאישיותה מדרבנים ומלהיבים את הצעירים להיחלץ ולאחוז בנשק, ואילו הפראגמאטיות, ה"מציאות" של דיורו, מצביעות על הכיוון המעשי והתכליתי של אותה התלהבות: „כי עצם קיומך", הוא אומר לה, „אשה אמיצת־רוח מארץ־ישראל, הפיח רוח חדשה במאות ואלפי צעירים. את הורית להם את הדרך אל התכלית האחת".

המחזה מציג סימן שאלה נוסף, המסתמן בכותרת „בלי מזוודות". האם היהודים, קורבנות „הפיתרון הסופי", לא ניצלו בחייהם גם בגלל חוסר היכולת להינתק מהרכוש ומהמטלטלים, ה„מזוודות" שלהם, כפי שהתופעה מתגלית במחזה בדמותו הנלעגת, הסאטירית, של רוזלמן. רפי בן־שלום, מפעילי „השומר הצעיר" בסלובאקיה באותה תקופה ואיש־המחתרת החלוצית בהונגריה בתקופת הכיבוש הנאצי, שליוות את המחזה בשלבי התהוותו כשותף וכעד־ראיה למאורעות ההיסטוריים, מספר לי מניסיונו האישי עד כמה קשה היה לשכנע אנשים לרדת למחתרת, לנוע ולעבור גבולות, משום שהם לא היו מוכנים להיפרד מהרכוש ומהמטלטלים. „ה'מזוודות' היו האויב העיקרי של מאמצי ההצלה", הוא אומר. „אנשים נשלחו למחנות־ההשמדה, כי לא היה להם הכוח להיפטר מה'מזוודות'. ה'הובבעלעוואנצעס' בלשון הז'ארגון המקומי, ואפילו כשהצליחו לברוח ולהגיע לגבול, הם נהרגו משום שלא היו מוכנים גם בשלב זה להיפטר מה'מזוודות'. היה לי ידיד", הוא מספר, „פרוון עשיר. ילך קל לברוח', הוא אומר לי בתקופת הכיבוש הנאצי, אולם לי יש 64 חולצות בארון. אתה יודע מה זה להיפרד מ־64 חולצות?'..."

מדוע נגנז המחזה

ה'מזוודות' הן לא רק ה'הובבעלעוואנצעס', אלא יותר מזה. כמו ב„חשבון חדש" ו„הם יגיעו מחר" מנסים הגיבורים של שחם להיפטר מה'מזוודות', מאותה מחוייבות לעבר, לקולקטיב הלאומי; ומן העומס של סיסמאות מחייבות וכובלות, וזאת בשמה של תכליתיות פראגמאטית ומעשית ואידיאולוגיה 'שפויה', לא־סאנאטית, כדי לפתוח חשבון חדש. כך הוא מעמיד את ג'ינגה מול אבי ב„הם יגיעו מחר", או את עמי מול ד"ר אוארבך ב„חשבון חדש", ולמעשה גם סיומקה ב„קרא לי סיומקה" משועבד ל'מזוודות', כלומר לסיסמאות העבר, ואינו מסוגל להבחין כי המציאות המפוכחת והצינית של ההווה מוליכה אותו שולל.

מדוע נגנז המחזה? רפי בן־שלום מסביר לי את ה־רקע. המחזה שואל שאלות ומציג סימני־שאלה, בעיקר מנפץ במשהו את המיתוס של הצנחנים־השליחים בתקופת השואה. „יודקה באה", אומר דיורו, „ממרחקים. היא הביאה לנו, אנשי סלובאקיה, תוכניות־פעולה שנערכו במרחק אלפי קילומטרים ממקום המעשה". במחזה מסתמנת מסקנה מובלעת, שיש משהו מיותר, בלתי־יעיל וכמעט כסוי, בנוכחות שלה. דיורו אומר לה דברים בוטים, שמהם נשמע קולו של המחזאי, המשקיף על הדברים מתוך פרספקטיבה שלאחר מעשה: „את אגדה — ואנחנו מציאות. את גם סמל. אך אל תבקשי להיות יותר מזה... את מוכרחה להשלים את האגדה שלך עד תום ולהיכנע לחוקי האבסורד והגיבורים שלך. אין לבקש תפלית למעשיך. את חיה אתנו היום. וזורעת זרע של תהילה בליבות ילדי ישראל בעתיד..."

אלה הם דברים שיכולים היו להישמע, אילו הוצג המחזה, למרות הילת הגבורה והאגדה המתלווה להם, גם כהצגת סימן־שאלה לגבי חיוניות שליחותן של חנה סנש, ובעיקר חביבה רייק (היא, כנראה, יודקה), שהיו לא רק סמל, אלא לפעמים, בשטח, בזירת המאורעות עצמה, אולי גם מיטרד. זהו, מסביר לי בן־שלום, שורש ה„רטר" — הרצון שלא להרוס את הסמל המופת החינוכי, שאולי היו מתקפחים או מתערערים בעיקבות ההצגה. כך שיערו אנשי העוגן ומענית לפני שלושים שנה. ומי שירצה למצוא חומר למחשבה ולהשוואה בין 1956 ל־1986 מבחינת זהות הטוען וטיב הטיעון, יש לו, כמדומה לי, במה להרהר.

אמינות והזדהות

„בלי מזוודות" הוא בעיקר מחזה של מתח ואווירה. הדיאלוגים המסאיים המרובים טיפוסים מאוד לסיגנון הכתיבה שהיה רווח באותן שנים, בעיקר אצל מחזאי דור־הפלמ"ח, אבל הם מתקשרים היטב בעלילה ובסיטואציה. זהו מחזה מעורר מחשבה ומציג נקודות־ראות שכמעט לא הועלו עד כה במחזות ישראליים בנושא השואה, לא רק מבחינת הדילמות המוסריות העקרוניות, אלא גם בהדגשת הצורך שלא לדון בשואה כמושג רחב ומוכלל, אלא להבין את השוני בתנאים ובנסיבות בין ריכוזי־יהודים שונים בתקופת השואה כבסיס לשיפוט הוגן יותר של מעשיהם או מחדליהם של האנשים.

„בלי מזוודות" אינו נופל ממחזות אחרים של שחם, שהוצגו בשנות ה־50 וה־60. אולם מובן שגיבותו מפורט של הטקסט, על מעלותיו ועל חולשותיו מבחינה רעיונית ואמנותית, מחייב עיון נפרד שאינו מעניינו כאן בהקשר הנדון, ולא יהיה זה הוגן לעשות זאת על־סמך כתב־יד שלא הוכשר לדפוס. על־כל־פנים, אין כל סיבה שלא להציג את „בלי מזוודות" כיום, אולי לאחר עיבוד ועריכה מחודשת. במאי שיוכל לשחזר את האווירה האותנטית של התקופה והנוף ואת הקצב הפנימי של האירועים, בעזרת תפאורה שחלקו במחזה כוח הוא מכריע, ושחקנים שידעו לגלם את הטיפוסים השונים מתוך אמינות והזדהות אמיתיות, עשויים להעמיד הצגה חשובה ומעניינת. הרי לשם כך קיים תיאטרון ציבורי מסובסד במדינת־ישראל.

*) על קיומו של המחזה נודע לי במיקרה מפי נתן שחם בפגישה עם סטודנטים באוניברסיטת תל־אביב, בסמינריון שהוקדש ל"תיאטרון ומאבק", והוא העמיד לרשותי את כתב־היד לעיון. במחזה שלוש מערכות, שבע תמונות, עשרה משתתפים. הוא מתרחש בסלובאקיה באוגוסט 1944. כתב־היד משתרע על 46 עמודי פוליו.

יז'י פיצובסקי

תפילה אל הכינה הקדושה

זה קרה באביב 1944, בשעת חיטוי
בלוק הצוענים במחנה
אושוויץ־בירקנאו.

מִטְפָּחוֹת חֲצָאִיּוֹת
בְּתָאֵי חִטּוּי מְמֻשָּׁשׁ
טוֹבְלוֹת בְּצֶבַע הַסְּוָאָה

נוּרִיוֹת תַּגִּיוֹת פְּרָגִים
אִם יַעֲרָה שָׂדֶה
מַה שֶׁלֹּא יָקָרָה

צוֹעֲנִיָּה בְּמִקְלַחַת
מִצְבָּעֶיהָ קְרוּעָה
קְפוּצַת אֶגְרוֹף
מִתְעַטֶּפֶת
מַיִם אַרְבַּע קְפָלִים

הִסְתִּירָה בְּכַף
גַּרְעִין חַיִּים
זַרְעוֹן בְּרִיחָה
בֵּין קַו הַחַיִּים
לְקַו הַלֵּב
עַל פָּרָשַׁת הַדְּרָכִים
שֶׁל חָכְמַת הַיָּד

הֶחְבִּיאָה בְּתוֹכָהּ
כִּנָּה אַחֲרוֹנָה
שֶׁתָּמִיד מִסְתַּלֶּקֶת
עֵת הַמָּוֶת יָבוֹא

בְּמִקְלָחוֹת בִּירְקְנָאוּ
צוֹעֲנִיָּה מְזֻמֶּרֶת

סוֹנָטָה דִּי־זֶ'ה
נָה דְּיָה מַגְדִּיר

כִּנָּה קְדוֹשָׁה
אַל תַּעַזְבִינִי
רַק אַתְּ לִי בִּשְׁאֵרִית
לֹא אֶתֵּן לָךְ לָלֶכֶת
הָאֵל בְּתֵבַת לֹא מוֹפִיעַ

פּוֹרְחוֹת אֲחוֹתַיִךְ
מִמְּתִינוּ פּוֹרְחוֹת
הִשְׁאִירִי לִי
הַצִּילִי
כִּנָּה קְדוֹשָׁה

עִם עִם שׁוֹט הַמַּשְׁגִּיחָה
מְעַסֶּם אֶצְבְּעוֹתֶיהָ
הַרְאִי מַה יֵּשׁ לָךְ שָׁם גַּנֶּבֶת
יְהָלֹם
זְהַב מַטְבֵּעַ

וְצָנְחָה פֹּנָה
וְצָנְחָה טוֹבָב

רֵיקָה נוֹתְרָה הַכַּף
וְרֵיקִים הַשָּׁמַיִם
בָּאִים אֶל תּוֹכָם
עָשָׁן אַחַר עָשָׁן
עָשָׁן אַחַר עָשָׁן

מפולנית: בן־ציון תומר

★

יז'י פיצובסקי, חתן פרס ק. צטניק השנה, הוא מחשובי משורריה של פולין היום. חלק ניכר מיבולו הספרותי מוקדש ליהודים ולצוענים ולהשמדתם בידי הנאצים. במרד ורשה (1944) נלקח בשבי ונשלח למחנה־ריכוז בגרמניה. לאחר המלחמה פירסם מספר ספרי שירה וכן יצירות פרוזה ותרגום. לתהודה מיוחדת זכה ספרו על ברונו שולץ „במחוזות הכמיהה הגדולה". ב־1982 יצא לאור בפולין תרגומו ל„שיר על העם היהודי שנהרג" ליצחק קצנלסון. בימים אלה הופיע בעברית ספר שיריו המפורסם: „קרית אפר־מקלה" בהוצאת „גוית" (תירגם שלום לינדנבאום). ביקר בארץ לפני חמש שנים כאורח התאחדות הסופרים במדינת ישראל.

אכזיביאור

תרבות ספרות אמנות

טוב ורע בתיקשורת

אורי סלע

ממכבש הדפוס

עיון

תקשורת ומציאות

תקשורת ומציאות - מושגי יסוד בתקשורת המונים / דינה גורן / כתר / 216 עמודים

יש בלי ספק תנזמה בתפיסה הישראלית הנפוצה, הרואה את תיקשורת ההמונים (אצלנו, מלה זו מכוונת בעצם כלפי הטלוויזיה) כחורצת גורל וכיוצרת תוצאות פוליטיות מופלגות. אך גם אם נסיר את הניפוח, ברור שתיקשורת ההמונים על כל אמצעיה ומרכיביה היא בין הגורמים המעצבים את עולמנו לטוב ולרע ומשפיעים על תהליכים חברתיים, פוליטיים וכלכליים, כשם שהם מושפעים על ידם. הספר שלפנינו בא לתת למעיין, ללומד ולקורא המשכיל תמונה כוללת של היחס שבין התיקשורת לבין צרכניה, הוא מטפל בשאלות תופש העיתונות, השפעתה, טיב הסיקור העיתונאי ועיוותיו, האינטרסנטיות של התיקשורת עצמה, שימושי התיקשורת מצד הצרכן, התלות בה, תכניה, תכונת ה„חדשותיות" וסיבה, היחס שבין ה„חדשות" למציאות, השפעת התיקשורת וסיקורה על טיבם של האירועים בעצם נוכחותה, תלות התיקשורת בשלטון, הדלפות, אנשי התיקשורת ומעמדם, „העיתונאות החדשה", התיקשורת וזכות הפרטיות, ביקורת התיקשורת ועוד. מי שרוצה לסגל לעצמו צריכה ביקורתית ואינטליגנטית של תיקשורת (וזו הצריכה היחידה הכדאית) ייעזר הרבה בספר הזה.

נגד גזענות

אדם בצלם נברא - מקראה למחנכים / יצא לאור על-ידי עמותת מחנכים למלחמה בגזענות מיסודה של הסתדרות המורים בישראל / 176 עמ'.

כושי במיסיסיפי נעצר על-ידי המשטרה בעת חציית כביש באור אדום. במשפט הסביר: „ראיתי שהלבנים חוצים את הכביש באור ירוק וחשבתי שהאור האדום הוא בשביל השחורים". הוא יצא זכאי והמעשייה הקצרה הזאת מופיעה בספר שלפנינו, המכנס חומר הגותי וספרותי שנועד להוקיע את הגזענות ולקעקע אותה ומכיל, בין השאר, פרקים על אנטישמיות בשואה (וכן על עבדות, מיעוטים, קיפוח, רדיפות ומרי באמריקה, בגרמניה, בצרפת ובאפריקה. הספר הוא פרי עבודה משותפת של וולאוד מקגווייר ואלברט שנקר (ארה"ב), דיטר וונדר (גרמניה), יאן ואן דן בוס (הולנד), אלן מושו וז'אן קלוד בארברן (צרפת) וד"ר שלום לוין (ישראל), כולם חברים בוועדת המחנכים הבינלאומית למלחמה בגזענות ובאנטישמיות. שלום לוין יזם את הקמתה עוד קודם שיכול היה לדעת כי כאשר המיקראה תראה אור היא תהיה אקטואלית מרי גם אצלנו, למגינת-לב.

א"י וירושלים באגדה

אגדות ארץ-ישראל וירושלים / יואל רפל / דביר, משרד הבטחון - ההוצאה לאור / 144 עמודים.

יש לא מעט קבצי אגדות, לרבות כאלה המכנסים אגדות של ארץ-ישראל ושל ירושלים והקובץ שלפנינו מבקש לחדש בכך, שמבחרו מצומצם דווקא, אך מגוון ומכיל את האגדות המוכרות יותר לבני הדור הזה. באות כאן אגדות מן המשנה, התוספתא, התלמודים, המכילתא, הספרי, מדרש רבה, פסיקתא ומדרשים רבים נוספים והן מסודרות במדורים נושאיים, כמו זכותנו על הארץ, שבחי א"י, ישיבת א"י, עלייה לארץ, שמות א"י, ישיבה של ירושלים, תוכחת בני ירושלים, ירושלים של מעלה ועוד. לאגדות נילוים תצלומים ואיורים מספרי נוסעים ואת הספר כולו פותח מבוא מקיף של פרופ' דב רפל.

אהבה מן הכוכבים

סימני אהבה (שני פרמים) / לינדה גודמן / ספרי אריה / 602 עמודים.

יש לזוג הספרים האלבומים המפוארים הללו גם שתי כותרות משנה, „גישה חדשה ללב האדם" ו„ספר האסטרולוגיה השלם על האהבה". הקשר בין אהבה, מין והכוכבים כבר הוליד כמה ספרים, אבל לא היה בהם אחד שיתחרה בהיקפו הכמותי עם זה שלפנינו. תחילה תמצא בו את „רזי האהבה" של בן כל מזל, יחד עם הסברים על כוכבי הלכת וסימני השמש וכל שאר המיגוונים האסטרולוגיים. אך עיקרו של הספר הוא בירור התאמה שבין בן כל מזל לבת כל מזל וקל לחשב, כי יש 166 צירופים אפשריים, שלכל אחד ואחד מהם יש פרק מיוחד משלו. מי שרוצה להיוועץ בכוכבים על חיי האהבה שלו, ימצא כאן אם כן את הפרק הנוגע לו. הכתיבה מקושטת בהרבה ציטוטים מ„פיטר פן" ועוסקת לא מעט בפסיכולוגיה, במיתולוגיה וכיוצא באלה.

הצבעים והנפש

מבחן הצבעים / פרופ' מקס לישר / מודן / 183 עמ' + 8 כרטיסי צבעים.

הוצא את שמונת כרטיסי הצבעים מהשקית הצמודה לספר בכריכתו האחורית הפנימית, טרוף אותם ודרג על-פי אהדתך לצבעים. רשום את הדירוג, דרג שוב ורשום שוב. כל זאת, קודם שתתחיל בקריאת הספר. אחר-כך, כשתקרא, ישמשו לך דירוגים אלה לאיתור אבחנות המכוונות אליך ומאירות את אישיותך ואת בעיותיך. לאלה קודם פרק על הפסיכולוגיה של הצבעים. מיבחן הצבעים של לישר פותח כבר לפני יותר מעשרים שנה ומשמש, בגירסה מורכבת יותר, את אנשי-המקצוע. בספר באה גירסה מקוצרת, שגם ממנה אפשר ללמוד לא מעט בבחינה עצמית.

מבואות למקרא

ספר המבואות לתנ"ך / אשר וייזר / דביר, משרד הבטחון - ההוצאה לאור / 350 עמודים.

אל ספרי המבואות הקיימים כבר לתנ"ך (סגל, קויפמן ועוד) מצטרף עכשיו ספרו של וייזר, שהוא לקט המבואות מתוך פירושו רב-הכרכים לתנ"ך. וייזר מציע כאן מבואות הדנים ברקע ההיסטורי של כל ספר במקרא, ברמזיות התועלות, בדברי חז"ל ופרשנים אחרים על אותם ספרים ועניניהם, בנושאים מרכזיים בהם וכדומה. מבואותיו מיוסדים בעיקר על ההבנה המסורתית של המקרא ולא על ביקורת המקרא. כתיבתו פופולארית ואינה מתעסקת בפרטים מדעיים ומחקריים (לכן, אין בו גם הערות שוליים ומנגנון מדעי) והספר מתאים לשימושם של תלמידים ולשוחרי-מקרא שאינם מתעסקים בחקירותיו הדקדקנית.

התכתבות עסקית

תכתובת אנגלית בעסקים / ג'ורג' הארוורד / נוסח עברי: אשר יוסף ועוזי פריידקין / מודן / 226 עמודים.

זה ספר לאיש-העסקים (וגם למזכירתו) הצריך להתכתב עם לקוחות וספקים בעולם ואינו שולט די הצורך באנגלית עסקית. מובאים בו כאלף קטעי מיכתבים - באנגלית וכנגדה בעברית - המכילים את רוב הניסוחים השגורים בענייני אירגון עסקים וניהולם, ביצוע עסקות, משלוח חשבונות, אריזה, ביטוח, הזמנת תחבורה ומלונות, בקשת מידע ומסירתו וכדומה. לאלה קודמים פרקים כלליים על המיבנה והתוכן של מיכתב עסקי וכניספחים מובאים ראשי תיבות, סימנים וסמלים, מונחי אריזה וביטול, ודוגמאות של מיכתבי עסקים וכדומה.

להצלחה בהצלחה

23 צעדים להצלחה / רצ'י למסרן / מאנגלית: חני דימטשטיין-עוזרי / אור-עם / 91 עמודים.

אוי, ההצלחה, ההצלחה. רבים מחזרים אחריך, רבים מייחלים לך, מעטים זוכים בך, ועוד יותר מעטים הנואשים מלחזור אחריך. אחת השיטות להצלחה היא לחבר ספר על הדרך להצלחה. עובדה היא, שרבים עושים זאת בהצלחה. הספר שלפנינו מציע לך להגיע להצלחה ב-23 צעדים-פרקים: שפר את בריאותך, העשר את אוצר מליך, התרכז, חדד את זכרונך, שמח בחייך, דבר בנהירות, נהג בזולת בנימוס, תן תמונה הולמת למעסיק שלך, שפר את התקשורת שלך, פתור בעיות, הרחב את אופקיך, פתח את יכולותיך ועוד ועוד. אין פה אף עצה אחת שלא כדאי לקבלה.

אסטרולוגיה לחינוך

האסטרולוגיה של ילדך / דורי ואלן ארמאס / מאנגלית: ציפי וליגזון / אור-עם / 112 עמודים.

מי שמקבל את האסטרולוגיה כמדריך לענייני אהבה, עסקים והליכות-חיים, מדוע לא יקבל אותה גם כמפתח להבנת ילדים וחינוכם? בשבילם נועד הספר הזה, העוסק באיבחון טיפוס ילדים והתנהגותם על-פי המזל שבו נולדו. בכל אחד מהמזלות תמצא פרקים להתנהגות הילד עד גיל שנה, בשנה השנייה, השלישית, הרביעית והחמישית לחייהם. לאלה קודם מבוא, המסביר, כיצד להיעזר באסטרולוגיה בטיפול בילדים, וכיצד לחשב הן את מזל הירח, הן את מזל השמש והן את המזל העולה, ששלושתם נחוצים להגדרה נאותה של קבוצת-ההתייחסות.

מראות במדבר

אנציקלופדיית עולם התנ"ך - במדבר / עורך ראשי לספר במדבר פרופ' משה וינפלד / עורכים פרופ' יעקב מילגרום, ד"ר יצחק אבישור / רביבים / 208 עמודים.

ככל שמתרבים כרכיה של הסידרה האנציקלופדית הזאת, ניגלות לעין כל מידותיה. כרך „במדבר" שלפנינו, כקודמיו, מכיל מבוא מקיף ויסודי, אך לא „למדני" ומחקרי מעבר לסבלנותו של הקורא הלא-מקצועי, ולאחר מכן פירוש מקיף, שיטתי ומעודכן במימצאי המחקר האחרונים על כל פסוק וכל מושג בספר. מה שחשוב לא פחות מהפירוש המילולי הוא הפירוש החזותי: מאות התמונות, הציורים, השירטוטים, המפות והתרשימים, צבעוניים כולם, המלווים את הכתוב, כל אחד במקומו, ונותנים המחשה חיה ומקרבת למסופר בספר במדבר. הקורא רואה את הנופים שבהם התרחשו המעשים, את המטבעות, הצלמיות והתכשיטים שמשמשים עדויות להם ואת הכלים הקרובים לאלה הנזכרים בספר. למי שמבקש להתעמק במקרא או אפילו לעיין בו לפעמים אין דרך נעימה מזו.

מחקרים

זמנו של פשר חבקוק

מגילת פשר חבקוק / בלהה ניצן / מוסד ביאליק בשיתוף ביהמ"ס למדעי היהדות ע"ש רוזנברג, אוניברסיטת ת"א / ייח + 222 עמ' + ב"ו לוחות.

מגילת פשר חבקוק היא אחת מן המגילות הגנוזות שנתגלו במערות קומראן וענייננה - כשאר מגילות הפשרים - להראות את התגשמות חזונותיו של הנביא באירועים היסטוריים שקרו אחרי זמנו. המחקר שלפנינו מאתר את זמן חיבור המגילה בשנים 64 עד 63 לפנה"ס ומציע זיהויים של בעלי הכינויים במגילה: „הכהן הרשע" הוא אולי אלכסנדר ינאי, המלך החשמונאי של אותם ימים; „איש הכזב" ו„איש הלצון" אפשר שהוא שמעון בן שטח, ראש הפרושים (אנשי כת המגילות ראו בהם אויבים מרים) ו„מורה הצדק" הוא כנראה מחבר מגילת ההודיות, ששמו לא נודע. לדיונים אלה קודם דיון מקיף בגילוי המגילה, בתוכנה, ברעיונות המשתקפים ממנה, בהשקפותיה האסכטולוגיות, בדרכי יצירתה, בסיגנונה ולשונה ובתקופה המשתקפת ממנה. לבסוף, מהדורה מדעית של נוסח המגילה (פרסום קודם מצוי בספרו של הברמן „מגילות מדבר יהודה") ותצלומי דפיה, וכן הערות רבות.

הציונות בפולין, עלייה ושקיעה

התנועה הציונית בפולין - שנות ההתהוות 1915-1926 / עזרא מנדלסון / הספריה הציונית / 380 עמודים + 16 עמודי תמונות.

אם הרצל ראה בציונות תשובה ליהודים הסובלים ממצוקה ומרדיפות, הנה פריחתה של התנועה הציונית בפולין היתה אישור להנחתו זו. את תולדות התנועה הציונית בפולין, המחבר פותח בתיאור מצבם של היהודים בפולין בראשית המאה, כשהשיחרור הלאומי היה מרי והאנטישמיות נראתה כאחד מגילוייו הטבעיים. מסופרות פה קורות הציונות בפולין, בגליציה ובליטא, קורות המנהיגים היהודיים, המיפלגות והסיעות השונות, התגובות הציוניות על גלי פרעות ורדיפות, התפתחות התנועות החלוציות, הייצוג הציוני ב„סיים" (בית הנבחרים הפולני), העלייה לארץ קודם העלייה הרביעית ובעת העלייה הרביעית ולבסוף שקיעת הציונות בפולין. חלק שני של הספר יתאר את המשך קורותיה של הציונות בפולין עד מלחמת-העולם השנייה.

עטיפת „פונטמרה"
עיצוב: יעל ליאור

טבנקין הצעיר

חבר ויריב - יצחק טבנקין במפלגת פועלי-ציון 1905-1912 / מתתיהו מינץ / יד טבנקין, הקיבוץ המאוחד / 231 עמודים.

הספר הוא ביוגראפיה של יצחק טבנקין הצעיר, כלומר של כ"ח שנות חייו הראשונות עד לעלייתו ארצה ב-1912. וזהי תקופת עיצובו של טבנקין כמנהיג פוליטי (או, אם תרצו, כעסקן שהעסקנות היתה אצלו כך אומנות, למעשה. מינץ הרכיב ביוגראפיה זו מתוך חומר תיעודי חסר, שכלל בעיקר מיכתבים משפחתיים וחבריים, ובכל זאת הצליח לצייר תמונה שלמה, שוטפת, של פעילות פוליטית ומחתרתית סוערת, שכבר בה הספיק טבנקין הצעיר להתחבט במנהיגותו ובכאריזמטיות שלו. כנספחים צורפו כאן דו"חות המשטרה הפולנית על מעצר חברי פועלי-ציון וכן קטעי הזיכרונות והאוטוביוגראפיים של טבנקין עצמו.

סיפורת

פונטמרה חוזר

פונטמרה / איניאצו סילונה / מאיטלקית: עמנואל באורי / זמורה, ביתן / 164 עמודים.

את „פונטמרה" („המעיין המר") כתב סילונה ב-1930 בעת גלותו בדאבוס שבשווייץ, מקום שבו מצא מיקלט מרדיפות המשטר הפאשיסטי. סיפורו של בראררו, האיכר הצעיר והמתמרד בכפרי הדרום האיטלקי שכוח האל כתוב במעורבות אנושית-פיוטית כה עמוקה, עד שהספר הפך לא רק למסמך חברתי-פוליטי חשוב אלא גם למשל קיומי על היחס שבין האדם לסבל. הספר ראה אור לראשונה בעברית, עד כמה שזכור לכותב השורות האלה, כאחד הספרים הראשונים של „ספריית הפועלים" עם היווסדה בשנות הארבעים ומן הסתם תורגם אז מגרמנית (הספר יצא תחילה בשווייץ, בתרגום). עכשיו רואה אור תרגום עברי חדש, מן המהדורה באיטלקית, שהתקין המחבר אחרי שחזר לאיטליה, ומכיוון שהספר ראוי בהחלט לתואר קלאסיקה מודרנית, טוב שהוא מצוי לדורות חדשים של קוראים בצורתו המתוקנת המעודכנת.

לא טל יערי

התולית / טל יערי / זמורה, ביתן / 167 עמודים.

יש עילום-שם, שבו אדם מבקש לומר שלא הוא חשוב אלא שדבריו חשובים. יש עילום-שם שאדם מתכסה בו כדי לומר דברים שלא היה יכול או מעז לומר בגלוי. ויש גם עילום-שם שנועד מלכתחילה להיות חידון לציבור, להעסיק אותו בניסיון לחשוף את המחבר וכך לעורר עניין בספר. זה המיקרה שלפנינו, שבו הכריכה האחורית מודיעה הגיגית „שם מחבר התולית איננו טל יערי". שלושת הסיפורים בספר הם מעלילות „המוסד", עם הכחשה של קשר כלשהו למציאות, כמקובל. בסיפור הראשון נשלחת רעייתו של איש המוסד לפאריס, כדי לטפל שם בענייניה של אשה מלבנון שעבדה בשביל ישראל והבגידה לצורך שינוי זהותה. אולי לא כדאי לגלות יותר מזה. גם הסיפור השני והשלישי הם מאותו עולם: מעקב כלל-עולמי אחרי המתנקשים בדיפלומט ישראלי והצעה של איש-עסקים לספק לישראל פצצות גרעין זעירות, נישאות במזוודה.

הישראלי המכוער

מותשים את גראלמן / אמנון דנקנר / זמורה, ביתן / 276 עמודים.

סיפוריו של דנקנר מבוססים בשטח ההפקר שבין עיתונות לספרות. אף כי מצויים בהם גיבורים ועלילה, הרי גיבורים אלה יותר משום אנשים פרטיים הם מייצגי אבטיפוסים של החברה הישראלית - אנשי-עסקים, סוחרי קרקעות, פוליטיקאים, עיתונאים, נשות חברה וכדומה - והעלילות נשאבות מתוך דפי העיתונות והוספות את פרצופו של „הישראלי המכוער" בהתמרמרותו, בשחיתותו, בחוסר-העידון שלו ובהיעדר המעצורים המוסריים והמצפוניים. בספר נאספו כ"ב סיפורים כאלה שמקום פירסומם הטבעי הראשון, על דפי העיתונות. אי אפשר להמליץ על הספר למי ששטוף באהבה עצמית, פרטית ולאומית, אבל לאחרים הוא קריא מאוד.

עם בת חורגת

לבבות / הילמה וליצר / מאנגלית: כרמית גיא / זמורה, ביתן / 230 עמודים.

רק ששה שבועות הספיקה לינורה להיות נשואה לגבר מבוגר ממנה, שניספה במחלה קשה והותיר אותה עם בתו המתבגרת מנישואיו הקודמים, כשתהום זרות וניכור, ואפילו עוינות, פעורה בין השתיים. המצב מסובך, שכן קרוביה של הילדה רחוקים והאלמנה הצעירה מוצאת עצמה בתחילתו של הריון. בנסיבות קשות אלה השתיים יוצאות למסע ארוך במכונית, שבו מפשיר בסופו של דבר הקרח שביניהן. הסיפור כתוב בעדינות ובאמת פנימית.

הפרוטה והירח חוזרים

הפרוטה והירח / ו. סומרסט מוהם / מאנגלית: אורין שלם / זמורה, ביתן / 314 עמודים.

עוד תוספת נאה לספריית התרגומים החדשים לספרים ישנים של זמורה-ביתן. בסיפור זה נטל מוהם את קורותיו של הצייר פול גוגן שנטש את משפחתו וקריירה של פקיד בנק, עקר לטהיטי והתמכר לציור, ובשינויים שנגזרו מדימיונו (גיבורו הוא סוכן מניות לונדוני) יצר סיפור על התמכרות לאמנות ועל המהפכה בסולם הערכים של אדם-מן-הישוב בדרכו אל האמת הפנימית שלו. ספר קריא מאוד, שהוסרט בשעתו.

עיון

באהבה ובכאב

מיט ליבע און ווייטיק / פייגע האפשטיין / רשפים / 80 עמודים + 16 עמודי תמונות.

המשורר היהודי הסובייטי דוד הופשטיין (1889 עד 1952) כתב בנעוריו בלשונות אחרות, לרבות עברית, אבל לאחר מהפיכת אוקטובר כתב ביידיש בלבד. המהפיכה עוררה בו התלהבות והוא כתב לה שיר הלל. אך משהגן על הסופרים העבריים מפני רדיפות היבסקים, נשתנה היחס כלפיו והוא יצא לגרמניה ואחר-כך, ב-1925, לארץ-ישראל. כאן חזר לכתוב יידיש ועברית לסירוגין, אך ב-1926 חזר לקייב וקיבל את עול הנאמנות לקו המיפלגה. עם הקמת מדינת ישראל לא היסס להביע את התלהבותו וזה אולי מה שגרם למאסרו ולהוצאתו להורג, עם קבוצת הסופרים היהודיים, ב-1952. לאחר מות סטאלין „טוהר" ואלמנתו, שהגיעה לארץ, היא מחברת ספר הזיכרונות שלפנינו. אין זו ביוגראפיה, אלא רישומים אישיים, גדושים באנקדוטות ומסופר הרבה על יחסיו של הופשטיין עם הסופרים בני זמנו, ברוסיה ובארץ.

נאציזם באפגניסטאן

גרמנים, נאצים ושארית ישראל באפגניסטאן / בן-ציון יהושע / הוצאת ריימון / 40 עמודים.

יש בתוכנו יהודים, תלמידי-חכמים, השוקדים על איסופו וסידורו של מידע היסטורי זנוח וכך אנו זוכים מפעם לפעם לפירסום השופך אור על פרשיות שאינן ידועות ברבים. כך החוברת שלפנינו, החושפת את קשרי אפגניסטאן וגרמניה שהגיעו לשיאם בשנות השלושים המאוחרות ולוו בהתנכלויות ליהודים ואף בפוגרום של ממש ביהודי קאבול ב-1935.

בישול

סעודה מאיטליה

המטבח האיטלקי - מטעמי יהודי איטליה / אדה פרויד-מאכלין / תירגמת ועריכה: נירה רוסו / כתר / 288 עמודים.

„כתר" התמחה בספרי בישול המתעדים את מסורות-הבישול של עדות ישראל והוא מצרף אליהם את הספר המקיף הזה על הבישול היהודי-איטלקי. הספר נפתח בתיאור מקיף של העולם הקולינארי בפיטיליאנו, „ירושלים הקטנה", עיר ילדותה של המחברת. לפני המתכונים יבואו עוד דברים על מידות ומישקלים, על כלי-הבישול ועל התבלינים והעשבים שבהם נוהגים. לאחר מכן, מזמן הקורא לסעודה רשמית של מרקים, מאכלי אורז, מאכלי בצק, פולנטה (עוגת קמח תירס), קוסקוס, כופתאות, בשר בקר, עגל, כבש, עוף, דגים, מאכלי ירקות, סלטים, רטבים, מיני מאפה, פיתות ומיני מתוקים. אין בספר תצלומים צבעוניים, אבל עיצובו נאה ומהודר.

ילדים

גוטמן של תל-אביב

מימיית הפלאים / נחום גוטמן / כנס וערך: אוריאל אופק / כתר / 136 עמודים.

יפה עשה אוריאל אופק שטרח לעבור על כרכי „דבר לילדים" ולהוציא מתוכם את סיפוריו הקצרים של נחום גוטמן, אלה שהמחבר לא כינס, על איוריהם. גוטמן הוא חלק בלתי-נפרד מתל-אביב ומתולדותיה ורוב הסיפורים (בספר כונסו י"ט סיפורים) יש בהם יסודות אוטוביוגראפיים או שהם מספרים על תל-אביב הקטנה. חלקם כתובים אל בנו של גוטמן ומספרים על ימי-ילדותו שלו ויש גם סיפור על עבודתו של גוטמן ב„דבר לילדים".

הפקה איכותית

ששה ספרים בסידרת „ירמי" של קאראן ריאש עם נוסח עברי של אוריאל אופק בהוצאת ידיעות אחרונות: המטריה שלי • יום הולדת מקרקס • הסוכה שלי • ביקור בעיר • ריצה בגן.

קאראן ריאש היא חברה אירופית המוציאה ספרי ילדים באיכות גבוהה ומייצרת גם צבעים לציור וכיוצא באלה. שישה ספרים ראשונים משלה יצאו עכשיו לאור כשאוריאל אופק מתאים להם חרוזים עבריים פשוטים וקצרים. גיבור הסידרה הזאת הוא הזבובון ירמי ולכל ספר עלילה קצרה, תואמת ליכולת הקליטה של הגיל הרך. מה שמיוחד מאוד בספרים הוא איכות ההפקה. הדפים הם דפי קרטון עבה, כראוי לגיל שהספרים פונים אליו, אבל הם לבנים וחלקים וההדפסות הצבעוניות עליהם מאירות עיניים ממש.

עוד סיפורי סומסום

שמונה ספרים בסידרת „כולנו קוראים ספרים" בהשתתפות בובות „רחוב סומסום" של גים הנסון בתרגום אביבה גר ובהוצאת אדם: הפלגן של אריק • כרובי הולך לבית הספר • אל תבכי, ציפורת • נאבדה לי הבובה • יום הולדת מפריע לאוסקר • השקר הקטן של אריק • אף אחד לא רוצה אותי • כרובי רוכב על אופניים.

„רחוב סומסום", סידרת הטלוויזיה המצליחה בכל העולם, נעשתה לאחד מאמצעי ההעשרה הלימודיים לגיל הרך והתרחבה באמצעות שפע מוצרי לוואי - ספרים, צעצועים ומישחקים - כלמעין אימפריה לימודית לפעוטות. יוצריה קלעו בהצלחה לעולם המושגים של הגיל הזה, לחוש ההומור שלו, ליכולת הקליטה ולמרחבי האסוציאציות והדימיון. עכשיו מוצעים לפתחי-הקריאה הישראלי הצעיר שמונה ספרים חדשים בסידרה „כולנו קוראים ספרים". המסברים והמאיירים הם מאנשי הצוות של „רחוב סומסום". הסיפורים פשוטים, מעוטי מלים, נדפסים באותיות גדולות ומנוקדות, אבל מצליחים לקלוע לתחושות ולמצבים שהילדים מזוהים איתם והציורים צבעוניים, חיים, שמחים וגדושי פעולה.

לוין קיפניס חוזר

מעשה באפרוח שהלך לבקש אם אחרת / סיפר לוין קיפניס / צייר צבי בצלאל / מודן.

הוצאת מודן ממשיכה במפעל הנאה והייחודי - הוצאה פקסימילית חדשה של ספרי הילדים המוקדמים המצויירים של לוין קיפניס. הספר שלפנינו נדפס לראשונה לפני 63 שנים בפרנקפורט על-ידי הוצאת „אמנות" ביוזמת הקהילה היהודית, שביקשה ספרי-ילדים עבריים להקניית הלשון העברית. הטקסט עוצב בצורה טיפוגרפית מיוחדת ומעניינת, ולווה בהדפסים ליתוגרפיים צבעוניים, מעשה ידיו של זאב רבן מ„בצלאל" (שחתם משום מה כ„ פסבדונים). כמו הספרים הקודמים בסידרה, גם זה מעביר יפה את איכויותיה של המהדורה הראשונה בתוספת נופך נוסטלגיה. מומלץ במיוחד לאלה שיש להם חולשה לאיכויות כאלה.

אמנות

הסוריאליזם כפואטיקה

המניפסטים של הסוריאליזם / אנדרה ברטון / מצרפתית: אוריה עקיבי / פתח דבר והערות: דוד מנדלסון / מעמים, מבחר כתבי מופת באסתטיקה, ספרית פועלים, הקיבוץ המאוחד / 109 עמודים.

אנדרה ברטון (1896 עד 1966) נימנה עם מייסדי קבוצת דאדא ואחר-כך היה ראש ודובר הסוריאליזם, „האפיפיור של הסוריאליזם", כפי שכינוהו ידידיו. בהמשך דרכו היה קומוניסט ואחר-כך טרוצקיסט וב-1940 יצא לארצות הברית, שבה מצא מיקלט עד לשיחרור צרפת. בספר שלפנינו כונסו שני המניפסטים של הסוריאליזם שכתב ב-1924 וב-1930 ונוספו להם בראשם מבוא מקיף של דוד מנדלסון וכנספח מסה קצרה של אדורנו.

תרבות ספרות אמנות

צברית בתופת

מאת בינה אופק

הצבע והריח, בדיוק ככה זה נראה, כמו שתיארנו, כמו שסיפרו לנו, כמו שחשבנו. זה לא מקום שאפשר לאהוב אותו ולהתגעגע אליו. ואני נסעתי אליו כל השנים לראות אם הוא באמת כמו שלימדו אותנו. כמו שסיפרו. העיירה היהודית. הגולה. השטעטל שלנו בפולין. הם הצליחו להעביר אלינו את הצבע והריח וההרגשה שהיינו שם. אני על כל פנים הייתי שם מאז, גם אם נולדתי בארץ-ישראל העוברת. חיכיתי שכל רגע תיפתח הדלת ומנחם-מנדל ושיינה-שיינדל יצאו לקראתי ביידיש עסיסית שאני אוהבת בגללם, כי אנחנו הרי קרובים כדם ואני באתי בשבילם וטופלה ומוטלה וחיימקה ורוחלה. הם לא כבית, נורית, ואני הרי ידעתי שהם לא. מי שרצה לעלות לארץ-ישראל ולחסל את העיירה היהודית בגולה הצליח להעביר אותה אל תוך לבי, לעורר געגועים, רגשי אשמה על שלא הייתי שם, שלא הייתי חלק מן החיים ומן הסוף הנורא שלהם.

מנחם-מנדל ושיינה-שיינדל לא יכלו לבוא לקראתי מפני שכמו בשיר, הם מוטלים מתים וגם מפני שהם חיים בתוכי, זורמים בעורקי זה ארבעים שנה, מאז הציב אותם נתן אלתרמן בטור השביעי שלו. קראתי את הטור הזה וחזרתי שוב ושוב, עד שידעתי אותו בעל-פה. למדתי כל ספר על השואה. ילדה בת עשר, צברית בת מושב בארץ-ישראל, ממשפחה לאו-דווקא פולנית, והיא חיה למעשה בפולין היהודית. ממש נגשה. לא סיפרתי לאיש. בלילה, בחלום, הייתי מבקרת בגיטו ורשה, בגיטו ביאליסטוק, בגיטו לודז'. ניסיתי לפלס לי דרך בנאלבקי, בקרוכמאלנה. ידעתי איך מסתננים פנימה ויוצאים מן הגיטו הנצור עם פלוגות העבודה, וידעתי את האומשלאגפלאץ רעדתי שם עם כולם. רק לא לקחו אותי אף פעם. לא לקחו אותי.

הזיכרונות האלה

הלכתי לבקר אותם. עכשיו זה לא קשה. כולם מרוכזים יחד והם לא הולכים לשום מקום - הם מוטלים שם, בקבר הגדול של העם היהודי בטרבלינקה, בבירקנאו, באושוויץ, במאיידאנק - לשם הלכתי. חששתי, אין להכחיש. קשה לבוא למקום שאתה חי בו כל השנים ומעולם לא היית בו, והוא מעורר זכרונות נושנים שמעולם לא חווית ושאתה אוהב אותו מפני שהוא שלך בכאב והוא איננו שלך בכלל וטוב שלא. פולין.

המחנות, אני חושבת, אמרה נורית, כל הדברים הנוראים האלה. הגאזים, הכבשנים, מנגלה, אושוויץ. הזיכרונות האלה שמעולם לא היו באמת שלך.

אבל זה אצלי בדם, אמרתי. בבטן, בעצמות, כל הזמן. אולי מפני שלא הייתי באמת, אולי מפני שאני חולמת ולא יכולה לכוון בדיוק את החלום. אולי, כך אמרתי לנורית, עכשיו כבר אפסיק לחלום. כבר ארבעים שנה וזה הזמן וזמן.

היכרתי את המחנות, הרי הייתי שם. אני שם כל הזמן. אותי לא היכרתי. חשבתי שאתמוטט אל מול הררי השיער שנגזז מראשי אחיותי. זה לא היכה בבטן. שקט. דממה. עמדתי אל מול הרי מיזוודות עם כתובת, מיזוודות שנארזו בתיקווה ועליהן כתוב: שייך ל... זה לא היכה בפטיש על הראש. שקט נורא. אל מול הר של מיברשות שיניים, מיברשות נעליים ממויינות לחוד, מיברשות ציפורניים. מיליונים. מיברשות משומשות של אנשים תרבותיים. של יהודים. אני אומרת לעצמי: אלה של אחי היהודים - ושום מכה בבטן, שום מכה. לא דימעה. שקט נורא. מי אני? מי מכיר, מי יודע?

ערימות של גפיים תותבות. הקביים של הילדים בערימה נפרדת, סדר גרמני מדוקדק. ערימות של סירים, כלי בישול. תפילין לחוד, מישקפיים בערימה אחרת. שום מכה. שקט. שנים נסעתי לכאן, ארבעים שנה, כמו בני-ישראל במדבר, ושום דבר יותר ממה שכואב כל הזמן. איך טעיתי? מה עשיתי?

צריפי המגורים בבירקנאו, במאיידנק, התאים ה„משופרים" של הקאפו, השבילים, הגדרות, השער המפורסם והפסוק „ארבייט מאכט פריי" - הרציף אליו הגיעו משלוחי האנשים - ידעתי, הרי הייתי כאן. הרגשתי כבר, הייתי את אלה. כואב, אבל בלי אגרוף בבטן. אין פטיש בראש. גלי ניגשת אלי ושואלת: נו, ואני מנידה בראש.

יותר יהודי

בתא הגאזים הראשון שבמאיידנק רמז ליענקלה סידור ליד, ויענקלה, כמעט בעל-כורחו, אמר קדיש. בחור כארזים, יענקלה, קצין קרבי בצה"ל. קצת חצוף, קצת שוויצר, נחמד כזה, ישראלי מאוד, בן להורים בוגרי-שואה, בא עם אמא-אבא כדי לשמור עליהם ולא יותר; בקושי מצא זמן. יענקלה הניח כיפה על הראש והתחיל לומר קדיש בתא הגאזים הדחוס, המלא מבקרים וקומץ ישראלים. יענקלה אמר „קדיש דרבנן" בקול שהלך ונעשה רועד וגם נחנק קצת, אבל זה טבעי מאוד בתא-גאזים.

הוא הצליח לגמור את הקדיש בקושי גם מפני שהדמעות הפריעו לו וגם המכה. זו היא פגעה בכולם. מכה בבטן, בפטיש על הראש, בעצמות, בעורקים. כאן עוד לא הייתי; לא בארבעים השנים האחרונות. כולם הרגישו אותה. מאוד. הורים לא נעו ולא זעו. בעיני רבים נראו דמעות. יענקלה שיצא מתא הגאזים איננו עוד אותו יענקלה שנכנס. הוא עוד נחמד וגם קצת חצוף ושוויצר ומאוד ישראלי, אבל פתאום הוא נתן לזה לצאת החוצה - יענקלה יצא משם יותר יהודי.

בכניסה לבירקנאו יש שער ענק, שער של רכבת עם תורן-תצפית גבוה שכולו חלונות. מה אני מספרת, הרי בכל התמונות רואים

במחנה אושוויץ בתים של לבנים אדומות. בתים יפים, רחובות, עצים גבוהים. בטח היו שם כבר אז. מחנה לדוגמה, עם מיתקני חימום באולמות, פנסי תאורה ברחובות. היום זה מוזיאון.

אולגה עם העיניים

הבניין שמנגלה ערך בו את הניסויים שלו נראה בדיוק כמו שאר הבניינים. סולידי, שתי קומות או שלוש, תלוי איך סופרים. מה הבעיה להיכנס לתוך בניין נראה כמו שאר הבניינים ברחוב הארוך. לא משהו מיוחד. היום לא יודעים אם מנגלה התפגר או אולי מתחבא עדיין איישהו ויש פרס על ראשו ואנחנו באנו מרצוננו, איש לא הכריח; להיפך, ניסו להניא אותנו מלנסוע. ברגע שידעתי מהו הבניין, נכנסתי אל תוך הסיפור של אולגה על הקיר עם העיניים, חשתי את

בירקנאו - השער למוות

מסילה לשום מקום

הדרך התמונות הייתי שם מאז, הכרתי אותו מיד. מי שבא לשם יודע שזה הוא זה, השער לגיהינום. לתופת. המסילה נמשכת אחרי השער פנימה אולי קילומטר או פחות וזה הסוף, רציף אחרון בחיים. הקטר יכול לצאת רק בהילוך אחורי; רק הקטר, לא הנוסעים. זה הנוף שאותו ראו אחי המומתים. זו האדמה שעליה דרכו. אלה האבנים. כאן הם היו ועכשיו אני כאן ואין מפה אין.

כשעולים במדרגות אל תורן התצפית ממנו היו משקיפים הקלגסים, עמדת-תצפית על מחנה המוות, אמצאה שטנית של סדיסטים, פתאום זה בא. פתאום מגיח הפטיש במקום שלא ציפיתי לו ומנחית מכה חזקה בבטן, בצלעות, בעצמות, בעורקים: המסילה המובילה אל רציף-המוות, זו הדרך שאין ממנה חזרה, יש לה הסתעפות אחת ימינה שמובילה לשום-מקום, הסתעפות שמעולם לא היתה בשימוש, כלומר, שום קטר לא נסע עליה - לא רכבת, לא קרון. הכאילו-שימוש היה ההטעיה שיחשבו שזוהי סתם תחנת-רכבת שיש מוצא ממנה ושלא יתקוממו, שאפשר יהיה לחסל אותם בלי בעיות, בסדר מופתי, גרמני.

האחים הגיגנים, התאומים. את הניסויים במים חמים וקרים, את העיקורים והסירוסים ואת השכנה שלנו מילנה, שאהבה נורא את כל ילדי השכונה, כי מנגלה ניתח אותה והיא לא יכלה ללדת ילדים משלה. ראיתי כמה יפה הבניין ונקי והיגייני ופתאום התחילו לי צעקות בראש. זה בטח ככה גם אצל אלה שאנחנו קוראים להם משוגעים. הצעקות האלה שאף אחד לא שומע, רק אתה. וגם כזאת מכה נוראה של פטיש בראש. יצאתי וישבתי על המדרגה בשמש של אושוויץ ואמרתי לעצמי: תתביישי אולגה הקטנה נשארה בחיים אחרי כל זה ואת לא יכולה להיכנס אחרי ארבעים שנה? הרי כבר ארבעים שנה את הולכת לאושוויץ. אבל לא יכולתי לקום מהמדרגה והפטיש הכביד עלי והצעקות והפחד של אולגה הקטנה הפחידו אותי והיה לי קשה מנשוא ולא נכנסתי. אז שם לא הייתי, נורית. בקשר לשם - צודקת מאוד.

לא שאלנו אם יש יהודים בעיירה הפולנית אושוויינצים. פחדנו מתשובה.

המכה הגדולה הזאת, שעושה אותנו ראויים.

עוזי בהר

שירים מזדמנים

★

בְּתוֹךְ כְּלוּב אֲלוּמִינְיוּם, הוּא מְנַתֵּר מִטְּרַפֵּז
לִטְרַפֵּז – עֶשְׂרִים סַנְטִימֶטֶר שֶׁל חֹפֶשׁ.
וְאַתָּה, מֵעֵבֶר לִזְגוּגִית חַלּוֹן־הָרַאֲוָה,
רוֹאֶה לָרִאשׁוֹנָה בְּעֵינָיו זָמִיר.

עם דניאל

טִיּוּל קָטָן עִם דָּנִיֵּאל בָּעֲגָלָה
בְּמוֹרַד דֶּרֶךְ צוֹרְפֵי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר,
שֶׁאֶת פְּנֵיהֶם לְעוֹלָם לֹא רוֹאִים.
חָצְבוּ לָהֶם כּוּךְ בָּעִיר וְנֶעֶלְמוּ בְּתוֹכוֹ.
הַבָּתִּים זְקֵנִים כָּל כָּךְ, שֶׁיַּד־הַזְּמַן כְּבָר לֹא נוֹגַעַת בָּהֶם,
וּכְמוֹ בַּהֲלִיכָה לְאֹרֶךְ רְצִיף, אֲנִי קוֹרֵא:
„דָּוִד שְׁטֶרְן", „פ. שָׁפִּי", „אַלְקְמָן" –
שְׁלָטֵי צוֹרְפִים עִם אוֹתִיּוֹת־תְּכֵלֶת, כְּמוֹ בְּבֵית־כְּנֶסֶת,
עַד שֶׁנִּדְמֶה: כָּל שֵׁם יוֹשֵׁב עַל צְרוֹר שֶׁל מוֹנִיטִין.
וְדָנִיֵּאל, הַצּוֹפֶה הַמְּשֻׁתָּק, שֶׁבְּכָל פִּנָּה
מוּכָן לִקְפֹּץ מֵהָעֲגָלָה אַחֲרֵי הַמַּבָּט שֶׁלּוֹ,
יוֹשֵׁב זָקוּף כְּמוֹ עַל כֵּס, שָׂם פַּס עַל כָּל הָרְחוֹב;
וְנִשְׁמַע קוֹל הַלָּשׁוֹן הַמִּתְגַּלְגֶּלֶת בַּפֶּה
בִּנְעִימַת־לְוַאי לַגַּלְגַּלִּים הַגּוֹסְסִים.

מדף ספרי ארץ-ישראל

מאת מרדכי נאור

פרנץ-יוזף הכל-יכול

מרדכי אליאב, בחסות ממלכת אוסטריה — 1849—1917, הוצאת יד יצחק בן-צבי, ירושלים תשמ"ו, 497 עמ'.

מיסמכיהם ודו"חותיהם של שגרירים וקונסולים המספרים על הארצות בהן הם מכהנים נחשבו תמיד חומר קריאה מרתק לבני דורם ואף לבני הדורות הבאים. הדבר נכון לגבי כל הארצות, קל וחומר באשר לארץ-ישראל של המאה ה-19 וראשית המאה ה-20, בעת שהשגרירים באיסטנבול והקונסולים בערים השונות של הממלכה העות'מאנית היו כל-יכולים בהתאם להסכמי הקפיטולציות.

ספרו המקיף של פרופ' אליאב מסיר את הלוט ומנער את האבק ממיסמכים בני 70 עד 140 שנה שהיו חבויים בארכיונים אוסטריים. המשותף ל-224 המיסמכים, הדו"חות והעדויות הללו, שכולם נכתבו על-ידי דיפלומטים וקונסולים של ממלכת אוסטריה-הונגריה בשנים האמורות, או שהגיעו לנציגויות של הממלכה מנתינים יהודים שישבו בארץ. כי זאת לדעת, בתקופה ההיא, רוב יהודי הארץ הבטיחו את שלומם האישי ואת רכושם בעזרת חסות קונסולרית, וחלק גדול מהם חסו תחת כנפיו הרחבות של הקיר"ה — הוא הקיסר פראנץ-יוזף, שישב על כסאו קרוב לשבעים שנה — מ-1848 עד 1916.

חשיבותו של הספר בכך, שהוא מהווה מעין פריסמה לארועים שהתרחשו בארץ-ישראל בתקופה הנסקרת, ומסייע לנו להבין, בעזרתו של מקור נוסף ואמין, את אשר התרחש. כמעט כל אחד מהמיסמכים שופך אור על תופעה, חידוש או בעיה שהעסיקה את הארץ בכלל ואת היהודים בפרט, במעבר מ„ארץ ישראל הישנה" לתקופה המודרנית ול„ישוב החדש". שתי דוגמאות יסייעו להמחשת העניין. שלושה ממיסמכי הספר עוסקים ב„אירועי-פורים" 1908 ביפו. היתה זו ההתנגשות הקשה הראשונה בין ערבים ליהודים בארץ, במהלכה נפצעו שלושה-עשר יהודים, מהם שניים קשה. סגן הקונסול האוסטרי מסביר בדו"ח שלו, שהערבים תקפו את היהודים משום שטענו כי העולים החדשים הבאים מרוסיה נגועים ב„מהפכנות" ומהווים „סכנה חברתית לכל המוסלמים". סגן הקונסול, אגב, דוחה מכל-וכל טענה זו. מיסמך אחר, מתקופת מלחמת-העולם הראשונה, עוסק בהתערבות הקונסוליה האוסטרית בירושלים למענו של יהושע פלדמן, הידוע יותר בכינויו ר' בנימין. איש זה — סופר, עיתונאי ועסקן — הואשם על-ידי התורכים בהפצת בולי הקרן-הקיימת. מעשה חמור ביותר לדעת התורכים, והיה צפוי למאסר של שלוש עד עשר שנים. התערבות הקונסול אצל איש צבא תורכי בכיר, שהיה ממונה גם על בתי המישפט, נתנה את אותותיה ופלדמן זוכה.

פרופ' אליאב לא הסתפק בהבאת המיסמכים המאלפים. הוא הקדים לספר הקדמה מקיפה, וצירף לכל מיסמך שורה ארוכה של הערות והארות, המסייעות לקורא לנוע בחופשיות יתרה בין הפרשיות השונות וארועי הימים ההם. רשימות הקונסולים האוסטרים בירושלים, המושלים התורכים והשגרירים באיסטנבול משלימות את התמונה.

□ □ □

הכיוון אמריקה

אלון גל, דוד בן-גוריון — לקראת מדינה יהודית, אוניברסיטת בן-גוריון והמרכז למורשת בן-גוריון, באר-שבע 1985, 278 עמ'.

בסתיו הקרוב ימלאו מאה שנה להולדת דוד בן-גוריון וכידוע הוכרזה תשמ"ז כ„שנת בן-גוריון". במהלכה וכן לקראתה יופיעו בוודאי ספרים ומחקרים לא מעטים העוסקים בדמותו, בדעותיו ובמקומו המרכזי בתולדות הציונות ומדינת ישראל כדור הראשון לקיומה. הספר שלפנינו הוא מן הראשונים שבקטגוריה זו ועניינו ההיערכות המדינית של התנועה הציונית והישוב היהודי בארץ-ישראל, בשנים 1938—1941, בהנהגתו של דוד בן-גוריון.

גל, חוקר בכיר במרכז למורשת בן-גוריון, מציג תיזה שונה למדי באשר למקומו ולפעילותו של בן-גוריון בשנים האמורות. הוא אינו מקבל את הדעה המקובלת כי לנוכח ה„בגידה" הבריטית בשנת 1939 ופרוץ מלחמת-העולם השנייה, התווה בן-גוריון את הקו של „עלינו לעזור לצבא (הבריטי) כאילו לא היה ספר לבן, ועלינו להילחם בספר הלבן כאילו לא היתה מלחמה", והסתפק בכך. גל מבקש להוכיח — בעזרת מיסמכים, יומני בן-גוריון ועדויות לרוב — כי כבר בסתיו 1938 ניתן להבחין אצלו בסימני תפנית מדינית — לכיוון ארצות-הברית, תוך הסתמכות על הפוטנציאל הגלום ביהדות האמריקנית. כיום נראה הדבר ברור מאליו, אך בסוף שנות ה-30 היה אפילו רעיון כזה בגדר „מהפך" מוחלט.

ד"ר אלון גל מדגיש, כי בצעד זה נבדל בן-גוריון משני מנהיגים ציוניים אחרים — וייצמן וז'בוטינסקי. שני אלה ניחנו בראייה מדינית רחבה, „אך לקראת פרוץ מלחמת-העולם השנייה ובמהלכה הם נטו לשחזר את הישגיהם מהמלחמה הקודמת". בן-גוריון יצג באותה עת את „קו ההתפתחות והשינוי בארץ ובעולם. הפניות שלו בכיוון האמריקני בוודאי ביטאה מנטליות מדינית בלתי-שמרנית".

בשנים אלו, סבור גל, ביצר בן-גוריון את מעמדו הבכיר בהנהגה הציונית, התמודד עם וייצמן וגבר עליו, משום שקרא נכון יותר את המפה המדינית של העולם שלאחר המלחמה, וחתר להיערכות חדשה. מן המחקר הזה עולה, שוב בניגוד למקובל, כי בן-גוריון של התקופה האמורה אינו דוגל בהפעלת כוח דווקא, ופניו אל הפיתרון המדיני.

מכתבים לעורך

עשו וישמעאל

[illegible]

סיפורים בלי קו מוביל

מאת מיכל סלע

מקום על פני האדמה, סיפורים ערביים בני זמננו, עורך: יוסף גבעוני, עורכת משנה: שרה טורגי, מכון ון ליר בירושלים, 1986, 242 עמ'.

הגבול בין ישראל למצרים שנפתח לפני שמונה שנים עורר, בין היתר, תנופה של תרגומים מן הספרות המצרית בפרט והערבית בכלל. חובבי הספרות הערבית והמתרגמים החלו ליהנות מהנכונות של הקורא העברי להיפתח ולראות את הערבים לא רק דרך כוונת הרובה, אלא גם כבני־אדם, בעלי תרבות, אנשי ספר. אולם, אחרי שמונה שנות „פתיחות" כזאת ועוד תשע־עשרה שנים של חיים שכם־אל־שכם עם כשני מיליון ערבים וגשרים פתוחים אל העולם הערבי הרחב, הגיעה העת להשתחרר מהצורך להסביר, עם כל תרגום חדש, מדוע נחוצה ההצצה אל עולם הדעת והרוח של הערבים.

כשם שלא יעלה על דעת איש להוסיף לתרגום עברי של היינריך בל, למשל, מבוא הפותח בזו הלשון: „שנות העימות בין ישראל לעם הגרמני הן שנים של עוינות שתרמה לא מעט לעירפול מורכבותה של התרבות הגרמנית..." — כך אין צורך לעשות זאת כשמתרגמים יצירה מהספרות הערבית. הצורך הזה להסביר נודף ממנו ריח של אפולוגטיקה מצד אחד ופטרנאליזם, כלפי הערבים והקורא העברי, מצד שני. אם החליטו המתרגם והמו"ל להוציא לאור תרגום מהספרות הערבית, פירושו של דבר שהם החליטו כי היצירה והקורא ראויים לכך. השיקול צריך להיות ספרותי ואסתטי, לא תת־פרק דידקטי בסדרת חינוך „הכר את האויב".

אפשר גם אחרת

את הסיפור הערבי צריך לקרוא אם הוא מעניין, לא משום שהוא מלמד על התרבות והחברה של הכותב, כפי שנאמר בהקדמה של הספר „מקום על פני האדמה". מכון ון ליר, בראשותו של אלוף הר־אבן עושה עבודה פנטאסטית, במלוא מובן המלה, בכל מיני דרכים ואמצעים, כדי לשכנע את הציבור בארץ שאפשר גם אחרת. שמעבר לאדמה הקטנה שלנו יש עוד מקום, על פני אדמה אחרת, גם אם הוא זר ושונה. אבל את הסברי הרקע הוא נתן כבר בחוברת לימודית שספר זה נועד ללוותה.

הצורך המיותר להתנצל מתבטא גם בצורך החוזר ונשנה להעיר לתעתיק השמות. כשם שלא יעלה על דעת איש להסביר שהשם 'בל', אם נחזור לדוגמא הקודמת, נכתב בסגול משום שאין בעברית תנועת ביניים בין חולם לסגול, כמו בגרמנית (אומלאוט), כך אין צורך להלאות את הקורא בשיקולי ההכרעות בעניין עיצורים ותנועות בערבית החסרים בעברית. הקורא שאינו יודע ערבית, ולו נועד התרגום, אינו מעוניין בכל אלה, ואין זה מיסמך מדעי המצריך הערות שוליים.

חינוך־יתר אינו פסול מיסודו. הבעיה מטרידה יותר כשיש בהקדמה כזאת אי־דיוקים, שמקורם, לדאבוני, בהתנשאות תרבותית. נאמר: „מסורת הסיפור שבעל־פה ימיה כימות עולם בחברה הערבית". ובאיזו חברה לא? האם לא היתה הספרות הגרמנית גם היא „ספרות שבעל־פה" עד שהעלוה האחים גרים על הכתב? הספרות הערבית המודרנית היא חדשה וצעירה, נכון, והיא נוצרה תוך מגע הדוק מאוד עם הספרות האירופית המודרנית. אך אין זה נכון שלא היתה ספרות בכתב, גם סיפורת, בערבית בתקופות קודמות. הערבים לא ירדו אתמול מהעצים. גם הסיפורת העברית צעירה מאוד, ויש הרבה דימיון בתנאי התפתחותן של שתי הספרויות. שלא לדבר על כך שבתקופות קודמות היתה הספרות העברית חייבת הרבה מתכונותיה לספרות הערבית.

„מקום על פני האדמה" נועד לצעירים, כספרות עזר לנושא לימודי. אלא שדווקא בספר המיועד לקהל קוראים צעיר חשובה מאוד הדרך שבה מוצג הסיפור לקורא. במקום מבוא דידקטי, אם בכלל, די בשתי מלים: קרא להנאתך!

מיבחר מארצות שונות

ואשר ללקט הסיפורים עצמו: החידוש הרב הוא בהבאת מיבחר שאינו רק מהספרות המצרית, כמרבית התרגומים שנעשו בשנים האחרונות. יש בו גם שני סיפורים לבנוניים, סיפור סורי, סיפור סודאני ושלושה סיפורים פלשתיניים (בלי תקווה לכתוב, בין הפרטים הביוגרפיים, „סופר פלשתינאי", כפי שכתוב על הסופרים בני ארצות־ערב האחרות).

אמיל חביבי, כרגיל, בהומור העדין והסמוי שלו, עוסק בשאלות העמוקות וההרגשיות של הקיום הפלשתיני, או מוטב, הרגש הפלשתיני, בהיבטים הבסיסיים והמורכבים ביותר של החברה הפלשתינית, ללא שמץ־אבק של פובליציסטיקה פוליטית. מסעוד, המכונה צנונית, קנה את עולמו בין חבריו בשכונה, בזכות בן־דוד בעל מכונית שקצותיה דמויות כנפיים. אבל מסעוד אינו רוצה שתהיה „נסיגה". בן־הדוד הוא מהגרוה, „האם, כאשר יסיגו אחזור להיות כאשר הייתי, בלי בן־דוד?". בספרו 'האופטימיסט', שתורגם גם הוא לעברית, הוא מטפל באותה מורכבות של להיות פלשתיני־ישראלי. הוא מעצב דמויות קטנות, לא של גיבורים לאומיים, אלא של פשוטי עם, לא טובים ולא רעים. כשהוא חובש את כובע הסופר, אין אצל חביבי סיסמאות פוליטיות. רק חבל שביקורת הספרות הערבית טרם העניקה לו את המעמד הראוי לו בין הסופרים הערבים המודרניים, חרף העובדה שסיפוריו מתפרסמים גם בארצות־ערב.

אמיל חביבי

סיפור בכיוון הפוך, על איש הגדה הבא לבקר את ביתו הישן בחיפה ומוצא בו מישפחה יהודית ניצולת שואה, כתב גסאן כנפאני הנחשב הסופר הפלשתיני הגדול ביותר. סופר פלשתיני התוודה לפני באומרו: כל הסופרים הפלשתיניים יצאו מתחת לגלימתו של כנפאני. בקובץ שלפנינו מובא סיפורו „ארץ התפוזים העצובים". „כהגיענו לצידון, לעת ערב, נעשינו פליטים". את החוויה האישית הזאת ביטא כנפאני, לפני שנהרג בהתפוצץ מכוניתו בבירות, בסיפורים רבים.

מוחמד עלי טה בן הכפר כאבול שבגליל מוכר פחות, אך נחשב בין עמיתיו לאמן הסיפור הקצר. סיפורו „סיפור כד השמן" הוא כמו רישום בקווים כלליים של היבט בחייו של ערבי בישראל ויש בו ביקורת סמויה על הדרך שבה מעוצבת דעת הקהל. תמונתו של סאמי עיד הופיעה בעיתון, עם תמונותיהם של אלה שהם בממשלה, כשנעצר באשמת מעשה חבלה. כשבא סאמי עיד הביתה חף־מפשע — לא מצאו שכניו בעיתון לא את שמו ולא את שם כפרו. וזה חוזר על עצמו כמו אגדת כד השמן, אגדה עממית נפוצה החוזרת על עצמה במעגלים.

שוני באיכות ובסיגנון

יתר הסיפורים מרביתם מצריים. אין ביניהם כל מכנה משותף או קו מוביל. אחדים מיושנים מדי בהשוואה לשפע הסיפורים שנכתבו בכל ארצות ערב בשנים האחרונות על־ידי סופרים צעירים. על הסיפור של אל־שרקאווי „חלומות זעירים", למשל, היה אפשר לוותר, גם אם היה כבר מתורגם. יוסף אידריס, המצרי, הוא הטוב מכולם. אך זה כמובן עניין של טעם אישי. במצרים הוא נחשב לטוב ביותר בין כותבי סיפור קצר, אבל הרומאנים שלו, לדעתי, מרתקים לא פחות. כאן מובאים שני סיפורים שלו: „שיח עלי מאיים" ו„חתנה". יש לו כישרון מיוחד במינו לתאר את עלובי החיים והחריגים באופן רגיש, באירוניה חריפה, בלי רחמנות וכמעט באכזריות. דיקנס בערבית. בסיפוריו הוא הופך את ערכי החברה. קרקעית העיר אינה נראית מבעד לסיפוריו נמוכה בהרבה ועכורה יותר מפיסגתה הנוצצת. כששיח עלי עומד לצאת מדעתו מרוב עוני ורעב, נדמה לך שהוא היחיד בכפר השפוי בדעתו. כשהוא מתאר את ועיר־העולם באוטובוס הדחוק בין שתי תחנות, אתה מתחיל להזיע עם המספר.

„מקום על פני האדמה" של מוחלץ איבראהים ו„אוטובוס הבחירות" של תומא חורי, נמצאים גם הם בסיפור מיסגרת של אוטובוס, שהוא עולם לרגע, הדוחס לתוכו את כל זווית החיים המקומית. אין זה צירוף מיקרים. בספרות הערבית אפשר למצוא מוטיבים ספרותיים, ונושאים חברתיים המתגלגלים בין הסופרים שוב ושוב. הדחיסות החברתית בשכונות החברתיות העממיות היא אחד מהם. הריחוק בין המשכיל לחברת המוצא שלו, חסרת ההשכלה, הוא מוטיב נוסף. בקובץ שלנו נוגע בו אט־טייב צאלח.

מה שמכביד מעט על הקריאה הוא התרגום. האסופה כוללת סיפורים שתורגמו בזמנים שונים ועל־ידי אנשים שונים. התוצאה היא היעדר אחידות באיכות ובסיגנון. לקורא הרגיש עשוי הגיוון הסיגנוני להפריע.

הפנינה של הקובץ בכל הנוגע לתרגום היא של ששון סומך, בסיפור „הזקנים" מאת זכריא תאמר. תאמר, סורי במוצאו, כותב היום בלונדון טור סאטירי שבועי בשבועון ערבי היוצא לאור באנגליה. הוא נחשב לאבי הסיפור הערבי הקצר המודרני. הפנטאסיות שלו וסיגנונו הכמעט־פרוע כבשו בשנות השישים את הסופרים הערבים. לתרגם סיפור של תאמר זו אמנות בפני עצמה. ששון סומך עומד בכך, ותרגום שלו אינו רק נכון ומספק, אלא הופך להיות חלק מהיצירה.

הפלא והבהלה

מאת טל ניצן

חוליו קורטאסאר, סוף המשחק, מספרדית: יורם ברונובסקי, הוצאת כתר, 165 עמ'.

„טיפש הסופר הסבור כי השאיר מאחור, באופן מוחלט, שלב מסויים של יצירתו. בכל דף בעתיד יכול להמתין לנו דף חדש מהעבר, כאילו נשאר משהו לומר מהגילגול אותו חשבנו לקודם, או כאילו שאחרי שזרקנו את כל העניבות הישנות כדי לרצות את האשה האהובה, ביום חתונת הכסף נגלה שלבשנו, אבוי, את העניבה המנוקדת שקיבלנו מאותה אהובה שאחר־כך לא התחתנו איתה."

כך סיים חוליו קורטאסאר את אחרית־הדבר ל„סוף המשחק", ספרו הרביעי אשר תורגם לעברית ובו שמונה־עשר סיפורים קצרים. קורטאסאר (ולא קורטאזאר, כפי ש'עוברת' על כריכת הספר), נפטר לפני שנתיים בפאריס, ונחשב לאחד מחשובי הסופרים בארגנטינה. הגם שחי כמעט מחצית מחייו בפאריס, המשיך תמיד לכתוב 'ארגנטינאית': שפתו נשארה ספרדית ורבים מגיבוריו ארגנטינאיים הנעים בנופי ארגנטינה.

עולם קסום

כבספריו האחרים, כן בספר זה, קורטאסאר עוטף את הקורא בעולמו הקסום, השונה והמשונה. אין זה העולם הפיזי הברור, בו כל הארועים ניתנים להסבר הגיוני־מדעי. קורטאסאר מורד בכל השיגרתי, האוטומטי והצפוי מראש, ומאמין בקיומה של מציאות אחרת, פלאית: על־מציאות. מציאות שנסתרת מעינינו כל עוד אנו שבויים בראיית העולם המערבית הלוגית, המכירה רק במציאות האמפירית. על־מנת להגיע למציאות הפלאית, כל שעלינו לעשות הוא לפקוח עיניים, היא צפונה בחפצים המוכרים ביותר, חבויה מאחורי כל פעולה שיגרתית, והדרך אליה היא באמצעות האינטואיציה, הטירוף והחלום, כפי שכתב: „עלינו להכריח את המציאות לציית לחלומותינו, יש להמשיך לחלום עד שיבוטל הגבול המלאכותי בין האשלייה ובין המוחשות, עד ש(...)נגלה כי גן־העדן האבוד היה שם, מעבר לפינת כל הרחובות".

ואכן, לפנטסטי ביצירתו אין צורך בתפאורה של טירות חרבות. רוב הסיפורים נפתחים באווירה יום־יומית ובנאלית: איש עסקים שוכר חדר במלון, מישפחה מנסה להשמיד נמלים, אדם הולך לקולנוע ואחר מבקר בגן־חיות. לאחר שהקורא מתרגל לשלוות המסודרת והבטוחה, לכאורה, משחרר קורטאסאר את הכוחות המעיקים, המאיימים, הבלתי־מוסברים של המציאות האחרת, והללו חודרים למציאות המוכרת, משנים אותה ולבסוף תופסים את מקומה. העולם המאורגן וההגיוני נעלם ואת מקומו תופס עולם פלאי ומחריד, בו הגיבורים נשלטים על־ידי כוח מיסתורי. הסיפור „אין להאשים איש" הוא דוגמה מובהקת לכך: אדם רוצה ללבוש סוודר ולפגוש את אשתו בחנות כדי לקנות מתנה. מהפתיחה הנדושה הזו צומחת הרפתקאה סוריאליסטית מצמררת (קורטאסאר, אגב, התנגד להגדרתו כסוריאליסט, למרות האווירה הסוריאליסטית־בעליל שביצירתו). הסוודר הופך למלכודת אימתנית וחונקת. תחושת הגיחוך הופכת לסיוט נורא כאשר יד ימינו של הגיבור מקבלת חיים משלה ותוקפת אותו. באמצעות תיאור מוחשי של המחנק, הכאב והחרדה ההולכת וגוברת, קורטאסאר גורם לנו להתעכב על השיגרתי. להתבונן מחדש בפעולה עליה אנו חוזרים מדי יום ולהיווכח ש„העל־מציאות" יכולה לארוב לנו גם בתוך סוודר כחול.

החלום כמציאות

המעבר מהנורמלי אל הפנטסטי הוא טבעי ו'חלק', כיוון שעבור קורטאסאר אלה שני צדדים בלתי־נפרדים של מציאות אחת. לא ניתן להצביע על הנקודה המדויקת בה הזר והמאיים פולש אל המוכר. הסיפור הראשון, הקצרצר, „המשכיותם של הפארקים", מזכיר ציור של אשר, שבו יצורים עולים בהדרגה מהנייר, מקבלים מימד שלישי ומתחילים לצעוד על השולחן. יש בו סיפור בתוך סיפור: אדם קורא רומאן מרתק, נכנס לתוכו פשוטו־כמשמעו, ואף גיבורי הרומאן חודרים לעולמו, עד כי לבסוף אחד מהם רוצח אותו. סיום זה אופייני לסיפורי „סוף המשחק": אחד־עשר מתוכם קשורים למוות או מסתיימים בו. אך יחסו של קורטאסאר למוות אינו במיסגרת הצער הנוצרי המקובל. הוא רואה בו תופעה אותנטית של הקיום האנושי, שמעוררת להעריך כל רגע, לגלות קסם וגם בדברים הפעוטים והרגילים ביותר. לעיתים המוות מופיע כפיתרון, כשיחרור האחרון, כהרפתקאה הגדולה של האין. ב„אין להאשים איש" הגיבור נמלט מעצמו — מיד ימינו — אל הרווחה שבמוות, המתואר במונחים עדינים, חיוביים: „שם אין יד ואין סוודר, שם יש רק אוויר ניחוחי האופף אותו ומתלווה אליו ומגפפו לאורך כל תריסר הקומות". המוות נוכח גם בסיפור „הפרח הצהוב", שנושאו הוא האמונה הנושנה במטמורפוזה. הגיבור גורם למותו של ילד שהוא, לדעתו, גילגולו הבא. בכך הוא גואל אותו מהחיים העלובים הצפויים לו, ומחסל את אפשרות האלמוות של עצמו. למרות הקדרות שבסיפורים, קורטאסאר אינו סופר פסימי במובן חד־משמעי. משנשאל בראיון אם הוא אדם פסימי, השיב: „כן, כמובן, אך הפסימיזם שלי אינו חזק יותר מהתקווה שלי".

נושא מרכזי ביותר ביצירתו הוא החלום. החלום, לדעתו, אינו נסיגה מהמציאות אלא חלק ממנה. אין הוא מהווה בריחה מנחמת אל עולם טוב ויפה. קורטאסאר מזמין אותנו להתעורר ולבטל את הגבולות המלאכותיים בינו לבין המציאות. חלום זה הוא, כמעט תמיד, חלום בלהה. הסיפור „הנהר" מתרחש, כרבים אחרים, בתחום המעורפל שבין שינה לערות. הגיבור איבד כל אבחנה ברורה בין החלום למציאות המוחשית, וכך מיטשטש גם איומה של אשתו כי תטביע עצמה בנהר. הוא כובש את אשתו כמתוך חלום (בתנועות היכולות להתפרש גם כגלי הנהר המכסים את הטובעת), ובטכניקה אופיינית מאוד לקורטאסאר המתח הולך וגובר, עד הסוף המפתיע, שניתן להבינו בדרכים שונות.

עירוב בין חלום למציאות קיים גם בסיפור „בלילה עם הפנים כלפי מעלה", שבו רוכב אופנוע נפצע בתאונה (ארוע מחייו של קורטאסאר). בבית־החולים, בכל עת שהוא נרדם, הוא שוקע בחלום נורא: נרדף על־ידי אצטקים ואחר־כך מועלה על המוקד. פקיחת עיניו מחזירה אותו למציאות הבהירה והבטוחה של בית־החולים, ועצימתן — אל היער רוחש האצטקים, וחוזר חלילה, עד שחל היפוך מוחלט, פיקא־דים: הסיוט משתלט על המציאות, ואילו זו הופכת לחלום בידיוני על העתיד, בו הוא היה „ישוב על חרק המתכת האדיר".

תירגום לקוי

לא ניתן לסיים סקירה זו בלא להידרש לתרגום. תרגום משול להעברת יין מכלי אחד לאחר: תמיד ינשרו כמה טיפות בדרך. תרגום אינו יכול להיות זהה לחלוטין, אך לעולם לא ישנה המתרגם את הרכב היין לפי טעמו ושרירות לבו. התרגום העברי של „סוף המשחק" אומנם בהיר ורהוט, אך המתרגם נטל לעצמו חירות לחולל במקור שינויים חמורים הגורמים להבדלי משמעות. לעתים הוא משמיט, ללא כל הצדקה, חלקים חשובים. אם במקור, למשל, נכתב: „משהו מטפס על הגווה ומזדקף מכוסה רפש ועקוץ דגים, בא הנה לחפשני", בעברית נשאר רק: „משהו מכוסה בוץ, עקוץ דגים, בא הנה לחפשני", והמישפט מאבד הרבה מטעם האימה שבו.

במקרים אחרים הוסיף המתרגם תוספות שכלל לא היו במקור. לדוגמה, בספרדית כתוב: „...הגפיים הדקיקות המסתיימות באצבעות זערוריות, בציפורניים אנושיות לחלוטין". ואילו הגירסה העברית אומרת: „...הגפיים הזערוריות שבקצותיהן ציפורניים והן דומות לחלוטין לידי אדם, אף שעדיין חסרה להן הצורה הסופית של היד האנושית. אבל אי־אפשר להכחיש שהיו כבר אנושיות". אי־אפשר גם להכחיש שכל זה לא היה ולא נברא במקור. פה ושם המתרגם קיצר את המקור במה שנראה כעצלות גרידא. אם במקור היה: „...מרק זהוב נהדר שעלו ממנו ריחות כרישה, כרפס ופטרוזיליה", הרי התרגום השאירה רק: „...מרק חם נהדר שעלו ממנו ריחות של ירקות שונים".

מישפטים אחרים פשוט שונו, עד לקבלת משמעות חדשה לחלוטין. מתוך דוגמאות רבות נביא שתיים. קורטאסאר כתב: „במקום לראות את האקסולוטל ראיתי את פני שלי צמודות לזכוכית, ראיתין מחוץ לאקווריון". מישפט זה התהפך לבלי הכר: „ראיתי את פני עצמי והנה הן פניו של אקסולוטל, ראיתין בתוך האקווריון". ולבסוף, מה שהיה במקור: „רציתי לדחוף אותה, לבעוט לה ברגליים", הפך לאחר בתרגום למשהו דרוני הרבה יותר: „והייתי שמח לדחוף אותה או להחטיף לה בעיטה בתחת"!

בן־גוריון בשעתו, למד ספרדית כדי לקרוא את „דון־קישוט" בשפת המקור, כך מספרת האגדה. לקוראים שלא ירחיקו לכת עד כדי כך, יומלץ כאן להתוודע אל חוליו קורטאסאר ולו בתיווך התרגום.

ניזון חיים איזקסון

היתה שרה

עִם הִתְחַזֵּק קוֹלָהּ
חָרוּ אֵיבָרֶיהָ,
אָמְנָם הָיוּ לָהּ כַּמָּה פָּנִים מִשְׁתּוֹבְבִים
אֲבָל עוֹרָהּ אֲחָזוֹ בְּלִי דַּי
וְהַקּוֹל בּוֹ כּוֹאֵב.

גֶּבֶר לֹא יַפִּיס
רַק יֵשׁ קוֹל,
וְאֵת הַפַּעַם הַגּוּף הָיָה מִצְטַעֵר
לְבַדּוֹ נִגְזַר.

הָיְתָה שָׁרָה אֶת גּוּפָהּ
וְהַפֶּה נִפְעַר מִקְּדֵי לִהְיוֹת מְנַשֵּׁק,
דָּבָר חַי אֶת עַצְמוֹ לַחְשֹׁק.

יָדַיִם וְלוּ מְרֻצּוֹת
מְתֻפָּרוֹת כָּאן עַל־מְנָת שֶׁלֹּא לָגַעַת.

באמנות

נרקיסיזם מנוכר

מאת עודד ברושי

יעקב מישורי, דיוקנים עצמיים, גלריה דביר, רח' גורדון 26, ת"א.

הווירטואוז הטכני המבריק מבין ציירי הדור הצעיר, יעקב מישורי, הציג בשנים האחרונות שתי תערוכות יחיד בגלריה ג'ולי מ. וכמיספר תערוכות קבוצות ברחבי הארץ, וגם הספיק להחליף סיגנונות בקצב התחלפות התצוגות. מה שנשאר ועובר מתערוכה אחת לשניה הוא השליטה המכשפת בצבע. מישורי, נרקיסיסט בעל דימוי דמוני, מציג עתה סידרה של דיוקנאות עצמיים בשמן על מלבנים גדולים. כל דיוקן מתאר דימוי עצמי אחר המקושר בציטוטים היסטוריים אמנותיים מן הפוביזם והאקספרסיוניזם הגרמני של ראשית המאה.

הדיוקנאות של מישורי הם מטמורפוזות שבהן הוא מעביר את עצמו אל סצינות חלום מיסתוריות ואפלוליות. הוא מופיע כמישורי הפושע, כקבצן המוכה, כקדוש, כזונה, כשטן או כגבר מיופייף ושרירי בבגדיים. ראשו גדול, עיניו פעורות ומלוכסנות במבט חודר וגופו קטן. האווירה נעה בין אימה לאירוטיקה ולגרוטסקה. טבלת הצבעים של הכחול הארום והירוק הפלואורוסצנטיים עם נקודות צהובות וזהרות הן גירסאות ניאון של המילון הפוביסטי. מישורי בונה את איזורי הרקע מהצללות נוגדות המעוותות ומשטיחות את החלל שמקורו בציוריהם של ון־דונגן, הקל, נולדה ובמיוחד קירשנר, ממנו הוא שואל קערת פירות בציור, שבו הוא שרוע עירום על ביטנו.

המינוח „אקספרסיוניסטי" לגבי מישורי עשוי לבלבל את מי שהתרגל בשנים האחרונות לזהות את הביטוי עם ציור מתפרץ ולהבות אש אפוקליפטיות באקריליק עכור. מישורי חוזר בדרכו אל האקספרסיוניזם של קבוצת „הגשר" וגם אל אוטו דיקס ומקס בקמן. אחד הדיוקנאות בתערוכה הוא הומאז' לדיוקן מוקדם של בקמן, שבו מופיע מישורי כשראשו מגולח. עם זאת אין להגדיר את הדיוקנאות בתערוכה כתרגיל היסטורי סתמי. האינדיבידואליזם הסיגנוני של מישורי הוא אותנטי כמו הכוח והאנטגוניזם החד־פעמיים שהוא מצליח להפעיל. מישורי הוא חריג מוזהר בנוף הציור המקומי. הנרקיסיזם המנוכר והכוהני שלו, הנסוב על דימויים דו־מיניים ועל המאגיה הלקוחה בחלקה מתרבות המגאונים המצולמים, הופך מתוך הזרות והאחרות שבו לאמירה סיגנונית חזקה שעל דרך השלילה.

□

שפה מקורית

יורם קופרמינץ, גלריה רגע, רח' עמק יזרעאל 27, ת"א.

יורם קופרמינץ הציג עד היום שתי תערוכות יחיד והשתתף במיספר תערוכות קבוצתיות עם קבוצת „רגע". קופרמינץ (31) החל לפני כשלוש שנים בפיתוח שפה ציורית מקורית המתבססת על טקסטורה של קווים ציבעוניים (אקריליק על נייר) מתפתלים ומסתלסלים במערבולות. צורת הכתב הערבי, שהיא המקור המוצהר לקווי הטקסטורה המפותלים, היתה תשלום חוב המקומיות וההקשר הפוליטי, כשמכאן ואילך מתקשרות העבודות אל המודרניזם העל־מקומי. הטקסטורה אצל קופרמינץ היא הצורה והתוכן גם יחד וממנה עולות גם המשמעויות תוך התבוננות פעילה של הצופה. בתוך מערבולת הקווים הציבעוניים צפות ועולות דמויות של אדם, פנים ועיניים, כמו מישחקים אופטיים של פסיכולוגיית הגשטלט. קופרמינץ שיכלל את טכניקת הצביעה והעשיר את לקסיקון הצבעים שלו בגוונים בהירים וצלולים יותר מהקודמים. בציורים הנוכחיים מקבלת הטקסטורה חיים מלאים משלה ואיזכורים מסויימים מזכירים את איכויות הצבע והחושניות של דה־קונינג ואפל. החידוש התימטי בתערוכה הוא דמויות אישה עירומה, דיוקן גבר וציפור המצויירים בקו שחור פשוט על גבי המצע הציבעוני הגועש. הרקע המוטשט בולע את הדמויות והן ניטמעות וסופגות את הרעד והגעש שלו. הסביבה כמשל על הרגש חזקה מן הגיבורים החיוורים המופיעים על פניה ומשעבדת אותם בקצב הסערה.

□

קפיצות בסיגנון ובזמן

תערוכה קבוצתית, גלריה קלישר חמש, רח' קלישר 5, ת"א.

קלישר חמש היא כתובתו של ביה"ס לציור שבו ניפתח חלל תצוגה משובח ביוזמת התלמידים. התערוכה הנוכחית, שהיא השניה במיספר, מציגה אוסף עבודות של אמנים שלימדו בביה"ס בשנתיים האחרונות. באופן כללי זוהי תערוכה עם תמונות נחמדות רבות אך היא סובלת מחסרון עמוד־שידרה נושאי וזמני. הקפיצות הסיגנוניות בין עבודה לעבודה יוצרות התקהלות אקראית של יוצאי־דופן. המעניינות בתערוכה הן עבודותיהם של המורים, שהם גם בוגרי המוסד, המשקפות בניגודים הסיגנוניים שביניהן, את הנטייה הפלוראליסטית האופיינית לו. אנטון בירדמן מציג ציור מדע־בידיוני משועשע עם מכונות זמן; מאיה כהן־לוי מציגה ציור ענק של גורדי שחקים אפוקליפטיים עם קו רקיע כתום ומישטחים בשריים; אינגה קוקוס תלתה דיוקן אפלולי ויעקב כרמי מציג לידה מופשט ציבעוני רענן עם עננות צבע מסוגננות על רקע לבן וסולם גיאומטרי בקו שחור. עוד בתערוכה שני ציורים של יורם מרוז מלפני שנתיים וטריפטיך עדין של לארי אברמסון. עבודת התלייה נעשתה כראוי למרות הקשיים האובייקטיביים.

יורם קופרמינץ: שיעבוד בקצב הסערה

חידון חסר־מפתח

מאת דליה מנור

רועי רוזן — גלריה שרת, משמר הירדן 16, גבעתיים.

תערוכת יחיד ראשונה לרועי רוזן (22) שהציג עד כה בתערוכת „סיר לוהט" בירושלים ובמיפגש אמנים בשפיים. בוגר תלמה־ילין שהספיק גם ללמוד ספרות ופילוסופיה באוניברסיטת תל־אביב, לתרגם את ה„טרנספורמציות" של המשוררת האמריקנית אן סקסטון, ועתה הוא כותב ספר על המשורר הצרפתי בן המאה ה־19, לוטראמון, שפניניו נתנו השראה לסוריאליסטים. הקשר הספרותי ניכר היטב בעבודותיו של רוזן, והוא רוצה שהצופה „יפענח" את עבודותיו כאילו הוא קורא מחזור שירים. ואכן עבודותיו של רוזן מורכבות מסמלים, ציור חופשי וטקסטים שפיענוחם דורש לא רק מעוף אסוציאטיבי אלא גם התמצאות במקורות. בין המקורות אפשר לראות גם את הברית החדשה ואת התכחשותו של פטרוס לישו עם קריאת התרנגול שלוש פעמים. רוזן מתייחס לסיפור בהקשר רחב של אהבה והתכחשות (בגידה). סמלים נוספים כמו הדג יכולים לקבל משמעויות שונות. פעם זהו דג בתוך מרקע הטלוויזיה, דג אחר מזנק מעין־פה אל מנורה, ובמקום אחר זהו פורל צועק מעוטר בשקדים — אסוציאציה חופשית של הצייר העובד לפרנסתו כמלצר. עציצים, סנאים, קאובוי, דמות מעוותת בעלת ראש ענק שרועה באמבטיה — כל אלה מאכלסים את ציוריו של רועי רוזן.

הטקסטים מציגים מצבי אי־ודאות עם הרבה „אבל", „אולי", „כמעט" מלווים ברמיזות למוות, לתוהו ובוהו חסר־מוצא ולחיפושים אחר פיתרונות לא מחייבים („אולי דת פרטית או משהו"). אי־אפשר שלא לחוש בהשפעה חזקה של מיכל נאמן, ואכן רוזן מודה בהערצה לאמנית זו. הספרותיות היתרה של עבודותיו משתלבת בהשקפתו על הצורך בשילוב בין־תחומי, כך שהטקסט הוא חלק אורגני ממשמעות היצירה. התיאוריה הזו, שאינה חדשה באמנות, נתקלת בכמה קשיים ביישומה ביצירותיו של רועי רוזן. הטקסטים עצמם נעים בין פשטנות להתחכמות ולא פעם הופכים את הציורים לחידונים חסרי־מפתח. גם האווירה ההזייתית, שהאמן מבקש ליצור, נתקלת לא פעם במחסום הביצוע. רוזן עובד בטכניקות שונות, בסולם צבעים מצומצם ובשכבות דקות המכסות ומגלות את הדימויים שמתחת. אולם הוא נסחף לאותה אופנתיות של סיגנון מרושל, כמו־ילדותי המשרבט פה ושם קו או כתמים סתמיים נעדרי הבעה. הדמות המיוסרת זוכה לטיפול אקספרסיבי נאות, אך היא נעלמת מאחורי שכבות צבע ללא צבע שקופות וגוליות.

רוזן מפגין בתערוכתו הצהרת כוונות רצינית ובוטחת, שעדיין אינה מוגשמת בעבודות. יש לקוות שהפוטנציאל יזכה ליתר מימוש בעת לימודיו באוה"ב.

דיאלוג עם העבר

נירה סביר — „מחוות לגויה — מתווים" גלריה הכיכר, כיכר קדומים 3, יפו העתיקה, ת"א.

העיסוק ביצירתו של גויה החל אצל נירה סביר לפני שנה בעיקבות קורס באוניברסיטה בנושא זה. במפגש האמנים בשפיים הציגה עבודה המבוססת על אחת מיצירותיו המפורסמות: „ההוצאה להורג בשלושה במאי 1808". המשיכה בפרויקט אמנים בנס־הרים ובתערוכת הפיסול בפארק ברמת־גן. סקיצות מאותו פסל ברמת־גן מוצגות כחלק מהתערוכה הנוכחית. עקרון העבודה של סביר הוא גזירה של דמויות מן הציורים והכנסתן לקונטקסט אחר, בגדלים שונים ובמיגוון חומרים מבטון עד נייר. עם יציאתן מהתמונה המקורית ניטלות המוחשיות והדרמטיות מהדמויות של גויה והן הופכות לצורה הנושאת איתה מיטען אסוציאציות, מן הספציפי ביותר כציטוט מן האמנות ועד הכללי כמעין „שפת גוף" שבה מקבלות התנועות משמעות מוגדרת. יצירות המשלבות את דמויות ההרוגים על־פי גויה מקבלות אצל נירה סביר את הכותרת „עקידה", עם רמזים ברורים לבעיות של כאן ועכשיו.

אחד השיאים המקאבריים בנושא זה הוא פסל סביבתי שהקימה ליד ביתה במושב לכיש והוא כולל דמויות מתות מציורו של גויה עם הכותרת „אנשים טובים באמצע הדרך". לאחר עיסוק אובססיבי למדי בהרוגים, חיפשה נירה סביר דרך אל העירום הנשי. כך הגיעה ל„מאחה העירומה" של גויה, אחת היצירות המוקדמות בתולדות האמנות המציגות עירום אשה ללא תירוצים מיתולוגיים. עירום ישיר, אירוטי ונועז. גם ביצירות סביב נושא זה העירומה גזורה כצללית ומונחת בהקשרים חדשים־ישנים כמו הצטעצעות בקישוטים נוצצים, מודבקת על ספה מודרנית, מוסתרת מאחורי וילון או מונחת על חרסים עתיקים מתל לכיש לצד קישוטי פורים על רקע ירושלים של זהב, כרמי גפנים מן המושב, או צילומי עירום נשי בהר סיני. ה„מאחה" של גויה היא נקודת־מוצא להתדיינות עם מושגים בתולדות האמנות והאנושות, להשתעשעות הומוריסטית ולבניה של קולאז'ים מחומרים שונים. מכאן קצרה הדרך לבניית מאקטים תלת־ממדיים. בקבוצה אחרת של עבודות מוצגות דמויות גויה כצלליות על בימה, על רקע של לוחות „תפאורה" מצויירים בחופשיות.

הדיאלוג של האמן המודרני עם אמני העבר הוא אחד הסימנים המובהקים להפיכת תולדות האמנות לחלק בלתי־נפרד מעולם החוויות האישי. למורשת תרבותית ולמקור תמידי לשאיבת השראה. הדיאלוג של נירה סביר עם גויה יותר משהוא אומר משהו על גויה הוא מהווה מקור צורני ותכני לעבודת סביב נושאים המעסיקים אותה, כשהדמויות הגזורות מתוך התמונות הן רק איזכור, כמו מראה־מקום או נקודת־מוצא להליכה למקומות אחרים. הממדים הקטנים והרוח התיאטרלית מבטלים את כובד הרצינות ביצירותיו של האמן הספרדי אך לעיתים הופך השעשוע לצעצוע בחומר ותו־לא. מהגדרת העבודות כמתווים יש להבין שתבואנה עבודות נוספות, אולי בקנה־מידה גדול, עם נוכחות חזקה יותר לצבע ולחומר.

היסטוריה היא אמנות

(המשך מעמוד 20)

בכתיבה. עמית אחד הצביע פעם על מישפט שכתבתי אי־שם בשעות שלפנות בוקר (בימים ההם הייתי כותב בלילות) ואמר לי: „הרי זה מישפט שלקחת הישר מתוך רומאן פולני מסויים", וכך אכן היה. גם טלמון וגם פוקס היו מודעים לתשתית הזאת.

● אתם כתבתם היסטוריה שמעוקרה היה עלילה דראמטית. לא כל נושא יכול להיכתב באופן כזה.

פרופ' פראוור: ודאי, אבל ביוגראפיה, למשל, חייבת להיות גם יצירת אמנות. תולדות ההתיישבות היהודית בארץ, הם אפוס ודראמה הראויים להיכתב בסיגנון אפי. מובן שכתיבה כזאת, שהיא כתיבה אינטגרטיבית, זקוקה קודם־כל להרבה עבודת הכנה, שלך ושל אחרים. בלי הכנה כזאת התוצאה היא דמגוגיה אקדמית. אנחנו ראינו במאמרי המחקר, על האפראט המדעי המפורט שלהם, עבודות הכנה ליצירת ההיסטוריה האינטגרטיבית.

● כשכתבת את חיבורך על ממלכת ירושלים הצלבנית, האם היית מודע לאפשרות שהחיבור יחיה יותר מאשר מחקר היסטורי, אלא ישפיע על התודעה ההיסטורית ועל הספרות העברית החדשה?

פרופ' פראוור: פוקס היה הראשון שהיה מודע לכך. הוא אמר לי: „אתה יודע, נקבע נוסח חדש של כתיבת היסטוריה". לא התכוונתי להשפעה הזאת של המחקר ולא התכוונתי לה. בוודאי שגם הנושא וגם נוסח הכתיבה עשו את שלהם. הספר הראשון נכתב במפורש כדי לספר פרק דראמטי בתולדות הארץ. החיבור שבא אחריו, „דיוקנה של חברה קולוניאלית", נכתב כדי לתאר את דפוסי בנינה של החברה הצלבנית על כל היבטיה. אחד הסיפוקים הגדולים שלי הוא שהספר אינו נקרא רק כהיסטוריה של מסע־הצלב, אלא כפרק בהיסטוריה תרבותית כללית.

נאה דורשים, אך לא מקיימים

● בחיבוריך עסקת לא מעט במאבק על ארץ־ישראל בין היהדות לנצרות. האם אנחנו נמצאים עכשיו בשלב חדש של המאבק הזה, שהצד היהודי בו, הנוסף למיליטנטי ומרגיש שהכוח וההיסטוריה נוטים לצידו?

פרופ' פראוור: התופעה של קנאות היא יותר מורכבת. איך תלמד על המאבק היהודי לשיווי־זכויות באירופה ולא תשווה זאת כאן? הרי נצטרך ללמד את תולדות עם־ישראל אחרת אם יתברר שאנחנו עם שדרש יפה, אבל כשנתבע בעצמו לקיים, אינו מקיים. אותם חוגים קנאים בעצם לא שינו מעולם את השקפתם הבסיסית, הם אף פעם לא חשבו שהגוי שווה ליהודי, אבל בזמנים קודמים הם לא יכלו לתת ביטוי להשקפה זאת, בוודאי לא בצורה פוליטית. ובמידה לא מעטה אנחנו הורסים את הבסיס המוסרי להיסטוריה היהודית. אני מקווה, כמובן, שההיסטוריון לעתיד לבוא יסיק שמדובר בזרם קיצוני וצדדי, אבל לגמרי אינני בטוח שכך באמת הם פני הדברים.

● בשנות הארבעים היתה באוניברסיטה העברית תסיסה פוליטית וקמו בה חוגים שונים. בשנות השישים חזרה התופעה, והפעם בעיקר התארגנות של פרופסורים נגד בן־גוריון בזמן „הפרשה".

פרופ' פראוור: יותר מהתארגנות פוליטית, זו היתה התארגנות בעד מה שטלמון קרא לו „הצדק הטבעי". אולי ביסודו של דבר היתה זו התקוממות נגד דפוסי מנהיגותו של בן־גוריון, מעין החלטה שיש קו מסוים שמעבר לו איננו מוכנים לקבל צווים. אני חייב לומר בהקשר זה, כי הפוליטיזציה מעולם לא חדרה ולא השתרבבה בשיקולים האקדמיים. בוודאי שלא בדיון על מינויים או על קידום.

● בכל־זאת היו פרופסורים שנרתמו לפעילות פוליטית או ציבורית, ואפילו לזמן קצר, ואחרים נשארו במיגדל־השן האקדמי כביכול, ששמם לא נודע בציבור הרחב. בציבור מכירים בוודאי את טלמון, את רוטנשטרייך ואת אריאלי, אבל לא את פוקס או ורשבסקי. האם הרתיעה מפוליטיקה היתה ענין של מנטאליות אישית?

פרופ' פראוור: זה היה בוודאי ענין של נטיה אישית, של דחף או היעדר דחף.

● בוודאי לא תתנגד אם אומר כי המחקר ההיסטורי הוא אחד מן ההישגים של המדע העברי. כיוון שאנו אוהבים לשאול היכן מקומנו „על המפה" ומיכרים לא מעט על „ירידה תרבותית" — מה מקומו של המחקר ההיסטורי הישראלי במיכלול המחקר הבינלאומי?

פרופ' פראוור: במדעי־היהדות מדינת־ישראל היא בוודאי המרכז הגדול בעולם. חידוש מדעי־היהדות בדורנו הוא מפעלה של האוניברסיטה העברית, ובעיקבותיה של אוניברסיטאות אחרות. לחוקרים שלנו יש תמיד מקום של כבוד בכל תחום כמעט, ובהיסטוריה כללית תמצא שמקומנו מוכר בספרות ובעיתונות המדעית ומיספר הפירסומים הוא גדול. החוקר הישראלי עוסק כמעט בכל ההיסטוריות — מהמזרח הרחוק, יפאן, סין, הודו, ועד ארה"ב, ומברית המועצות ועד אפריקה. אנחנו יכולים להיות גאים בהישגים הללו גם אם רק חלק מהם זוכה לתהילה בתודעת הציבור הרחב.

קרוב לשלושת־אלפים תעודות

● לא מכבר ראה אור ספרך „עולם הצלבנים" שהוא מעין דיוקן כללי של התקופה; יצא לכבודך ספר יובל ובו אסופת מאמרים של טובי החוקרים בנושא. האם יש עוד מה לחדש ומה לחקור בתולדות 200 שנים אלו, שדומה כי כבר נחקרו עד תום?

פרופ' פראוור: אני עסוק עכשיו בכתיבת ספר מקיף על היהודים בממלכת ירושלים הצלבנית, שבכתיבתו התחלתי לפני כארבעים שנה. עבודות רחבות־היקף אחרות שעסקתי בעריכתן נמצאות בדפוס או בהכנה, כמו תולדות ירושלים בימי בית שני, אך בעיקר „ספר הישוב", שהתעכב זמן רב ועתה מגיע לסיומו. מדובר בקרוב לשלושת־אלפים תעודות על תולדות הישוב בימי־הביניים. מפעל אחר שיזמתי ונמצא בעבודה מתקדמת הם ארבעת הכרכים של תיאורי ארץ־ישראל בידי נוסעים מימי־הביניים המתורגמים לאנגלית. לתודעתנו ולחינוך תהיה חשיבות מרבית לסדרה „ירושלים לדורותיה", שיותר ממחציתה כבר מודפסת, והיא נפוצה ונלמדת באוניברסיטה הפתוחה. ובאותו מסלול אני עובד כבר זמן־מה כיועץ מדעי למוזיאון תולדות ירושלים, שמוקם, והולך, במצודת העיר.

● וההוראה?

פרופ' פראוור: אמשיך להרצות, אך עיקר הסיפוק שיש לי הוא לראות את הדור הרביעי של תלמידי מלמד באוניברסיטאות השונות. כשהתחלתי ללמוד, המורה היחיד בארץ להיסטוריה של ימי־הביניים היה פרופ' יצחק בער, היום מלמדים את הנושא בכל האוניברסיטאות. גם המחקר וגם ההוראה נשארים בידיים טובות

בסרטו של הבמאי מנחם גולן

מחץ הדלתא

THE DELTA FORCE

בכורה ארצית ב־21 ערים

„תל־אביב" ת"א מוצ"ש: 9.30 ,7; ליל שישי: 12 ,9.40; חול: 9.30 ,7 ,4.30 | „היכל" פתח־תקוה | „רון" חיפה | „אדיסון" ירושלים

ובערים: חולון • רחובות • ראשון־לציון • גבעתיים • אשדוד • אשקלון • חדרה • רעננה • לוד • עכו • באר שבע • קריות חיפה • כפר סבא • הרצליה • נתניה • בת־ים • נהריה • כ. ורבורג

גולן גלובוס־קנון ישראל

זוכה 7 פרסי אוסקר

רוברט רדפורד • מריל סטריפ

זכרונות מאפריקה

„שחף" תל־אביב ליל שישי 10 | „אורה" חיפה • „כפיר" ירושלים | „היכל" פ"ת ליל שישי 10

סטיבן ספילברג

(„אי.טי." „חזרה לעתיד")

אינדיאנה ג'ונס

לפי דרישת הקהל!

„סינמת 1" ת"א ליל שישי 10

סטיבן ספילברג

מגיש סרט הרפתקאות חדש

המקום בו מתחילות האגדות.

פירמידת הפחד

„אורלי" ת"א מוצ"ש: 9.30 ,7.15 חול: 9.30 ,7.15 ,4.30 | „דרייב אין" ת"א | „עמל" כפר־סבא

סטיבן ספילברג

(„אי.טי." „חזר מגונג אחר")

חזרה לעתיד

„סינמה 2" ת"א ליל שישי 10 | „היכל" פ"ת ליל שישי 10

שבוע 9 „גורדון" תל־אביב

שימו לב! שישי 2.30 אחה"צ; ימי חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

„בנייני האומה" ירושלים 9.15 ,7.00

„שביט" חיפה מוצ"ש וכל השבוע: 9 ,7

הודעה חשובה!!!

עקב פסיקת בית המשפט יוקרן הסרט במלואו ללא קיצוצים, עד התאריך 18.6.86.

זו התמונה שהוציאה עו"ד מפתח־תקוה משווי נושקלו...

סרט המתיחות החדש של

יהודה ברקו

ניפגש בסיבוב

שבוע 7

עקב פסיקת בית־המשפט הוספנו הצגות נוספות!!

„בן־יהודה" תל־אביב ליל שישי: 10 , 12 חצות; מוצ"ש: 9.30 ,7.15; חול: 9.30 ,7.15 ,4.30

„אורדע" רמת־גן		ליל שישי 10	
ירושלים „חבירה"	חיפה „עצמון"	חולון „רינה"	בת־ים „אורנים"
הרצליה „דוד"	באר־שבע „אורן"	פתח־תקוה „שלום"	ראשל"צ „ראשון"
רחובות „תך"	ק.מוצקין „אורות"	רמלה „אורן"	לוד „אורלי"	אשקלון „מאור"

לידיעת הציבור: הסרט לא יופץ בקלטות וידאו

מועדון **אורלוגין**

בן־יהודה 77 ת"א

בערב: 03-223355

הערב ומידי יום שישי ומוצאי־שבת

קוקטייל מוסיקאלי

דודו מויאל ומר־פסנתרן בשירי מצב רוח ושירים יפים

שמי רון הקיין זמר

אתי יחזקאל הזמרת העולה

דודו בל ביוונית ומזרחית

הזמר **רפי להב** מופיע במוצ"ש

להזמנות: 03-844959 מידי יום א' פנויים/ות

חג שמח

מלון **פאלאס.** הירקון 277 ת"א להזמנות טל 238237, 323365, 727043

הערב יום ו' 2.5 בירה ומצב רוח

עם הזמר **שי דקל**

בשירי א"י

תצוגת אופנה • דיסקו מעולה

בחסות „OPEN GATE" בי"ס לדוגמנות שד' בן־גוריון 55 ת"א טל' 03-238237

מה אתה עושה בשעות הפנאי?

סיליקה המכללה לאמנות הזכוכית

יום פתוח ב־5.5 בין השעות: 22.00–15.00

בואו לראות ולהתרשם

קורסים:
- ויטראג'ים
- ניפוח זכוכית
- התזת חול

ההרשמה במקום: סיליקה־שער ראשי גמל יפו טל. 837149, 813563 בין השעות: 18.00–16.00

מוצאי־שבת בבתי־הקולנוע

■ תל־אביב יפו

9.30-7.15

אורלי: „פירמידת הפחד"

אלנבי: „השוטר ממנהטן" 9.30 ,7.30

אסתר: „מרגלים שכאלה"

בית ליסין: „סנדאנג'ר" 11.15

בן־יהודה: „ניפגש בסיבוב"

גורדון המחודש: „הסיפור האמיתי"

גת: „פעמים במשך החיים"

דרייב־אין: „פירמידת הפחד" 7.15; „סילברדו" 9.30; „נשואות ובוגרות" 12

דקל: „בעקבות אוצר הנילוס"

הדר: „רמו"

הסינמטק הישראלי: „1984" 7.30; „נשים אוהבות" 9.30

חן 1: „שורת המקהלה" 9.45 ,7.20 ,5

חן 2: „נאטי גאן" 9.40 ,7.25

חן 3: „שנת הדרקון" 9.40 ,7

חן 4: „סיפורה של מארי" 9.40 ,7.20

חן 5: „תרגיל לרופאים מתחילים" 9.40 ,7.30

לב 1: „גבירתי המאמן" 9.45 ,7.30

לב 2: „מטורף" 9.30 ,7.15

לימור: „שיכרון חושים"

מוזיאון ת"א: „חיוך הגדי" 9.30 ,7.30

מוגרבי: „צוחק מי ששוטר אחרון"

מקסים: „הכבוד של פריצי"

מרכז: „רמבו" 9.30

נגה: „הגורל האכזר" (הודי) 9.30 ,7

סטודיו: „דאריל"

סינמה 1: „אינדיאנה ג'ונס"

סינמה 2: „בחזרה לעתיד"

פאר: „חלומות מתוקים"

פריז: „מסע עסקים של אבא" 9.30 ,7; „מונטי פייתון והגביע הקדוש" 11.30

צוותא: „חייל הלילה" 8

צפון: „אלפי" 9.30 ,7

שחף: „זכרונות מאפריקה" 9.15 ,5.45

תכלת: „להב משונן"

תל־אביב: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

תמוז המחודש: „מים מים" 9.30 ,7.15; „מופע הקולנוע של רוקי" 11.30

■ חיפה

9.15-7

אורה: „זכרונות מאפריקה" 9 ,6

אמפי: „רמו"

אורלי: „פעמים במשך החיים" 7, 9

ארמון: „צוחק מי ששוטר אחרון"

חן: „נאטי גאן" 9.15 ,7

עממי: „אגם הברבורים" 6.30; „שנת הדרקון" 9.15

עצמון: „ניפגש בסיבוב"

סינמטק: „שלגיה" 5; „ישו כוכב עליון" 7; „צ'ייקובסקי" 9.30

פאר: „מרגלים שכאלה"

קרן אור: „מסע עסקים של אבא" 9 ,6.30; „מונטי פייתון – שודדי הזמן" 11.30

רב גת 1: „שורת המקהלה"

רב גת 2: „גבירתי המאמן"

רון: „מחץ הדלתא" 9 ,6.45

שביט: „הסיפור האמיתי" 9 ,7

■ ירושלים

7.15-9.30

אדיסון: „מחץ הדלתא"

אורנע: „גבירתי המאמן"

אורגיל: „תרגיל לרופאים מתחילים"

בית אגרון: „מלון ניו־המפשייר" 7.30; „שר הטבעות" 9.30; „האחים בלוז" 12

בנייני האומה (אולם קטן): „הסיפור האמיתי"

חבירה: „ניפגש בסיבוב" 9.30 ,7.30

כפיר: „זכרונות מאפריקה" 8.30

מיטשל: „שיכרון חושים"

סינמטק: „מועדון הכותנה" 7.30; „סוון סתן" 9.45

סמדר: „בחר בי" 9.15

עדן: „רמו" 9.30 ,7.30

רון: „בוני וקלייד" 9.30 ,7.30

■ ר"ג גבעתיים

9.30-7.15

אואזיס: „צוחק מי ששוטר אחרון"

אורדע: „ניפגש בסיבוב"

ארמון: „מרגלים שכאלה"

גן 1: „שורת המקהלה" 9.40 ,7.20

גן 2: „נאטי גאן" 9.40 ,7.20

גן 3: „פעמיים במשך החיים" 9.40 ,7.20

גן 4: „להב משונן" 9.45 ,7.20

הדר: „זכרונות מאפריקה" 9 ,6

לילי: „שיכרון חושים"

רמת־גן: „רמו"

שביט: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

■ אשדוד

9.30-7.15

אסתר: „השוטר ממנהטן"

אשדור: „להב משונן"

■ אשקלון

9.30-7.30

אסתר: „מחץ הדלתא" 9.45 ,7.30

מאור: „ניפגש בסיבוב"

רחל: „צוחק מי ששוטר אחרון"

■ בת־ים

אורנים: „ניפגש בסיבוב" 9.30 ,7.15

עצמאות: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

■ באר־שבע

חן: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7.15

■ באר־יעקב

מתנ"ס: „רוקי 4" 7.30

■ בית־שמש

תרבות: „הדרקון האדום" 9.30 ,7.30

■ הרצליה

דוד: „ניפגש בסיבוב" 9.30 ,7.15

היכל: „זכרונות מאפריקה" 9 ,6

מלון דניאל: „הכבוד האבוד של פריצי" 9.30 ,7

תפארת: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

■ חדרה

9.15 - 7

חדרית: „מחץ הדלתא"

חוף: „סיפורה של מארי"

■ חולון

9.30 - 7.15

ארמון: „צוחק מי ששוטר אחרון"; „גבעת ווטרשיפ" 11.30

מגדל: „מרגלים שכאלה"

מתנ"ס: „רומן במשכים"

סמוי: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

רינה: „ניפגש בסיבוב"

■ טבריה

אביב: „רומן על בטוח"

■ כפר ורבורג

בית ספמן: „מחץ הדלתא" 8.30 ,6

■ כפר־סבא

9.15 - 7

חן: „מחץ הדלתא"

עמל: „פירמידת הפחד"

■ לוד

אורלי: „ניפגש בסיבוב" 9 ,7

גרוזית: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7.15 ,5

■ נהריה

הדר: „מחץ הדלתא" 9.15 ,7

רון: „המפתח" 9 ,7

■ נצרת

מתנ"ס: „שנת הדרקון" 8.30

■ נתניה

אסתר: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

■ עכו

אודיטוריום: „מחץ הדלתא" 6

■ נתיבות

שביט: „יער האיזמרגד" 9.45 ,7.45

■ נס ציונה

מתנ"ס: „כאסח" 9.15 ,7

■ עפולה

היכל התרבות: „לילות לבנים" 9

■ פתח־תקוה

היכל 1: „זכרונות מאפריקה" 9.30 ,6.30

היכל 2: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

היכל 3: „בחזרה לעתיד" 9.30 ,7.15

שלום: „ניפגש בסיבוב" 9.30 ,7.15 ,4

■ ק. ביאליק

9.15 - 7

סביון: „גבירתי המאמן"

סטיר: „סילברדו"

■ קרית־חיים

בית־העם: „מחץ הדלתא" 9.15 ,6.45

היובל: „מטורף" 9.15 ,7

■ ק. ים

ניצן: „ניפגש בסיבוב" 9.15 ,7

■ ק. מוצקין

אורות: „זכרונות מאפריקה" 9 ,6

■ ק. מלאכי

צמרת: „קומנדו" 9.15 ,7.15

■ ק. שמונה

שניר: „חזרה לעתיד" 9.30 ,7

■ ראשל"צ

נעמן: „מחץ הדלתא" 9.30 ,7

ראשון: „ניפגש בסיבוב" 9.15 ,7

רמת־אליהו (הוד): „בנות" 9.30 ,7.15 ,5.15

■ רמלה

אורון: „ניפגש בסיבוב" 9.30 ,7.30 ,5

■ רמת השרון

כוכב: „תרגיל למרגל מתחיל" 7; „חבורים" 9.30

■ רעננה

אורות: „משאלת מוות 3" 9 ,7

„ניפגש בסיבוב" עם דנוטה

נערת הפנטהאוס המשגעת את הגברים במדינה. (עקב פסיקת בית המשפט מתאריך 18.4.86, יוגבל קטע זה לתקופה של חודשיים) עד אז יוצג הסרט באורך מלא – קראי להזדרז!!

סרטי שפיראבע מגישים:

שבוע 5 „צפון" ת"א | ליל ששי 10 | מוצ"ש 9.30-7 | ימי חול 9.30-7-4.30 | בקרוב! „אורה" חיפה „עדן" י־ם

נלמנדפילם בע"מ גאה להציג:

פרס „דקל הזהב" פסטיבל קאן 1985

סרטו של הבמאי היוגוסלבי אמיר קוסטוריצה

מסע עסקים של אבא

לקולנוע „פריז" ת"א עבר!

שבוע 18

ליל שישי 12.15-10

מוצ"ש 9.30-7

ימי חול 11.30-2- 9.30-7-4.30

ממשיכים בהצלחה שבוע 8

„קרן אור המחודש" חיפה 4-6.30-9

בגלל אורך הסרט נא לדייק!!!

הערב בבתי הקולנוע

אלנבי
השוטר ממנהטן
ב־10.00

לב דיזנגוף סנטר — ת"א
מטרו
ב־10.00

סטודיו ת"א
דאריל
ב־10.00

מוגרבי ת"א
צוחק מי ששוטר אחרון
ב־10.00

דקל ת"א
בעקבות אוצר הנילוס
ב־10.00

שחף ת"א
זכרונות מאפריקה
10 בלילה — 11 בבוקר שבת

תל־אביב ת"א
מחץ הדלתא
12.00 — 9.40

הוד ת"א
רמו
12 — 10

בן יהודה ת"א
נפגש בסיבוב
12 — 10
11 בבוקר שבת

סינמה 1 ת"א
אינדיאנה ג'ונס
ב־10.00

סינמה 2
בחזרה לעתיד
12 — 10

לימור החדש ת"א
9½ שבועות של שיכרון חושים
12.00 — 10

לילי רמת־גן
9½ שבועות של שיכרון חושים
12 — 10

פאר ת"א
חלומות מתוקים
ב־10.00

תמוז ת"א
מים מים
12 — 10

רב־חן ת"א
שורת המקהלה
12.20 — 9.45

רב־חן ת"א
נאטי גאן
12.20 — 9.50

רב־חן ת"א
שנת הדרקון
12.20 — 9.55

רב־חן ת"א
סיפורה של מארי
12.20 — 9.50

רב־חן ת"א
תרגיל לרופאים מתחילים

אסתר ת"א
מרגלים שכאלה
ב־10.00

גת ת"א
פעמיים במשך החיים
ב־10.00

רב־גן ר"ג
שורת המקהלה
ב־10.00

רב־גן ר"ג
נאטי גאן
ב־10.00

רב־גן ר"ג
פעמיים במשך החיים
ב־10.00

רב־גן ר"ג
להב משונן
ב־10.00

ארמון ר"ג
מרגלים שכאלה
ב־10.00

אואזיס ר"ג
צוחק מי ששוטר אחרון
ב־10.00

מגדל חולון
מרגלים שכאלה
ב־10.00

פאריז ת"א
מסע עסקים של אבא
12 — 10

צפון ת"א
אלפי
ב־10.00

דרייב־אין ת"א
ב־10 סילברדו
ב־12 נשואות ובוגרות

לב־1 ת"א
גבירתי המאמן
ב־10.15

היכל 1 פ"ת
ב־10.00 זכרונות מאפריקה

היכל 2 פ"ת
ב־10.00 מחץ הדלתא

היכל 3 פ"ת
10.00 — בחזרה לעתיד

שביט חיפה
ב־10.00 מחץ הדלתא

הצוות שהלהיב אותכם בלהיט הקולנועי „בעקבות האוצר הרומנטי" שוב ביחד בהרפתקאה ששברה את כל השיאים!

בעקבות אוצר הנילוס

קטלין טרנר (ההנגוד של פריצי)

מייקל דוגלאס

דני דה ויטו

„קולנוע והדר... שנון ומבריק" (ניוזוויק)

„קטלין טרנר כוכבת גדולה ומדהימה" (ניו־יורק פוסט)

„הבמאי חשתמש בסרט כמו קוסם השולף מכובע, הפתעות וקסמים ללא הפסק" (וושינגטון פוסט)

בכורה ארצית

„דקל" ת"א | ליל שישי 10.00; מוצ"ש 7.15–9.30; ימי חול 4.30–7.15–9.30 | „אשל" באר־שבע | „אוריון" ירושלים

עם הלהיט הצועד בראש המצעדים בבצוע בילי אושן „כשנעשה קשה הקשוחים זוכים"

גולדי הון

רק היא הצליחה במקום שנכשלו הקשוחים שבגברים

הלהיט הקומי לשנת 1986

שבוע 5 בתי קולנוע „לב" ת"א גם בליל שישי 10.15

„רבינת חיפה" שבוע 4 „אורנע" ירושלים; שבוע 2 „סביון" קריות

מיקי רורק • קים באסינג'ר

(„שנת הדרקון")

שברו את כל המוסכמות...

9½ שבועות של weeks

שיכרון חושים

סרטו החדש של אדריאן ליין („פלאשדנס")

בכורה ארצית שבוע 2

„לימור החדש" ת"א: יום שישי 2 בצהריים; ליל שישי 12.00–10.00; מוצ"ש וחול 9.30–7.15 | „לילי" רמת־גן: ליל שישי 12.00–10.00; מוצ"ש וימי חול 9.30–7.15 | „ממוצ"ש מיטשל" ירושלים

סיפור מפתיע מותח ומרגש על נער ושמו

דְאָרִיל

D.A.R.Y.L.

בביכובו של ברט אוליבר (הסיפור שאינו נגמר)

העתונות אוהבת את

דָאָרִיל

„הילד החמוד הזה הוא מעין אי. טי. מקסים." העולם הזה

„...חביב". הארץ

„כאילו אי. טי. אצלנו... הנאה רבה לצעירים ולמבוגרים." הטלביזיה, סיפורי בדים

„בהחלט מתאים לחופשת הפסח." העיר

בכורה ארצית שבוע 3

„סטודיו" / „מוגרבי" תל־אביב

ליל שישי 10.00 • מוצ"ש 7.15–9.30

ימי חול 4.30–7.15–9.30

מרגלים שכאלה

SPIES LIKE US

סרטו של ג'ון לנדיס

„האחים בלוז", „משנה מקום משנה מזל"

צבי ציוס (שיוסי) דן אקרויד. להכות במהירות

צוחקים על העולם

„מרגלים שכאלה", „אסתר", ת"א ■

קומדיה מטורפת

(★★★★) הרבה יותר מעניין מכמה קומדיות הפלות ובינוניות, המוקרנות אצלנו בימים אלה. סרטו של הבמאי ג'ון לנדיס („בית החיות", „משנה מקום משנה מזל", „האחים בלוז", „פרס מטורף"), קומדיה במהירות, ביחוד מושקע, בלי יומרות, בלי רגעים מתים, בלי עצירות על הפסקה.

דן אקרויד כתב סיפור ריגול מטורף על זוג סוכנים כ„סי.איי.איי." ומשמשים למרגלים בעל כורחם. הם עושים שמות במערכי הריגול של ארה"ב וברה"מ ומעלליהם הבקים עולם.

אחד הדברים המרכזיים בקומדיה בכלל, הוא ושם העיקר, כשמסגרת קומדיה מתארגנת כחלקיק השגית, מתגלה כסילוקם. על ההולכות הקומית של הצוותה יש להכות במהירות, בלי לתת לו להתגשש, כמו, ההתפשטות קצרות, רוודות זו את זו. ברקוה לא נכונה עד הנס.

הצמד הטלוויזיוני, דן אקרויד וצ'בי צ'ייס, מתפקיד יחדיו בסרדה המהירה „מרגלי שמת בסיפור הזה", הם שותפים אינטליגנטים ויוצרתיים, שיודעים לעבוד בהרמוניה אחד על לגרים קיבבון את תלבושות הקשה המצחיות ידידך – מייקל אפטר, קוסמת גברים, בוב הופ, פרנק עוז ואחרים – מבליוים שם לרגע במספה אחד או שניים, בקיצור, קומדיה כמו שיותן כל יום.

תסריט: דן אקרויד, ביאורי, בוב לנדיס; מוסיקה: אלמר ברנשטיין; שחקנים: צבי צ'ייס, דן אקרויד, סטיב מרטין. ארה"ב 1985.

יחודית אוריין, ידיעות אחרונות

שבוע 4 גם בליל שישי 10 | „אסתר" ת"א | „ארמון" ר"ג | שבוע 2 „פאר" חיפה | „מגדל" חולון

מועדון **סלון**

ערב הכרויות

בימי שני 21.00 גילאי 30+

טרומפלדור 11 ת"א טל: 652621

מודעות בידור נוספות

במוסף „7 לילות"

לונה פארק
גני התערוכה תל־אביב
פתוח השבת 3.5
ובכל שבת מ־10.30 בבוקר.

חדש! לראשונה בארץ!
★ ספינת פיראטים ענקית
★ קרוסלת הוליבור המגיעה לגבהים
ועוד עשרות מתקנים מרתקים

הכניסה חופשית

פרסום בלקין

תיאטרון לילך - רפי שחר בשיתוף עם Norman Kean Productions Inc. and Norsk Konsertdireksjon A/S גאים להציג

!כלכותה

לתושבי אילת והדרום: אילת „אמפי"
הערב, יום ו' 2.5 ב־10.00. מחר במוצ"ש 3.5 ב־9.00
כרטיסי בית פילם מרויו, זיונתי,
אצל פקידי הקבלה במלונות ובקופה
האמנים מתגוררים במלון מודרין

יגור „יד־למגינים" 7.5 ,6.5 ב־9.00
כרטיסי מ־3.5, 2.5 כותים יפה לתאריכים הנ"ל
כרטיסי נרבה, קופת חיפה ובמשרדים

הו! כלכותה! מוצגת עכשיו זו השנה ה־17 בתיאטרון "אדיסון" בברודווי
Oh! Calcutta! is presently performing in its 17th international year at the Edison Theatre on Broadway

טונגיל קורטיו
6 פרסי "האוסקר הישראלי" 1986 לסרט השנה!
חיוך הגדי
לסרט ● לבמאי ● לשחקן ● לשחקן המשנה ● לצלם ● למלחין

סרט של שמעון דותן
הפקה של יונתן ארוך
דוד גרוסמן
רמי דנון ● טהרם כורי באתפקיד קנסן
דני סוגיה ● איריס הופמן
בכורה ארצית
קולנע במוזיאון תל־אביב
מוצ"ש 9.30-7.30-4.30 ערב ערב 9.30-7.30

זאב רווח · אברהם מור
תיאטרון אלהבמה
נוחה על־פי מארק קאמולטי ובבולי קרוס

עירית שלג • אביבה פז • יעל עמית
עיבוד -- דן אלמגור • בימוי -- אריה סובר

הערב, ליל שישי 2.5 ב־10
הרצליה „דוד"
טל. הקופה 052184021 -- הנחה לחיילים

תל־אביב
„בית החייל", יום ראשון 4.5 ב־9
„בית דני", יום חמישי 8.5 ב־9
הכרטיסים: ת"א, „לאן" כסו׳ דיזנגוף 101,
טל. 230898, 247373 וביתר המשרדים
טל. הקופה „בית החייל" 164251 הנחה לחיילים

יום ו' 9.5 ב־10 גבעתיים „הדר"
מוצ"ש 10.5 ב־9 חיפה „אודיטוריום"

להזמנות תיאטרון אלהבמה טל. 03-264059

לילות כיף בפינג'אן
מלון הקאונטרי קלוב תל־אביב
הערב ומדי יום שישי
★ נוסטלגיה ★ ריקודים ★ שירה בציבור
★ תזמורת הפינג'אן
★ אמן אורח: רחלי חיים
להזמנת מקומות מראש — 03-418181, 053-37612

תכניתנו החדשה - מדי ערב פרט לימי א'

★ רביעיית סטריפטיז מפריס
★ אריק סיני ★ לתטוטן מאוסטרליה
רקדנים מלונדון ★ מחליקי סקטים מפריס
13.95 ש"ח - כולל ארוחה בימי חול
★ משקאות קלים ★ מבחר סלטים ★ קבב עם ציפס
★ קפה ועוגה • המחיר ללא ארוחה 10.50 ש"ח
★ הנחה למוסדות ומפעלים
★ אנו מארגנים נשפים למוסדות
נובמבר יפו
בשבתות 2 הצגות ב־11.30—6.45
טלפון 821243, 811545

הבמה השישית
בבית קונצ'
רידינג 38, רמת־אביב
הערב יום שישי 2.5.86 בשעה 22.00
תבדרן דודו דותן
ריקודים לאחר התוכנית
בכל מוצ"ש ריקודים לפנויים ופנויות
טלפון: 03-427959

מודעות בידור נוספות
במוסף „7 לילות"

גסיקה לאנג אד האריס
חלומות מתוקים
להנהלת כסרם אוסטר

שבוע 4
קולנוע „פאר" ת"א
ליל שישי 10.00 — במוצ"ש 9.30 ,7.15
ימי חול 9.30 ,7.15 ,4.10
סטילר פולם

"לא יכולתי להשיג עבודה...
אז התחלתי להתאפר יותר, להדק את המכנסיים, ולמתוח את החולצה...
לפתע החל הטלפון לצלצל..."

אודרי לנדרס היא ואל

שורת המקהלה
A CHORUS LINE

תל־אביב „רב־חן"	חיפה „רב־גת"
רמת־גן „רב־גן"	נתניה „שרון"

מייקל קיין
בקומדיה
חיים חיים

9 בסולם אורשר
"כיף של סרט"
מוסיקה: אריק קלפטון-ג'ורג' הריסון-רינגו סטאר
תמוז המחודש ת"א
ליל שישי: 24.00 ,22.00
במוצ"ש וחול: 21.30 ,19.15

מודעות בידור נוספות
במוסף „7 לילות"

מועדון זמר
המגף פאב מסעדה
הערב - שאול צירלין בשירי א"י ומה שבא בראש
מחר מוצ"ש - אבי טרגה בשירי התרבות שנות ה־70
ר"ג, הרוזמה 3, טל. 7517689 (הכניסה מאבא הלל 12)

התלה החרשמת לקיוטנה
„פנימית גרעין"
בכפר אודים
פרטים בטל׳ 03-239440
03-706010, 03-911218
בערב — 053-54044

„אואזיס" ר"ג
ליל שישי ב־10
מוצ"ש 9.30—7.15
משך השבוע 9.30—7.15—5

„מוגרבי"/ „סטודיו" ת"א
ליל שישי ב־10
מוצ"ש 9.30—7.15
משך השבוע 9.30—7.15—4.30

„ארמון" חולון
ליל שישי ב־10
מוצ"ש 9.30—7.15
משך השבוע 9.30—7.15—5

„ארמון" חיפה
ממוצ"ש „רחל" אשקלון

מופעי תיאטרון ★ בידור ★ מוסיקה
אגוד האמרגנים והמפיקים בישראל

יהודה ברקן — בטן גב בטן
עם קרולין לנגפורד כוכבת „נוגש בסיבוב"
הרצליה „אודיטוריום" הערב יום ו' 2.5 ב־10.30
כרטיסים „השרון" ובקופות האודיטוריום טל. 052-544444
טבריה מלון „נהר הירדן" מחר מוצ"ש 3.5 ב־9.00
כרטיסים בטל. 92950
להזמנות ב„טיקטרון": 7531666
הכינו כרטיסים מראש!
סרטי רועי: 282060
שמחה אברהם אלא מה

יוגה אליאן, ששון גבאי — בקומדיה זוג פתוח
בהשתתפות יעקב אילי
תל־אביב „בית־ליסין" הערב יום ו' 2.5 ב־9.30
טל. הקופה 216653, 257966
תל־אביב „בית־החייל" מחר מוצ"ש 3.5 ב־9.30
טל. הקופה 464251
חיפה „שביט" 9.5 ב־10
ירושלים ג'ראר בכר מוצ"ש 17.5 ב־9.00
הורתגו למלון דיפלומט ת"א
סיירו הסקות: 435658

כחול לבן בצבעים — רביו בידור אקטואלי
נהריה „הוד" הערב יום ו' 2.5 ב־10.00
טל. הקופה 920502
תיאטרון חיפה יום א' 4.5 ב־8.30
תל־אביב „בית־החייל" יום א' 11.5 ב־9.00
כרטיסי „הדרך" 248787 ובמשרדים
התיאטרון 03-656007

תיאטרון החמאם EL HAMAM טל. 838627, 837000
הערב יום ו' 2.5 ב־9.45
הדואיאם המרגיזים
הערב יום ו' 2.5 בחצות ורבע
מתי כספי ★ אהוד מנור „ברית־עולם"
יום ו' 9.5 ב־9.45
שלנות ניצן
יום ו' 9.5 בחצות ורבע
יצחק קלפטר — אפרים שמיר
מוצ"ש 10.5 ב־10
נתנאלה
תיאטרון החמאם 813261
שמחה אברהם אלא מה

הגשש החיוור
גבעתיים „שביט" הערב יום ו' 2.5 ב־10.00
כרטיסי קרן, הכרטיס, לאן
טל. הקופה 314797
בית־שאן „קימרון" 4.5 ב־9
אשקלון „אסתר" 6.5 ב־9
תל־אביב „בית־החייל" יום ד' 7.5 ב־9.00
תיאטרון ירושלים 14.5 ב־10.45
כרטיסי „לאן" 247373 ובמשרדים
התיאטרון העממי: 03-221269

ערב חד־פעמי — גידי גוב, יוני רכטר, שלמה בר־אבא, שלמה יידוב, מוני מושונוב
חולון „רינה" הערב יום ו' 2.5 ב־10.00
טל. הקופה 841174
רמת־גן „אורדע" יום ו' 9.5 ב־10.00
גבעתיים „שביט" יום ו' 23.5 ב־10.00
תל־אביב „נחמני" 21.5 ב־9
כרטיסי „לאן" 247373 ובמשרדים
תיאטרון יובל: 03-651241

שותפים לדירה
קומדיה אקטואלית, שנת שניה! באולם המפואר ביותר בארץ!
יפו „החווה הישראלית" הערב יום ו' 2.5 ב־10.30
טל. הקופה להזמנות: 03-813025
לחיילים וסטודנטים הנחה
תיאטרון החמאם 813261

רבקה מני, מיכאלי פאר — איך להיות אמא יהודיה בעשרה שעורים
חדרה „חוף" הערב יום ו' 2.5 ב־10.00
טל. הקופה 22202
תל־אביב „נחמני" יום ג' 6.5 ב־9.00
גבעתיים „שביט" יום ו' 9.5 ב־10.00
תל־אביב „נחמני" מוצ"ש 10.5 ב־9.00
כרטיסי „קסטל" 444725 ובמשרדים
תיאטרון יובל: 03-651241

מתי אהוד — כספי מנור — ברית עולם
יפו „החמאם" הערב יום ו' 2.5 בחצות ורבע
כרמיאל 9.5 ב־10
אשדוד „צוותא" אולימפיה 10.5 ב־9
תיאטרון החמאם: 813261

הכל עובר חביבי
ראשון לציון „מופת" מועצת הפועלים הערב יום ו' 2.5 ב־10.00
כרטיסים בקופה
טל. 994333, 941921
סיירו 455684

שרון ליפשיץ — "קולנוע"
אשדוד „קאונטרי" הערב יום ו' 2.5 ב־9.00
עומר 9.5 ב־9.45
טבעון „זוהר" יום ו' 16.5 ב־10.00
רמלה „היכל־התרבות" מוצ"ש 17.5 ב־9.00
טרי הפקות 222995

← מועדונים →

האגם — הפארק הלאומי ר"ג
מוצ"ש 3.5 מ־21.30
שירי א"י ומוסיקה לריקודים
הגעה למועדון עם סירות מנוע
טל. 749620 ,774583 ,737077
ניורי הפקות בע"מ 03-247746

יגאל בשן, עודי חיטמן, יונתן מילר — כמו צוענים
חיפה „שביט" הערב יום ו' 2.5 ב־10.00
טל. הקופה 385345
כרית־חיים „בית־נגלר" יום ו' 9.5 ב־10.15
ראשון־לציון „צוותא" מוצ"ש 10.5 ב־9.00
כרטיסים במשרדים ובקופות
טדי הפקות: 03-222995

המערה טל. 03-829018
הערב הזמר של דקל בשירי א"י והזמרת אביבה אבידן
במוסיקה לריקודים
מקבלים ארועים פרטיים
ניורי הפקות: 03-247746

טדי הפקות מציגים: יהודית רביץ — דרך המשי
תל־אביב „צוותא" הערב יום ו' 2.5 ב־9.30 ובחצות
טל. הקופה 250156/7
כרטיסי „לאן" 247373 ובמשרדים 13.6 — לוס אנג'לס
טדי הפקות: 03-222995

קפה פירלי ת"א, רח' הירקון 81 טל. 03-652778
שישי, מוצ"ש מ־21.00
ריקודים מכל הזמנים עם
חני יופה ודני קרן
ביום א' — סגור לארוע פרטי
בימים: ג', ד' — מסנתרן
מקבלות הזמנות לבר־מצוות ובריתות בטל. 03-652778
ניורי הפקות בע"מ 03-247746

ספי ריבלין — בקומדיה המטורפת לבגוד או לא לבגוד
עם: ברוך דוד, ענת טופול, איריס קור, בתיה ברק, עוזי יובב
תגוגת בכורה
הרצליה „דוד" יום ו' 9.5 ב־10.00
עכו „אודיטוריום" מוצ"ש 10.5 ב־9.00
חיפה „שביט" 16.5 ב־10
ת"א „נחמני" מוצ"ש 17.5 ב־9.00
כרטיסי הדרן קסטל 444725, 248787
תיאטרון אורות: 288997

הסליק — מועדון תרבות
ת"א, לונדון מיניסטור, קומת מרתף (מול צוותא)
יום ו' — דודו זר ודפנה א'
מוצ"ש —
אחרי האירוויזיון מ־21.00
מופע רוק מיוחד לזקות בשם
ג' 6.5 — שירי א"י עם דודו זר
ד' 7.5 — דני ליטני ולהקתו
ה' 8.5 — שירי א"י עם דודו זר
הזמנת מקומות בטלפונים:
03-264594 והערב: 03-264594
ניורי הפקות בע"מ 03-247746

האודיטוריום — מלון דניאל הרצליה־פיתוח (052)544-444/70
„בטן על בטן" עם
יהודה ברקן וקרולין לנגפורד
כוכבת „ניפגש בסיבוב"
הרצליה „אודיטוריום" מלון דניאל הערב יום ו' 2.5 ב־10.30
כרטיסים „השרון" ובקופות האודיטוריום טל. 052-544444
וב„טוקטרון" טל. 7531666
הכינו כרטיסים מראש!
סרטי רופי 282060

דלליה — המועדון רזיאל 19 יפו (ליד השעון) להזמנות טל. 812618
הערב ומחר מוצ"ש ערב באווירה נוסטלגית עם אגרלת גיר
מוני עמרני
בכל יום ג' ערב מזרחי עם זוהר ארגוב, אבנר גדסי ואיר נרסי
הזמנות לארועים 812618
מ־13.00—16.00: 822745
אמרגנים 1980 בע"מ 464411

זוגות זוגות — מופע בידור למבוגרים בלבד
גבעתיים „הדר" הערב 2.5 ב־10.15
משחקי לילה לזוגות עם איציק אבל ★ תצוגת לבני נשים וגברים — סקסיים עם אניטה פללי ודוגמנים ★ סטפני במופע ארוטי ★ הוא והיא במופע סקסי ★ סרט XXX „אהבה בזוגות" מין ללא מעצורים — חשיפה אישית עם לולי אבידן ★ התרות החולצה הרטובה ★ התאמה מינית באסטרולוגיה הגרלות פרסים — טיסה לאירופה ★ בינגו
כרטיסי במשרדים בת"א, בקרן הכרטיס
לחיילים 50% הנחה בקופה 719002
דני פלץ 03-297193

המרתף הקטן טל. 829460
ערב ערב כולל יום א' מ־9.30
גאים להציג את הומר הבידוריסט הנפלא לוליק בשירים ישראליים וספרדיים
ורדינה כהן בשירי א"י חיפה
בורים רוטשטיין וישראל שפיגל צמד המסנתרים וזמרים
במהרות שירים רוסים
להזמנות וארועים: 829460 או 441383
תיאטרון אורות 288997
פרסום בלקין

טלית מציגים | רידינג מפיקים
משינה
בהופעה חיה
יובל בנאי - שירה | מייקל בנסון - בס, שירה | שלומי ברכה - גיטרות | איגי דיין - תופים, שירה | אבנר חודורוב - קלידים, סקסופון
טל' 287253

חמת גדר הערב, יום ו' 2.5 ב־10.00
כניסה לאתר כולל רחצה לילית וגיתי משקה 8.00. כרטיסי ת.א. עמק הירדן 067-51421. מחלקה לתרבות 067-51365 בטבריה: ביורו הצפון 067-22592. בק. שמונה: בר־שושן. צפת: גרינבאום לקיבוצים במועצות אזוריות. עפולה: ורקל. נצרת: בי"ס לנהיגה אירים. כת"א: הדרן, קסטל. בחדרה: בכל המשרדים ובאתר חמת גדר, טל' 51059, 067-52380.

חולון „רינה" יום ו' 9.5 ב־10
כרטיסי בידוראן 885885, חיזים „הדרך" 248787. הנחות למועצות תלמידים בחורין.
גבעתיים „הדר" 16.5 ב־10
נ. חיים „בית־שרת" 17.5 ב־9

על תקליטים וקסטות CBS
הלהקה לובשת TON SUR TON | כלי נגינה - YAMAHA - כלי זמר

לתושבי גבעתיים! בקולנוע „הדר" הערב, יום ו' 2.5 ב־10.15
דני פלץ מציג
200,000 צופים כאן, נהנו, וחזרו שנית למופע שמשגע את המדינה
זוגות זוגות
מופע - סרט - אופנה - ראיונות - בינגו - פרסים והכל בכרטיס אחד

גבעתיים „הדר" הערב, יום ו' 2.5 ב־10.15
כרטיסי: „קרן", „הכרטיס". בת"א: „לאן", „הדרך", „קסטל", „רוקוקו". בפ"ת „ביקורת" ובערב בקופה 719002
לחיילים 50% הנחה בקופה.
לאחר המופע יוקרן הסרט הארוטי: „אהבה בזוגות"
למבוגרים בלבד
50% הנחה לחיילים

המופע האירוני של השנה!
החוויה הישראלית
מכניקה מדהימה, מסך ענק, פעלולי קולנוע אפקטים מיוחדים, המופע החדשני בעולם.
כתב: עמוס אטינגר. מוזיקה: דובי ולצר בהגשה: יהורם גאון מפיק: ארנון צוקרמן.
ערב ערב: 5, 7. שבת: 10 בבוקר, 5 אחה"צ, 7 בערב.
חובה לכל המשפחה.
המופע גם בגירסה אנגלית, גרמנית, צרפתית וספרדית.
רח' לואי פסמר 4
לב יפו העתיקה טל' 813205

שמואל צמח מציג:
מזובשה
★ הלהקה הלאומית של פולין
120 רקדנים, זמרים ונגנים
800 תלבושות ססגוניות

העתונות מהללת
"כל המחזות של ברודווי גם יחד אינם יכולים להתחרות בשמחת החיים ביכולת הביצוע ובתלבושות המקסימות של מזובשה"
„דיילי ניוז", ניו־יורק
המופע הגדול המרהיב והמרגש בישראל!
לכל המשפחה

הצגת גאלה חגיגית בחסות כבוד ראש־הממשלה מר שמעון פרס בתל־אביב „היכל־התרבות" יום ה' 15.5 ב־9.00

תל־אביב „היכל־התרבות" 17.5, 18.5 ב־9.00 ● 19.5 ב־6 וב־9
לאור הביקוש חסר התקדים
הצגות נוספות בתל־אביב „היכל־התרבות":
יום ג' 20.5 ב־9.00 ● יום ד' 21.5 ב־6.00
הפצת כרטיסים: „קסטל" אבן־גבירול 153 ת"א, טל 444725, 447678, „הדרך" אבן־גבירול 90 ת"א, טל' 248787 ובמשרדים

קיסריה „אמפיתיאטרון" מוצ"ש 24.5 ב־9 ● יום א' 25.5 ב־9
לידיעת וועדי העובדים!
כל כרטיסי ההנחה להצגות בת"א נמכרו!
נותרו כרטיסי הנחה לקיסריה לתאריכים הנ"ל
פרטים ב„קסטל" 03-444725 וב„הדרך" 248787 ● ותחבורה מסודרת מתל־אביב לקיסריה

ירושלים „בנייני־האומה"
יום ד' 28.5 ● יום ה' 29.5 ● מוצ"ש 31.5 ב־9
כרטיסי „קלעים" 240896 ובמשרדים
המופעים בת"א בשיתוף לסקת בהיכל־ובקיסריה במסגרת פסטיבל ישראל ירושלים

האמנים טסים „אל־על"

התיאטרון הלאומי הבימה	התיאטרון הקאמרי	התיאטרון העירוני חיפה	תיאטרון באר־שבע
נמר חברבורות מוצ"ש 3.5 ב־19.00 **הפרדס** מוצ"ש 3.5 ב־19.00 **ניסים ונפלאות** יום א' 4.5 • יום ב' 6.5 **המלך מתיא הראשון** יום א' 11.5 : 16.00, 18.30 מוסטפת מחר ב־11 בבוקר	**קסטנר — אחרונות בת"א** מוצ"ש 3.5 • מוצ"ש 31.5 **קידוש — צוותא** מוצ"ש 3.5 • יום א' 4.5 **חוות החיות**, כמחזר פוליטי ראשונות בכרי לוללים יום ה' 8.5 • מוצ"ש 10.5 יום א' 11.5 יום ד' 14.5 • יום ה' 15.5	**אוסטרליה הדרומית.** צוותא אודיטוריום : מוצ"ש 3.5 יום א' 4.5 • ב' 5.5 ב־21.00 **כחול לבן בצבעים בחיאטי** חיפה — א' 4.5 ב־20.30 תיאטרון חיפה בפסטיבל שיקגו **נעו** ... בתיאטרון CIVIC. כרטיסים ... ערב ערב ב־20.7	**הספר מסביליה** הצגות בכורה מוצ"ש 3.5 סדרה 1 **ניסתו של גולדין** הצגות בכורה יום א' 4.5 סדרה י"ב יום ב' 5.5 סדרה 1 **אותו ואת בנו** יום א' 11.5 באר־שבע

מו ניגון יעל צפיר מציגה:

מני פאר • טוביה צפיר
שעשועי רוטציה

2 הצגות אחרונות לפני הרוטציה

תל־אביב „בית־החייל"

ערב יום העצמאות יום ג' 13.5 בחצות ורבע
וביום העצמאות יום ד' 14.5 ב 9.30

הפצת כרטיסים ראשית: „קסטל" 444725 וביתר המשרדים. לחיילי צבורים הנחות ב„קסטל". בערבי ההופעות בקופה טל. 464291 — טלפון המשרד: 244515.

פרסום בלקין

קפה־תיאטרון **הסימטה** יפו העתיקה, מזל דגים 8 טל. 828739, 834709

תערב — יום ו' — 2.5		שבת (3.5) לילדים	מוצ"ש 3.5
ב־22.00 — **האורחת** קומדיה לירית בימוי: ניקו ניתאי עם: דורון צפריס, ירמי עמיר, זאב שמשוני ועמליה ליזרוביץ	בחצות — מירי אלוני שרה ומשחקת ברטולד ברכט	ב־11.00 - ארץ הפלאות של עליסה עם: ענת אסתר וראובן חיים מוסיקה: יעל גרמן ב־12.30 - הברווזון המכוער ואני עם: ענת ברזולי פסנתר: עפרה סימון	ב־21.00 — פינוק מטריף קומדיה מאת: א. אזאר עם: ניקו ניתאי "יהסיפור מוגש בחומר מקסים ומעודן". (מ. קוחנסקי - ג'. פוסט) ב־23.15 — מאיר אריאל "שירי חג ומועד..."

כרטיסים בחזרן, בקסטל ובטיקטרון, טל: 7531666

עירית תל־אביב־יפו — מנהל החנוך הנוער והתרבות.

עקב הביקוש הרב נא להכין כרטיסים מראש!

הקומה השלישית

לצון נופל על לצון

תכנית מצחיקה אף יותר מהמציאות • כתב: יואל ריפל

משתתפים: **יואל ריפל, רותי הולצמן, מוצי אביב** ליד הפסנתר: יעקב תירוש

תערב 2.5, בשעה 10.30 תיאטרון הקומה השלישית, יפת 13 יפו

כרטיסים: „קסטל" 444725 ובמשרדים • בערב המופע בקופות טל' 828712 החל מ־19.00 • הנחות לקבוצות ועדים ב„קסטל"

לחיילים הנחות בקופות • המשרד: סופרסאונד הפקות, טל' 734921

פרסום בלקין

הלהקות חוזרות — בהפקה חדשה

כשהיינו גדולים

במאי: דני ליטאי • מ.מוזיקלי: אלדד שרים • עריכה: אבי קורן • תפאורה והלבושות: רקפת לוי • מפיק: מיקי פלד

משתתפים: שמוליק בילו, אבי דור, משה דץ, ירון חזק, אופירה יוסטי, אורנה כהן, עירית ענבי, להקת ברוש.

הצגות ראשונות

נצרת „מרכז תרבות" הערב, 2.5 ב־9.30
רמלה „היכל התרבות" מוצ"ש 10.5 ב־9.00
צוותא ת"א יום ו' 2.9.5 הצגות: ב־9.30 ובחצות

לחיילים הנחות בקופה | להזמנת הצגות: "סולך" טל. 03-247257/8 | המשתתפים לבושים באופנת "טופר"

צוותא לתרבות מתקדמת — אבן גבירול 30 ת"א

שישי 2.5 ב־19.00 — „שחור הוא הלילה" בבימוי: מיקי גורביץ ... ב־21.00 ובחצות — יהודית רביץ

שבת 3.5 — שחרית 11.00 — התזמורת הקאמרית הקיבוצית ...

מוצ"ש 3.5, א' 4.5 ב־21.30 — „קירושא"

א' 4.5 ב־17.00 — מסיבת פזרונות של אוחיצ עם גליצ, עם דוד אבירן, חיים באר, גד יעקובי, רוני סוסם. מנחה: גילי פרמל.

ג' 6.5 ב־21.00 — „להקת התפשטות" ...

ד' 7.5 ב־21.00 — „אפשר כלי רבנות ?" — רב־שיח ...

ה' 8.5 ב־21.00 — „הסכמי נאמה". ...

ב־22.45 — ניאו בצוותא

* „חייל הלילה" מרכזו של רוני ולמן ...
* בצוותא מוצגת תערוכתם של ...

המרכז התיאטרוני

נוה־צדק

שהוקם בסיוע בנק לאומי רח' יחיאלי 6 ת"א

קבוצת התיאטרון נוה־צדק מציגה:

„קרמבו בעורף האויב" — הצגת מופרטים למבוגרים בלבד! במאי: ישראל גוריון • מחזאי: קובי ניב • מוסיקה: ישראל בורוכוב • בהשתתפות: סיני פתר, עדנאן טראבשה, עמי פץ, פביאנה מיוחס, פטר גדיש, רויטל איתן.

ערב יום ו' 2.5 ב־10.00 • יום ו' 9.5 ב־10.00 • מוצ"ש 10.5 ב־9

אגדות מדגדגות — הצגה מטורפת לכל המשפחה. מחר יום שבת 3.5 ב־11.30 לפנה"צ

המלך הלך לישון — אכת כינור דוד • הצגת לילדים בפרט ולמשפחה בכלל. שבת 10.5 ב־11.30

לחברי חבר, קסמוס וטורמס לאומי 30% הנחה בקופה 651241 כרטי „לאך" 247373 ובמשרדים.

הצטרף למפעל המנויים לעונת 1986/7

בוא לחנות ממשלוב המלהיב של כל אמנויות הבימה: תיאטרון בידור, מוסיקה ומחול • פרטים בתיאטרון טל. 651241.

התיאטרון העממי א. דשא בשנל מציג:

אובה אובה

אובה אובה לחקת הענק - ברזילאים וברזילאיות - ועוד איזה ברזילאיות - מאות תלבושות - קרנבל מהמם - ריקודים ושירת מטריפים, כל מה שראית בטלוויזיה על הקרנבל בברזיל - וכל מה... שלא תראו לך.

העתונות מהללת: *כל המחזות של אירופה ואמריקה ביחד ולחוד אינם יכולים להתחרות באכסטזה, בשמחת־החיים ובתלבושות המקסימות של אובה אובה.* כל עתוני ברזיל

תל־אביב: יום ג' 6.5 • מוצ"ש 10.5 • ערב יום העצמאות 13.5 מוצאי יום העצמאות 14.5
קרית־חיים: 9.5
חיפה „אודיטוריום": 11.5
עין־השופט: 15.5
צמח „אמפי": 16.5
ירושלים „בנייני האומה": 20.5
כפר־סבא: „היכל התרבות": 22.5
אילת חשחר: 28.5
באר־שבע: 29.5

הפצת כרטיסים ראשית בת"א: „לאך" 247373, 03-230898. בחיפה: „גרברי" 04-384777, טיקטרון 04-388011. בירושלים: „קלעים" 240896 וביתר המשרדים.

האמנים טסים „אל־על" • התזמורת הענקית מוטסת בג'מבו „אל־על"

פרסום בלקין

הפקות התיאטרון נוה־צדק מציגה:

קרמבו בעורף האויב

להזנות מוסרטים למבוגרים בלבד

מאת קובי ניב ★ בימוי ישראל גוריון ★ מוסיקה ישראל בורוכוב תפאורה י. בן־יואב ★ תלבושות רקפת לוי ★ תאורה זוהר שפירא בהשתתפות **רויטל איתן, פטר גדיש, עדנאן טראבשה, עמי פץ, פביאנה מיוחס, סיני פתר**

במרכז התיאטרוני נוה־צדק תל־אביב באולם ע"ש ירון ירושלמי

תערב יום ו' 2.5 ב־10 • יום ו' 9.5 ב־10 • מוצ"ש 10.5 ב־9

המרכז התיאטרוני נוה־צדק שהוקם בסיוע בנק לאומי, רח' יחיאלי 6 ת"א טל. 651241

לילות 5 כוכבים מלון דיפלומט ת"א

■ מופע עם טעם של עוד הערב בשעה 22.00

„דיגדוגים"

הבדרן פרץ טלמור בלקט בדיחות ומערכונים מתוכניתו „טיפוסים מהחיים"

יובל קרן — מופע מדהים, אטרקציה של היפנוזה עצמית סקסולוגית - על מין יותר טוב.

מוסיקה לריקודים ★ משקה ראשון ★ טלפון להזמנות החל מ־19.00, 294422 לקבוצות ועדי עובדים ניתן לראיין ויופע התוספות תפריט עשיר

המשרד: סופרסאונד הפקות טל' 734921

3.5.86 יום שבת קולנוע דן

הופעה נוספת בשעה 24.00

BLAINE L. REININGER & LINEAR B

2.5.86 היום במוזיאון ת"א

הופעה מיוחדת בשעה 14.30

כרטיסים במכירה מוקדמת: ... טל' 248844

הצפרדע

מועדון הצפרדע / נרגילה 4

מועדון תרבות ומסעדה ים־תיכונית כשרה
יפו העתיקה, רח' מזל תאומים 2 (מאחורי החוויה הישראלית)

- מוצ"ש 3.5 — לאחר האירוויזיון משעה 22.30 שירי א"י עם **אהרליה סייקס ואמנים**
- יום ג' 6.5 — משעה 22.00 שירי א"י עם **שלום נחום ואמנים אורחים**
- יום ד' 7.5 — משעה 22.00 ועד הבוקר **חגיגת זמר מזרחי** ג'קי מקייטן מארח את אהרון ירימי, ציון שמגר ועוד
- יום ה' 8.5 — משעה 21.00 ועד הבוקר **ערב תכזיכה תימני**

עם: ג'קי מקייטן, ציון שמגר, אבנר כהן, מוטי נהרי ועוד אמנים — נרגילות, גת, ריקודים ומיטב מעדני תימן
הזמנת מקומות בטלפונים: 455161, 03-263330
למביא מודעה זו — הכניסה חינם ויין על חשבוננו

פרסום בלקין

מועדון הרמוניה קפה ★ מסעדה

גבעתיים, רח' תכוצות ישראל 7 פינת אבוך שדה 16 מול רמת־חן טל. 777770, 784717

הערב, יום ששי, הנהלת המועדון גאה להציג את

דודו דותן

מוסיקה לריקודים עם הזמרת **ריקי פן** והזמר פסנתרן **אפי זוהר**

מודעות בידור נוספות

במוסף „7 לילות"

האולפנים המאוחדים הרצליה גבעתיים וחד הפקות

בית ספר למקצועות הקולנוע והטלוויזיה מסתיימת ההרשמה לקורסים הבאים:

קריינות
רדיו והגשה טלוויזיונית — נותרו 4 מקומות

איפור
קולנוע וטלוויזיה — נותרו 3 מקומות

צילום
וידאו וטלוויזיה — נותרו 5 מקומות

כתבים
ושדרים רדיו וטלוויזיה

בעלי השכלה תיכונית מלאה, יפנו לראיונות קבלה, מבחני כניסה ופרטים נוספים:

רחוב ויצמן 65 גבעתיים, טל' 03-3171111, בין השעות 9.00—21.00. ובשבת וחג טלפון 03-781066

לימודי גרפיקה

בתל־אביב וברמת־גן ▶ בוקר וערב ▶ במשולב התמחות בסטודיו חדיש ביותר • רמה גבוהה • תנאים מקיפים • נסיון ומוניטין משנת 1964

עיצוב גרפי — סטודיו ובית־ספר לגרפיקה

משרד אזורי: בן־זכאי 49, בני־ברק 03-781454

נוסעים ללוס־אנג'לס

עו"ד יוסף אבישר מטפל בנושאים הבאים:

תאונות, עסקים ובעיות ויזה

JOSEF AVESAR
Attorney at Law
15760 Ventura Blvd.
Suite 1700
Encino California 91436
(818) 783—2934
(213) 874—4955

בבאר־שבע במרכז העיר להשכרה

חנות 75 מ"ר, כולל מיקלט + 100 מ"ר משרדים + 3 קווי טלפון
לפנות: 057-78490

המכון לשפה

ספרדית

19 שנות נסיון • מורים בעלי נסיון רב • כתות מצומצמות
7 רמות • בוקר צהריים וערב • קורס אינטנסיבי
• קורס לשיחה שוטפת • ספריה בספרדית קלה
• קסטות ללימוד.

הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים

דיזנגוף 184, 03-481539, 03-220223

כשמחשבים - לומדים בקדם

המכללה הטובה בארץ ללימודי מחשב מציעה לך מגוון קורסים ברמה גבוהה. הקורסים כוללים עבודה מעשית ובסופם נסייע לך למצוא מקום עבודה.

1) **קורס ניתוח מערכות ממוחשבות (300 שעות)**
בוקר – 24.6.86, ערב – 21.5.86

2) **קורס תכנות**
א) יסודות התכנות (90 שעות)
בוקר – 15.6.86, ערב – 8.6.86
ב) שפת COBOL (150 שעות)
בוקר - יוני, ערב - יוני
ג) שפת R.P.G. (75 שעות)
בוקר וערב - יוני
ד) שפת C (60 שעות)
בוקר - 9.5.86, ערב - 19.5.86

3) **תכנות, תכניתן סוג 1 בפיקוח משרד העבודה (550 שעות)**
בוקר – 15.6.86, ערב – 8.6.86
בקורסי תכנות יושם דגש על עבודה מעשית במחשב I.B.M ובמסופיו.

4) **מפעילי מחשב (80 שעות)**
בוקר – 28.5.86, ערב – 19.5.86

5) **קלדנות והפעלת מסופים (45 שעות)**
בוקר – 1.6.86

קדם — המכללה למחשבים ומערכות מידע בע"מ

קהילת ונציה 12 (בית מגור), נאות אפקה
טל' 03-490114. משרדנו פתוח עד 20.00.

המכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז למגמות:
■ מחשבים ■ מינהל
■ אלקטרוניקה ■ חשבונאות
■ מיחשוב ובקרה

במגמות אלקטרוניקה, מיחשוב ובקרה-הלימודים ברמת הנדסאי בשיתוף רשת "עמל"

לבוגרים תוענק תעודת הוראה מטעם משרד החינוך והתרבות:

"מורה מוסמך בכיר" בחינוך העל-יסודי.

* מסלול בוקר, מסלול ערב, מסלול משולב.
* לאקדמאים ולמורים מוסמכים, הנדסאים וטכנאים מסלול לימודים מקוצר.
* אפשרות למלגות, הלוואות ופטור משכ"ל.

■ מרכז להשתלמות מורים
■ מכינות קדם-פדגוגיות
■ עתודה פדגוגית

לפרטים והרשמה - התקשר כבר היום:
תל אביב, רח' אנטיגונוס 6, טל. 452428, 03-441744
ירושלים, "בית הפקיד", מטריק 10, 02-666380

בוא למקום שצריכים אותך במערכת החינוך

הכשר עצמך להוראת המקצועות הטכנולוגיים

המכללה למינהל — ביוזמת של המסתדרות העובדים

נתיב פתוח - לעתיד בטוח!

ליבנמן ■ צרפתי ■ פויי

אוניברסיטת בר־אילן

המחלקה לכלכלה ומינהל עסקים

נמשכת ההרשמה ללימודי התואר השני

במחלקה לכלכלה ומינהל עסקים

המחלקה לכלכלה ומינהל עסקים מציעה שני מסלולים ללימודי מוסמך:

מוסמך למינהל עסקים

מוסמך לכלכלה

את טפסי ההרשמה ניתן לרכוש בחנות „דיונון" בקמפוס בר אילן.
לתלמידים בעלי הישגים אקדמיים גבוהים יוענקו מילגות לימודים.
תלמידים מצטיינים יוכלו להגיש בקשות למילגות קיום לשנה"ל תשמ"ז המוענקות על־ידי קרן ברוקדייל. סכומי מילגות הקיום בערכים שקליים נעים בין 5000.– דולר ועד 8000 דולר לשנה.
קבלת מילגת הקיום מותנית בהקדשת כל זמנו של הסטודנט ללימודיו.
ההרשמה מסתיימת ב־15.5.86.
לקבלת פרטים נא לפנות לטלפון: 6־718345, 718392.

משרד העבודה והרווחה | ליגת נשים למען ישראל

המרכז להכשרה ופיתוח כח־אדם - נתניה

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז

מגמות לנוער:

1. מטפלות במעון יום (תלת־שנתי — בוגרות ח',ט').
2. מלונאות (תלת־שנתי — בוגרי ח',ט') בחסות רשת מלונות "דן".
3. מזכירות (חדשנתי — גילאי 16-17).
4. ספרות נשים (חדשנתי — גילאי 16-17).

★ קיימת פנימיה לנערות גילאי 15-18

מבוגרים (מעל 18)

1. טכנאות שיניים (דושנתי).
2. סייעות לרופאי שיניים (חדשנתי).
3. תדמיתנות (מולידציה 7 חודשים).
4. תפירה תעשייתית (קונפקציה 6 חודשים).
5. טבחות (חדשנתי).
6. ספרות נשים (6 חודשים).
7. קוסמטיקה (7 חודשים).

★ אפשרות מגורים במקום.

* לבוגרים תינתנה תעודות מקצוע ממשלתיות ותעודות גמר *

פרטים והרשמה: בית ליגת נשים, רח' מקדונלד 6 נתניה טל': 053-33281, 23564

מתמטיקה
"מרכז הלמידה"

פיזיקה, כימיה, מחשבים, אנגלית, לשון ועוד... שיעורים פרטיים או קבוצתיים, בבית, או במרכז.

תל־אביב: 447404, ירושלים: 863691, חיפה: 226970

מכללת הדסה

המכללה של הדסה מודיעה

על פתיחת חוג נוסף בשנת הלימודים תשמ"ז

לאלקטרו־אופטיקה

מטרת החוג להכשיר בוגרי בתי"ס תיכוניים, בעלי תעודת בגרות, לאחר שירות צבאי או לאומי, כהנדסאי אלקטרו־אופטיקה, בתחום התעשיה עתירת המדע; תעשיה אלקטרואופטית אזרחית וצבאית; מיכשור רפואי (לייזרים); אנרגיה סולרית; תקשורת אופטית ומוסדות מחקר.
משך הלימודים שנתיים, בשיתוף פעולה עם המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית.
תוכנית הלימודים כוללת מקצועות עיוניים ועבודה במעבדה.
ייעוץ יינתן ע"י ראש החוג בכל יום ראשון מ־12.00—13.00 בצהריים.
פרטים והרשמה במכללת הדסה, רחוב הנביאים 37 ירושלים, מיקוד 91010 (טלפון 02-222291), בימים א'—ה', בשעות 09.00—12.00.

ידיעות אחרונות

השקל שלך

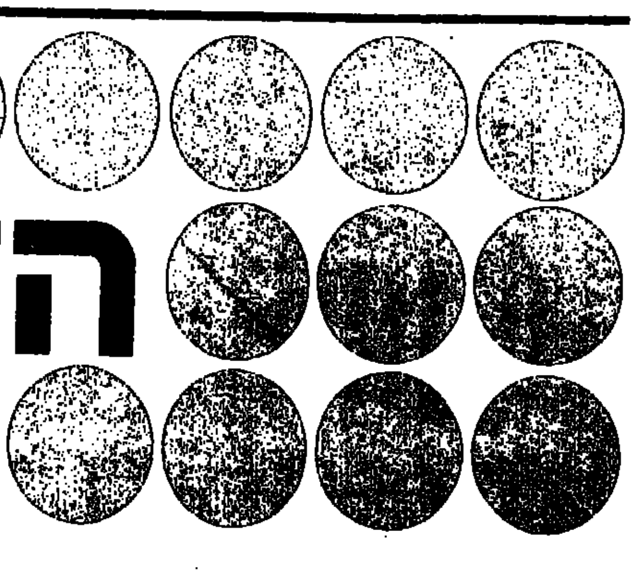

יום שישי, כ"ג בניסן, תשמ"ו – 2.5.1986 גליון מספר 381

יותר יפאני – הכי יקר

טוקיו, בירת יפאן, היא בעת העיר היקרה ביותר בעולם עבור זרים הבאים בשעריה. קביעת זו מבוססת על סקר שנתי שנערך ב־89 ערים שונות על־ידי „ביזנס אינטרנשיונל" מז'נבה.

לאגוס, בירת ניגריה, שהחזיקה מאז 1982 בכתר המפוקפק של „אלופת הערים" ביוקר־המחיה, ירדה למקום השלישי.

ההשוואה מתייחסת להוצאות־המחיה של אנשי־עסקים, כאשר ניו־יורק מהווה את הבסיס (100 נקודות) וטוקיו מובילה עם 115 נקודות. העיר הזולה ביותר על־תבל היא אסונסיון, בירת פאראגוואי, 39 נקודות בלבד.

העיר היקרה ביותר באירופה היא אוסלו. הזולה מכולן היא אתונה, בירת יוון.

□ 43.5% מבעלי־הרכב שתבעו את חברות הביטוח על גניבה ממכוניתם – שיקרו; כך מגלה הבטאון „ביטוח בישראל" בגליונו האחרון;

□ בדיקות פוליגרף שנערכו אשתקד בקרב 2,000 מבוטחים הראו, כי 42% מהמתלוננים על נזק כללי לרכב (שריפה, גניבה וכו') לא דיברו אמת;

□ ובאשר להיקף הנזקים, הסקר שנערך על־ידי י. הורוביץ, מביא הפתעה נוספת:

55%–75% מהמבוטחים „עובדים" על חברות הביטוח – ומנפחים את הנזק

תביעות מחברות־הביטוח מיהם הדוברים אמת?

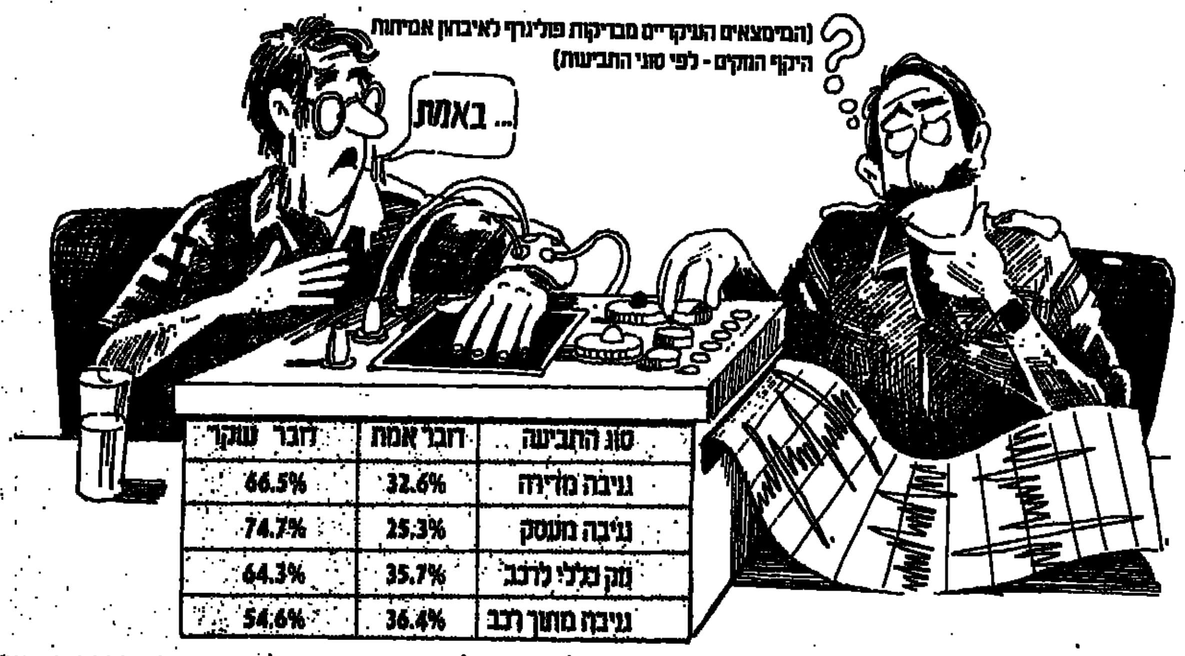

(הממצאים העיקריים מבדיקות פוליגרף לאיבחון אמיתות היקף הנזקים – לפי סוגי התביעות)

סוג התביעה	דובר אמת	דובר שקר
גניבה מדירה	32.6%	66.5%
גניבה מעסק	25.3%	74.7%
נזק כללי לרכב	35.7%	64.3%
גניבה מתוך רכב	36.4%	54.6%

מה שבטוח – ביטוח. את זה אנחנו כבר יודעים. עכשיו נלמד, שלא כל מה שביטוח – בטוח. יותר מזה: מה שביטוח הוא הרבה פעמים שקר במצח נחושה – לפחות בכל שנוגע הדבר במבוטחים.

צאו וראו. מבוטח ביש־מזל משליש סכומי כסף לא־מבוטלים לחברות הביטוח, משלם ומשלם – ומה הוא רואה מזה? קרחתו במיקרה הטוב, יתברר לו, כי הנזק שאירע לו אינו מכוסה על־ידי הפוליסה. במיקרה הרע, הוא יכלה את ימיו, מבלי שייפרע אפילו פעם אחת מחברת הביטוח, משום שלא אירע לו, להוותו, שום אירוע שבעקבותיו עשויה היתה לצוץ לו תביעה. אז מה עושים? משקרים.

עוד בגליון:

- ● ההשקעות הטובות והגרועות באפריל;
- ● מה „עשו" המניות והקרנות בחודש שעבר;
- ● תשואותיהן של קרנות־הנאמנות בשליש הראשון של 86' ובאפריל;
- ● מהי הריבית עבור אשראי שקלי והלוואה במט"ח;
- ● שערי הבורסה והמט"ח מאתמול;

בגיליון האחרון של „ביטוח בישראל", דו־ירחון לענייני ביטוח, המופיע בעריכת פ' גורדון, מובאים נתונים מפתיעים על היקף הרמאויות בעסקי הביטוח. המאמר מבוסס על נסיונו של י. הורוביץ, מנכ"ל ה„מכון לאיבחון מירע", שסיכם את תוצאותיהן של כ־2,000 בדיקות־פוליגרף שנערכו אשתקד במכון על אנשים שהגישו תביעות לחברות הביטוח.

מתברר, למשל, כי 43.5% מהמבוטחים, שטענו כי נגנבו חפצים מתוך ריכבם – לא דיברו אמת, לפי מימצאי הפוליגרף. בהקשר לזה יש לציין, כי יש גם החולקים על מהימנותה המוחלטת של „מכונת־האמת", ולא תמיד משמשות תוצאות הבדיקה ראיה קבילה בבית־המשפט.

● חלקם של השקרנים בקרב בעלי העסקים שהגישו תביעות־ביטוח הוא קטן, יחסית. רק 16.7% – מתוך אלה שנכללו בסקר – לא סיפרו, ב„שיחה" עם הפוליגרף, את האמת.

● אם הפוליגראף אינו משקר, אזי 41.9% מבין בעלי־הרכב שהתלוננו על נזק כללי למכוניתם, לא דבקו באמת. המרובר בתביעות הנוגעות, בדרך־כלל, בשריפה, או ב„אקרובטיקה", קרי סלטות לתוך ואדיות, ובכתם מיקרים נרושים של גניבת רכב.

●אבל, דוברי־השקר שהמציאו את האירועים הם טיפה בים של השקרנים שגורים מליכם את ה י ק ף הנזק. כמובן הזה דוברי־האמת היוו כשליש בלבד מהמבוטחים. היתר הגזימו באופן משמעותי, כפי שמשתקף הדבר בציור. אי־דיוק של 10%–15% כלל לא נחשב להגזמה בחברות הביטוח.

● הנטייה להגזים לגבי היקף הנזקים רווחת במיוחד בקרב בעלי־העסקים. רובם המכריע של המבוטחים האלה (74.7% מהתובעים) נמצאו שקרנים, אליבא דפוליגרף.

●64.3% מתוך המבוטחים שהתלוננו על נזק כללי לרכב – שיקרו. לעומתם, „רק" 54.6% מבעלי־הרכב שהתלוננו על גניבה, הוכתרו על־ידי הפוליגרף כשקרנים – הכל בנוגע להיקף הנזק.

● יש להיזהר, כמובן, בהסקת לקחים מהמימצאים האלה, המתייחסים לאותם מבוטחים בלבד שהסכימו לבדיקת פוליגרף במכון זה. ואכן, אפילו מנכ"ל המכון, שערך את הסקר, ממליץ להיזהר בהסקת מסקנות לגבי התנהגותה של כלל אוכלוסיית־המבוטחים.

אגב, חלק מבדיקות הפוליגרף נערכות היום על־פי הסכם הדדי בין חברת הביטוח לבין המבוטח, לפיו מימצאי הבדיקה יכריעו ויחייבו באשר לאמיתות התביעה.

רונן לביא

מצבם של הבנקים כאן – לעומת חו"ל

(נתונים ממוצעים של יחס הון־וזכסים בקבוצות הבנקאיות הגדולות ב־8 מדינות)

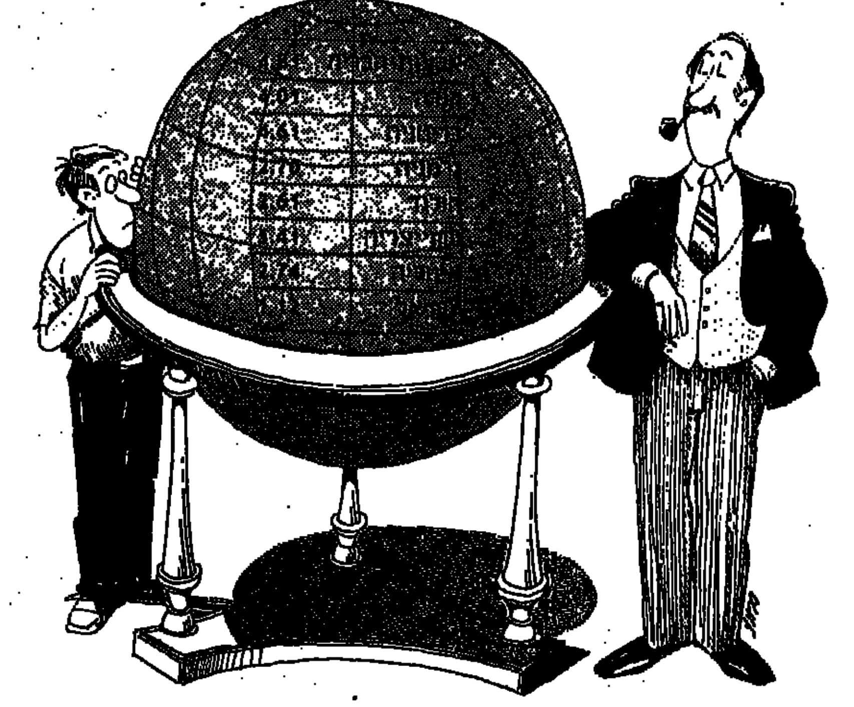

חמצן לגויים

הנתונים בציור, מימין, הלקוחים מהדין־וחשבון של ועדת בייסקי, נחשבים לאחד המדדים המקובלים ברחבי העולם לבדיקת מידת האיתנות הפיננסית של המערכת הבנקאית בארצות שונות. מספרים אלה משקפים את היחס בין ההון העצמי, הקרנות והעודפים של הבנק, לבין ערך הנכסים שבבעלותו.

כעיקרון מנחה אפשר לומר, כי ככל שהיחס בין ההון העצמי והנכסים גבוה יותר, כן גדלה מידת האיתנות הפיננסית של מוסד בנקאי כלשהו. הנתונים המובאים כאן מבוססים על היחס הממוצע בקרב 3–5 הקבוצות הבנקאיות הגדולות ביותר באותן 8 מדינות שנכללו בסקר השוואתי זה.

המידע המופיע כאן, המתייחס לשנת 1983 (המפולת הגדולה ב„בנקאיות" שלנו), מראה בבירור, כי מבחינת היחס הרושפני הזה, ניצבת המערכת הבנקאית הישראלית בתחתית הסולם, בעוד שוויצריה היא המובילה במדינות שנסקרו. אם לשפוט, איפוא, לפי הקריטריון הזה בלבד, הרי איתנותם הפיננסית של הבנקים בארץ היא הנמוכה ביותר בתוך קבוצת־המדינות הזאת. אבל, אין זה עדיין כל הסיפור.

כלכלני חברת הייעוץ הפיננסי „מיטב", הפועלת בראשותם של צבי סטפק ושלמה סימנובסקי, מוהירים מהסקת מסקנות נמהרות לגבי חוסנם הפיננסי של הבנקים הישראליים. ראשית – הממשלה נוהגת להעניק „גב" לבנקים, כל אימת שמיפעלים בעלי חשיבות לאומית מתקשים לפרוע חובותיהם לבנקים. ושנית – הדו"חות הכספיים, עליהם מבוסס הסקר לגבי ישראל, אינם משקפים במלואם את הנתונים הריאליים והו מקור לעיוות תמונת־המצב.

נציגי הבנקים טענו בזמנו בפני ועדת־החקירה, שהנזילות היה חיוני כדי שיוכלו לבצע הנפקות למען הגדלת ההון העצמי שלהם. בעזרת „תרגיל" זה הצליחו הבנקים הישראליים להציג לקהיליה הפיננסית הבינלאומית תמונה ורודה יותר של יחס – גבוה כמובן – בין ההון העצמי, לבין מצבת הנכסים.

דן עומרי

"החופשה החדשה" מתי? במאי!

מלונות ישרוטל מזמינים אותך להנות במאי מ"החופשה החדשה":

חבילת נופש מושלמת, במחירים ובתנאי תשלום חסרי תקדים.

"החופשה החדשה" כוללת:

3 או 4 לילות וארוחות בוקר
מחכה לך חדר מרווח ופינוק אמיתי. באמצע השבוע אין תוספת ליחיד בחדר זוגי. לילד אחד עד גיל 12 בחדר הורים - 50% הנחה.

אוטובוס ישיר - ממוזג
יביאך ישירות מת"א למלון באילת ויחזירך לת"א רענן ונינוח. המגיעים בעצמם יהנו מ־$20 זיכוי (לחדר) על הוצאותיהם במלון.

שיט תענוגות
החופשה כוללת שיט ביאכטה עם ארוחות צהרים ובילויים.

10% הנחה ב"מועדון ספורט הים האדום"
בחופשתך תקבל 10% הנחה על פעילויות מועדון הספורט: מפרשיות, סירות פדלים ומיני-מנוע, ציוד צלילה, גלשני רוח, סירות ועוד.

והכל כלול במחיר!

3 תשלומים שווים.
בעלי כרטיס ויזה, ישראכרט ודיינרס יהנו במבצע מ־3 תשלומים שווים: ⅓ עם ההזמנה, ⅓ 30 יום אחריה, ו־⅓ 60 יום לאחר ההזמנה.

במלון "לגונה"
4 לילות בימים א'-ה': 159 ש"ח
3 לילות בסוף שבוע ה'-א': 179 ש"ח

במלון "המלך שלמה"
4 לילות בימים א'-ה': 199 ש"ח
3 לילות בסוף שבוע ה'-א': 209 ש"ח

המחירים לאדם בחדר זוגי, על בסיס לינה וארוחות בוקר, וכוללים את כל המופיע במסגרת.

מזמינים עכשיו: במחלקת ההזמנות של ישרוטל, טל: 03-664252-5, או אצל סוכן הנסיעות שלך. התשלומים צמודים לשער הדולר ע"פי חוק הפיקוח על המוצרים והשרותים ויעודכנו בכפיפות להיתרים עפ"י החוק הנ"ל.

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

השקל שלך

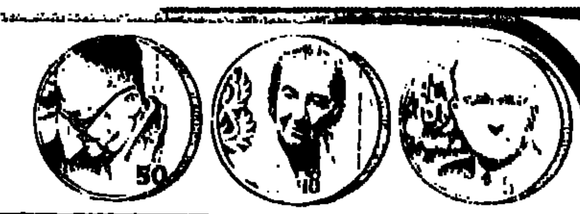

ביום 1/05/86

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

או.ה.ה. ש	17000	17.0			-13.0
הספנות 0.1	1163	745	-21	-1.8	-623
הספנות א 0.5	770	4956	-33	-4.1	-7750
בנק ספנות אופ'2	795	883	-45	-5.4	-593
כללי לא כהסדר	28000	60.0	+400	+1.5	+66.0
בנק צפ' אמרק 1.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אמרק 5.	*** הפסקת מסחר ***				
בנק צפ' אם אופ1	*** הפסקת מסחר ***				
רנות א 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
רנות 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
הבינלאומי 5.0	3500	809			-430
ס.י.ב.ה. 0.5	3480	2155			+1097

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	80500	253	-800	-1.0	-557
אידיבי ב 100.0	80100				+13.0
אידיבי בב א2.0	490000				-1.0
אגוד 0.1	59500	211	-600	-1.0	-219
דיסקונט ב	103000	19.0	-1300	-1.3	-16.0
דיסקונט א	102200	121	-800	-.8	-158
דיסקונט שה ב	12052	3.0			-3.0
המזרחי ש	32980	864	-300	-.9	-1011
המזרחי מ	33300	49.0	+190	+.6	+65.0
המזרחי שה 9	15100	2.0			-7.0
הפועלים מכב	121900	.8	+2700	+2.3	+.8
הפועלים ש	54680	511			-442
הפועלים מ	54650	149			-122
כללי א 1.0	138500	99.0	-3040	-2.2	-104
כללי אופ 9	132500	13.0	-1550	-1.2	-13.0
כללי שה 5	105000	1.0	-1100	-1.0	-1.0
כללי שה 7	6640	40.0	-101	-1.5	-40.0
כלל 100.0	34800	563	+250	+.7	+308
כלל שה 9	47400	21.0			-21.0
כלל שה 11	12960	120			-109
מימון וסחר 1.0	46630				
מימון וסחר 5.0	23400	6.0	-800	-3.3	-5.0

בנקים למשכנתאות

אדנים 0.1	10800	75.0			-45.0
לאומי משכנתא' ש	4190	20.0			+19.0
לאומי משכנתא' מ	4200				-4.0
כרמל ש	3880		-20	-.5	-50.0
כרמל שה 1	2810		+30	+1.1	+35.0
בנין כ' 5.0	6000	7.0	+220	+3.8	+7.0
פת משכ ש	1000	390	-35	-3.4	-690
משכן ב ש	2180 תב	19.0	+150	+7.5	+69.0
עצמאות 0.1	5500	6.0			-6.0
טפחות מכב ש	12300				
טפחות רג ש	10800		-500	-4.4	-26.0
טפחות שה 1	7210		+7	+.1	+50.0
טפחות שה 2	3700		+44	+1.2	+208
יעסור 1.0	1129 קו		+54	+5.0	+1812
יעסור 5.0	623 מק		+29	+4.9	+1270
מירב 1.0	3575	347			+20.0

מוסדות מימון

שלטון א ש	352	2490	+11	+3.2	+2740
החקלאות מכוב א	37800	6.0	+500	+1.4	+8.0
החקלאות מכוב ג	186900				
לאומי תעשיה א ש	4380	132	-140	-3.1	-148
פתוח תעשיה מכב	51270				
פת תעש כב ג	376000	1.0			-1.0
פת תעש כב גג	232401	1.0			-1.0
פת תעש כב גגג	232300	1.0			-1.0
פת תעש כב ר'	223000				
פת תעש כב רד	64063				
מרכז קבלנים 5.0	610 תב	347	+40	+7.0	+804
חיירות כב	174100				
כלל ליסינג א0.1	* 8700	22.0	+401	+4.8	+57.0
* ביצוע חלקי 93.70%					
כלל ליסינג ב0.5	5250	227	-30	-.6	-186
כלל לסינג אג'ח	10685		-25	-.2	-1.0

ביטוח

ארדס 0.1	974 תב	1685	+89	+10.1	+2283
ארדס א 0.5	491	3320	+12	+2.5	+5626
בטוח משנה 0.1	1029 קו		+49	+5.0	+484
בטוח משנה 0.5	370	2347	+16	+4.5	+1237
הדר 1.0	2250	670			-636
הדר 5.0	1209	1550			-307
הסנה ש	475	9768			-222
הפניקס 0.1	1484	510	+35	+2.4	+333
הפניקס 0.5	780		+5	+.7	+696
המשמר-הראל 1.0	6550	1.0			-1.0
המשמר-הראל 5.0	2977	64.0			-86.0
ירדניה 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
ירדניה 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
מגודה 1.0	8216 קו		+391	+5.0	+29.0
מגודה 5.0	3741 מק		+178	+5.0	+55.0
סהר ג 1.0	4600	30.0	+200	+4.6	+30.0
סקוריטס 0.1	2310	490	-50	-2.1	-547
צור ש	2138	533			+533

ציון החוקות 1.0	17000				
ציון החוקות 5.0	4250	62.0	+100	+2.4	+21.0

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרנאמא 1.0	3800 תב	42.0	+200	+5.6	+42.0
אינטרנאמא 5.0	1435 תב		+70	+5.1	+40.0
אינטרנאמא אופ 1	866	370	+1	+.1	+114
מאיר עזרא 1.0	4350	22.0	-50	-1.1	-24.0
מאיר עזרא אופ 1	3720	26.0	-80	-2.1	-26.0
טחה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
טחה 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
כלל סחר 1.0	5570	77.0	-130	-2.3	-371
קריסטל 1.0	4370				+22.0
רפק 0.1	30470				
רפק 0.5	* 8507	80.0	+84	+1.0	+40.0
* ביצוע חלקי 83.60%					
שופרסל א 2.0	4500	445			-3.0
שופרסל ב 10.0	2830	2772	-110	-3.7	-3714

שרותים

דלק ג ש	5040	2589	-160	-3.1	-3020
הראל 1.0	2227 קו		+106	+5.0	+286
הראל 5.0	1091	176	+9	+.8	+54.0
ספנות הספקה 0.1	9300	18.0			-10.0
ספנות הספ' א0.5	3995 תב	68.0	+250	+6.7	+47.0
קידוד 0.1	1365 קו		+65	+5.0	+2040
קידוד 1.0	336	4941			+3143
חברת החשמל 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
מחסני ערובה 0.1	4860	155	+85	+1.7	+428
מחסני ערובה 0.5	1525	732	+22	+1.5	+1258
קונמורטיום 0.1	1350 תב	1384	-150	-10.0	-734
קונמורטיום 0.5	846 תב	987	-94	-10.0	-1685
קופל 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
קופל אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זוהר 1.0	10500	5.0	+500	+5.0	+5.0
גלי זוהר 5.0	3250	14.5	+150	+4.8	+115
מלונות דן 1.0	3995		-5	-.1	-50.0
מלונות דן 5.0	2780	36.0			-18.0
חוף האלמוג 0.1	4900	76.0	-120	-2.4	-86.0
כנס 1.0	2499		-1		-50.0
מלונות יהדין 1.0	* 2910	54.0	+60	+2.1	+260
* ביצוע חלקי 91.40%					
מלונות יהלום 1	*** הפסקת מסחר ***				

מחשבים ושרותי מחשב

רשה מיכון 1.0	4300	270	+25	+.6	+72.0
ת.י.ל.ג. 1.0	11875 מו		-625	-5.0	-10.0
יעגא 1.0	4088	60.0	+100	+2.5	+7.0
יעגא אופ 1	3410	25.0	+110	+3.3	+45.0
כלל מחשבים 1.0	6219 תב	61.0	+320	+5.4	+150
מ.ל.ל. 1.0	8225 תב	56.0	+395	+5.0	+65.0
מ.ל.ל. 5.0	4735 תב	403	+225	+5.0	+474
משוב מחשבים 1.0	2040 תב	36.0	-140	-6.4	-52.0
ניקוב מחשבים 1.	6241	37.0	+122	+2.0	+41.0
ניקוב מחשבים 5.	3691 תב	100	+336	+10.0	+200
תים מחשבים 1.0	1900	235			-140
תים מחשב אופ 1	18400	2.0	-200	-1.1	-5.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	606 תב	1844	+55	+10.0	+2682
אברהם גינדי 5.0	382 קו		+18	+5.0	+5165
אורן מבנים 1.0	693	256			-100
אורן מבנים 5.0	362 תב	965	+20	+5.9	+1865
אזורים 1.0	5440	1015	+220	+4.2	+712
אילון 1.0	399	2531			-1231
אילון אופ 1	1469	242	-1	-.1	-425
אל-רוב 1.0	3575	249	+5	+.1	+517
אל-רוב 5.0	3550	67.0	+30	+.9	+917
אמנונים 1.0	1995 קו		+95	+5.0	+25.0
אמנונים אופ 1	1630	151			-151
אפריקה 0.1	33700	145	-350	-1.0	-156
אפריקה 1.0	24800	488	-800	-3.1	-377
אפריקה אופ' 5	19700	32.0	-300	-1.5	-49.0
ארזים 1.0	1400	209			-203
ארלדן 0.1	1800	888	+27	+1.5	+645
ארלדן 0.5	1060	418	-20	-1.9	-803
בן-יקר גת 1.0	8040	392	+20	+.7	+560
ברנוביץ 1.0	3700	75.0	+151	+4.3	+58.0
ברנוביץ 5.0	2304	92.0			+8.0
דנקנר 1.0	3950	870	+60	+1.5	+395
דרוקר 1.0	469	362			-257
דרוקר 5.0	370	780	+12	+3.4	+980
דרוקר אופ 1	296	1130	+14	+5.0	+1130
דרעד 0.1	6290 תב	34.0	+400	+6.8	+34.0
דרעד 0.5	2890	15.0			-65.0
ה.ל.ב. 0.1	*** הפסקת מסחר ***				
ה.ל.ב. 0.5	*** הפסקת מסחר ***				
נכסים ובנין 1.0	2545	3730	-35	-1.4	-3181
גב-ים 0.1	4069	23.0			-23.0
גב-ים 0.5	2199	700			-229
הכשרת הישוב 1.0	44200	233			-7.0
ישפרו 0.1	2550	500			-421
ישראלום 1.0	10489	75.0			-75.0
ישרס 10.0	13650	137	+650	+5.0	+115

כהן פיתוח 1.0	8899	87.0			-88.0
כלל נרלן 0.1	342	8959	+9	+2.7	+12506
לומיר 1.0	3320 תב	169	+320	+10.0	+474
לומיר 5.0	1411				
מ.ת.מ. 1.0	2276 קו		+109	+5.0	+2067
מאגרי בניה 1.0	480 תב	5241	+40	+9.1	+7862
מאגרי בניה אופ1	336	1405	+15	+4.7	+3170
מדול בטון 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
מישנאל 5.0	313	5907	+14	+4.7	+5526
מגרב 5.0	570	915	+15	+2.3	+1345
מר-לין 1.0	459	358	+10	+2.2	+396
לוינשטין 1.0	480	98.0			-98.0
לוינשטין 5.0	130.0	9058	+5.0	+4.0	+33995
ליפשיץ 1.0	1229	919			-277
ליפשיץ 5.0	676	1980	+33	+5.1	+2888
נאות אביב 0.5	31000	52.0	-1775	-5.4	-70.0
נכסי אורחים 1.0	759	1807			-2099
במ'ח					
סהר החוקות 1.0	8900	11.0	-101	-1.1	-16.0
סהר החוקות 5.0	5950 תב	52.0	-350	-5.6	-52.0
סוללבונה מכב א	*** הפסקת מסחר ***				
סתי 1.0	4350	20.0	-46	-1.1	-20.0
סתי 5.0	2690	10.0	-32	-1.2	-210
עזר וסלע 1.0	700	500			-120
קיסריה 0.1	1748	236	+85	+5.0	+380
קיסריה 0.5	795	896			+134
רובינשטיין 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
רובינשטיין 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
רוגובין 1.0	2950	97.0	+60	+2.1	+273
רוגובין 5.0	2150 תב	1005	-123	-5.4	-1402
רסקו מבוב'	5649	165	+140	+2.5	+79.0
רסקו רג	5612 קו		+267	+5.0	+571

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2710	227	+28	+1.0	+34.0
מטעי הדר 0.5	1560	149			+129
מהדרין 0.1	8790	80.0	-100	-1.7	-385
נכסי הדרים 1.0	1068	2105			-2125
פרי אור 0.5	2400	40.0	-99	-4.0	-97.0
שג-תר 5.0	14354 תב	435	+1305	+10.0	+1053

תעשייה

מזון וטבק

אסאס 1.0	1315	113			+633
אטלנטיק 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
גולדפרוסט 1.0	1415				+6.0
גולדפרוסט 5.0	630	55.0	-21	-3.2	-55.0
גולדפרוסט אופ 1	* 719	99.0	-35	-4.4	-101
* ביצוע חלקי 49.50%					
דובק מב ש	3430	111	+110	+3.3	+247
דובק מב מ	3394	143			-118
וולכל 1.0	1080	155	-20	-1.8	-155
וולכל 5.0	617		-8	-1.3	-200
פרי-מז 1.0	2510	342			-38.0
פרי-מז 5.0	1720	45.0	+80	+4.9	+45.0
טמפו בירה 1.0	12000 תב	300	-1000	-7.7	-136
טמפו בירה 5.0	8200 תב	130	-850	-9.4	-448
יצהר 1.0	1400	150			-50.0
יצהר א 5.0	790	704			-201
מן 1.0	9500	5.0	+410	+4.5	+15.0
מן 5.0	4301				-2.0
סנפרוסט 1.0	7200	172			-85.0
עלית 0.1	13050	100	+250	+2.0	+28.0
עסיס ב 0.5	38500	44.0			-25.0
שלמה אנגל 1.0	1729 תב	780	-192	-10.0	-694
שמן מבוב' ש'	5200	32.2	+150	+3.0	+26.0

טקסטיל והלבשה

אדגר 1.0	725	723	-20	-2.7	-1223
אופים 1.0	1725	30.0	-5	-.3	-50.0
אופנת ברוך 1.0	2340	285	-60	-2.5	-355
אופנת ברוך 5.0	1659	190			+69.0
אפתן 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפתן אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
ארגמן רג ש	10940 תב	428	+995	+10.0	+725
דלתא-גליל 1.0	4500	89.0			-89.0
דלתא-גליל א 5.0	3250	300	-120	-3.6	-610
מטויות מאחור 1.	1600				-17.0
מטויות מאחור 5.	719 תב	83.6	-80	-10.0	-532
מטויות אופ 1	545	150	+25	+4.8	+550
ויטלגו 1.0	4070 תב	81.0	+200	+5.2	+889
ויטלגו 5.0	2780	100	+17	+.6	+141
ורדינון 1.0	4000	63.0	+60	+1.5	+33.0
זיקית 1.0	7980	95.0	+380	+5.0	+80.0
זיקית 5.0	6190	345	-50	-.8	-501
טיב-טוב 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
טיב-טוב אופ 1	*** הפסקת מסחר ***				
לודזיה 0.1	1899	100	-51	-2.6	-155
לודזיה 0.4	940	1550	-25	-2.6	-1152
ליגת 1.0	1250	3600	+59	+5.0	+2981
מים גליקר 1.0	782 קו		+37	+5.0	+2408
מקט 0.1	24700 תב	46.0	+1599	+6.9	+95.0
מקט 0.5	11000 תב	100	-711	-6.1	-132
עים 1.0	10300	17.0			-12.0
עים 5.0	5250	182	+250	+5.0	+82.0
עמקן 1.0	2196 תב	125	+146	+7.1	+371
פולגת א 0.1	9000	192	+100	+1.1	+95.0
פולגת ב 0.4	6080	562	-20	-.3	-375
פוליגון א 0.5	6269	100			-133
פרגוד 1.0	1870 תב	1229	+121	+6.9	+1351
גבור סבריננה בעמ	12200	230	-100	-.8	-98.0
תעש רוגוזין 1.0	2930	283	+140	+5.0	+960

מתכת ומוצריה

אוקטגון 5.0	1759 קו		+84	+5.0	+747
אורדן 10.0	10850	132			-142
אורדן 50.0	8700	4.0	-100	-1.1	-4.0
כבלים ש	12730 מז		-670	-5.0	-10.0
התכוף 1.0	11800	13.0			-12.0
התכוף 5.0	7100	100	-100	-1.4	-93.0
קסמאות מה 1.0	897	1308			-143
קסמאות מה 5.0	670	140	+20	+3.1	+200
מרגן 1.0	655	878	+15	+2.3	+89.0
מרגן אופ א	450 תב	50.0	-50	-10.0	-299
מתכת טרום 1.0	1995	1796	-35	-1.7	-1101
כבלי ציון 1.0	2205	441	+39	+1.8	+236
כבלי ציון 5.0	811	2000	+1	+.1	+332
כבלי ציון אופצ	712	572	+34	+5.0	+2639
קרמני 1.0	830 תב	1214	-50	-5.7	-857
קרמני 5.0	420 תב	3705	-27	-6.0	-1955
נחושתן 0.1	16899	13.0			+7.0
נחושתן 0.5	7021	6.0	+11	+.2	+24.0
עדר 3.0	1792	366	+52	+3.0	+291
מקר פלדה 1.0	6780	806			-144
קינג 1.0	1130	432	+50	+4.6	+562
קינג 5.0	590	1675			-1775
קליל 1.0	2929	15.0	-61	-2.0	-25.0
קליל 5.0	1570				
שלוות 5.0	1998 תב	419	-222	-10.0	-421
תעשיות לכיש 1.0	975	200	+4	+.4	+235
תעשיות לכיש 5.0	490	60.0	-5	-1.0	-20.0

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

אלביט 5.0	438000	10.0	-6000	-1.4	-28.0
אלקו 0.1	4310	91.0	-40	-.9	-90.0
אלקו 0.25 ש	2730	581	+130	+5.0	+581
אלקו 0.25 מ	2918 תב	76.0	+265	+10.0	+76.0
אלקטרה 0.1	12300	5.0	-30	-.2	-5.0
אלקטרה א 0.5	5850	40.0	+60	+1.0	+147
אלרון 3.0	379000	4.0	-12000	-3.1	-6.0
אורית 1.0	31200	235			-98.0
כלל תעש אלקטרו	2620	1011	+20	+.8	+1269
ספקטרוניקס 1.0	1900	914			-438
ספקטרוניקס 5.0	1250	1550			+405
פריכטונגר 1.0	1690	160			+34.0
פריכטונגר 5.0	872	702			-166
ציקלון 1.0	3333 תב	209	+230	+7.4	+375
ציקלון 5.0	1495 תב	212	-85	-5.4	-691
קנגשטין ארלר 1.	3440	35.0			-28.0
קנגשטין ארלר 5.	2700		-60	-2.2	-100
ת.א.ת. 1.0	3499	165	+77	+2.3	+57.0
ת.א.ת. 5.0	1390	361			-377
ת.א.ת. אופ 1	12150				
תדאה 1.0	6400	30.0	+200	+3.2	+9.0

מוצרי בניה

אי.פ.כלל בנין 1.	813	1792			-273
אלקול 5.0	7900	134	+100	+1.3	+69.0
אקרשטיין 1.0	1610 תב	684	+100	+6.6	+774
אקרשטיין 5.0	1151	200			-519
בטון תדיר 1.0	13000	3.0	+100	+.8	+77.0
בטון תדיר 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
בר-טון 1.0	* 3961	10.0	-10	-.3	-70.0
* ביצוע חלקי 50.00%					
בר-טון 5.0	1303	107	-1	-.1	-127
המסלול 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
המסלול 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
פרומאטכסט 1.0	6250	.3			-.3
פרומאטכסט 5.0	1729 קו		+82	+5.0	+248
מ.ל.מ. 1.0	1165 תב	116	+65	+5.9	+206
מ.ל.מ. 5.0	603				
מודול וחסק בתעש	2910 תב	188	-200	-6.4	-188
מוזאיקה ולמכון 1	14538				
מוזאיקה ולמכון 5	10615				

כימיה, גומי ופלסטיק

אגן 5.0	17604 תב	823	-1956	-10.0	-849
אליאנס ב 200.0	1262	230	+12	+1.0	+10.0
גל תעשיות 1.0	11760	12.0			+24.0
גל תעשיות 5.0	4630	765	-220	-4.5	-770
דקסטר 1.0	3156	20.0	-165	-5.0	-210
דשנים 0.1	4877	82.0	+58	+1.2	+93.0
דשנים 0.5	1636	2140	-30	-1.8	-1969
חיפה כמיקל 10.0	840	1273	-10	-1.2	-790
טבע ש	52000	101			-6.0
טבע אופ 4	47100	4.0			-4.0
ליפסקי 1.0	1324	80.0			-128
ים המלח 0.1	14650	484			-248
מטרוכימיים 10.0	496	6674	+10	+2.1	+4359
מקסימה 1.0	6900	30.0	-100	-1.4	-19.0
מקסימה 5.0	2660	306			-306
נקה כמיקל 1.0	3265	25.0	-60	-1.8	-25.0
סנו 1.0	9350	54.0	+100	+1.1	+14.0
סנו 5.0	6200 תב	150	-500	-7.5	-150
קים כימיקל 1.0	3523	52.0	+1		+13.0
ת.ג.ל. 1.0	1985 קו		+85	+4.5	+8183
ת.ג.ל. 5.0	1158 קו		+58	+5.0	+8394
תיא 5.0	4200	21.0	-200	-4.6	-21.0
פרוטארום 10.0	11911	222	+356	+3.1	+120
תרו א 5.0	3989	280	+190	+5.0	+137

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפרון 1.0	4140	18.0			-18.0
דפרון 5.0	2308				-17.0
ה.מ.ו. 1.0	3099	622			-31.0
יאה 1.0	5486 תב	15.0	-300	-5.2	-46.0
לבידי אשקלון 1.	471	2592			+2142

חתום חוזה עד ה־10.5
ואתה משתתף בהגרלת
דירת 3 חדרים חינם!

שתי זכיות בקניה אחת
ברסקו אתה זוכה בדירה לכל החיים
ועכשיו הזדמנות חייך: דירת 3 חדרים - חינם!

מצאת ברסקו את הדירה שמתאימה לך במיקום, בגודל, במחיר,
בתנאי התשלום באיכות חבניה ובאיכות הדירה!
הכנס עוד היום לרסקו וסגור עניין.
כי עוד 7 ימים מסתיים יריד הדירות של רסקו 86'.
כן, רק החותמים חוזה עד ה־10.5 מצטרפים להגרלת דירת 3 חדרים חינם!
אל תחמיץ את הזדמנות חייך (וההזדמנות היא גדולה) לזכות בשתי דירות בקניה אחת.
הכנס ליריד הדירות של רסקו וסגור עניין.

איזור תל־אביב והמרכז
לזוגות צעירים
דירות 3 חדרים וקוטגים גדלים באריאל, בקרית ראשון ובפתח־תקוה (סירקין)
החל מ־$37,000 (51,130 ש"ח)

דירות גדולות למשפחה הגדלה
דירות 4 ו־5 חדרים באריאל
החל מ־$42,000 (62,580 ש"ח)

דירות 4 ו־5 חדרים בהוד השרון, בכפר סבא (קרית הוורדים) ובקריית בן־גוריון בחולון
החל מ־$58,500 (87,165 ש"ח)

איזור חיפה והצפון
לזוגות צעירים
דירות 3 ו־4 חדרים וקוטגים במגדל העמק (נוף העמק), רמות יערה (נשר), בריטיש קוטג' – ביוקנעם, עתלית ועכו
החל מ־$39,100 (58,259 ש"ח)

דירות גדולות למשפחה הגדלה
דירות 4 ו־4 חדרים וקוטגים בקריית ים, ברמות יערה (נשר) דירות וילה על 1/2 דונם במגדל העמק (נוף העמק) ובריטיש קוטג' – ביוקנעם, עתלית ועכו
החל מ־$66,150 (98,563 ש"ח)

הזמנה אישית
בואו בשבת 3.5 לדירה לדוגמא (בבית 113) ברמות יערה (נשר) בין השעות 11.00-13.00

משרד מכירות בקרית הוורדים – כפר סבא (רח' הגליל 49) יהיה פתוח בשבת 3.5 בין השעות 11.00-13.00

הזמנה אישית בוא לבקר באתר ביום שבת, קרית ראשון בין השעות 11.00-14.00 זה כדאי

איזור באר־שבע והדרום
לזוגות צעירים
דירות 3 חדרים ברובע יא'
החל מ־$28,000 (41,720 ש"ח)

דירות גדולות למשפחה הגדלה
דירות 4 חדרים ברובע ו', וברובע יא'
החל מ־$30,000 (44,700 ש"ח)

דירות 4 חדרים מפוארות ברובע ט' (צמרת רסקו)
החל מ־$49,500 (73,755 ש"ח)

המחירים במזומן כולל מע"מ ופיתוח.

איזור ירושלים
לזוגות צעירים
דירות 2, 3 ו־4 חדרים בפסגת זאב, בגילה ה' וברמות 04 (לציבור החרדי)
החל מ־$35,000 (52,150 ש"ח)

דירות גדולות למשפחה הגדלה
דירות 4 ו־5 חדרים וקוטגים בגילה ה', בגילה ד' ובפסגת זאב
החל מ־$54,900 (81,800 ש"ח)

קוטג'ים יוקרתיים
קוטג'ים 5 חדרים בגלה ד', ברמות 03 (ובמבשרת ציון (דו משפחתי)
החל מ־$99,000 (147,510 ש"ח)

ההשתתפות בהגרלה מחייבת עמידה בתקנון והשלמת טיפסא במשרדינו. ההגרלה תתקיים בנוכחות נציגי רסקו, רואי חשבון, עו"ד החברה ונציגי חברת הפרסום ביום 15.5.86

המחירים ישולמו בשקלים לפי שער יציג וחושבו על פי 1.49 ש"ח = $1

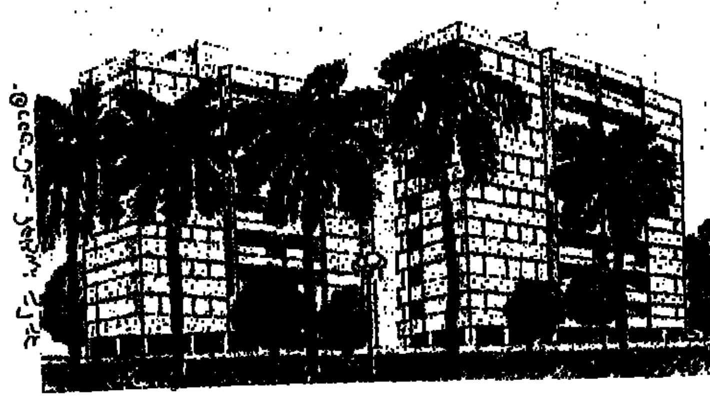

תל־אביב
רח' הר סיני 1 (מאחורי בית הכנסת הגדול ברח' אלנבי) טל. 627811, 627889, 02-627823־5
ירושלים
רח' לונץ במדרחוב, טל' 02-222465-6
חיפה
רח' חרצל 1 טל' 04-641289
באר־שבע
בית רסקו טל' 77144-5, 057-33459
המשרדים פתוחים במשך השבוע בשעות 08.00-18.00 ברציפות. ביום ו' עד השעה 13.0.

רסקו
בית שתוכל להתגאות בו.

שערי איגרות־החוב ביום 1/05/86

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש3205	174900.0	+1300.0
ק-109 תשואה 3.28%		
4% מלוות מיתות (100% הצמדה)		
ש4001	530265.0	
ש4002	ק504700.0	+14700
ש4003	ק494400.0	+14400
ש4004	519840.0	
4.28% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 תשואה 3.50%		
4101	285.8	+5.0
ק-302 תשואה 3.64%		
4102	114.5	+1.1
4103	109.9	+1.1
4104	106.4	+1.1
ק-311 תשואה 4.18%		
4201	96.5	+.7
4202	94.7	+.7
4203	92.9	+.7
ק-321 תשואה 3.89%		
4301	105.3	+.2
4302	100.3	+.2
4303	99.5	+.2
4304	97.9	+.21
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א תשואה 2.40%		
ש3601	32020.0	+53.0
ק-201ב תשואה 2.53%		
ש3602	29362.0	+49.0
2027 א תשואה 2.40%		
ש3603	27458.0	+156.0
ק-202ב תשואה 2.56%		
3604	24499.0	-10.0
ק-203א תשואה 2.37%		
ש3605	22543.0	+103.0
ק-203 תשואה 2.36%		
ש3606	21250.0	+16.0
ש3607	19754.0	+16.0
ש3608	18696.0	+14.0
ק-204 תשואה 2.48%		
ש3609	17712.0	+70.0
ש3610	15974.0	+63.0
ש3611	15431.0	+58.0
ש3612	14983.0	+58.0
ק-205 תשואה 2.44%		
3613	14407.0	+119.0
ש3614	13831.0	+117.0
ש3615	12770.0	+109.0
ש3616	11691.0	+101.0
ק-206 תשואה 2.72%		
ש3617	10871.0	-37.0
ש3618	10314.0	-36.0
ש3619	9490.0	-34.0
ק-207 תשואה 2.71%		
ש3620	8973.0	-13.0
ש3621	8523.0	-13.0
ש3622	7685.0	-12.0
ק-208 תשואה 2.52%		
ש3623	7291.0	+91.0
ש3624	6866.0	+87.0
ק-209 תשואה 2.70%		
ש3625	6336.0	+60.0
ש3626	5860.0	+56.0
ש3627	5435.0	+53.0
ק-210 תשואה 2.87%		
ש3628	4955.0	+37.0
ש3629	4640.0	+35.0
ש3630	4386.0	+34.0
ק-211 תשואה 2.82%		
ש3631	4041.0	+24.0
ש3632	3805.0	+23.0
ש3633	3594.0	+22.0
ק-212 תשואה 2.90%		
3634	3150.0	-2.0
ש3635	2978.0	-3.0
ש3636	2868.0	-3.0
ק-213 תשואה 2.96%		
ש3637	2738.0	+5.0
ש3638	2548.0	+4.0
ש3639	2332.0	+4.0
ק-214 תשואה 3.03%		
ש3640	1912.0	-13.0
ש3641	1657.0	-11.0
ק-215 תשואה 2.59%		
3642	1526.0	+46.0
ש3643	1324.0	+40.0
ק-216 תשואה 2.77%		
3644	1166.0	+18.0
3645	1051.0	+16.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-341 תשואה 4.24%		
3826	92.2	+1.6
3827	90.4	+1.6
ק-251 תשואה 3.80%		
3701	859.4	+1.5
ק-252 תשואה 3.90%		
3702	672.9	-33.0
ק-253 תשואה 4.02%		
3703	591.0	+17.3
3704	506.0	+14.9
ק-261 תשואה 4.08%		
3751	265.6	+3.2
ק-262 תשואה 4.00%		
3752	107.7	+1.8
3753	108.2	+1.8
ק-263 תשואה 4.25%		
3754	91.6	+2.5
3755	88.4	+2.5
ק-271 תשואה 4.01%		
3901	99.7	+.8
3902	95.0	+.8
3903	94.2	+.7
3904	92.7	+.7
4% מלווה מיתות (90% הצמדה)		
ש3106	*** הפסקת מסחר ***	
ש3107	250900.0	
ש3108	236800.0	+1200.0
ש3109	235500.0	
ש3110	231500.0	+1000.0
ש3111	225600.0	
ש3112	222800.0	-200.0
ש3113	224500.0	+900.0
ש3114	274[illegible]	+350.0
[illegible]	[illegible]	-500.0
[illegible]	[illegible]	+40[illegible]
[illegible]	[illegible]	+400.0
[illegible] מיתוה ומדינה [illegible] הצמ[illegible]		
ש3201	180000.0	+800.0
ש3202	182000.0	
ש3203	179300.0	+1000.0
ש3204	176000.0	
ש3205	174[illegible]00.0	+1300.0
ש3206	1717[illegible]	
ש3210	169500.0	+1000.0
ש3211	162700.0	+2511.0
ש3212	164500.0	
ש3213	158000.0	
ש3214	152100.0	-
8%		
ש3501	149500.0	
ש3502	147400.0	+1300.0
ש3503	133000.0	
ש3504	130300.0	+2500.0
ש3505	129314.0	
7%		
ק-701 תשואה 2.83%		
ש3521	125617.0	+428.0
ש3524	113846.0	+409.0
ק-702 תשואה 2.90%		

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש3522	120471.0	+308.0
ש3523	113834.0	+296.0
ק-703 תשואה 3.06%		
ש3525	111168.0	-410.0
ש3526	111018.0	-431.0
ש3527	108802.0	-425.0
ש3528	110628.0	-407.0
ק-704 תשואה 3.19%		
ש3529	110120.0	+189.0
ש3530	107548.0	+185.0
ש3531	107270.0	+184.0
ש3532	104130.0	+179.0
ש3533	103979.0	+178.0
ש3534	98054.0	+168.0
ק-705 תשואה 3.20%		
ש3535	98166.0	+168.0
ש3539	92473.0	+159.0
ק-706 תשואה 3.17%		
ש3536	98123.0	+235.0
ש3537	98012.0	+236.0
ש3538	92253.0	+222.0
ש3540	92069.0	+224.0
ש3541	88959.0	+216.0
ש3542	88832.0	+218.0
ש3543	84497.0	+207.0
ק-707 תשואה 3.28%		
ש3544	84380.0	+146.0
ש3546	82291.0	+142.0
ש3547	82104.0	+141.0
ש3548	82011.0	+142.0
ש3550	77722.0	+134.0
ש3551	77413.0	+133.0
ק-708 תשואה 3.35%		
ש3545	81942.0	+142.0
ש3549	77388.0	+133.0
ש3552	71014.0	+123.0
ש3554	70863.0	+123.0
ש3555	70863.0	+123.0
ק-709 תשואה 3.29%		
ש3553	70727.0	+431.0
ש3571	63994.0	+402.0
ק-710 תשואה 3.28%		
ש3556	67657.0	-128.0
ש3558	67355.0	-134.0
ש3559	68027.0	-109.0
ש3560	64377.0	-108.0
ש3561	64194.0	-109.0
ק-711 תשואה 3.25%		
ש3557	68152.0	+99.0
ש3572	64665.0	+111.0
ק-712 תשואה 2.91%		
ש3573	64939.0	+676.0
ש3574	59880.0	+624.0
ש3577	59839.0	+636.0
ש3578	55281.0	+590.0
ק-713 תשואה 3.32%		
ש3575	58967.0	+102.0
ש3576	58799.0	+101.0
ש3579	54264.0	+94.0
ק-714 תשואה 3.24%		
ש3580	50633.0	-257.0
ש3581	46044.0	-242.0
ש3582	42458.0	-231.0
ש3583	39454.0	-222.0
ק-715 תשואה 3.28%		
ש3584	37469.0	+65.0
ש3585	35520.0	+61.0
ש3586	32162.0	+56.0
ש3588	32113.0	+55.0
ק-716 תשואה 3.25%		
ש3587	32276.0	-167.0
ש3591	29408.0	-164.0
ש3592	29375.0	-164.0
ש3593	29325.0	-164.0
ק-717 תשואה 3.03%		
ש3589	29588.0	+43.0
ש3594	28210.0	+41.0
ש3596	28123.0	+48.0
ש3597	28029.0	+48.0
ק-718 תשואה 3.22%		
ש3590	29268.0	+43.0
ש3595	29095.0	+50.0
5% מלוות מיתות ומדינה (בהירה בסולה צמודה)		
ק-101 תשואה 3.28%		
ש2001	121633.0	+209.0
ש2002	121288.0	+209.0
ק-102 תשואה 3.05%		
ש2003	117254.0	+916.0
ק-103 תשואה 3.04%		
ש2004	117910.0	+791.0
ק-104 תשואה 3.47%		
ש2005	109932.0	+191.0
ש2006	109751.0	+192.0
ש2007	107635.0	+156.0
ק-105 תשואה 3.15%		
ש2008	107503.0	+739.0
ש2012	108620.0	+782.0
ש2015	105815.0	+786.0
ק-106 תשואה 3.10%		
ש2009	108798.0	+900.0
ק-107 תשואה 3.45%		
ש2010	107437.0	+156.0
ש2011	105352.0	+133.0
ש2013	108674.0	+189.0
ש2014	105894.0	+183.0
ק-108 תשואה 3.42%		
ש2016	106638.0	+185.0
ש2018	103858.0	+180.0
ש2021	100480.0	+174.0
ק-109 תשואה 3.28%		
ש2017	103558.0	+503.0
ש2019	103283.0	+514.0
ש2020	100259.0	+499.0
ק-110 תשואה 3.40%		
ש2022	94146.0	+312.0
ק-111 תשואה 3.13%		
ש2023	95393.0	+163.0
ק-112 תשואה 3.50%		
ש2024	88316.0	+154.0
ש2027	85140.0	+148.0
ש2031	76742.0	+137.0
ק-113 תשואה 2.94%		
ש2025	90018.0	+1260.0
ש2026	89716.0	+1263.0
ק-114 תשואה 3.20%		
ש2028	86217.0	+71[illegible]
ש2030	81984.0	[illegible]
ק-115 תשואה 3.35%		
ש2029	81150.0	+241.0
ש2033	[illegible]4654.0	+228.0
ש2035	68565.0	+212.0
ק-116 תשואה 3.54%		
ש2032	ק81220.0	+2366.0
ש2034	ק76753.0	+2294.0
ש2036	ק70478.0	+2166.0
ק-117 תשואה 0.33%		
ש2037	710[illegible]	+10[illegible]
ש2052	6[illegible]	
ק-118 [illegible]		
ש2038	65878.0	
ש2040	65477.0	+1[illegible].0
2051	61932.0	+106.0
ק-119 תשואה 3.35%		
ש2039	64780.0	-623.0
ש2041	61301.0	-608.0
ק-120 תשואה 2.76%		
ש2083	57754.0	+98.0
ק-121 תשואה 1.71%		
ש2054	54749.0	+325.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש2056	50707.0	+307.0
ש2058	46168.0	+285.0
ש2060	42626.0	+268.0
ק-122 תשואה 2.28%		
ש2055	54158.0	+89.0
ש2057	50137.0	+82.0
ש2059	45603.0	+75.0
ק-123א תשואה 0.45%		
ש2061	34069.0	+51.0
ק-123ב תשואה -0.35%		
ש2062	32130.0	+546.0
ק-123ג תשואה -0.02%		
ש2063	31222.0	+46.0
תליס		
מ 17	104.3	28/04
מ 18	103.5	-3.2
מ 19	*** הפסקת מסחר ***	
מ 20	*** הפסקת מסחר ***	
מ 21	108.2	+3.2
מ 22	102.6	+.6
מ 23	94.8	-1.2
ש24	95.3	
ש25	94.7	-2.2
ש26	94.0	-2.1
ש27	93.9	28/04
ש28	95.4	-1.6
ש29	94.2	-2.6
ש30	102.0	+1.0
ש31	101.0	-2.2
32	94.9	-2.0
33	96.1	27/04
2	90.6	+.6
34 מר"ג	98.6	-1.4
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק-601 תשואה 4.37%		
סר' 2501	153.4	-.7
סר' 2502	150.8	-.7
סר' 2503	146.0	-.7
ק-602 תשואה 4.40%		
סר' 2504	145.3	-.7
סר' 2505	139.8	-.7
ק-603 תשואה 3.42%		
סר' 2506	143.1	-.4
סר' 2507	138.2	-.4
ק-604 תשואה 2.20%		
סר' 2508	105.3	+1.9
"ירמוני"-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 6.55%		
7001	245.6	-.4
7002	238.1	-.4
ק-902 תשואה 6.83%		
7003	225.9	-1.6
7004	208.5	-1.5
ק-903 תשואה 6.40%		
7005	197.6	+.4
ק-904 תשואה 7.07%		
7006	182.3	-.6
ק-905 תשואה 7.00%		
7007	170.4	-1.9
7008	162.0	-1.8
ק-906 תשואה 6.87%		
7009	157.6	+.3
ק-907 תשואה 7.04%		
7010	148.1	-1.5
ק-908 תשואה 6.92%		
7011	140.6	+.3
7012	135.7	+.3
ק-909 תשואה 7.21%		
7013	130.8	-.6
ק-910 תשואה 7.00%		
7014	114.7	-.1
ק-911 תשואה 7.28%		
7015	94.7	-.7
7016	94.1	-.7
7017	96.4	-.7
7018	96.2	-.7
7019	96.6	-.7
7020	96.4	-.7
7021	95.5	-.7
7022	95.2	-.7
ק-951 תשואה 7.03%		
7201	95.8	+2.1
7202	94.4	+2.1
7203	94.3	+2.2
7204	94.7	+2.2
7205	94.9	+2.3
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.93%		
ש6101	12436.0	-162.0
ק-802 תשואה 2.12%		
ש6102	7494.0	-81.0
ק-803 תשואה 2.01%		
ש6103	6774.0	+65.0
ק-804 תשואה 2.38%		
ש6104	6173.0	-31.0
ש6105	5848.0	-30.0
ק-805 תשואה 2.10%		
ש6106	5764.0	+30.0
ש6107	5552.0	+29.0
ק-806 תשואה 2.37%		
ש6108	3958.0	-25.0
ש6109	3768.0	-22.0
ש6110	3705.0	-21.0
ק-807 תשואה 2.50%		
ש6111	3048.0	-14.0
ש6112	2984.0	-15.0
ק-808 תשואה 2.27%		
ש6113	2054.0	+39.0
ק-821 תשואה 3.00%		
ש6151	801.2	+7.8
ש6152	767.0	+7.4
ק-822 תשואה 3.35%		
ש6153	649.9	-6.0
ש6154	638.2	-5.9
ק-823 תשואה 2.86%		
ש6155	433.4	+10.3
ק-824 תשואה 3.54%		
ש6156	337.4	-5.4
ק-825 תשואה 3.20%		
ש6157	253.4	+4.5
ש6158	240.1	+4.3
ק-826 תשואה 3.00%		
6159	208.4	+1.4
ק-827 תשואה 3.25%		
6160	191.7	+1.4
6161	95.6	+1.4
ק-828 תשואה 3.24%		
6162	16[illegible]	+1.4
ק-829 [illegible] 3.30%		
[illegible]	[illegible]	-2.1
[illegible]	[illegible]	-1.9
[illegible] תשואה 3.35%		
61[illegible]	189.3	+.5
ק-831 תשואה 3.35%		
6166	131.5	-2.[illegible]
6167	128.7	-2.2
6168	126.7	-2.2
ק-83[illegible] תשואה 3.32%		
61[illegible]	119.5	-1.8
ק-83[illegible] תשואה 3.30%		
6170	113.9	-2.0
ק-834 תשואה 3.38%		
617[illegible]	[illegible]	-.5
6172	79.8	-.4
ק-851 תשואה 2.81%		
6801	89.0	-.4

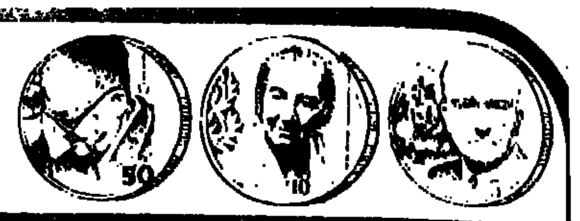

שוק המניות "נח" ב"חג הפועלים"

נציג "בנק הפועלים" נעדר אתמול מהבורסה, ועקב כך היתה הפעילות במניות מצומצמת • שערי המניות (ללא הבנקים) נשחקו השבוע ב־1.1% בממוצע, ואילו מניות ה"הסדר" עלו ב־0.9% • אתמול עלו שעריהן של 150 מניות, לעומת 121 שירדו ו־128 שנסחרו ללא שינוי • ה"צמודים" עלו אתמול עד 3%

שבוע מסחר קצר והפכפך עבר על שוק המניות. תחילתו במגמה של ביקושים ועליות שערים אשר היתה המשך לעליות השערים שנרשמו ערב חג הפסח. אולם כבר ביום השני של חול המועד התהפכה המגמה וירידת שערים כללית פקדה את שוק המניות.

בבורסה ניסו לקשור התפתחות זו עם מבצע הפצה של קרן הנאמנות "דליה" וחידוש תשקיפים לצורך הנפקות חדשות של הקרנות "כלנית" ו"ורד", המנוהלות על־ידי חברת "בטוחה". רכישת מניות עבור הקרנות במחירים נמוכים עשויה להעניק נקודת זינוק נוחה לביצועיהן בעתיד.

יש לציין, כי גם "בנק דיסקונט" הכריז על מבצע הפצה בקרן הנאמנות "דובדבן". החל מה־4 בחודש זה, יוצעו יחידות הקרן ללא שיעור הוספה. קרן הנאמנות "הדס" של "בנק המזרחי", שהינה קרן גמישה, הצטרפה אף היא למבצעים. קרן זו החלה ב־29 לאפריל למכור את תעודות הקרן בהנחה, כלומר ללא שיעור הוספה.

תוצאת המסחר בשבוע המסחר הקצר בשוק המניות, מראה, כי שערי המניות (ללא הבנקים) נשחקו בשיעור ממוצע של 1.1 אחוזים, לעומת זאת נרשמה עליה ממוצעת של 0.9 אחוזים במניות הבנקים שבהסדר. לירידה במדד המניות הכללי ללא בנקים תרמו מניותיהן של החברות הגדולות שמשקלן במדד גדול.

במסחר אתמול בשוק המניות היתה פעילות מצומצמת ביותר בגלל היעדרותו של נציג "בנק הפועלים" מהמסחר וסגירת הבנק לרגל ה־1 במאי. מחזור העסקות בשוק המניות הסתכם ב־5.4 מיליון שקלים בלבד והמגמה היתה מעורבת עם נטיה לעליות שערים. במהלך המסחר עלו שעריהן של 150 מניות, לעומת 121 מניות שירדו, ו־128 מניות אחרות שנסחרו ללא שינוי. האווירה היתה אופטימית־זהירה, בין היתר בגלל העובדה שנחתם הסכם תוספת יוקר בין ההסתדרות למעסיקים־הסכם העשוי לתרום ליציבות במשק.

מניות הבנקים שבהסדר נסחרו תוך היצעים של 1.5 מיליון שקלים ושעריהן ירדו עד אחוז אחד תוך מחזור עסקות של 1.5 מיליון שקל.

בשאר ענפי המניות בלטו עליות שערים בעיקר במניות אשר רמת סחירותן נמוכה. ל־17 מניות כאלה לא נמצאו מוכרים ושערן נרשם קונים בלבד. למניות ת.ג.ל נקבע שער קונים בלבד בפעם השלישית ברציפות למרות שהיקף הביקושים להן ירד בכ־60 אחוז בהשוואה לשני ימי המסחר הקודמים.

בשוק איגרות־החוב הצמודות הופיעו אתמול ביקושים גדולים שהסתכמו ב־17 מיליון שקל ובחלק מהן נרשמו עליות שערים של עד 3 אחוזים. הביקוש לאיגרות אלו נבע מרכישות של משקיעים מוסדיים אשר התאכזבו ממחירי ההנפקה הגבוהים שנקבעו לשתי הנפקות חדשות על־ידי "בנק ישראל" בסוף השבוע שעבר, ומכך שבבורסה ניתן היה למצוא איגרות דומות במחירים נוחים יותר.

מחזור העסקות בשוק איגרות־החוב הצמודות [illegible] ים כ־5.5 מיל[illegible] [illegible]קל, והעליה היומית הממ[illegible] [illegible] היה [illegible]בע אחוז איגרות החוב הצמו[illegible] [illegible] [illegible] תוך [illegible] שים או היצעים [illegible] בינוני[illegible] [illegible]רו בשי[illegible] ממוצע של כ־0.6 אחוזים.

תמונת [illegible] בשוק קרנות־הנאמנות היתה מעודדת למדי: בסוף השבוע, קרנות־הנאמנות המתמחות בהשקעה במניות ריפוי ביקוש של 2.5 מיליון שקל, ובקרנות הסולידיות נרשמו ביקושים של 3 מיליון שקל.

שמעון יונה

מניות (המשך)

לבירסקלין אומ	750	200			+200
פולט ב 0.5	24000	8.0			-9.0
מעלי ניר 10.0	173700	41.0	-200	-.1	-23.0
סקאנריה 1.0	2257 תב	468	+205	+10.0	+468
רים 0.1	3790	22.0	+40	+1.1	+2.0
רים 0.4	2240	88.0	-5	-.2	-55.0
תעל ב 0.2	11260	85.0	-600	-3.1	-114

תעשיות שונות

אלומית 1.0	3400	701	-56	-1.6	-432
אלומית 5.0	2612	516	-138	-5.0	-516
אנרין 1.0	3465 תב	337	+315	+10.0	+237
אנרין 5.0	2100	444	+80	+4.0	+252
חמישה יוד 1.0	8300	53.0	-150	-1.8	-53.0
זיקה 1.0	5258 תב	18.0	+478	+10.0	+77.0
זיקה 5.0	2470	3.9			-3.9
פולק מ"ר 1 ש"ח	7300	26.0	+290	+4.1	+18.0
פולק מ"ר 5 ש"ח	5180 תב	605	+400	+8.4	+468

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	5630	238	-180	-3.1	-472
כור בכ' 1.0	5000000	.4			+.2
כלל תעשיות 1.0	1230	5674	-35	-2.8	-6389
מאגרי טכנולוגיה	490	1721			-4751
מאגריטכנו אופ 1	405	252	+8	+2.0	+552

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אוניקו ש	4730	79.0	-98	-2.0	-171
אידיבי פתוח 2.0	3560	2891	-40	-1.1	-2943
אינקובה 0.1	1309 קו		+62	+5.0	+5031
אינקובה 0.5	770	136			-182
אלגר ש	5800	88.0	-260	-4.3	-22.0
אלגר מ	5800	70.0	-200	-3.3	-72.0
אלרן ש	2450	292	+50	+2.1	+118
אלרן מ	2570	18.0			-18.0
אמישר בכ' 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפיק 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
אפיק 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
גוחלת 1.0	1260				
חברה לישראל 1.0	6000	215	-270	-4.3	-455
חברה לישראל 5.0	3200	384	-150	-4.5	-437
וולפסון 0.1	103000	2.0	+3000	+3.0	+4.8
וולפסון 1.0 ש	27000	26.0	+600	+2.3	+52.0
אמסא א 0.5	13420 תב	58.0	+990	+8.0	+95.0
פועלים השק ש	4500	1172	+210	+4.9	+542
לאומי השק 0.1	4270 תב	517	+240	+6.0	+794
דיסקונט השק ש	2061	3985			-1854
מזרחי השק ש	15460	25.0	-306	-1.9	-17.0
מזר השק אגח 124	9800		-52	-.5	-7.0
חירון 1.0	1820 תב	145	-200	-9.9	-198
חירון 5.0	704	1153			-786
יצוא ש	10300	48.0	+490	+5.0	+167
ירדן א 0.1	3400	149	+10	+.3	+284
כלל ישראל 10.0	2250	1203	+90	+4.2	+669
כלל ישראל 50.0	1780	600			-416
לנדקו 0.1	7407				
לנדקו 0.5	2180 תב	268	-242	-10.0	-268
מגור 0.1	523	1003	-23	-4.2	-847
מגור א 0.5	369	1126	-10	-2.6	-1995
עוז השק ב 0.1	2270 תב	73.0	-130	-5.4	-73.0
עוז השק ג 0.5	1199	207			-157
פז השק ש	19280	99.0	-900	-4.5	-169
שמה א 0.1	8749	25.0			-40.0
שמה 0.5	4370	237			-128
פריון ב 2.5	2660	416			-207
שחל (אריתו) 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
שחל (אריתואום ב	*** הפסקת מסחר ***				
שחל (אריתו) שה 1	*** הפסקת מסחר ***				

מחקר ופיתוח

אמצעים מתוחכמים	*** הפסקת מסחר ***				
גליל טכנולוגיות	421	2138			-3169

דלק ונפט

דלק חיפושינפט 1.0	2900	257			-157
דלק חיפושינפט 5.0	1420 תב	199	+70	+5.2	+921
דלק נפט אופ 2	784 תב	1469	+68	+9.5	+5234
מן חיפושי נפט	12500	46.0	-200	-1.6	-104
סהראויל 1.0	2326	5.0	-24	-1.0	-5.0
סהראויל 5.0	1032	1126	+23	+2.3	+674
[illegible] 5.0	1383	1078			+106
נ.נ.ג 1.0	2000	5.0	-72	-3.5	-164
נ.נ.ג 5.0	980	750	-10	-1.0	79
סיסמיקה 1.0	*** הפסקת מסחר ***				
סיסמי[illegible] 5.0	*** הפסקת מסחר ***				
[illegible] 0.3	3350	12.0			-12.0
צפון אמר נפט 1.	269 תב	[illegible]	+14	[illegible]	[illegible]
צפון אמר נפט 5.	180.0	5000			689
צפון אמר אופ 2	500	208	13	1.7	[illegible]
נפטא ש	1500000	1.0	-10[illegible]	-.8	-2.0

נסחרות במ"ח

גזית ב	251				

העידן הבא במכוניות מסחריות התחיל

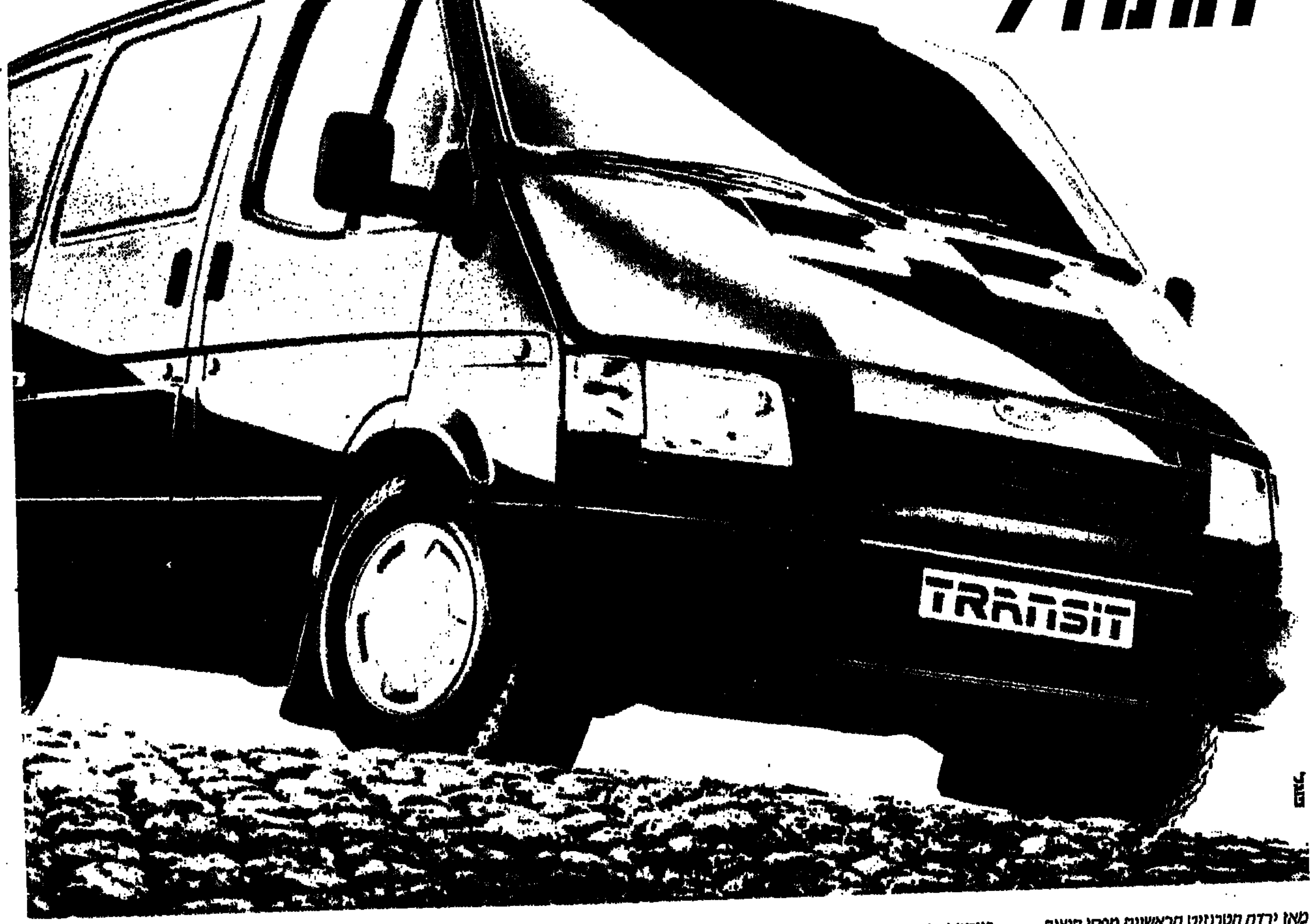

מאז ירדה הטרנזיט הראשונה מפסי הייצור ועד היום נמכר מספר מדהים של מעל 2 מיליון כלי רכב מדגם זה. זהו ללא ספק אחד מסיפורי ההצלחה הגדולים בענף הרכב המסחרי במאה הנוכחית. עכשיו התחיל הפרק החדש.

זו לא רק התפתחות זו גם מהפיכה.

מדוע מצאה לנכון חברת פורד לבצע שינויים ברכב כל־כך מצליח, החולש על שליש משוק המכוניות המסחריות בעולם? התשובה פשוטה: כדי לעשות את אותו רכב מוצלח עוד יותר. פורד שילבה בתכנון הטרנזיט החדשה את כל התכונות המצליחות של הטרנזיט בשנים האחרונות עם הטכנולוגיות המודרניות המתקדמות ביותר.

הטרנזיט החדשה חסכונית ונוחה עוד יותר, בעלת כושר העמסה גדול יותר ונוחיות גישה להעמסה טובה עוד יותר.

פריצת דרך בצריכת דלק והוצאות אחזקה.

פורד עשתה את הטרנזיט החדשה חסכונית יותר לאחזקה. הארודינמיות משפרת באופן דרמטי את מקדם הגרר של המכונית כך שרק מכוניות מעטות יכולות להשתוות אליה. מנוע ה־2 ליטר בנזין הוא מבין המנועים האמינים ביותר והחסכוניים ביותר. אף רכב אינו יכול להתחרות בתצרוכת הדלק הנמוכה של מנוע ה־2.5 ליטר דיזל, עם הזרקת דלק ישירה. הוסף לכך את ממסרת החילוכים האמינה של פורד ויש לך נוסחה מוצלחת ביותר לחסכון בהוצאות.

(בטרנזיט החדשה ממסרה בת 5 הילוכים כסטנדרט בדגמי הדיזל ו־4 הילוכים כסטנדרט במנועי הבנזין).

מימד חדש בנוחיות הנוסעים ובהובלת מטענים.

באשר לנוחות ולכושר ההעמסה, הטרנזיט החדשה מתפארת בהם עד אפילו יותר מאשר בדגמים הקודמים.

טרנזיט קומבי - השילוב המושלם בין מכונית נוסעים חדישה לבין מכונית מסחרית יעילה. הגישה העיצובית החדישה מאפשרת הסעת 11 נוסעים בנוחות מירבית. זוהי למעשה מכונית פרטית ל־11 נוסעים.

טרנזיט מסחרי - דגמי הטרנזיט המסחרי מעניקים שיפור של 13% בשטח ההעמסה, עם תא מטען של 6 מטר מעוקבים. ניתן לקבל את הטרנזיט המסחרי גם עם הגבהת גג חלקית, דבר שמשפר את נפח ההעמסה ב־22% נוספים. כושר ההעמסה של הטרנזיט המסחרי, הוא בין המעולים ביותר בין המכוניות המסחריות.

דלת הזזה צדדית חדשה וקלה במיוחד לפתיחה ולסגירה משפרת את הגישה להעמסה ומאפשרת הכנסת מטענים רחבים ללא כל מאמץ.

העיקר שהנהג יהיה מרוצה.

480 מיליון דולר הושקעו בפיתוח הטרנזיט החדשה, תוך שימוש בטכנולוגיות חדישות, חומרים מתקדמים והנדסת אנוש מתוחכמת. כל זאת כדי להעניק לך הנהג את הרגשת הנוחות של נהיגה ברכב פרטי עם השילוב של רכב מסחרי יעיל ופונקציונאלי. בטרנזיט החדשה, בתא הנהג 30% יותר שטח חלונות וגם דלתות רחבות יותר. המושבים נוחים ובטוחים, אפילו יותר מתקנים המחייבים של השוק האירופאי המשותף. בדגמי הטרנזיט החדשים מערכת מיתלים קדמיים עצמאית נפרדת לכל גלגל המעניקה נוחיות רבה בנהיגה ושליטה מעולה ברכב. הוסף לכך את יתרון ההנעה האחורית המבטיחה אחיזת כביש מעולה ונהיגה בטוחה ונעימה - ויש לך את השילוב המושלם של מכונית נוסעים חדישה ומסחרית מעולה.

הכנס עוד היום לאחת מסוכנויות פורד ברחבי הארץ.
בסיפור ההצלחה הנקרא פורד טרנזיט העידן חדש התחיל גם אצלך.

פורד טרנזיט החדשה

חברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ מפיצי פורד בישראל
תל־אביב, רח' יגאל אלון 59 פינת יצחק שדה, טל. 03-333221.
ירושלים, רח' המלך דוד 14, טל. 02-226141; חיפה, רח' יפו 145, טל. 04-531171.

סוכני משנה: מוסך דוב, קרית שמונה - 067-40205. פריד דאהר, נצרת - 065-55266. אריה חלקי חילוף, טבריה - 067-91317. שחף, עפולה - 065-23875. מוסך שביט, רמת ישי - 04-934933. חברות מוסך בע"מ, חיפה - 04-731291. אחים קסלן, חדרה - 063-22937. מוסך מיכה חיץ, כפר חיים - 053-91462. סע-נת, נתניה - 053-23852. מוסך החוף, הרצליה - 052-555463. אחזם לוי, גבעתיים - 03-768011. מוסך רייכמן, רמת החייל - 03-479244. ק.ב.ב., יפו - 03-823449. אחים זלצמן, ראשון לציון - 03-941385. מוסך נאמן קסטינה, באר־טוביה - 055-82454. מוסך הליגמן ט.ה.ר., אשדוד - 055-356778. אלון אשקלון תחבורה בע"מ, - 051-22284. עזרא ירוחם ובניו בע"מ, באר־שבע - 057-72277. מוסך דיזל אלימלך, אילת - 059-76913.

השקל שלך

שם הקרן	שיעורי התשואה (באחוזים) נומינלית: בחודש אפריל	נומינלית: [illegible]	ריאלית: בחודש אפריל	ריאלית: [illegible]	מחיר (באגו׳ 1.5.86): מכירה	מחיר: פדיון	השינוי היומי באגורות	התשואה היומית באחוזים
אב	-0.6	+10.8	-3.5	+5.7	3754.57	3701.01	-10.49	-0.28
אבוקה	+3.4	+30.9	+0.4	+24.8	28662.87	28380.91	+111.91	+0.40
אגוז	+0.1	+5.5	-2.8	+0.6	194.14	190.31	-0.55	-0.29
אדיר	+1.8	+8.3	-1.1	+3.3	1285.22	1259.86	+1.32	+0.10
אודם	+2.0	+27.1	-1.0	+21.3	1588.61	1558.69	-7.93	-0.51
אופיר	+1.4	+6.2	-1.6	+1.3	1496.82	1467.04	+4.93	+0.34
אור	-1.0	+5.4	-3.9	+0.5	412.97	404.31	-2.44	-0.60
אוריון	+0.2	+5.6	-2.8	+0.8	158.84	155.60	-0.34	-0.22
אורלי	+1.1	+10.1	-1.8	+5.0	20085.13	19841.24	+57.04	+0.29
אורן	+1.1	+10.3	-1.9	+5.2	577.39	566.10	-1.45	-0.26
אייל	+1.1	+5.5	-1.9	+0.6	2895.24	2838.84	+5.62	+0.20
איילת	-2.2	+5.7	-5.0	+0.8	3757.52	3677.23	-16.14	-0.44
איריס	-1.8	+2.6	-4.7	-2.1	3949.36	3863.39	-14.42	-0.37
איתן	+0.8	+7.0	-2.1	+2.0	—	—	—	—
אלון	+0.5	+5.4	-2.5	+0.5	494.85	484.48	-1.00	-0.21
אלמוג	+2.1	+6.2	-0.9	+1.1	—	—	—	—
ארז	-2.8	+21.1	-5.6	+15.6	—	—	—	—
אש	-1.7	+4.4	-4.6	-0.4	113.34	111.05	-0.17	-0.15
אשל	+0.3	+5.6	-2.6	+0.8	162.19	159.00	-0.08	-0.05
אתרוג	-0.7	+7.5	-3.5	+2.5	187.16	185.31	-0.35	-0.19
בדולח	+1.8	+17.4	-1.2	+11.9	1630.96	1599.67	-7.14	-0.44
ברוש	-0.7	+13.6	-3.6	+8.3	363.21	356.09	-1.43	-0.40
ברק	-1.1	+14.0	-3.9	+8.7	372.89	365.45	-0.72	-0.20
ברקת	-1.5	+5.1	-4.3	+0.2	756.11	741.24	-3.79	-0.51
גביש	+1.1	+11.4	-1.8	+6.3	1114.77	1092.89	+0.28	+0.03
גבע	+0.7	+6.8	-2.2	+1.8	820.64	808.47	-3.08	-0.38
גורן	+0.5	+8.9	-2.4	+3.8	—	—	—	—
גיא	-0.2	+7.9	-3.1	+2.9	7506.22	7394.96	-23.34	-0.31
גיל	+0.1	+18.2	-2.9	+12.7	2148.07	2107.37	-9.48	-0.45
גלית	-0.3	+4.9	-3.2	.0	499.22	493.15	-0.79	-0.16
דובדבן	+0.4	+17.9	-2.5	+12.4	271.16	268.48	-1.76	-0.65
דוכיפת	-0.9	+7.2	-3.8	+2.1	—	—	—	—
דולב	-0.8	+4.6	-3.7	-0.3	194.48	190.38	-0.55	-0.29
דורון	+0.9	+4.6	-2.0	-0.2	1202.07	1185.11	+0.12	+0.01
דוחן	-0.1	+3.4	-3.0	-1.4	216.18	211.98	-0.56	-0.26
דליה	-0.7	+25.0	-3.6	+19.2	385.35	380.58	+0.23	+0.06
דרור	-2.0	+6.2	-4.8	+1.3	3157.62	3098.62	-9.82	-0.32
דקל	-1.9	+23.5	-4.8	+17.7	258.60	253.54	-1.84	-0.72
הדס	+2.1	+15.7	-0.8	+10.4	27795.94	27679.95	+79.64	+0.29
ורד	+0.4	+11.4	-2.5	+6.3	392.30	384.57	+0.17	+0.04
זהבית	+1.6	+21.5	-1.4	+15.9	2457.62	2404.39	-15.78	-0.65
זוהר	+1.1	+6.5	-1.9	+1.6	15483.25	15253.38	-10.80	-0.07
זיו	+0.5	+6.1	-2.4	+1.2	14783.03	14514.30	-25.71	-0.18
זמיר	-2.6	+24.0	-5.4	+18.2	—	—	—	—
חוחית	-2.0	+5.6	-4.9	+0.7	—	—	—	—
חליפין	+2.1	+8.4	-0.9	+3.4	108.35	108.08	+0.24	+0.22
חלמיש	+2.1	+5.5	-0.9	+0.6	556.11	545.05	+0.93	+0.17
חץ	+1.3	+7.2	-1.7	+2.2	—	—	—	—
טופז	+1.0	+8.1	-2.0	+3.1	1181.75	1154.64	-2.09	-0.18
טל	-1.4	+27.1	-4.2	+21.2	4022.64	3975.03	-1.58	-0.04
יבול	+1.4	+8.0	-1.6	+3.1	—	—	—	—
יהלום	+2.4	+27.7	-0.6	+21.8	1537.43	1508.62	-2.91	-0.19
יסודות	-0.3	+14.3	-3.2	+9.0	31366.05	31076.85	-61.17	-0.20
יערה	+1.2	+6.6	-1.8	+1.7	—	—	—	—
כוכב	-2.6	+25.6	-5.4	+19.8	—	—	—	—
כחל	-1.9	+6.8	-4.8	+1.9	—	—	—	—
כלנית	-0.7	+26.0	-3.6	+20.1	428.59	420.16	-0.09	-0.02
כספית	-1.6	+5.8	-4.5	+0.9	616.25	609.89	-3.62	-0.59
כרמל	-0.4	+8.0	-3.3	+3.0	116.11	113.74	+0.27	+0.24
כתר	+0.2	+10.5	-2.7	+5.4	892.52	874.93	-0.46	-0.05
להט	+0.8	+14.3	-2.2	+9.0	3337.42	3275.75	-10.76	-0.33
למשקיע	+0.6	+10.0	-2.3	+5.0	93713.95	91970.86	-19.30	-0.02
לפיד	+3.4	+31.8	+0.4	+25.7	9785.63	9596.91	+51.03	+0.53
לקט	+1.5	+6.4	-1.5	+1.5	1442.29	1413.00	+1.47	+0.10
לשם	+1.9	+5.8	-1.1	+0.9	763.61	748.08	+0.10	+0.01
מבחר	+0.9	+7.1	-2.1	+2.1	944.24	925.51	+2.48	+0.27
מבטח	+2.1	+6.9	-0.8	+1.9	2701.80	2676.4	+6.30	+0.24
מגד	-1.3	+3.6	-4.2	-1.2	199.68	196.8	-0.11	-0.06
מגוון	-0.6	+13.0	-3.4	+7.8	2525.70	2502.7	-2.90	-0.12
מגל	+0.4	+7.6	-2.5	+2.6	—	—	—	—
מור	-2.8	+25.8	-5.7	+20.0	1117.30	1101.70	-0.60	-0.05
מורן	-1.7	+11.1	-4.6	+6.0	607.91	602.15	+0.12	+0.02
מטח	+1.4	+10.5	-1.5	+5.4	24059.58	23427.89	-81.94	-0.35
מימד	+0.5	+6.4	-2.4	+1.5	730.59	716.49	-0.44	-0.06
מעוף	-1.2	+19.7	-4.1	+14.2	2928.80	2871.80	-4.10	-0.14
מעין	+1.1	+6.0	-1.9	+1.1	649.11	636.89	-5.32	-0.83
מקשה	+2.0	+6.6	-0.9	+1.6	793.91	778.54	+1.69	+0.22
מרגלית	-0.4	+17.3	-3.3	+11.9	965.64	946.87	-1.19	-0.13
מרום	+1.6	+7.1	-1.4	+2.2	927.88	909.93	+1.29	+0.14
נוגה	-0.4	+6.8	-3.3	+1.9	20152.27	19853.35	+67.33	+0.34
נטיף	-3.8	+25.4	-6.6	+19.6	579.69	568.79	-1.18	-0.21
נטע	+0.8	+18.4	-2.2	+12.9	363.20	356.08	+0.86	+0.24
נילי	-2.4	+31.0	-5.3	+25.0	3720.04	3664.13	-1.56	-0.04
סביון	-1.6	+32.2	-4.4	+26.1	424.04	415.70	-0.89	-0.21
סגולה	+1.4	+6.6	-1.5	+1.7	118.66	116.29	+0.23	+0.20
סלע	+1.4	+6.5	-1.5	+1.5	782.15	777.94	+1.29	+0.17
סנונית	+0.6	+7.2	-2.4	+2.2	—	—	—	—
סער	+0.4	+7.8	-2.6	+2.8	—	—	—	—
ספיר	-1.5	+4.8	-4.4	.0	532.03	529.38	-3.53	-0.66
עדיף	-0.9	+13.4	-3.8	+8.1	—	—	—	—
עידית	-3.5	+15.5	-6.3	+10.2	1580.90	1550.04	-3.90	-0.25
עידן	+1.3	+11.6	-1.7	+6.4	5635.95	5553.12	+15.60	+0.28
עינבר	+0.5	+6.5	-2.5	+1.5	1197.80	1171.17	-4.69	-0.40
ענת	-1.3	+4.4	-4.2	-0.5	1976.47	1962.12	+5.71	+0.29
עפרוני	+0.2	+6.8	-2.7	+1.8	—	—	—	—
ערמון	-1.3	+5.0	-4.2	+0.1	148.99	146.06	-0.18	-0.12
פיא	+0.9	+12.1	-2.0	+6.9	1198.78	1175.20	-1.13	-0.10
צבר	-1.4	+6.7	-4.3	+1.8	—	—	—	—
צופית	-0.7	+7.6	-3.6	+2.6	—	—	—	—
צמוד	+1.8	+7.3	-1.2	+2.4	825.60	807.76	+0.14	+0.02
צמיחה	-0.1	+12.5	-3.0	+7.3	6062.90	5973.49	+21.38	+0.36
צמרת	+0.1	+6.4	-2.8	+1.5	1485.96	1467.05	-0.59	-0.04
קלע	+0.4	+13.4	-2.5	+8.2	1652.10	1643.85	-1.86	-0.11
רונית	-2.4	-0.4	-5.2	-5.0	15052.33	14941.77	+44.45	+0.30
רקפת	-1.1	+42.4	-4.0	+35.8	496.36	486.59	-1.24	-0.25
רשף	-0.2	+6.4	-3.1	+1.5	—	—	—	—
שביט	+1.0	+6.8	-1.9	+1.9	—	—	—	—
שחם	+0.3	+5.1	-2.6	+0.2	855.01	814.94	-2.57	-0.31
שירה	-0.2	+16.4	-3.1	+11.0	30561.48	29962.90	-32.79	-0.11
שמיר	+1.3	+7.3	-1.6	+2.3	66750.43	65407.48	+303.72	+0.47
שנהב	-2.4	+17.4	-5.3	+12.0	514.53	507.13	-1.89	-0.37
שסק	-2.7	+21.3	-5.6	+15.6	538.07	524.91	-2.75	-0.52
שקד	+0.9	+5.9	-2.1	+1.0	161.67	158.44	-0.04	-0.03
תאנה	-2.4	+16.0	-5.2	+10.6	165.81	164.20	-0.18	-0.11
תבור	+1.2	+3.8	-1.8	-1.0	728.22	718.14	+1.93	+0.27
תדהר	-1.8	+17.7	-4.6	+12.2	349.75	348.01	-1.62	-0.46
תהילה	-1.9	+2.0	-4.8	-2.7	97.97	95.87	+0.08	+0.08
תירוש	+0.9	+5.7	-2.0	+0.8	395.78	390.98	+0.40	+0.10
תפוז	+0.4	+5.2	-2.5	+0.3	178.04	174.55	+0.05	+0.03
תפוח	-0.2	+4.9	-3.1	.0	174.11	172.94	-0.34	-0.20
תרשיש	+2.4	+8.0	-0.6	+3.0	1263.51	1238.65	+4.93	+0.40
תשרי	+1.4	+7.7	-1.5	+2.7	370.86	365.64	+0.34	+0.09

„מיטב" על אפריל:

120:2 לרעת הקרנות

מתוך 122 קרנות־הנאמנות שפעלו באפריל 1986 היו רק 2 שהצליחו להכות את האינפלציה החודשית המשוערת של 3% ולהניב תשואה ריאלית חיובית. יתר הקרנות (120 במניין) לא עברו את המחסום של מדד יוקר־המחיה וגרמו למשקיעים בהן הפסדים שהגיעו עד 6.6% – בחישוב ריאלי.

בנסיבות אלה אין פלא בדבר, כי המדד המשוקלל של „מיטב", המשקף את התנודות הממוצעות ברמת התשואה הכוללת של כל קרנות־הנאמנות, עלה בחודש האחרון בפחות ממחצית האחוז. תעשיית הקרנות סיימה, איפוא, את אפריל עם תשואה ריאלית שלילית של 2.4% – בחישוב ממוצע. פרטים אלה מבוססים על הסקר החודשי של „מיטב", חברה לייעוץ פיננסי ולניהול תיקי השקעות, המתמחה בתעשיית הקרנות ופועלת בראשותם של צבי סטפק ושלמה סימנובסקי.

● הקרנות הטובות ביותר היו באפריל „אבוקה" ו„לפיד", שתיהן בניהולה של חברת „יוניטרסט", שכל אחת מהן הניבה תשואה נומינלית של 3.4% המשתווה לתשואה ריאלית חיובית של 0.4%.

● הגרועות שבקרנות היו בחודש שעבר „נטיף" ו„עידית" (שתיהן בניהולה של „עמרה־המזרחי") שירדו, נומינלית, בשיעורים של 3.8% ו־3.5% בהתאמה.

דוד הראל

מה הניבו קרנות הנאמנות

(שיעורי תשואה משוקללים. באחוזים, עפ"י מדדי „מיטב")

סוגי הקרנות	בחודש אפריל: נומינלית	בחודש אפריל: ריאלית	מתחילת 86: נומינלית	מתחילת 86: ריאלית
מתמחות במניות	-0.8	-3.7	+22.4	+16.8
מתמחות ב"צמודים"	-1.2	-1.8	+7.1	+2.2
אג"ח של המדינה	+1.0	-1.9	+6.0	+1.1
מתמחות במט"ח	ללא שינוי	-2.9	+6.4	+1.4

שיעורי התשואה הקבוצתיים המופיעים בציור זה, וגם נתוני התשואה של כל קרן וקרן בטבלה הגדולה, משמאל, חושבו על־ידי מומחי „מיטב". התשואות הריאליות חושבו על־יסוד ההנחה, כי באפריל האחרון עלה מדד־המחירים־לצרכן ב־3%.

מה "עשו" המניות

(שיעורי תשואה נומינליים, באחוזים)

שם נייר הערך	השבוע	החודש
כבלי ציון	5.0	+2.6
נחושתן	+3.0	+21.1
ערד	-0.5	-18.5
סקה סלדה	+4.6	+15.9
קליל	-4.0	-6.3
שלדות	-11.1	+7.7
אלביט	-5.7	+5.5
אלקטרה 0.5	+2.3	-12.7
אלרון	-6.0	-5.7
אריה	-1.3	-2.5
כלל תעשי׳ אלק׳	-6.8	+0.8
סויטונגר	-6.1	+0.6
קצנשטיין	-5.5	+4.2
חדאת	+6.7	-12.7
אלקול	+4.4	+24.5
אקרשטיין	+3.0	+1.9
בטון חדיר	+4.0	+25.0
בהיטון	-5.2	+41.7
טרומאסבטס	-1.3	-0.8
תעשיות מודול	-1.7	-3.9
אגן	-13.5	-10.0
גל	+2.3	+44.3
דשנים	-4.4	+39.3
חיפה כימיקלים	-4.2	-3.4
טבע	-5.8	-6.4
ים המלח	+0.3	+3.0
טטרוכימים	+1.2	+7.4
סנו	-5.0	+27.4
ת.ג.ל.	+15.1	+4.5
פרוטארום	-8.0	+13.4
חרו	+14.0	+16.7
ת.מ.ן	—	+8.0
יאה	-2.4	+28
מולט	+4.8	-20.0
תעל	-4.9	+2.4
אנדין	+15.5	+36.9
זיקה	+5.2	-1.7
מרכזית למסחר	-8.6	-10.6
ת. ג. פולק	+1.3	—
כור	—	3.1
כלל תעשיות	-4.2	-16.3
חברות להשקעה		
אי.די.בי. פתוח	-2.6	-10.8
אלגר	-4.6	-16.5
החברה לישראל	-4.8	-14.3
פועלים השק׳	+15.4	+4.7
לאומי השק׳	+3.6	-13.9
דיסקונט השק׳	—	-12.3
מזרחי השק׳	+3.0	-9.1
כלל ישראל	+13.0	-7.5
פז השק׳	—	-7.3
חיפושי נפט		
דלק	+5.1	-0.2
טראויל	+1.1	+12.2
[illegible]	+0.4	+1.0

[שם נייר] הערך	השבוע	החודש
מסחריים	+1.8	+13.3
[illegible]	-1.9	-10.2
[illegible]	-3.3	-2.8
[illegible]	+0.5	-2.8
[illegible]	-1.0	-4.0
[illegible]	-0.8	-2.3
[illegible]	-0.9	-2.7
[illegible]	-0.1	-1.3
[illegible]	+0.8	-0.7
[illegible] למשכנתאות	—	-1.4
[illegible]	-0.5	+4.3
[illegible]	+9.1	+10.4
[illegible]	+2.4	-2.3
[illegible]	-7.6	-6.9
[illegible]	-14.3	+13.6
[illegible]	-11.1	+9.3
[illegible]	-0.5	-16.6
[illegible]	+0.8	-10.8
[illegible]	-1.5	-14.7
[illegible]	+17.1	+37.1
[illegible]	-3.8	+10.6
[illegible]	-3.7	-1.7
[illegible]	+5.8	+23.7
[illegible]	-0.8	—
[illegible]	-5.3	+28.4
[illegible]	-2.7	-17.8
[illegible]	+2.8	+41.4
[illegible]	—	+37.0
[illegible]	—	-5.4
[illegible]	-0.5	+9.2
[illegible]	+6.0	+17.3
[illegible]	+2.3	+7.1
[illegible]	-5.3	+3.2
[illegible]	1.8	+9.4
[illegible]	+6.8	+50.9
[illegible]	-1.2	+6.6
[illegible]	+10.5	+8.2
[illegible]	+2.1	-9.6
[illegible]	-1.0	+44.8
[illegible]	-1.5	-12.5
[illegible]	+9.2	+47.1
[illegible]	+12.7	+10.9
[illegible] מחשבים	+57.7	+26.4
[illegible]	+1.7	+37.1
[illegible] מחשבים	-2.9	-14.2
[illegible]	—	+0.1
[illegible]	-1.0	+8.1
[illegible]	+4.6	+32.7
[illegible]	+3.0	+37.8
[illegible]	-1.4	-11.1
[illegible]	+8.5	+34.6
[illegible]	-6.7	-11.8
[illegible]	-9.9	+22.6
[illegible]	-1.3	-7.5
[illegible]	+12.1	+8.4
[illegible]	-4.3	-4.7
[illegible]	—	-4.5
[illegible]	-1.1	-1.3
[illegible]	-6.2	-11.5
[illegible]	+10.0	+26.1
[illegible]	-0.3	-7.3
[illegible]	-10.0	+25.4
[illegible]	+5.7	+5.4
[illegible]	+5.5	+4.1
[illegible]	+8.8	+0.8
[illegible]	-11.2	+27.0
[illegible]	-0.3	-21.5
[illegible]	-4.0	-7.0
[illegible]	+14.5	-6.0
[illegible]	-8.4	-11.1
[illegible]	-4.5	-13.9
[illegible]	+0.1	+51.1
[illegible]	4.7	+20.1
[illegible]	[illegible]	+4.0
[illegible]	+3.7	-1.3
[illegible]	—	-7.6
[illegible]	-14.4	-11.6
[illegible]	+4.5	-4.0
[illegible]	+2.9	8.6
[illegible]	-1.4	-9.9
[illegible]	-5.5	-7.4
[illegible]	-3.3	-2.9
[illegible]	-1.5	+23.2
[illegible]	+6.7	+35.9
[illegible]	+1.8	-4.1
[illegible]	-0.7	+11.9
[illegible]	+6.1	-1.5
[illegible]	+6.4	+12.9
[illegible]	-0.3	-2.9
[illegible]	-0.8	+25.0
[illegible]	+15.5	+44.0
[illegible]	-1.9	—
[illegible]	+1.2	-14.7
[illegible]	+3.3	+3.4
[illegible]	+1.1	+15.4
[illegible]	-4.9	-12.1
[illegible]	-2.4	-26.5
[illegible]	-8.4	-2.5
[illegible]	+1.4	-1.5
[illegible]	-2.5	+11.8
[illegible]	-4.6	-12.4
[illegible]	-2.7	-5.0

...ים אלה חושבו במיוחד עבור „השקל שלך", על־ידי מומחי ...ק הבינלאומי הראשון". כל ...ות המצוטטות כאן הן בנות 1 ... שקל, אלא אם־כן צויין אחרת. ...ים ביחס לחודש מתייחסים ...ריל פלוס יום המסחר של אתמול.

היפר קו־אופ
הזול מכולם!
סניפי היפר קו־אופ - הריבוע הכחול הזול מכולם
פתוחים במוצ"ש 3.5.86
תודה שקנית קואופ

חדרה לב השומרון - צומת ביח"ר אליאנס. טל': 063-30377 פתוח: 19.00-08.00 יום ד', ה' עד 21.00

תל אביב יד אליהו - יגאל אלון 53 מול אצטדיון הכדורסל. טל': 334765 פתוח: 19.00-10.00 יום ד', ה' עד 21.00

באר שבע לב הנגב - דרך חברון. טל': 057-77624 פתוח: 19.00-09.00 יום ד', ה' עד 21.00

גבעתיים רמת חן - בית יהלומים רח' כורזין 1. טל': 747039 פתוח: 19.00-07.00 יום ד', ה' עד 21.00

נתניה אזור התעשיה - מזרח רח' דוד פנחס. טל': 053-37485 פתוח: 19.00-08.00 יום ד', ה' עד 21.00

אשקלון שד' בן גוריון ליד בית המשפט. פתוח: 19.00-08.00 יום ד', ה' עד 21.00

בת-ים רח' העמל 20 אזור התעשיה טל': 5511729 פתוח: 21.00-09.00

חיל הידידות לישראל
FRIENDSHIP FORCE OF ISRAEL
נותרו מספר מקומות
למשלחות „שגרירים" שיצאו הקיץ לחו"ל
30 ביוני עד 22 ביולי — לארה"ב
27 ביולי עד 15 באוגוסט, לאנגליה/גרמניה
הצטרף אלינו!
סע כ„שגריר" בחצי המחיר!
פרטים בטלפון: 721222 — 725469

"פרי תנובה"
רחובות איזור התעשיה דרך יבנה
ע"י יפ־אורה טל' 08-469666
מכרז למכירת כלי רכב

	הרכב	מס' רישוי	תוקף רישוי
1.	GMC ואן דורה מסחרי	18-707-80	25.2.87
2.	סובארו חץ־בק די־שימושי	31-334-81	23.12.86

אפשר לראות את הרכב במפעלנו מיום א' 4.5.86 עד יום ד' 7.5.86 בין השעות 8.00 עד 15.00.
את ההצעות יש להגיש עד יום ה' 8.5.86 שעה 12.00 במעטפות סגורות ועל־גבי טפסים מיוחדים שניתן לקבלם במפעלנו, ובצירוף המחאה בנקאית, או ערבות בנקאית בגובה 10% מערך ההצעה.
אין פרי־תנובה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה, או כל הצעה שהיא.
פרי־תנובה בע"מ
אגף המשק

חברת לה־ג'באנז
באגט תעשיות לחם בע"מ
שמחה להודיע:
הגיעו תנורים לאפיית באגט
התנורים מיועדים:
להשכרה לבתי־עסק ומוסדות
להתקשר טל. 08-436576 — 08-436011

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
הודעה למנויי הטלפון במחוז ת"א והשרון
תל־אביב, רעננה, כפר־סבא הרצליה ונתניה
כל מי שלא פרע חשבון טלפון כלשהו עד חשבון דצמבר 1985
צפוי לניתוק הטלפון
הניתוקים יחלו ביום א' 4.5.86
מנויים שלא שילמו את החשבון לחודש דצמבר 1985 כבר צברו איחור של כחודשיים.
אם עדיין לא פרעת חשבון כלשהו בעבר — מנע מעצמך טירדה ועשה זאת היום.
לבירורים ניתן לפנות אל סניפי בזק:
תל־אביב — רח' בלוך 2 טלפון 03-5430333
תל־אביב — שד' רוטשילד 53 טלפון 03-640333
רמת־גן — רח' צבי 12 טלפון 03-7555333
רעננה — רח' הנתיבות (צומת רעננה) טלפון 052-37011
נתניה — רח' שמואל הנציב 30 טלפון 053-21344

מקורות חברת מים בע"מ
מכרז רכב 2/86
„מקורות" חברת מים בע"מ מודיעה בזאת על מכירת רכב משומש הפירוט כלהלן:
1 יח' פורד פיאסטה שנת ייצור 1980
1 יח' פיג'ו פרטי 104 שנת ייצור 1980
1 יח' פיג'ו פרטי דו־שמושי 104 שנת ייצור 1977
1 יח' פיג'ו פרטי 504 שנת ייצור 1977
1 יח' סובארו פרטי שנת ייצור 1979
1 יח' סובארו פרטי דו־שמושי שנת ייצור 1979
5 יח' סובארו טנדר שנת ייצור 80, 1979
10 יח' פיג'ו טנדר 404 שנת ייצור 79, 1978
המכוניות המוצעות הללו מאוחסנות במחסן הראשי באזור, רח' הפלד 1.
ניתן לראותם בימים ב', ג', ד', ה' בתאריכים 5.5-8.5.86 (כולל) בשעות 12.00-08.00.
יש לפנות במקום או טלפונית 03-806111 למר א. דומכני או מר לורי שלמה.
פרטים וטפסים להגשת הצעות, ניתן לקבל במחסן הראשי באזור, וכן במשרדי החברה בת"א לינקולן 9 – במודיעין.
את ההצעות כולל הערבות הבנקאית או צ'ק בנקאי בגובה 10% או כל המחאה שהיא שתניח את דעתה של „מקורות", יש להגיש במעטפות סגורות לתיבת המכרזים המוצאת במשרדי החברה בת"א, לינקולן 9, עד לתאריך 9.5.86 שעה 12.00.
תשלום דמי העברת הבעלות יחול על חשבון הקונה בלבד.
„מקורות" חברת מים בע"מ, אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

יקנעם — מושבה חוגגת יובל 50
ביום העצמאות ה' באייר תשמ"ו 14.5.86 יערך כנס מחזורים של מי שלמדו ולימדו בבית־הספר היסודי במושבה.
כל התלמידים והמורים בוגרי ביה"ס היסודי מוזמנים.
מתכנסים החל משעה 11.00 במרכז המושבה.
נא הצטיידו באוכל, תמונות, זכרונות ומצב רוח מרומם.
להתראות
הוועדה המארגנת

למכירה ציוד ממכבסת קיטור:
1. מכונת כביסה 160 ק"ג.
2. דוד קיטור סולר 12 מ"ר.
3. מיכל סולר.
4. קרוסלקלגיהוץ, חלקים ומכנסיים.
טלפון: 063-22304, 063-24943

פתוח במוצאי שבת עד 22:00

לנוחות לקוחותינו יהיו חנויות היפרשוק הבאות פתוחות במוצ"ש עד 22:00.

רב־מכר

צומת גלילות כביש החוף

מיום א' ברב־מכר

מבצע היפר־פרס

לקונים עד 4 אחה"צ.

★ שי חינם – גליונת סנוקרסט.

★ הגרלת סופי שבוע זוגיים

פרטים ברב־מכר היפרשוק תנובה.

בשטח שיפוט המועצה המקומית רמת השרון.

ראשון לציון
רמת אליהו

רחובות
איזור התעשייה ברנר

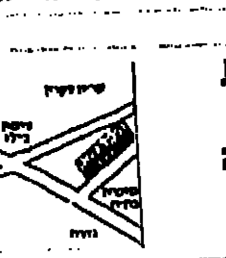

אשקלון
ליד שיכון דרום

חברי מועדון היפרשק

קנו היום ושלמו ב־2 ביוני

היפרשק כרטיס האשראי של היפרשוק תנובה ללא הגבלת סכום קניה.

היפר שוק תנובה

הרבה יותר בהרבה פחות

לשכת העתונות הממשלתית | דובר צה"ל | רשות השידור

עורכים ערב זכרון

למשה („מויש") פרלמן ז"ל

אשר יתקיים בתיאטרון ירושלים (האולם הקטן)
ביום ד', כ"ח ניסן תשמ"ו, 7 מאי 1986, בשעה 17.00

הנחיה: נתנאל לורך

דברים לזכרו: טדי קולק, ראש עיריית ירושלים

קטע מוסיקלי

תא"ל אפרים לפיד, דובר צה"ל

ד"ר ישראל פלג, מנהל לשכת העתונות הממשלתית

ארי אבנר, רשות השידור

בפה עיונית: משה ז"ק, „מעריב" – דוברות במלחמת העצמאות

מוקירי זכרו מוזמנים

בית הכנסת - על יסוד נחום גולדמן

היש משמעות להסטוריה היהודית?

סדרה של שישה מפגשים

ד"ר אלי בן־גל משוחח עם **פרופ' ישעיהו ליבוביץ**

המפגשים יתקיימו מדי יום ראשון בשעות 17.00 – 19.00

המפגש הראשון, ב־4 במאי, בנושא: האם יש בכלל משמעות להסטוריה?
המפגש השני, ב־11 במאי, בנושא: יחודה של ההסטוריה היהודית
המפגש השלישי, ב־18 במאי, בנושא: תיחומן של תולדות ישראל בעיני הסטוריה
המפגש הרביעי, ב־25 במאי, בנושא: בין ישראל לעמים
המפגש החמישי, ב־1 ביוני, בנושא: יהדות ונצרות — יהדות ואיסלאם
המפגש השישי, ב־8 ביוני, בנושא: העם היהודי במאה ה־20 — מיהו?

המחיר לסדרה כולה 15 ש"ח.

הרשמה בערב המפגש הראשון, בכניסה לאודיטוריום „בני־ציון".

למוסד ציבורי

דרוש

ברמת אביב ג' וסביבה

שטח של ספר[illegible] משרדים

רצוי בקומת קרקע, או קומה שניה עם מעלית

לפנות ישירות ללא תיווך ליהודה טל. 03-228146

להשכרה בתל־אביב

1. **משרדים** — בשטח 35 מ"ר, טלפון, רח' הר סיני (ליד בית הכנסת הגדול) כניסה בחודש ספטמבר 86'. מתאים למקצועות חופשיים.

* * *

2. **חנויות** בשטחים החל מ־50 מ"ר עד 200 מ"ר, טלפונים, חניה בשפע, בבנין מסחרי חדש בחזית סעדיה גאון (ע"י רחוב קרליבך). כניסה מיידית. מתאים לתצוגה, שיווק, מסחה, מחשבים וכו'.

* * *

3. **בנין מסחרי** — פיפתי, חדש ומפואר, המכיל: קומת מרתף מואר גבוה כ־500 מ"ר, קומת חנויות גבוהה כ־500 מ"ר, קומת גלריה מוארת כ־280 מ"ר, טלפונים, מעלית מסחרית, חניה, כניסה מיידית. הבנין נמצא ליד דרך פ"ת – גיבורי ישראל. מתאים לתצוגה, רשת שיווק, אחסנה, מחשבים וכו'.

להשכרה בקרית־אריה, פ"ת

4. **אולמות** — מרתף, מואר גבוה 1,600 מ"ר, קומת קרקע גבוהה 1,300 מ"ר, גישה לרכב, טלפונים, חשמל כ"ס, כניסה מיידית. הבנין נמצא בזוהר ז'בוטינסקי ליד צומת גהה מתאים לייצור, אחסנה ותעשיות עתירות ידע.

* * *

בדבר פרטים: „אבן זוין" חברה קבלנית לבנין בע"מ טל. 235275, 237217, 225923.

פניה

לתעשיות ייצור בישראל

איש מכירות מעוניין לייעץ ולקדם מכירות בשוק האמריקאי

בתחומים שונים, בעל משרד מכירות בארה"ב,
08-230376, יעקב

סיוד חדרי מדרגות

פולל מעקה + ארונות חשמל

עבודה מקצועית ונקיה

סיוד דירות במחירים נוחים
טל. 052-449951

כנס חרום ארצי של מגדלי ההדרים

על סדר היום:

ביטול חוק הכפיה של המועצה לשיווק פרי הדר.

הכנס יתקיים ביום ה', 8.5.86, בשעה 17.00 בבית סוקולוב, רח' קפלן 4, תל־אביב.

מגדל יקר! נוכחותך בכנס חיונית ביותר להצלחתו.

פרסום מודעה זו נתאפשר בזכות תורמים למען המאבק

הועדה המארגנת.

מכרזים

יצאה לאור

שוק האינפורמציה למשתתפים במכרזים פומביים.

מי מוכר, מתי, איפוא בונים וכמה, מה לייצר ולאן לפנות...!

הצטרף לאלפי המנויים הנהנים מעל 20 שנה משרותי אינפורמציה שוטפים ותקבל אחת לשלושה ימים את העלון **מכרזים**. ותהנה גם אתה מעידכון שוטף מהנעשה בעולם המכרזים, כולל תוצאות.

— — — — גזור ושלח — — — —

יפעת הוצאה לאור
דרך פ"ת 7 תל־אביב 66181, טל' 612192, 03-622458
אבקש לשלוח לי באופן סדיר את "מכרזים".

השם ______

המען ______

מיקוד ______

מצורף בזאת סך 285 ש"ח דמי מנוי לשנה

בית משפט מחוזי ת"א־יפו | ת.א. 1783/85

הזמנה לרכישת דירה

מוזמנות הצעות לרכישת דירת מגורים בת 3.5 חדרים, קומה ד' בשטח של 61 מ"ר ברח' הטייסים 21 א' חולון.

תנאי התשלום:
א. בחתימת חוזה — שליש.
ב. ביום אישור החוזה על־ידי בית משפט — שליש.
ג. ביום מסירת החזקה — שליש.

הצעות בצירוף המחאה בנקאית בשעור 10% מערך ההצעה יש למסור לח.מ. תשתתפנה הצעות שתגענה עד יום 30.5.86.

אין הח"מ מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה או הצעה כלשהיא ושומר על זכותו לערוך מכרז פתוח בין המציעים.

המכירה כפופה לאישור בית המשפט.

לפרטים לפנות ל־03-846416, 03-837268 או לח"מ.

ארנון גל, עו"ד
נאמן בפשיטת רגל
טל: 03-259807, 03-210474

לא אוניברסיטת בר־אילן

המכון הגבוה לתורה | תושיבה לבנים

נמשכת ההרשמה למכון הגבוה לתורה

לשנת הלימודים תשמ"ז

המכון מיועד לבוגרי ישיבות, ישיבת הסדר, לבוגרי ישיבות הסדר, תיכוניות ולאחרים, בעלי ידע מוגבר בתלמוד. המכון מאפשר המשך לימודים ישיבתיים, בד בבד עם הלימודים האקדמיים, בכל מחלקות האוניברסיטה.

הלימודים במכון מתקיימים בימים א'–ה' בשעות לפנה"צ.

תלמידי המכון זכאים למילגות שכר לימוד באוניברסיטה!

למילגות עזר ולפרסים למצטיינים.

כמו כן פטורים התלמידים מלימודי יסוד ביהדות ומלימודים כלליים, בהתאם למספר שנות הלימוד במכון.

פרטים נוספים וטפסי הרשמה, אפשר לקבל ע"י פניה בכתב או בטלפון למזכירות, בבנין החדש של המכון הגבוה לתורה (מול בנק מזרחי) טלפון 03-718479, בשעות 8.30 עד 12.30.

ההרשמה תסתיים אי"ה ביום ג', פ"ד בסיון תשמ"ו 1.7.86.

כרבנות
• מזכירות
• עיבוד תמלילים

• עברית ואנגלית
• שיטה אורקולית בלעדית!
• הדגמות חינם

סייט אנד סאונד

ת"א בן יהודה 21 א' 658454, 656022
ירושלים המלך ג'ורג' 5 234907
סגור בימי שישי

לחברת בנייה גדולה

דרושות קרקעות

לבנייה בירושלים

לפנות לת.ד. 7943

ברכות ל"קל דלת" לפתיחת סניף ת"א

קל יותר עם קל דלת

חברת קל דלת מתמחה בי־צור מחיצות עץ ודלתות מתקפלות מאז שנת 1971. במפעלי החברה בבת־ים כיום על מיכון חדיש ואוטומטי ע"י צוות עובדים מיומן ומקצועי. לחברה רשת שיווק ארצית בעלת עשרות סניפים בכל חלקי הארץ.

הדלת המתקפלת

הדלת המתקפלת מתאימה לסגירת מעברים ופתחים לחצ־יית אולמות לסגירת חדרי אר־ונות וכו'. השימוש בה מאפשר ניצול מירבי של השטח הפנוי, גמישות בחלוקת שטחים ויוצרת אוירה אסטטית בחלל הנתון. הדלת מיוצרת מרצועות קשיחות העשויות מעץ סנדוי־ויץ וציפוי פי.וי.סי. המקנה לדלת מראה דקורטיבי קל לני־קוי ומתאים לתנאי אקלים בארץ. ניתן לקבל את הדלתות בכל רוחב רצוי ובגובה עד 250 ס"מ, ובשישה גוונים לבחירתכם. הדלתות המתקפ־לות ניתנות להרכבה פשוטה וקלה בשיטה "עשה זאת בעצ־מך" ולמעוניין ע"י שרות ההתקנה של החברה.

מחיצות קבועות דקורטיביות מעץ

המחיצות הקבועות של קל דלת ניתנות לשימוש במיגוון אפשרויות א. מחיצת עץ סגו־רה המשמשת כתחליף לקיר מחיצה כנונית עם גג דקורטי־בי. ג. מחיצת עץ מזכוכית דקורטיבית המתאמת לפי דרי־שת הלקוח. ד. מחיצה עליונה המיועדת להשלמת הגובה מעל המחיצות הקבועות והדלתות המתקפלות.

המחיצות הקבועות עשויות מעץ סנדוויץ בעובי 17 מ"מ וציפוי פי.וי.סי. המחיצות מיוצרות על פי הזמנה כאשר הגובה המקסימלי הוא 250 ס"מ. מעבר לכך ניתן להוסיף מחיצה עליונה בעיצובים שונים.

שרותים הניתנים ע"י החברה

החברה נותנת יעוץ טכני ללקוחותיה כל יום בשעות 8.00–17.00 וכמו כן שירותי תיקון והרכבה. ניתן לקבל טלפונית את רשימת הסוכנים בכל רחבי הארץ. אצלם ניתן להשיג את מוצרי קל דלת. לנוחיות הקהל החברה מציגה את מוצריה במרכז הבניה הישראלי ובתערוכת כחול לבן מלון פאלס תל אביב.

קל יותר עם קל־דלת!!

פתיחת הסניף במוצאי שבת
3.5.86 בשעה 20.30
לרגל הפתיחה
10% הנחה
או 3 תשלומים
ללא ריבית

קל יותר עם קל דלת!!!
מחיצות ודלתות מתקפלות מעץ
* לסגירת מעברים ופתחים
* לחציית אולמות ומשרדים
* להפרדה בין חדרים
מבחר צבעים
אפשרות להרכבה עצמית

קל־דלת

יצרני מחיצות ודלתות מתקפלות מעץ

סניף ת"א: אבן גבירול 9, ת"א. טל: 244093
מפעל: יוחנן הסנדלר 2, פינת הקוממיות, אזוה"ת בת־ים. טל: 5515088

לקל־דלת ברכות לבביות
עלו והצליחו
בהמשך דרכיכם

מאחלים: **רפי ויסמן** זדקה פ"ת
מוהילבר 18, פ"ת טל: 914556
עדני דני זדקה הרצליה, סוקולוב 78, הרצליה טל: 052-541082

לדוד וברוך!
ברכות לבביות לחתרחבותכם מאחלים
אלום דרום, מפיץ ראשי של קל־דלת ב"ש.
טרומפלדור 52. טל: 057-79945

ברכות לבביות לרגל פתיחת סניפכם החדש בת"א.

איחולי הצלחה ושגשוג

מאחל: **יעקב איזן – זדקה**
הרצל 59, חיפה. טל: 04-641401

ברכות לבביות **לקל־דלת**
לרגל פתיחת סניף תל־אביב
מאחלים: **זכוכיות ג'ינג'י**
רח' שערי תשובה 19, פינת שוקן, ת"א. טל: 831660

לדוד וניסים
המשיכו בדרככם הישרה והצליחו.
מאם השם. מאחל: **פאר הטפט**
מ. פרנקוביץ – מלכי ישראל 37
ירושלים, טל: 02-247220

למשפחת קל דלת אחולי הצלחה!
סופר חוט את טל – ספקי פרזול לדלתות
הזזה ומערכות סלים לאכסון.
עוזיאל 3, ר"ג. טל: 794136

מיטב הברכות לרגל פתיחת הסניף החדש
מאחלים: **סלפר – קל דלת**, ב"ב
רבי עקיבא 3. טל: 798639
(תצוגה במקום)

לקל דלת
ברכות לפתיחת סניפכם החדש
מאחלים וילונות וייס מאה שערים 9, י־ם
טל: 02-287287. עלו והצליחו!

ברכות חמות **לקל־דלת** עם פתיחת סניף ת"א מצוות המתקינים **אברהם וחנן**
טל: 948544.
רשת פלקס, יצרני רשתות גלילה נגד יתושים

קל־דלת – ברכות חמות לרגל פתיחת סניף תל־אביב
מאחלים: דוד מזרחי – נגרות בנין וברזול
רח' דרך ההגנה 80, ת"א. טל: 382488

לדוד וברוך
ברכות לבביות, עלו והצליחו!
שמוליק סלע – אינטר דקור,
ירושלים, טל: 02-246688

לדוד עוז
עלה והצלח עם פתיחת החנות החדשה
ה.ג. פרסומאים

לקל־דלת
לרגל פתיחת סניף תל־אביב
מברכים: **ב. פלטקוב** סוכנות מכס בע"מ
רח' אחוות בית 1, ת"א. טל: 651911

לקל־דלת ברכות חמות לרגל פתיחת סניפכם החדש – עלו והצליחו!
מאחלים: **אייל חולון**, סוקולוב 47 חולון
בנייני צמרת, פסז'. טל: 858757

לקל־דלת ולבורי לביא
ברכות חמות – עלו והצליחו!
מבני לאור שבתאי
ייצור ושיווק מוצרי פרזול בסיטונאות וליחידים
רח' סלמה 119. טל: 03-378958

לרגל פתיחת **סניף תל־אביב**
ברכת **שלטי מעוף** בת־ים
עלו והצליחו!

לדוד
איתך בכל שלב בהצלחה
יונה ברטל
וצוות תדמית

מצטרפים לברכות
מדורי פרסום טל:
339336/383

חקלאי,

דשנים וחמרים כימיים

ממשיכה במבצע הנחות

למוצרים בעונתם

בחודש מאי 1986:

המוצר	שעור ההנחה
אמוניה מומית	5%
אוראן 28% חנקן	4%
אמון חנקתי 21% חנקן	4%
"טוב" — תמיסות	
מורכבות לטפטוף	4%

ובמחיר מיוחד:
אוריאה ארוזה — 300 ש"ח לטון.

הזמנות: מדור המשלוחים טל. 04-748261, 04-748253
ייעוץ: המחלקה החקלאית
טל. 04-748254-5

משרד העבודה והרווחה

האגף לתעסוקה
ומעמד האשה

הרשמה למעונות יום לילדי אמהות עובדות

הרשמת ילדים למעונות היום הציבוריים של ארגוני הנשים תפתח ביום 2.5.86 ותסתיים ביום 15.5.86.

לילדי אמהות העובדות בתעשיה, מלונאות, אחיות ועובדות בתי חולים, נשים בצבא ומשטרה משפחות חד הוריות ומשפחות ברוכות ילדים תהיה עדיפות בקבלה למעונות היום.

אם עובדת! הזדרזי להרשם על מנת להבטיח לילדך מקום במעון יום.

לרוני דרויש

מנהל בנק דיסקונט בבורסת היהלומים

ברכות לבביות מקרב לב על זיכויך המוחלט במשפט הדיבה שהתנהל נגדך וניצחונך על „חבריך לעבודה"

לנו לא היה ספק בתפותך

מאחלים:
משפחת
אליה גורל

פריז – לונדון – ניו־יורק – סיאטל

עירית ת"א־יפו | החברה למוסדות
מינהל החינוך | חינוך ותרבות
הנוער והתרבות | בתל־אביב

מכרז

להפעלת מזנונים (קיוסקים) במוסדות

מתבקשות הצעות להפעלת מזנונים — במקומות הבאים:

א. בריכת השחיה — שכונת התקוה. (ליד בית דני)
ב. בריכת השחיה — נוה עופר (תל־כביר)
ג. אודיטוריום — בית דני, שכונת התקוה
ד. מכון אבני — שכונת התקוה

תנאי המכרז ניתן לקבל בחברה למוסדות חינוך, רח' אידלסון 29, ת"א בין השעות 8.00–14.00, בימים א' עד ה'.

הצעות יש להגיש עד לתאריך 13.5.1986 לכתובת הנ"ל.

אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

כנס הטבעונים העשירי

המכון לשמירת הנעורים בשיתוף עם תנועת הצמחונים והטבעונים בישראל

הכנס יתקיים במבוא ביתר הרי ירושלים

מחזור א' בין התאריכים 10, 9, 8 מאי
מחזור ב' 28, 27, 26 יוני

המחיר כולל 4 ארוחות ליום, לינה הרצאות הסעות לכנס וחזרה. 120 ש"ח. מחיר ליחיד לה' ימים 20 ש"ח.

ההרשמה: השרון 13 ת"א
(תחנה מרכזית)
טל. 377853

למוקד מלבתי

דרושים בשכירות 3 חדרי משרד באשדוד, באשקלון, מיידי
ודירה בת 3–2 חדרים + טלפון
(רצוי בית בודד) באיזור קרית שמונה.
ללא דמי תיווך

בהצעות נא לפנות למספרי הטלפונים: 03-205844, 03-205304

משתלות אלמגור

גרשון רומיש

למכירת שתילי בונה לנוי למשתלות ולקבלנים במחירים מפתיעים

להזמנות 069-36607
067-93386

(השתילים ממשתלות נוסר)

כמה גובים ממך עבור אשראי חופשי במט"ח

„קונסורטיום 0.5" עלתה 71% באפריל – ריאלית

בשוק המט"ח היה זה דווקא הכתר הדני שתפס את הבכורה עם עליה חודשית של 7% בקירוב, בעוד הדולר ירד באחוז וחצי – קובעים מומחי „גיפט" ● איגרות־החוב הצמודות גרמו (במרבית הסדרות) הפסדים ריאליים למשקיעים בהן

מתוך קבוצה של 20 סוגי מט"ח, ששעריהם מצוטטים בכלי־התיקשורת מדי יום, היה זה הכתר הדני שכבש את הבכורה בטבלת־התשואות של חודש אפריל האחרון. המטבע הזה, שמעטים מאוד משתמשים בו לצורכי השקעות, התחזק בשיעור של 6.7% לעומת השקל בסיכומו של החודש שעבר. לפנינו, אם־כן, תשואה ריאלית חיובית העולה על 3.6% – זאת בהנחה, כי מדד יוקר־המחיה עלה באפריל בשיעור של 3%.

הלירה הלבנונית, שהיתה החוליה החלשה ביותר בשוק־המט"ח, ירדה – נומינלית – בשיעור של 23.2% ביחס לשקל. המסקנה: מי שהחזיק משום־מה בלירה־הלבנונית, ספג בחודש האחרון הפסד ריאלי של 25.5%.

והדולר, שרבים כל כך שמו בו את יהבם, עודנו תקוע בעגלת־הנסיגה. המטבע האמריקני, המוסיף לאבד גובה גם בשוקי־המט"ח הבינלאומיים, ירד בשיעור של אחוז וחצי בקירוב בהשוואה לשקל. פירושו של דבר: אלה שהחזיקו בפת"מ דולרי עו"ש, או הלכו על „הירוקים השחורים" של „פת"מ־בלאסות", הפסידו יותר מ־4% מכספם במשך חודש אחד בלבד – בחישוב ריאלי.

ואם בוחנים את ביצועי הדולר בסיכומם של ארבעת החודשים הראשונים של השנה, נמצא כי השקל תוסף בשיעור של 1.5% כלפי הדולר. כלומר, למחזיקים בדולר נגרם בשליש הראשון של השנה הפסד ריאלי מצטבר של 6%.

פרטים אלה הם חלק מסיכומי „גיפט", חברה לייעוץ פיננסי ולניהול תיקי השקעות במט"ח, המנוהלת על־ידי נורברט ברינקר. ואלה שיעורי התשואה החודשיים של אפריל לגבי מטבעות נוספים, הכל – ביחס לשקל. (בסוגריים מובאים שיעורי התנודות בחישוב ריאלי).

הליש"ט +3.2% (+0.2%); המארק הגרמני והפלורין ההולנדי השיגו תשואה זהה +5.5% (+2.4%); הפראנק הצרפתי +2% (−1%); הפראנק השווייצרי +5.6% (2.6%); ראנד דרום־אפריקני +0.9% (−2.0%); ין יפאני +6.2% (+3.1%); דינר ירדני −1.1% (−4.0%).

בשוק־המניות בכללותו נרש־

בחודש שעבר. כלומר, אלה שהחזיקו בניירות הערך השונים הפסידו – במונחים ריאליים – 4.4% מערך ההשקעה. התוצאה הענפית הטובה ביותר הושגה באפריל במניות של חברות הביטוח, שעלו – בממוצע – בשיעור נומינלי של 5.4% (+2.4% בחישוב ריאלי) בעוד מניותיהן של החברות המתמחות בהשקעות, ירדו בשיעור של 8.6% נומינלית. המשמעות – נסיגה ריאלית של 11.5% בחודש אחד בלבד.

התשואה הגבוהה ביותר שהושגה בנייר־ערך קונקרטי כלשהו נזקפת באפריל לזכותה של מניית „קונסורטיום 0.5" שעלתה בשיעור נומינלי של 75.7% – תשואה ריאלית חיובית של 70.6%.

התשואה הכוללת של שוק ה„צמודים" עלתה באפריל ב־1.9% בלבד. תוצאה מפגרת אחרי העליה החזויה במדד־המחירים, ולכן איגרות־החוב גרמו הפסד ריאלי ממוצע של 1.1% למשקיעים בהן. התשואה הקבוצתית הטובה ביותר, יחסית כמובן, נרשמה באיגרות מסוג „גליל" שעלו, נומינלית, בשיעור של 2.5%.

עם זאת, היו איגרות־חוב שהניבו תשואות שונות מהממוצעים הנ"ל. לדוגמא: אלה הצמודות ב־80% למדד (מסידרה 3505) עלו באורח נומינלי בשיעור של 7.8% (בחישוב ריאלי: +4.6%) ואילו איגרות־החוב הצמודות לדולר (סידרה 6161) ירדו, נומינלית, בשיעור של 4.1% בחודש הקודם. אז מי שהחזיק באג"ח זו, הפסיד באפריל 6.8% מהשקעתו – במונחים ריאליים.

משה בן־עמי

מק"מ: צל"ש לשליש הראשון

איגרות־חוב מסוג מילווה קצר־מועד לא היטיבו עם המשקיעים באפריל.

המק"מ הניבו תשואה חודשית הממוצעת בשיעור של 1.3% בלבד, מול עליה משוערת של 3% במדד־המחירים־לצרכן.

פירוש הדבר – הפסד ריאלי בגובה 1.6% בסיכום החודשי.

לעומת זאת, בארבעת החודשים הראשונים של 1986 היתה למק"מ תשואה נומינלית מצטברת של 7.4% או 2.5% במונחים ריאליים, לאחר קיזוז השפעת האינפלציה הנאמדת בשיעור של 4.8% בשליש הראשון של השנה.

דוד הראל

„כסאח" בריבית

הריבית האפקטיבית הממוצעת על משיכות־יתר (בשקלים) ירדה באפריל עד 3.6 אחוזים בחודש – קובע אשר קניפל, ראש המיכללה הפיננסית ★ העלות האפקטיבית השנתית של הלוואה דולרית נעה מעל 38 אחוז – בממוצע – כמובן

הכסף כיום זול יותר מאשר בעבר. לא רק אצלנו בישראל, כי אם גם ברחבי העולם. והדיאגרמות, למטה, מדברות בעד עצמן. הן ממחישות, כי לארבעה מטבעות אירופאיים, שנבחרו לדוגמא – הלירה שטרלינג, המארק הגרמני, הפראנק הצרפתי והלירטה האיטלקית – מבנה משותף מאז ראשית השנה. בשוקי־האשראי הבינלאומיים כולם כאחד ניתנים להשגה בריבית נמוכה מזו שנדרשה מהלווים במחצית השניה של 1985.

כמובן – שיעורי הריבית שונים ממטבע למטבע וגם בקצב השינויים של מחיר־הכסף אין התמונה אחידה. אבל, המגמה ברורה: שיעורי הריבית עוברים השנה שחיקה מאסיבית. משהו הגובל ב„כאסח" פיננסי.

אווירה זו נותנת אותותיו גם בשוק־האשראי הישראלי. הריבית הנדרשת עבור הלוואות – בשקלים וכמט"ח – נמוכה מזו שהיתה נהוגה בבנקים שלנו אך לפני חודשים מספר. לדוגמא: העלות האפקטיבית השנתית של האשראי החופשי (בהלוואה דולרית) נעה כיום סביב 38% בממוצע, ואילו בנובמבר '85 עוד היה מחירו של כסף כזה (המחושב בדולרים) מעל ה־41% לשנה, במונחים דולריים.

ומה בדבר ה„אוברדראפט" השקלי? ובכן, מחישובי המיכללה הפיננסית, שבראשה עומד אשר קניפל, הריבית האפקטיבית החודשית הממוצעת שנגבתה מלקוחות הבנקים היתה באפריל 3.6% בלבד, בהשוואה ל־4.3% במארס, או 14.1% בספטמבר '85 ואף 21% ביולי אשתקד.

כתוצאה מהכירסום המתמשך בשיעורי הריבית, מגיע אשר קניפל למסקנה, כי הריבית הריאלית החודשית נעה באפריל '86 סביב 0.6% בלבד. פירוש הדבר, כי בחישוב שנתי מסתכמת כעת הריבית הריאלית ב־7.2% בלבד – כל זאת בהנחה שבחודש האחרון עלה מדד־המחירים־לצרכן ב־3%.

אבל, שימו נא לב. בסיכומם של 12 החודשים האחרונים מגיעה הריבית האפקטיבית המצטברת עד 247.5% ובחישוב ריאלי – עד 85.7% לשנה. כל זאת, בממוצע – ולאחר קיזוז השפעת האינפלציה.

דן עופרי

הריבית באירופה

(שיעורי הריבית, לשלושה חודשים, בשוק־היורו)

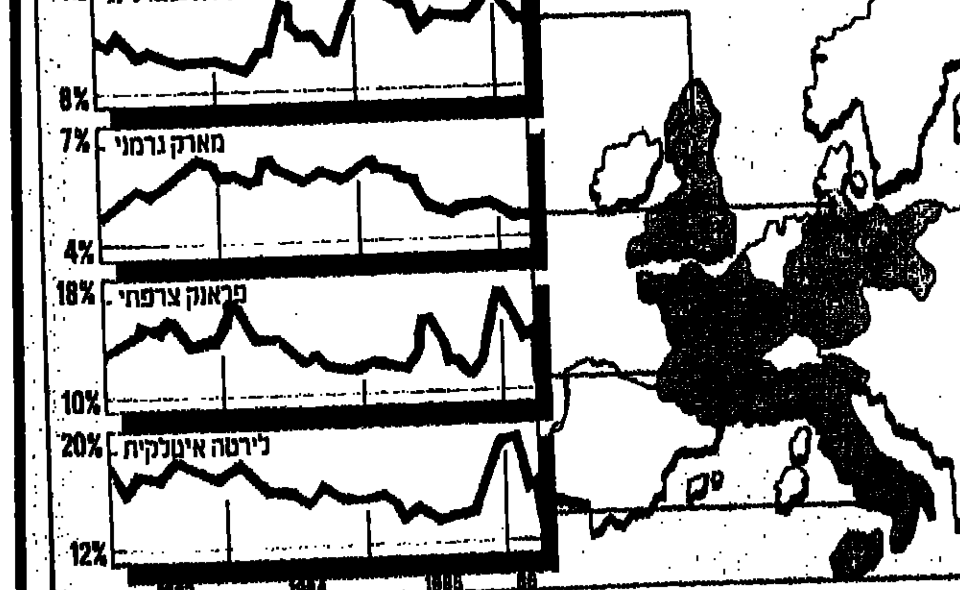

שערי מטבע חוץ ביום 1.5.86

המטבע	חשינוי	בנקנוטים – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות – לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	−0.007	1.44	1.50	1.44	1.51	1.44	1.50	1.4852	1.4668	1.4678	1.4862	1.4678	1.4863	1.4763
1 ליש"ט	−0.023	2.21	2.30	2.23	2.34	2.21	2.32	2.2828	2.2545	2.2700	2.2983	2.2534	2.2817	2.2698
1 מארק גרמני	—	0.66	0.68	0.66	0.70	0.65	0.69	0.6772	0.6689	0.6767	0.6852	0.6687	2.6771	
1 פרנק צרפתי	—	0.20	0.21	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2125	0.2098	0.2124	0.2151	0.2102	0.2128	
1 גולדן הולנדי	−0.008	0.58	0.61	0.59	0.62	0.58	0.61	0.6006	0.5981	0.5998	0.6063	0.5934	0.6008	0.5969
1 פרנק שווייצרי	—	0.78	0.82	0.79	0.83	0.78	0.82	0.8094	0.7993	0.8069	0.8170	0.7988	0.8088	
1 כתר שוודי	—	0.20	0.21	0.21	0.22	0.20	0.21	0.2111	0.2085	0.2096	0.2122	0.2079	0.2105	
1 כתר נורבגי	—	0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.21	0.2142	0.2115	0.2124	0.2151	0.2085	6.2111	
1 כתר דני	−0.003	0.18	0.19	0.18	0.19	0.17	0.19	0.1827	0.1804	0.1829	0.1852	0.1805	0.1828	0.1816
1 מארק פיני	—	0.29	0.30	0.29	0.31	0.29	0.31	0.2985	0.2948	0.2974	0.3011	0.2969	0.3006	
1 דולר קנדי	—	1.04	1.08	1.05	1.10	1.04	1.10	1.0712	1.0579	1.0645	1.0775	1.0657	1.0791	1.0721
1 דולר אוסטרלי	−0.001	1.01	1.11	1.05	1.12	1.05	1.12	1.0953	1.0818	1.0883	1.0968	1.0810	1.0946	1.0875
1 ראנד דרא"פ	−0.011	0.54	0.59	0.43	0.72	0.48	0.65	0.7188	0.7099	0.7104	0.7193	0.7104	0.7193	0.7138
10 פרנקים בלגיים	—	0.32	0.33	0.32	0.34	0.32	0.33	0.3519	0.8278	0.3312	0.3553	0.3283	0.3325	
10 שילינגים אוסטריים	—	0.98	1.97	0.94	0.99	0.93	0.98	0.3297	0.5256	0.9608	0.9728	0.9500	0.9620	
1000 לירטות איטלקיות	—	0.95	1.00	0.97	1.05	0.95	1.02	0.9613	0.9494	0.9858	0.9980	0.9766	0.9888	
100 ינים יפאניים	−0.015	0.85	0.88	0.86	0.90	0.85	0.98	0.9875	0.9783	0.8763	0.8875	8.6957	8.8051	0.8737
1 דינר ירדני	−0.020	4.12	4.38	3.90	4.21	4.02	4.24	0.8788	0.8679	—	—	—	—	4.1386
10 לירות לבנוניות	−0.003	—	—	—	—	0.04	0.06	—	—	—	—	—	—	0.5905
1 לירה מצרית	−0.004	0.78	0.82	0.79	0.84	0.79	0.84	—	—	—	—	—	—	0.7935

מערכת המחשב של הבורסה הניו־יורקית יכולה עתה לדעת מי עומד מאחורי כל עיסקה בניירות־ערך והאם ניצלו הסוחרים מידע פנימי, שניתן להם כ„טיפים" לא חוקיים; מי שרוצה לעשות מניפולציה במניות צריך עכשיו „לעבוד" קשה יותר

וול־סטריט '86: בלשים בבורסה

הבלשים של בורסת המניות בניו־יורק פונים כיום ל„היי טכנולוגי", במסגרת מאמציהם ללכוד את מפעילי המניפולציות בשוק, ואת מי שפועל על־פי מידע פנימי שקיבל מחברות שונות.

מאמצי הפיקוח של הנהלת הבורסה מסתייעים בשתי מערכות־מחשבים חדשות ומתוחכמות. האחת היא בנק־מידע שבו נשמרים תיקים על כל אחד ואחד מהמנהלים הבכירים של החברות הרשומות בבורסה. בתיקים אלה נכללות עובדות כמו מקומות מגוריהם של המנהלים, בתי־הספר שבהם רכשו את השכלתם, המועדונים שבהם הם מבלים, ומועצות המנהלים שבהן הם חברים. המערכת השנייה מאפשרת להנהלת הבורסה לעקוב אחר המשתתפים בכל עיסקה שבוצעה בבורסה – שהיא הגדולה ביותר במדינה.

מטרת המידע שבתיקי המנהלים היא לאפשר לחשוף קשרים בין אנשים פנימיים בחברות, שיש להם גישה למידע בעל ערך במניפולציה במניות – לבין אותם אנשים שנראה כאילו צברו רווחים תודות ל„טיפים" לא־חוקיים – למשל, אותם אנשים שרכשו מניות של חברה מסוימת, ממש לפני שנודע, כי מישהו מבקש להשתלט עליה.

עד כה, התקשו החוקרים לחשוף קשרים כאלו או לבססם. זאת, משום שרק מעטים מקרב מנהלי החברות משתמשים בשמותיהם בעת שהם נכנסים לעסקות על־סמך מידע שהגיע לידיהם. במקום זה, הם פועלים דרך בני־משפחה, מכרים או ידידים. „התיאוריה שלנו היא, כי בעלי המידע הפנימי מספקים אינפורמציה לקרוביהם, לעמיתים־לשעבר לספסל הלימודים, לשכנים, לשותפים במשחקי הגולף", אומר דונאלד סולודאר, ראש מעקב העסקות בשוק. דוגמא מאירת עיניים: פול תאייר, לשעבר מנכ"ל בחברת „ל.ט.וי." ופקיד בכיר במשרד ההגנה, הורשע לפני שנה באשמת מסחר במניות בהסתמך על מידע פנימי. הוא הואשם במסירת „טיפים" לאנשים רבים – בין השאר לסוכן מניות בעיר מגוריו דאל־אס, לידידתו ולרופא שלו.

עד כה, נאלצו החוקרים לשחזר את קשרי הידידות הללו בשיטה ידנית, תוך צירוף עובדה לעובדה – מלאכה מפרכת, במקרה הטוב. אבל החל מחודש זה, יכולה לה מערכת המחשב של הבורסה לקבוע אם יש קשר בין סוחרים מצד אחד לבעלי מידע פנימי מצד שני. למשל, „אם כולם חברים באותו מועדון, או אם כולם מתגוררים באותה שכונה", אומר סולודאר, בעל ותק של 21 שנה בבורסת המניות הניו־יורקית. לדבריו, הבורסה לא תעסוק בהפעלת בלשים לחטט בחייהם הפרטיים של אנשים, אלא תצבור את כל המידע שלה ממקורות פומביים.

בחודשים האחרונים, גם התקרבה הבורסה להשלמת מערכת „מעקב חשבונאי" אחר כל עיסקה שנרשמה בסרטי־המחשב שלה. עתה, נוסף לאיסוף מידע בדבר גודלה של כל עיסקה ומחירה – יודעת הנהלת הבורסה גם את הזמן המדויק שבו בוצעה, את שמות סוכני־הבורסה שביצעו אותה באולם המסחר, את זהות חברות המסחר שאותן מייצגים הסוכנים הללו, ואת זהותם המדוייקת של המוכרים ושל הקונים גם יחד.

מאז 1983, ניסתה הבורסה הניו־יורקית לשכנע את חבריה לנרב מרצונם מידע זה. אבל עד ספטמבר הושגה התקדמות איטית בלבד; ואז, הורתה ועדת הפיקוח על ניירות הערך והמסחר, כי החברות חייבות לספק את המידע, וקבעה שיעורי קנסות שיוטלו על מי שיסרב.

לעתים, המקרה שבו נעשה מסחר בהתבסס על שימוש במידע פנימי הוא שקוף לגמרי. למשל: בסוף דצמבר זינקו מניות „ר.סי.אי." בתוך יומיים מ־50 ל־63.50 דולר – ממש לפני ש„ג'נרל אל־קטור־ק" הגישה הצעה רשמית לרכוש את מניות ענק האלקטרוניקה היוניב במחיר 66.50 דולר למניה. אבל תודות למערכת החשבונאות החדשה, יוכלו המפקחים על העסקות בבורסה הניו־יורקית לשחזר את כל ההכרזות ואת דפוסי המסחר שקדמו לכל הצעה לרכישת־שליטה.

אם יימצאו תנודות בלתי־שגרתיות בשערי המניות או גידול לא סביר במחזור המיסחר במניה מסוימת – יוכלו מנתחי המערכות להגדיר תקופת־זמן ברורה, ולבקש מהמחשב לזהות אילו סוכני־מניות ייצגו את הקניינים הגדולים. „ואז נוכל ללכת, לדוגמא, ל„מריל לינץ'" או ל„אי.אף.האטון" ולבקש את שמות הלקוחות שנתנו להן פקודות באותה תקופה", אומר סולודאר. כשהשמות בידיהם, יוכלו בלשי הבורסה להתחיל לתור אחר קשרים חשודים כלשהם בין הקונים לבין אנשים בעלי מידע פנימי.

המערכת החשבונאית הזאת תוכל לסייע לא רק בחשיפת מקרים של סחר על־פי מידע פנימי, אלא גם באיתור ובחקירת ניסיונות אחרים למניפולציה במניות. בעצם העובדה שניתן יהיה לדמר מתי בדיוק התבצעו עסקות מסויימות – יוכלו המחשבים למצוא את מה שנקרא „עסקות כיבוס". כאן, שני צדדים מעוניינים קושרים ביניהם קשר להחלפת מניות במחירים מוסכמים, בתוך תקופת זמן קצרה – וזאת, כדי להגדיל את נפח העסקות ולעורר עניין במניה מסויימת.

הבורסה הניו־יורקית מסרבת לגלות כמה כסף השקיעה במערכת הפיקוח המתוחכמת. אולם לדברי סולודאר, הנתונים המבוססים על מידע ביוגראפי כבר החל להניב פירות. בהשתמשם במחשבים, הגיעו חוקרים לקשר אפשרי בין סוחר לבין מקור־מידע פנימי הקשור לעיסקה אחרת „בתוך 45 שניות" – מסקנה שקודם לכן היו עשויים להגיע אליה „רק אחרי עבודה של ימים ארוכים".

למרות כמה ניצחונות שכבר זכו בפירסומת רבה, ממשיכים סוחרי וול סטריט לגלות ציניות כלפי המלחמה שהכריזה הנהלת הבורסה על העסקות באמצעות מידע פנימי. לדעתם, אי־אפשר לנצח במלחמה זו. סביר, שיימצאו טיפוסים חכמים, שינסו לעקוף את המערכות החדשות. על־ידי פירסום מראש של היקף העסקות להרבה עסקות קטנות, שלא יעוררו חשד, או שישתמשו ב„אנשי קש" זרים.

פקידי הבורסה מודים, כי אי אפשר להשיג ניצחון מושלם במלחמה נגד סחר לא־חוקי בניירות־ערך. אבל, אומר עו"ד ראלף פראריה, שותף ב„רבווין ופלימרטין" וחבר ב„כוח המשימה" של לישכת עורכי־הדין למלחמה בסחר על־פי מידע פנימי, „המערכת החדשה של הבורסה בניו־יורק תהיה יעילה ביותר". השורה התחתונה היא, לפחות, כי מעתה „מי שירצה לגנוב יצטרך לעבוד קשה יותר" ולעתים תכופות, זה בסך־הכל מה שאכיפת־החוק אמורה לעשות.

שירות „יו.אס. ניוז אנד וורלד ריפורט", מיוחד ל„השקל שלך"

בוכים וקונים

ברבע הראשון של שנת 1986 נרשמה עליה של 11% ברמת המכירות של המסחר הקמעוני המאורגן, המשווק בעיקר מוצרים לצריכה אישית. נתון זה מתייחס לחנויות „שרשרת", לצרכניות, למרכולים ולסופרמרקטים למיניהם, בהם היתה עליה של 10% בהיקף המכירות גם בשלושת החודשים שקדמו לתקופת ינואר־מארס השנה.

אלה רק פרטים אחרים מסיכום עונתי שפורסם השבוע על־ידי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה על התנודות בענף משקי זה. מתברר, למשל, כי ברמת המכירות של מיצרכי־המזון היה ברבעון האחרון גידול של 8% לעומת הרבעון האחרון בשנה האזרחית החולפת. כל השינויים האלה מחושבים במחירים קבועים, לאחר ניכוי התנודות העונתיות הרגילות.

השינויים בסידרה זאת של מוצרים אינם משקפים בהכרח את כל השינויים בכלל־המסחר במוצרים אלה. כי זאת לדעת: קיים מעבר־קונים ממסגרת המסחר הרגיל למסגרת המסחר הקמעוני המאורגן. פתיחות חנויות חדשות ברשתות־השיווק השונות – כמו, למשל, בתקופה האחרונה בבת־ים, על־ידי ה„קואופ" (הריבוע הכחול), ובחיפה על־ידי ה„שקם".

יש גם לזכור, כי המכירות של מוצרי־צריכה אישיים במסגרת המסחר הקמעוני המאורגן מהוות בין 15% ל־20% בלבד מכלל ההוצאה לצריכה פרטית במשק.

לאור כל הדברים יש בוודאי עניין גם בנתונים השנתיים של היקף־המכירות במסחר הקמעוני המאורגן. ובכן, מסתבר, כי בסיכומה של כל שנת 1985 נרשמה עליה (ריאלית) של 8.6% ברמת המכירות של ענף מסחרי זה. הגידול המרשים ביותר היה דווקא בכלי־בית ומיטבח: 27.2% בהשוואה לשנה שקדמה לה.

גם בשנה שעברה שקדו תושבי המדינה על חידוש המלתחה. עובדה היא, כי היקף המכירות הקמעוניות של מוצרי טקסטיל והלבשה עלו (במחירים קבועים, כאמור) בשיעור של 20.7%.

העליה הצנועה ביותר, יחסית, בהיקף המכירות נרשמה במוצרים בני־קיימא: רק 5% בהשוואה לשנת 1984.

ללמדך, כי גם אשתקד היו אצלנו רבים וטובים ש„בכו"...קנו. ועוד איך.

אורלי שגב

בחיק הסטייקים

עונת האביב היא גם עונת הפיקניקים בחיק הטבע. מיטות־דשא, חורשות מצלות ואפילו שפת־הים הופכים בימים אלה – בעיקר בסופי שבוע – כר־פעולה לחובבי הגסטרונומיה שמתחת לכיפת השמים.

מערכת ריהוט מתקפלת, בצורת מזוודה, הכוללת שולחן־מתכת משולב בפורמייקה וארבעה כסאות מבד סרן, הכל תוצרת איטליה – נמכרת ב־95 שקל. אפשר גם לרכוש כל פריט בנפרד ואז יש לשלם תמורת שולחן־קמפינג (60 על 80 ס"מ), ממלמין, עם מסגרת מתכת, מיובא מהולנד, סכום של 5 שקלים. כיסא ממתכת, תוצרת איטליה, עולה 28 שקל ומאלומיניום, תוצרת הולנד – 54 שקל.

מערכת־בישול קומפקטית, הכוללת מחבת, קומקום וסיר קטנים, הכל מאלומיניום, תוצרת טייוואן, נמכרת ב־10 שקלים. מכשיר־גז נייד, ממתכת, תוצרת הארץ, נמכר בין 35 שקל למיכל בן 600 גרם, לבין 65 שקל למיכל בן 2.5 ק"ג. גריל מפח, תוצרת הארץ, עגול או מלבני, עם רשת, הניצב על רגליות, נמכר ב־37 שקל. המחיר עולה ל־100 שקל כשהוא עשוי מיציקה ומיובא מטייוואן ומרקיע עד 150 שקל כשהוא עשוי מנירוסטה ומיובא מגרמניה. שק־פחמים, בן 5 ק"ג, להזנת הגריל, עולה 5.5 שקלים.

מערכת כלי־אוכל, לארבעה אנשים, הכוללת צלחות, כוסות, סכו"ם, קופסאות־איחסון, מלחיה ופלפלית – והכל תוצרת הארץ – עולה 40 שקל. צידנית מפלסטיק, תוצרת הארץ, עם חומר מבודד, בקיבולת של 28 ליטר, נמכרת בקשת־מחירים הנעה בין 20 ל־35 שקל ובקיבולת של 45 ליטר – ב־58 שקל. מיכל־מים מפלסטיק, בקיבולת של 5 ליטרים, תוצרת איטליה, נמכר ב־30 שקל ומיכל של 8 ליטרים נמכר ב־37 שקל. מימיה, תוצרת הארץ, אפשר למצוא ב־6.60 עד 8 שקלים.

עוד אביזר שראוי להצטייד בו הוא התרמיל. תרמיל מניילון עולה 25 עד 50 שקל. מחירו של תרמיל מברזנט קשיח נע בין 30 ל־50 שקל – תלוי בעובי הבד. עם מסגרת מאלומיניום מרקיע מחירו ל־120 שקל. יש גם תיקי־נסיעה („צ'ימידאן" – בשפת העם), מקומיים, הנמכרים ב־36 עד 60 שקל – תלוי בגודל.

ועוד אביזר חיוני: האולר. חובב־פיקניק מושבע לא יוותר עליו, בשום פנים ואופן. אולר בן ארבעה חלקים, מנירוסטה, תוצרת אירלנד, נמכר ב־7 שקלים; אולר המורכב מ־11 חלקים, תוצרת יפאן, עולה 11 שקל ומנירוסטה – 21 שקל.

ראובן לייב

הודעה לבעלי המניות

ניתנת בזאת הודעה כי

האסיפה השנתית הרגילה של בעלי המניות של חברת שופרסל בע"מ תתקיים במשרדי החברה ברחוב רוטשילד 79, פתח־תקוה, ביום 5 ביוני 1986, בשעה 9.00.

על סדר היום:

1. דיון במאזן, בדו"ח רווח והפסד ובדו"ח רואי החשבון לתקופה 1.11.84—31.10.85 וקבלתם, אם ימצאו לנכון.
2. בחירת מנהלים.
3. מנוי רואי חשבון.
4. דיון בכל נושא בו ניתן לדון באסיפה מעין זאת, בהתאם לתקנות החברה. [illegible]

בפקודת מועצת המנהלים
ב. פולסקי — ליטבק, עו"ד
מזכירת החברה

פתח־תקוה, 2.5.86

בעלי המניות של החברה רשאים להשתתף ולהצביע באסיפה בעצמם או על־ידי בא כח, ובמקרה של תאגיד על־ידי נציג שהוכשר לכך כדין.

בהתאם לתקנות 71—65 לתקנות ההתאגדות של החברה ייחתם המסמך הממנה בא כח או נציג על־ידי בעל המניות הממנה או על־ידי תאגיד לפי העניין. יצוין את מספר סוג המניות אליו הוא מתייחס ויופקד במשרדה הרשום של החברה לא פחות מ־48 שעות לפני מועד האסיפה.

בא כח או נציג אינו חייב להיות בעל מניות בחברה.

מכרז

[illegible]

ב. זירת גוורים [illegible]

ג. על המציע להסקיר יחד עם הצעתו [illegible] ההצעה.

ד. ניתן לראות את הנכסים תוך תאום מראש עם [illegible]

4. אין החי"ם מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהיא [illegible]

5. המכירה כפופה לאישור ביהמ"ש.

א. רייזל, עו"ד
מנהל עזבון
[illegible]

הזמנה להצעות
לרכישת מכוניות

כונסי הנכסים של פ.י.ע. חברה בינוסית לתעשייה ומסחר בע"מ, עוה"ד מיכאל שפילמן וד"ר יוסף שוב, מבקשים בזאת הזמנות להצעות לרכישת המכוניות שפרטיהן כדלקמן:

1. פורד קורטינה פרטית מס. 130—816, שנת ייצור 1979.
2. פונטיאק פניקס מס. 81—541—11 שנת ייצור 1981.
3. אופל רקורד מס. 998—404, שנת ייצור 1977.

את המכוניות ניתן לראות בחניון בית אליהו, ברחוב אבן־גבירול 2, בתל־אביב.

הצעות יש להגיש למשרדו של עוה"ד מיכאל שפילמן בבית אליהו, רחוב אבן־גבירול 2, בתל־אביב — לא יאוחר מיום 9.5.86, בשעה 12.00.

אין כונסי הנכסים מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

תשלובת כיתן בע"מ
מכרז למכירת רכב

מוצעות בזה למכירה המכוניות כדלקמן:

סוג המכונית	מודל	מס' רישוי
1. וולבו 244	1978	342־1302 אוטומטית + מזגן
2. פיאט 124	1975	525־631
3. פיאט 124	1975	066־377

א. את המכוניות ניתן לראות בכיתן בע"מ, דרך הרצליה הישנה הוד־יוסף, מיום 4.5.86 עד 8.5.86 בין השעות 07.00—16.00.

ב. להגיש הצעות למחלקת הרכב במקום בצרוף המחאה בנקאית בשיעור 10% מערך ההצעה עד 9.5.86 שעה 12.00.

ג. אין אנו מתחייבים לקבל כל הצעה שהיא.

ד. הזוכה יעביר בעלות על הרכב תוך הזמן הנקוב בחוק. העברת הבעלות ע"ח הקונה.

DELTA דלתא גליל תעשיות בע"מ

למכירה
מכונות סריגה
ריב עגולות

18 תוצרת ג'ומברקה

לשם קבלת פרטים נא לפנות לדני להמן
טל. 987956/9 (04)

מסעדת העצמאות

רח' העצמאות 61 אור־יהודה
כניסה מצומת סביון.

* דגים בתנור
* כבד אווז
* מבחר שיפודים

פיתות וסלטים חופשי — על חשבון הבית

מבצע
ארוחה משפחתית (5 איש)
ב־25 ש"ח בלבד!

(10 שיפודים, שתיה משפחתית, צ'יפס גדול, 2 חומוס, סלטים וירקות חופשי)

פלסים — מכרז מס' 2/86

מוזמנות בזה הצעות לרכישת המכוניות המפורטות להלן כולן או מקצתן.

פורד אריקה 1300 + מזגן	מספר רישוי [illegible]
פורד אריקה 1300 + מזגן	מספר רישוי [illegible]
פיאט 131 1300	מספר רישוי [illegible]
מזדה פיקאפ 604	מספר רישוי [illegible]
פיג'ו 504 ג'י.אר. 1800 אוטומטי + מזגן	מספר רישוי [illegible]

את המכוניות ניתן לראות בשטח המפעל בקבוץ מרחביה מ־4.5.86 עד 10.5.86 בשעות 08.00—12.00.

את ההצעות יש להגיש בכתב במעטפה סגורה על גבי טפסים אותם ניתן לקבל במקום בצרוף צ'ק בנקאי לפקודת פלסים בע"מ בגובה 10% מערך ההצעה.

אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

יתר התשלום במזומן או בצ'ק בנקאי.

פלסים מפעל פלסטיקה
קבוץ מרחביה

כפר הדייגים „דוגית" (בהקמה)

לידיעת המכותבים מבצע ההרשמה בבית ציוני אמריקה
נדחה למועד שעליו תבוא הודעה חדשה.
הציבור מוזמן לערב

בנושאי ים

שיתקיים ביום א' — 4.5.86, בשעה 20.00 במלון „רמדה", רח' הירקון, תל־אביב
בתכנית:

* הקמת המועצה הציבורית לפיתוח וקידום משאבי הים.
* ערב ראיונות בהנחיית איתן דנציג
* ותצוגת אופנה מפוארת

כרטיסים במחיר — 10 ש"ח, להשיג בערב במקום פרטים: טל. 612675 — 03־296444

משפחות צעירות (ילידי 1949 ומעלה)

* מחפשים אתגר בעיצוב חייכם?
* מחפשים איכות חיים?
* מעוניינים לבנות את ביתכם בשיטת „בנה ביתך" בישוב כפרי צעיר ומבוסס?

בואו אלינו

לסלעית (איזור כפר־סבא)

פגישה עם המעוניינים תיערך בשבת — 10.5.86, בשעה 10.30 בישוב.
פרטים נוספים בטלפון: 052־36301

להתראות

יצרנים, יבואנים, משווקים בלעדיים

36,000 עובדים מאורגנים מחכים למוצרים שלכם

* דרושים מוצרים המתאימים לשיווק במשך כל השנה.
* דרושים מוצרים המתאימים לתחילת שנת הלימודים.

להתקשר לאיציק 03־623082

הודעה על מכירה

1) מוזמנות בזה הצעות לרכישת מחפר ליבהר דגם 922, שנת ייצור 1982, מס. מ.ע.ץ 31636.
2) ניתן לבדוק את המחפר לאחר תיאום, טלפון: 02־855756.
3) הצעות יש להגיש עד ליום 8.5.86 למשרד המפרק, עו"ד דוד ארנטט, שד' בן־מימון 26, ירושלים, טלפון: 02־630594.
4) המפרק אינו מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה או כל הצעה כלשהי ושומר זכותו לנהל מו"מ עם המעוניינים.

דוד ארנטט, עו"ד
מפרק החברה
א. רוטמן ושות' בע"מ
(בפרוק).

תכשיטנים שימו לב

בקרוב יוקם מרכז למכירת תכשיטים באזור התיירות של תל־אביב ע"פ שיטת JEWELLERY EXCHANGE

תכשיטנים רציניים המעונינים בהשכרת ביתן במרכז יפנו לת.ד. 307 הרצליה ב' 46103.

לחברה מסחרית בשטח המיקרו־גל והאלקטרוניקה

דרוש/ה

נציג לניהול מכירות רכיבים לחברות:

HUBER SUHNER
HARRIS MICROWAVE

החברות הן מהמובילות בשטח המיקרו־גל

כישורים מדרושים:

* הנדסאי או מהנדס
* ידע ונסיון בתחום המיקרו־גל
* ידע באנגלית

רצוי נסיון קודם

מ.ר.ב.ד. בע"מ
רחוב ז'בוטינסקי 54 רמת גן
736479, 732624, 738701 (דורית)

לחברת יבוא גדולה
דרושים:

מכנאים
למכונות כביסה

* לאחר שירות צבאי
* בעלי רשיון נהיגה
* בעלי נסיון של שנתיים לפחות

לפנות לטלפון 03־251172

לחברה לייבוא רכב
דרושה
פקידה
עם תעודת בגרות.
למשרה מלאה.
לפנות לענת
טל': [illegible]

לחברת תקשורת
אדם דינאמי

לקידום מכירות של מחשבים ואביזרי עזר לתקשורת מחשבים.

כישורים דרושים:

* נסיון קודם בענף
* שליטה באנגלית בע"פ ובכתב.
* כושר עבודה עצמאי
* בעל רכב

טל. [illegible]

לעיתפרה גדולה לסריגים
דרוש

מנהל ייצור

[illegible]

למתאים תנאים מיוחדים

טל: 03־827724

Audi VW

לצבאיים מובילים ישראל בע"מ יבואנים בלעדיים של פולקסווגן אודי
דרושים: 1. למחסן הארצי
פקיד/ה טכני/ת
בעל/ת ידע ונסיון בהפעלת מחשב
נא לפנות לאיזי אצא [illegible]
2. למחסני עיבוה
מלגזן
נא לפנות לחנוך [illegible]

לחברת נסיעות גדולה
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 2 עם נסיון
למשרה מלאה.

לקביעת ראיון נא לפנות
לטל: 03־249225 לחיה

קבוצת מפעלי „גלי"
מחפשת

מנהל לרשת בתי "גלי"

הכישורים הנדרשים:

1. נסיון קודם בניהול רשת חנויות
2. כושר ארגון וניהול לוגיסטי
3. רצוי רקע אקדמאי בניהול עסקים
4. גיל 40—30

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב יד בלבד, בצירוף קורות חיים ונסיון רלוואנטי לת.ד. 4429 רמת־אליהו 75143, עבור „מנהל".

סודיות מובטחת!

לאפרופו אילון בע"מ
למסעדות אפרופו בקניון אילון

דרושים/ות

• קופאים/יות • טבחים/יות • עובדי/ות דלפק

גברים ונשים יוצאי/ות צבא עד גיל 35
העבודה במשמרות: בוקר, ערב, שבתות וחגים

לפנות למירי במסעדות אפרופו בקניון אילון בין השעות 16.00—14.00.

דרושה

מזכירה מנכ"ל

הכישורים הדרושים:
בוגרת תיכון
גיל 40—30

נסיון קודם של 5 שנים לפחות בעבודה דומה
יכולת דיבור בשפה האנגלית
איזור מגורים: חולון—בת־ים—ראשל"צ

מועמדות בעלות הכישורים הנ"ל מתבקשות לפנות בכתב יד בלבד בצירוף קורות חיים ונסיון רלוואנטי לת.ד. 447 בפר־סבא.

לחיפרכל ראשל"צ
אזור התעשיה החדש
(מול נעלי גלי)

דרושות קופאיות

לעבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין

מועמדות מתבקשות לפנות למנהל החיפרכל, שד' לישנסקי 83 ראשל"צ.

לרמטקס מפעל לאריגה בבני־ברק

דרושים:

1. אורגים – עבודה במשמרות
2. שתאי – (שרר)

תנאי שכר טובים
אפשרות להשתתפות בשכר דירה
להתקשר לטלפון 03־705151

בי"ס תיכון התישבותי מקיף
אשל הנשיא
ד.נ. הנגב

דרושים מורים

לרגל הרחבת ביה"ס ידרשו מורים לשנה"ל תשמ"ז במקצועות הבאים:

1) — מתמטיקה
— פיסיקה
— אנגלית
— מחשבים
— סוציולוגיה
— ערבית

2) דרושים משגיחים
לבחינות בגרות החל מסוף חודש מאי 1986.

מועמדים בעלי השכלה ונסיון יפנו בכתב להנהלת ביה"ס אשל הנשיא ד.נ. הנגב, 85310.

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער

דרושים/ות מדריכי של"ח
(שדה, לאום, חברה)
לבתי־ספר על־יסודיים

מוצעת עבודה בעלת אתגר ועניין בהדרכה ובחינוך נוער בבתיה"ס העל־יסודיים בשנה"ל תשמ"ז בכל המחוזות.

יועדפו מועמדים/ות בעלי נסיון בהוראה ובהדרכה בידיעת הארץ.

יתקבלו גם יוצאי צבא בעלי דרגות בתפקידי פיקוד והדרכה ובעלי השכלה תיכונית, לפחות.

המעונינים [illegible]

1. מחוז הצפון – אגף הנוער/היחידה לשל"ח, קרית [illegible] טל' 72960־79/065.
2. מחוז חיפה – אגף הנוער/היחידה לשל"ח, רח' אנילביץ 20, חיפה טל' 04/521817, 04/620251.
3. מחוז המרכז – אגף הנוער/היחידה לשל"ח, רח' שוקן 18, תל־אביב טל' 03־831121־2.
4. מחוז תל־אביב – אגף הנוער/היחידה לשל"ח, רח' שוקן 18, תל־אביב טל' 03/831121־2.
5. מחוז ירושלים – אגף הנוער/היחידה לשל"ח, רח' דוד המלך 11, ירושלים טל' 02/23371־2.
6. מחוז הדרום – אגף הנוער/היחידה לשל"ח, רח' החלוץ 110, באר־שבע טל' 067/34141, 067/30877־8.

על המועמדים יהיה לעבור מבחני מיון, ראיון בפני ועדת קבלה ומבדקי התאמה שימשכו 3 ימים.

המועמדים שימצאו מתאימים יחויבו להשתתף בקורס הכשרה בחודשים יולי־אוגוסט בתנאי פנימיה מלאים.

המועמדים יחויבו בהשתתפות בהוצאות שהייתם במבחני ההתאמה ובקורס (פרטים ימסרו במחוזות).

מועמדים שיסיימו את הקורס בהצלחה יתחייבו לעבוד שנה אחת, לפחות, כמדריכי של"ח במסגרת משרד החינוך והתרבות.

דרושה
פקידה
לעבודה משרדית,
כתבנות מעולה
הכרחית
לפנות 03־376715
עד שעה 15:00

לחברת מחשבים גדולה
דרושים/ות

אנשי שיווק

לשיווק חומרה/תוכנה לכל הארץ.

* רכב יתרון.

לפנות לת.ד. 16310/12 תל־אביב

למפעל באזור המרכז דרושה

מעצבת לבגדי ילדים

בעלת ידע בתדמנות
סודיות מובטחת
לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 53124 ת"א.

לארדן חברה לשיווק רהיטים
דרושים
לאולם התצוגה בתל־אביב

* **מוכרות מנוסות**
לחצי משרה
נסיון בענף הרהיטים יתרון

* **איש מכירות**
צעיר ודינאמי עם ניסיון בענף הרהיטים
לפנות: טל. 03־200925

אוניברסיטת תל־אביב

בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
לרגל הרחבת המגמה התיכונית
דרושים

לשנת הלימודים תשמ"ז

* מהנדסי אלקטרוניקה ומהנדסי אוטומציה ובקרה.
* מורים/מורות למקצועות פיסיקה, תנ"ך וספרות, ביולוגיה – כימיה, אנגלית.

נא לפנות בכתב לבית הספר להנדסאים, רחוב האוניברסיטה 30 רמת־אביב, תל־אביב 69975 טלפון 414069, 420702.

טמפו

לטמפו תעשיות בירה בע"מ
סניף נתניה
דרושים

* **סגן מנהל סניף**
הכרחי ניסיון מסחרי וארגוני קודם דומה
רצוי בענף המזון

* **מחסני תוצרת ומלאי**
השכלה תיכונית, יועדפו בוגרי קורס משקי אפסנאות ונסיון בעבודת מחסנאות דומה

* **מחלקי תוצרת**
בעלי רישיון נהיגה מעל 15 טון, ותק בנהיגה 3 שנים

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למר ירמיהו בר יוסף טל' 053־58131

לארדן חברה לשיווק רהיטים
דרושים
לאולם התצוגה בחיפה
מוכרות מנוסות

לפנות: חנות "ארדן" במגדל הנביאים לאסנת.

לארדן חברה לשיווק רהיטים
דרושים
לאולם התצוגה בצריפין

מתאם משלוחים

צעיר ודינאמי, כושר ארגון לתאום ואספקת משלוחים ללקוחות ממחסן הרהיטים במפעל
לפנות: 08־229666 לאריה בלקין

טמפו

לטמפו תעשיות בירה בע"מ
סניף חולון
דרושים

מחלקי תוצרת

בעלי רישיון נהיגה מעל 15 טון, ותק בנהיגה של 3 שנים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למח' כח־אדם טל' 03־800131

משרות לבכירים
ב.ב. שרותי ניהול

ת"ד 2297 נתניה 42122, 053־34515
ת"א, ארלוזורוב 198ב', 03־257870

המוסד החינוכי בקבוץ גן שמואל

מעונין במורים לכיתות ז־יב'

במקצועות: מתמטיקה – פיזיקה, היסטוריה, ספרות ולשון.

המעונינים יפנו בטלפון: 063־209878

לשברון דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות
סוג 2 לפחות

עם נסיון של 3 שנים בהנהח"ש
לפנות בכתב בפרוט קורות חיים עם המלצות לפי הכתובת:
שברון, רחוב אלפסי 13 תל־אביב

לבי"ס תיכון עיוני ברמת־גן
דרושים

מורים

* למחשב * מתמטיקה * פיסיקה * כימיה * ביולוגיה * ערבית * הסטוריה * תנ"ך * התעמלות.

מועמדים בעלי הכשרה מתאימה יפנו בכתב לת.ד. 8005 רמת־גן או לטלפון 722109 – 719337

ל"ארסיטו־שמט"
בית אופנה
דרושים:

1) **מודליסטית** – מומחיות בטריקו ואריג. נסיון הכרחי.
2) **סוכן/ת מכירות לדרום**
הכרחי רכב ונסיון בשיווק.
3) **מבקרת איכות מעולה**

טל. 03־651761, 03־653276.

בלו־בנד תלמה
דרוש/ה
מזכירה
עברית אנגלית

* השכלה תיכונית ומעלה
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורין, כולל הדפסה וניסוח מכתבים
* נסיון בעבודות מזכירות אנגלית עברית כולל הפעלת טלקס.

המעוניינים/ות יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם ת.ד. 707 חיפה 31006.

מוכרות/ים
דרושים מייד
לנעלי עזורי

בתל אביב, חיפה ורמת גן לחצאי יום או יום מפוצל שלם
עדיפות לבעלי נסיון

נא להתקשר 296795, 03־296601 לאליהו או זהבה

לחברה ארצית
דרושים:
לסניפינו בירושלים ובת"א

אנשי מכירות בחנות

* נסיון קודם הכרחי
* אחרי שרות צבאי

נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לת.ד. 23032, ת"א מיקוד 61230 עבור "מס' 242".

למפעל טקסטיל בפתח־תקוה
דרושים:

* **אחראי/ת מחלקת גמר וביקורת טיב**
בעל/ת נסיון בניהול צוות עובדים.

* **אחראי/ת מחלקת גזירה**
בעל/ת נסיון בגזירה ובניהול צוות עובדים.

סודיות מובטחת
לפנות בכתב יד בפירוט נסיון קודם למחלקת כח אדם ת.ד. 3333 פתח־תקוה.

למוסד במרכז הארץ
דרושים

1. מהנדס אלקטרוניקה - חשמל
2. מהנדס הבטחת־איכות

בעל רקע בהנדסה כימית או הנדסת פלסטיק.

קורות חיים יש לשלוח לת.ד. 39020 תל־אביב

לחברה קבלנית לבנין ופתוח בע"מ
דרושים

לעבודה במתקן בטחוני באזור ת"א
יהודים ללא עבר פלילי

1. פועלים כלליים נמרצים
2. מניחי צנרת תת־קרקעית
3. רתכי צנרת

העבודה במשמרות וכוללת שעות נוספות
להתקשר: 03־616114

לחברת בניה ארצית
דרוש

מנהל עבודה

בעל נסיון בעבודות שלד וגמר לאזור הערבה
נא לפנות ת.ד. 21288 תל־אביב
מיקוד 61612

למועדון שכונתי בהרצליה
דרוש **רכז רציני**
לעזרה בהכנת שיעורים
וכן דרושים **מדריכים חברתיים**
לקייטנות בקיץ
טלפון: 052־557034 (אלי או אביגיל)

לחברה קבלנית
דרוש
מנהל עבודה
מנוסה
לעבודות גמר באיזור בני-ברק
טל: 03-220270, 03-233181

לחברת שיווק באיזור לוד דרושים
* **מנהלת חשבונות** סוג 3
* **פקידה ראשית**
דרישות התפקידים:
1. ידע ונסיון בהפעלת מחשב
2. נסיון קודם של שנתיים לפחות
3. אזור מגורים לוד רמלה

למשרד מהנדסי קונסטרוקציה דרוש/ה
הנדסאי/ת או טכנאי/ת
לעבודות שרטוט קונסטרוקציות בטון ופלדה ומבעלי נסיון של שנתיים לפחות בעבודה מעשית באזור
לטלפן מיום א' בשעות 09.00-16.00
03-219651
03-235144

לבית מרקחת בצפון ת"א
דרוש/ה
רוקח/ת
03-455198, 03-418581

למוסך פולקסוואגן יפו
דרושים
מכונאים מנוסים
מחסנאים
832268

דרושים
חופרים
(בעלי טרקטור)
לחפירת 2000 מ"ק אדמה בתל-אביב, הזקוקים לאדמה ו/או תמורת חלק מהתוצאות.
טל: 03/281437.

מנהל כח אדם –
מסור מודעתך ב דחוף
ב דחוף תקבל יותר

לפרטים נוספים: תל-אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4 אריה טל
04-662571-2

שופר-סל
דרושים
עובדי מאפית
לסניפינו:
היפרכל פתח-תקוה – מול בלינסון;
רמת-אביב – רח' טאגור 38;
רמת-השרון – רח' אוסישקין 5.
נא לפנות למנהלי הסניפים במקום.

לחברת ישראדיסק בע"מ
יצרני ומפיצי ספרקלטת
לרגל התרחבות
דרושים
סוכני מכירות
* בכל רחבי הארץ
* תמורה גבוהה וקבועה עבור מאמצים גדולים
* עדיפות לבעלי רכב מסחרי
נא לפנות לטלפון: 03-201352

לבית מרגוע בסביבות ירושלים
דרושה
אחות [illegible]
מגורים במקום – הכרחי.
להתקשר בשעות הבוקר [illegible]

לחברה גדולה באיזור תל-אביב
דרוש
מנהל חשבונות בכיר
לתפקיד חשב ומנהל חשבונות ראשי.
רצוי נסיון קודם בענף המלונאות.
נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ונסיון קודם ל„רביב" יחסי ציבור, בוגרשוב 5/א' תל-אביב 63808 עבור חשב.

מפעל קיבוצי חדש
בגליל המערבי
מחפש
מנהל חשבונות ראשי
הכרחי נסיון קודם בתעשיה
נא לפנות בצירוף המלצות וקורות חיים לת.ד. 7095 תל-אביב 61070 עבור מס. 215.

דרושים
מאבטחים
1. לעבודה קבועה
מתאים גם לסטודנטים.
שכר: 700 ש"ח נטו + הסעות
* עד גיל 35.
* שרות צבאי מלא.
* פרופיל 65 ומעלה.
* רשיון נהיגה — יתרון.
2. למבצע אבטחה חד-פעמי.
תשלום גבוה.
* מגורים בגוש דן, כפר סבא ורעננה.
ועדות קבלה תתקיימנה בימים ראשון ושני (4—5.5.86), בשעות 10.00—16.00, ברח' שפ"ר 16 תל-אביב (ליד שוק הכרמל). נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ו-2 תמונות.

אסטרונאוטיקס
קניין/ית
לרכש רכיבים אלקטרוניים בארץ ובחו"ל
* רקע טכני באלקטרוניקה
* ידיעת השפה האנגלית.
* נסיון קודם ברכש במפעל תעשייתי.
* הכרות שוק הרכיבים הצבאיים.
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמדים המתאימים.
סודיות מובטחת.
לפנות לאסטרונאוטיקס אגף הארגון רח' חיוקון 23 בני-ברק ת.ד. 887 מיקוד 51261 או טלפונית 03-784212.

למפעל D.P.A. באריאל
דרוש
איש רכש-קניין
* בעל נסיון של 3 שנים לפחות
* השכלה בשטח האלקטרוניקה (עדיפות לטכנאי)
* עדיפות לבעל רכב
* עדיפות לתושב המקום או הסביבה
לפנות טלפונית 03-253350 או 03-219730

---

1. לחברה מסחרית
דרוש
סגן-חשב
א. הכישורים הנדרשים:
1. ידע בניהול מערכת הנהלת חשבונות דולרית
2. ידע בעריכת דוחות כספיים דולריים
3. רקע במיסוי
4. יתרון לידיעת השפה האנגלית
5. נסיון ניכר של שנתיים לפחות בתחומים דומים.
ב. מקום העבודה – תל-אביב

2. לחברה ציבורית העוסקת בתחומי תעשייה עתירת-ידע ומסחר
דרוש
סגן-חשב
א. הכישורים הנדרשים:
1. ידע בניהול מערכת הנהלת חשבונות דולרית
2. ידע בעריכת דוחות כספיים דולריים
3. נסיון בניהול מו"מ עם גורמי חוץ
4. נסיון בעבודה עם מרכז השקעות, מדען ראשי וגורמים ממשלתיים ואחרים
5. רקע במיסוי
6. יתרון לידיעת השפה האנגלית
7. נסיון ניכר של שנתיים לפחות בתעשייה ובתחומים דומים
ב. מקום העבודה — תל-אביב
פניות (בכתב-יד בלבד) המתארות את הרקע והנסיון המתאימים יש לשלוח לת.ד. 3124 תל-אביב (מיקוד [illegible]) ולציין ע"ג המעטפה עבור: סגן-חשב לחברה מסחרית
או: סגן-חשב לחברה תעשייתית עתירת ידע.

לחברת יצור ושיווק ידועה המרחיבה פעילותה
באזורים: תל-אביב והמרכז, ירושלים, באר-שבע, חיפה והצפון
דרושים
1. **איש מכירות**
למשרה מלאה
2. **אשת מכירות**
לחצי משרה
הכישורים הדרושים לשתי המשרות: גיל 25—40, הופעה נאה, בעל/ת רכב, כושר מסחרי ונסיון במכירות.
נא לפנות לאהובה 03-262047.

ש.ח.פ. ישראל
דרושים לעבודה
* **מפ"טים**
(מחסנאים טכניים)
נא להתקשר בטלפון 231036

פרוייקט מערכות לתעשייה
מקבוצת כלל אלקטרוניקה בע"מ
דרושים
* **מהנדס מכונות מעולה**
לתפקיד ראש צוות מכניקה
כישורים: נסיון מוכח של 7 שנים לפחות בתעשייה עתירת-ידע; נסיון בתיכנון מערכות הנעה מדוייקות ומערכות אופטו-מכניות.
* **מהנדס אינטגרציה**
כישורים: מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון של 4 שנים לפחות בתחום מיקרו-מחשבים; נסיון באלקטרו-אופטיקה יתרון.
תפקיד וכלול: עבודה עם מערכות המשלבות טכנולוגיה אלקטרו-אופטית עם מיחשוב בזמן אמיתי.
* **מזכירה מעולה**
כישורים: בעלת כושר ארגון, עצמאות ונסיון בניהול משרד; יכולת הדפסה עברית-אנגלית; כושר התבטאות מושלם באנגלית (דיבור וכתיבה).
* 5 ימי עבודה בשבוע *
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצרוף קורות-חיים ונסיון אל אבי ברק, „כלל אלקטרוניקה — פרוייקט מל"ת ת.ד. 385, רחובות 76102.
רק מתאימים יענו. סודיות מובטחת.

לתשלובת כיתן בע"מ בחדר יוסף תל-אביב
דרוש/ה
ראש מדור ספקים בהנהח"ש
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בהנהח"ש כולל אחריות על צוות עובדים.
עדיפות לבעלי ידע במיכון.
נא לפנות בכתב-יד עם פרוט תולדות חיים ונסיון למחלקת הנאי-שירות בכיתן, ת.ד. 2117 תל-אביב [illegible]

דרושה
קלדנית
בעלת נסיון, ידע באנגלית, לאחר שירות צבאי לשעות אחה"צ 15:00 עד 19:00 "המדפיס" בע"מ טלפון [illegible]

למשרד מדידות בקרית-אונו
דרוש/ה
שרטט/ת מדידות
טלפון [illegible]

למפעל מתכת בחולון דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת בקרת איכות
* טכנאי/הנדסאי מכונות
* נסיון בבקרת איכות בעיבוד שבבי
תנאים טובים למועמד המתאים
טל. 03-800066

למוסך מרכזי גדול
דרושים:
1. **בוחני רכב**
2. **מכונאי רכב**
פיגו טלבו וסיטרואן
3. **חשמלאי רכב**
ברמה של שלב 3
עובדים מנוסים מתבקשים
לפנות לטל. 9—779111

דרושים
סוכני מכירות
לחברה העוסקת במכונות לעבוד שבבי.
טלפון 03-370396

למרפאה גדולה ומודרנית ביבנה
דרוש/ה
רופא/ת שיניים
מנוסה
תנאים טובים למתאים/ה
לקביעת פגישה נא להתקשר טלפון: [illegible]

הגג
לביטוח
מהגדולות והמבוססות בענף הביטוח
דרוש לנו
• מתמיד, הרוצה להצליח בעסק עצמאי.
• מנהיג, בעל אופי ורצון חזק המסוגל לנהל שיחה חופשית.
אנשי מקצוע מנוסים יכשירו אותך בדרך הטובה ביותר להצלחה בקורס **ביטוח חיים וביטוח כללי**, כולל הכנה לבחינות האוצר.
אפשרות קידום לתפקיד ניהול, מכירות ופיקוח.
הכנסה גבוהה מותאמת למאמץ ולכישורים אישיים.
אם אתה מעל גיל 23 צלצל עוד היום
03-222203 03-242142
MENORAH INSURANCE COMPANY LTD. מנורה חברה לבטוח בע"מ

למיניקס – מערכות ומחשבים בע"מ
דרוש:
מחסנאי
דרישות התפקיד:
* נסיון בניהול מחסן-שירות ממוחשב של חברת מחשבים.
* ידיעה טובה של אנגלית טכנית.
* בעל יוזמה.
* רקע באלקטרוניקה – יתרון.
נא לפנות בכתב יד עם פרוט קורות חיים ונסיון קודם לכתובת:
מיניקס, בית מרכזים, רח' משכית, הרצליה 46733.
מועמדים מתאימים בלבד יענו.
minix
7 שנות נסיון בשווק מערכות מחשבים וציוד היקפי למחשבי דיגיטל.

למועצה המקומית באר-יעקב דרושים
שני עובדים סוציאלים
במשרה מלאה
לעבודה כוללנית ופרויקטים מיוחדים
בעלי השכלה בעבודה סוציאלית יפנו למועצה המקומית עד ה-9/5/86 בטלפונים בבוקר 08-225083 ובערב 08-471536 לשם קביעת ראיון

לחברה ציבורית גדולה
בעלת היקף פעילות ארצי
דרוש
מנהל חשבונות בכיר
לתיאום בין הנהלת חשבונות ליחידת המחשב.
כישורים נדרשים:
* מנהל חשבונות מדופלם
* נסיון של 5 שנים לפחות בכל תחומי הנהלת החשבונות
* ידע ונסיון נרחב בעבודה עם מערכות ממוכנות
* יכולת להגדיר משימות של הנהלת חשבונות למנתחי מערכות
יש לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 33038
תל-אביב ולציין: אגף הכספים

לקונצרן מזון מהמובילים בארץ
דרוש
מנהל מערכת הפצה עצמית
בכפיפות ישירה לראש אגף השיווק
דרישות וכישורים:
* תושב גוש דן * השכלה אקדמאית * הכרחי נסיון בהפעלת מערך מכירות ולוגיסטיקה לפחות של כ-4 שנים, רצוי בתחום המזון ו/או מוצרי צריכה. * כושר מנהיגות ויחסי אנוש * כושר ניהול מו"מ * כושר ארגון ופיקוח * גיל עד 45
רק מועמדים העונים על כל הדרישות ייענו.
סודיות מובטחת!
נא לפנות לת.ד. 1469 תל-אביב 61014 עבור "מנהל".

המשביר המרכזי
איזוקו
דרוש:
מעתד מלאי
לחלקי חלוף לרכב
ידע של השפה האנגלית לקריאת חומר טכני.
ידע בשימוש במערכות מחשב.
תושב גוש דן.
על המעוניינים לפנות טלפונית לקביעת ראיון אל המשביר המרכזי, מח' המנגנון. טל. 03-389476.

לחברת בנייה ארצית
דרוש
מנהל מכירות ושיווק
תתפקיד:
ניהול מח' המכירות של החברה, תאום מדיניות שיווק ומחירים, ניתוחי שוק ופיתוח שווקים, הפעלת צוות מכירות, כושר ניהול מו"מ מסחרי.
הכישורים:
נסיון מעשי ממושך במכירות ובשיווק – רצוי בענף הבנייה למגורים, יוזמה, מרץ ויכולת קבלת החלטות.
ידיעת מספר שפות - יתרון. מגורים בת"א והסביבה חובה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בלבד בציון קורות-חיים, נסיון קודם, שכר מבוקש ומס' טלפון לתקשורת אל "מנהל מכירות ושיווק" ת.ד. 4104, תל-אביב 61040.
סודיות מלאה מובטחת

HORON
הורון מערכות בע"מ
בקרה תעשייתית ורכיבים.
מפיצים בלעדיים ל-OMRON יפן
חברה צעירה ודינמית העוסקת בתיכנון, ביצוע, והקמה של מערכות בקרה תעשייתיות משולבות בבקרים מתוכנתים תוצרת OMRON מחשבים – מתרחבת
דרוש
איש מכירות בכיר
לבקרים מתוכנתים
בעלי נסיון בלבד. יפנו טלפונית החל מיום א' [illegible]
נמנה על קבוצת כלל מחשבים וטכנולוגיה

סימולוג היא חברה ישראלית אמריקאית אשר פתחה מאיץ לסימולציות לוגיות המהיר ביותר בעולם
לסימולוג דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה/ מחשבים
מעולים ביותר
לצורך תמיכה בלקוחות החברה בארץ ובחו"ל
כישורים נדרשים:
* שליטה מלאה בתכנון לוגי ספרתי
* נסיון מעשי בתכנון מעגלים – רצוי VLSI
* ידע והבנה ב-CAE בכלל וסימולציות בפרט
* נסיון בכתיבת תוכנה
* שליטה מלאה באנגלית
התפקיד כרוך בשהייה של שנתיים בחו"ל ולאחר מכן השתלבות במו"פ בארץ.
אנא פנה/י בכתב יד בצרוף תולדות חיים, לת.ד. 720 הרצליה.

לחברה לעמילות מכס ותובלה בינלאומית
דרושים
1. פקיד רישוי לעבודה בלוד
2. פקיד רישוי לעבודה באשדוד (רצוי תושב העיר)
3. פקידת יצוא ימי עם נסיון
4. מזכירה עם ידע טוב באנגלית כולל הדפסה.
"חבל – שרותי יבוא ויצוא בע"מ" 03-335071 – לאלי

כפר המכביה
מלון, מרכז קונגרסים וספורט
למלון החדש בכפר המכביה
דרוש/ה
מקדם/ת מכירות
* בעל נסיון במכירות ושווק במלונות
* בעל/ת קשרים עם סוכני נסיעות ומארגני קבוצות
* שליטה באנגלית ועברית – שפות נוספות יתרון
רק העונים על הדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות טלפונית לכפר המכביה טל. 716704, 03-768252.

למפעל בת"א
דרושים
1.**מסגר רתך**
2.**מסגר אחזקה**
3.**מסגר כלים**
נא לפנות לטלפון 03-478121 בין השעות 08.00-15.00.

לחברת ביטוח בחולון
דרושות בדחיפות
1. **פקידת תביעות**
עם נסיון רצוי בוגרת המכון
2. **מכינת פוליסות**
המנוסה בקבלת עסקים
נא לפנות טלפונית: 03-889446

לבית קפה בתל-אביב
דרוש
אחראי משמרת
טלפון 03-255447

לחברת ביטוח בראשון-לציון
דרושות
* **מקבלת עסקים** – חתמת עם נסיון בלבד.
* **פקידת תביעות** – עם נסיון בלבד
* **פקידה לביטוח חיים**
* **נערה לעבודות תיקיה ושליחויות**, ידע בהדפסה הכרחי.
נא לפנות החל מיום א' 03-955822

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי
המחשב
אותך אנחנו מחפשים!!!
חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)
אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

למכון מחקר ופיתוח דרושים:
1. **מתמטיקאי שימושי** – ידיעת שפות מחשב הכרחית.
2. למעבדה נוירופיזיולוגית
דרוש/ה
טכנאי/ת
לעבודה הכרוכה ברישומים אלקטרופיזיולוגיים. (תנועות עיניים א.א.ג) לבעלי נסיון קודם ורכב יתרון.
לפנות למכון לבריאות העובד ושיקומו ע"י בית החולים לוינשטיין, רעננה טלפון 052-445103 ת.ד. 3 רעננה 43100

קולורקארד – הפקות גרפיות
דרושים
נשים וגברים – כנציגי מכירות באזורי המרכז והדרום
(מחדרה ועד אילת)
למוצר פרסומי – להיט חדשני ואטרקטיבי
אפשרות להכנסה גבוהה + תמריצים
הכשרה במכירות תינתן במידת הצורך
טלפונים 223250, 03-226263

מועדון רחובות
לספורט תרבות ונופש
דרוש
מנהל מועדון
הכישורים הנדרשים:
* כושר ניהול ואירגון
* עבודה עם קהל
* ידע טכני
* משרה מלאה
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות-חיים לת.ד. 1721 רחובות

לחברת השקעות דיסקונט
דרושה
מרכזנית / כתבנית
*נדרש ידע בסיסי באנגלית.
*יכולת הדפסה באנגלית / עברית.
*למשרה חלקית בשעות אחה"צ (א' – ה' 15.00–19.00).
נא לפנות טלפונית לשולה ברק, טל' 03-612571

לבית מרס בת"א
דרושה טלפנית
לשעות אחה"צ
לפנות לאדריאן טל' 03-836181

אנו יודעים להעריך עובד טוב
ביח"ר מסודר לסריגה מחפש
גהצן מקצועי
אשר יזכה לתנאים מעולים.
אנו מוכנים גם להכשיר לעבודה בחור צעיר וחרוץ.
לקביעת ראיון נא להתקשר "עומר" – טל. 03-373707 בין 10.00–16.00.

שופר-סל
לסניפנו בגוש וברחובות
דרושים
* **מנהלי מחלקת כלי בית** בעלי נסיון.
* **עובדי/ות מחלקת כלי בית** התפקיד כרוך במכירות בסניפי גוש דן.
* **מנהלת מחלקת הלבשה.**
מועמדים מתבקשים לפנות ביום ראשון (4.5.86), בין השעות 09:00–12:00, למר חנוך נדלר – בית שופרסל, רח' רוטשילד 79, פתח תקוה. אוטובוסים 49, 50, 51, 62, 66.

ברטר המסלקה הישראלית לסחר חליפין בע"מ
BARTER
המתמחה בניהול עסקאות ברטר בין 450 חברות מובילות בארץ.
דרושים:
אנשי מכירות
כישורים נדרשים:
נסיון במכירות של שנתיים לפחות.
יכולת ניהול משא ומתן עם דרגים בכירים.
גיל: 25-35
לפנות בשעות העבודה לטלפון: 03/662780 או 03/650620

לחברה קבלנית
דרוש
מודד
לעבודה באיזור המרכז
03-615114

מערכות תיעוד (1982) בע"מ
מחפשת: **מהנדסים וטכנאי אלקטרוניקה כתבים טכנים מנוסים**
להכנת ספרות טכנית לציוד קשר מתקדם
נא לפנות בכתב לת.ד. 2177 חולון מיקוד 58120
– סודיות מובטחת –

למפעלי מתכת ועץ
דרוש
מבלטן
בעל נסיון
לפנות
בשעות העבודה
08-412266

מתפנה ב-15/5
מנהל מכירות
בעל יוזמה וקשרים, דובר שפות
בהצעות ת.ד. 6100 הרצליה

למשרד רו"ח
דרוש
מבקר
עם נסיון
טל: 03-291195

לחברה תעשייתית
בפ"ת
דרושה מזכירה
רקע בהו"ח, יכולת ניהול משרד, רצוי רכב
טל. 9232174, 9231956
מיום א' לאורנה

שופר-סל
לגוש דן
דרוש
ירקן מנוסה
לניהול מחלקת ירקות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית לחברת קטיף בשוק הסיטונאי רח' החשמונאים ת"א; ביום א' 4/5/86 בין השעות 9.00 – 11.00

לאודיס בע"מ
דרושים/ות
* **מזכירה למנכ"ל**
* **אחראית למרכזיה + פקידות**
* **חרט, רתך ופועלי ייצור**
תנאים טובים
לפנות לטלפון:
052-564513

דרוש
מנהל חשבונות
עם נסיון
בתחומים הבאים:
1) ניהול עצמאי של מערכת הנהלת חשבונות ממוחשבת.
2) מערך משכורות ממוחשב.
3) ניהול מערכת גביה.
נסיון של 5 שנים לפחות הכרחי.
טלפונים: 210149, 258052

OPHIR
CONVENTIONS
REQUIRES
ASSISTANT
SECRETARY
TYPIST
FOR INTERESTING FULL TIME POSITION. ENGLISH MOTHER TONGUE, FAST AND ACCURATE TYPING. METICULOUS WORKER.
PLEASE APPLY TO EDNA KENNAN 03-209777 from sunday.

לחברת אופנה:
דרושה
עובדת נקיון
אחראית ומנוסה
07:00 – 14:00
תנאים טובים + המלצות
טלפון:
03-835154
לדורית.

תיא תמרוקי ישראל בע"מ
דרוש ה
רוקח/ת כימאי/ת בכיר/ה
רצוי עם נסיון קודם בתחום התמרוקים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 1483 ת"א 61014
סודיות מובטחת

דרושים
בוגרי ב"ס מקצועי בעיבוד שבבי
חרט, כרסם או **משחיז**
בעלי נסיון בין הגילאים 30–25 שנה השואפים להגיע לרמה מקצועית מעולה בענף עיבוד שבבי.
אנחנו מפעל לעבוד שבבי
הכולל ציוד אוטומטי משוכלל ומתוחכם.
מאפשרים התקדמות למועמד המתאים בהדרכה, ניסיון טכני בלימודים במפעל או בקורסים למיניהם להשתלמות המקצוע.
רצוי ידע בשפות אנגלית גרמנית.
המתגוררים באיזור גוש דן
נא לפנות בכתב יד, בצרוף תולדות חיים ונסיון קודם ת.ד. 35045 ת"א 61350

לסוכנות ביטוח גדולה
בתל-אביב
דרושים:
1. **פקיד/ה** למחלקת תביעות, נסיון הכרחי.
2. **פקיד/ה** כספים עם נסיון בהוראות קבע, ו/או הנהלת-חשבונות.
3. **עובד/ת** למחלקת התיקיה.
בפרטים: לפנות לתמי טל: 03-210022 מיום א'

למושב בשרון
דרוש מנהל מפעל
הכישורים הנדרשים:
א. נסיון בניהול מפעל יצרני.
ב. נסיון בשווק וניהול פיננסי.
נא לפנות בשעות הערב ובשבת:
052-447964, 052-29776, 052-29106
סודיות מובטחת

למעבדת צילום
דרוש
שותף פעיל
רק בעלי מקצוע עם נסיון מוכח ייענו. תנאים מצויינים
טל. 052-61132 בערב.

מפעל לייצור רהיטים
מחפש
סוכן מכירות דינמי ומוכשר
לפנות בכתב יד ל – ת.ד. 676 רמת גן, מיקוד 52106
סודיות מובטחת

למשרד יבוא/שיווק
מזכיר/ה
עם פלפל, שליטה מושלמת באנגלית ועברית כולל הדפסה וניסות
03-237081, 03-231571

דרוש
מתדלק מנוסה לתחנת הדלק
"נורית" אזור-התעשיה החדש ראשל"צ
03-9610222

שופר-סל
לסניף ערד דרוש
מנהל מחלקת ירקות
מועמדים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' ירושלים פינת אליעזר בן-יאיר, ערד.

רשות שדות התעופה בישראל
דרושים
בחורים/ בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן-גוריון
העבודה מוצעת למשרה מלאה בלבד ואינה מוצעת לסטודנטים.
תקופת החוזה – מינימלית – שנה.
תנאי קבלה:
* לאחר שירות צבאי
* 12 שנות לימוד
* דוברי אנגלית ברמה גבוהה (ראיון הקבלה ייערך בשפה האנגלית);
* מצב בריאותי תקין;
* ההופעה נאה;
* מגורים באיזור גוש דן חובה לתקופת החוזה;
המעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תיתחיים ועדת הקבלה במנהלת נמל התעופה בן-גוריון, בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם הנכנסים). ביום ב' – 5.5.86 בין השעות 08:30 – 14:00.
הערה:
הרשמת המועמדים החל בשעה 06:00 ותסתיים בשעה 08:00. ההרשמה תתבצע ע"י נציגי ועדת הקבלה בלבד ותכלול אך ורק מועמדים הנוכחים פיזית במקום ועונים לתנאי הקבלה. לא תהיה התחשבות בנרשמים שאינם נוכחים ברישום.
מספר המועמדים שירואיינו מוגבל.
לא ירואיינו מועמדים שטרם שוחררו מצה"ל.
מועמדים אשר מועמדותם נדחתה בועדות קודמות לא ירואיינו.
הרשמת המועמדים תיסגר עם רישום מספר מועמדים שיפורסם ע"י הועדה במקום.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

דרוש
גנן
בעל ניסיון
לעבודה קבועה
בפרטים להתקשר לטלפון 067-63324

לשירותי ליטו
דרוש
מונטז'ר מעולה
עם יכולת בניהול צוות עובדים
תנאים טובים למתאימים
טל. 03-[illegible]

למשרד רואי חשבון
דרושים
1) **מזכירה כתבנית** למשרה מלאה עם נסיון במעבדת תמלילים.
2) **בוחנים** עם נסיון של שנתיים אפשרות לסטז'.
נא להתקשר 03-283741

למוסד חרי אפרים ע"י קיבוץ עין-השופט
דרוש/ה
* **מורה לאנגלית**
* **מורה למתמטיקה**
לשנת תשמ"ז לכתות ז – יב'
[illegible]
ניצה סטרלינג

קופ"ח מאוחדת
לסניפנו בפתח תקווה
דרוש/ה
פסיוטרפיסט/ית
בעל/ת נסיון
למשרה חלקית.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף פתח תקווה
טל: 03-911015

למושב בשרון
דרוש מזכיר/גזבר
כישורים נדרשים:
א. נסיון בניהול מושב
ב. נסיון בניהול פיננסי.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 7354 ת"א ולציין קורות חיים, נסיון בעבודה וטלפון
סודיות מובטחת

שופר-סל
דרוש/ה **קניין/ית אופנה וטקסטיל**
דרישות המשרה:
–יכולת ניהול מו"מ עם ספקים
–הכרות תחום הביגוד והטקסטיל
–נסיון הקניות
התפקיד כרוך בשעות עבודה ארוכות ומאומצות וכן בנסיעות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד, תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם אל: שופרסל בע"מ, מחלקת כח-אדם, ת.ד. 84 פתח-תקוה. מיקוד 49100
סודיות מובטחת

צלמש שיווק בע"מ
למוצר מהפכני
דרושים
אנשי מכירות
רכב חובה
פרטים מיום א
03-728215, 03-725530

לאומן לנה
מפעלי סריגה בע"מ
דרושים
סורגים
למכונות סריגה שטוחות ועגולות
(נסיון קודם הכרחי)
טלפון להתקשרויות 03-349966 או בכתב אל ת.ד. 60280 [illegible] 34 הפנות למנהל כח אדם

לחברה העוסקת בפרסום חוצות באזור המרכז
דרושים
* **חשמלאי מוסמך**
* **שוזר מסגר**
* **מפקח תחזוקת שטח** (רשיון נהיגה חובה)
* **2 אנשי ניקיון ותחזוקה**
מקום העסוקה אזור התעשיה יהוד
בדבר פרטים נא לפנות לשרגא טל:
03-363757

דרוש
מהנדס מכירות לחצאי מוליכים
לטיפול בחברות בעלות שם עולמי כמו:
MONOLITHIC MEMORIES USA
SILICONIX USA
RAYTHEON SEMICONDUCTORS USA
ADVANCED SEMICONDUCTOR USA
XICOR USA
ואחרות.
דרישות התפקיד:
1. מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון.
2. מוטיבציה גבוה למכירות וניידות.
3. שליטה טובה באנגלית.
4. עדיפות למועמד עם נסיון קודם בשווק ומכירות.
תנאים טובים מאוד למועמד המתאים עם אפשרות קידום.
לקביעת ראיון נא להתקשר טל: 494-891 אל גב' שילה
טלסים בע"מ
הנדסה אלקטרונית

דרושה
מנהלת חשבונות עצמאית
למשרה מלאה – בעלת נסיון מוכח, עדיף נסיון בעבודה במחשב.
תנאים טובים למועמדת המתאימה
בדבר פרטים טלפון 661292 לגבי

א.מ.ן מחשבים בע"מ
לעבודה במחשב I.B.M 36
דרושים
* **מנתח מערכות**
* **מתכנת RPG II בכיר**
— אחראי לעבודות לשכת השרות.
* **מתכנת RPG II מנוסה**
טלו: 03-256355-6-7
א.מ.ן בע"מ דרך השלום 7 ת"א 67892

לבי"ס תיכון
[illegible]
לשנה"ל תשמ"ז
מורים
במקצועות הבאים:
* **אנגלית**
* **מתמטיקה**
המעוניינים יפנו בטלפון לבי"ס 08-223985 בבית 08-233268

למשרד חקירות ביטוח
דרוש
חוקר/ת
* מנוסים מאיזור הצפון, או מרכז הארץ.
* בעל/ת רכב פרטי.
* השכלה אקדמאית.
* נכונות לעבודה קשה ומעניינת.
סודיות מובטחת
לפנות לת.ד. 22784 תל-אביב

לחברה מובילה בענף הטכסטיל
ד ר ו ש
מנהל מחלקת תפ"י
1. בוגר שנקר במגמת ניהול תעשייתי.
2. נסיון בן שנתיים עד שלוש שנים בתיפעול מערכות ממוחשבות.
אם ברצונך להשתלב בחברה דינאמית, צעירה ומלאת אתגרים, פנה בכתב יד לת.ד. 447, כפר סבא 44100.

רופאים
להרצאות בשעות הבוקר בתל-אביב.
טל. 228545, 243428

דרוש/ה
מציל/ה
לבריכת "פוסטר" הרצליה
טלפון 052-887294

לחברה רצינית ובעלת מוניטין
ד ר ו ש
סוכן מכירות
1. בעל רכב 2. נמרץ ובעל יוזמה
נא לפנות בצרוף קורות חיים ומספר טלפון לת.ד. 1468 חולון מיקוד 58114
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית בשטח המיקרו-גל והאלקטרוניקה
דרוש:
נציג לניהול מכירות רכיבים לחברות:
HUBER SUHNER
HARRIS
MICROWAVE
החברות הן מהמובילות בשטח המיקרו-גל
הכישורים הדרושים:
* הנדסאי או מהנדס
* ידע וניסיון בתחום המיקרו-גל
* ידע באנגלית
רצוי ניסיון קודם
מ.ר.ב.ד בע"מ רח' ז'בוטינסקי 54 ר[illegible]ן
(דורית) 736479, 732624, 738701

MF Massey Ferguson
לחברה ישראלית למובילים בע"מ
דרוש
איש מכירות מעולה למושבים לאזור הדרום
הכישורים הדרושים:
* מרכז משק או מרכז ענף פלחה
* בעל ידע מעשי בהפעלת טרקטורים גדולים וכלי עיבוד
* נסיון קודם במכירות – יתרון
* בעל רשיון נהיגה לטרקטורים ורכב.
* סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 429 חיפה 31003 ולציין מספר טלפון

...אנו מתרחבים
עם הרחבת פעיל[illegible]נו בתחום תקשורת הקוית [illegible]קים אנו מציעים תפקיד [illegible] ניין ואתגרים ל[illegible]
נציג [illegible]ירות
לאזורים: ירושלים, השרון – חדרה, אשדוד – באר שבע והדרום, גוש דן
דרישות התפקיד:
* מגורים באזור [illegible]בודה מבוקש – הכרחי
* נסיון של שנה [illegible] תחות במכירות לעסקים, משרדים ותעשיה
* השכלה תיכונית ומעלה
* הופעה מסודרת ומשמעת עצמית
* רכב פרטי – חובה
* גיל עד 23
התפקיד מיועד לאנשים רציניים בעלי נכונות לעבודה קשה עם שכר יפה בצידו.
לקביעת ראיון נא להתקשר 03-7512668 (10 קוים)
גמא
תקשורת בע"מ
ת.ד. 7219, רמת גן 52171

לחברת "אחר לאחר"
הפקות בע"מ
דרושים:
1. קלדן/ית מעולה עם נסיון
2. טלפניות
3. אנשי מכירות בעלי נסיון
4. מנהל/ת חשבונות עצמאי.
לתאום פגישה נא לפנות לטל: 525589, 525796
לאקנה בין השעות 09.00–16.00

לבניין ציבורי
במרכז תל א[illegible]
דרוש
איש אחזקה
הכישורים: חשמלאי מוסמך, ידע במיזוג אויר.
נא לציין שכר מבוקש להגיש בכתב יד לת.ד. 21576 מיקוד 61214

מתפנה
מנכ"ל ומנהל מפעל
נסיון במפעל תעשייתי המעסיק 130 עובדים
פרטים בת.ד. 339 רמת השרון.

חברת לי[illegible]
[illegible]
בעל התפקיד:
1. יפע[illegible] לרשת שיווק
2. ירחיב ויפתח א[illegible]
[illegible]
* נסיון בהפע[illegible]
[illegible]
[illegible]קים.
[illegible]יון לת.ד.
[illegible]

לחברה העוסקת בציוד רפואי ודנטלי
דרושות
1. [illegible]ועמלניות לקידום מכירות
עדיפות לבעלות נסיון במכירות ו/או סייעות.
ידיעת השפה העברית והאנגלית.
בעלות רכב פרטי.
2. מרכזת דנטל דפו
נסיון קודם.
ידיעת השפה העברית והאנגלית.
שעות העבודה 9:00–17:00 רצוף.
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית לגב' אסתר טל' 663080, 03-663651 בשעות 9:00–15:00

למשרד עורכי-דין
דרושה
פקידה
לטלפון, שליחויות ותיוק בשעות הבוקר (08.00-13.00)
טלפון 03-290707/8

דרוש
סוכן מנוסה
בשיווק תמרוקים במרכז,
רכב צמוד למתאים,
03-7515594

לחברה תעשייתית גדולה
בת"א
לאגף כח אדם
דרושה
פסיכולוגית תעשייתית
בעלת נסיון בטיפול בכוח אדם לתפקיד **מזכירה בכירה**
ידע בהדפסה הכרחי
נא לפנות בכתב למר פלץ אגף כוח אדם (ח.י.ס.) שד' בן גוריון 59 בני-ברק מיקוד 51401.

לחברת רהיטים גדולה
דרוש מנהל לסניף ירושלים
* תושב ירושלים
* בעל נסיון מוכח במכירת רהיטים
* כושר ניהול כח אדם
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 8042 ת"א

דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ז
במקצועות:
מתימטיקה
פיסיקה, אנגל[illegible]
[illegible]

דרושים
* **אחיות מוסמכות ומעשיות**
* **כח עזר**
עם אפשרות למגורים
לפנות לאחות הראשית
בי"ח ליד [illegible]חלות [illegible]
אליהו, [illegible]
31414

למפעל בענף הצ[illegible] ולי"צ
דרוש
סוכן נוסע (תושב הכ[illegible])
רצוי ידע קודם בענף
פרטים טלפון 03-990046

לסניף רחובות
דרוש
מזכיר/ה
עברית/אנגלית
את בעלת הנסיון בניהול משרד השולטת היטב באנגלית ומדפיסה בשתי השפות, המסוגלת לעבוד יום מלא, אנו מציעים לך עבודה מעניינת ושכר גבוה.
(ידע במעבד תמלילים – יתרון).
פני עוד היום למשרדנו ברח' הרצל 190 רחובות, בימים א'–ה' 08:00–14:00 וביום ו' – 08:00–12:00 טל: 473734, 08-461717
מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

לחברה מובילה בעולם בתחום מצברים ומוצרים נילווים
דרוש
מנהל סוכנות, באזור ת"א.
סמכויות נרחבות ושיתוף בהכנסות החברה – למועמד המתאים.
כישורים נדרשים:
נסיון קודם בניהול מכירות מצברים, השכלה טכנית וידע טכנולוגי במצברים, כושר אירגון ויוזמה.
בהצעות נא לפנות בכתב לת.ד. 16658 ת"א עבור "מנהל" ולציין פרטים על נסיון קודם. סודיות מובטחת.

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למשרדנו הראשי בפתח-תקוה
דרוש/ה
קופאי/ת
* עובד/ת למשרה חלקית בימים א' עד ה' ייעשה 13.00 עד שעה 18.00, בימי ו' וערב חג משעה 11.30 עד שעה 16.00
* מקום מגורים – איזור המרכז
* בעל/ת נסיון של 6 שנים כקופאי
נא לפנות ליהודה סמדרי, טלפון 03-9265277

ג.ג. אולפני ישראל
דרושים
ניצבים
גברים בעלי מראה אירופאי, בגילאי 18-50,
לסדרת סרטי אגדות ילדים, שיופקו בקיץ 86', באזורי גוש דן וירושלים.
מתאימים בלבד, יפנו ביום שני 5/5/86, בין השעות 16:00 – 19:00 לג.ג. רח' בלינסון 8, ת"א (מאחורי קולנוע "חל אביב")
חובה להביא תמונה עדכנית ועט.
אלה שהתראיינו ל"יהגל ונרטל" מתבקשים להכנה להודעה טלפונית.

לבי"ס תיכון, קיבוצי בקיבוץ:
מעברות דרושים לשנת הלימודים תשמ"ז
מורים בעלי נסיון:
* לביולוגיה – לחטיבה בינים
* ללשון – בחטיבה עליונה
* לאומנות (צילום)
לפנות בטלפונים: 053-82817-8-9 לרחל או דן
בין השעות: 8:00–14:30

אינטל

אינטל הינה החברה המובילה בעולם בתחום רכיבי מיקרו מחשבים.
אנו מרחיבים את השרותים שאנו מספקים ללקוחותינו, לשם כך אנו זקוקים ל:

מזכירה בכירה
משרה מס' 1331

תאור התפקיד:
- ניהול משרד
- תאום ושיתוף פעולה עם מזכירות במחלקות אחרות.
- הדפסה אנגלית - עברית
- תקשורת עם לקוחות ועם מרכזי החברה בחו"ל.

כישורים נדרשים:
- שליטה מלאה בעברית ואנגלית
- לפחות 5 שנים נסיון מוכח בניהול משרד.
- כושר הבעה, ניסוח והדפסה באנגלית ובעברית.
- נסיון בעבודה עם מעבדי תמלילים ומסופים- יתרון.
- רצון ויכולת לקיים תקשורת שוטפת בתוך ומחוץ לחברה.

אם הנך בעל(ת) יוזמה ומעונין(ת) באתגר מקצועי, הצטרף(י) לצוות מעולה, צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות נהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה(י) בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומספר טלפון למחלקת גיוס עובדים.

אינטל סמיקונדקטור בע"מ
ת.ד. 43202, עתידים, ת"א 61430
-סודיות מובטחת-

יחידת האבטחה במסופים בגבול ישראל־מצרים

דרושים

בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני

700 ש"ח נטו לחודש + הטבות רבות נוספות, כגון: דיור, ארוחות, נסיעות ומענקים.

תכישורים הדרושים:
* לוחמים ביחידות שדה (עדיפות למסיימי קורס פיקודי).
* בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחויבו בעדשות מגע רכות).
* גיל: עד 27.
* עבר ללא דופי.
* בוגרי 12 שנות לימוד, דוברי השפה האנגלית.

הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס.

ועדות קבלה תתקיימנה במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, ברח' בן־יהודה 77, ת"א, קומה ג',
ביום ראשון (4.5.86) בין השעות 9.00-14.00, ביום שלישי (6.5.86) בין השעות 9.00-14.00, וביום רביעי (7.5.86) בין השעות 14.00-18.00.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ו־3 תמונות.

למלון המלך שלמה הגדול במלונות אילת

דרושים
- סו־שף
- שף קונדיטור
- מנהל חדר אוכל

בעלי נסיון בענף המלונאות וידע מקצועי רב.
תנאים הוגנים למתאימים.
לתאום ראיון נא להתקשר למלון המלך שלמה באילת, מחלקת כח־אדם, טל. 059-79111, ביום א' - 4.5.86 בין השעות 08.00-16.00 סודיות מובטחת.

isrotel
ישרוטל ניהול מלונות

ארט-דיירקטור

...פרסום בינג'ליניאל ת.ד. 50239 ת"א מיקוד 61500.

דרושים

מקדמת מכירות
שעות העבודה 10.00-19.00
* כושר שכנוע בטלפון.
* נסיון בעבודה דומה.
* נסיון בעבודה לטרדיה.

מבצע ארועים לתפקיד אחראי
* נסיון בעבודה דומה.
* נכונות לעבודה קשה.

מעצבת ארועים
* נסיון בעבודה דומה.

נא לפנות טלפונית בשעות העבודה לטלפון 03-304833 או בשבת 3.5.86 לעליזה בטלפון 03-739431.

בֶּנִיס קייטרינג

I.B.S. International Business Software Ltd., a leading and dynamic software house, operating in Israel, with subsidiaries in the U.K. and U.S.A., is seeking top-league software professionals for:

A SOFTWARE PROJECT IN THE U.S.A.

Basic requirements are:
- American citizenship (a MUST)
- Ability to relocate to the N.Y. area within 90 days, for a period of two years
- Minimum five years of experience

Job requirements: Position 1:
- Proven experience in development of real-time systems: analysis, design, technical specifications, programming, testing and integration.
- VAX/VMS experience, and DEC networks.
- Color raster and graphics.
- Fortran and Assembly.

Position 2:
- Experience in analysis and programming of MIS (preferably manufacturing systems).
- IDMS and ADS/OL.
- IMS-DB/DC and ADF.

For an interview, call NAVA tel. 03—419281 or send C.V. to IBS, 15 Brazil Street, Ramat-Aviv 69052, Israel

– Complete discretion guaranteed –

If you are a U.S. Citizen living in Israel, we will relocate you to the U.S. and ensure you a position with IBS-Israel when you return. If you are a U.S. Citizen living in the U.S., we will recruit you there, and assist you in making ALIYA, with a secured job in IBS-Israel, two years hence.

IBS

מ.ל.ל.

מ.ל.ל. מערכות מחשבים בע"מ
דרושים:

טכנאי אלקטרוניקה/ מחשבים
* נסיון מעשי בטיפול במיני/מיקרו מחשבים מסחריים.
* מקום מגורים בירושלים.
לעבודה מפוצלת בירושלים ובתל־אביב.

טכנאי אלקטרוניקה/ מחשבים
* נסיון מעשי במיקרו מחשבים. (רצוי נסיון IBM P.C)
* בעל רשיון נהיגה.

לפנות טלפונית ל־03-75155111 לאריאלה

למפעל כימי גדול במפרץ חיפה

דרושים

מהנדס/ת מכונות
למחלקת האחזקה
- בעל/ת תואר מהנדס מוסמך
- הנדרש נסיון של שנים לפחות בתכנון ופיקוח על עבודות תחזוקה ופיתוח במפעל כימי או דומה.

כימאי/ת אנאורגני
- בעל/ת תואר שני או שלישי
- לעבודה מעניינת במעבדת המחקר.

מהנדס/ת כימיה
- להשתלבות במערך ההנדסי של מתקני הייצור.
- לתפקיד מעניין עם אפשרויות קידום נרחבות.

למועמדים המתאימים מוצעים תנאי עבודה טובים ושבוע עבודה בן 5 ימים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4353 חיפה עבור מס' 2180 (מיקוד 31040)

טבע TEVA

למשרדנו בפתח תקוה דרושה
מזכירה בכירה
* השכלה תיכונית
* 5 שנות נסיון
* מדפיסה מעולה, נסיון עם מעבד תמלילים יתרון
- 5 ימי עבודה

המועמדות המתאימות לפנות בכתב יד למנהל כח אדם ת.ד. 3190, פתח תקוה 49101 עבור משרה 223.

קופירייטר מנוסה

טלפון: 03-221177 למנכ"ל
תנאים טובים ~ סודיות מובטחת

בוא מבנקאות לפרסום

חברת פרסום גדולה מעוניינת לחזק את מצבת המטפל בתקציב פרסום בנקאי.
באם אתה עונה על הכישורים הבאים:
הבנה בנקאית וראש פתוח לפרסום, ידע והשכלה שיווקית, סימפטי, נמרץ ובעל יכולת ארגונית. פנה אלינו בכתב בצרוף קורות חיים ת.ד. 7102 תל־אביב 61070, עבור מספר 223. סודיות מובטחת

מזכירה ראשית

פנה בכתב לאפרדם, פרסום בינג'ליניאל ת.ד. 50239 תל אביב 61500

RS שירותי כוח אדם

דרושים
לאו.אר.אס. תל־אביב
* **מחווטים/מחוווטות**
בעלי נסיון של שנתיים לפחות.
לפנות לאו.אר.אס. כבר אתרים 134 תל־אביב טל. 03-202460, 03-285261.

לקופת חולים "מכבי"

דרושים
* **פקידה כתבנית**
למשרה מלאה. שעות העבודה: א'־ה' 07.30־15.00 יום ו' 07.30־12.30. על המועמדות להיות בוגרות 12 שנות לימוד ולגלות ידיעה טובה בהדפסה בעברית, אנגלית וגרמנית.
* **פיזיותרפיסטים**
לאזורים: בני ברק, בארשבע, הרצליה.
* **אחות מוסמכת**
למרפאה מקצועית בקרבת תל־אביב.
* **אחיות מוסמכות**
לחצי משרה בכפר סבא.
* **לבורנטית מוסמכת**
לחצי משרה למעבדה באזור ר"ג.

על המעוניינים/ות לפנות טלפונית למרכז קופת חולים "מכבי" טלפון 03־292911 למחלקת כח אדם.

טנסור הינה החברה המובילה בישראל בתחום הטכנולוגי של POWER ELECTRONICS עם התמחות מיוחדת בנושא מערכות אל־פסק להגנת מחשבים

למחלקת שרות והתקנות דרוש:

מהנדס/הנדסאי חשמל

לתכנון ופיקוח על התקנות ותחזוקת מערכות אל־פסק ומצברים סטציונריים בכל רחבי הארץ.

דרוש ידע מקצועי, רשיון חשמלאי, נסיון בניהול כח אדם, כושר אירגון ויוזמה

נא להתקשר לקביעת ראיון לטלפון 052־556110
ימים א'–ה' 09:00־17:00

טנסור תעשיות בע"מ. מדינת היהודים פינת משכית. אזור התעשיה הרצליה פיתוח.

An international trading Company wishes to appoint a

GENERAL MANAGER
for its
NIGERIAN SUBSIDIARY.

Emphasis will be on entrepreneurial flair.
Candidates with appropriate qualification/experience please apply to: P.O.B. 1334 TEL-AVIV 61013 ("A–100")

הנוער בישראל מפעלי

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ/
מפעלי קיץ לבני נוער מחו"ל

דרושים לתקופות שונות בחודשים יוני־ספטמבר

חובשים לליווי טיולים

א. בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
ב. ידיעת שפה זרה (אנגלית, צרפתית)

נא לפנות אישית למחלקת הנוער והחלוץ, רח' קרן היסוד 19 א' ירושלים בצרוף צילום תעודת חובש – או טלפונית 02־226111

אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כלשהי.

קבוץ חפצי – בה

מעוניין
במורות/ים לקליטה
לכתות יסוד לשנה"ל תשמ"ז

להתקשר 065־34386 065־34230
065־34160 065־34163
ובבקר למרכזיה 065־3411

לבית ספר תיכון מקצועי תל־אביב

דרוש
סגן מנהל
- בעל רישיון הוראה לעל־יסודי.
- בעל ניסיון בשטח החינוך.
- בעל יוזמה, תבונה, גישה חינוכית ויכולת אדמיניסטרטיבית.

המעוניינים יפנו בכתב תוך ציון כישוריהם ופרטיהם לתא־דואר 1175, תל־אביב.

שנה בתעשיה בקבוץ

משוחרר צה"ל
(בוגר תיכון)
המעוניין בשהות של שנה בקבוץ במסגרת מיוחדת – התקשר אלינו בשעות העבודה – "פולירד" מעוז־חיים 065־89522 ותקבל פרטים בע"פ ותוזמן לפגישת היכרות

לאלקו התקנות ושרותים (1973) בע"מ

דרוש
מנהל פרוייקט

כישורים:
* בעל רשיון לעבודות חשמל
* נסיון של 7 שנים לפחות בהתקנות חשמל.

נא להתקשר לטל': 052־558888

האוניברסיטה הפתוחה

דרושים/ות
לקורס: אוקיאנוגרפיה

★ **מרכז/ת הוראה**
– במשרה חלקית.
הכישורים הדרושים:
– בעל/ת תואר שני (או לקראת סיומו) לפחות, התמצאות באוקיאנוגרפיה כימית, ביולוגית וגיאולוגית עם התמחות באחד מהתחומים הללו.
תאור התפקיד: ארגון ההוראה בקורס, תכנון עזרים לימודיים, הכנת חומר תרגול ובחינות וארגון סיורים לימודיים וביצועם.

★ **מנחה –**
לסמסטר המתחיל בספטמבר 86.
הכישורים הדרושים:
– בעל/ת תואר ראשון לפחות, התמחות באחד התחומים באוקיאנוגרפיה: כימיה ביולוגיה ו/או גיאולוגיה.
תאור התפקיד: ניהול כ־5 פגישות עם סטודנטים במרכז הלימוד בשעות אחה"צ והערב, בדיקת עבודות והנחיה אישית.

נא לפנות לנירה 03־422671.

אנו מחפשים אותך!!!
מעונין להשתלב בחברה צעירה ודינמית בעבודה עם המון אתגר וסיפוק?
בוא אלינו!!!
אנו מחפשים בגרות... רכז מכירות שיוכשר לתפקיד ניהולי בעל יחסי אנוש מעולים כושר שיכנוע, סבלנות, מרץ וגישה שיווקית, ליום עבודה מלא. רכב חובה.
טלפון 053־41983 – יוסי/טובה
מאזור חדרה נתניה בלבד.

למפעל תעשייתי גדול בבני ברק

למשרד הייצור
דרושה
פקידה
לעבודות שונות ומגוונות כגון: חישובי כמויות, מלאי ויעילות.
דרישות המשרה:
השכלה תיכונית מלאה, רמה חשבונית, הגיון וכושר דיוק. תושבת גוש דן. רצוי מעל גיל 30.
שעות העבודה: א'–ה' 7.30–15.00 יום ו' 7.30–13.00
לפנות 03־741873 מיום א' בין 8.30–14.00 לחמדה.

למעוף שלטים בע"מ

דרושה
מזכירת מכירות
אם את: בעלת ראש פתוח וזריזה בהדפסות, (נסיון במעבד תמלילים–יתרון), אחראית, דייקנית, מסורה ועצמאית בעבודה את מוזמנת לפנות אלינו, לטלפון 03־9230477־9 לשושי

מיועד לאישה גרושה אפשרי עם ילד.
אנו מציעים תפקיד
אם בית – בפנימיה לילדים.
התפקיד כולל עצמאות רבה.
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית * גיל 25 ומעלה * צורך ויכולת לחיות עם ילדים.
תנאים טובים למתאימה
נא לפנות בכתב יד, תוך ציון קורות החיים, לת.ד. 1099 ירושלים 91070

כרמי יוסף אגודה שיתופית להתיישבות חקלאית בע"מ

ד.נ. איילון טלפון 08־245078
דרוש
מנכ"ל
דרישות התפקיד:
נסיון במנהל ציבור; ידע בניהול כלכלי וכספי, הכרת ענף הבניה, השכלה אקדמאית או דומה, מגורים באזור הקרוב לישוב, שכר בהתאם לתנאי המועמד
קורות חיים ונסיון עבודה קודם יש לשלוח בכתב יד אל: כרמי יוסף ד.נ. איילון לא יאוחר מ־10.5.86

למפעל פלסטיק חדיש בראשל"צ

דרוש/ה
לבורנט/ית
לבקרת איכות!
עם ידע ונסיון בגז כרומוטוגרף.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 81 בני ברק 51100 ולציין המשרה.

לאופנת איקסמיקס

דרושים
* **תופרות**
לאוברלוק וזיגזג
* **גזרן**
* **גהצניות, אורזות ועובדות כלליות**

תנאים מצויינים למתאימים
טלפון: 03־820895

למפעל לייצור מכונות דרושים:
1. **מסגר/רתך** לניהול מסגריה
2. **מכונאי** למנועי בנזין קטנים
כישורים: בוגרי בי"ס מקצועי, לאחר שרות צבאי
"שטל" המלאכה 23, חולון, 03/5592146

למסעדה בת"א דרושים:

* **טבח מקצועי**
– לניהול המטבח
* **עובדי מטבח**
להתקשר משעה 16:00 – 03־285694

לחברת נ.ג.ב. בע"מ

דרוש
מהנדס מכונות
מנוסה לעבודות תכנון מכונות
914166 912948

דחפון

03-611001

24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של **דחף**
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס

לאיצחק אברמציק וב"ב
איתך באבלך הכבד במות אביך
משה בן־יצחק אברמציק ז"ל
משפחת: בן־ציון הראל
משפחת: חנוך שטרק
בית הרג'ם

לאיציק אברמציק
משתתפים בצער על מות אביך
משה אברמציק
ניצה ואברהם אשד
וחברת ג'מסטאר
מבורסת היהלומים

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של אבינו וסבנו היקר
משה אברמציק
בר' יצחק ז"ל
ההלויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ג בניסן תשמ"ו 2.5.1986, בשעה 12.00 בצהריים, בבית־העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה המתאבלת

לאיציק אברהמצ'יק
משתתפים באבלך במות אביך
משה בן־יצחק ז"ל
אילן ויסמן
ישראל אליעזרי
כלג'ם בע"מ

יום הזכרון תרביעי ליקירנו
סרן
ארנון פלאי
יתקיים ביום חמישי, כ"ט בניסן תשמ"ו (8.5.1986), בשעה 4.30 אחר־הצהריים, בבית־העלמין בהרצליה.
המשפחה

במלאת 30 לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר
אברהם־משה הרפ ז"ל
תערך אזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו 4.5.86, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית־העלמין סגולה פ"ת.
נפגשים בכניסה לבית־העלמין.
המשפחה

במלאת שלושים למותה של יקירתנו
שושנה־רוזה אופנטיר
נעלה לקברה לגילוי המצבה ביום ראשון כ"ה בניסן תשמ"ו — 4.5.86.
נפגשים בבית העלמין בחולון ליד השער החדש בשעה 16.00.
המשפחה

למר יצחק אברמצ'יק וב"ב
אתכם באבלכם הכבד במות עליכם האב
משה אברמצ'יק
חברת אלג'ם בע"מ
רמת־גן

במלאת 7 שנים לנפילת יקירנו
סגן **כץ ירון** ז"ל
נעלה לקברו ב„יום השואה"
יום שלישי, כ"ו בניסן תשמ"ו 6.5.1986, בשעה 16.30 אחה"צ, בחלקה הצבאית בחולון.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
יעקב (גזה) קראוס ז"ל
פישטני — צ'כיה
ההלוית התקיימה אתמול יום ה' 1.5.86.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
יהודה ("ידעלע") אורנשטיין
ההלויה התקיימה אתמול יום חמישי כ"ב ניסן תשמ"ו 1.5.86 בבית העלמין ברעננה.
יושבים שבעה בבית חמנוח רח' בורוכוב א/31 רעננה.
המשפחה המתאבלת

למשפחת יוסף, בירי־בראשי
אתכם באבלכם הכבד
במות אמכם וסבתכם היקרה
מג'ידה בראשי ז"ל
תנחומינו הכנים
משפחת לב במיאמי וכחבצלת

במלאה שנה להסתלקותה של
יהודית שלנו ז"ל
נפקוד את קברה
בבית־העלמין בהרצליה, ביום שני, כ"ו בניסן תשמ"ו „5.5.1986", בשעה 17.00.
משפחת אלוני

לאבי בראשי
משתתפים באבלך
תעשיות לייזר

מסקו טכנולוגיות בע"מ
מודיעים בצער על מות מיסדנו
יוסף גרינבלט
ז"ל
ומביעים את השתתפותנו בצער המשפחה.

במלאת שלושים למותה של יקירתנו
שרה עדיני ז"ל
נעלה לקברה
בבית־העלמין הישן בראשון־לציון
ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו (4.5.1986), בשעה 16.00.
אזכרה לדמותה תתקיים באותו יום, בשעה 17.30, בבית בני־ברית בראשל"צ, רחוב בילו 2 (פינת ירושלים).
המשפחה

חלפו שנתיים להלקחו של בננו היקר
ליאור קרן־צבי
נתייחד עם זכרו
ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו, 4.5.86, בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין ברמת־השרון.
רבקה וחן
קרן־צבי

יקירתנו
אסתר הורנשטיין־סמטניק
איננה
ההלויה תצא היום, יום שישי כ"ג ניסן תשמ"ו 2.5.86 בשעה 10.30 מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בקרית שאול.
המשפחה האבלה

במלאת שנה לפטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה
וילונ'ני יהודית ז"ל
תתקיים אזכרה
ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו 4.5.1986, בשעה 16.30.
נפגשים בשער בית־העלמין קרית־שאול.
משפחות:
וילונ'ני, מי־טל, גרינפלד

במלאת שנה לפטירת אשתי, אמנו וסבתנו היקרה, האהובה והבלתי נשכחת
צפורה הוברמן ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
יום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו 4.5.86, בשעה 16.30 אחה"צ, בבית־העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יצא מביתה ברח' חמרי 36 גבעתיים, בשעה 16.00. נפגשים ליד השער החדש.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בצלאל גורן (גורנדר)
ההלויה תצא היום, יום ו' כ"ג בניסן תשמ"ו, 2.5.86, בשעה 11.30 מן השער הראשי (החדש) בבית העלמין הדרום בגבול חולון — בת־ים.
המשפחה האבלה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
אביגדור וולברום
ז"ל
ההלויה התקיימה ביום חמישי כ"ב בניסן תשמ"ו 1.5.86 בבית העלמין בחיפה.
המשפחה המתאבלת

אנו מודיעים לכל אלה שהביעו תנחומיהם על מותם של:
היינדל קופמן
(לבית פרלמן)
ומשה (מויש) פרלמן
גילוי המצבות יתקיים ביום שני, 5.5.86, בשעה 15.00 בהר המנוחות בירושלים.
נפגשים בכניסה.
המשפחה

ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו 4.5.1986,
בשלושים למות יקירתנו
שרה קלויר ז"ל
נעלה לבית־העלמין בשעה 16.00
האזכרה תתקיים בשעה 17.00, בחדר האוכל של קיבוצנו.
בעלה יהודה קלויר, קרובי משפחה
ובית אשרות יעקב מאוחד

הננו מודיעים בצער רב על מות חברתנו היקרה
חייקה אפשטיין (צם)
ז"ל
ההלויה התקיימה ביום חמישי 1.5.86
המשפחה
וקיבוץ נגבה

למשפחת וולברום
משתתפים באבלכם הכבד
בחלקו מכם ראש משפחתכם היקר
ועובדנו הנאמן והמסור
אביגדור וולברום
ז"ל
רוזנבלט תכשיטים בע"מ
— חיפה

הלוח הכללי ירושלים
ידיעות אחרונות: הלל 34, טל. 229051
צבר: הלל 16, טל. 231251

בתי כנסת
קבלנים
דירות 2-2½ חדרים
וילות ובתים
ביקוש דירות
דירות בשכר חודשי
דירות למכירה 4 חדרים ויותר
דירות מרוהטות
דירות בדמי מפתח
הצעות עבודה
דירות למכירה 3-3½ חדרים
מכוניות
ביקוש רכב
אופנועים וקטנועים
עסקים
משרדים
חנויות
מבני תעשיה
מחסנים
מציעים למכירה
חוגים
חיות בית
שידוכים
הכרזות
אבידות

הלוח הכללי חיפה והצפון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר
דירות למכירה 3-3½ חדרים
הצעות עבודה
מכוניות
רהיטים
שידוכים
באר־שבע
הצעות עבודה
נתניה
הצעות עבודה

ל„תנובה" סניף נתניה
דרושים
מפיצים
לחלב ותוצרת חלב
הכישורים הדרושים:
* רשיון נהיגה למשאית, רצוי גם רשיון לסמיטריילר
* ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
* כושר וטפני טוב
* עד גיל 45
* דרושה ידיעה טובה בחשבון
ותחלת העבודה משעה 05.00 בבוקר.
תינתן עדיפות בקבלה למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת תוצרת.
מועמדים מתאימים תושבי נתניה וסביבתה הקרובה מתבקשים לפנות לליונל בשיחת טלפון 44280־053, בין השעות 8.00 — 12.00, לצורך תיאום פגישה וקביעת ראיון.
— סודיות מובטחת —

גרבי דלתא
DELTA Socks
בע"מ
למפעלנו בכרמיאל הנמצא בתנופת פיתוח דרושים בעלי התפקידים הבאים
מכונאי
מכונות סריגה
* רקע טכני
* נסיון מוכח
איש אחזקה
* ידע בחשמל, פנאומטיקה, מסגרות מכנית
* רצוי מערכות מזוג אויר תעשיתי
מנהל משמרת
* יוצא צבא בתפקיד פיקודי המוכן לשלב אתגרים עם עבודה מעניינת
אחראי ביקורת טיב מחלקתי
* כישורים: רקע ונסיון קודם
— לכל המשרות מגורים בכרמיאל חובה —
— קיימת אפשרות לעזרה בדיור —
נא לפנות למזל טל: 04-985753 או בכתב „גרבי דלתא" אזור תעשיה כרמיאל מיקוד 20100

ל„תנובה" מחוז תל־אביב
דרושים
[illegible]ים
[illegible] ותוצרת [illegible]
בתל־אביב וסביבתה
הכישורים הדרושים:
* רשיון נהיגה למשאית
* ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
* כושר גופני טוב
* ידיעה טובה בחשבון
תינתן עדיפות בקבלה למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת תוצרת.
התחלת העבודה משעה 03.00 בבוקר.
מועמדים מתאימים יעמדו במבחני כניסה לבדיקת התאמתם לתפקיד מחלק תוצרת.
יועדפו מועמדים תושבי תל־אביב וסביבתה הקרובה ביותר.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון, ת"ד 282 תל־אביב 61002 ולציין קורות חיים ונסיון מקצועי בעבודה.
— סודיות מובטחת —

לועדי בתים
פיזור חדרי מדרגות, בולל מעקה וארונות חשמל, חדר אשפה (עד 4 קומות)
350 ש"ח
052-444437

הנהג,
תן טרמפ
לחי[illegible]

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה של אמנו, אחותי, סבתנו וניסתנו היקרה

לובה (שפרינצה) קליין

לבית שוורץ, מסוסנוביץ — פולין

ההלוויה תתקיים ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו 4.5.86 בשעה 2.00 אחה"צ בבית־העלמין הדרום, גבול חולון בת־ים.

אוטובוס יצא בשעה 1.00 אחה"צ מבית המנוחה. רחוב דרך־השלום 49, ת"א.

המשפחה המתאבלת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת יקירנו

אליעזר טננבוים

(בעל חנות „אתא" בהרצליה)

ההלוויה תצא היום, יום שישי כ"ג בניסן תשמ"ו 2.5.86 בשעה 10.30 לפני הצהרים מבית המנוחה ברח' יגאל אלון 43 הרצליה, לבית העלמין בהרצליה (רח' פינסקר).

המתאבלים:

אשתו: חנה טננבוים

בנו וכלתו: שמואל ואהובה טננבוים

וכל בני המשפחה

התחבורה תועמד לרשות המלווים.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של אשתי, אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

רבקה (ריקה) בן־נעים ז"ל

הובאה למנוחות ביום חמישי, כ"ב ניסן תשמ"ו — 1.5.86, בבית העלמין „הדרום", בגבול חולון—בת־ים.

יושבים שבעה בבית בן־נעים, רח' גר־צדק 3, יפו.

כ.טון: 03-837342.

המתאבלים:

בעלה: שלמה

הבנים: אלי, רפי ויצחק

הבנות: רחל, סוזי, יפה

האחיות: עיישה, חביבה וסימי

והנכדים

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

אסתר קורן ז"ל

לבית טבצ'ינסקי

מריץ' — ליטא

תתקיים אזכרה וגלוי מצבה ביום שני, כ"ו בניסן תשמ"ו 5.5.86, בבית העלמין בחולון, בשעה 15.30.

נפגשים ליד השער הישן.

אוטובוס יצא מבית המנוחה ברח' ז'בוטינסקי 144 ת"א, בשעה 15.00.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

בעלה: יצחק קורן

בתה וחתנה: רבקה ושמואל קשת

נכדה: דניאל

ומשפחות: בן־שלום, בני־ציון

אזכרה

לדוד (דודקיה) דרור

תערך ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו — 4.5.86, בבית העלמין קרית־ביאליק, בשעה 16.00.

ההורים:

אתקה ויצחק דרור — בית אל־רום

אנו מודיעים בצער רב על פטירת יקירתנו

מלכה גור־אריה

(לבית זסלני)

הובאה למנוחות בירושלים ביום שני, י"ט בניסן תשמ"ו — 28.4.86.

בעלה: יהודה גור־אריה

בנותיה: אתי גולומב

מירי גור־אריה

אנו מתאבלים מרה על פטירתה של

הרעיה הנאמנה

האם המסורה לילדיה ולנכדיה

שושנה ארנון

בת חיה ויחיאל הלר ז"ל

אבלים:

הבעל: יהושע ארנון (בן יעקב צבי הלוי)

בנותיה: יעל כהן ונורית שרון

האחיות: רות לויטה, אסתר תדמור וב"ב

הנכדים: אביטל, שרון, יואב, עמית ואסנת

תטמן בבית העלמין בזכרון־יעקב.

ביום ו', כ"ג בניסן תשמ"ו, עש"ק פרשת „אחרי" (2.5.86).

נא להימנע מביקורי תנחומים.

אזכרה וגילוי מצבה

במלאות שלושים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

משה גדליה ז"ל

בן אסתר

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו (4.5.86) בשעה 15.00.

נפגשים בבית העלמין החדש בכפר־נחמן ברעננה.

תודה לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה.

האבלים:

אשתו: לאה גדליה

בנו: אלי וענת גדליה וב"ב

בתו: טליה ומוטי דר וב"ב

היקר באדם

ד"ר מרדכי טורקניץ

איננו

ההלוויה התקיימה אתמול, בבית העלמין בפתח־תקוה.

המתאבלים: אשתו: רחל

ילדיו: דיתה וד"ר אבינועם אליישיב וב"ב

ד"ר יצחק טורקניץ

ארנה ושמואל בן־ארי וב"ב

משפחות: מנדלבאום, טרכטנגוט

השבעה בבית המנוח, רחוב לואי מרשל 38, תל־אביב.

מודעות אבל

מתקבלות בלילה

משעה 19.00

עד 24.00

בטלפון 03-266524

יקירנו

רומן (ירחמיאל) מייזלר ז"ל

איננו

אבלים:

אשתו: אסתר מייזלר וב"ב

בניו: אברהם מייזלר וב"ב

אורי מייזלר וב"ב

אחיו: פיוטר מייזלר וב"ב

וכל מוקיריו

במלאת שנתיים לפטירת

יקירנו

פרבשטיין מרדכי ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו 4.5.86 בשעה 14.30.

נפגשים ליד שער בית העלמין כפר סמיר, חיפה.

המשפחה

במלאות שנה לפטירת בעלי היקר

אדוארד־אדזיין וינגרטן ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום שני, כ"ו בניסן תשמ"ו, 5 במאי 1986 בשעה 4 אחה"צ בבית־העלמין קרית־שאול.

נפגשים ליד שער בית־העלמין.

אשתו: רינה וינגרטן

אנו משתתפים באבלו הכבד של עובדנו

קרצ'ר יונתן ומשפחתו

במות

אבין ז"ל

„בזק"

החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

וועד עובדי בזק

ליוצאי ישיבה והסביבה

רבבם ניוניים

לטכס

גלוי מצבת הזכרון ולאזכרה

שיתקיים ביום השואה, ביום שלישי, 6.5.86, כ"ז בניסן תשמ"ו, בשעה 10.00 גלוי מצבת הזכרון בביה"ע חולון. בסמוך לשער הישן (גוש 11, איזור א).

בשעה 11.00 עצרת זכרון בראשון־לציון, באולם בית התרבות „מוסיה" (רוטשילד פינת ז'בוטינסקי).

אוטובוס ייצא ... לבית־העלמין ...

ועדת האנדרטה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של

מרת **נאוה ויניצקי ע"ה**

בת ר' אברהם חיים גורנשטיין

אלמנת מאיר ויניצקי ז"ל

ההלוויה תתקיים היום, יום ששי, כ"ג ניסן תשמ"ו — 2.5.86, בשעה 11.30, בבית העלמין בקרית־שאול.

אוטובוס יצא מבית המנוחה, רח' דפנה 12, ת"א, בשעה 10.30.

המתאבלים:

אחיה: ד"ר מיכאל ואיטה גור...

ומשפחות: סירוטה, קהת, וולוביץ, ביינר, ויניצקי, זיכרוני, לרר, בושויאר

למשפחת שגב היקרים

המומים וכואבים ממותו הטראגי של יקירכם

צביקה שגב ז"ל

מחבריך באיגוד

בחיפה ובקריות

חברת L.T.S.

ופרסום נקודה

הננו מודיעים בצער רב על מותו של הפתאומי של

יגאל בוטרימוביץ ז"ל

ההלוויה התקיימה אתמול, יום ה' — 1.5.86 באילת.

המשפחה המתאבלת

בוטרימוביץ,

אור, צור

במלאת שש שנים לפטירתו של אבינו, סבנו וחמינו היקר

משה שוורץ ז"ל

תתקיים אזכרה לזכרו ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו — 4.5.86, בשעה 11.00 בבית העלמין בקרית־שאול.

נפגשים ליד השער הראשי.

אברהם, יצחק

ואמנון שוורץ וב"ב

לרחל לוי

אותך באבלך הכבד במות

אביך ז"ל

אורט, חברה לביטוח בע"מ

ההנהלה והעובדים

במלאת 30 למותו של יקירנו

יצחק דניאלי ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו (4.5.86), בהר־המנוחות בגבעת שאול ירושלים, בשעה 11.30.

המשפחה המתאבלת

ליובל אור

משתתפים בצערך על מות

אביך

החברה לפתוח כפר ורדים

ומשתכני כפר ורדים

לרבקה ואבי רזון

אתכם באבלכם

בית אגרקסקו

„כרמל מחשבים"

במלאות שלושים לפטירת יקירנו

מאיר שרביט ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו (4.5.86), בשעה 16.00, בבית העלמין בקרית טבעון.

המשפחה

למ"ר מגדלר אהוד

במות

אחותך ז"ל

משתתפים בצערך

מפקד החיל ופקודיו

ל...ן חיים

אתך באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

מכון התקנים הישראלי

ההנהלה והעובדים

ל...חל ישראלי

אנו משתתפים בצערך על מות

אביך ז"ל

מדיירי הבית

ברח' דגל ראובן 33, פתח־תקוה

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

ד"ר שרה אביגד ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שני, כ"ו בניסן תשמ"ו 5.5.86 בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בהרצליה.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

למשה פריין ומשפחתו

תנחומינו הכנים במות

אמך ז"ל

הנהלת שמירה ובטחון ועובדיה

אגודת הגימלאים „שובל"

אבלה

על מות חברה

שמחה מורדקוביץ ז"ל

ומשתתפת בצער המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

חיה (הלה) שינבוים ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים, ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו (4.5.86) בשעה 16.00. נפגשים ליד השער הישן.

המשפחה

לאפטבי טובה והמשפחה

משתתפים באבלכם הכבד על מותו בטרם עת של בעלך ואביכם

סימן־טוב (חיים) ז"ל

מציון תנוחמו

יעיל בע"מ

ההנהלה והעובדים

לדליה רומש

ומשפחת זלוצקי

משתתפים בצערכם עם מותו של

האב ז"ל

בית הגושרים

לגב' סופי הראל

משתתפים בצערך העמוק במות בעלך

שמואל ז"ל

חבריך לעבודה

בלאומי ליסינג

דודתנו האהובה

אירמה ז'בוטינסקי

לבית בורג

איננה

ההלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ג ניסן תשמ"ו 2.5.1986, בשעה 12.00, בבית־העלמין בקרית־שאול.

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתה

של יקירתנו

נעמי קורן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו (4.5.86)

בשעה 16.00 בבית העלמין סגולה פ"ת.

אוטובוס יצא בשעה 15.30 מבית המנוחה, ברח' רוטשילד 80, פ"ת לבית העלמין.

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

לזבניק רוזה ז"ל

נעלה לקברה לגילוי המצבה

ולהתייחד עם זכרה

ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו 4.5.86

בשעה 15.00 אחה"צ בבית העלמין בשדה ורבורג.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו הבלתי נשכח

ר' מנחם שניידר ז"ל

סגן יו"ר המועצה הדתית ועסקן ציבורי דגול

תערך אזכרה ביום שני, כ"ו בניסן תשמ"ו (5.5.86), בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין בכפר סמיר חיפה.

אוטובוס ייצא בשעה 3.30 מרח' הרצל 60 ליד בית המדרש המרכזי ובשעה 3.45 מבית המנוח רח' לוחמי הגיטאות 43.

המשפחה

במלאת 10 שנים למותו של חברנו

דן טקר ז"ל

יערך טקס האזכרה ביום חמישי, כ"ט ניסן תשמ"ו, 8.5.86, בשעה 15.00, בבית הקברות של הקיבוץ.

ערב לזכרו יתקיים באותו יום בשעה 21.00.

בית קשורה

לחברנו הורן אלברט

משתתפים באבלך במות

אביך ז"ל

הנהלת משרד הבטחון

וחבריך לעבודה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

בלה סידון

ההלוויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ג בניסן תשמ"ו 2.5.1986, בשעה 12.30 בצהריים, בבית־העלמין „הררום" בחולון.

נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה המתאבלת

למשפחת בן־עמרם

אתכם באבלכם הכבד על מות

חברנו לעבודה

יקותיאל ז"ל

חברת דרוקר בע"מ

ההנהלה והעובדים

למשפחת בן־עמרם

משתתפים באבלכם הכבד בהלקח מכם

יקירכם־יקירנו

יקותיאל בן־עמרם ז"ל

דרוקר זכריה ואראלה וב"ב

שושנה בצלאל

חברת דקלה אחזקות בע"מ,

חיפה

לאיריס ידידתנו

ולמשפחת בן־עמרם

אתכם אנו באבלכם במות עליכם

אביכם ז"ל

חבריך לעבודה

בית פ.ב.ס.

לגבאי אלימלך

משתתפים באבלך הכבד במות עליך

רעיתך ז"ל

אגודת אכסניות הנוער

ההנהלה וחבריך לעבודה

למשפחות צאלים, שרון ושיינפוקס

אתכם באבלכם במות האב, הבעל

מוניה אלימלך

ז"ל

נוגה לוקס בע"מ

ביום השלושים לפטירתה של

סלי סירקיס (גולדשטיין)

תתקיים אזכרה ביום ראשון, כ"ה ניסן תשמ"ו 4.5.1986, בשעה 16.00, בהר־המנוחות, גבעת שאול בירושלים.

אוטובוס ייצא בשעה 15.00 מבית המשפחה, רחוב נורדאו 1, רמת־גן.

בעלה: ד"ר חיים סירקיס

וכל המשפחה

במלאת 5 שנים לפטירת יקירתנו

שרה לחמן ז"ל

נקיים אזכרה

ביום ראשון, כ"ה בניסן תשמ"ו 4.5.86, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית־העלמין בחולון.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

7 ימים

ידיעות אחרונות

מס. 412 • כ"ג ניסן תשמ"ו • 2.5.86

מדריך

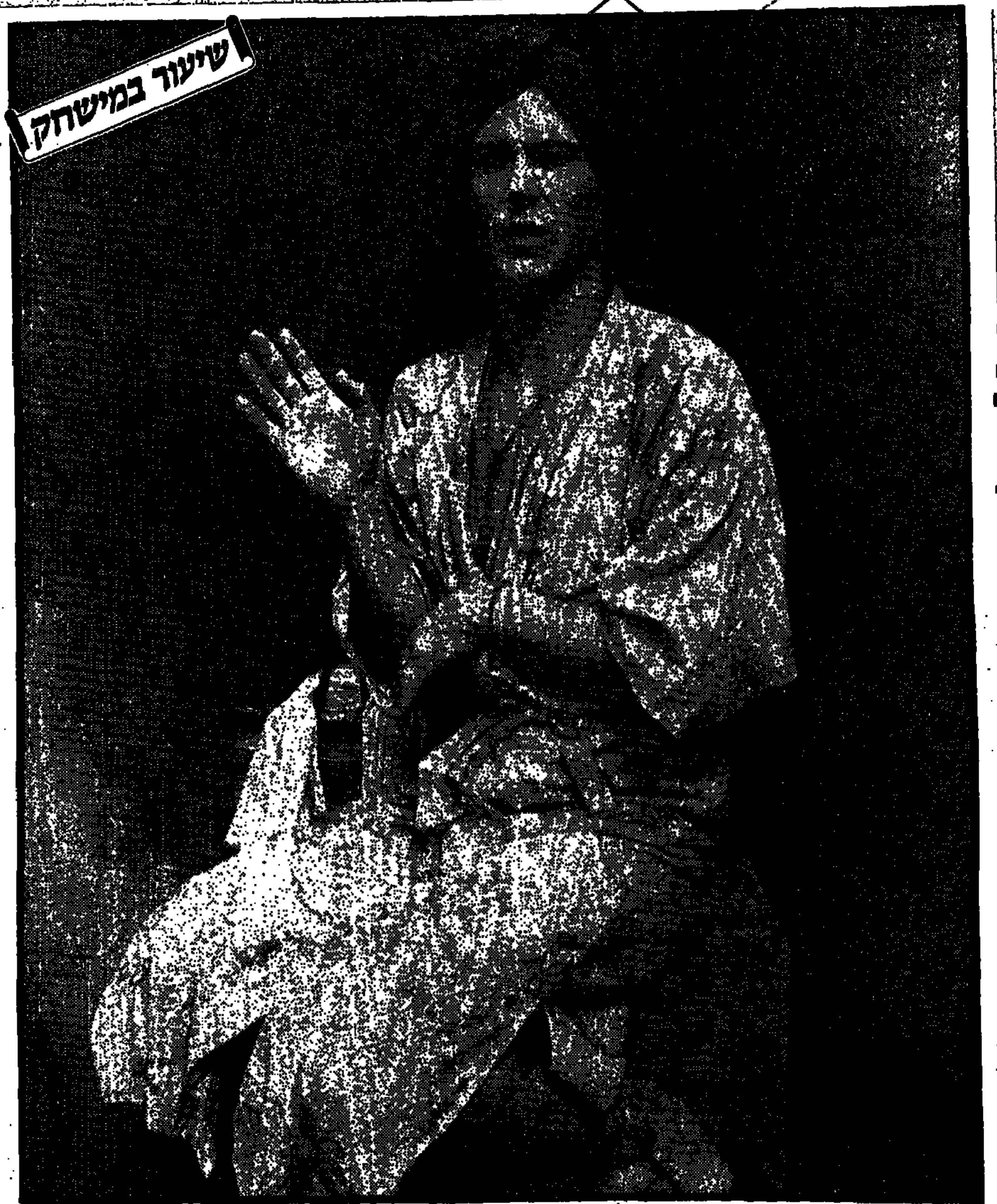

ויליאם הארט בסרט „נשיקת אשת העכביש", עליו זכה באוסקר. הומוסקסואל רכרוכי, היושב בתא־כלא אי־שם באמריקה הדרומית, מנסה לטוות קורי־עכביש סביב שכנו לתא, עיתונאי שמאלני. אך הדברים מתפתחים אחרת משתיכננו שילטונות הכלא

ג'וליאן שגרן. מנצח „התזמורת" בטלוויזיה ו„אלף הפרצופים", בית־לסין

הארי בלפונטה ודורותי דאנדרידג' בגירסה הכושית ל„כרמן" — „כרמן ג'ונס"

להקת־הייצוג הגדולה של בראזיל. 51 זמרים, רקדנים, נגנים. 6 טון תלבושות. ההיסטוריה, המיתולוגיה, החושניות, הססגוניות, הקצב, השורשים האפריקניים. בית־החייל והיכל־התרבות בתל־אביב, בנייני־האומה ירושלים, אדיטוריום חיפה

להקת המחול של בית־האופרה קלן, קולקטיב, בסיבוב הופעות בישראל

חגיגת קיץ
במשביר לצרכן
4.5.-9.5.86

- שמלות
- מכנסיים ארוכים לנשים
- כותנות לילה לנשים
- קבקבים לנשים
- חולצות בד שרוול קצר לגברים וילדים
- סנדלים לגברים וילדים
- כובעי קיץ לילדים

15% הנחה

ים

- בגדי ים וחוף לנשים גברים וילדים
- תכשירי שיזוף
- מחבטים
- עפיפונים
- משקפי ים
- מסכות צלילה

15% הנחה

קניית השבוע

מכנסיים קצרים לילדים רק 9.99 ש"ח

חולצות T סריגת'לה־קוסט' לילדים רק 4.50 ש"ח

SHARP שרפ

וידיאו ■ טלויזיות ■ טרנזיסטורים ■ רדיו טייפים

ב-4 תשלומים שווים ללא ריבית

שישי

2.5.86

09.00 נילס הולגרסון (פרק 44): הענק והספרית הגורשת.

09.25 מרוצות של זהב (פרק ח).

09.50 הרוח בערבי־הנחל. סיפור קלאסי, והאירוע מתרחש על שפת־הנחל. גיבורי הסרט הם עכבר, חפרפר, קרפד ותחש. הקרפד הוא צעיר יהיר ושובב הנמשך אל פלאי־הטכניקה. במהלך הסרט הוא מסתבך בצרות, וחבריו הנאמנים מנסים לחלץ אותו מהם. סרט־קולנוע באורך מלא.

11.10 פגישה עם ליב אולמן. בסרט ראיונות עם ליב אולמן, בהם היא מספרת על עבודתה, על יחסה לבתה ולמשפחתה ועל נורווגיה והנורווגים. בראיונות משולבים קטעים מתוך סרטיה ושיחה עם ליב על אינגמר ברגמן.

13.30 סוני רולינס. סוני רולינס, מבכירי נגני הסקסופון כיום, בהופעה עם להקתו בפסטיבל הג'אז הבינלאומי במונטריאול.

14.30 האוניברסיטה הפתוחה: יוון הקלאסית – דמות האדם בפיסול; נקודת מבט – ד.ג.א.

15.00 התפוצה האדירה. סידרה בת 3 פרקים בהם קורותיה של התפוצה האדירה במזרח־אירופה, החל בתקופה שלפני מלחמת־העולם הראשונה ועד השואה.

16.00 ערב חדש – מוקף לשבת.

16.30 קיצור החדשות (ערבית).

16.32 צוות לעניין. מועדון לחובבים בלמד. (תרגום ערבי־עברי).

ג'וליאן שגרן ורולנדה קאן „הצילום" (21.00)

17.30 לקט שירים (ערבית).

17.30 סרט ערבי (תרגום עברי).

19.30 על המרקע (ערבית).

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 שירים לשבת.

20.05 ערב שבת: פרשת „אחרי".

20.15 מבט ליל שבת.

21.00 הצילום: קומדיה מוסיקלית משעשעת בשני חלקים, מסידרת הסרטים „תור מורה", עם הפנטומימאי ג'וליאן שגרן. חלק שני: הצלם מכניס את חברי לום המרשים לכיסו של המנצח, וכעת הכנרים רודף אחרי המנצח ועוזרו. המירדף מתנהל בעיקר בבית־חולים לחולי־נפש, שמבלים את רוב זמנם בתחרויות ספורט וגינה.

21.25 כרמן ג'ונס: סרט קולנוע. גירסה קולנועית למחזה, המשודרת לזכרו של הבימאי היהודי אוטו פרמינגר. בכיכובם של: הרי בלפונטה, דורותי דאנדרידג' והזמרת הכושית פרל ביילי. (ראה „הערב בטלוויזיה")

23.20 פסוקים לשבת. חדשות.

שבת

3.5.86

16.00 יהיר לעת צרה: הכבאי (חלק א') (תרגום ערבי־עברי).

16.30 איש המראיין: מחמד עלי, שליט מצרים, מפקיד את בנו סעיד בידי דה־לספס, כדי שיאמן אותו. אחר־כך יהיה בנו לשליט מצרים. עקב מגיפת הדבר המשתוללת במצרים, דה־לספס שולח את אנגתו אהובתו לצרפת. בצרפת עולה נפוליאון השלישי, ודה־לספס מתפטר מתפקידו. הוא חוזר לצרפת, נושא לאישה את אנגתו ונעשה חקלאי. עם התמנותו של סעיד לשליט מצרים, דה־לספס חוזר למצרים (תרגום ערבי־עברי).

17.20 קיצור החדשות (ערבית).

17.22 מבוא לחטים (עברית).

17.30 שיגעון המכוניות: המשתגעים לרכב. השפעת המכוניות על החברה והסביבה (תרגום ערבי־עברי).

18.30 מבואות לאמנות: 1) על השחקן הצבוח עבדאללה חעבי, הידוע בשם אבו־סאר־סאן; 2) ראיון עם זוג האמנים אמאל וסלים שווייקי; 3) תערוכת מיניאטורות איסלאמיות במוזיאון האיסלאמי; 4) בקולנוע; 5) מבזק ידיעות (ערבית, תרגום עברי).

19.00 בידור חיל עם הזמרת ראלידה.

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 צירופים. חיים זיסוביץ מראיין אישים ואמנים בנושאים הקשורים במורשת ישראל.

20.30 מבט לחדשות.

חיים זיסוביץ „צירופים" (20.00)

21.00 תחרות הזמר ה־31 של האירוויזיון, בשידור ישיר מברגן שבנורבגיה.

23.45 פסוקו של מקום. מבט אל ראשון לציון, בקשר לפסוק „ראשון לציון הנה הנם". חדשות.

האירוויזיון ה־31 בשידור ישיר

מוצאי־שבת 21.00

השנה נערכת התחרות בברגן שבנורבגיה. משתתפות 20 ארצות. סדר הופעתן: לוכסמבורג, יוגוסלביה, צרפת, נורבגיה, בריטניה, איסלנד, הולנד, תורכיה, ספרד, שוויץ, ישראל, אירלנד, פינלנד, פורטוגל. את ישראל מייצגים מוטי גלעדי ושרי צוריאל בשיר „יבוא יום".

ראשון

4.5.86

08.15 תלמוד: שניים אוחזין – דעו מני – כמחלוקת.

08.40 מסך לספרות (יסודי): תמר והסכינים.

09.00 אנגלית ו'.

09.20 השעון שלנו – הקלברי פין.

10.10 אנגלית ח'.

10.30 מרחב נוצרי: הספרים הם חברים.

11.00 חשבון ה': הרבון לעשרוני.

11.30 ביאוגרפיה (ח–י): מנהיגות וזהות – מצרים.

12.00 ספרות (על־יסודי): שתי המסורות.

12.25 אנגלית ט'.

13.00 אנגלית י'.

14.00 כאן ואת אמנות: יום שרר בצורת אברהם. בסרט מגיע לשיאו מאבק מר. הנזכרים במושב נגר החלטת הוועד, אם נגר בנת החלטה דמוקרטית בנגד אליזות וכפיה.

14.25 פרלודים (ב'). המלחין והמנצח אנטוני הופקינס מסביר בקצרה את הפרלודים 5–15 מאת שופן, ולאחר מכן מבצע אותם בשלמותם הפסנתרן אשכנזי.

15.00 האוניברסיטה הפתוחה.

16.00 רחוב סומסום: לתמונות.

16.30 שורון קטן והוב (פרק 3).

18.30 קיצור החדשות (ערבית).

18.32 מיוחד מדור לגיל הנעורים (ערבית).

19.00 יומן השבוע (ערבית).

20.00 כותרות מבט.

20.02 עד עום. במרכז התכנית ריאיון עם הזמרת חוה אלברשטיין, היא גם תשיר

חוה אלברשטיין „עד עום" (20.02)

שניים מן השירים שבתקליטה החדש „מהגרים". עוד בתוכנית סרטוני וידאו עם מגרות, סטיבי וונדר ואחרים.

21.00 מבט לחדשות ומוסף „שופר ראשון".

21.45 סוכן חשאי: סידרת ריגול חדשה.

22.40 סרט אישי. הפעם תיסוב השיחה על „הזיקנה". הפרק האחרון בחייו של אדם. ד"ר מריאן רבינוביץ, שעוסק בגריאטריה שיקומית, פירסם לא מכבר את הספר „גילו של איש", וכן יתכבד בתוכנית. משתתפים: ד"ר מריאן רבינוביץ, יהודית איתן, בת 76 ויעקב גולדברג, בן 91.

23.00 כלום הביתה הם אמא באה. טל אינו מאושר לגמרי בבית החדש. קודם, כאשר גר עם מארשה בבית אמו, שם לפחות לא התכוונה לתת נשים עירומות. אמא של טל מנסה להשתלט על ה עיניינים.

23.40 פסוקו של יום. חדשות.

סידרת־ריגול אנגלית: „סוכן חשאי"

יום ראשון 21.45

סידרה חדשה בת שלושה פרקים. ערב שיחות המעצמות על פירוק הנשק הגרעיני יוצאים השירותים החשאיים של בריטניה ושל רוסיה למאבק אלים, כשמטרתם למנוע מיסמך סודי ביותר. המיסמך מידע מרחיב על ראש המטה בראש הממשלה הבריטית לשיחות, מידע העלול להכשיל את שמו ולפגוע בשיחות. מוסיפות ודבעה הם חלק מהמשיחה.

בפרק הראשון: מישרד החוץ הבריטי מגייס לפעולה את מקסים, קצין־מודיעין בכבוד הבריטי. משימתו לעקוב אחר אישטארכי הגרעין, פרופ' טילה.

השחקן הבריטי צ'ארלס דאנס מופיע בסידרה „היהלום שבכתר" בתפקיד ראשי.

שני

5.5.86

08.15 אורחות (תוהייבא): רעיכה והתעוררות (יהדות בריה"מ).

08.40 בלי מרוזות: כינויים שרדוק.

09.00 אנגלית ח'.

09.20 חשבון פשוט ד': חילוק ארוך.

10.05 ארץ מולדת: המלחמה לעצמאות.

10.30 רגע עם הדודו כאשר אנחנו יחד.

11.00 ערבית מדוברת: דין וסלג'ודה.

11.15 אנגלית ד'.

11.30 מדעי־הטבע (יסודי): הקיקיון.

12.00 תלמוד: שניים אוחזין.

12.25 אנגלית ד'.

12.45 צרפתית.

13.00 אנגלית ח'.

14.00 בבית של פיסטוק. כרוז הארץ.

14.25 תגליות באמריקה הצפונית.

14.45 קורס באנגלית מדוברת למבוגרים.

15.00 קסם קסם: מתחים.

15.25 בלי מרוזות: צירה 2. הפעם „מזל טוב" תוכה במזל טוב בחידון תרשנה.

15.45 מאות ציורים מפורסמים. חמש תמונות בנושא „מלחמה". הפעם: גוארניקה – פיקאסו.

16.00 כלבם של בני באסקרוויל (פרק ב').

16.30 שניים אוחזין. חינוך דתי ב'.

17.00 ערב חדש. מנחה רפי רשף.

17.30 עליזה בארץ הפלאות.

18.00 מאה ילדים שלי. המספרת לנה קיבלר מספרת לבני־הנוער על ילדים בתקופת השואה.

18.30 קיצור החדשות (ערבית).

רפי רשף „ערב חדש" (17.00)

18.32 סקירת תוכניות (ערבית).

18.35 משורש (ערבית).

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 כותרות מבט.

20.02 טקס החידון הבינלאומי לשואה ולגבורה, שנערך בבית־הנשיא בירושלים.

21.00 מבט לחדשות.

21.30 החידון הבינלאומי לגבורת העם היהודי במלחמת העולם השנייה (שלב הגמר, בשידור ישיר).

23.00 בראשית. באלט.

23.25 פסוקו של יום. חדשות.

החידון הבינלאומי לגבורת העם היהודי במלח"ע השנייה: שלב הגמר בשידור חי

יום שני 21.30

מעשי־גבורה רבים, ביניהם פעולות עלי־מות עד היום, ביצעו היהודים בכל רחבי אירופה הכבושה בגיטאות, ביערות, ואפילו במחנות ההשמדה. ב־16 מדינות – צרפת, הולנד, איטליה, סורי, ארה"ב, מכסיקו, קנדה, ברזיל, ארגנטינה, אורגוואי, צ'ילה, גואטמאלה, פרו, דרום־אפריקה, פולין וישראל – נערכו בחודשים האחרונים סמינרים מיוחדים ללימוד הגבורה היהודית בעת המלחמה העולמית השנייה. את המדינות הנ"ל מייצגים 24 בני־נוער יהודים, בחידון המיוחד, הנערך בבנייני־האומה בירושלים.

החידון ימחיש, בעזרת חומר תיעודי, את סיפורי הגבורה: קטעי סרטים שצולמו בשנות המלחמה, עדויות עדים שיספרו את סיפוריהם, קטעי מוסיקה ושירים ששרו הלוחמים היהודים.

את התצוגה לחידון עיצב־צייר במיוחד יעקב אגם. מנחה: עודד בן־עמי. מפיק: נתן כסף. בימאי: אבי אמבר.

שלישי

6.5.86

09.00 קשת וענן: הגבורי המות.

09.30 מה שאבא לא סיפר. יוסל וסתו מפקדים בפורום לוחמי הגיטאות.

10.00 רחוק האמנות. קורותיהן של יצירות האמנות באירופה במלחמת העולם השנייה, והמאמצים שנעשו למנוע את שריפתן בידי הגרמנים.

11.00 הנחשול. מורה המלמד את תקופת מלחמת העולם השנייה בכיתתו מתקשה להסביר לתלמידיו את תופעת הנאציזם ונהירת ההמונים אחר מנהיג.

12.00 הגן שבו חיה הנערה.

14.30 ילדי וילה אמנה. דרמה דוקומנטרית המתארת את סיפור הצלתם המופלא של 100 ילדים בתקופת השואה ומסעם בהרי־האלפים עד עלייתם לארץ.

15.30 ילדים ששרדו מהשואה. תוכנית דוקומנטרית בהנחיית ליב אולמן משולבת בראיונות אישיים עם ילדים ששרדו מן השואה.

16.30 הגבורי המות ראה (09.00).

17.00 ערב חדש.

17.30 יאנוש קורצ'אק – יומן מן הגטו. הצגה המועלית בתיאטרון העירוני חיפה. ימיו האחרונים של יאנוש קורצ'אק והיחסים בינו לבין „ילדיו" בבית היתומים בגטו ורשה. בבימוי של ארי אורלב. משתתפים: מיכאל כפיר – יאנוש קורצ'אק, דוד צוינגנבוים, רינה רוני כר, אמיר לירון, אייל אסמן, אסנת בלומנפלד. כמו־כן מופיע תיאטרון הבובות „החלוך" של יצחק ספי.

סצינה מתוך „מני המורד" (22.20)

18.40 קיצור החדשות (ערבית).

18.42 סרט תעודה: מאלוס ליהדות. סיפור אישי השזור בתוכו את סיפור יהודי צרפת לפני השואה ולאחריה. סיפורו של קלוד וידה (תרגום ערבי־עברי).

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 כותרות מבט.

20.02 הקפטריה. מחזה, עיבוד לסיפור קצר של יצחק בשביס זינגר.

21.00 מבט לחדשות.

21.40 מבט שני.

22.20 מני המורד. סרט תיעודי־היסטורי חושף ההתנגדות היהודית ומאבקה באזורים באירופה, בתקופת השואה.

23.50 פסוקו של מקום. מבט אל „יד ושם". כתב: אהרון ביר. חדשות.

מחזה: „הקפטריה"

יום שלישי 20.02

עיבוד לסיפור קצר של יצחק בשביס־זינגר. העלילה מתרחשת בשנות ה־60 בניו־יורק. סיפור רומנטי ומיסתורי על מערכת יחסים לא רומאנטית בין שני ניצולים יהודים. בקפטריה דומה בניו־יורק נהג לשבת בשביס־זינגר ומכאן שאב את ההשראה לסיפורו. בקפטריה הוא מפגיש את אהרון ואסתר. אהרון שומע בעניין רב את סיפוריה של אסתר מימי היטלר. לאחר שהוא פוגש את אביה, ומספר לו על נישואיו המוקדמים של בתו, הוא חוזר להיות מעורב יותר. לעיתים עוברים חדשים מפגישה אותו לפגישה האחרונה. לו אז הפגישות מיקריות. מלבד פגישה אחת.

תביאות לדפוס: רבקה נוימן

„לאשתי ולי יש רק דבר אחד במשותף: שנינו מצטערים על מות בעלה הראשון"

רביעי

7.5.86

08.15 ארץ מולדת: המלחמה לעצמאות.

08.40 אנגלית ח'.

09.00 מדעי הטבע (יסודי): החיים בעבי היערות.

09.20 אנגלית ד'.

10.10 מדעי הטבע (חט"ב), העיכול.

10.30 מרחב נוצרי: ספרים הם חברים.

11.00 חשבון ד': קטנטין הפף וקטנטין גרף.

11.15 הלו ישראל.

11.30 קשת וענן: הגבורי המת.

12.00 אנגלית ח'.

12.25 אנגלית ד'.

13.00 מדעי הטבע (חטיבה עליונה): בראשית.

14.00 אלפרד ברנדל. הפסנתרן אלפרד ברנדל מנגן במסגרת שתי יצירות: א. ברהמס: וריאציות ופוגה על נושא מאת הנדל. ב. ליסט: שנות נדודים (השנה השלישית).

15.00 האוניברסיטה הפתוחה.

16.00 בלי מרוזות: צירה 3.

16.20 פיגורים. שעשועון טלוויזיה בנושא פרסים.

16.45 בלבלון: ציפיות אינטלציוניות.

17.00 ערב חדש.

17.30 יום יבוא. דרמאה בהפקת הטלוויזיה הקנדית. פול, נער בן 12, חי בעיר הגדולה עם אמו. אביו נטש אותם. לאחר מותה הפתאומי של אמו מוצאים לו בעירה קטנה בית אצל לחיות בו, ושם הוא חולם, ושב וחולם, על יום שבו ישוב לגור עם אביו.

18.30 קיצור החדשות (ערבית).

ג'ניפר אוניל „גברת נוצצת" (22.05)

18.32 על ספרות ותרבות. 1) (ערבית).

19.00 בשבי האמריקאות. מחלות בדרכי העיכול, כיב קיבה (אולקוס) וסרטן המעי. על המחלות האלה ועל חשיבות הגילוי המוקדם – בתוכנית זו. (ערבית).

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 כותרות מבט.

20.02 סיפורי בוחים. מנחה יונה אליאן.

20.30 שניים אוחזין. דעות שונות בתפיסת הגלות והגאולה. דיון לקראת יום העצמאות. משתתפים: ד"ר ישראל אלדד, ד"ר יעקב הסראי, הרב אברהם רביץ. מנחה בני דון־יחיא.

21.00 מבט לחדשות.

21.30 מוקד.

22.05 גברת נוצצת: סרט קולנוע.

23.30 פסוקו של יום. חדשות.

סרט קולנוע: „גברת נוצצת"

יום רביעי 22.05

„בלש פרטי של חברת־ביטוח יוצא לחקור פרשת הברחה של אבנים־יקרות. הוא נתקל ברשת קשוחה ומאורגנת היטב, העוסקת בפעילות בלתי־חוקית ענפה ומוכנה להגן על עניינה בכוח־הזרוע.

צילומי הסרט נעשו במיאמי ובאיים הקאריביים. 5 מיליון דולאר הוא שווי התכשיטים והאבנים־היקרות האמיתיות, בהם השתמשו לצילומי הסרט. רונאלד סאת'רלנד בתפקיד הבלש הפרטי, ג'ניפר אוניל כחשודה בהשתייכות לרשת, פטריק מגי והוברט דוכאל. בימאי: תום גריס. 1978, 93 דקות.

חמישי

8.5.86

08.15 קשת וענן: חלום ישן מרינה חדשה.

08.40 בלי מרוזות: חיריק 4.

09.00 ארץ מולדת: תצלצל שסתנו כפעמון הכסף.

09.30 מדעי־הטבע (חטיבה): הפקת האשלג מים המלח.

10.10 אנגלית ח'.

10.30 רחוב סומסום.

11.00 אנגלית ד'.

11.15 ערבית מדוברת: ויד (אל) סלוח.

11.30 מדעי־הטבע (חטיבה עליונה): בעיות בפוטוסינתזה.

12.00 אנגלית ח'.

12.25 הסטוריה (על־יסודי): קידוש השם.

13.00 אנגלית ט'.

14.00 וולטר מציג את קנדה.

14.35 בלבלון: ציפיות אינטלציוניות (שידור חוזר).

14.40 צרפתית.

15.00 רכבת התפתעות: סרט אנימציה.

15.20 נילס הולגרסון (פרק 45): הגן של רוח הרפאים.

15.45 קסמבם (פרק ו'): סיפורי־מסע.

17.00 ערב חדש.

17.30 קיר וידיאו: גברת הדיקן המזמרת.

18.00 ילדים בעולם. ילדים בעולם מספרים על חייהם, מקומות מגוריהם, על תרבותם, מינהגים ועוד.

18.25 מוקד של מקום.

18.30 קיצור החדשות (ערבית).

18.32 רוצה פתרון?

ג'רלדין צ'פלין „אלה והאחרים" (22.15)

18.45 החדשים והמבצעות (ערבית).

19.00 מישגש (תרגום ערבי־עברי).

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 כותרות מבט.

20.2 מבט מאחור.

20.45 לקראת שידור.

21.00 מבט לחדשות.

21.30 אביא והחימיאיר – לאחר האהבה, לאחר השנאה.

22.15 סידרה צרפתית בת 6 פרקים, של קלוד ללוש.

23.00 תוכנית סידור עם צמד פסנתרנים קומיקאים: מאלון פילמאריק. הכלוריזה הגיית המיקה את התוכנית וזכתה בציון לשבח בתחרות „ורד הזהב" במונטרו בשנה שעברה.

23.50 פסוקו של יום. חדשות.

סידרה צרפתית: „אלה ואחרים"

יום חמישי 22.15

„כל האנשים שווים, אבל ישנם כאלה השווים יותר", אמר הסופר ג'ורג' אורוול. זה בדיוק מה שעולה מהצפייה בסידרה בת שש הפרקים „אלה ואחרים", The Ins and the Outs, שהופקה ב־1982. קורותיהן של משפחות ממוסקבה, מפאריז, מברלין ומניו־יורק בסוף שנות ה־30. המשותף לכולן: בימאי דור ומוסיקה. קלוד ללוש, כותב הסידרה והבימאי שלה, יוצר הקשרים והקבלות בין הסיפורים, מפגיש את המשפחות מעת לעת ובאמצעותן שואף לצייר תמונה היסטורית של אירופה ב־50 השנים האחרונות.

כוכבי הסידרה: פאני ארדן, אוולין בואי, ראורקלוד בריאלי, ג'רלדין צ'פלין, ג'יימס קאן, השחקן הפולני דניאל אולבריכסקי ורן הורוה רוז.

שישי

9.5.86

08.15 קשת וענן: חלום ישן מרינה חדשה

08.40 מסך לספרות (יסודי): תמר והסכינים.

09.00 מוסיקה (ד'־ו'): מי בחלילית 15 – בשטנה צלילים.

09.20 לשון ותקשורת (ז'־ט'): הכללה 2.

10.10 חשבון ד': קטנטין הפף וקטנטין גרף.

10.30 בבית של פיסטוק: כרוז־הארץ.

11.00 מדעי־הטבע (יסודי): עקרונות התעופה.

11.15 הגדה והרבות (יסודי): קשת וענן – חלום ישן מרינה חדשה.

11.45 אורחות (תוהייבא): רעיכה והתעוררות – יהדות ברית־המועצות.

12.15 הגדה והרבות (על־יסודי): מגילת העצמאות.

12.45 מוסיקה (על־יסודי): ג'יימס גאלאוי.

13.30 קליאו ליין והג'אז דאנקוורת'. זמרת הג'אז הנודעת קליאו ליין בהופעה בפסטיבל הג'אז במונטריאול. ג'ון דאנקוורת' מלווה אותה והם משמיעים שירים נודעים כגון „חוזר אליי", „לעולם אל תגיד לי ללכת" ועוד.

14.30 האוניברסיטה הפתוחה.

15.00 התפוצה האדירה. קורותיה של התפוצה האדירה במזרח־אירופה, החל בתקופה שלפני מלחמת העולם הראשונה ועד השואה. פרק ב'.

רבקה מיכאלי „סיבה למסיבה" (21.10)

16.00 ערב חדש: מוקף לשבת.

16.30 קיצור החדשות (ערבית).

16.32 צוות לעניין: קאובוי ג'ורג'. בפרק הזה משתתפים הזמר בוי ג'ורג' ולהקתו „מועדון תרבות" (ערבית).

17.30 לקט שירים (ערבית).

17.30 סרט ערבי (תרגום עברי).

19.30 על המרקע (ערבית).

19.30 חדשות (ערבית).

20.00 שירים לשבת.

20.05 ערב שבת. הערב פרשת „קדושים".

20.15 מבט ליל שבת.

21.10 סיבה למסיבה. מנחה הערב: רבקה מיכאלי.

22.15 כופר נפש: סרט קולנוע אנגלי.

23.45 פסוקים לשבת. חדשות.

סרט־קולנוע אנגלי: „כופר נפש"

יום שישי 22.15

ארבעה אנרכיסטים משתלטים על השגרירות הבריטית בשבדיה ולוקחים את השגריר ושניים מעובדיו כבני־ערובה. תמורת שחרורם הם מגישים תביעות כספיות כבדות ותביעות אחרות. בינתיים חוטפים אחרים מטוס על נוסעיו ומאיימים להשמידו אם תתנגד המישטרה השבדית לפעולה. הקצין הממונה על הביטחון דורש פעולה מיידית ומהירה נגד הטרוריסטים ונאבק עם פוליטיקאים פשרנים. בסוף הסרט – הפתעה בלתי צפויה.

שון קונרי בתפקיד קצין־הביטחון. יאן מקשיין בתפקיד ה[illegible]. בימאי: קאספר רד. צלם: סוון ניקויסט (הצלם הקבוע של אינגמר ברגמן). 90 דקות.

הירדנית

כל שעות הבוקר תוכניות לכל המשפחה באנגלית ובערבית (רק בערוץ 6)

שישי, 2.5

12.30 כדורגל בינלאומי הספורט כללי (רק בערוץ 6)
14.20 אגיר בדרכים (רק בערוץ 6)
16.30 סרט עלילתי בצרפתית.
18.00 חדשות בצרפתית.
18.15 לקט שירים בצרפתית.
18.30 חדשות בעברית.
19.30 בלוטיר (קומדיה אמריקאית על משפחה שמושפעת עורות בית ומקבלת עוזר אנגלי).
20.10 אני יונתן (סידרה אנגלית).
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 פלקון קרסט (סידרה אמריקאית בסגנון דאלאס עם השחקנית ג'יין וימן).

שבת, 3.5

15.20 סרטים מצויירים (רק בערוץ 6)
17.00 תוכנית בצרפתית.
17.20 על טעם ועל ריח (סידרה לנוער רק בערוץ 6).
18.00 חדשות בצרפתית.
18.30 חדשות בעברית.
19.30 שטר מכסם (קומדיה אנגלית).
20.10 בידור חיל'.
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 סידרת מיני מתוך רבי מכר.

ראשון, 4.5

16.15 סרטים מצויירים – קשת בענן (רק בערוץ 6)
16.45 הישרדות (רק בערוץ 6).
17.00 תוכנית בצרפתית.
18.00 חדשות בצרפתית.
18.30 חדשות בעברית.
19.30 אני ונערתי (קומדיה אנגלית).
20.10 האדם והמוסיקה (דוקומנטרי על ההתפתחות וההשפעה של המוסיקה כולל ג'ז ומוסיקה מזרחית).
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 המשך סידרת המיני רבי מכר.

שני, 5.5

15.20 סרטים מצויירים (רק בערוץ 6)
15.50 מועדון מיקי מאוס (רק בערוץ 6)
17.00 תוכנית בצרפתית.
17.10 ילדת הפלא (רק בערוץ 6)
18.00 חדשות בצרפתית.
18.15 מגאזין ספורט בצרפתית.
18.30 חדשות בעברית.
19.30 קרול בורנט מציגה (שאו טלוויזיוני אמריקאי).
20.10 לב הזהב הזרי (סידרה המתרחשת בניו־זילנד).
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 דאלאס (המשך הסידרה).

שלישי, 6.5

15.20 בראבא (רק בערוץ 6).
15.50 סרטים מצויירים (רק בערוץ 6)
16.40 אל תאיץ בי (רק בערוץ 6).
17.00 תוכנית בצרפתית.
18.00 חדשות בצרפתית.
18.30 חדשות בעברית.
19.30 הכל במספר 20 (קומדיה אנגלית על בעל שעוזב את אשתו ילדיו וכיתה).
20.10 התיק (סידרה אנגלית על משפטים מפורסמים).
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 האקוולייזר – (המתאם (סידרת מתח אמריקאית).

רביעי, 7.5

16.15 תיאטרון האגדות (רק בערוץ 6)
17.00 תוכנית בצרפתית.
18.00 חדשות בצרפתית.
19.30 שלושה בדירה (קומדיה אמריקאית).
20.10 גילויים (סידרה דוקומנטרית).
21.00 האבקות חופשית – תפוס כפי יכולתך – מיטב ההאבקות הבריטית (רק בערוץ 6).
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 הקאים (סידרה אמריקאית עם השחקנית ג'ין קלינס).

חמישי, 8.5

15.20 סרטים מצויירים (רק בערוץ 6)
15.30 בית־חדשות לעכברים (רק בערוץ 6).
17.00 תוכנית בצרפתית.
17.20 מופע הקסמים של פול דניאלס (רק בערוץ 6).
18.00 חדשות בצרפתית.
18.30 חדשות בעברית.
19.30 אל תהיה לי (קומדיה אנגלית על אב ובן שמתגרשו (חיים ביחד).
20.10 בחזרה לערן (המשך התוכנית האוסטרלית המפורסמת).
21.00 חדשות באנגלית.
21.10 סרט עלילתי באורך מלא.

המזה"ת

שישי, 2.5

13.00 ודי והדסקה.
13.30 חיים אחרים.
14.00 מועדון 700.
14.30 התעמלות.
15.00 סרט.
16.30 איש העכביש.
17.00 ספר הספרים.
17.30 החבובות.
18.00 מרק ומיגבי.
18.30 והכתר.
19.00 חדשות.
20.00 פול גאני.
21.00 חיים אחרים.
21.30 סרט ערבי.
מועדון 700.

שבת, 3.5

13.00 פלאש גורדון.
13.30 הקטנים.
14.00 פליפר.
14.30 ספר הרפתקאות.
15.30 ימי העשק והאבירים.
16.00 כדורסל – אנ.בי.איי.
20.00 היאבקות.
21.00 סרט.

ראשון, 4.5

13.00 חיות, חיות, חיות.
13.30 בית־חולים (סידרה).
14.00 מועדון 700.
14.30 התעמלות.
15.00 סרט: כל בעדה צריכה להתחתן.
16.30 תוכנית לילדים.
17.00 הבית המעופף.
17.30 החבובות.
18.00 מטיילים.
19.00 תרבות.
20.00 המיוחדים.
21.00 שעת המשפחה.
21.30 סרט: שוגון.
חדשות.

שני, 5.5

13.00 ודי והדסקה.
13.30 חיים אחרים.
14.00 מועדון 700.
14.30 התעמלות.
15.00 סרט: שירי הים.
16.30 ספיידרמן.
17.00 ספר הספרים.
17.30 החבובות, עם גולדי אנדרואס.
18.00 ימים מאושרים.
18.30 לברן ושירלי (סידרה).
19.00 חדשות.
20.00 מאגנום (סידרת מתח).
21.00 חיים אחרים.
21.30 כדורסל – אנ.בי.איי.
מועדון 700.
חדשות.

שלישי, 6.5

13.00 חיות, חיות, חיות.
13.30 חיים אחרים.
14.00 מועדון 700.
14.30 התעמלות.
15.00 סרט: חבר עדין.
16.30 הצלף המופלא.
17.00 הבית המעופף.
17.30 החבובות.
18.00 מלחמת הכוכבים.
19.00 חדשות.
20.00 ריפטייד.
21.00 חיים אחרים.
21.30 סיימון את סיימון.
22.30 זאב אויר.
חדשות.

רביעי, 7.5

13.00 ודי והדסקה.
13.30 חיים אחרים.
14.00 מועדון 700.
14.30 התעמלות.
15.00 סרט: עמק השמש.
16.30 איש העכביש.
17.00 ספר הספרים.
17.30 החבובות, עם כריס כריסטופרסון.
18.00 באק רוג'רס.
19.00 חדשות.
20.00 צוות לעניין.
21.00 חיים אחרים.
21.30 קגני ולייסי
22.30 המנגנון סקייל.
חדשות.

חמישי, 8.5

13.00 חיות, חיות, חיות.
13.30 חיים אחרים.
14.00 מועדון 700.
14.30 התעמלות.
15.00 סרט: משא פראי.
16.30 הצלף המופלא.
17.00 הבית המעופף.
17.30 החבובות.
18.00 לוסי.
18.30 ספורט.
19.00 חדשות.
20.00 הרדקסל והמקורמיק.
21.00 חיים אחרים.
21.30 שישים דקות.
22.30 המירדף אחרי הגלימה.
מועדון 700.
חדשות.

שישי
2.5.86

קול המוסיקה

07.07 בוקר טוב. בטהובן: 12 וריאציות על השיר „גל קול"; בטהובן: 12 וריאציות על נושא מקורי בסול מג'ור.
07.30 שחרית מוסיקלית. בטהובן: רביעית רזומובסקי מס' 1 (הרביעיה האיטלקית); שומאן: „תמונות ילדות" לפסנתר סולו (מיכלאנג'לי); ברהמס: סימפוניה מס' 1 (הפיל' הוינאית / ל. ברנשטיין).
09.30 קונצרט בוקר. צ'ייקובסקי: סימפוניה „מנפרד" (הפיל' מבוסטון / ק. מריה ג'וליני); עמי מעייני: „רגלים" (הפיל' הישראלית / ז. מהטה); בריטן: נהר קרליו – אופרה כנסייתית עפ"י מחזה „נו" יפני (סולנים / מקהלה / בריטן).
12.05 במחיצתו של נגן הקלרינית יונה אטינגר.
13.00 מוסיקה קלאסית קלה. „מניני אופרה".
14.00 בואי אתי אל ארמוני. הוד קדושתו.
15.00 מאולמי הקונצרטים שלנו. הפיל. הישראלית / ולר / לופז מסנתר. הנס ורגנר הנצח: ברקרולה; בטהובן: קונצ'רטו מס' 1 בדו מג'ור, אופ' 15; דבוז'ק: סימפוניה מס' 7 ברה מינור אופ' 70 (ש.ח).
17.00 רזי הזהב. אמנים גדולים בהקלטות הסטוריות.
18.00 לבקשתכם. הנדל: סונטה בפה מג'ור לחצוצרה ואורגן; מוצרט: קונצ'רטו בלה מג'ור לפסנתר ותזמורת ק. 488; מרי אבן אורו „ביגורים"; מרטינו: קונצ'רטו לאבוב ותזמורת; שוברט: חמישיית „הטרוטה" בלה מג'ור.
20.05 זמנות מוסיקליות.
21.00 קונצרט ליל השבת. י. ס. באך: קונצ'רטו ברנדנבורגי מס' 3 בסול מג'ור (הברוק של אמסטרדם / קופמן); שוברט: סונטה בלה מינור אופ' 42 (בדורה שקורה); בטהובן: סימפוניה מס' 5 בדו מינור אופ' 67 (פילהרמוניה / אשכנזי); ראבל: קונצ'רטו לפסנתר ברה מג'ור, ליד שמאל (ז'אן פיליפ קולר / הלאומית של צרפת / מאזל); ברטוק: סוויטת מחול (הסימפ' של שיקאגו / שולטי).
23.00 קולות. סודות האופק הדמיוני דידואטיס; ברהמס: שירת הגורל; שומאן: „אהבת המשורר" מחזור שירים אופ' 48 למלים של היינה.

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל. היי, בואו נדבר אנגלית.
12.05 והאר עינינו. שירים וניגונים.
14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. היגגייט – הידיד הלוחם, מאת נעמי וישניצר; שלכם בברכה: שירים וברכות.
15.00 קבלת שבת. פרשת קדושים.
16.05 עם אנשים. פרופ' שמואל אטינגר.
17.10 שיר ליל שבת. שירים עבריים.
18.05 מוסף רדיו לספרות.
19.05 שובי השולמית. הוד ושירה לשבת.
19.30 שידורים לעולים.
22.05 עד הנה. הדוה ישכר משוחחת עם פרופ' מרסל עשתאל.
23.05 במחשבה שניה. הכתביעה במערה.

ד"ר הרצל רוזנבלום: „בין שישי לשבת", יום ו', רשת ב', 23.05.

רשת ב'

08.05 וזהעל במגולים. לתלמידים בחופשת.
09.05 כל צבעי הרשת. מגזין יומי, עם יוסי גרבר.
12.10 שריקת פתיחה. משחקי הכדורגל בשבת.
13.00 בחצי היום. חדשות ומזמונים.
14.06 הכל זהב. סימני דרך בזמר העברי.
15.06 תן חיוך. מערכונים וקטעי הומור.
16.10 עוד מעט שבת.
17.05 מאוצרי הבמות.
18.06 המנגנות בשחור לבן. תמיד קיבוצניקי עם שלום חנוך, מתי כספי והמשוררת מיכל סנונית (שידור חוזר).
19.05 הגזור השבועי.
20.05 ואני תפילתי.
21.05 השרשנה פורחת. רומנסות ושירי-עם ספרדיים.
22.05 עוד לא רקדתי די. ריקודי-עם.
23.05 בין שישי לשבת. שיחה בשניים: יצחק לבני משוחח עם ד"ר הרצל רוזנבלום.
00.10 שיר אינו רק מנגינה. שירים עבריים.

רשת ג'

06.05 יום שישי חזר. שירים עבריים.
08.05 להיות שם. שעה אחת, שפה אחת.
09.05 אגן הימודדיסקן.
11.05 משהו משהו. עם מנחם פרי.
13.05 צחיוות בדבשה. עם דן כנר.
15.05 לשנות ערב. שירים עבריים.
17.05 מאן, שם ובכל מקום.
19.05 זמרי שבות.
20.05 צלילי שבת.
22.15 מיול לילי. שירים עבריים.
23.05 רדיושק. מזמונים בשמי-קצב.

גלי צה"ל

08.05 צלילי נעים, עם טלי שמירא.
11.05 קלח של אמא, עם אלכס אנסקי.
12.05 פנדלים. שעתיים נעולות, עם דורי בראוב.
14.05 שירי משוררים.
15.05 הוידן, תאטרדיו. מסיבת יום הולדת, רפאל קלצ'קין.
16.05 שיר בשקט בשקט.
17.05 רבעים דקומנטריים.
18.05 חיילים, אנשים צעירים.
19.05 שעת המסורות. אלכס אנסקי משוחח עם פרופ' מיכאל הר-סגור.
20.05 לא על הלוף לבדו. מוסיקה ומשחקי רדיו.
22.05 עשן בעיניך.
00.05 מופע הרדיו „המרגוממטר". יואב קוטנר.

שבת
3.5.1986

קול המוסיקה

07.11 שחרית לשבת. מוצרט: סרנדה מס' 1 ברה מג'ור (המוצרטאום של זלצבורג / באומגרטנר); פולנק: קונצ'רטו לשני פסנתרים ולתזמורת (ברכה ערן ואלכסנדר תמיר / שויין המערבית / קומיסיונה); שפוהר: שמינייה במי-במול מג'ור, אופ. 32 לכלי-קשת ולכלי-נשיפה (השמינייה הוינאית); פרוקופייב: „הסימפוניה הקלסית" (הסימפ. של לונדון / פרבין).
08.30 הזמיניעור. לילדים.
09.00 למי סירורות. לה מה סול!
10.00 קונצרט השבת. מנצח – סרג'ו קומיסיונה, סולן – עוזי ויזל. סרג'ו נטרא: פרלוד; פרנקו: קונצ'רטו לצ'לו ותזמורת, אופוס 33; ברהמס: סימפוניה מס' 2 ברה מג'ור, אופוס 73; פרוקופייב: סונטה לצ'לו ופסנתר, אופוס 119 (עוזי וארנון ויזל); באך: סויטה מס. 2 ברה מינור, לצ'לו סולו (עוזי ויזל).
12.00 רדיו דרמה. ממשיכים, מאת: מורין אר בריין.
13.00 אמנים שוקלנט. אוריאל צוזר, מיצירות ליסט וראבל.
14.05 מירקם. רגעי מוסיקלי.
15.00 קונצרט לצהרי שבת. בטהובן: סונטה בלה מג'ור לכנור ופסנתר אופ. 47 „קרויצר"; סוק: סרנדה לכלי-קשת אופ. 6; סן-סנס: קונצ'רטו מס. 2 בסול מינור לפסנתר ותזמורת אופ. 22; שוברט: סימפוניה מס. 6 בדו מג'ור.
17.00 בואי אתי אל ארמוני. חיי מוצרט: החטיפה מן ההרמון.
18.00 מוסיקה מן העבר הרחוק.
19.00 קונצרט הערבית של מוצאי-שבת. היידן: שלישייה במי מג'ור לפסנתר כנור וצ'לו; פרסל: מוסיקה לרגע קם תוך אריפוס; אברהם אמולגו: מזמור לאבוב וכלי-קשת (בהשראת פרק כג. תהלים); וילה לובוס: כורוס מס. 5; דביסי: הים, שירה סימפונית.
20.05 אופרה. רימסקי קורסקוב: כלתו של הצר. (זמרים סולנים / מקה. ותז. של בולשוי / מנסורוב).
23.00 מוסיקה קאמרית. היידן: 3 שלישיות פסנתר בדו מג'ור, פה מינור, מי במול מג'ור (שלישיית בוזאר).

רשת א'

08.05 עולם המדע.
09.30 סיפורדיו. השגרירות המצולאות, מאת דן צלקה.
10.05 מוסיקה לבוקר שבת.
11.05 מרדשיל. רדיון ישראלי, עם אוריציון ישי.
12.05 זמאמרי למואל נצלאן. תוכנית ראשונה מרג זוכרון, על ילדותו ונעוריו של מאוליאגמשל-צלאן.
14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. שירים וזמרים של סיפורים; העמויים שלין וינגייט – הידיד הלוחם; סטר לשבתו יורשי של הקוסם לקראת שידור.
15.05 זדכי ארם.
16.05 מלים שמנגנות לנערת.
17.10 מיכות ומדיה.
18.00 רדיודרמה. תלמידיו הטובים של גורומי.
19.05 אנתולוגיה קטנה לשירה.
19.30 שידורים לעולים.
22.05 שירות חולין.
23.05 עכשיו מאורות.

יצחק קלפטר: „הכל זהב", שבת, רשת ב', 11.05.

רשת ב'

09.05 שאלה של טעם. עם חיים קינן.
09.55 עזרית אלון מספר על נוף וארץ.
10.05 יומן השבוע.
11.05 הכל זהב. יצחק קלפטר ותקליט הסולו הראשון שלו.
12.05 זוג משמיים. שעשועון לזוגות נשואים.
13.10 בטוח ראשון. עם המשודר אבנר טריינין.
14.11 אריין הבורה.
15.05 רגעי קסם.
16.05 שירים רשעורים. השערים במשחקי הלאומית.
18.06 מפיק ורי.
18.30 ממגריש השסורת.
19.05 הקול קלעתן.
20.05 יומן השבוע.
21.05 ניגונים.
22.05 פרקי היום בתנ"ך.
23.10 מלודה מלכה.
23.05 עד כאן. מופע ראיונות שבועי של קול-ישראל.

רשת ג'

07.05 צלילים למובחרת. שירי עבר.
08.05 גוונים. שירים עבריים.
10.05 על בטח, להיטים.
14.05 כוכבים.
15.05 עונג שבת.
17.05 שירים בינלאומיים.
19.05 זמרי שבות.
20.05 מוסנגקושן.
22.05 פרות בגני.
23.05 הצעקה האחרונה.

גלי צה"ל

09.05 מקוללה עליוה – שירים וסיפורים לילדים.
10.05 שמונה שנים למכבש לימוני.
11.05 שירותרום יוצא לדרך. מופע מוטבי מיוחד לפתיחת השירותרום 86. (ש.ח).
13.05 שאלות אישיות. עם העיתונאי מוטי קירשנבאום.
14.05 הכל זורם, עם דובי לנץ.
16.05 סיכמה שבת. עייני קלינוע.
17.05 קריאת ביזון. הספר מול הסרט „גבורי נות מאפריקה".
18.05 משלנו. מצעד המזמונים העבריים.
19.05 מצעד המזמונים הלועזיים.
20.05 זמולנים באים.
21.05 מסורת מסורת.
22.05 כל הצי הזה.
00.05 ציפורי לילה מאירה. קובי מידן ואייר את חלית ישורון.

ראשון
4.5.86

קול המוסיקה

07.07 בוקר טוב. הנדל: חגיגת אלכסנדר, קונצ'רטו גרוסו בדו מג'ור (תזמורתו של סאיירא גרטר); שלושה מחולות בסריים ותזמורת לייו / פול שטראורו.
07.30 שחרית מוסיקלית. רביין: סימפוניה קונצרטית בסול מג'ור, לשני חלילים ולתזמורת (ק. שימונה); מגרלטון: שבינייה במי-במול מג'ור (פנחס צוקרמן); סן-סנס: קונצ'רטו מס' 3 לכנור ולתזמורת (סולן – פייר אמויאל / יד זף סוק: ספור אגרת.
09.30 קונצרט בוקר. רוסל: סונטה מס. 1 לכנור ופסנתר; גרנדוס: תמונות וידמנטיות; שוברט: חמישיית הטרוטה; מוצרט: סינפוניה קונצרטית לכנור, ויולה ותזמורת (קרמר קפקשיאן / הרנונקורט).
12.05 אמנים באולפן. באך – קבלבסקי סונטה מס. 2 ברה מינור (נתאה רשאלי – פסנתר). שלילה ג'ייקבס – סופראן, יונתן זק – פסנתר ורולה שורד רה: ריפארק: 3 שירים; והרפיות 7 שירי-עם ספרדיים.
13.00 קונצרט צהריים. דביסי: פינת הילדים (וז. ריסר-פסנתר); צ'ייקובסקי סויטה מתוך הבאלט מפצח האגוזים (הפיל. מברלין / מ. רוסטרופוביץ').
15.00 למי סירורות – לה סה סול (ש.ח).
16.00 קונצרט מינחת. מוצרט: סימפוניה מס. 36 במי במול מז'ור (אקדמיה למוס. עתיקה / כ. הוגווד); יאנאצ'ק: רביעייה מס. 2 לכלי-קשת, מכתבים אינטימיים (רביעיית מייצ'א); ברהמס: קונצ'רטו מס. 2 בסי במול מז'ור לפסנתר ותזמורת (אשכנזי / הפיל. מוינה / האייטינק); דבורק: סימפוניה מס. 4 ברה מינור (הפיל. הצ'כית / נוימן).
18.30 מוסיקה ליום ראשון. י.ס. באך: קנטטה מס. 12, בכי, יגון, קינה, ונהי (פאל אסוד / קורט אקוילה / מקסון אנגונר / מקהלת הנערים מטלץ / מקהלת קינגס קולג' מקיימבריג' / קונצרטו ליאונהארט בניצוח דייויד וילקוקס); בטהובן: קנטטה על מותו של הקיסר יוזף השני (מרסינה אריוז / ג'אסטיני דיאז / זמרי קסרטה בהדרכת אברהם קפלן / התז. הפיל. של ניו-יורק, המנצח: תומאס שיפרס); קורט תומאס: מיסה בלה אופוס 1 (אויסה פרהבר / אולריקה בליצ'אן / תיאו אוטמייר / היינר אקלס / מקהלת סנטה קרויץ מהאנובר, המנצח אוליך ברמסטלר).
20.05 ערב טוב. ויואלדי: קונצ'רטו בדו מג'ור, לכלי נשיפה מן לורנצו (קאמרית של אירופה / שניידר); ארן: פתיחה מס. 4 בפה מג'ור (אקדמיה למוס. עתיקה / מנגודי).
20.30 הקונצרט הקאמרי השבועי. קונצרט בנגינת רביעיית קרויצברגר, ברלין: זמלינסקי רביעיית מיתרים מס. 14 אנסון סון זוכרון רביעיית מיתרים אופ. 26 ברגו סוויטה לירית.
22.10 מסורות מוסיקליות מארץ. הכרכה לארבע קצוות הארץ בתג המסתה של הכנסיה הארמנית/תאורתודוכסית.
23.00 מוסיקה מן העבר הרחוק.

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל. צרפתית למתקדמים.
12.05 בעקבות העושים.
14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. שירים וחברים של סיפורים: לאן התסיירת עפות, מאת יהואש גיברן מוק והדוד הקוסם, מאת אריקה מאן לקראת שידור.
14.45 ותחל משק.
15.30 עולם המדע.
15.55 ספרי חדש. סקירה.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
חוג פו"פ
פנויים ופנויות
בשיתוף „קשרים"

קבלת קהל פרטים והרשמה רחוב בן-יהודה 69, ת"א טלפון 243271-4

תכניות נופש מיוחדות בחברה טובה – בחודש אייר תשמ"ו לדתיים ומסורתיים

* יום העצמאות ד'–ה' אייר 13–14.5.86
חוף כינר – טבריה
טיול ובילוי
115 ש"ח – הרשמה עד 5.5.86

* ל"ג בעומר י"ז–י"ט אייר 26–28.5.86
חוגה מתמשכת – חוויה שאסור להחמיץ
בכפר הנופש
מאיבת תים תיכונית
הכנישה מאמות מכמורות – 135 ש"ח – הרשמה עד 12.5

יום ירושלים
כ"ז–כ"ח אייר
5–6.6.86
נופש בירושלים כולל
ארוח סיורים ומסיבה חגיגית

– בכל הארועים אירוח מלא באוירה דתית ומזון כשר –
הרשמה: – רם-און רח' המלך ג'ורג' 6 ירושלים 222671, 02-232296 – ומועדון קוראי ידיעות אחרונות

דבורה עומר: „ספור וצליל", יום א', רשת א', 11.10.

16.05 לאור הזמירונות. עם רחמים אלעור.
17.20 האוניברסיטה המשודרת. צמיחת המדינות החדשות באפריקה.
18.06 מינחת ערב.
18.50 פרקי היום בתנ"ך.
19.05 מחשבת ישראל.
19.30 שידורים לעולים.
22.05 תמרה ועץ. התחשבות בילד בעת גירושים.

רשת ב'

08.05 סער לשלום.
09.05 ביקור בית.
10.10 כל צבעי הרשת.
12.10 גל פתוח. חדשות ומזמונים.
13.00 בחצי היום. חדשות ומזמונים.
14.06 יש ענין. עם גבי גזית.
15.05 רגעי קסם.
16.05 שירים ושעורים.
17.10 משחק כדורגל בין נבחרת ישראל לבין ארגנטינה. שידור חי מהאצטדיון ברמת-גן.
17.30 על מספרים ואנשים. המשק והחברה.
19.05 היום הזה.
19.35 עם ישראל.
20.05 אומר בשמחין. פיוטים ופרקי חזנות ספרדיים.
22.05 תזמורות בלי-נשיפה. כבקשתך.
23.05 צלצול שלישי. שבועון לאומנויות.

רשת ג'

14.05 לי ולך, שיר וברכה.
15.05 חדיש, חדיש ומחודש. עם שוש עטרי.
16.05 מוסיקה לענין.
17.05 הצגת יומית.
18.05 מצעד המזמונים הלועזיים.
21.05 אורום עתיק. עם מרים אלון.
23.05 הלילה הוא שירים.

גלי צה"ל

09.05 אילה בוקר. עם אלי ישראלי.
10.05 הפסקת 10.
11.05 נכון לעכשיו. עם רפי רשף.
13.05 קשר רדיו. עם אברי גלעד.
13.55 יומן שירותרום.
14.05 דו רית יומי.
15.05 מגישה יומית. עם אורלי יניב.
16.05 רדיו סופרים. מגאזין ספורט.
16.55 באוזן מילולי. אבשלום קור.
17.00 יומן גלי צה"ל.
17.30 בודנה. צבא ובטחון.
17.50 יומן ספורט.
18.05 שעה קלה על מלכלה.
19.05 מה יש. עם ארז טל.
20.05 זה קורה.
21.30 מזמרים לכולם.
22.05 על הדבש ועל הכיפאק.
00.05 ציפורי לילה משורושות. שלמה ארצי.

שני
5.5.86

קול המוסיקה

07.07 בוקר טוב.
07.30 שחרית מוסיקלית.
09.30 קונצרט בוקר. בטהובן – סונטה מס' 5 בפה מג'ור אופוס 24 לכינור ופסנתר (סונטת האביב) דויד אויסטרך ולב אובורין; דביסי – אביב סויטה סימפונית על פי ציורו של בוטיצ'לי לה פרימוורה (תז' פריס בניצוח דניאל ברנבוים) מיו – האביב 5 קטעים לפסנתר (כריסטיאן איבלדי); סטרוינסקי – פולחן האביב מוסיקה לבלט (הפיל' הישראלית בניצוח ברנשטיין) ויולדי – קונצ'רטו מס' 1 במי מג'ור – האביב מתוך ארבע העונות (מכבירת איונה בראון מנגנת, ומנצחת על אקדמית סנט מרטין); שיין – האביב מחייך – מדריגל (מקהלת מונטוורדי מהמבורג בנצח יורגן יורגנס) מהלר – השכור באביב (מתוך השיר על הארץ – (ג'יימס קינג עם הפיל. של וינה בנצח לנרד ברנשטיין) שומן – סימפוניה מס' 1 בסי במול מג'ור אופוס 38 – האביב (הפיל' של וינה בנצח זובין מהטה).
12.05 מאוצר הפרשיה. צ'ייקובסקי: שלישיה לכנור, צ'לו ופסנתר אופוס 50 (שלישית ויוזם).
13.00 קונצרט צהריים.
15.00 מוסיקה ווה. יצירות מרוסטרום המלחינים הבינלאומי 1985: (הולנד) צ'ק בנק – דקות חיים רביעית הקלרינית של הולנד דיוקה וינקלר מרינס (סראן) (יפן) הוריוסקי נגאויה – מבט צפור חולפת תזמורת הפילהרמונית של טוקיו בניצוח היקוטארו יאואקי.
16.00 קונצרט מנחה. קופרן: האפותאוזה של לולי (להקת מרלוא); היידן: שבע המלים האחרונות (סיינט מרטין / מרינר); ברוקנר: סימפוניה מס' 7 (הסימפ' מוינה / בהם).
18.30 קונצרט מהקלטות חוץ. הסימפ. רשויש.
20.05 ערב טוב.
20.30 קונצרט. שנברג: הנצול מורשה (מקהלת גברים והסמפ' ירושלים רשה"ש) קריין גדעון שמר, מנצח לוקאס פוס; אוסקר מורביץ – „מיומנה של אנה פרנק", לסופרן ותזמ' (עדי ציון ר' הפיל' הישראלית אורי סגל); פרוקופייב – סימפוניה קונצרטית – צ'לו ותזמ' (טולן לין הרל, הפיל'. של לוס אנג'לס-סינורט זנקולינג. צ'ייקובסקי סימפוניה מס' 6 בסי מינור או 74 (הפטטית).
23.00 מירקם. (ש.ח).
23.58 מה נשמע?

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל. תל-אביב – הדור הראשון.
12.05 אורח לשעה.
14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. קוקי חבקוקי, מאת טובה הרשקוביץ; מעשה הרועה הצעיר, מאת רבקה גורפיין; מוק הדוד הקוסם, מאת אריקה מאן; ספור השבוע, דגי היתוש, מאת עוזי בן-כנען.
15.00 לילדים וגדולים. המשך יבוא בשידור זה.
15.26 הכדור עגול. ספורט לנוער.
15.53 מאוצר הספרים. סקירה על ספר חדש.
16.05 רדיודרמה. המסע הגדול, מאת חורחה סמפרון.
17.20 האוניברסיטה המשודרת. העולם היהודי לאחר השואה.
18.11 שירים נהיגים.
18.50 פרקי היום בתנ"ך.
19.05 העברית עצרת הזכרות לשואה ולגבורה מירושלים. בשידור חי.

עדנה פלידל: „רדיו-דרמה", יום ב', רשת א', 16.05.

20.00 שידורים לעולים.
22.05 אני הייתי שם. הפרטיזנים היהודים באירופה במלחמת העולם השניה.

רשת ב'

08.05 סער לשלום.
09.05 ביקור בית.
10.10 כל צבעי הרשת.
12.10 גל פתוח, חדשות ומזמונים.
13.00 בחצי היום, חדשות ומזמונים.
14.06 יש ענין.
15.10 רגעי קסם.
16.05 שירים ושעורים.
17.10 יומן מלכלה.
17.30 על מספרים ואנשים. מגזין המשק והחברה.
18.06 שעה חופשית. מגזין שבועי לעניני חנוך.
18.45 היום בספורט.
19.05 היום הזה.
19.35 שירים עבריים.
20.05 פריאז של החלומות.
21.05 רדיודרמה. רעה.
22.05 שורשים. קהילות המזרח והשואה.
00.10 שירים עבריים.

רשת ג

14.05 לי ולך, שיר וברכה.
15.05 חדיש, חדיש ומחודש. שוש עטרי.
16.05 מוסיקה לענין.
17.05 הצגת יומית.
18.05 אתם זוכרים את השירים?
20.05 קצת אחרת. אורלי מורג.
22.05 משלנו. שירים עבריים.
23.05 שירים עבריים.

גלי צה"ל

09.05 אילה בוקר. עם אלי ישראלי.
10.05 הפסקת 10.
11.05 נכון לעכשיו. עם רפי רשף.
13.05 קשר רדיו. עם אברי גלעד.
13.55 יומן שירותרום.
14.05 דו רית יומי.
15.05 מגישה יומית. עם אורלי יניב.
16.05 ארבע אחר הצהרים. שירים עבריים.
16.55 באוזן מילולי. פינתו של אבשלום קור.
17.00 יומן גלי צה"ל.
17.30 משהו שלמה. עניני חוץ.
17.50 יומן ספורט.
18.05 טולין 1986 – מסע עם בני קיבוצים.
19.05 אחרי המלחמה. יהודה פוליקר ויעקב גלעד, בנים לניצולי שואה משוחחים עם הוריהם.
20.05 שלושים ושמונה שנים אחרי.
21.30 שירי אריק אהבתי.
22.05 להיות עם העבר. עם ישעיהו לנדא.
23.05 כל בני רציתי להיות (ש.ח).

שלישי
6.5.86

קול המוסיקה

07.07 שירים מתקופת השואה, מושרים ביידיש ובלאדינו.
07.30 שחרית מוסיקלית. באך: סויטה מס. 2, ברה מינור, לצ'לו סולו (אנר בילסמה); ארג'נ לכלי-קשת (חברי הפיל. מלונדון – אנדרו שנק); באך: פרטיה מתוך סויטה מס. 5 לצ'לו סולו (פאבלו קזלס); מאלר: סימפוניה מס. 6 בלה מינור, הטראגית (סימפ. שרה"ש בקלן – גארי ברתיני).
09.30 קונצרט בוקר. וילפרד ג'וזפס: רקויאם, אופ. 39 (קדיש) (רוברט דאריברטון, רביעיית אולאייד, סימפ. ומקהלת אולאייד, מנצח דייויד מישמן); שוברט: הפרידה ברה מג'ור לכלי-קשת, אופ. 163 (קסלס / וג / וולרי / יאנצר / סאבו); סטרבינסקי: אלגיה (רוני רוגוף – כנור סולו); מאהלר: פרק הסיום מתוך סימפוניה מס. 2, התחיה (אנה מרטון, ג'סי נורמן, מקהלת האופרה העממית וינה הפילהרמונית מוסיקה – מאזל).
12.05 מוסיקה קאמרית. מפרי עטם של מלחינים יהודיים בטרזיינשטאט: גדעון קליין: סונאטה לפסנתר; גדעון קליין: שלישייה לכנור, ויולה וצ'לו; ויקטור אולמן: סונאטה מס. 6 לפסנתר; הנס קראסה: מחול לכנור, ויולה וצ'לו; פאבל האס: ארבעה שירים, למי שירות סוכות.
13.00 קונצרט צהריים. סקרלטי: סונטה ברה מג'ור (א. קפלק – פסנתר); חצ'טוריאן: קונצ'רטו לפסנתר ותזמורת (רה לרוצ'ה / הפיל. המלכותית מלונדון / פריבק רה בורגוס); בטהובן: שביעייה במי במול מג'ור, אופ. 20 (להקת מלוס מלונדון); שוברט: סונטה בסי במול מג'ור, מן העזבון (ר. ברנבוים).
15.00 קונצרט. שוסטקוביץ': מן השירה העממית היהודית; פליישמן ושוסטקוביץ': כנורו של רוטשילד.
16.00 קונצרט מנחה. היידן: רביעיית כלי-קשת בפה מינור, אופ. 55, מס. 2 (רביעיית אמדאוס); שוברט: שירת הברבור קובץ שירים (פישר דיסקאו / מור); ברוקנר: סימפוניה מס. 4 הרומנטית (הסימפ. של קולומביה / וולטר).
18.30 אתנחתא. רביעיית ירושלים והרשה: שוסטקוביץ': רביעייה מספר 8 בדו מינור, אופוס 110; רם דע-עוז: רביעייה מס. 3, אופקים; ברהמס: רביעייה בלה מינור, אופוס 51 מספר 2. (ש.ח).
20.00 ערב טוב. ובו: הפתיחה קלע הכשפים (הסימפ. של במברג / גושלבאואר); שוברט: פרק רביעייה בדו מינור (הרביעייה הישראלית החדשה).
22.30 מאולמי הקונצרטים שלנו. הפילהרמונית הישראלית + נועם יניב (המנצח) סולן – ארנן ויזל פסנתר; מנדלסון: הפתיחה; ברטוק: קונצ'רטו לפסנתר מס. 3; ברהמס: סימפוניה מס. 4, במי מינור.
23.30 פעם ועוד. רומאן וו. ואיונצ'ק מסאר באסיס (קדאו קונטמפורין) והרי ביק – קלרניט בס סקסופון אלט, אברט למיאיר – ורברפון ומרימבה.
23.00 בריק הברוק וראשית הרנסנס.

רשת א'

11.30 סיפורדיו. השומר בכחולך.
12.05 שירים עבריים.
14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. תוכניות לילדים. המשחק הגדול, מאת אורי אורלב; טרמפ 47, מאת אורי אורלב.

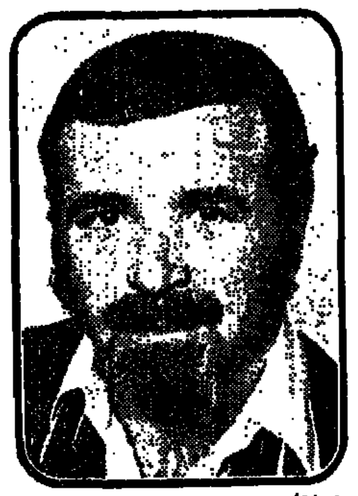
פרופ' שבח וייס: „מסע לפלנטה אחרת 1985", יום ג', רשת ב', 17.05.

15.05 המרדף שלא רדף. על הכשלון בהבאתם לדין בעולם של פושעי המלחמה הנאציים ועוזריהם בני העמים האחרים ועל הצלחתם לפתוח בחיים חדשים בארצות המערב.
17.10 הורים ובנים. הורים ניצולי שואה מתראיינים על-ידי ילדיהם.
18.06 שירים עבריים.
18.50 פרקי היום בתנ"ך.
19.05 שעור בתלמוד. מסכת ברכות.
19.30 שידורים לעולים.
22.05 שנינו ביחד וכל אחד לחוד.

רשת ב'

08.07 בצל גרדומים. אנתולוגיה ליום השואה.
10.05 רדיודרמה. רעה.
11.05 המחיר. עם הסופרת מרים עקביא.
12.05 בחזרה למשפט אייכמן. 25 שנה למשפט.
13.00 בחצי היום. חדשות ושירים נוגים.
14.06 מיכאל גלעד. סיפור אישי של ניצול שואה.
15.05 המרדף שלא רדף. על הכשלון בהבאתם לדין בעולם של פושעי המלחמה הנאציים ועוזריהם בני העמים האחרים ועל הצלחתם לפתוח בחיים חדשים בארצות המערב.
17.05 מסע לפלנטה אחרת 1985. רשמי מסע בפולין של פרופ' שבח וייס עם תאומי מנגלה.
18.06 השירי אומות העולם.
19.05 היום הזה.
19.35 שירים עבריים.
20.05 פרקי חזנות בבקשתך.
22.05 עוד פעם אחת. פראג של החלומות, עם פרופ' שאול פרידלנדר.
23.05 קפה ראשון. חידונים. עם שמוליק רוזן.

רשת ג'

14.05 שירים עבריים.
20.05 מקום בצמרת.
22.05 פניני נאה.

גלי צה"ל

09.05 היכן היתה השמש. ליום הזכרון לשואה ולגבורה תשמ"ו.
17.00 יומן גלי-צה"ל.
17.50 יומן ספורט.
18.05 אחרי המלחמה (ש.ח).
19.05 שירים משלנו.
21.30 מזמונים לכולם.
22.05 על הדבש ועל העוקץ.
00.05 ציפורי לילה. עם דורי בן-זאב.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות

חוג 50 פלוס

קבלת קהל פרטים והרשמה רחוב בן-יהודה 69, ת"א טלפון 243271-4

מבלים יחד בנהריה
יחידים וזוגות
בשבוע העצמאות
15–17.5.86
* נשף ריקודים * –ערב שירי א"י
* פנסיון מלא * סרטים * הרצאות
* בתכנית האמנותית השחקן והבדרן – יעקב בודו
המחיר לכל הארוע 110 ש"ח בלבד!!
(אפשרות הסעה מת"א לנהריה וחזרה)

אביב בנהריה
הפנינג משגע
ביום העצמאות
13–14.5.86
* נשף עצמאות * קומזיץ
* הפעלה חברתית ועוד...
כל הקודם משתתף!!
המחיר 80 ש"ח בלבד!!
– אפשרות הסעה לנהריה ובחזרה –

חוג פו"פ
פנויים ופנויות

רדיו כל השבוע • רדיו כל השבוע • רדיו כל השבוע

רביעי

7.5.86

קול המוסיקה

07.07 בוקר טוב: ליסט: טאסו פואמה סימפונית, בעקבות ביירון (גנדי רוז'דסטבנסקי מנצח על התזמורת הסימפונית של רדיו מוסקבה).

07.30 שחרית מוסיקלית. רספיגי: חנות הקסמים: מוסיקה לבלט, בעקבות רוסיני (ארנסט אנסרמה מנצח על תזמורת האגודה לקונצרטים שליד הקונסרבטוריון של פריס) קוראת אירים לביא: ליסט: סונטה לפסנתר כמי מינור (מנגן זכריהפלוין); מוצרט: הקונצ'רטו החמישי הטורקי בסולם לה מג'ור, קבל 219, (דויד אויסטרך הוא הכנר הסולן וגם המנצח על הפיל. של ברלין); ראוול: קברו של קופרין (פייר בולז מנצח על הפיל. הניו־יורקית).

09.30 קונצרט בוקר. היידן: קונצ'רטו ברה מג'ור לצ'לו ולתזמורת (טול טורטלייה הסולן והמנצח על הקמרית האנגליה); בטהובן: רביעיית כלי־קשת: אופוס 59 מספר אחת, בפה מג'ור (רביעיית כלי־קשת: אופוס 59 מספר אחת, בפה מג'ור (רביעיית רזומובסקי הראשונה מנגנת הרביעייה האיטלקית); ליסט: סימפונית פאוסט (קנט ריגלטנור, שר עם מקהלת הפסטיבל מטנגלווד והסימפונית הבוסטונית, בניצוח לנרד ברנסטיין).

12.05 דפי פסנתר. באך: פרטיטה מס' 1 בסי במול מג'ור (ירד רמוס); בטהובן: סונטה מס' 13, במי במול מג'ור, אופ' 27 מס' 1 (ארתור שנאבל); שומאן: נובלטה, אופוס 21, מס' 8 (מרק ראובנהיימר); שופן: פולונז בפה דיאז מינור אופוס 44 (איבו פוגורליץ').

13.00 להקשיבכם של אמצע השבוע. אלבינוני: קונצ'רטו מס' 5 ברה מג'ור ל־2 אבובים וכלי־קשת (פייר פייכלו ד' פיורו גורגוני / סולני רנציה, קלאודיו שימונה); ירדנה סלוניקו על גדי לה דווה (עדי ציון, שרה סוכסון היימן); מקס ברוך: קונצ'רטו בסול מינור לכנור ולתזמורת (שלמה מינץ, הסימפ' של שיקאגו, קלאודיו אבאדו).

15.00 בין חברים. ווהן־וויליאמס: סוויטה: שוסון: ערב חג; מקפיו סוקטה לתזמורת.

16.00 אומנים באולפן. רביעיית החליל הישראלית (שוהם, פרנקל, מוזס, אלפרין) י.ס. באך: רביעייה אופוס 8 מס' 5; רייצנשטיין, פרטיטה (1959); קופלנד: 2 קינות (1971); פרנוסט: מוביילס (1960); מוצרט: רביעייה ברה מג'ור ק. 285.

18.00 מאולמי הקונצרטים בעולם. התזמורת הסמפונית של רדיו פרנקפורט – אלדו ז'קטו מוסלוב: יציקת הפלדה; פרוקופייב: קונצ'רטו מס' 1 לכנור ולתזמורת (סולן: אורי פיאנקה); דביסי: איבריה; + ראוול: הוואלס.

19.30 זמיטערי. לנוער המתבגר.

20.05 יוסף והיינן. לירתה של סונאטה. ד' פסנתרן אריה ורדי מסביר תהליך התפתחותה של הסונטה הקלאסית לפסנתר.

21.00 אופרה של יום רביעי. קורנליוס: הספר מבגדד; דביסי: נפילת בית אשר.

23.00 צלילי ליל. מונטוורדי: אשה פרמים; מוצרט: סונאטה בלה מג'ור לפסנתר, ק. 331; מומפו: סוויטה קומפוסטלנה; מונטוורדי: הללו את אלוהים.

רשת א'

09.05 השיר לא תם. תכנית יומית בעברית קלה.

09.30 מפגש. בעיות משפחה וחברה.

10.30 רדיו קל. תכנית יומית בעברית קלה.

11.10 השידור היומי לבתיחים. חדש ניסן באגרה.

11.30 השמלה ודעת לכל.

12.05 ושוב ארובה.

14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. מי ישן? אור ואלכסנדרה. מאת יצחק גוי ובכי־

זאב ענר: „משחקי לילה", יום ד', רשת ב', 23.05.

צועה נריה, מאת גלילה רונדרט: סרפה בין הרקלים, מאת סמי מיכאלי: פינות שונות.

15.00 ותלופון. מומחים באולפן משיבים לשאלות המאזינים.

15.55 מאוצר הספרים. סקירה על ספר חדש.

16.05 מועדון שעון הזהב. מעולמו של הארדום המבוגר.

17.20 האוניברסיטה המשודרת. לירתה של סונטה – ארון אלברטי.

18.06 מינחת ערב.

18.50 פרקי היום בתנ"ך.

19.05 סיכום והלכה יהודית. מפי הרב חיים פרדס.

19.30 שידורים לעולים.

22.05 הגר מאורו טוב.

רשת ב'

09.05 ביקור בית.

10.10 כל צבעי הרשת.

12.10 גל פתוח. הרשות והזמנים.

13.06 בחצי היום. הרשות והזמנים.

14.06 מ־11 הנקודות עד דגל הדיו.

16.05 שירים ושעורים.

17.10 יומן כלכלה. עורך: גדעון זלינגר.

17.30 על מספרים ואנשים. מגזין המשק והחברה.

18.06 זרקור.

18.45 היום בספורט.

19.00 היום הזה.

19.35 מוקד לענייני צבא ובטחון.

20.05 ניהורי הציר. שעה עם שלישיית המעפיל.

21.05 שיר לדרך.

22.05 מיטב ומקף. קטעים מתוך מחזות מוסיקליים וסרטים.

23.05 משחקי לילה.

רשת ג'

09.05 מה כבר תשעה עם אבי אתגר.

10.05 דברים טובים. עם שפירה איסבר.

11.05 רק מוסיקה.

13.05 רק בימי חול.

15.05 בוא שיר עברי.

16.05 חדש חדיש ומחודש.

18.06 זהו זה. מצעד להיטים ישנים.

20.05 עם כל הנשמה.

22.05 משלנו.

23.05 הלילה הוא שירות.

גלי צה"ל

09.05 אילת בוקר. עם אלי ישראלי.

10.05 המסקת 10.

11.05 נבון לעכשיו. עם רפי רשף.

13.05 קשר רדיו. עם אברי גלעד.

13.55 יומן שירותרום.

14.05 דו"ח יומי.

15.05 פגישות יומיות. עם אורלי יניב.

16.05 ארבע אחרי הצהריים.

16.55 באוזן מילולי. פינתו של אבשלום קור.

17.00 יומן גלי צה"ל.

17.30 ערבמק. ענייני המורה והתיכון.

18.05 יעד משורה. ענייני צבא ובטחון.

19.05 מה יש. עם ארז טל.

20.05 גלגל דוידלוקה.

20.55 פינה חבות לליבי.

21.30 מזמרים לפולם.

22.05 על הדבש ועל העוקץ.

00.05 ציפורי לילה קלאסיות. עם ארי צרף־קל.

חמישי

8.5.86

קול המוסיקה

07.07 בוקר טוב. ביזה: סקרזו מתוך רומא; הבר־כרליון: הזמנה למחול; גלזונוב: מחול פרדי.

07.30 שחרית מוסיקלית. רוסיני: פתיחה העורב הלקחן; רבונו: סרנאדה לכלינישסה, צ'לו וקונטרבס ויצירות מאת: אורלנדו דילסו, הלסטר, הולדון, שופן, הלפרן, שנברג, סמטנה וברוך.

09.30 קונצרט בוקר. מימיות פיירנה, קשרן, ראכו, מיו (4 העונות), שוסון (פואמת האהבה והים) דביסי (הים).

12.05 מאוצר הקמרית. שלישית יובל: היידן: שלישיה בפה דיאז מינור, אופ. 26; בטהובן: שלישיה מס. 2 בסול מג'ור אופ. 1.

13.00 קונצרט צהריים. ורדי: רביעיית בוקריני: קונצ'רטו לצ'לו רספיגי: רשמים מברזיל; מילו: סונאטה; סרטצי: סימפוניה מס' 3.

15.00 במפגשים מוסיקליים.

16.00 אנתולוגיה. שידור זה: שלישיית הפסנתר הישראלית (וולקוב, ברדיד, כרגמן) מוצרט: שלישייה ק. 466, הבכה סונאטה קטרית, שופן שלישייה ברה מינור.

17.30 קונצרט מנחה. ברבה: סימפוניה מס. 1 אופ. 9 (איסטמן רוצ'סטר / האנסון); בריטן: קונצ'רטו לכנור ותזמורת אופ. 15 (הנדל / הסימפ. של בורנמות / ברגלונד); שברייה: הגיגה פולנית (רדיו לוקסמבורג / קאא שמפ); סונטה מס. 2 בסי במול מינור, אופ. 35 (פוגורליץ'); גריג: סוויטת הולברג, אופ. 40 (הקאם. הנורבגית / סנוסק); ברהמס: ששית כלי־קשת בסול מג'ור, אופ. 36 (ברייעייה קליבלנד / מקרמן / גרינהאוז).

20.05 ערב טוב. יוהאן פרידריך פאשו: קונצ'רטו ברה מג'ור לחצוצרה, שני אבובים, תו, כלי־קשת וקונטינואו (כינור / פירלו + ד. שמבון / אנסמבל כלי של צרפת / ז. פ. ולתז; באך: סונטה מס. 3 בלה מג'ור לחליל וצ'מבלו (בנט / ג' מלקום).

02.30 קונצרט הסיום של תחרות קליישאר אל לאמן הצעיר. התזמורת הסימפונית ירושלים, מנצח גארי ברתיני.

21.30 אנתולוגיה קטנה לשירה. משירי ארץ ישראל שלנלי וקס.

23.00 דור הזהב. אמנים גדולים בהקלטות הסטוריות.

רשת א'

09.05 השיר לא תם. שירים עבריים.

09.30 מפגש.

10.30 רדיו קל. תוכנית יומית בעברית קלה.

11.10 השידור היומי לבתיחים. תאור רגש מטריס – העקשן.

11.30 השמלה ודעת לכל. אמות עוברות.

12.05 ליפי במזורה. שירים מזרחיים אותנטיים.

14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין. הדברים הטובים: טסורים, שעשועונים והמעלת המאזינים הצעירים: מוק הרוד הקטמ, מאת אריקה מאן.

14.45 התולקה. מבור מתכוניות ותול בשק.

15.30 קתודרא. מכת רדיו. ר"ד חגן – דינמיקה של לאומיים סיפוריים בעולם בין שתי מלחמות העולם.

15.53 ספר חדש. סקירה.

16.05 צומת המזרח־תיכון.

17.20 האוניברסיטה המשודרת. צרפתית למתקדמים.

18.06 מינחת ערב.

18.50 פרקי היום בתנ"ך.

19.05 שעור בתניא.

19.30 שידורים לעולים.

22.05 הלוכות באסטמיקה.

רשת ב'

09.05 ביקור בית.

10.10 כל צבעי הרשת.

12.10 גל פתוח. הרשות והזמנים.

13.00 בחצי היום.

שוש עטרי: „חדש, חדיש ומחודש", יום ה', רשת ג', 15.05.

לוח שידורי הבוקר הקבועים

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר.

רשת א'

06.00 שידורים לעולים.
07.10 היו שירים: סוסנים.
08.05 חוגה, עם בני הדר.
09.01 השיר לא תם.
09.30 מפגש: בעיות משפחה.
11.10 השידור לבתי־הספר.

רשת ב'

06.12 התעמלות בוקר.
06.32 לחקלאי.
06.35 אור ירוק, לנהג.
07.00 הבוקר הזה.

רשת ג'

06.05 בחזרה לאושר.
07.05 שיר בבוקר בבוקר.
09.05 מה, כבר תשעה עם אבי אתגר.
10.05 דברים טובים. שפירה איסבר.
11.05 רק מוסיקה.
12.05 שעה תמימה. מלאכי חזקיה.
13.05 רק בימי חול, עם מנחם פרי.

גלי צה"ל

06.00 באוזן מילולי, אבשלום קור.
06.10 צלילי בוקר.
06.30 אוניברסיטה משודרת.
07.07 שבע אפס שבע.
08.05 בוקר טוב ישראל.

14.06 יש ענין.

16.10 רגעי קסם.

16.05 שירים ושעורים.

17.10 יומן כלכלה. עורך גרשון ולינגר.

17.30 על מספרים ואנשים. מגזין המשק והחברה.

18.06 יש שאלות.

18.51 היום בספורט.

19.05 היום הזה.

19.35 שירים עבריים.

20.05 שורשים.

22.05 צימוקים ושקדים. שירים מפי החזן פינצ'יק במלאת 15 שנה לפטירתו.

23.05 ביננו לבין עצמנו. שיחות עם מאזינים בשידור חי.

רשת ג'

14.05 לי ולך. שיר וברכה.

15.05 חדש, חדיש ומחודש. עם שוש עטרי.

16.05 מוסיקה לענין.

17.05 הצגה יומית.

18.05 קליבר. שבועון פופ.

20.05 כמעט רוק. דליה כהן.

22.05 משלנו. שירים עבריים.

23.05 הלילה הוא שירים.

גלי צה"ל

09.05 אילת בוקר. עם אלי ישראלי.

10.05 ארוחת 10.

11.05 נבון לעכשיו. עם דן שילון.

13.05 תלמידים למען תלמידים־זוילים.

17.00 יומן גלי צה"ל.

17.50 יומן ספורט.

18.05 שעה קלה על מלבלה.

19.05 מה יש. עם ארז טל.

20.05 זה קורה. מגזין המוסיקה.

21.30 מזמרים לפולם.

22.05 על הדבש ועל הביטאון.

23.05 שיחת חצות. עם ראש עירית אום־אלפחם האשם מחמיד.

00.05 ציפורי לילה. עם רוני תורן.

הערב בטלוויזיה

„כרמן ג'ונס":

מגדולי סרטיו של פרמינג'ר

הטלוויזיה מקרינה הערב כמחווה לבימאי הגדול אוטו פרמינג'ר, שנפטר בשבוע שעבר בגיל 80, את אחד מסרטיו הטובים ביותר, „כרמן ג'ונס".

זהו עיבוד אמריקני לאופרה של ביזה, „כרמן", שנעשה על־ידי המחזאי ומחבר התמלילים אוסקר המרשטיין הבן.

המרשטיין, שהתפרסם במחזות המוסיקאליים שכתב עם ריצ'ארד רוג'רס – „אוקלהומה", „דרום פאסיפיק", „המלך ואני", „צלילי המוסיקה" ועוד – העביר את עלילת האופרה לדרום ארצות־הברית ובנה אותה כמחזה מוסיקאלי העוסק

דורותי דאנדרידג': הקול קולה של מרילין הורן

בחייהם של השחורים. הוא כמעט ולא שינה את העלילה ואת מערכות־היחסים שבין הדמויות, אלא הסתפק בעצם ההסבה לחווי השחורים בדרום ארה"ב ובכתיבת טקסט ושירים חדשים להלוטין למוסיקה של ביזה. ההצגה זכתה בזמנה להצלחה בברודוויי, בעיקר בגלל עוצמת המישחק של הצוות השחור ויכולת הזימרה שלו.

בשנת 1954, עם עליית נושא זכויות השחורים על סדר־היום של התודעה הציבורית בארה"ב, ביחוד עם פעילותו החשובה של מארטין לותר קינג בנושא זה, החליט הבימאי אוטו פרמינג'ר – שאוזנו היתה תמיד קשובה לנושאים אקטואליים – לעבד את המיוזיקל לקולנוע. הוא בחר צוות שחקנים שחור מצויין וביים את אחד מסרטיו הגדולים ביותר. הוא צילם את הסרט בדרום ארה"ב, השתמש בנופים אותנטיים, בקולות מצויינים של זמרים כושים, ובייחוד ביכולת המישחק הפראית של תגלית־מן שחורה ונהדרת בשם דורותי דאנדרידג'.

כדי לשמור על איכות המישחק ועל רמתו צילם פרמינג'ר את הסרט בשוטים ארוכים ומורכבים, על מסך סינמסקופ ענקי, ויצר תחושה של חיים אמיתיים ואמינים. חלק ניכר מצד חזותי זה, עליו הקפיד, לא יבוא לידי ביטוי על המסך הקטן של הטלוויזיה. אולם, עוצמתו הדרמאטית של הסרט תעבור אף תעבור.

לצד דורותי דאנדרידג' המצויינת מפיעים הארי בלפונטה, שהיה אז הכוכב השחור החשוב ביותר בקולנוע, פרל ביילי, בדרנית וזמרת שחורה מצויינת, ודיאן קארול. כולם מצטיינים בתפקידיהם. את קולה של כרמן תרמה לדאנדרידג' זמרת האופרה הגדולה מרילין הורן, ששרה לאחרונה בארץ את הרקוויאם של ורדי יחד עם הפילהרמונית הישראלית.

ערב של הנאה קולנועית גדולה, ערב של מוסיקה גדולה – ומצבה נפלאה לאוטו פרמינג'ר, מגדולי היוצרים של הקולנוע האמריקני.

■ נחמן אינגבר

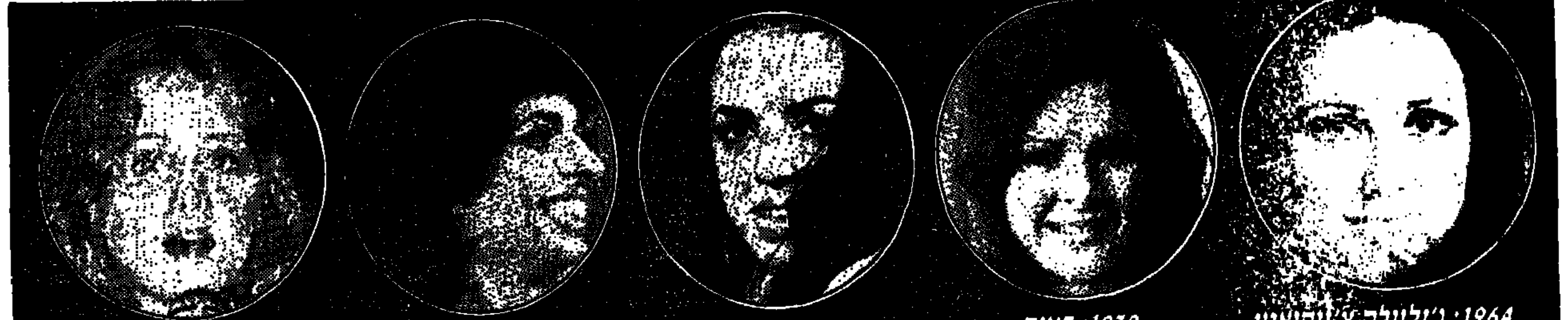

1964: ג'יליולה צ'ינקואטי · 1970: דאנה · 1971: סבריינה · 1978: יזהר כהן · 1982: ניקול

האירוויזיונים שהיו, מיצעד הזוכים

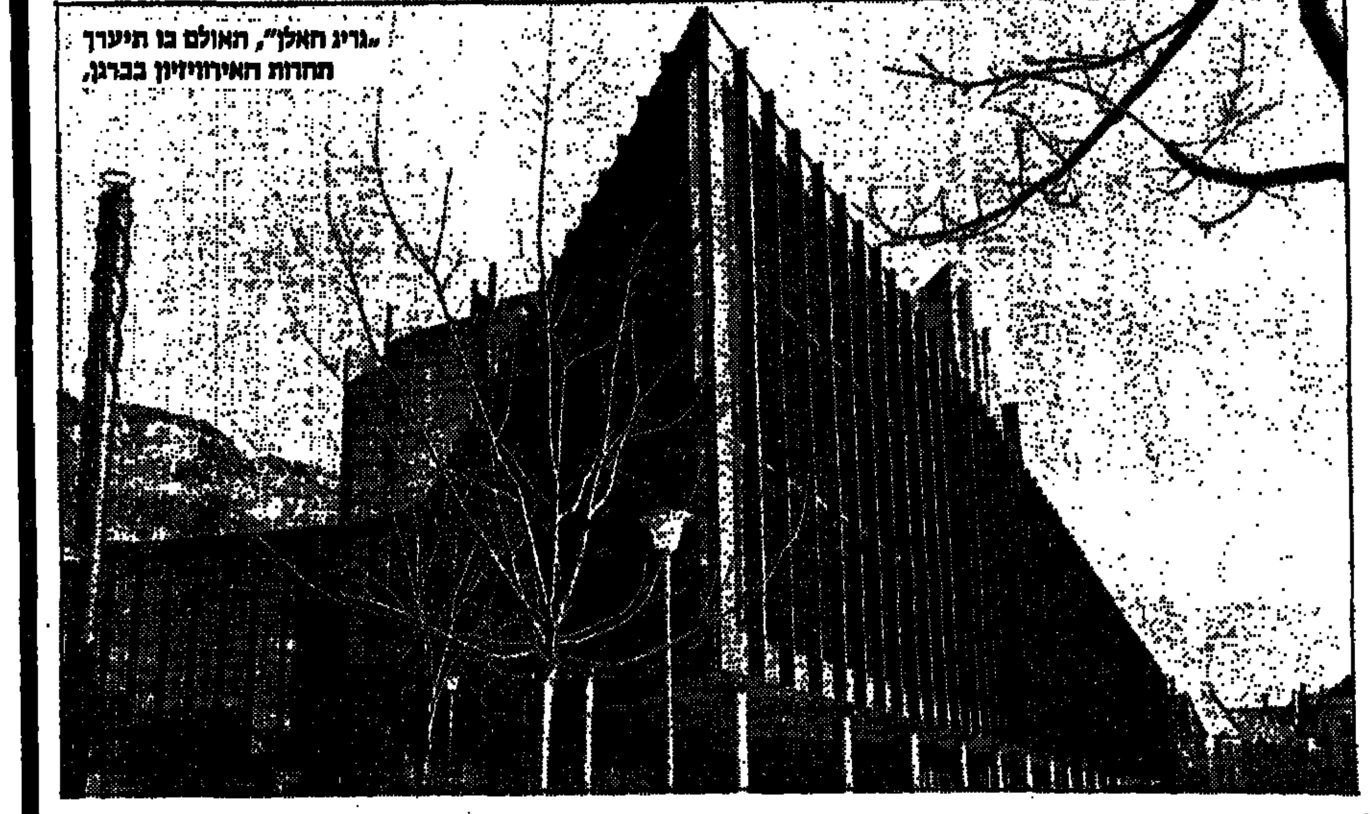

„גריג האלן", האולם בו תיערך תחרות האירוויזיון בברגן.

תחרות־הזמר האירופית ה־31 תיפתח מחר ב„גריג האלן" של ברגן, נורבגיה, בהשתתפות עשרים מדינות. עמוס אורן סוקר בקצרה את התחרויות שהיו, את הזוכים ואת ההפתעות וכן את חלקה של ישראל. יחזקאל רוזן מספר על עברה ועל סגולותיה של האכסניה

מחר בערב, ב„גריג האלן" של ברגן, נורבגיה, ייפתח העשור הרביעי של תחרות־הזמר האירופית המסורתית ה„אירוויזיון". הצלילים הדרמאטיים של „טראום", יצירתו של המלחין הצרפתי שארפנטייה, המשמשת כאות־הפתיחה הקבוע של התחרות, יתנו האות למירוץ הצמוד בין 20 פיזמונים, נציגי 20 מדינות.

ואלה תולדות:

בתחרות הראשונה, בשוויץ, זכתה בבכורה הזמרת המקומית ליז אסיה, עם השיר „הקרוסלה הישנה".

ב־'57 נערכה התחרות בפרנקפורט, מערב־גרמניה. זכתה ההולנדית קורי ברוקן.

ב־'58 התקיים האירוויזיון בהילוורסום, הולנד. הזוכה היה הזמר הצרפתי אנדרה קלבו.

ב־'59 נמשכה הנדנדה: בקאן, שבריביירה הצרפתית, ניצחה ההולנדית טדי סכולטן.

ב־'60 הועברה התחרות ללונדון, אנגליה. שוב זכתה בבכורה נציגה צרפתית, ז'קלין בואייה, עם השיר „טום פילבי".

ב־'61 התארח שוב האירוויזיון בעיר קאן. ניצח הזמר ז'אן קלוד פסקאל, עם השיר „אנחנו האוהבים", שייצג את לוכסמבורג.

ב־'62, בלוכסמבורג, החזירו הצרפתים לעצמם את התואר, עם הזמרת איזאבל אוברה והשיר „אהבה ראשונה".

ב־'63 הועברה שוב התחרות לאנגליה. הצמד הדני גרטה ויורגן אינגמן היה המנצח.

ב־'64, בקופנהאגן בירת דנמרק, זכתה איטליה בבכורה, בפעם הראשונה והאחרונה עד כה, עם הלהיט „אינני בוגרת מספיק לאהבה" בפיה של ג'יליולה צ'ינקואטי.

ב־'65 נערך האירוויזיון בנאפולי. הצרפתיה פראנס גל שרה בשם לוכסמבורג את „בובת שעווה, בובת קש", וזכתה בקופת הזהב.

ב־'66 זכתה אוסטריה, עם „מארסי מתוקה" והזמר אודו יורגנס.

ב־'67, בווינה, זכתה סוף־סוף אנגליה במקום הראשון, עם הזמרת היחפנית סנדי שו והלהיט „בובה על חוט".

ב־'68, בלונדון, העניקה מאסייל הספרדיה את זכות אירוח האירוויזיון הבא לארצה, לאחר שניצחה את מתחריה עם השיר „לה לה לה".

'69, מדריד, תיזכר בדברי־הימים של האירוויזיון הודות לזכייתן המשותפת של ארבע זמרות, נציגות ארבע מדינות שונות: פרידה בוקרה לצרפת, סאלומה לספרד, לני קור להולנד ולולו לאנגליה.

תחרות '70 התארחה שוב בהולנד. זכתה בה הזמרת האירית דאנה, ששרה את „כל דבר מכל דבר".

ב־'71, בדאבלין בירת אירלנד, הגיעה תורה של מונאקו. סברינה שרה את „ספסל, עץ, שדרה".

ב־'72 התארחה התחרות באדינבורו שבסקוטלנד. ויקי לאנדרוס שרה את „אחריך", והחזירה את זכות־האירוח ללוכסמבורג, ארצה.

ב־'73 חזרה ארץ־השפלה על ניצחונה הקודם, עם „אתה תכיר את עצמך", מפיה של אן מארי דוויד. ישראל השתתפה בתחרות זו בראשונה והגיעה למקום הרביעי עם „אי שם" והזמרת אילנית.

ב־'74 אירחה ברייטון שבאנגליה את האירוויזיון. זו היתה השנה של „אבבא" השבדית ולהיטה „ווטרלו". „פוורית" שלנו שרה שם את „נתתי לה חיי" וסיימה במקום השביעי.

ב־'75, בשטוקהולם בירת שבדיה, ניצחה הלהקה ההולנדית „טיצ' אין" עם השיר „דינג דונג". שלמה ארצי, שייצג אותנו, סיים במקום ה־11 עם „את ואני".

ב־'76, בהאג שבהולנד, זכתה שוב להקה אנגלית: „אחוות האחים", עם „שמרי את נשיקותייך עבורי". „שוקולד מנטה מסטיק" שלנו הגיעה למקום ה־6 עם „אמור שלום".

ב־'77, שוב בלונדון, זכתה הזמרת הצרפתיה מארי מריים, עם שירה „הציפור והילד". אילנית, פעם שניה בשליחות המדינה, מתאכזבת במקום ה־11 עם „אהבה היא שיר לשניים".

ב־'78, בפאריז, מרימים יזהר כהן ולהקת „אלפא ביתא" את כל הקופה, עם השיר „אבאניבי". אגב, היתה זו הפעם הראשונה שהקהל בחר ולא ועדת־מומחים כבעבר.

ב־'79 מתארח האירוויזיון בירושלים. להקת „חלב ודבש" עושה את הבלתי־יאמן ומזכה, בפעם השניה ברציפות, את ישראל בבכורה, עם השיר „הללויה".

ב־'80 נודדת התחרות שוב להולנד, האג. האירי ג'וני לוגן שר את „מהי עוד שנה" וזוכה במקום הראשון. ישראל נעדרת, בגלל התנגשות התחרות עם יום־הזיכרון לחללי צה"ל.

ב־'81, בדאבלין שבאירלנד, זוכה רביעיית „באקס פיז" האנגלית בבכורה, עם הלהיט „מחליטים". להקת „הכל עובר חביבי" מגיעה רק למקום ה־11, עם „הלילה".

ב־'82 נערכת התחרות בהארוגייט, אנגליה. הזמרת ניקול עושה היסטוריה ומזכה את מולדתה, גרמניה, בבכורה, עם „מעט שלום". ישראל מסיימת במקום השני, עם אבי טולדנו ולהיטו „הורה".

ב־'83 המארחת היא מינכן, מערב־גרמניה. הזמרת הלוכסמבורגית קורין הרמס שרה „האם החיים הם מתנה" וזוכה בפרס הראשון. עפרה חזה חוזרת על הישגו של טולדנו ומסיימת במקום השני עם „חי".

ב־'84 זוכה שבדיה בפעם השניה בתולדותיה, עם שלישיית הגברים „האריס" והפיזמון „דיגילו דיגילי". ישראל שוב נעדרת מן התחרות, בשל הסיבה דלעיל.

ב־'85, בגטבורג השבדית, שוב היסטוריה: צמד הזמרות „בוביסוקס" מזכה את נורבגיה במקום הראשון, עם שיר בקצב הסווינג. יזהר כהן, בפעם השניה שלו, שר את „עולה עולה" ויורד למקום ה־11.

ב־'86, ברגן, נורבגיה, תתקיים התחרות ה־31. ישראל תשתתף בפעם ה־12. מוטי גלעדי ושרי צוריאל ישירו את „יבוא יום".

ברגן, נמל־הבית של הוויקינגים וביתו של המלחין אדוארד גריג

ברגן ערוכה ומוכנה לקבל את פני האירוויזיון 86' שתתקיים ב־3 במאי באולם הקונצרטים „גריג האלן", על שם המלחין הנורבגי הנודע אדוארד גריג.

אומרים, שברגן היא אחת הערים היפות ביותר באירופה. אולי הראשונה קשה, אך אין ספק שלברגן יופי מיוחד, שאין בערים אחרות, ובצדק היא נחשבת ליפה בערי סקנדינביה.

ברגן מוקפת הרים ושוכנת בעמק, בין מפרצי פיורדים היוצרים חצי אי. העיר נוסדה על־ידי המלך הוויקינגי אולף קירה, ב־1070. בעבר שימשה כבירת נורבגיה ועתה היא העיר השניה בגודלה, עם 210 אלף תושבים.

בזמנים קדומים, שימש מפרץ ברגן כנמל־בית למסעות הוויקינגים. הם היו הראשונים שגילו את „וינלנד", אמריקה הצפונית, זמן רב בטרם עשה זאת קולומבוס. עד היום רבה חשיבות נמלה של ברגן, כמון שממנו אינם קופאים בחורף הצפוני הודות לזרמי הגולף. ממנו יוצא אקספרס חופים, המפליג במשך 11 יום את כל הפיורדים החשובים של נורבגיה, בואכה גבול ברית־המועצות בצפון.

מבנים של ברגן העתיקה, העשויים עץ, הזמינו שריפות רבות, שכילו חלקים רבים ממנה. מיבנים חשובים שופצו ושוחזרו למען ההיסטוריה. אסון אחד התרחש במלחמת העולם השניה: אוניית תחמושת גרמנית התפוצצה בנמל ואלפי בתים ומיבנים ניזוקו. רובם שופצו על־ידי תושבי העיר.

עד ימינו מקפידים תושבי ברגן לשמור ולשמר את הישן והעתיק לצד החדש והמודרני. כך לדוגמה, נשמר בית העירייה הקטן משנת 1550, לצד זה החדש. גם ביתו הוויקטוריאני של אדוארד גריג הפך למוזיאון ומקום עליה לרגל לשוחרי מוסיקה, משנבנה אולם הקונצרטים המשוכלל על שם המלחין, שיארח מחר את האירוויזיון.

אתר מעניין ופופולרי במיוחד הוא „בריגר" – מזח או רציף – נמל המסחר של המושבה הגרמנית מן המאות ה־14 – 17. שכונה זו, עם בתי העץ והגגות המשולשים, משמשת היום כמרכז לאמנים, לציירים, לפסלים ולמלאכת מחשבת. מיוחד ומרשים הוא שוק הדגים, ה„טורגט", שבצד פירות־הים מציע גם פירות מן הגינות, ירקות ופרחים.

אם ברגן העתיקה שוכנת סביב המפרץ, ברגן החדשה נמתחת על ההרים. בעזרת רכבל אפשר להעפיל בראש הר פלויין (320 מ') ומשם להשקיף – אם מזג האוויר והראות טובים – על העיר. אומרים שבברגן יורדים גשמים במשך 360 יום בשנה, ורק חמישה ימים בשנה זורחת השמש. אך כל מי שביקר בה מספר על מזג אוויר שמשי ונפלא בקיץ.

באוניברסיטה של ברגן לומדים רפואה, משפטים, מסחר ומדעי החברה. יש בה תזמורת פילהרמונית, התיאטרון הנורבגי הראשון נוסד בעיר, אהבת היה המלחין גריג, המחזאי הנריק איבסן והכנר אולה בול. בחודשים מאי־יוני מדי שנה, נערכים בה פסטיבלים מוסיקליים. השנה תיפתח העונה ב־21 במאי. האירוויזיון הוא רק המתאבן.

■ יחזקאל רוזן

"דיבור דיבור"

לא רק לילדים

[illegible]

מאת יואב קוטנר

מה הם סיכוייה המיסחריים של להקת פופ/רוק המתרכזת ביצירת מוסיקה מעולה ומתעלמת, כמעט לחלוטין, מבניית "תדמית"? התשובה לכך מורכבת ושונה מארץ לארץ. ההצלחה, כמו הפורנוגרפיה, היא עניין של גיאוגראפיה.

המיקרה של להקת "דיבור דיבור" ("טוק טוק") הוא דוגמה טובה לכך. בבריטניה, מולדת הלהקה זו, סיכויי ההצלחה שלה קטנים מאוד. הם מסרבים להיות "אופנתיים", לא מוכנים, בעיקרון, להיכנע לתכתיבי "תדמית" ושמים פס על עיתונות-הפופ, המאשימה אותם ביומרנות או בחקיינות. באירופה, לעומת זאת, הולך להם דווקא מצויין ולאחרונה הם מוכרים היטב גם בארה"ב. הם טוענים, שהעניין של לא-להיות-נביאים-בעירם דווקא מוצא-חן בעיניהם, כיוון שהוא מאפשר להם חופש אמנותי וחיים פרטיים נורמאליים.

נראה, עם זאת, שגם לקהל הבריטי יהיה קשה להישאר אדיש לאלבומה החדש של הלהקה, "צבע האביב", שיצא עכשיו. לקהל אוהבי הפופ אצלנו כדאי להתעלם מכל מישחקי פירסום-תדמית אלה (שהרי אולי גם אי-התדמית היא טריק פירסום) ולהאזין לאלבום זה, שיצא גם אצלנו. הוא מצויין ונמצא מהבחינה המוסיקאלית גבוה מעל הממוצע בעולם המיצערים של ימינו. בקיצור, "צבע האביב" הוא אלבום של מוסיקת-פופ שאינה מיועדת רק לילדים.

להקת "דיבור דיבור" קמה בבריטניה בתחילת שנות השמונים, תחילה כרביעיה. הכוח היצירתי העיקרי בה הוא הזמר-גיטאריסט-קלידן מארק הוליס. אתו בלהקה פול ווב הבאסיסט ולי האריס המתופף. בהתחלה היה להם נגן-קלידים נוסף, סיימון ברנר. אחרי כמעט שנתיים של 'טירונות', הופעות במועדונים קטנים בלונדון, הם הוחתמו לחברת-התקליטות "אי.אם.איי" והוצמדו להופעות של "דוראן דוראן" בבריטניה ושל אלביס קוסטלו בארה"ב.

בראשית 82' יצא תקליטונם הראשון, "איש מראה", שנכשל. באותה שנה - שני תקליטונים נוספים, "דיבור דיבור" ו"היום", שהיו להיטים בינוניים, ואלבום-בכורה, "המסיבה הסתיימה". בעולם הפופ הדוראן-דוראני הם היו "מורכבים" ו"עצובים" מדי ולא היתה להם תדמית חיצונית די מושכת. אחרי סיבוב-הופעות ארוך יצאה קבוצת השירים השנייה והשונה שלהם: אלבום בשם "אלה חיי" והתקליטונים "חברתי הטיפשית", "איזו בושה" ו"נערת דאם-דאם". גם הפעם היתה תשומת-הלב בבריטניה מעטה, למרות שבאירופה היתה הלהקה להיט-ענק. שני האלבומים הראשונים, אגב, יצאו גם בהדפסה ישראלית.

עכשיו מגיעה הנאגלה המוסיקאלית השלישית, מבית-היוצר של מארק הוליס, בלהיט פנטאסטי, "החיים הם מה שאתה עושה מהם", ובאלבום מעולה, "צבע האביב". וכרגיל אצלם, זה דומה למה שעשו בעבר, אך גם שונה וחדש. "מטרת 'צבע האביב' להציג מיגוון רחב של מצבי-רוח ועיבודים שונים, המאוחדים תחת קונספציה שלמה", אומר הוליס. "בעינינו, אלבום לא צריך להיות משהו שמתוכו מוציאים תקליטון ואת השאר ממלאים בזבל..."

אין פלא, שעם הצהרות כאלה ועם אהבות מוסיקאליות כמו דביוסי, סיבליוס, סאטי וראוול, מאשימים אותם עיתונאי-הפופ בבריטניה ביומרנות ובסנוביות. בעיני חברי "דיבור דיבור" אלה סתם דיבורים חסרי-משמעות. לא איכפת להם להיות לא מתאימים לציפיות, כפי שמסביר הוליס: "כל אלבום שלנו שונה מהקודם, כי אנחנו מכססים את האלבומים על כתיבת שירים ולא על שטויות כמו הצלחה או תדמית. אין לנו שום תשוקה להיות כוכבי-פופ אלא רק לעשות תקליטים טובים, לפי קנה-המידה שלנו. לכן, אנחנו לא מצטלמים לעטיפות התקליטים שלנו. המוסיקה היא התדמית שלנו. אנחנו רוצים ליצור מוסיקה שתישאר גם בעוד עשרים שנה..."

רבים אומרים דברים כאלה. ל"דיבור דיבור" אפשר להאמין.

"דיבור דיבור". "בעינינו, אלבום לא צריך להיות משהו שמתוכו מוציאים תקליטון ואת השאר ממלאים בזבל..."

דורון תבורי ונורי סמל, "נפש יהודי"

יוסף אבו-וורדה ומכרם כורי, "האי"

עמי ויינברג, ריקי גל ומיכאל כפיר, "גיטו"

תיאטרון עם זהות

מאת עמנואל בר־קדמא

תיאטרון חיפה נמצא עכשיו בשיקאגו. פסטיבל. אחר-כך הם יציגו במרכז קנדי, וושינגטון. סיור של יוקרה. "נפש יהודי", "גיטו" ו"האי". הצגות-היוקרה המאפיינות את תיאטרון-חיפה, בשנות ה-80. ויכוח בבית וכבוד בחוץ. אופייני. הצגות שנתנו לחיפה סטאטוס בינלאומי, הזיזו אותו מן השוליים אל המרכז. "נפש יהודי" הפתיעה את פסטיבל אדינבורו 1983, קהל וביקורת. אחר-כך, ברלין ואמסטרדאם. גם "גיטו" ו"האי". עכשיו אמריקה. כלום תעבור התהילה את האוקיאנוס? קשה, כרגע, לדעת - אם כי יש חרשות טובות מהקופות האמריקניות: מכירה מוקדמת של יותר מ-עשרת-אלפים כרטיסים. בינתיים, צריך לשמוח עם החברה הטובה. בין היתר, של התיאטרון הלאומי הבריטי עם "גן הדובדבנים".

תיאטרון חיפה הוא נקודה על המפה הבינלאומית. במפה הישראלית הוא מהות מוגדרת היטב, או, כמו שאומר המנכ"ל נועם סמל, "תיאטרון עם תעודת-זהות". תעודת-זהות זאת אינה מוצאת-חן בעיני כולם. את בני-הפלוגתא שלו תוכל למצוא בטורי המיכתבים. למערכת, ברשימת שואלי השאילתות בכנסת, במועצת עיריית חיפה, וכמובן - בקרב חברי המועצה הציבורית לביקורת סרטים ומחזות. ואחרונים, המוכרים בציבור גם כצנזורה, מוחטים בהפקות של חיפה עם פינצטה. עם הצנזורה הזאת, תיאטרון חיפה כבר לא צריך יחסי-ציבור. אבל, גם בקרב הקהל. לתיאטרון חיפה 35 אלף מנויים. שמעתי כבר, שאנשים החזירו כרטיסי-מנוי. בהקשר זה, שמעתי לגבי תיאטרון-חיפה את ההגדרה "הסמן השמאלי של התיאטרון".

לתיאטרון-חיפה היו רק תקופות קצרות בתולדותיו, שבהן לא היתה לו תעודת-זהות - פוליטית, חברתית או סיגנונית. יוסף מילוא. עודד קוטלר. נולה צ'לטון. אין לי כוח לפרוש את המגילה מודרש. הדברים ידועים.

בחמש השנים האחרונות יושב נועם סמל בראש הפיראמידה של תיאטרון-חיפה. לידו התחלפו המנהלים האמנותיים בזה אחר זה - עודד קוטלר הלך אחרי חודש-וחצי. עמרי ניצן הפתיע את סביבתו החיפנית עם מינויו למנהל האמנותי של "הבימה". עכשיו סמל עובד בטריאומווירט עם גדליה בסר ויהושע סובול. מנכ"ל עם תרומה ישירה ושווה בחידוד הדיוקן האמנותי של התיאטרון.

נועם סמל הוא מנכ"ל של שרה. יומיים לפני ההמראה לאמריקה, ראיתי אותו מתפקד על תקן של סדרן. מועדון-התיאטרון עדיין בהרצה. בייבי חדש, והמנכ"ל מושיב את האנשים במקומותיהם. סמל הוא מנכ"ל עם חולצה פתוחה, דלת פתוחה ונטול גינונים היראכיים. אומנם, אני שומע, פה ושם, בעיקר מצד שחקנים מחפשי-עבודה, גם טרנים אחרים, אבל לא הם שעושים את המוסיקה.

בסופו של דבר, לא גינוני המנכ"ל [...] עבודתו הם שנותנים לו את הניקוד והגבה [...] מרכז תיאטרון שנהנה מיעילות מינהלית [...] סית, בעל הצלחות איכותיות וכאמור בעל [...] רת-זהות".

התיאטרון מעלה עכשיו, ברזומניה, 12 [...] על שלוש בימות. שבע מהן עברו מן העונה [...] מת. אורך-חיים בלתי-מקובל, שכן אנחנו [...] בחודש השביעי או השמיני של העונה הנוכ[...] ממוצע יפה. עם מעט טוב-לב נדיר אפשר [...] את הכישלונות - היו, אלא מה - בפרופיל [...]

ריכרנו על "נפש יהודי", על "גיטו" ועל [...] היו גם "מחכים לגודו" וכמו "האי", בהפקת [...] רית ובערבית. גם "טרטיף". גם "שש דמויות [...] שות מחבר". עכשיו, הבכורה שעל הסף [...] בת". רינה ירושלמי, ישראלית עם ראש [...] ראונטאון-מנהטן, מוסיפה עוד כתב-יד לפרופ[...] החיפני. "פלשתינאית" היא, ברגע זה, הצגת [...] בחיפה. להיט עטור-פרסים. קשה להאמין [...] התיאטרון עמד על נפש ההצגה. לא נעים [...] המרכיב הכי 'שמאלני' בהצגה, הוא השם. [...] גם הירחמיאלים של חיפה יודעים את זה. [...] הפסיקו גם לצאת באמצע "מחכים לגודו" [...] מקום, זה מה שנועם טוען.

נועם סמל, כאמור, הגיע לחיפה לפני [...] שנים. לפני זה היה מפיק פרטי. "בידור לעם" [...] או לחברה שלו.

● מה מצאת כאן?

"תיאטרון במבוכה, על רקע הרעיון של [...] קוטלר לאחד את חיפה עם הקאמרי. היה [...] להקה קטנה-יחסית של שחקנים קבועים. [...] קבוצת-פרוייקט צעירה, שעשתה כמה הפקות [...] תיות, כמו 'סורגים' ו'אופניים לשנה'. קפצנו [...] למים העמוקים. התחלתי לעבוד בלי חשיבה [...] אף אחד".

● מדוע?

"באתי לחיפה רק משום שקוטלר הבטי[...] סיף ולכהן כמנהל אמנותי. אחרי חודש-וחצי [...] הודיע על התפטרותו".

● איך יצאת מזה?

"השנה הראשונה היתה, באמת, נוראה. [...] מעבר קל, מפרידמן פינת רייזנגוף לחיפה. [...] לבור, פירושו היה מעורבות אמנותית מלאה [...] הראשון. כך נקבעו נוהגים שרירים וקיימים [...] עצם היום הזה. כבר מהרגע הראשון, [...] שחקנים חדשים. בין היתר, מכרם חורי, יוס[...] לאק, דורון תבורי, זאביק רווה ואחרים. אחרי [...] שנה הבאתי לכאן את עמרי ניצן, מי שהיה [...] בית בקאמרי ובהבימה".

● נשאר מישקע מפרשת ניצן?

"הפצע נסגר, אבל נשארה צלקת. כל [...] היה כאן, עבדנו יחד טוב. איכות היחסים [...] נשמרת גם בעבודה עם גדליה (בסר) ויהושע (סובול)". מוסיף סמל: "זהו שיתוף פעולה שהניב גידול משמעותי בפעילות התיאטרון. היום רואה כל מנוי תשע הצגות לעונה במקום חמש. נתווספו עוד שני חללי-הצגה: בימה-2 בוואדי-סאליב ומועדון התיאטרון, המוקדש לסאטירה ולבימה קלה יותר. בוואדי-סאליב, לעומת-זאת, מעלה הצגות ייחודיות, בעצם ההגדרה, לא לכל הקהל".

תיאטרון חיפה. 12 הצגות, על שלוש במות. 35 אלף מנויים. יעילות מינהלית ולוגיסטית. הצלחות אמנותיות. 600 אירועים תיאטראליים לעונה. חצי מיליון צופים. תקציב שנתי: 5 מיליון ש"ח, חצי מזה הכנסה-עצמית. ההישגים נרשמים גם בטור-הזכות של המנכ"ל, נועם סמל. תיאטרון ההולך על עימותים פוליטיים, היחיד בארץ בו יש דו-קיום ממשי יהודי-ערבי. אוריינטאציה על מחזאות מקורית, עם מגמות זהירות של חזרה לקלאסיקה. עכשיו, גם פריצה בינלאומית. אחרי אדינבורו וברלין - אמריקה

מנכ"ל "עם-חולצה-פתוחה" סמל. יומיים לפני ההמראה לארה"ב תיפקד על תקן של סדרן במועדון-התיאטרון

בוואדי-סאליב הציגו, בין היתר, את "האי" ואת "מחכים לגודו". עכשיו מעלים שם מחזה מקורי בשם "אוסטרליה הדרומית". "מלך ישראל", הסאטירה הראשונה במועדון-התיאטרון, אינה, כנראה, מי-יודע-מה.

מיספרים: תקציבו של תיאטרון חיפה לעונה השוטפת הוא שלושה מיליון שקלים חדשים, 50 אחוז מזה הכנסה-עצמית. "למרות הגידול העצום בפעילות", מתגאה סמל, "לא נוסף בעשור האחרון אף עובד אחד לצוות המתחזק והמפעיל את התיאטרון". תיאטרון חיפה מריץ כ-600 אירועים תיאטראליים לעונה, אליהם מגיעים כחצי מיליון צופים. "התפוסה הממוצעת של האולמות - 95 אחוז", מבטיח סמל.

● דיברת על תעודת-זהות. מה הם מרכיביה?

"קודם, הפוליטי. המרכיב הבולט ביותר. אנחנו תיאטרון מתעמת. אבל, העימותים בעבר היו עם הקהל, על רקע של אליתיזם. עכשיו העימות הוא פוליטי. לעומת העבר, זהו תיאטרון הרבה יותר 'תיאטראלי', לא מינימליסטי. לא מתנזר. לא מסתפק בתיעוד סיטואציות חברתיות. התיאטרון מודע להיותו חיפני. לוקח בחשבון את הנתונים של חיפה. יש התחברות אורגאנית.

"אנחנו גם התיאטרון היחיד בארץ, שיש בו דו-קיום ממשי יהודי-ערבי. יש לנו חמישה שחקנים ערביים, המשולבים אינטגראלית בעבודות התיאטרון וממלאים בו תפקידים מרכזיים בכל סוגי הרפרטואר. אנחנו מפיקים הצגות בערבית ומשקיעים מאמצים לרכוש קהל בריכוזי-האוכלוסיה הערביים.

"נימשכת האוריינטאציה על תיאטרון מקורי, אבל אנחנו מבקשים לחזור, לאט ובזהירות, אל המקורות הקלאסיים. לא לחזור על טעויות שאחרים עשו בעניין זה".

● אילו טעויות?

"לא להציג קלאסיקה סתם, אלא מנקודת-המוצא של התרבות שלנו. ראה 'טרטיף'. ראה 'שש דמויות' ו'מקבת'".

לשלב הנוכחי קורא סמל השלב השלישי. אחרי השלב התיעודי-חברתי והשלב הפוליטי מגיע שלב הפריצה הבינלאומית. אדינבורו, ברלין ועכשיו אמריקה. יכול להיות, שהשנה יציגו את "פלשתינאית" בבוקארשט. פריצה בינלאומית היא גם [illegible] חיפה שמחזותיו של סובול עושים בעולם הגדול. תיאטרונים הציגו, מציגים ויציגו את "גיטו", "נפש יהודי" וכנראה - גם את "פלשתינאית".

נועם סמל, 39, הוא גבר נמוך-קומה, ממושקף, משופם. קצת מזכיר את גרושו מארכס, בלי הניצוץ המטורף. חתימת-כרס. חיוך קל. מתנסח בקלות. מגדיר עצמו "היפר-אקטיבי". נשוי לנאווה לבית ארצי (בתו של ח"כ יצחק ואחותו של שלמה) ואב לאייר. אחיו הבכור, עדי, מנהל את מחלקת האירועים במוזיאון תל-אביב וניהל את פסטיבל האביב בתל-אביב. הוא נולד בנס-ציונה, נצר למשפחת מייסדים. "אם כי", הוא מקפיד לומר, "זו לא היתה משפחה 'בורגנית' אופיינית. אמנם איכרים, אבל בעלי קשר טוב לתנועת-העבודה ובעלי דיעות מתקדמות בנושא הדו-קיום היהודי-ערבי. בית-המשפחה שלנו היה בית-האיכרים הראשון שניבנה בין בתים של פועלים. אבי, שהיה ראש המועצה המקומית, לא היה איש-ימין אלא ליבראל מתון נוסח שינוי או ל"ע". האב נפטר בגיל צעיר יחסית, בהיות נועם בן שבע בלבד.

נועם למד מישפטים. ביום שבו קיבל את רישיון העורך-דין החליט לעשות הסבה לבידור. לא פיתאום. היה תרבותניק בצבא וגם בהסתדרות הסטודנטים. היה הסוכן הראשון, כסטודנט, של מייק בראנט המנוח. אחר-כך - מנהל-הצגות שהוא-גם-נהג בתיאטרון העממי של אברהם (פשנל) דשא, יחד עם פשנל וחיים טופול הקים את "בידור לעם", אחר-כך נפרדו, "בגלל חילוקי-דיעות באשר לאופי ההפקות". סמל העדיף הפקות אינטימיות, איכותיות. בין היתר הפיק ערב של ברכט, תוכניות של יוסי בנאי, רבקה מיכאלי, אריק לביא.

● מדוע ויתרת על זה, לטובת חיפה?

"משתי סיבות. הראשונה - הרגשתי שמיציתי את עצמי. כבר לא היו חידושים ולא היו ריגושים. השנייה - לא הייתי שלם עם המודל, המקובל במיגזר הפרטי, של הצלחה וכישלון הכסף. מנכ"ל אמנות-לעם, יוסי פרוסט, השדכן ביני לבין חיפה, לא היה צריך להתאמץ הרבה כדי לשכנע אותי".

סמל הוא חלק מדור חדש של מנהלים בתיאטרון הישראלי. יחד עם עמרי ניצן, שוש אביגל, ציפי פינס, עודד פלדמן, אילן רונן. כולם, בערך, באותו גיל. הראש המשותף שלהם גורם דבר והיסרכו הבנה הדדית ושיתוף-פעולה, אבל גם עירנות. אחרי הכל, הם גם חברים וגם קונקורנטים.

בתיאטרון-חיפה הוא גם בערך באותו גיל עם שיכבת השחקנים שהיא עמוד-השדרה של הלהקה - יוסף אבו-וורדה ודורון תבורי, מכרם חורי וסלווה נקארה, רמי ותחיה דנון, עופרה ואיציק ויינגרטן, רות סגל, יוסי בשי, אילן תורן, מיקי כפיר.

● כמה זמן תהיה בחיפה?

"נראה לי, שעשר שנים הן קדנציה אידיאלית. אחר-כך, ללכת הלאה".

בינתיים, יש לו מה לעשות.

דודו ברק

העט והמיקרופון

מאת טל ניצן

ביום הוא יושב אל שולחן-העריכה ברדיו ובוחר ומגיש שירים עבריים, בהירים, עליזים. בלילות הוא נסגר בחדר-העבודה שלו וכותב שירים כבדים, חשוכים, נקרעים:

"... ואני אמות כאן עד צאת הערב, ואחיה, ואמות מתגעגע".

"... חוי נפשי, נפשי השחוטה".

(מתוך ספרו החדש "בין מדיצ'י לדרוצ'אלי")

לפני שנים כתב שירים בסיגנון שונה, שעד היום אפשר, מדי פעם, לשמוע ברדיו: "ארץ-ישראל יפה", "ושוב איתכם", "חג יובל", "שטלת כלולות" ורבים אחרים. דודו ברק, 38, הוא עורך מוסיקאלי כבר עשרים שנה ומשורר זה עשר שנים, אך בדרך-כלל מזהים אותו כעורך, לצערו. יש בקולו שמץ מרירות כשהוא טוען, שהמימסד הספרותי אינו מכיר בו. מונולוג:

"בגיל צעיר מאוד התחלתי לכתוב פיזמונים קלים. זה היה קשור לנעורים ולשימחת-חיים. לא ידעתי שאלה 'פיזמונים'. חשבתי שזו שירה רוחשת ונקייה. בעיני המשוררים הייתי פיזמונאי, בעיני הפיזמונאים - משורר. השיר הראשון היה 'הילדים של סיוון', ששרה אילנית. אז התחיל המירוץ המטורף אחר מלחינים וזמרים, שנמשך עשור אחד.

"לא יכולתי יותר. כל הקליקות והחיכוכים לא היו בשבילי. בנוסף, לא הייתי שלם עם כתיבה למען פרנסה. מאז ועד היום לא כתבתי אף פיזמון. אז בא משבר-נפשי גדול, שבר ממש. שלוש שנים של שתיקה מוחלטת. לא חשבתי שאי-פעם אחזור לכתיבה, למימוש-עצמי. וכל הזמן המשכתי לערוך מוזיקה ברדיו.

דודו ברק. "אני עורך כמו שאני כותב שיר: זה זורם מתוכי. כללית, אני די שמרני. פסח ורוק לא מדברים אלי. יש לי נטיה למלנכוליות ולשקט. אני נרתע מגסות ומאגרסיביות"

"פיתאום, בגיל 28, התחלתי לכתוב. הבאתי את כתב היד להוצאת-ספרים ושם הזהירו אותי שהם מחזירים הרבה כתבי-יד. האיש הקטן והרע שבתוכי אמר בשחצנות: את זה לא תחזירו. ובאמת לא החזירו. ויצא הספר הראשון, 'איש הבשר - איש החלב'. מאז אני כותב שירים מתוך ריבוק. מאגיה. בעשר שנים הוצאתי שישה ספרי שירה ושני ספרי ילדים.

"השירה תובעת ממני הרבה. הפכתי שביר ופגיע. גיליתי, שהצדדים הלא-סימפאטיים, שבגללם ברחתי מעולם הפיזמון, קיימים גם כאן, אולי אפילו יותר. אני מאוד בודד, לא שייך לשום קליקה. להרבה כתבי-עת אני בכלל לא שולח שירים לפירסום, כי אין לי בהם שום תיקווה. אמנם, כשאני מסתגר בחדרי אין דבר שחשוב לי חוץ מכתיבה, אך אהיה צבוע אם אומר שאני לא רוצה הכרה. כולנו רוצים לפרסם. עם השנים הגעתי למסקנה, שהמשוררים הם עם אומלל. התחלתי גם לארח משוררים, בתוכניות שאני עורך ברשת ב'. בתוכניות אלה אני מושיט להם יד, מפרגן להם עד הסוף, כי יש הרבה עול ורוע מסביב".

● האם עבודת העורך משורר משפיעה על העשייה המוזיקאלית שלך?

"ללא ספק. אני עורך כמו שאני כותב שירה: זה זורם מתוכי. כללית, אני די שמרני. פסח ורוק לא מדברים אליי. יש לי נטיה למלנכוליות ולשקט. אני נרתע מגסות ומאגרסיביות. כך גם בחיים: מאוד קשה לי לחיות עם עוולות ועם רוע. ברור, שזה קשור גם לעוול שנעשה לי. ואולי אני כבר מפתח פראנויה..."

● אולי אתה מר-נפש?

"אני לא מר-נפש. בסך-הכל אני אדם מאושר. אני עוטף את עצמי בעולם שלי, וטוב לי. אני מסוגל, לדוגמה, להגיד לסופר או למשורר אחר: 'אני מקנא בך', בלי להתבייש. רק אדם מאושר יכול לדבר כך. אדם מריר היה דוחף את זה מתחת לעור. אבל, גם אם אני מאושר - אסור שיהיה יותר מדי טוב. צריך תמיד טינופת, רוע, כדי לאזן. אני לא מחפש תהילת-עולם, רק הכרה כמשורר".

שמחה יהודית אמיתית
מאכלים מן המשובח
והטעים רק אצל:
קייטרינג הופמן
בהשגחת הרב לנדאו
גלאט כשר
רח' שמשון הגבור 7, בני ברק
טל: 776299, 03-766161

אולמות יחודיים
ומרפסת עם
מראה פנורמי
אל הים ואל
יפו הקסומה.
★ בריתות עם מוסיקה של גלי הים.
★ שף בעל נסיון עשיר
★ תפריט מגוון
דולפינריום
גן צ'רלס קלור
שדרות הרברט סמואל
ת"א
טל. 650786, 03-656353

הרמוניה
בר מצוה
★ ★ ★ ★ ★
מגוון הצעות ותפריטים
אווירה מיוחדת ויוקרתית
גבעתיים, רח' תפוצות ישראל 7 פינת אלוף שדה 15 (מול רמת חן) טל. ולבקש את שושט 774727, 03-777770

תקליטן מקצועי או „חאפרים"

„לא כל מי שיש לו רשם־קול וקלטות הוא תקליטן", אומרים לנו המקצועיים. בשוק פרוע זה נופלים לא פעם בפח והתוצאה היא – עוגמת נפש לך ולאורחיך.

איך לא תיפול בפח?

עליך לבדוק שני דברים: ידע מוסיקלי ושיטת עבודה.

גם אם שמעת על תקליטן שעושה שמח באירועים, בדוק אותו בעצמך, בקש לראות קלטות ווידיאו. לכל תקליטן רציני יש קלטות רבות עם מוסיקה מגוונת. חשוב מאוד שתמסור לתקליטן איזה סוג של קהל יהיה נוכח אצלך באולם – צעירים רבים, מבוגרים סולידיים, בני העדה האשכנזית או אוהבי מוסיקה מזרחית. התקליטן הנושא עמו קלטות ו/או תקליטים צריך לדעת מראש כמה קלטות ואיזה סוג של מוסיקה עליו לשאת לאירוע כדי לקלוע לטעמם של אורחיך ולעשות להם שמח כלב.

„לתקליטן מקצועי יש עין ביונית", אמר לנו תקליטן שעוסק בזה כבר 17 שנה. „לא פעם מבקש בעל אירוע סוג של מוסיקה שהוא חולם עליה והוי פרי טעמו האישי, אך אינה המוסיקה שמתאימה לאורחיו. תקליטן מנוסה צריך להיות מוכן לזהות סוג של קהל בטביעת עין אחת, ובהתאם לכך עליו להנחות את הערב".

ובכן, מה שחשוב אצל התקליטן היא ההנחיה המקצועית.

התקליטן הוא זה שקורא להרמת כוסית, הוא זה שמרכז שירה בציבור, הוא זה שקורא לריקוד ההורה בין מנה ראשונה למנה עיקרית, הוא זה שמלהיב את הקהל והופך את הערב משעה לשעה, בצורה הדרגתית לערב סוער שכולם מחוללים בו, גם מבוגרים וגם צעירים, כך כשמסתיים האירוע אומרים כולם: „כמה שמח היה פה..."

לעשות שמח עם כל הלב

כשאתה בודק את מידת מקצועיותו של המנחה עליך לבדוק מספר גורמים: מידת הספונטאניות שלו, אם שופע הוא מרץ ומעורבות, אם התאים את המוסיקה לגילאי אורחיך וטעמם ואם היתה המוסיקה מתאימה למקום פתוח או סגור.

גילינו תקליטנים הגובים 150–200 דולר עבור ערב וגילינו תקליטנים הגובים 350–400 דולר עבור ערב. תקליטן אחד סיפר לנו שהוא נושא עמו 150 תקליטים ו־150 קלטות לכל אירוע. אחר אמר לנו שהוא זקוק ל־400 קלטות (כל קלטת שעת שידור) כדי לבנות ערב המורכב מ־4 שעות.

כולם מלווים עצמם בפעלולים שונים ויש המחלקים פרסים לרקדנים המוצלחים.

אתה שאחראי על שמחת אורחיך, דאג להזמין את המקצועי ביותר, והעיקר – שיהיה לך במזל!

תן לי צאו
מסעדה סינית
חתונה יהודית באוירה קסומה
חתונות ★ בר מצוה ★ שבע ברכות
עד 200 איש גלאט כשר
רח' יורדי הסירה 3 ת"א
טל: 03-456852

גן האקאים
אם אירועים
אז גן השיקמים
כשר
663066 מול הדולפינריום

ארוע במיטב מסורת
מזרח אירופה
רק בבית ציוני אמריקה
★ שרות נדיב וביד רחבה
★ יחס אישי לכל אורח
★ כיבוד בשפע

שמחת כלולות אמיתית
במלון מנדרין
MANDARIN HOTEL
★ אולם אקווטי
★ שרות אישי ונדיב
★ מעדנים ממטבח השף
★ תפריט מגוון
נואי להתקשר טל' לתאום
03-428161

חתונה במלון ימית
YAMIT TOWER
ארוע מפואר ויוקרתי
ברמה בינלאומית
טל. 03-651111

הפקה טל' 03-337146

קז
שלישי • נשים חינם.
חיילים בהנחה.

לו
שישי • מסיבה
עם 3 משקאות חינם.

סא
מוצ"ש —
מלא תיירים ותיירות
+ 3 משקאות חינם.

ים
חמישי • נשים
וגברים מעל 26.

טיולי בית ברנר
★ לבית שערים ולמצפים בגליל המערבי – 14.5, 17.5, 31.5 — 22.– ש"ח
★ לחבל סדום ים המלח ומרחצאות עין־גדי – 10.5 — 38.– ש"ח
★ לירושלים ומערת הנטיפים – 14.5 — 32.– ש"ח
★ לשמורת החולה מצודת ביח ותר מירון – 14.5, 24.5 — 22.– ש"ח

„מחולות תימן"
אהרון עמרם
דניאל מזרחי ★ אבי שמעוני

מכון מיל"ה פותח
03-916185
אנגלית
מדוברת
★ דגש חזק על דיבור ★ מורים מעולים
הנכם מוזמנים
לשיעור הדגמה חינם!!!
משך ההדגמה כשעה וחצי • לאחר ההדגמה תתקיים הרשמה • תשלומים נוחים
ת"א מרכז - בית ציוני אמריקה, אבן גבירול 26
ההדגמות תתקיימנה בשעה 18.30 ביום א' 4.5.86 וביום ה' 8.5.86
המועדון האנגלי - מלון פאלאס, הירקון 277 ת"א
לימודי בוקר וערב בכיתות עד 11 לומדים.
הרשמה לקורסי ערב ביום א' 4.5.86, ביום ב' 5.5.86 וביום ה' 8.5.86 בין השעות 18.30-20.00
הרשמה לקורסי בוקר ביום ב' 5.5.86 וביום ה' 8.5.86 בין השעות 10.00-11.00
ת"א צפון - סמינר הקיבוצים, דרך חיפה 149 (ליד מלון רמת־אביב) - רמה בינונית.
שיחות החיכרות תתקיימנה בין השעות 18.30-19.30 ביום ב' 5.5.86 וביום ה' 8.5.86
כפר־סבא, בית תרבות לצעירים, רח' גאולה 12
ההדגמות תתקיימנה בשעה 18.30 ביום א' 4.5.86 וביום ד' 7.5.86
למוסדות, למפעלים, לקיבוצים!!!
אנו נתפור את הקורס המתאים לאנגלית עבורכם, תוך התחשבות ברמות הלומדים וקצב התקדמותם, לפרטים 03-916185
אנגלית לומדים במכון מיל"ה

מועדון
הערב חפלה משגעת
• זוהר ארגוב
• שימי רון • יגאל נוף
• דימיטרי מיזון • אסא ודד
• פרדי זמר תורכי
• גילה רקדנית בטן
ובמוצ"ש
• משה גיאת
• שימי רון • יגאל נוף
• פרדי זמר תורכי • אסא ודד
ורד שושנים 4, טל. 03-705937

י.א. הפקות מציג:
★ נתי חממי ולהקתו
הופיע תקליט וקלטת חדשה
★ חתונות ★ בר־מצוות
★ מופעים ★ וכל אירוע
לועדי עובדים הנחה מיוחדת
יעוץ אומנים
רקדנות בטן ★ הקפץ בודן
טל. להזמנות:
063-68782 – 24468

מציגים:
5 שעות !!! של צחוק...
עד שהבטן כואבת !!!
במופע השנה !!!
אם פוקר וג'וקר
עם מאיר רמז

פרסים !!!
ב־8.000 ש"ח !!!
הלילה 2.5.86

נחמן אינגבר

„נשיקת אשת העכביש":
שניים בתא

„נשיקת אשת העכביש" הוא סרט „אמנותי" מובהק ומופגן. רואים זאת בכל צילום, בכל תנועת מצלמה, בצורת ההגשה של הטקסט המדובר, בכל מעבר מן הסיפור המציאותי המתרחש בכלא אל סיפורי הסרטים המצוטטים בסרט, בכל נקודה המודגשת על־ידי השחקנים מעט יותר מן הרצוי. הסרט כבד למדי, רציני, מפוכח, מציג לראווה מערכת מורכבת של סמלים ופונה אל צופה המבקש מן הבידור הקולנועי משהו שונה לחלוטין מ„ראמבו".

גם המישחק כך. ויליאם הארט אינו שחקן טבעי, המסתמך על אינטואיציות בריאות. הוא בונה את התפקיד שלו בצורה מחושבת, שוקל כל פרט ופרט, ומציג לראווה לא רק את הדמות שהוא מגלם, אלא גם את דרך בנייתה. זהו מישחק שכל תוטיו חשופים. הארט מזכיר בדרך העבודה על התפקיד את לורנס אוליביה, אלוף המישחק המוחצן והמעורשה. הכל מתחיל מן החוץ, מן הקול, מן הצורה בה בוחר השחקן לומר את הטקסט, מן הקצב הפנימי של אמירתו. הזיסטות באות להעשיר את האינטונאציות וכך גם הצורה בה משתמש הארט בפניו ובעיניו. הווירטואוזיות מדהימה, אבל צריך לאהוב סוג כזה של מישחק, שהוא יותר תיאטרלי מאשר קולנועי. שופטי האוסקר, הידועים לשפוט רק על־פי המצוי על־פני השטח, הגיבו בהתאם ליכולתם והניחו את פרס האוסקר על מיפתנו של הארט הגדול מן החיים. כוכב נולד? קשה לומר. שחקן נותן שיעור במישחקו ודאי.

שני אסירים בתא קטן בבית־כלא בארץ דרום־אמריקאית בלתי מוגדרת. האחד, ולנטין (ראול ג'וליה), הוא עיתונאי שמאלני הנחשד בפעילות פוליטית עויינת למישטר. הוא מוכן לוותר על חיים, אהבה וקאריירה, ובלבד שישמור על טהרתו למאבק הפוליטי. השני, מולינה (ויליאם הארט), הוא הומוסקסואל רכרוכי, הכרוך אחרי ההנאות הקטנות שבחיים ואחרי סינרה של אמו. הוא יושב בכלא על פיתוי קטין ומצפה לחנינה. כדי לזכות בה, הוא מוכן לשתף פעולה עם שלטונות הכלא ולרגל אחרי ולנטין. הוא מספר לו עלילות של סרטים מלודרמאטיים גרועים, בעלי אופי פאשיסטי ונאצי, וטווה סביבו קורי־עכביש דקים. אלא שהמישחק אינו מתפתח כפי שחשבו שילטונות הכלא.

הסרט הוא שיתוף־פעולה מלוכד של כוחות יוצרים מן המעלה הראשונה. הוא מבוסס על רומן של סופר ארגנטיני, היושב היום בברזיל, מנואל פואיג (הספר יצא לאחרונה בתרגום עברי). למרות שפואיג טרם מוכר בארץ כעמיתיו בורחס או קורטאזאר, הוא שייך לאותו עולם ספרותי וכותב בטכניקה דומה ועל נושאים דומים. את ספרו „נשיקת אשת העכביש" כתב כסידרה בלעדית של דיאלוגים, ללא תיאורים כלשהם. הדבר העמיד את התסריטאי בפני הצורך לברוא את העולם הפיזי של הסרט. בניגוד לספר, היכול להתרחש בחלל מופשט, ללא שום צורך בהמחשה, חייב הקולנוע לבנות לעצמו חלל ריאלי – רקע, דמויות, מראה חיצוני – וכל זה לא היה בספר, מלבד כמה רמיזות ראשוניות.

לדברי התסריטאי, ליאונרד שרדר, בכך הסתכם עיקר עבודתו. שרדר הוא אחיו של הבימאי־תסריטאי פול שרדר („ג'יגולו אמריקאי" ובקרוב „מישימה"), ושיתף אתו פעולה בתסריטים כמו „אנשי הצווארון הכחול" ו„נהג מונית". הסיגנון האוונגארדי של הרומן של פואיג משך אותו לנסות לעבדו לקולנוע. „שתי התרשמויות נאבקו בי כשקראתי את הספר", הוא אומר. „האחת, שטבעי לעבדו לקולנוע, והשניה, שאין לכך שום דרך. כמובן, שפרדוקס זה נראה לי אתגר מעניין".

„הספר הוא רק דיאלוגים", ממשיך שרדר. „אינך יודע מי מדבר ומהי זהותו. לפואיג גישה מרתיקה לחומרים, שבסופו־של־דבר ייעשו קרובים מאוד, אך הוא מצליח להגיע לאיזון. הוא נעשה סנטימנטלי מאוד בסיגנון מינימליסטי. אני הייתי צריך למצוא שווה־ערך לכך בסרט וצריך הייתי למלא את החללים הריקים. למשל, בני כמה הדמויות? מה צבע שערם? בערך 98% ממה שהמצלמה מראה בסרט אינו בספר".

הסרט בנוי מניגוד שבין שני עולמות: העולם הריאלי של תא הכלא ועולם הדימיון של הסרטים המלודרמאטיים הגרועים שמספר מולינה, ההומוסקסואל, לחברו לתא. „צריך היה ליצור מראה חיצוני שונה לחלוטין לעולם המציאות ולעולם הדמיון, כדי שקל יהיה להבחין ביניהם חזותית. צריך היה להגיע לאותה תחושה מחוספסת בבית־הסוהר, ובמקביל למראה חלומי, כמעט רומאנטי, לקטעי הקולנוע".

השלישי בחבורה הוא הבימאי הבראזילאי ממוצא ארגנטינאי, הקטור באבנקו, שלמרות שמו, הוא בסך־הכל יהודי טוב. באבנקו זכה להצלחה בינלאומית בסרטו הקודם, „פישוטה", שעסק בנושא עבריינות הנוער ובתי־הסוהר לנוער בבראזיל, וזהו סרטו הראשון במימון אמריקני, עם שחקנים אמריקנים ידועים ודובר אנגלית. אולי משום שהסרט נעשה בברזיל ולא בארגנטינה, ומומן על־ידי אמריקנים, טישטש באבנקו את הצד הארגנטיני של הסיפור והעבירו לארץ מופשטת, למעין דיקטאטורה סימבולית, אך חסרת זיהוי גיאוגראפי מובהק. אגב, כדאי לציין ששני השחקנים האמריקנים התלהבו כל־כך מן הסרט, עד שהסכימו להופיע ללא שכר ולהסתפק באחוזים מרווחי הסרט, אם יצליח. מסתבר, שהשיקול שלהם גם בנושא זה לא היה מוטעה.

יכולתו של באבנקו בסרט מתבטאת בעיקר ביצירת אמינות גבוהה, ביצירת קצב פנימי נכון להתרחשויות, בהופעה מרתקת של מצלמה בקטעים ארוכים־ארוכים, שבהם כל מה שקורה הוא שני אנשים משוחחים בתא כלא צר, וביצירת קשרים תימאטיים וחזותיים בין עולם הקולנוע הבדיוני והמלודרמאטי לבין עולם המציאות. החדירה ההדדית של שני העולמות זה אל זה הוא עיקר ערכו ויופיו של הסרט. כשלכך מוסיף הסרט גם את החדירה ההדדית של שתי הזהויות זו אל זו, מה עוד אפשר לבקש מיצירה דרמאטית יפה ועמוקה.

מסביר באבנקו את גישתו לסרט: „אני מבקש תמיד ללכת עד סופם של הדברים, עד קצה הטירוף. אין משהו מטורף יותר מאשר שני אנשים בתא ושום דבר אחר. 90 דקות אנו מבלים עם השניים בתא ו־30 דקות של פלשבקים ושל עלילות סרטים, שמולינה מספר לוולנטין כדי להעביר את הזמן.

„מה שמשך אותי אל הרומן היה הדרך הקסומה בה תיאר כיצד אנשים שבאו מרקע פוליטי, חברתי ופסיכולוגי שונה כל־כך יכולים להיעשות חברים, וכיצד ידידותם יכולה להשפיע על חייהם. העובדה שאחת הדמויות הוא הומוסקסואל אינה משנה. הסרט מראה שמה שעושה את האדם לאדם הוא הכבוד לעצמו והיכולת לתת משהו לאדם אחר. בזמננו נעלם כליל מושג הידידות. רציתי לעשות סרט על אנשים שאין להם דבר לתת לזולתם מלבד את עצמם".

„נשיקת אשת העכביש": ויליאם הארט וראול ג'וליה

הדיזנגופים באים!

[illegible]

„שלושה רווקים ותינוק":
סרט על גברים שנשים יאהבו

ההפתעה הגדולה ביותר בעונת הקולנוע האחרונה בפאריז היתה הצלחתה הגדולה והבלתי צפויה של הקומדיה הסנטימנטאלית „שלושה רווקים ותינוק", של בימאית לא־כל־כך מוכרת בשם מישל סרו. סרט קטן וחביב זה, שנעשה כמעט ללא תקציב ראוי־לשמו, ללא שחקנים מן השורה הראשונה, שאין בו שום דבר המושך בדרך־כלל קהל לקולנוע ושרובו מתרחש בתוך דירה פאריזאית רגילה, זכה לפתע להצלחה ללא־תקדים. הוא שבר את כל שיאי הקופה בצרפת וניצח סרטי־ענק אמריקניים מבחינת מיספר הצופים שחזו בו. הוא אף זכה בשלושה פרסי „סיזאר" (האוסקר הצרפתי), לסרט הטוב ביותר של השנה, לתסריט, ולאחד השחקנים, מישל בוז'נה, שחקן יהודי ממוצא תוניסאי, שביקר בארץ עם הצגת־יחיד משלו באחד הפסטיבלים של ירושלים. מרוב התלהבות העמידו הצרפתים את הסרט הזה גם כמועמדם לאוסקר, בטענה המקובלת שקול המון כקול האוסקר. אלא, שהפעם נכשלו ובוחרי האוסקר העדיפו סיפור אמיתי ארגנטיני על־פני אגדה – „חמודה" ותוססת ככל שתהיה – צרפתית.

זהו סרט על גברים, שנשים יאהבו. בהקרנה בה נכחתי ציחקקו הנשים בקצב ממוצע של פעמיים לדקה, כל אימת שאחד הרווקים הראה שוב את חוסר־הישע שלו בטיפול בתינוקת החמודה שנפלה לידם. צחוק זה גילה עליונות נשית מוצדקת ותחושת שעשוע מענג מאותו חוסר־אונים גברי בסיסי ומוצהר בסרט.

שלושה רווקים מצליחים – דייל, צייר קומיקס ואיש מינהל ופרסום – מחלקים ביניהם דירה. הם מביאים אליה את ידידותיהם המזדמנות וחיים חיים טובים, חיי חירות גברית ואושר.

אי־הבנה פשוטה היא הבסיס לכל הסרט הקומי הזה: הדייל נוסע לטיול ממושך באסיה ומשאיר הודעה לחבריו שמישהו יביא להם חבילה לכמה ימים. החבילה שמדובר בה מכילה קצת סמים, אלא שהם טועים וחושבים שהחבילה היא עריסה המונחת על סף דלתם ובתוכה תינוקת חמודה. עריסה זו הובאה לדייל על־ידי חברתו, שנסעה לעבוד כדוגמנית בארה"ב, והסבורה לתומה שלא כל האחריות על התינוק המשותף חייבת ליפול דווקא על האם. לפנינו, אי־פוא, מאניפסט פמיניסטי ראשוני. אי־ההבנות הנובעות מסיטואציה בסיסית זאת יפרנסו סרט שלם.

מה סוד הצלחת הסרט בצרפת? הצגת הגבריות הצרפתית באור חדש ורחב יותר? הכמיהה המחודשת לסנטימנטים פשוטים ולקשרים הדוקים בין אבות לצאצאיהם? הצורך בהגדרה חדשה, נכונה יותר, של אמהות ואבהות? חלוקת תפקידים חדשה בין גברים לנשים? העמדת תינוק במרכזו של סרט? או אולי סתם נוסחה קומית רעננה?

בימאית הסרט, קולין סרו, היא שחקנית תיאטרון וקולנוע, שהפכה לבימאית ועשתה כמה סרטים קטנים. היא אינה רואה את הסרט שלה כסרט נשיי, אלא כסרט הנוגע בשורשי הדברים, באיזו אמת טבעית יותר מן הדיעות הקדומות שלנו, בגברים המסוגלים להביע רוך ואמהות ובנשים שהשתחררו מן הצורך להיות משוחררות, טהורות וקשוחות, והמסוגלות להביע את הצורך שלהן בכתף מסייעת, גם אם תהיה גברית. כדי להדגיש זאת, מסיימת האם את הסרט כשהיא שוכבת בעריסה ומדגישה בכך את זכותה לקבל טיפול אמהי מן הגברים שלה, ממש כמו התינוקת.

על העבודה עם התינוקת, מספרת קולין סרו: „על התינוקת היה להיות שקטה וערנית גם יחד. בחרתי בשתי תינוקות במקביל ובעוד שתיים כממלאות־מקום. תינוק אינו מישחק, הוא חי. צוות ההסרטה היה חייב לחכות עד שהתינוקת תחייך או תפהק. כאשר היא עשתה סוף־סוף פיפי על הספה, נפלה דממה באתר הצילומים כמו בכנסיה".

איך מצלמים סרט שבמרכזו תינוקת? „כמו שמצלמים כתבה לחדשות: יש להסריט ולהסריט ולקוות שהתינוקת תעשה מה שמצפים ממנה. אבל, כשתופסים זאת במצלמה, זה נראה ממש אמיתי".

ואילו מישל בוז'נה, השחקן המצטיין בסרט, מספר על ההסרטה: „זה היה גיהנום. התינוקת השתינה עלינו, בכתה במקום שהיתה צריכה לצחוק, וצחקה במקום שהיתה צריכה לבכות. באמצע הרפליקה משכה לנו פיתאום בעניבה או נשכה את האצבע, ומה אתה יכול לעשות? אתה מת להתפוצץ מצחוק ואינך יכול. בשבילי, הדבר הכי יפה בעולם הוא ילד. טריפו אמר: מבוגר הוא ילד שאיבד את החן".

„שלושה רווקים ותינוק": נשקה אצבע, עשתה פיפי!

תזכורת:
„ראן" חוזר

הסרט שלא זכה בשום פרס מפרסי האוסקר, מלבד פרס התלבושות, הוא עדיין הסרט הטוב ביותר בעיר. „ראן", עיבודו המופתי של הגאון היפאני אקירה קורוסאווה ל„המלך ליר" של שקספיר, חזר מקולנוע „צמוף" אל הקטן שבדיזנגוף. מי שאוהב קולנוע ורגיש לתמונה, לצבע, לאור ולצליל, לתנועה, לתלבושות ולמוסיקה, לא יחמיץ סרט גדול זה. מי שכבר ראה, יכול בהחלט לראות שוב. החוויה תהיה גדולה יותר. סרט גדול וארוך. לא יזיק לבוא אליו ערניים.

המפתח בפנים מדריך מופעים מסווג

קולנוע

חודש חודשיים

1 **אלני.** אהבתה הגדולה לילדיה, אותם הבריחה לחוף־מבטחים, עלתה לאלני גטציאר ניס בחייה. היא הוצאה־להורג בשל כך, בשנת 1948, במרוצת מילחמת־האזרחים ביוון (קומוניסטים נגד מונרכיסטים). כ־30 שנה לאחר מותה, יצא בנה – העיתונאי האמריקני ניקולאס גייג' – לאתר את האחראים. שש שנות תחקיר הסכו לספר, ובעקבותיו בא הסרט. פיטר ייטס ("המלביש") ביים את קייט נליגן ("תור המוזר"). המבקרים לא אהבו. לא מסכנע. צפון, ת"א

1 **בעקבות אוצר הנילוס.** שישה חודשים לאחר ארפתקתם המצליחה בג'ונגלים של דרום־אמריקה ("בעקבות האוצר הרומנטי"), מתבכבים מייקל דאגלאס וקתלין טרנר במידבריות צפון־אפריקה. הפופיק של הפלונטר הוא "אוצר הנילוס", עליו שמיד שייח' גועלי בדרכו להרחבת המכלכה. לואיס טיגה ביים. דאגלאס גם הפיק. הביקורת: "חביב"; "בינוני"; "דלוח". נפילה, דקל, ת"א.

3 **גבירתי המאמן.** קומדיה. כל מה שאפילו גבר לא יכול לעשות, הפמיניסטית הלוחמת גולדי הון מתעקשת לעשותו לאמן קבוצת־כדורגל של תיכון־שוליים, חבורת חיות בלי רישיון. ביים מייקל ריצ'י ("בגלש האמיץ פלטש"). הביקורת: "לנכנורים לגולדי", "בזכר תה יש בסרט משהו חביב". לב ו, ת"א: חן, חיפה: אורנע, י־ם: סביון, ק. ביאליק.

3 **דאריל.** לילדים. בן 10 בין הרים. הוא יודע ששמו דאריל. רק זה ולא יותר. הילד מועבר למישפחה־אומנת, המגלה שהקטן הוא גדול. גאון־אכסטרא־לארג' וגם נקי, מסודר, חרוץ, ממושמע ומנומס (הלוואי עליו). מיהו מאין בא? מה עבר עליו? כל התשובות בסרט, בידיון אמריקני שבויים ע"י האוסטרלי סימון וינסר. ברט אוליבר הוא דאריל; מרי־בת הרט ומייקל מק'קין ("ספינאל טאפ") הוריו המאמצים. מגניב, לדעת ילדים. סטודיו, ת"א.

2 **הסיפור האמיתי.** אוסקר '86 (לסרט הזר), תוספת ל־4 פרסים אחרים. סרטו של הבימאי הארגנטיני לואיס פואנזו, המגיש לעמו חשבון־נפש. הכאה על פשע השתיקה, שאיפשרה את זוועות מישטר הגנראלים. עם התקפלות החונטה (83') מחפשת מורה תשובות לשאלות שלא הציגה בעבר. האם בתה המאומצת נגזלה ממישפחת "נעדרים"? תמונה פוליטית דרך דראמה מישפחתית. מככבת נורמה אליאנדרו, שקטפה את פרס קאן 85'. כאן חלוקות הדעות. הרוב ממליץ – סרט "רב־עוצמה", ה"ראוי לכל הפרסים" – לעומת מיעוט המסרב להתפעם. לא לדלג. גורדון, ת"א (טל' 246992), קנים, חיפה: בנייני האומה, י־ם.

6 **זכרונות מאפריקה.** 7 אוסקרים, בר לל לסרט ולבימוי. רומנטיקה עם רוחות וסקרי עות. בעקבות ספרה של הברונית הדנית קארן בליקסן, אותו הקריבה ל־17 שנותיה בקניה ופירסמה בכנה הספרותי איזאק דינסן. היו לה באפריקה חווה, בעל ומאהב. לאחר שאבדו לה, חזרה לאירופה. מככבים מריל סטריפ, רוברט רדפורד (המאהב) וקלאוס מריה ברנדאואר (הבעל). ביים סידני פולאק ("הם יורים גם בסוסים"). הביקורת בפילוג: כמעט מצוין; יפה לראות; קליפסאות מתיסות. שחף, ת"א וטל' 296645; אורה, חיפה: הדר, גבעתיים: היכל, הרצליה: כפיר, י־ם: אורות, ק. מוצקין.

6 **חייך הבדוי.** סרטו של הבימאי ספקט רותן, על־פי ספרו של דוד גרוסמן. המציאות בשטחים הכבושים שזורה באגדה. בעקבות פעולת מחבלים מגיע רופא הובאני לעימותים עם ידידיו הקיבוציים: המושל הצבאי הקשוח מזה, וכוטה־הכפר הערבי מזה. עם רמי דנון (ד"ר לניאדו), מכרם חורי ומונג'ל קורטיו, שתפקידו כמהדוני גילגל לחיים את דובר־זכסקי בפסטיבל ברלין. הסרט, שקצר את האוסקר הישראלי – איכזב את הביקורת. גם סרט הוא עניין יחסי. מוזיאון ת"א.

1 **מחץ הדלתא.** בנוסח גולן מזקיף לאמריקנים את האגו: מאפשר ליחידה כוכבות של צבא ארה"ב לשחרר נוסעי מטוס שנחטפו. שתי היה גם להם אנכבה. וגם לו עוד אחת. בכתום לצופים ולקופה, הוסיף הפיקתוסריטאר־בימאי ביצועים של סופר־רופר צ'אק נוריס ועיטר בגלריה של שמות. בין אלה: לי מרווין וחנה שיגולה. צילם בארץ דור גורפינקל. הביקורת נעה מלארדע ללאיטוב. לארדציני. ת"א, ת"א; רון, חיפה: אריסון, י־ם: חן, כ"ס: סבוי, חולון; עצמאות, בת־ים: תרזה, הדרה: נווה־זית, לוד: אסתר, נתניה: היכל פ"ת: ק. מלאכי: נעמן, ראשל"צ: הדר, רחובות: אורות, רעננה: אסתר, אשקלון: אסתר, אשדוד: סביס, גבעתיים: עצמאות, בת־ים: חן, ב"ש: תפארת, הרצליה: הוד, נהריה: היכל התרבות, עפולה: ק. חיים, בית העם: אודיטוריום, עכו.

1 **מים, מים.** קומדיה מטורפת. מושבה בריטית בקאריביים נזרקת לסערה בכוס מים מינראליים, המתגלים בה כאסדאי. אינטרסאנטים מכל העולם מציפים את האי הרדום ומכניסים אותו למערבולת, שסופה עצמאות לאי. מייקל קיין הוא המושל, ברנדה ואקארו אשתו, ואלרי פרין אוהבתו ובילי קונולי בתפקיד מוזיכן מוזמר. ביים דיק קלמנט. הביקורת: "סרח צננת באוגוסט" מול "יותר מדי מיימי". כמה יותר בלגן, כמה פחות מצחיק. תמר, ת"א.

1 **מרגלים שבאלה.** קומדיה. צ'בי צ'ייס ודן אקרויד כצמד מרגלים שכמעט מחזקים את העולם – אבל גם מצילים את תבל ויושבי בה. בין לבין, עניין של דקות, הם מתעלסים עם שתי יפהפיות: דונה דיקסון (כמרגלת אמריקאית) ואנאסה אנגל (כמרגנית סובייטית). ביים ג'ון לנדיס ("האחים בלוז"). ארבעה מבקרים הספידו לעומת אחד ששר הללויה. אותי זה לא הצחיק. אסתר, ת"א ארמון, ר"ג: פאר, חיפה: מגדל, חולון.

1 **נמגש מסיבוב.** סרט־המתיחות השלישי של יהודה ברקן, אותו ביים עם יגאל שילון והפיק עם עזרא שמטוב. קדמו לו בסידרה "חייך, אכלת אותה" ו"המתיחה הגדולה". הפעם הם "עוכרים" גם על כלבים. עם יהודה ברקן, קרולין לנגפורד, מושיק טימור ורונגבית־תוצירום עתירת־סר בשם רגותו, שיוצאת מפיגכם. הביקורת נעה מ"חלטורה יהודה" דרך "ככה לכהולט מצחיק". לא ולגארי מדי ולא מצחיק מדי. בדיהודה, ת"א עצמון, חיפה: הבירה, י־ם: רינה, חולון: אורלי, לורד ראשון, ראשל"צ ארמן, רמלה: חן, רחובות: אורדע, ר"ג: אורניה, בת־ים: דור, הרצליה: מאור, אשקלון: שלום, פ"ת: ניצן, ק. ים.

1 **פירמידת הפחד.** לנער מהופעת שפילברג. מוהות מחריך. מה שהסופר ארתור קונן דויל לא כתב, השלים התסריטאי כריס קולומבוס. הוא מפגיש את הבלש־נער שרלוק הולמס עם ידידו ווטסון (לימים ד"ר) כבר בבית־הספר, ומשלח אותם לארפתקה מרה־שנה. מיסנות סדרת ההאכזריות, מעמת את הנער עם בת מצרית מצמררת. מככבים ניקולאס רו (שרלוק), אלן קוקס (ווטסון), סופי וורד ואחרים. ביים באריי לוינסון ("ריינר"). הביקורת: "חינני" לעומת "לא מלבב". חכיב. אורלי, ת"א דרייב־אין, ת"א עמל, כ"ס.

6 **מנדאנגו.** סיירה מנעורים. 5 בוגרי קולג' מבצעים את המנדאנגו (מעשה־שטות) האחרון שלהם – השתוללות לאורך טקסאס – לפני כניסתם לעול החיים. מככבים קווין קוסטנר, ג'אד נלסון, סאם רובארדס ואחרים. יצירה ראשונה לתסריטאי־בימאי מכסיח, קווין ריינולדס. המבקרים: "סרט פיוטי גנה" "סרט חובבה". הגורמו, עוד סרט־צעירים. בית־ליסין, ת"א.

6 **פעמיים במשך החיים.** סבא עוזב את חבית לטובת ריינשים שעשה לו מלכרית. הוטן, ג'ין הקמן, מסרב לשמות משיגרה. הוא גראין, בוגר, פוגע בקדושת המשפחה – והסרט לצידה. מי היה מאמין על האמריקנים. כל השאר – מאוד אמריקני. לא סובל מעודף עידון. עם אלן בורסטין (האשה) ואן מרגרט (האהובה). המשחק צוליש ע"י הביקורת. גת, ת"א אורלי, חיפה: גן 3, ר"ג.

6 **רמו.** ועכשיו זה רמו. מהעיך שיטת־הלי־חימה הקוריאנית סינאנג'ו, שם בכיס־קוקסן את רמבו ושאר הרמבו. כאן הוא יוצא בברכת נשיא ארה"ב למגר אויל־נשק מושחת. המשכים יבואו כמו כלום. פרד וורד הגברי הוא רמו ויליאמס, וג'ואל גריי השמימי הוא צ'יין מורדיכו. גאי המילטון ("גולדפינגר") ביים. הביקורת: "מעגנג" "מרתק, מרליק". הזה, ת"א אמפי, חיפה: ר"ג, ר"ג עדן, י"ם.

מיקי רורק וקים בסינג'ר בסרט "9½ שבועות של שכרון חושים"

קתלין טרנר ואבנר איזנברג בסרט "בעקבות אוצר הנילוס"

1 **שורת המקהלה.** גירכי קולנועית למחזמר המצליח של הגליה והלבאן. ניסוי אכורי בבימויו מארהוני ליסבונה המצליחים נכחוכר. באיין יותר של. כל הכייר סבאר. בין הרקדנים המסיפרים ו"אני באמת זהיה לו וג הזה") – אורוי לנירס ו"ראראה") בגעיה שיצר ביתה חיה ויכנו על שילוזיתי ידים. את הבר ריאוגרדיכיאי, שעל תכי אליויים. בגלם המסיקפתו מייקל ראנלאס. הכוריאוגראפיה היא של ג'פרי הורנדיי ("פלשדאנס"). ביים ריצ'ארד אטנבורו ("גאנדי") כיכלה הבניידים "אכזבה", האודישן המפרך מייגע לא רק את הרקדנים. מת ושם גם את הצופים. חן 1 ת"א, גן 1 ר"ג ורכנת 1, חיפה; פרוו, נתניה.

1 **9½ שבועות של שיכרון חושים.** נער מוגש נערה והצטרף בתחילה. לפי הכללים שלו. מיקי רורק ("שנת הדרקון") משתלט על קים בסינגר ("הגיב כבוד") באמצעות מישחקי מיסתורין ומין. הרבה סקס. גם פרוזרטי. ביים אדריאן ליין ("פלשדאנס"), סתם בוטה אידוסי, אבל אולי גם זה מספיק. ליבור, דרייב־אין, ת"א: לילי, ר"ג מיכשל, י־ם.

שיכון ותיקים

1 **אגם הברבורים.** ה"בולשוי" הרוסי מבצע על ביכתו את הכוריאוגרפיה הקלאסית (פטיפה־איבנוב) של "אגם הברבורים" (צ'ייקובסקי). מה שהבטיח להיות חגיגה לכנב, קצר כותרות שהורות: "אגם האיבנוביים", "רק למניאקים". הבאלט, שנוצר בסוף המאה הקודמת, כנראה גם צולם אז: קשה להאמין שב־1983 התכים לרקדנים רגליים. לתתך לאשם את הידיים. בית העם, רחובות.

6 **בית־ספר לאסירים מתחילים.** מנהל חדש – ריצ'ארד מאליגן ("בוועות") - מנסה להחזיר לתיקון כלא המתנהל כקייטנה עליזה. מוגדר כקומדיה. "חלש", "לולג". סניר, ק. שמונה.

1 **גשות לוהטים.** תחרות בין שני מועדוני־בריאות שהספציאליטה שלהם הוא מחול אירובי. מצד המתמרים מככבים סינתיה רייל וריצ'ארד רבייר, ומצד הלא־נהמרים – וולטר אלסון ולאורה הנרי. ביים את הדוקוסיסטריה־ביסמתעמליפיסטעאים: לורנס דן. "רע", סיכם מבקר. המחייה הישראלית, ת"א היכל, רמלה.

6 **גלגלי תהילה.** שני אחים מתמודדים במירוץ־אופניים תלת־שלבי כספרינטות עליהם מוטלה תורשית משבא. עם קווין קוסטנר, דייויד גראנט, ראיי דאון מוג האלכסאנדררה מל (נערותיהם). "סוחט דמעות מרסוגגי"; "בינוני". כך הביקורות. אפשר בהחלט לראות. קשה יותר להנות. הבעיות המשפחתיות ייגעו אוהדי־ספורט ולהיפך. בית העם, רחובות.

6 **הכבוד של פריצי.** סרט קולנועי. מעללי מישפחת־פריצי המאפיונרית בעלילה אופראית: מרוצפת־גוויות ומגוחכת. עם אנג'ליקה יוסטן (אוסקר שחקנית־משנה 86'), האוהבת את ג'ק ניקולסון, האוהב את קתלין טרנר, המאיימת על כבוד המישפחה. הרוב מיוד הלוויות, החל מ"מהלה שנונה" ועד ל"הסרט האמריקני המבריק ביותר של השנים האחרונות". פקסים, ת"א: היכל 2, פ"ת, סטודיו, נתניה: מלון דניאל, הרצליה.

6 **המפיתה.** בעל ואשה משתוררים מעכבתותיה המגינות. רומן אירוטי יפאני רב־צמות טנפיק שעורוריות־המין הבימאי מינטו בראס ("קאליגולה") לסרט פורנוגראפי אירוטי. גדיים נוטשים באמצע. "סיוג אומר עמתו והתמוקו" סרטיטון "חלש" – וזכו עליו המבקרים. רון, גוריה.

6 **חזרה לעתיד.** תיכוניסט יוצא במכונת־זמן לעבר הלאירוקו (מ־85' ל־55'). הוא נתקל בהוריו הצעירים־עדיין ובסרט יחזור לעתיד מתקן להם לאהבתה את החיים. "הכיבה" "חיננית", "מוצק", הם התארים שקצרה הקומדיה אצל הביקורת. ואם לא ציינתי שזה סרט לכל המישפחה כחתימת שפילברג (המפיק), אז ציינתי על הסרט הכי־חשוב. סינמה 2, ת"א: היכל 3, פ"ת.

1 **להב משונן.** אשה עשירה מתגלת מרוצחת בביתה. בעלה (ג'ף ברידג'ס) מואשם ברצח. עורכת־דין (גלן קלוז) הנשכרת לתגנתו, מתלבשת ומתאהבת בו. השאלה: רצח או לא רצח. סרטו של ריצ'ארד מרקאנד ("שוב הג'דיי"), לא ריגש את זה שפסק טיפול "מסטני" לעומתו ישב מבקר אחר כמותו בקצה הכיסא. אפשר גם לשבת נוח: ניתן לנחש־תיורוצה די בתחילה. תכלת, ת"א גן 4, ר"ג אשדוד, אשדוד.

6 **לילות לבנים.** דרכיהם של רקדן באלט שערק למערב (מיכאיל באריישניקוב) ורקדן סטפס שערק למזרח (גרגורי היינס), מצטלבות בסיביר בעקבות נחיתת־אונס של מטוס ובו הבאלרין. הם מתבננים לברוח אל החירות. סירטוד־ספרה באורך מלא שלא אנר שבותם. "אינפנטיליות", "קאריקטורה" – להוציא קטעי־המחול, ששווה לשטוף בהם את העיניים. עממי, חיפה: היכל התרבות, עפולה.

1 **מטורף.** ג'ין הקמן, מרגל לשעבר, תופס שלווה עד שאשתו נחטפת. הוא יוצא בהכרת בנו (מאט דילון) לחפש את עקבותיה באירופה. הביקורת מרוצה ומאכזבת. ציפתה מהבימאי ארתור פן ("בוני וקלייד") ליותר. בכל זאת – "ללכת לסרט". כבידור מצוי "בהחלט עונה על הציפיות". לב 2, ת"א (טל' 288868), היובל, ק. חיים.

6 **מסע עסקים של אבא.** יוגוסלביה. פילגשו הנכזבת של אבא עוברת לחיק גיסו הקומיסאר. השניים דואגים שיוגלה לחינוך מחדש במחנה־עבודה. הכל בתוך המישפחה, עליה מספר הבן הקטן (6) מאליק. הבימאי היוגוסלאבי אמיר קוסטוריצה אוהב בנוראים. גם הביקורת אהבה: "טראגיקומדיה אנושית מהנה מאוד" "מצויין". פריז, ת"א (טל' 443795). קרד

בוחר בצוקרמן

זכות בחירה

אחרי ליה קווינסקי, מורה ומנגן ידוע בגון ג'אז ואינו מדלג גם על מוסיקה קלאסית הוא ביקור ברסיטל של הכנר פנחס צוקרמן. ולאן בימים הקרובים?

קווינסקי: מכל האפשרויות, אבחר שוב בצוקרמן, מנצח ומנגן עם הציון המצוין לין הארל והתזמורת הפילהרמונית. הוא טוב, נעים לשמוע אותו. יש לו צליל נוחר והוא מנגן "לענוף". חם יגנו גם מיצירות באך, צ'יקובסקי ודבוז'אק, ואני אלך לשמוע אותם, למרות שיש מלחינים הקרובים אלי יותר, כמו סטרבינסקי ובארטוק, כנראה בגלל שהם קצביים בגיוחד, המוסיקה שלהם מדברת אלי יותר, קרובה למה שאני עושה.

■ ארי פרנקל

אור, חיפה.

6 **סילבראדו.** מערבון. דרכיהם של ארבעה טובים מצטלבות, כדי להתלכד נגד הרעים. סוסים, קליפות, כרוץ, סאלון – פלוס הומור, בינום אינראיגה. הם לא חסרים. במחיזים את סילבראדו: קווין קליין, סקוט גלן, קווין קוסטנר ודני גלובר. המיקבות־כיים – לורנס קסדן ("החברים של אלכס"). המבקרים: "אחלה" "מצויין"; "בוכלך". אלה הטובים. וישנו גם הרע: "בזויזי". הכל לפי כללי הזאנר. דרייב־אין, ת"א סביר, ק. ביאליק.

1 **מיסורות של מרי.** השבוריה הבלתי־שבירה סיסי ספייסק יוצאת באומץ למאבק אדיר במימשל הבושלתי של כנסי. סיפור מהחיים, שנראה כמו סיפור מהסרטים. לא הדליק את הביקורת. חן 4, ת"א: חורן, חדרה.

1 **קומנדו.** לא כדאי להרגיז ספישליסט־מסאגים, שהוא גם סקדפשיסטית־נעיות. בטח לא לחטוף את בתו. ארנולד שוואצנגר נוקם על כל הרעים ב"כיף של סרט", למי שלא מוד פא פסרים. תרבות, בית שמש.

6 **שנת הדרקון.** סטנלי ורייס (מיקי רורק), שוטר שחורה את מילחמת־וייטנאם, רוק רודף אפוק למגר את הדרקון מלנוכי־העיניים כדי לשוב לשבה למלחמה מקורם גבוה בציימטאון. בגרידותיהן. הרבה אקשן, אלימות, דם, צבע. השאורות האגשים שוסמים את המסך. הדיעות על הסרט נחלקו: "סרט בעל עוצמה מושכלת" לעומת "למסה מביגוני, גמוה ומשעמם". השורה התחתונה – חיזיון מרהיב עין, המזולל בכמה שבאווריות. חן 3, ת"א (טל' 282288) גיל, סדריה: היכל התרבות, עפולה: חן, שדרות; מתנ"ס, נצרת.

1 **רוקי 4.** רוקי בלבואה מתמודד בזירת האיגרוף נגד דראגו המפלצתי של הרוסים – בשם הכבוד האמריקאי והעולם החפשי. כתב־ביים־מככב: סילבסטר סטאלונה. "השתפכות אגו מזויע", "בדיחת־איגרוף המוגית". כותבים המבקרים. עם אגרוף מטפשקיפאתיו לא פתור חים, כמו סיכם אחד מהם: "מעל ואו ומתחת לכל ביקורת". מתנ"ס, באר־יעקב: רמת־אליהו, הדר: סביון, נתיבות, מתנ"ס, נס־ציונה.

תיאטרון

הצגות הרצה

● **חוות החיות.** הקאמרי. מחזמר. ספור של ג'ורג' אורוול בעיבודו של פיטר הול ואדריאן מיטשל. משליחיות מאשרי על מהסכה הסתאבותה. ביים נדי רוזל. גישה קיימסית. 23 שחקנים מבצעים 45 דמויות. ה, ת"א.

● **רק שלום וללכת.** "אלדור". פגישה מתורשת בין זונה לאחיה במחזהו של המחזאי אמריקני אתול פוגארד. דינה דורון ואייציק וייגגרטן בבימוי אילן אלדד. ד', ה', תיאטרון הסיריה ר"ג.

● **גיסתו של גולדין.** ב"ש. עם תחיית קורות לחברה הישראלית המתחדדת הגולדל. מסיים שמואל הספרי את מחזהו, אותו גם ביים. גיבורי־העלילה הם זוג ארכיאולוגים שנישאו הם מתערערים במהלך עבודתם. עם ליאה גולה, יוסי יכלונקה ואחרים. א', ג"ה, תיאטרון ב"ש.

● **קרמבו בעורף האוייב.** קבוצת־תיאטרון. מהתלה מוסיקאלית. תשובתו של עובי ניב (מוסיקה: ישראל בורוכוב) לסלוגן המאצ'ו בסרטים האמריקניים. גיבור ישראלי נשלח למיבצע חילוץ מעבר לקוי האוייב. עם סטר גדיש, סיני פתר, ערגון טראבשת, מבואה, מיחם ועוד. ביים ישראל גוריון. למבוגרים מגיל 18. הוגבל ע"י הצנזורה. הערב, נוה־ים ת"א.

● **לבגור או לא לבגור.** ת' יובל ורות. מוגדר ע"י המפיקים כ"פארסה מטורפת". תוצרת אנגליה מפרי עטם של ג'ון צ'פמן ומייקל פרטווי. ספי ריבליץ כטוקדמכוניות בריטי במערב־ברלין העוסק בריגול תעשייתי ומתעשר עם חטובות. תרגם דן אלמגור וביים סטיב ראיין. עם ענת מונזל, אייבס קנר, בתיה גורן ועוד. הערב, בית־העם קרית־חיים.

● **מקבת.** חיפה. רינה ירושלמי בייחם את שקספיר בתרגומו של מאיר ויזלטיר. 18 שחקנים עושים 40 תפקידים. רוברטו פולאק הוא המבביא ששאיפות הלייריר שלו. תחיה רוזן מתיוות דם ואגורות גורלית. גם ביעותיים.

● **אויז גיבורי המגעילה.** חיפה. "שיחת לילה". קומדיה מוסיקאלית בעיקבות "רביזור" של גוגול. זו נקלע לתל־שלמונה התנ"כית ונחשב בטעות לשליח המלך. "סאטירה מוניציפאלית על שחיתות אקטואלית", מעיד שמעון ישראלי על מה שכתב (עם מוסקה לבנון) וגם ביים. הלחין גיא מרוז. בתפקיד הראשי – רובי גל. ג', בית־ינגלר עירת־חיים; ה' (2 הצגות), ה', מועדון חיפה.

● **זוג פתוח.** בית ליסין (טל' 216653). עוד דריו פו ("צריך פיאס", "נסים ונפלאות", "מיתה מיטבח") על הבימה הישראלית, מה שמושיב את האיטלקי הזה על תקן המצחיקן הלאומי שלנו. יונה אליאן ושטון גבאי הם בני זוג שהחליטו לנהל נישואין פתוחים. תירגם לישראלית יהונתן גפן וביים יוסי אלפי. הערב, בית־ליסין ת"א; מוצ"ש, בית־זהייל ת"א.

עונה ראשונה

3 **גבירתי המדינה.** בית־ליסין. הפנטומימאי יורם בוקר מבריו על אמנות הדשה – תיאטרון ללא מלים, ומציג עם להקתו את עם ישראל פלוס האומה היהודית. כמו שנכתב מי שכתבו: "פנטומימה עם יומרה, שתספוח יום רע". לא נורא. פשוט משטייה־יורם, שוב הביתה – לאמנות הישנה. הערב, שער העמקים.

6 **די, בריאדם.** הספרית. מחזהו של הגרמני פראנץ קסאבר קרויץ ("אוסטריה עילית"), שגיבורו הוא מועל־ייצור ממוכן. מפוטה כלכליות, ודם עצמי, נתק מישפחתי. משחקים גד קינר, רעייתו אוהבה יובל (האשה) ודמי הוקרה (הבן). ביים יורם פאלק. הביקורת הציוה: "מיקצועי פות, "מתמיר" שם. ה', בית־ליסין ת"א.

1 **הפרדס.** הבימה (286071). דרמה עצי־בית־מוזיקה של יוסף בר־יוסף לארבע נפשות: פעלות ופרדס, כולם קשישים. תרח זקן (אשר רוט) מפסיד אהבת־נתיו בעבודת אותו התכבנית (פרדו) ואחיו האינפנטיל (כר־שביט), הצמדים את הפרדס שלו. גם הפרדס הולך פיימ. בדרך הוא משיר תפוזים במעם מוזג ("האמנות מובלת") ומתוק ("עבודה נאה"). מרים זוהר בתפקיד הבריה האחרונה קוטפת את מירב שבחי הביקורת. מוצ"ש, א', ג'־ה', ת"א.

3 **יאקיש ופופצ'ה.** הקאמרי (233335). חנוך לוין חוגג שלא מחדש. הגיבורים אומנם מכוערים מתמיד, אבל החיים עלובים כתמיד. תשעים דקות על הקטן של יאקיש שמסרב לגדול. הבריחה, לעומת זה, מתוחה. המבקרים התנדנדו בין אכזבה לשיעמום, פרט לאחד שהתמוגג. מפצים התלבושות (רות דר) והמישחק. בולטים עליזה רוזן, יצחק חזקיה, אלברט כהן ויוסי גרבר.

6 **גמר הבורידות.** הבימה (296071). הבשורה לפי פינק (יוסי בנאי), ספק שרלטן ספק רומנטיקן, הוא קירקס אותו הוא חולם להקים, בכבספם של אחרים, על חולות ת"א של שנות ה־20. סיפור של יעקב שבתאי ז"ל שנגבתה להפקה בת קרוב לשעתיים. את דלילותה מנסים להסמיך צבעיה של התפאורה (יעל פררס). "מחזה גדול, ביצוע ממריא", "בועה אסתטית". מוצ"ש, ת"א ג', ד' (2 הצגות), ה', תיאטרון י"ם.

6 **עלילות יחזקאל פיירמאן.** החאן. אישיות מטוכסכת – הסופר יוסף חיים ברנר (1921־1881) – לאורך קטעים מחייה. כתב דני הורוביץ, ביים יעקב רז. יורם גל הוא פיירמאן ברנר. השם יחזקאל פיירמאן נשלף מיצירות ברנר. גם הביקורת מטוכסכת: "הצגה חשובה" נגד "עולה לכרגר". מוצ"ש, ג', ד', ה', החאן י"ם.

6 **פלשתינאית.** ת. חיפה (טל' 670956). שחקנים ערבים ויהודים משחקים שחקנים ערבים ויהודים שמשחקים ערבים ויהודים בדראמה־טלוויזיה על אהבת ערביה ויהודי. פחות מפלונטר על הבימה מאשר על הנייר – ויותר מרתק. כמה מבקרים התלהבו, כמה – פחות והיה מי שהתנערו: "הרבה להטוטים שבאו לזר פות על הדלות שבהתמודדות עצמה". נכון, אבל לסוכול־בסר יש שלאנר נוסף.

4 **סידור זמני.** הבימה. זוג־אקדמאים (יונה אליאן ונתן דטנר) פורש לסופשבוע במלון, כדי ללבן את משבר נישואיו. דיבורים עם בני־סות ויציאות גם של חבר (חורנית). כתב וביים הלל מיטלפונקט. "דיאלוג שאינו מוליך לשום יעד"; "מיטלפונקט מאכזב". זוגות מסוכסכים לא ימצאו ב"הבימה" פיתרון גואל. אולי מת ושם משהו "מהחיים".

5 **קידוש.** הקאמרי (טל' 233335). זוג יוצאי־שואה מצליח להיכנס לשואה־פרטית משלו. המבקרים לא נדלקו על המחזה של שמואל הספרי, שלכל הדיעות מורכב משתי מערכות פרולות (לכיוונים שונים), אבל השתלהבו בדרגות שונות מהמישחק. ערנה פלידל ויוסי גרבר, בתפקיד הזוג, שווים ביקור. מוצ"ש, א', צוותא ת"א (טל' 250156).

5 **קסטנר.** הקאמרי (טל' 233335). המחזה זכה בפרס מסקין. התחקיר שבמרכזו תמ"ם שבי הל קסטנר עם אייכמן, בניסיון להציל את יהודי הונגריה בשלהי מלחה"ע השניה. כתב מוטי לרנר וביים אילן רונן. הביקורת: "המחבר והבימאי השכילו להתוך את התחמר הזה לדראמה אנושית". מומלץ לדור שידע את התקופה, ועוד יותר לדור שלא ידע אותה. מוצ"ש, ת"א ג', ד' (2 הצגות), תיאטרון חיפה.

1 **שותפים לדירה.** ערבי ויהודיה אינם יכולים להקים בית בישראל 85'. מלודראמה פשטנית שנכתבה ע"י יוסף אחר, אך מומלצת – דווקא בשל נוסחתה הקליטה – ע"י שאר העיתונים. ואגר למחשבה על דירקום אומלל – בעברית קלה. הערב, החווה הישראלית יפו העתיקה.

חתום קבע

5 **הנפילה.** הסימטה. עונה 112 מתם עיקשותו לא. לפי הביקורות, שווה לרוץ לננת. יצירת־מופת של הסופר אלבר קאמי על האושמה שכמאסיביות בערב שכולו של ניקי ניתאי (עיבוד וביצוע). נפילה שהיא "התעלות". לרוץ. מוצ"ש, יפו הסימטה. ג', הסימטה יפו.

3 **כולם חוץ מבני חוץ מנעמי.** בית־ליסין, (טל' 216653) ת"א. הפקת סטודיו־לסיפור־חק שהסכה ללהיט היסטורי. כתבו את הגאוריה הלאומית האלמונים (או) לפין את להב ועימד ביים מיכאל גורביץ'. ביוני 84' צחק מקומן אחד "עד רשיבות", ובינואר 86' סעד יומון אחר: "זה לא מצחיק, במעט". שאלה של טעם. עונה שלישית, כאמור. מוצ"ש, א', ד', בית־ליסין ת"א.

2 **במה כדור בראש.** מונודראמה מאת מרים קיני, בביצוע אילן דר כד"ר עסרות הערמר במני וערה פסיכיאטרית (וקהל) לבחינת שפיות. "שעה מעניינת של התכללות באדם", הנמשכת כבר חמש שנים. הערב, צוותא י"ם.

2 **סונטת קרויצר.** בית ליסין. וידוי של בעל קנאי, הרוצח בטירופו את אשתו – מפי אשר צרפתי, המעלה את סיפורו של טולסטוי על הנישואין בעיבוד של אילן רונן ובבימויו. הצגת־יחיד שהוא "קונצרט סולו נגד" ע"י (כתוב בעיתון), המנוגן כבר עונה שלישית. ה', בית־ליסין (מרתף עליון) ת"א.

4 **פינוק ממוריף.** הסימטה. עונה שישית לאורן דורן שאימץ נחש כדי להתגבר על בדידותו. סיפור של אמיל אז'אר, שעובר ומגש ע"י ניקי ניתאי. הביקורת אהבה: ניתאי "מצחיק ועצוב, מסתיע ומרתק". מוצ"ש, הסימטה יפו.

מחול

● **להקת בת־שבע.** בכורה. הסרנא לעידוד היצירה המקורית. כוריאוגרפיות של שי גוטסמן, תמר בר־עמי, גירה טריפון, חיים און, גיר ברבל ומירי תרובי. ד', בית דני שכר נתיהתקוה ת"א ה', אהל־שם ת"א.

● **התורים למחול של אופרת קלן.** הרצה ישראלית. בתוכניתו "השולחן הירוק" ליוס, "תרגילים לרקדנים" לאולריך (המנהל האמנותי), "בימרה" להופמן, "הולפר" לאולריך ו"ריקוד סכסופוני" לוורליק. רפרטואר הלהקה המונה כ־30 רקדנים, מקיף את הכיוונים השונים של המחול במאה העשרים. הערב, בית־שורת גבעתיים; ג', היכל התרבות ת"א ד', כפר מנחם.

4 **להקת בת־שבע.** 4 מחולות. 1 מסרטואר – "השתקפות" לאיילי – רו3 מענה זה "מחול קבני" לכהן ("פה ושם מנצנצים קטעים קלילים"), "סוריופלקט" לעורלו ("תנועה מקורית מהפה על הולשות") ו"שכבים" לאליס דור־כהן ("החלק השני מחבל בשלמות הראשון"). א', תיאטרון י"ם.

5 **הבלט הישראלי.** מפצח האגוזים. בלט שלם. ערב מלא. אגדה בשתי מערכות לצלילים של צ'ייקובסקי. כוריאוגרפיה – ברטה יאמפולסקי. הפקה שצויינה כמעשה ע"י רוב המבקרים. לכל המשפחה. א', יד־לבנים כ"ס; ה', ויקס רחובות.

מוסיקה

● **בית אלון בגבעתיים.** שבת, שחרית 11:11. עודד ומנחה עמוס מלר. יונתן בריק, כינור. ריאנה כוהנסקי, צ'לו. גילה גולדשטיין, פסנתר. בטהובן, מוצארט, מנדלסון.

מומלץ ל־

1 קול־רחב
2 אוני־טעם
3 ראש־צעיר
4 משוגעים־לדבר
5 כולם־כולם

● **כנסית עמנואל.** מנצח עמוס מלר. עוית ואליהו שולמן, כינורות. תזמורת המולנים. באך. מוצ"ש.

● **התזמורת הקאמרית ר"ג.** מנצח עמוס מלר. יצירות מלחינים שנכתבו במתנות תריכו. ג', ידי־ושם י"ם; ה', בית והלין גבעתיים.

● **צוותא ת"א.** שבת, שחרית 11:11. התזמורת הקאמרית הקיבוצית. מנצח נועם שריף. עודד פינסות, אבוב. היידן, נועם שריף, קופלנד, מוצארט.

● **התזמורת הקאמרית ר"ג.** מנצח דורון סלומון. פיליפ הלאבין, כינור. בטהובן, היידן. מוצ"ש, אודיטוריום ר"ג.

● **צוותא י"ם.** שבת, שחרית 11:11. צלנית גורית סילבר ופסנתרן אמנון סילבר. בטהובן, מיאסקובסקי, קרוויים וסטראבינסקי.

● **שלישיית הפסנתר הישראלית.** (וולקוביץ־ויירינגן). סידרת אתנחתא. שוסמן הצגה והרבר הגצה. ה', לוד בכר י"ם.

● **התזמורת הקאמרית הישראלית.** "מוסיקה בגוון קל". מנצח נועם שריף. סולנים: חלילנית, אראלה תלמי ואובבן ואן ריהיפוריס. מבלבל, צ'ימרווזו, טורה ושוברט. מוצ"ש, מוזיאון ת"א.

● **התזמורת הקאמרית הישראלית.** "לכל המשפחה". מנצח ומנחה: נועם שריף. צ'ייקובסקי, בריטן, ברטוק, מוצארט. ב', היכל־התרבות כפר־סבא; ד', ה' (16.30, 18.00), מוזיאון ת"א.

● **התזמורת הפילהרמונית הישראלית.** קונצרט 8 סידרה 6. מנצח מנחם צוקרמן, סולו: לין הארל. באך, צ'ייקובסקי ודבוראק. מוצ"ש, היכל־התרבות ת"א.

● **התזמורת הפילהרמונית הישראלית.** מנצח ליאור שמבדל, סולן צלן לין הארל. שמבדל (בכורה עולמית ל"סמירות 3"), היידן וברליוז. א' (6/8), היכל־התרבות ת"א ג', ה' (3,2,1/7), אודיטוריום חיפה.

● **מקהלת הקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה.** מנצח סטיבן סלון. רפרטואר איקאפלה – לאסוס, ראוול, בראון, היידן ועוד. מוצ"ש, יד־לבנים ת"א.

● **האנסאמבל הישראלי "מוזיקה־אמורה".** מלמר־לוריר־דבי מארחים את הזמרת יולנית רבקה גולני והזמרת מירה זכאי. באך, ברמאס, שומאן. ג', מוזיאון ת"א.

● **בית הקונסרבטוריה הציונית.** "צלילים צעירים": אובבן אוריאל שחל ופסנתרנית ענת קסמבה מרוסבה־ניסט ניצן רעי־עז ופט נתחן רניאל ברזקה. מוצארט, חנגל, בריטן, שומן ואחרים. א', ים.

● **מועדון "יובל" (03־481398).** הערב מרסין רוט מוהלר (חליל כארוק) וחילמן הדלאר מצרפת (צ'מבלו) מנגנים י.ס. באך ובניו. מוצ"ש הולך משה אפשטיין ופסנתרנית מזית האר־גל מגישים קטורי, מואיר, מוצארט, פורה, שוברט, רוסל ועוד. בליווי דבר־יקוט־רו האנקרוסנת ר"ג גלעד קרני (כינור ויולה), מירב לוין ומסור קרני (פסנתר) משמיעים בראהמס, פרוקופייב, פרנצק ושוסטאקוביץ'. רמת־השרון.

בידור

● **אובה אובה.** בכורה ישראלית. להקת־ייצוג בראזילית. 51 רקדנים, זמרים ונגנים פלוס שישה טון ציוד. מאות תלבושות. גם שאפות מרליקות, ריקודים מטריפים, שירים משגעים. קרנבל מהמם. מייבא ומבביה – משגל הגדול. ג', בית־זהייל ת"א.

● **בליין ל. רייגינגר ולהקת "לייניר בי".** השנייה בתופעותיו של מי שפרש מ"מוקסידר מוני" לקאריירת־סולו. מלחין־זמר־בגר־קלידין. מוסיקאי מגוון שבביצה מוטע המשלב סיגנונות שונים. תרוקיסטים שלנו המליצו מראש. היום (14.30), מוזיאון ת"א.

● **נינה האגן.** זמרת ישראלית. מה כבר לא אמרו עליה: זיקית במה, פרובוקציה לשמה, מטורפת אימה, או היא פגיעה. עם תקלות הבחמנים, התלבושות המתחלפות והמצדים המשתנים. מלווים את זמרת־הרוק הגרמניה, במיסגרת סיבוב עולמי, שישה נגנים. מוצ"ש, בנייני־האומה י"ם.

● **כשהיינו גדולים.** הלהקות חוזרות. סולן, הרצה, צוות המופע "הלהקות חוזרות" (ידי לפני בחודשיים) הוא ביום לחקה בשם זה, המגישה תוכנית שנייה. מורכבת מפערכונים ופזמונים מהעבר המפואר של הלהקות הצבאיות. התומים על הערב אבי קורן (עריכה), אלדר שרים (תהלה מוסיקאלית) ודני ליטאי (בימוי). הלוקה הצמקקה מ־11 מבצעים ל־7. הערב, מרכז תרבות נצרת־עילית.

1 **זה, בלבונה.** מחזמר העירוים מנירי־דרי־ישרע כבר 17 שנות הצגה. אוסף של מערכונים ושירים והמוריסטים על סקס. הוגבל, לבני 18 ומעלה וניטול ע"י הצנזורה שלנו. המבקרים: "משעשע" לעומת "משעמם" (הרוב). עבר זמנו. הערב, מוצ"ש, אמפיתיאטרון אילת; ג', ד', יד־למגינים יגור.

2 **בתנאלה.** חזנאס. זמרת יהודית מגישה ישן וגם חדש, 4 שירים שיצרה, לאחר הערדות מוסרץ. מלווה עצמה בגיטרה או מלווה במסבתר (רסי קרישון/משה זורמן). "הנוכחות שלה על הבימה יותר מסולידית", כתב מבקר. יותר מדי סולידית. הערב, הבית־זאטום י"ם: א', מר פת עמולות.

1 **כחול לבן בצבעים.** התיאטרון, פידמונים (אלמגור־שרים) על אינסטלציה ואינטליציה – בהמון וריאציה. תומר פוטר ("בנאלי", "לילי") בפי שביעיה ("מוכשרת", "חוקה"), שמגיע לה יותר. אחד מבקר ממליץ ("בראי"). על הבימה: שרי קשת, משה בקר, מיקי קם, מאיר סוויסה, חני נחמיאס, דינה גולן ואסנת וישינסקי. א', תיאטרון חיפה.

5 **הגשש החיוור.** בעבור וונץ הדלוים. העממי. השלישיה הקלאסית בתוכניתה האחרינה. מבקר אחד מגמרו: "מפוט מעולה", ושני מספרו: "ראיתי את המופע פעם שניה ונצחקתי לא פחות". מספיק ללכת פעם אחת, אבל לרוץ. עונה שנית. הערב, שכים גבעתיים: א', קיסרון בית־שאן; ג', אסתר אשקלון; ד', בית־זהייל ת"א.

5 **רביעיית באלדי אולייר.** הגיטאריסט ועמיתיו – תניר שקר (חליל), אוריאל אטלס (בס) ראובן כרסי (גיטרה) – במיגוון של צלילים: פלאמנקו, קלאסיקל, מיקצבים דרום־אמריקניים. ביקורות המוזלות: "הוניה מושלמת", "גיטאריסט לייצוא", "אולה אנילייר". א', מתנ"ס קרית־טמלון.

שולמית רון

● **תיאטרון הקרון י"ם.** היום (11.00, 14.00), שבת (11.00, 12.00) "חויות המאגלי פת"ו ד' (16.00) "הלום".

לוח

● **משחקים ושעשועים.** אם, סוקר, בזקר, הערב, כליף ישו: "בטן על בטן", הערב, רניאל הרצליה.

● **בית ליסין.** הערב "ערב שבדרך" – סי חיימן; שבת (11.30) פנטומימה לילדים "אלף קרצופים" – שגרו; א' ג'או – נסים ימיני ולחקתו.

● **ת' מרגוד י"ם.** מוצ"ש "הבדירה חברעית"; א', ה' "מקסי רנקט" (באנגלית); ג', ר"ג ג'או בסנגגן וזריקסילנד.

● **צוותא י"ם.** מוצ"ש הסרט "איש חשייש" והסרטון "תנועה בירושלים"; ג' מחומר באנגלית "עמי־עמר".

● **החמאם.** הערב "בצמדים וברביעייה" – הדוראים והערברים (21.45) "ברית עולם" – אחוד מגור ותמי כסטי (00.15).

● **צוותא רמת־השרון.** הערב אורח ויסנר וסשו ארגוב.

● **צוותא ת"א.** ג' להקת "התפשטות" עם פנחס שדות; ד' "חיילי בדיל על חוף יורדן שים", ביטה הקיבוץ.

● **בית־העם חיפה.** שבת (17.30) פנטומימה לילדים "אלף פרצופים", שגרו.

● **אוניברסיטת ת"א (בנין מקסיקו).** מוצ"ש וא' (18.00, 21.00), ד', ה' (19.30) ההצגה "אימתה ותקותה של הרפובליקה המע־

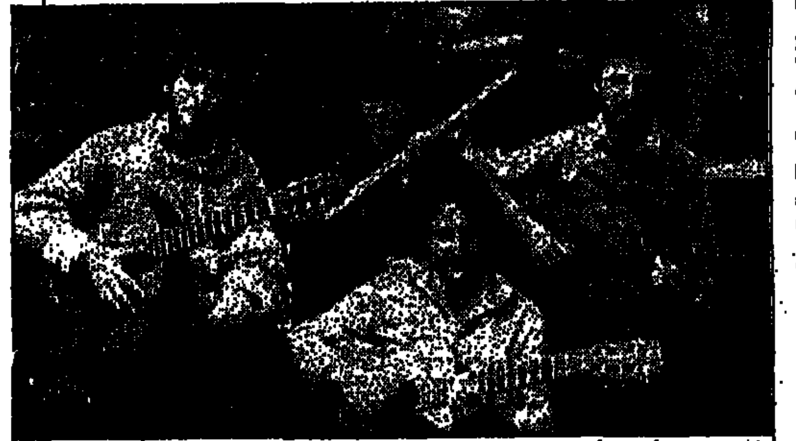

רביעיית באלדי אולייר

● **ערב חרי־טעמי משופץ.** יובל. בריאגא, משונה, גוב, יידוב וכר בנתר שנרלין בקיין 82' "ערב חרי־טעמי" – חוזר בקיין 85' "משופץ": כל אחד מביא מגה מתמקרר שלו – בתוספת תבשילים שנרקו במיוחד. "התנצאה אולי איננה חרי־טעמית, אך בהחלט מסקסת", סיכם מי שסיכם. הערב, רינה חולון.

יואל גריי בסרט "רמו"

"רבירזמניה" בביצוע החוג לאמנות התיאטרון; ג', ד' (12.15) "ארדאוס" בביצוע החוג לאמנות התיאטרון.

● **בית אלון בגבעתיים.** ב', ג' ההצגה "הגיבול" בביצוע תלמידי תיכון "תלמה ילין".

● **בית־שרת גבעתיים.** ה' ההצגה "כנרת כנרת" בביצוע תלמידי תיכון "תלמה ילין".

לילדים

● **המלך הלך לישון.** קבוצת התיאטרון. המלך ישן ונתיניו אבודים: אין מי שיאמר להם מה־לעשות־אין. הקומדיה המוסיקאלית של עובי ניב (צלילים: דור אור), בביצוע ישראל גוריון, מעניקה "הנאה מלאה" לכל המשפחה. שבת (17.00), קונסרבטוריון ב"ש; א', מתנ"ס נס־ציונה.

● **תיאטרון הבובות של המארק.** היום (11.00, 12.30) "חיפושיה הנרדמת"; שבת (11.00, 12.30) "רחל". גגי יושש מארק הזרקוי.

לאמרגנית של אווה דמארצ'יק

אווה דמארצ'יק היא תופעה אמנותית מעבר לכל מתחום לשוני. [illegible]

[illegible]

■ עמנואל בר־קדמא

מלחמת הסיפריות והאמת בפירסום

וידאו

"30 סרטים חינם", זועקים שלטי ענק. ואמנם "סרטים חדשים למסחין" אומרות הפירסומות. סיפריות הווידאו והמנמצים מחזרים אחרי הלקוחות ומשתדלים להציע לו פיתויים שונים ומגוונים.

אבל הסיפור האמיתי שמאחורי הקלעים אינו כל כך ורוד. חברת "אימפריה" של קולמעי פתחה במבצעים שונים כדי לרכוש לקוחות נוספים. בעלי הסיפריות העצמאיות טוענים ש"אימפריה" פועלת בניגוד להסכם שהיה ביניהם. לדבריהם חברת זו רוצה לדחוק את רגליהם ולבסס לעצמה מונופול בשוק הווידאו.

התחרות חופשית רצויה בדרך כלל, אך האם היא פועלת לטובת הלקוח?

נכנסתי לסיפריית "אימפריה" וביקשתי סרט וידאו חינם כפי שנאמר בפירסומת. הספרנית פירטה בפני את רשימת סרטי החינם. כולם, ללא יוצא מהכלל, היו סרטים ישנים המונחים בסיפריה כאבן שאין לה הופכין. ביקשתי את "סועדון הכותנה", נדרשתי לשלם עבורו. מסתבר ש"החינם" הוא "גימיק" פירסומי בלבד.

בעלי הסיפריות העצמאיות טוענים ש"מבצעים" השונים של "אימפריה" הופכים אותם ל"גנבים", ומכירותיהם יורדות. הם החליטו להחזיר מלחמה שערה. איגוד בעלי הסיפריות העצמאיות החליט להפסיק את רכישת הסרטים המופצים על־ידי "אימפריה" והמטרה המוצהרת שלהם היא להפנות יותר משאבים לרכישת סרטים מהמפיצים האחרים, כדי שאלה יוכלו להביא סרטים רבים יותר, חדישים יותר, וטובים יותר.

מ"החברה הכללית למוסיקה" נמסר לי כי הם מציעים לסיפריות תנאים חדשים ונוחים יותר. כתוצאה מכך אנו יכולים כבר עכשיו לראות בסיפריות מבחר גדול יותר של סרטים.

בדקתי. ואכן "החברה הכללית למוסיקה" הוציאה לקראת פסח סרטים חדשים עם ברט ריינולדס וקלינט איסטווד. ל"ערוץ 2" יש סרט "קלאסי" – "גילדה" עם ריטה הייוורת, וגם "נשות הרופאים" שהצליח בארה"ב. ל"טווין סטאר" יש את – "גנב הלבבות", "סוזי ביטוני", "הילדה יפה" עם ברוק שילדס. ל"קוקו" – "עיירת אירית", "המטרה אמריקה", "של מי החיים האלה לעזאזל". חברת חדשה שהתחילה לפעול בשוק הווידאו – "5 כוכבים", מפיצה בימים אלה את הסרטים הישראלים "בנות", "הפנימיות", את הסרט הבריטי "שוער הלילה", ואת הסרט הארגנטינאי שזכה להצלחה בארץ – "אל גרנסה", וכולם סרטים חדשים יחסית.

בערב חג סיפריות רבות "חורקנה". אבל אפשר בהחלט לדרוש סרטים חדשים יותר וטובים יותר.

■ דפנה אלדרואי

השבוע במוזיאון ישראל – ירושלים

שעות הביקור: ימים א' ב' ד' ה' 10–17; יום ג' 16–22 (והיכל הספר 10–22); שישי ושבת 10–14.
טל' 02-698211

תערוכות

„איש וארצו – אוסף משה דיין": ארונות קבורה, דמויות אדם ובעלי חיים ועוד עשרות חפצים באוסף הארכיאולוגי הגדול של משה דיין.
„ציורים חדשים מאוסף פולסקי (ניו־יורק)" – אסכולות הציור של מוגול וראג'פוט במאות הט"ז–י"ט. (הפתיחה: יום ג' 6.5).
„אמנות ישראל" – יצירות מייצגות מאוסף המוזיאון מתקופת „בצלאל" ועד לימינו.
„הקשרים" – מופע אור־קולי היחיד מסוגו בארץ מציג את אמנות ישראל והקשריה ההיסטוריים, תרבותיים והברתיים (עד 14.5).
„דורותי בוהם – צילומים" – רגעים קטנים של חיי היום יום מונצחים בתמונותיה של הצלמת הבריטית.
„עיצוב האוואנגרד": כרזות אירופיות מתחילת המאה המתיחסות לתהרחשויות בפוליטיקה ובאמנות המאה. (עד 6.5)
„חדשות בעתיקות" – מימצאים נבחרים מחפירות חדשות.
„אמנות עכשווית" – מבחר ציור ופיסול (עד 14.5).
„מראות קדומות" – מראות מתרבויות שונות (עד 10.5).
„ירושלים הבנויה" – אדריכלות בירושלים באמצעות מודלים, בניה באבן ומשחקי מחשב. (עד 8.6 – באגף הנוער).

הודעה: הקדשת אולם לזכר יזהר ערמוני הי"ד, גיבור ישראל, ע"י הוריו, גדליהו ויהודית ערמוני תיערך באולם התקופה הישראלית ב' ביום ד' 7.5 בשעה 13.00.
אירועים – ראה דפדפת חודשית ועתונות מקומית (פרטים בטל' 02-698213).
הדרכות: ימים א' ב' ד' ב־10.30. ביום ג' ב־16.30.

מוזיאון רוקפלר (שעות הביקור: א'–ה' 10–17; שישי ושבת 10–14)
תערוכה: „אשיב ממצולות ים" – מטעני ספינות עתיקות מחוף הכרמל במרכז פילי – תערוכת „נוף־מקום".

ארונות קבורה מחרס, באוסף דיין

מוזיאון חיפה

רח' שבתאי לוי 26, חיפה. טל. 523265

אירועי השבוע 3.5.86 – 8.5.86

אמנות חדשה

תערוכות

אמנות חדשה
חומר – כאמצעי המגע. המס ארט – השפעתו ועקבותיו אצל אמני ישראל. ראובן רובין.

אמנות עתיקה
אריגים מצריים, דיוקנאות מפאיום, מטבעות, עתיקות.

מוסיקה ואתנולוגיה
מצוגת מיוחדת – הכרזה המקורית של יום העצמאות תשל"ח דפי הגדה מאיירים – רפאל אנקסיס. עדות ותלבושות ממרוקו, תימן, בוכארה, הודו ועוד. תצוגה מיוחדת של 20 כלי פורצלאן מאוסף צלניק, ארה"ב. שעות ביקור: א'–ה' ושבת 10.00 – 13.00, יום ו' – סגור למבקרים, ג', ה' ושבת גם 18.00 – 20.00.

המוזיאון הימי הלאומי (דרך אלנבי 198) קנקני אגירה. עוגנים חוקרים ומגלים הים באמנות ועוד. שעות ביקור: א'–ה' 10.00 – 16.00, שבת 10.00 – 13.00.

המוזיאון לפרהיסטוריה (גן האם) הנוף הקדום של נחל המערות – תערוכה חינוכית. שעות ביקור: א'–ה' 08.00 – 14.00, שבת 10.00 – 14.00.

מוזיאון טיקוטין לאמנות יפנית (שד' הנשיא 89)
אגדת ומיתוס – הדפס וציור. שעות ביקור: א'–ה' 10.00 – 17.00, שבת 10.00 – 14.00

אירועי שבוע תרבות יפן במוזיאון טיקוטין עד 7.5.86 ראה כרוזיקה.
כניסה חופשית למוזיאונים והנחה לארועים לחברי אגודת ידידי מוזיאון חיפה.

מוזיאון תל אביב

אירועי השבוע

שד' שאול המלך 27, ת"א 64239. מודיעין וקופה: טל' 261297.
משרדים: טל' 257361.
שעות הביקור: א'–ה': 10.00–14.00, 17.00–21.00
שבת: 11.00–14.00, 19.00–22.00
יום שישי: סגור.
הספריה פתוחה בימים א', ב', ד': 10.00–13.45;
ג', ה': 10.00–12.45, 15.00–19.00.

תערוכה חדשה:
פרנק סטלה חד גדיא – לפי אל ליסיצקי
סידרת הדפסים גדולי מימדים שיצר פרנק סטלה בין השנים 1982–1984, על פי ציורי הגואש של אל ליסיצקי לחד גדיא (1919). הסידרה מוצגת לצד ציורי הגואש של ליסיצקי. מתנת סר ג'אק ליונס ולידי ליונס, לונדון 1985.

תערוכה
„כי קרוב אליך הדבר מאד". דלות החומר כאיכות באמנות הישראלית. (ראה הקרנת הסרט „מציצים").
שיח גלריה בתערוכת „דלות החומר", מוצ"ש, 3.5, בשעה 20.00.
תצוגה של מבחר מאוספי המוזיאון

מוסיקה
אנסמבל מוסיקאמרה; ע. צבי, א. מלמד, ש. לורך. בהשתתפות מירה זכאי, אלטן רבקה גולני, ויולה. מיצירות באך, ברהמס, שומאן. יום שלישי, 6.5, בשעה 20.30.

ארוע מיוחד
בליון ל. ריינגנר ולינואר ג. יום שישי, 2.5, בשעה 14.30.

קולנוע
„מציצים" (ישראל, 1972, 90 דק', בצבע, בעברית). סרטו של אורי זהר, במסגרת התערוכה „כי קרוב אליך הדבר מאד" דלות החומר כאיכות באמנות הישראלית. יום רביעי, 7.5, בשעות 20.00 ו־22.00.

בקביעות – הקרנות בכורה בארץ: „חיוך הגדי" (ישראל, 1985, 90 דק', בצבע, עברית וערבית בתרגום לאנגלית). סרטו של שמעון דותן עפ"י ספרו של דויד גרוסמן. מפיק: יונתן ארוך. יום יום בשעות 16.30, 19.30, 21.30.

לילדים
מרכז הפעלה לילדים „תמונה בתערוכה". פתוח במשך כל שעות הביקור במוזיאון. סדנאות לילדים במרכז ההפעלה. בימים א'–ה': 17.00–17.45; 18.00–16.45; שבת 11.00–11.45; 12.00–12.45.
הרפתקאה לילדי הגן בליווי הורים, יום א', 4.5, שעה 17.00–18.30. יש לרכוש כרטיסים מראש בקופת המוזיאון.

פרסומים
כחול צהוב אדום, עיתון מחלקת החינוך וההדרכה. יצא לאור גיליון מס' 6 המיועד להורים ולילדים המבקרים בתערוכה „כי קרוב אליך הדבר מאד" דלות החומר כאיכות באמנות הישראלית. מכיל שעשועים ומשחקי גלריה. ניתן לרכישה בחנות המוזיאון.

ביתן הלנה רובינשטיין
שד' תרסי"ט 6, טלפון 299750
הביתן סגור לרגל הכנת תערוכה.

ממשיכים בהצלחה שנה שניה!
שותפים לדירה
קומדיה אקטואלית כתב וביים: שמואל אמיר.
„יהצגה חשובה מאד ויש לי לומר עליה רק מילים טובות" מיכאל הנדלזלץ „הארץ".
דנה הר־טוב, ישראל טרייסטמן, חנה ריבר, ורוניקה גוטליב, יוסי שוחט

הכינו כרטיסים מראש באולם המפואר ביותר בגוש – דן
טל' הקופה להזמנות 813205
לחיילים וסטודנטים הנחות
כרטיסים בקסטל והדרן
„התזוית הישראלית" ביפו העתיקה הערבו ו' 10:30–3.2.8
משרד ההפקה: ... 813261

בית ליסין
ויצמן 34 ת"א, טל' הקופה 257966 216653
הסרט „מנדראגגו" / יוקרן היום ב־14.30, 24.00 מחר, מוצ"ש 3.5, א' 4.5 ב־23.15
„זוג פתוח" / הערב ב־21.30, מחר, מוצ"ש 3.5 בית החייל ב־21.30
טי היימן „ערב שבדרך" / הערב ב־22.00
1000 פרצופים / לילדים / גלואן שגרן ורולנרה קאן מחר שבת 3.5 ב־11.30
„בדלם הין בבי הוץ מגעגנו" מחר, מוצ"ש 3.5, א' 4.5 ב־20.30
„מרותף הג'אז" עם ניסים ימיני / א' 4.5 ב־21.00

שתה יין, בירה חופשי!!
הבלון
רח' כנפי נשרים
בצד המזרחי של כפר שמריהו
ושדה התעופה הרצליה
טל: 052-88419
לאור נרות ובאוירה סוחפת
כניסה 60 ש"ח (למבוגרים מגיל 20)
פרסום איתן

בר מצוה ב־קולוסאום
הצלחה מובטחת!
טל' - 287124-5
ולבקש את אורלי

משעולים
חוג טיולים ארצי לפנויים ופנויות
טיולים המשלבים הליכה רגלית מחנה ברחבי הארץ עם חברה נעימה. טיולים מיוחדים לחו"ל.
03-237645

מלא תיירים ותיירות במוצ"ש
קולוסאום

+ 3 משקאות חינם.

מתפנקים בעיינות צוקים!

חדש!
בואו להתפנק בעיינות צוקים (שמורת הטבע – עין פשחה) אתר בילוי ונופש בחיק הטבע על שפת ים המלח, עכשיו בהנהלה חדשה ודינמית. בואו להפגש עם הכחול, הירוק והחום הפראי באחד המקומות היפים בארץ!
לרשותכם:
מתקנים חדשים
בריכות מי מעיינות
איזור בוץ טבעי
חוף ים משופר
צל בשפע
שירותים ומלתחות חדשים
שירותי מזון
חניון ענק עד לחוף הים.
אנחנו מחכים בעיינות צוקים 30 דקות מירושלים, טל. 02-227855
מפעלי תיירות בע"מ רח' קרליבך 12, תל־אביב. טל. 03-280111
שמורת טבע מהיפות בארץ · כולל סיורים מודרכים

אירועים להקות מוסיקת רקע
אמרגנים תקליטים קלטות

הענקים בקרוב
איציק קלח 02-635982
מרגלית צנעני 03-831562

טל הפקות – ירושלים

„דייב מיוזיק"
ערב מיוחד עם: מנחת מס. 1
במבצע שמעון
03-839659, 226757

עצור
„יאניס הקטן" והקוקטלים
להקה + זמרת
מזרחית, טורקאית, פרסית, דיסקו, יוונית, תורכית
רקדנית בטן, חינם
03-264496
ערב ממצע ומשונן שלא ישכח!

שימי רון
זמר הקיין
03-293071

רמי דנוך ולהקת הע־ד
לחתונות בר־מצוה ואירועים
03-959510

תיאטרון עונג מציג: ג'קי מקייטן
לחתונות, בריתות ומסיבות
בקרוב תקליט חדש
053-51648

לחקות
ת. „אקספרס" זמרת ריסקו ת. בידור 03-957930
ל. „על כיפאק" – סמי מור־אד + רקדנית בטן. 03-806361
לחקת העגבלים במבצע מדוים: איתן 03-860641
ל. חתדים – בתוכנית מלרנות ואירועים. 03-803098
דני שושן והתזמורת – אמרגנות ומוניטין. 03-857765
ת. המזלות – שטלוס, במ־ארחות יוונית. 03-318783

חיים משה והבדרן שמוליק סין. 03-335584
משה עוזרי – לחקת „תפ־זיגה" טל חדש 03-349440

מוסיקת רקע
זמיר מוסיקה והנחיה לאירועים. יורם 03-946512
פדי – מוסיקה והנחיה לכל אירוע 03-9229962
עוד לחיש – מ. רקע פרסים וחסתנות. 03-907351
צוות לפניין – מ. והנחיה + רקודנית בטן 03-660014

לחקת מצב רוח
ב„סגנון שונה", עיבודים וקטעי קישור מקוריים, מחרוזות! מסינגרה ועד שירלי בייסי, מחזות מוסיקליים. שנות ה־60, ריקודים סלוניים, רוקנרול, דיסקו, קרנבל הדרום אמריקאי, הרוקה ושירה בצוותא (א"י, ג'ז). הלהקה הופיעה במצ"ו תרידאן, כור, בוק, הילטון, שרתון, דן, מוריאצ'י, טקל ועוד. למעוניינים מוסיקת רקע או הרכב מצומצם שליישית מבכדרות לשרותכם. 03-328751

אלי זוהר (קוקטייל)
איך יניתי פרס, שרה, דביו ושמיר לשמחה שלכם? איך יופיעו חיים משה יהורם גאון ושימי תבורי באירוע שלכם? פשוט מאוד. אלי זוהר החקיין־בדרן ישמח ויכבדר באירוע שלכם. לרשותו להקה וגם מוסיקת רקע. הלהקה הופיעה בתיירימלון.
לועדי עובדים הצעה מיוחדת! לאירועים ותחונות. 03-9220335

„מופע חדש"
בשירים עבריים בשנון מרחוי בווית ערבית ותרשיש. לארועים, תחונות וחגלות כלל
מאיר סיני
ייצוג בלעדי – אלי פחימי
03-330798 ... 03-263401, 03-776318

תיאטרון הן מציג: זמר רובי חן ולהקתו
בתוכנית חדשה מתוך קלטת ותקליט חדש
הזמנות למופעים ביום העצמאות
לועדי עובדים ומוסדות 03-802731

מבחר החשוב בוזמר רק רון מוסיקה
מוסיקת הנחיה ותאורה
03-990601 – 942563

זמר אורגניסט מנחה יוסי יפה
לכל אירוע 03-895684

הקליין סמי סאם
הזמר מוסיקה והנחיה מקצועית
03-580919

מלבב הזמר החימני – שר שלום קשת ולהקתו 03-705813

אורגניסט
זמר מנחה • מוזיקת רקע
03-914094, יוסי

השמחה מלאה עם הזמר יגון רצון
הזמנות לכל אירוע 03-482631
בקרוב תקליט חדש!

דורון מירן
בקרוב תקליט חדש
להזמנת ארועים
03-314890 – 03-322250

מבצע בסטודיו „לימור"
וידאו + תקליטן
ברמה מקצועית
450 ש"ח (בלבד)
03-446247

הכל לתקליטן
רכז קניותך במקום אחד
מגברים רמקולים מיקסרים לדיסקו סטנדים לרמקולים אפקטים דיגיטליים וכו'
„אליטון" חיום מס' 1 במערכות הגברה במחיר באיכות ובשירות
שד' ירושלים 20 יפו, טל' 827918

אולמי מילטון
מבצע מיוחד 15 ש"ח למנה
הזמנות לאירועים
בת־ים, שד' העצמאות 62
טל: 867651

הבטח מקומך עכשיו! 03-374801
החלטה זוגית

נותנים לב יותר
פדי שרותי מוסיקה לכל ארוע
03-937949, 9229962

ועדי עובדים ומוסדות
מבחר תוכניות עם מיטב האמנים ליום העצמאות
אחים ראובני
אמרגנות יצוג וארגון מופעים והפקות
03-330847, 330801
03-9222096 (שמשון)

לתזמורת פעילה ומפורסמת דרוש/ה זמר/ת מנחה/ה
בעל/ת נסיון והופעה
לפרטים: 03-330801

אחים ראובני
אמרגנות
בהנהלת שמשון ודרורי מייצגים את מיטב אמני הבמה
03-330847, 330801

משה דויד
מיכאל סינואני
אלי משה
להקת שורשי תימן
ייצוג בלעדי: אחים ראובני

מודיעה שעקב תקלה מספרי חטלפון במלון מרינה בת־ים נותקו זמנית. ניתן להשיגנו באיתורית 291251 מנוי 0837. ואנו נתקשר אליכם מיידית.
חג שמח
שירותי מוסיקה וצילום בע"מ
מוסיקה עם נשמה לחתונות בר־מצוה ומסיבות
חב' „כאפיל"
שימו לב הודעה!

על שפת יום שישי בדן אכדיה
בואו לבלות באוירה הנפלאה של דן אכדיה מדי יום ו' בשעה 22:00
ראיונות בהשתתפות:
• ח"כ פנחס גולדשטיין
• דן כנר
• ראובן פדהצור כתב צבאי של עתון הארץ: סוחרי נשק ישראליים
• אלברטו לוזון – זמר, גיטריסט
מנחה: משה טימור
תקליטן: אלון עזרא
ריקודים, קפה ועוגה.
להזמנות נא לפנות טלפונית 052-556677 למחלקת הקבלה.

דן אכדיה DAN AKADIA

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
מנחם גוסטל מציג
ארועי אביב 1986 בברכת העיר תל־אביב־יפו
נמשכת ההרשמה למנויים 49 ש"ח מנוי
להקת המחול של האופרה של קלן
ג'יזל בלט בזל
התזמורת הקאמרית הפולנית
אנסמבל ונסאס פורטונאט

מודיעה
על גבול הטרוף
„עלילות יחזקאל פיירמאן" – תיאטרון החאן
האש הבוערת בעצמותיו של הסופר יוסף חיים ברנר אחר זה, ככל הנראה, גם ביוצרי ההצגה „עלילות יחזקאל פיירמאן", העוסקת באישיותו ומעלה פרשיות מחייו. דניאל הורוביץ כתב מחזה על אדם מיוסר ומתייסר, ומיקד את הדרמה בפרשה כשלון האישי. ברנר „הציבורי" עובר כאן לרקע ובכך מפנה את מקומו לדיוקן אמין ומשכנע, שהעובדות והבדיון משמשות בו בערבוביה.
הבמאי יעקב רז כמו ממשיך ומפתח תפיסה זו, ומגלה בעבודתו נטיה להפשטה קלה, כעיצובה של ביוגרפיה רוחנית, המנותקת מעט מסביבתה ההסטורית־גאוגרפית. ואמנם בזה עיקר כוחה של ההצגה: באותו מתח סמוי שבין הריאליזם והריטולאי או בין הידוע לנו על ברנר לבין העיצוב התיאטרוני שלו הניגון אחר.
על ההצגה כולה טבוע איזה חותם של אינטנסיביות, של מתח המורגש ביחסים בין הדמויות, מתח שעל גבול הטירוף או בתחום התיסכול. הרבה מן המתח הזה נגרם מכוח נוכחותו המיוחדת במינה של יורם גל בתפקיד הראשי, במשחקו המגורה, האקספרסיוניסטי כמעט, אך האמין בכל רגע של הופעתו. אית מצויינים הם מרבית השחקנים, בהם חברי תיאטרון החאן ואחרים, שהוכיחו הפעם רמת משחק של צוות מגובש להפליא ובאיכות שזה זמן רב לא נראתה כמותה על בימת התאטרון.
הצגה חשובה: תן ברכתך ותן בתרומתך להחזרת תודעת ברנר לחברתנו.
מעריב אליקים ירון
ההצגות מתקיימות בתיאטרון החאן בירושלים ובצוותא ת"א
השתלמויות השחקנים בחסות קרן אמריקה–ישראל
ישראכרט אלא מה.

3 נשפים מפוארים במיטב הפאר הפרסי לכבוד יום העצמאות, יגיעו ארצה:
הזמרת המפורסמת מהסטי מלוס אנג'לס
הבדרן זמר סייד כרים
ורקדנית הבטן בארי סימון

חולון „ארגמן" ערב יום העצמאות 13.5 ב־8.00 עם ארוחת ערב מפוארת
יד־אליהו „היכל־הספורט" מוצ"ש 17.5 ב־7.00 כרטיסים במחיר: 15, 20, 25 ש"ח
ירושלים „אולמי־נוף" יום ג' 20.5 ב־7.00 קוקטייל עם קפה ועוגה – במחיר 30 ש"ח
כרטיסים: במלון מגדל־דוד טל' 656392, סלון טוקיו אלנבי 66, חנות לתיקים במשרד יעקובי (ליד יציאת קולנוע מרכז, תחנה מרכזית), חנות קסטות גיסבם, בן־יהודה 49 בת"א, באולמי ארגמן בחולון ובערבי ההופעות בקופות
כל ההכנסות קודש לבנות בית כורש בישראל

קרוואן
מועדון לילה
פתוח ערב ערב פרט ליום א'
זמר הטלוויזיה האיטלקי ד־ינטו
בשירו המפורסם SAVE YOUR LOVE „שימרי אהבתך"
בתוספת תכנית בינלאומית חדשה
לבקשת הקהל אנו שוב מבבדים את הזמנות קרוואן
בשבת שתי הצגות 6.30 – 11.30
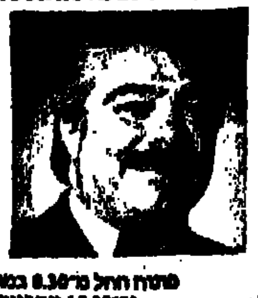
פתוח החל מ־8.30 במוסיקה לריקודים וב־10.30 התכנית האמנותית
יפו, טל. 828255

קריאה מהנה בשבועון „לאשה"

קורס איפור לקולנוע וטלוויזיה
ע"י המאפר ואמן הפיאות
אורי גרוס
ההרשמה: רח' גנסין 7 (ע"י קולנוע חוד ת"א)
טלפון: 03-231932
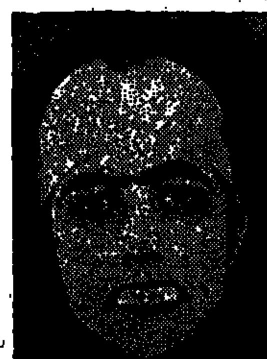

מודעות בידור

תיאטרונים, קולנוע, ולוח בתי־קולנוע

ראה מוסף לשבת עמוד 26 ואילך